

# **Jaarstukken 2024**

## **DORDRECHT**



# Inhoudsopgave

|                                                          |            |
|----------------------------------------------------------|------------|
| <b>1 Algemeen</b>                                        | <b>4</b>   |
| 1.1 Samen vooruit naar een sterk en groen Dordrecht      | 4          |
| 1.2 Dashboard Agenda Dordrecht 2030                      | 7          |
| 1.3 Financieel resultaat in perspectief                  | 10         |
| 1.3.1 Financiële beschouwing 2024                        | 11         |
| 1.3.2 Toelichting Jaarrekeningresultaat 2024             | 12         |
| 1.4 Financiële positie                                   | 18         |
| 1.4.1 Eigen vermogen                                     | 18         |
| 1.4.2 Financiering                                       | 19         |
| 1.4.3 Weerstandsvermogen en -ratio                       | 19         |
| 1.4.4 Grondexploitatie                                   | 20         |
| 1.4.5 Structurele exploitatieruimte                      | 20         |
| 1.4.6 Belastingcapaciteit                                | 20         |
| 1.5 College                                              | 21         |
| 1.6 Kerngegevens van de stad                             | 22         |
| <b>2 Programmaverantwoording</b>                         | <b>24</b>  |
| 2.1 Leeswijzer programma's                               | 24         |
| 2.2 Programma's                                          | 25         |
| 2.2.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht             | 25         |
| 2.2.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht             | 34         |
| 2.2.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht            | 44         |
| 2.2.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht              | 60         |
| 2.2.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht                    | 75         |
| 2.2.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht                    | 89         |
| <b>3 Financiën van Dordrecht</b>                         | <b>102</b> |
| 3.1 Algemene Dekkingsmiddelen                            | 102        |
| 3.2 Overhead                                             | 104        |
| 3.3 Vennootschapsbelasting                               | 106        |
| 3.4 Onvoorzien                                           | 107        |
| <b>4 Paragrafen</b>                                      | <b>108</b> |
| 4.1 Lokale heffingen                                     | 108        |
| 4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing               | 118        |
| 4.3 Onderhoud kapitaalgoederen                           | 127        |
| 4.4 Financiering                                         | 138        |
| 4.5 Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering           | 145        |
| 4.6 Wet Open Overheid                                    | 152        |
| 4.7 Verbonden partijen                                   | 153        |
| 4.8 Grondbeleid                                          | 179        |
| <b>5 Financiële verantwoording</b>                       | <b>184</b> |
| 5.1 Inleiding                                            | 184        |
| 5.2 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling      | 184        |
| 5.3 Balans en toelichting                                | 187        |
| 5.3.1 Balans per 31 december 2024                        | 187        |
| 5.3.2 Vaste activa                                       | 190        |
| 5.3.3 Vlottende activa                                   | 201        |
| 5.3.4 Vaste passiva                                      | 206        |
| 5.3.5 Vlottende passiva                                  | 218        |
| 5.3.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen        | 223        |
| 5.3.7 Gebeurtenissen na balansdatum                      | 224        |
| 5.4 Financiële positie en toelichting                    | 225        |
| 5.4.1 Financieel resultaat 2024                          | 225        |
| 5.4.2 Overzicht incidentele baten en lasten              | 225        |
| 5.4.3 Incidentele onttrekkingen en toevoegingen reserves | 231        |
| 5.4.4 Structurele exploitatieruimte                      | 231        |
| 5.4.5 Verschillenanalyse programma's                     | 232        |
| 5.4.5.1 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening     | 233        |
| 5.4.5.2 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht           | 236        |
| 5.4.5.3 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht           | 239        |
| 5.4.5.4 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht          | 243        |
| 5.4.5.5 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht            | 248        |

|                                                              |            |
|--------------------------------------------------------------|------------|
| 5.4.5.6 Lerend en Ondernemend Dordrecht .....                | 253        |
| 5.4.5.7 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht .....                | 258        |
| 5.4.5.8 Algemene Dekkingsmiddelen .....                      | 262        |
| 5.4.5.9 Overhead .....                                       | 266        |
| 5.4.5.10 Vennootschapsbelasting .....                        | 270        |
| 5.4.5.11 Onvoorzien .....                                    | 270        |
| 5.5 Rechtmatigheidsverantwoording college .....              | 271        |
| <b>6 Bijlagen behorend bij de jaarrekening .....</b>         | <b>273</b> |
| 6.1 SiSa-bijlage 2024 .....                                  | 273        |
| 6.2 Overzicht taakvelden .....                               | 283        |
| 6.3 Toelichting op de Staat van de reserves .....            | 289        |
| 6.4 WNT-verantwoording .....                                 | 293        |
| <b>7 Overige bijlagen .....</b>                              | <b>296</b> |
| 7.1 Projecten .....                                          | 296        |
| 7.2 Beleidsindicatoren .....                                 | 300        |
| 7.3 Aanvullende indicatoren .....                            | 305        |
| 7.4 Overzicht primitieve begroting en afwijkingen 2024 ..... | 319        |
| 7.5 Investeringskredieten .....                              | 323        |
| 7.6 Vereenvoudigde staat van gewaarborgde geldleningen ..... | 325        |
| 7.7 Overzicht EMU-saldo .....                                | 327        |
| 7.8 Aanbevelingen rekenkamercommissie .....                  | 327        |
| 7.9 Bestuurskosten .....                                     | 330        |
| 7.10 Interbestuurlijk Toezicht (IBT) .....                   | 330        |
| <b>8 Controleverklaring van de externe accountant .....</b>  | <b>335</b> |

# 1 Algemeen

## 1.1 Samen vooruit naar een sterk en groen Dordrecht

Voor u liggen de Jaarstukken 2024. Een jaar waarin hard is gewerkt aan de ambities voor onze stad om deze mooier, groener en levendiger te maken. Maar ook waarin de realiteit van de moeilijke financiële situatie voor gemeentes in de nabije toekomst is ingedaald. Voornamelijk door rijksbeleid (bezuinigingen en kortingen op het Gemeentefonds vanaf 2026) en als gevolg van keuzes uit het verleden, zijn de financiële opgaven vanaf 2026 zo groot dat er fundamentele keuzes gemaakt moeten worden om in de toekomst een sluitende begroting te kunnen presenteren. Om dit goed te kunnen doen, zijn we juist al in 2024 gestart met een zorgvuldig met de gemeenteraad afgestemd proces. We hebben daarbij uw raad inwoners en experts van de stad betrokken bij het ombuigingentraject, dat in 2025 haar beslag krijgt met concrete bezuinigingsmaatregelen bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026. Naast deze blik op de toekomst hebben we afgelopen jaar juist ook veel gerealiseerd om van Dordrecht meer en meer een stad te maken waar iedereen zich thuis voelt en waar gelijke kansen en inclusie centraal staan. In lijn met onze lang termijn agenda van de stad - Agenda Dordrecht 2030 - willen we een groene en levendige stad zijn, met meer inwoners en meer werk. Een stad met een hoger welvaartsniveau, een hoogwaardige leefomgeving en een goede openbare ruimte. De voortgang van de ambities is ook visueel waarneembaar, er is steeds meer bedrijvigheid en levendigheid in de (binnen)stad. De bouwkransen zijn, bijvoorbeeld aan de Spuiboulevard druk aan het werk, en we zien de stad langzaam maar zeker groeien in woningen en in inwoneraantal. Dit is ook waarneembaar in het [Dashboard](#) dat hier een aantal jaren geleden voor is ontwikkeld. In deze jaarstukken kijken we ook specifiek terug op de ambities die in de zes begrotingsprogramma's voor 2024 waren opgenomen en een uitwerking zijn van deze focuspunten uit het Politiek Akkoord 2022-2026.

Voor begrotingsprogramma **Bestuurlijk en Ondersteund Dordrecht** ligt de focus op burgerparticipatie, de gemeentelijke dienstverlening en het zijn van centrumstad voor de regio. Op dit laatste punt hebben we de strategische positionering van Dordrecht en de Drechtsteden afgelopen jaar verder versterkt. Mede door onze inzet op Public Affairs zijn op diverse dossiers, zoals economie en maritiem, mobiliteit, wonen, energie, brede welvaart en PFAS, in 2024 vragen gesteld in de Tweede Kamer. Ook zijn meerdere werkbezoeken georganiseerd door bewindsleden en Tweede Kamerleden, evenals diverse evenementen in samenwerking met partners uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen. In het kader van de lobby rondom PFAS is een landelijke coördinator aangesteld en zijn er middelen toegezegd, onder andere voor mobiliteit. Daarnaast kunnen we door deelname aan de Verstedelijkingsalliantie 'oude lijn Leiden-Dordrecht' ook rekenen op een aanzienlijke rijksbijdrage voor de station infrastructuur en de woonopgave in het gebied Spoorzone/Stadsas.

Meer vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte is één van de focuspunten van begrotingsprogramma **Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht**. Er zijn in 2024 mooie resultaten geboekt, we passen natuurinclusief bouwen toe (een vorm van duurzaam bouwen waarbij op zo'n manier gebouwd en ingericht wordt dat een bouwwerk bijdraagt aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden), er zijn ecologische oevers aangebracht (Stadswerven Noord) en de voorbereidingen voor het Stadspark zijn in volle gang. Met het project Vergroening Binnenstad zijn onder meer versteende plekken in beeld gebracht, en de eerste resultaten zichtbaar geworden. Denk hierbij aan de bomen die op het Bagijnhof zijn geplant naar aanleiding van het bewegend bos en de terrassen en plantenbakken op de Voorstraat Noord. Op weg naar een klimaatneutrale stad in 2040 is, met de vaststelling van het mobiliteitsplan Dordrecht 2040, de basis gelegd voor het komen tot minder uitstoot. Zowel voor bestaande woningen als voor nieuwbouw zijn diverse regelingen uitgerold die bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. Met de Routekaart Economie, als onderdeel van de vastgestelde Routekaart Dordrecht Klimaatneutraal 2040, hebben

we een belangrijke stap gezet voor verduurzaming op bedrijventerreinen. Ook op gebied van biodiversiteit zijn mooie stappen gezet, met het 10.000 soortenjaar hebben we ons in 2024 gericht op onderzoek en aandacht voor wilde planten en dieren, met bijzondere aandacht voor het bodemleven en water. Er zijn bijna 800 nieuwe soorten op het eiland ontdekt die nog niet eerder waren gezien. We blijven ons ook inzetten op waterveiligheid en zelfredzaamheid. Met de 'Redders van Dordt', het jaarlijkse waterfestival en de vloedschottencontrole hebben we continue aandacht voor waterveiligheid.

PFAS blijft een belangrijk onderwerp voor onze inwoners. Uit RIVM-onderzoek blijkt dat veel inwoners zich zorgen maken over de impact op gezondheid en milieu. Daarom hebben we geïnvesteerd in heldere communicatie via het Centraal Informatiepunt PFAS Zuid-Holland Zuid ([www.pfasinfo.nl](http://www.pfasinfo.nl)). Wij blijven ons inzetten voor nul uit de pijp en een nationaal PFAS-verbod, zolang er geen Europees verbod komt. Het afgelopen jaar zijn ook concrete stappen gezet om PFAS uit de moestuinen in onze regio te verwijderen. Na gesprekken tussen Chemours en de betrokken gemeenten is een plan van aanpak voor herstel van de moestuinen gemaakt, in 2025 start hierbij een pilot voor de aanpak van moestuinen. Recreatieplas Merwelanden kon afgelopen zomer weer veilig gebruikt worden dankzij doorspoelmaatregelen. Ook is een brononderzoek gestart, dit krijgt een vervolg in een mogelijke bronaanpak.

Voor begrotingsprogramma **Lerend en Ondernemend Dordrecht** ligt de focus op het versterken van de economie, de brede welvaart en het onderwijs. Met de herontwikkeling van bedrijventerreinen zorgen we voor een sterker economisch profiel. Via uitgiftecriteria sturen we op goed werkgeverschap, verduurzaming en het optimaal benutten van de mogelijkheden die een terrein biedt. Daarnaast is in 2024 het ondernemersfonds succesvol gestart en dit heeft geleid tot waardevolle samenwerkingen, zoals de oprichting van energiecoöperaties. Ook is vorig jaar een RegioDeal-project binnengehaald om de verspreiding van het maatschappelijk betrokken ondernemen en het label Ondernemen met impact in de Drechtsteden kracht bij te zetten. In Dordrecht zijn er nu 80 partners. Ook hebben wij samen met onze (netwerk)partners voor de zesde keer de MKB dag Dordrecht georganiseerd, met als thema ondernemen is samenwerken. Het event heeft in 2024 een recordaantal van 230 bezoekers ontvangen. Op het gebied van onderwijs hebben we met de doorlopende leerlijnen voor techniek en bouw de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeterd. Het Werkcentrum Drechtsteden, met drie locaties, biedt nu uitgebreide ondersteuning aan inwoners en bedrijven ([www.werkcentrumdrechtsteden.nl](http://www.werkcentrumdrechtsteden.nl)). Daarnaast hebben we de Dordtse Visie Voortgezet Onderwijs afgerond en vastgesteld, waarmee het onderwijsbeleid van de gemeente Dordrecht compleet en actueel is.

De focus van begrotingsprogramma **Bouwend en Bereikbaar Dordrecht** ligt op het realiseren van meer woningen, het maken van planvorming voor de toekomst en het realiseren van de bereikbaarheidsopgave in een steeds meer verdichtende stad. Afgelopen jaar is het gelukt om meer differentiatie in het woningaanbod te brengen en is 31% van de nieuwe woningen sociale huur geworden. Ook hebben we een groot aantal betaalbare woningen kunnen toevoegen aan de programmering. In de periode 2022 en met 2024 zijn 1.723 woningen gerealiseerd en 807 woningen zijn nog in aanbouw. Er wordt hard gewerkt aan nieuwbouwprojecten, zo bevinden de verschillende projecten binnen het gebied Spuiboulevard zich in verschillende fasen waarbij bestemmingsplannen vastgesteld en onherroepelijk zijn. Binnen Amstelveen zijn de onderdelen Refaja en Midden in ontwikkeling. Binnen Stadswerven is de verkoop van woningen in het gebied Het Wantij van start gegaan. Verder zijn binnen de gemeente 2.746 (particuliere) initiatieven in behandeling genomen. Deze omvatten in totaal 3.002 woningen. Daarnaast is het ontwerp Dordtse Omgevingsvisie 2.0 gereedgekomen en ter inzage gelegd. Op het gebied van mobiliteit hebben we mooie stappen gemaakt met de verdichtingsstudie en de concept gebiedsprogramma's, en de vaststelling van het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 in september 2024. Ook is de fietsenstalling aan de zuidzijde van station Dordrecht gerealiseerd en is de fietsenstalling Drievriendenhof in 2024 in gebruik genomen, evenals de realisatie van de fietsstraat Reeweg Oost (FC Dordrecht zijde).

Begrotingsprogramma **Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht** richt zich op het zijn van een stad waar iedereen zich thuis voelt, kan deelnemen, werken en zich ontwikkelen, met gelijke behandeling en gelijke kansen. We richten ons op preventie en vroegtijdige signalering. We stimuleren ook sociale cohesie en daarmee een krachtige samenleving. In 2024 hebben we uitvoering gegeven aan het antidiscriminatiebeleid, en is ingezet op bewustwording en dialoog. We stimuleren ook diversiteit en inclusie bij inkoop- en subsidiepartners. Zo stellen we inclusieve eisen aan leveranciers via (relevante categorieën) het inkoop- en aanbestedingsbeleid, om goed werkgeverschap te stimuleren in onze toeleveringsketen. Het gaat bijvoorbeeld om het hebben van diversiteitsbeleid, het werven van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of beperking en het promoten van gelijkheid en non-discriminatie. Op 30 juni 2024 vond de herdenking van het slavernijverleden plaats. De burgemeester heeft daarbij namens de gemeente excuses aangeboden voor de rol van Dordrecht in het slavernijverleden. Naast de herdenkingsplechtigheid werd op 1 juli in het Weizigtpark het eerste Ketu Koti festival georganiseerd.

In 2024 vond ook het wielerevenement de Tour de Femmes plaats in onze stad, en werd Dordrecht beloond met de titel sportstad van het jaar. Deze erkenning benadrukt de toewijding van de stad aan sport en gezondheid. Binnen Dordrecht Sociaal is daarnaast werk gemaakt van de integrale toegangspunten voor alle sociale ondersteuning, waardoor inwoners gemakkelijk toegang hebben tot de hulp die ze nodig hebben.

Tot slot richt het begrotingsprogramma **Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht** zich op de uitdagingen om Dordrecht aantrekkelijk, levendig, leefbaar, veilig en veelzijdig te houden. Hiervoor is in 2024 op het gebied van evenementen (Visienota evenementen), horeca (Horecanota) en cultuur (Cultuurnota 2030) nieuw beleid vastgesteld. Zo richt de uitvoering van de visienota evenementen zich onder meer op het verbeteren van de subsidiesystematiek en het verbeteren van het vergunningsproces. De uitvoering van de horecanota geeft onder andere uitvoering aan het permanent maken van de tijdelijke terrassen en de herinrichting van de Voorstraat-Noord. En richt de uitvoering van de Cultuurnota Dordrecht 2030 "De kunst van het verbinden" zich op het continueren van het Netwerk Amateurkunst en Cultureel Platform, het werken met cultuurverbinders in de wijken om cultuur te verbinden met zorg en welzijn, en is een onderzoek naar culturele doelgroepen gestart. Een andere focus van dit begrotingsprogramma richt zich op het aanpakken van ernstige (woon)overlast. Deze blijft in Dordrecht afnemen, evenals het aantal overlastlocaties. Maar de complexiteit van de casussen neemt wel toe. Hotspots uit eerdere jaren, zoals de Kloostertuin, Loswalweg, Bieshof en Wantijpark waren nauwelijks negatief in beeld. De Aanpak Overlast heeft zich dan ook vooral gericht op locaties die al enige jaren bekend staan of stonden vanwege vormen van overlast, zoals Leerpark, Beverwijksplein en Heijeplein. Door een mix van interventies is de overlast op de meeste plekken afgenomen of beheersbaar gebleven. Ook de Routekaart team Handhaving is in 2024 vastgesteld en het team is op volle sterkte, waardoor de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in de wijken is vergroot. Daarnaast voeren we het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Dordt-West uit. Met een vastgesteld Uitvoeringsprogramma 2024-2026 werken we vanaf een locatie in Crabbehof. Voor de gebieden Oost en Centrum is een uitgebreide analyse gemaakt welke heeft geleid tot inzichten voor de gebiedsprioritering. Met gebiedsagenda's worden de prioriteiten omgezet naar concrete acties en plannen.

### **Financieel resultaat 2024**

De Jaarstukken 2024 bieden een belangrijk inzicht in het financiële reilen en zeilen van de gemeente Dordrecht gedurende het afgelopen jaar. Met de Jaarstukken 2024 legt het college verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid en de financiën in 2024. Het rekeningresultaat 2024 vóór bestemming bedraagt € 5,8 miljoen positief. Dit is € 0,8 miljoen minder ten opzichte van de laatstelijk vastgestelde (gewijzigde) Begroting 2024. Dit verschil is als volgt opgebouwd.

| Bedragen x € 1.000.000         |             |
|--------------------------------|-------------|
| Saldo primaire Begroting 2024  | 0,7         |
| Tussentijdse bijstellingen     | 4,1         |
| Bestuursrapportage 2024        | -1,6        |
| Septembecirculaire 2024        | 3,5         |
| <b>Verwacht resultaat 2024</b> | <b>6,6</b>  |
| Rekening resultaat 2024        | 5,8         |
| <b>Verschil</b>                | <b>-0,8</b> |

Het resultaat 2024 werd naast macro-economische ontwikkelingen zoals inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt vooral beïnvloed door een aantal incidentele meevallers. De grootste mee- en tegenvallers staan toegelicht in tabel bij de [Toelichting Jaarrekeningresultaat 2024](#). Per programma worden de mee- en tegenvallers toegelicht bij de Verschillenanalyse programma's.

De gemeente kampt met financiële uitdagingen door dalende inkomsten uit het gemeentefonds en stijgende lasten. Door diverse maatregelen vanuit het Rijk staat de begroting daarom op de langere termijn onder druk. We hebben op moment van schrijven dan ook te maken met grote tekorten vanaf 2026. We zijn actief op zoek naar oplossingen om de begroting toekomstbestendig te maken, met voorstellen die in de Perspectiefnota 2026 worden besproken.

De weerstandsratio, wat wil zeggen in welke mate de risico's kunnen worden opgevangen door de vrij besteedbare Algemene Reserves, komt ultimo 2024 uit op 0,9. De ratio ligt daarmee net onder de normratio van 1,0 wat afgesproken is in de nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het onverdeelde rekeningresultaat, waarvan de incidentele inzet bij de integrale afweging van de Perspectiefnota 2026 wordt betrokken.

Tot slot: ondanks de uitdagingen van de huidige tijd met geopolitieke spanningen, krapte op de arbeidsmarkt en druk op de financiën, zetten we de ingezette koers voort. Het richten van samenwerkingsgerichte energie en het stimuleren van verbindende kwaliteiten is een zaak van niet alleen overheid, maar van alle maatschappelijke geledingen. Samen werken we zo aan een veerkrachtig Dordrecht, om ook in 2030 en verder een stad te zijn waar het goed wonen, werken en vertoeven is.

## 1.2 Dashboard Agenda Dordrecht 2030

Het Dashboard van de Agenda Dordrecht 2030 is een uitwerking van de toezegging die is gedaan in de raadsinformatiebrief 'beantwoorden motie 200714/M10 – Regie op bezuinigingen' van oktober 2020 ([zie RIS-dossier 2636385](#)). Het uitgangspunt daarbij was om met hulp van een dashboard (overzicht in één A4) financiële kengetallen beter te verbinden en inzichtelijker te combineren met de inhoudelijke doelstellingen uit de Agenda Dordrecht 2030. Dit dashboard is dan ook een element van de monitoring van de voortgang van de Agenda 2030.

Bij de uitwerking van onderstaand dashboard is het Prioriteringskader van de Agenda Dordrecht 2030 gebruikt. In dit prioriteringskader, vastgesteld in januari 2020 ([zie RIS-dossier 2510937](#)), zijn de doelen en uitgangspunten voor de Agenda Dordrecht 2030 beschreven samen met de factoren en variabelen waar we prioriteit aan willen geven. Het maakt concreet dat we de inzet van Enecomiddelen gebruiken voor strategische investeringen in de stad, die de verdien capaciteit van de stad bevorderen. De hoofddoelstelling van de Agenda Dordrecht 2030 luidt: Dordrecht is een sociaal en economisch sterke centrumstad in het metropoolgebied Rotterdam. Om deze hoofddoelstelling te concretiseren zijn in het prioriteringskader vier subdoelstellingen opgesteld. Te weten:

- Groei van de bevolking in Dordrecht: het aantal inwoners in Dordrecht neemt toe (1) in de tijd en wordt (relatief) jonger (2), hoger opgeleid (3) en welvarender (4).



- Groei van de werkgelegenheid in Dordrecht: de werkgelegenheid van Dordrecht neemt toe (1) in de tijd.
- Groei van de economie van Dordrecht: de inkomens uit arbeid en kapitaal nemen in Dordrecht toe (1) in de tijd.
- Behoud van voorzieningen in Dordrecht: het aanbod van publieke voorzieningen in Dordrecht, zoals zorg, sport en cultuur, blijft minimaal in stand.

De variabelen die in deze subdoelstellingen worden benoemd, waaronder de toename van het aantal inwoners, het welvaartsniveau en bijvoorbeeld werkgelegenheid, zijn uitgewerkt in negen afzonderlijke grafieken die hieronder het beleidsdeel van het dashboard vormen. De titel van de grafiek geeft steeds het onderwerp aan zoals 'inwoners' of 'jongeren'. De subtitel geeft daarnaast steeds de subdoelstelling aan waar deze betrekking op heeft, zoals in bovengenoemd geval 'groei van de bevolking'. De subdoelstelling 'behoud van voorzieningen' geeft geen specifieke richtwaarde aan en is daarom niet vertaald naar afzonderlijke grafieken. Naast de negen beleidsinhoudelijke grafieken zijn ook drie financiële grafieken opgenomen die respectievelijk de structurele exploitatieruimte laten zien, de netto schuldquote en de omvang van de reserves van de Agenda Dordrecht 2030. De 12 grafieken samen geven zo een complementair overzicht op de doelen van de agenda en de financiële randvoorwaarden. De data uit de grafieken is voornamelijk afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Waar mogelijk wordt altijd de meest recente data gebruikt, soms is dit 2023, in bepaalde gevallen ook 2022 of ouder. Het dashboard zal steeds worden gepresenteerd in begrotingen en jaarstukken en worden aangevuld met de meest recente data. Zo ontstaat een toekomstig meerjarig overzicht (met data van 2017/2018 tot aan 2030) waarbij de bestedingen van de reserves van de agenda moeten uitmonden in resultaten op de beleidsmatige grafieken.

| Inwoners:<br>Bevolkingsgroei in<br>aantallen | 2018    | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    | 2023    | 2024    | 2025    |
|----------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Bevolking Dordrecht in<br>aantallen          | 118.426 | 118.654 | 119.284 | 119.115 | 119.537 | 121.434 | 122.070 | 122.847 |

De grafiek toont het totale aantal inwoners in Dordrecht gemeten op 1 januari van het betreffende jaar. Bron: CBS, Bevolkingstotaal op 1 januari; aantallen en relatieve groei ten opzichte van het vorige jaar.

| <b>Inwoners: Relatieve bevolkingsgroei in procenten</b> | 2018 | 2019 | 2020 | 2021  | 2022 | 2023 | 2024 | 2025 |
|---------------------------------------------------------|------|------|------|-------|------|------|------|------|
| Bevolkingsgroei Dordrecht in % t.o.v. vorig jaar        | 0,26 | 0,19 | 0,53 | -0,14 | 0,35 | 1,59 | 0,52 | 0,64 |
| Bevolkingsgroei Nederland in % t.o.v. vorig jaar        | 0,58 | 0,59 | 0,73 | 0,39  | 0,66 | 1,25 | 0,74 | 0,57 |

De grafiek toont de groei of afname van de bevolking in Dordrecht en Nederland ten opzichte van het vorige jaar in procenten. Zo wordt de relatieve groei (of afname) zichtbaar tussen de jaren en ook in vergelijking van Dordrecht tot Nederland in totaal. Bron: CBS, Bevolkingstotaal op 1 januari; aantallen en relatieve groei ten opzichte van het vorige jaar.

| <b>Jongeren: Relatieve aandeel jongeren t/m 35 jaar in procenten</b>    | 2018  | 2019  | 2020  | 2021  | 2022  | 2023  | 2024  |
|-------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Inwoners Dordrecht t/m 35 jaar in % t.o.v. totale Dordtse bevolking     | 41,92 | 41,73 | 41,70 | 41,50 | 41,58 | 41,83 | 41,73 |
| Inwoners Nederland t/m 35 jaar in % t.o.v. totale Nederlandse bevolking | 42,15 | 42,09 | 42,07 | 41,93 | 41,94 | 42,02 | 41,94 |



De grafiek toont het aandeel jongeren in de bevolking, waarbij jongeren is gedefinieerd in de leeftijdsgroep tot en met 35 jaar. Het aandeel van deze groep wordt getoond in Dordrecht en in vergelijking met Nederland in totaal. Bron: CBS, Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio.

| <b>Opleiding: Aantal leerlingen en studenten dat hoger onderwijs volgt</b>                            | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Aantal studenten dat hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs volgt en in Dordrecht woont | 3.515       | 3.564       | 3.628       | 3.858       | 3.868       | 3.689       |

De grafiek toont het aantal leerlingen en studenten dat in Dordrecht woont en hoger onderwijs volgt. Hoger onderwijs is hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/Onderwijs.

| <b>Welvaart: Gemiddeld besteedbaar inkomen</b>                                                     | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Gemiddeld besteedbaar inkomen in Dordrecht van particuliere huishoudens (excl. Studenten) *€ 1.000 | 39,6        | 40,7        | 43,9        | 44,7        | 46,3        | 49          |
| Gemiddeld besteedbaar inkomen in Nederland van particuliere huishoudens (excl. Studenten) *€ 1.000 | 42,6        | 43,5        | 46,8        | 47,5        | 49,5        | 52          |

De grafiek toont het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens (exclusief studentenhuishoudens) in Dordrecht en Nederland in totaal. Het besteedbaar inkomen bestaat uit het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/Inkomen & Vermogen.

| <b>Werkgelegenheid: Aantal werkzame personen</b>           | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Aantal werkzame personen bij bedrijven Dordrecht in totaal | 54.919      | 56.813      | 58.063      | 58.714      | 61.973      | 63.468      | 67.443      |

De grafiek toont het totaal aantal werkzame personen bij bedrijven in Dordrecht, exclusief uitzendkrachten. Bron: LISA, via Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD).

| <b>Werkloosheid: Relatieve werkloosheid in procenten</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|----------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Werkloosheid in Dordrecht in procenten                   | 6,4         | 5,3         | 5,1         | 5,6         | 4,7         | 3,8         | 3,7         | 4,0         |
| Werkloosheid in Nederland in procenten                   | 5,9         | 4,9         | 4,4         | 4,9         | 4,2         | 3,5         | 3,6         | 3,7         |

De grafiek toont het werkloosheidspercentage in Dordrecht in vergelijking met Nederland in totaal. Het werkloosheidspercentage is de werkloze beroepsbevolking (15-75 jaar) afgezet tegen de totale beroepsbevolking. Bron: CBS/arbeidsdeelname, [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl).

| <b>Economie: Bedrijfsvestigingen in aantallen</b>    | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> |
|------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Bedrijfsvestigingen met één werkzame persoon         | 5.378       | 5.938       | 6.393       | 6.917       | 7.659       | 8.622       | 10.287      |
| Bedrijfsvestigingen met 2 t/m 19 werkzame personen   | 2.689       | 2.592       | 2.746       | 2.790       | 2.802       | 2.860       | 2.893       |
| Bedrijfsvestigingen met 20 werkzame personen en meer | 472         | 449         | 498         | 505         | 521         | 522         | 543         |

De grafiek toont enerzijds het totaal aantal bedrijven dat in Dordrecht is gevestigd, en tevens respectievelijk het aantal bedrijven hiervan met één werkzame persoon, twee tot en met negentien

werkzame personen en het aantal vestigingen met twintig werkzame personen of meer. Bron: LISA, via Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD).

| <b>Economie: Bbp per inwoner</b>                               | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> |
|----------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Bruto binnenlands product (Bbp) per inwoner in de Drechtsteden | 41.546      | 43.211      | 45.801      | 44.636      | 49.038      | 53.059      |
| Bruto binnenlands product (Bbp) per inwoner in Nederland       | 43.088      | 44.917      | 46.876      | 45.669      | 49.654      | 54.671      |

De grafiek toont het Bruto binnenlands product (Bbp) van de Drechtsteden en van Nederland in totaal. Het Bbp is de totale toegevoegde waarde van alle in een land geproduceerde finale goederen en diensten. Het CBS publiceert cijfers over Nederland, provincies en COROP-gebieden, zoals de Drechtsteden. Een COROP-gebied is een cluster van één of meer aangrenzende gemeenten in dezelfde provincie, ontworpen voor regionaal onderzoek. Er zijn geen gegevens van het Bbp afzonderlijk voor Dordrecht beschikbaar. Bron: CBS, Regionale Kerncijfers Nederland/nationale rekeningen.

| <b>Structurele exploitatieruimte</b>             | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> | <b>2025</b> | <b>2026</b> | <b>2027</b> | <b>2028</b> |
|--------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Structurele exploitatieruimte Dordrecht * €1.000 | 16.928      | 8.869       | 16.370      | -4.018      | 12.831      | -1.845      | 14.361      | 8.231       | -14.671     | -16.430     | -16.564     |

De grafiek toont de structurele exploitatieruimte van de Gemeente Dordrecht, een belangrijke financiële randvoorwaarden. De cijfers van 2018 t/m 2024 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 t/m 2028 uit de meest recente begroting.

| <b>Netto Schuldquote</b>                  | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> | <b>2025</b> | <b>2026</b> | <b>2027</b> | <b>2028</b> |
|-------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Netto schuldquote gemeente Dordrecht in % | 58          | 58          | -6          | -3          | 7           | 19          | 28          | 49          | 49          | 50          | 46          |

De grafiek toont de netto schuldquote van de Gemeente Dordrecht, een belangrijke, financiële randvoorwaarde. De cijfers van 2018 t/m 2024 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 t/m 2028 uit de meest recente begroting.

| <b>Omvang Reserves Agenda Dordrecht 2030</b>                   | <b>2018</b> | <b>2019</b> | <b>2020</b> | <b>2021</b> | <b>2022</b> | <b>2023</b> | <b>2024</b> | <b>2025</b> | <b>2026</b> | <b>2027</b> | <b>2028</b> | <b>2029</b> |
|----------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Omvang reserves Agenda Dordrecht 2030 in € miljoenen in totaal | 0           | 0           | 345,7       | 342,9       | 341,1       | 312,8       | 301,0       | 294,5       | 291,9       | 292,2       | 292,4       | 292,4       |

De grafiek toont de totale omvang van de reserves Agenda Dordrecht 2030; dit zijn de middelen die beschikbaar zijn om de doelen te realiseren. De cijfers van 2018 t/m 2024 zijn afkomstig uit de jaarrekeningen, de cijfers 2025 en verder zijn herrekend.

## 1.3 Financieel resultaat in perspectief

De jaarrekening is een omvangrijk product dat voor een groot deel vanuit de financiële techniek is opgesteld. Om de jaarrekening beter te kunnen duiden, presenteren we hier een samenvattend beeld van de financiële positie van Dordrecht per 31 december 2024 en de resultaten over het boekjaar 2024.

## Vooraf

Gemeentefinanciën zijn complex. Toch werkt de financiële huishouding van een gemeente in de basis zoals iedere andere financiële huishouding. Naast de jaarlijkse baten en lasten die in de exploitatie staan, kan er voor aanvullende lasten geld uit reserves worden gehaald. Via de balans en de exploitatierekening kan snel inzicht worden verkregen in de financiën van Dordrecht.

In de balans komt de verhouding tussen de bezittingen (activa) en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden) tot uitdrukking.

In de exploitatierekening wordt duidelijk welke inkomsten de gemeente heeft en waar het geld aan wordt uitgegeven. Het jaarrekeningresultaat volgt uit het saldo van de inkomsten en uitgaven in dat jaar (gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten) en de verrekening met de reserves (gerealiseerd resultaat). Het saldo van inkomsten en uitgaven voor verrekening met reserves geeft aan of er per saldo middelen aan het eigen vermogen kunnen worden toegevoegd (bij een positief saldo), of dat er middelen aan het eigen vermogen moeten worden onttrokken (bij een negatief saldo).

In de hierop volgende paragrafen geven we een korte financiële beschouwing van de jaarrekening inclusief de vermogenspositie, lichten we toe hoe het resultaat over 2024 is opgebouwd en hoe dit zich verhoudt tot het door de raad vastgestelde begrote resultaat.

## 1.3.1 Financiële beschouwing 2024

### Resultaat

In het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV), de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt onderscheid gemaakt tussen het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten en het gerealiseerd resultaat. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten bedraagt € 19,6 miljoen nadelig over 2024. Per saldo is tussentijds € 25,5 miljoen van de reserves geboekt, zodat het gerealiseerd resultaat afgerond € 5,8 miljoen voordelig bedraagt. Dit is 0,77% van de werkelijke lasten.

In onderstaande tabel ziet u hoe dit resultaat tot stand is gekomen:

| Bedragen x € 1.000                               |                |
|--------------------------------------------------|----------------|
| <b>Financieel resultaat 2024</b>                 |                |
| Werkelijke baten                                 | 735.842        |
| Werkelijke lasten                                | 755.466        |
| <b>Gerealiseerde totaalsaldo baten en lasten</b> | <b>-19.624</b> |
| Onttrekkingen uit de reserves                    | 76.280         |
| Stortingen in de reserves                        | -50.820        |
| <b>Gerealiseerd resultaat (afgerond)</b>         | <b>5.836</b>   |

Bij de jaarrekening vergelijken we het werkelijke resultaat met het door de raad vastgestelde begrote resultaat. Het rekeningresultaat is bij de primaire [Begroting 2024](#) op € 680.000 begroot. Dit begrote resultaat is met diverse tussentijdse wijzigingen (raadsbesluiten) bijgesteld met € 2,5 miljoen naar € 3,2 miljoen voordelig, zie hiertoe het gedetailleerde overzicht in de [Tweede Bestuursrapportage 2024](#). Via het besluit '[Septembereirculaire 2024](#)' is het begrote resultaat 2024 nog bijgesteld met € 3,5 miljoen naar afgerond € 6,6 miljoen voordelig. Het werkelijke jaarrekeningresultaat is afgerond € 5,8 miljoen voordelig. Het verschil tussen de bijgestelde begroting en het jaarrekeningresultaat is daardoor afgerond € 0,8 miljoen.

Evenals bij de Jaarstukken 2022 en 2023 worden de budgetoverhevelingen, ditmaal van 2024 naar 2025, niet separaat meer voorafgaand aan het jaarstukken-traject, voorgelegd middels een voorstel aan de raad. Conform de afgesproken lijn zijn deze al enkele jaren onderdeel van de beslispunten inzake resultaatbestemming bij het vaststellen van deze Jaarstukken 2024. We

verwijzen naar dan ook naar het onderdeel [budgetoverhevelingen](#) in deze jaarstukken en naar het raadsvoorstel behorend bij deze Jaarstukken 2024 in het [raadsinformatiesysteem](#) van de gemeente Dordrecht.

Net als voorgaande jaren zien we in 2024 een voordelig resultaat en een afwijking tussen het begrote en het gerealiseerde resultaat. Dit wordt net als in voorgaande jaren voor een groot deel veroorzaakt door een aantal incidentele voordelen. De grootste mee- en tegenvallers staan in de Jaarstukken 2024 toegelicht in tabel bij de [Toelichting Jaarrekeningresultaat 2024 - Grote verschillen](#) ten opzichte van gewijzigde begroting. Per programma worden de mee- en tegenvallers toegelicht bij de Verschillenanalyse programma's.

### 1.3.2 Toelichting Jaarrekeningresultaat 2024

Om een goed beeld te krijgen van de oorzaak van afwijkingen laat de volgende tabel zien binnen welke programma's verschillen optreden en hoe groot die verschillen zijn. Op de volgende pagina worden de [grootste afwijkingen](#) toegelicht. Voor een uitgebreide analyse per programma verwijzen wij naar de [financiële analyses](#).

| Bedragen x € 1.000                                  |                |                |               |                |                |                |
|-----------------------------------------------------|----------------|----------------|---------------|----------------|----------------|----------------|
| Programma's                                         | Lasten         |                |               | Baten          |                |                |
|                                                     | Begroot        | Werkelijk      | Vershil       | Begroot        | Werkelijk      | Vershil        |
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht              | 25.242         | 27.079         | -1.837        | 11.154         | 11.240         | -86            |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht              | 78.588         | 68.613         | 9.975         | 40.175         | 36.686         | 3.489          |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht             | 92.061         | 87.365         | 4.696         | 50.908         | 51.335         | -427           |
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht               | 350.557        | 340.848        | 9.709         | 85.098         | 84.900         | 198            |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht                     | 49.829         | 43.465         | 6.364         | 22.977         | 17.956         | 5.021          |
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht                     | 117.395        | 74.222         | 43.173        | 95.844         | 51.939         | 43.905         |
| Algemene Dekkingsmiddelen                           | 7.219          | 9.429          | -2.210        | 436.432        | 438.504        | -2.072         |
| Overhead                                            | 102.679        | 104.219        | -1.540        | 41.777         | 43.271         | -1.494         |
| Vennootschapsbelasting                              | 106            | 226            | -120          | 0              | 11             | -11            |
| Onvoorzien                                          | 0              | 0              | 0             | 0              | 0              | 0              |
| <b>Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten</b> | <b>823.676</b> | <b>755.466</b> | <b>68.210</b> | <b>784.365</b> | <b>735.842</b> | <b>48.523</b>  |
| <b>(1) Afwijking t.o.v. actuele begroting</b>       |                |                |               |                |                | <b>19.687</b>  |
| Bedragen x € 1.000                                  |                |                |               |                |                |                |
| <b>Mutatie reserves</b>                             | <b>58.133</b>  | <b>50.820</b>  | <b>7.313</b>  | <b>104.093</b> | <b>76.280</b>  | <b>27.813</b>  |
| <b>(2) Afwijking mutatie reserves</b>               |                |                |               |                |                | <b>-20.500</b> |
| <b>Totaalsaldo incl. mutatie reserves</b>           | <b>881.809</b> | <b>806.286</b> | <b>75.523</b> | <b>888.458</b> | <b>812.122</b> | <b>76.336</b>  |
| <b>Begroot resultaat</b>                            |                |                |               | <b>6.649</b>   |                |                |
| <b>Gerealiseerd resultaat (1+2)</b>                 |                |                |               |                |                | <b>5.833</b>   |

#### 1.3.2.1 Grote verschillen t.o.v. gewijzigde Begroting 2024

| Bedragen x € 1.000                       |               |               |               |               |             |
|------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|-------------|
| Financieel resultaat                     | 2020          | 2021          | 2022          | 2023          | 2024        |
| Gerealiseerd resultaat                   | 26.467        | 25.790        | 38.198        | 28.708        | 5.836       |
| Begroot resultaat                        | 6.632         | 3.068         | 2.335         | 2.638         | 6.649       |
| <b>Afwijking begroot en gerealiseerd</b> | <b>19.835</b> | <b>22.722</b> | <b>35.863</b> | <b>26.070</b> | <b>-813</b> |

Onderstaande tabel geeft inzicht in de belangrijkste oorzaken van het afgeronde verschil ter grootte van € 0,8 miljoen negatief tussen het geprognosticeerde resultaat van € 6,6 miljoen positief en de werkelijk gerealiseerde baten en lasten bij de Jaarrekening 2024 van € 5,8 miljoen positief. Voor een uitgebreide analyse per programma verwijzen wij naar de [financiële analyses](#).

Bedragen x € 1.000

| <b>Grote verschillen ten opzichte van gewijzigde begroting</b> |             |
|----------------------------------------------------------------|-------------|
| 1. Oekraïne                                                    | -3.089      |
| 2. Uitgaven inkomensondersteuning                              | -2.750      |
| 3. Jeugdhulp                                                   | 2.183       |
| 4. Beschermd Wonen en Opvang                                   | 1.717       |
| 5. Dekking rentelasten activa                                  | -1.394      |
| 6. Apparaatskosten GR Sociaal                                  | 1.260       |
| 7. Pensioenvoorziening wethouders                              | -1.220      |
| 8. Voorziening Functioneel leeftijdsontslag Brandweer          | -1.022      |
| 9. Overige verschillen                                         | 3.502       |
| <b>Totaal afwijkingen</b>                                      | <b>-813</b> |

## **Toelichting**

### **1. Oekraïne**

De lasten zijn incidenteel € 2.310.000 lager dan begroot, omdat:

- in 2024 waren de ontwikkelkosten van in totaal € 900.000 voor vier nieuwe opvanglocaties betreffende flexwoningen en € 300.000 voor inrichting en inventaris als budget begroot, maar deze kosten worden niet gerealiseerd. Dit betekent dat beide bedragen vrijvallen in de exploitatie van 2024 en daarmee gestort worden in de reserve Ontheemden. In de begroting 2025 zijn deze kosten opgenomen.
- door het hebben van recht op inkijk in Suwinet de gemeente heeft kunnen vaststellen wie terecht en onterecht uitkering heeft ontvangen. Dit heeft geresulteerd een in een beëindiging van ongeveer 150 uitkeringen.
- de post onvoorzien in 2024 niet volledig is benut, waardoor het restant is vrijgevallen.

De baten zijn incidenteel € 5.094.000 hoger dan begroot, omdat:

- in voorbereiding van het Schippersinternaat het Rijk de begrootte transitiekosten van € 3.819.000 in 2024 heeft beschikt.
- de afname van het aantal opvangplekken in 2024 heeft geleid tot een lagere toekenning van het oorspronkelijk begrote budget.

Er is hierdoor € 10.493.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Ontheemden breed conform raadsbesluit [2024-0097657](#) van 5 november 2024.

### **2. Uitgaven inkomensondersteuning**

De lasten zijn incidenteel € 2.750.000 hoger dan begroot, omdat er (via de gemeenschappelijke regeling Sociaal) meer aanspraak op inkomensondersteuning is gemaakt.

### **3. Jeugdhulp**

De lasten zijn incidenteel € 1.923.000 lager dan begroot, omdat:

- het zorgverbruik (in casu uitnutting van beschikkingen) volgens zorgaanbieders minder is dan bij onze bestuursrapportage werd verwacht.
- ook doen zich de - toen gemelde - ontwikkelingen rondom toename trajectkosten voor jeugdhulp op school en toename aantal kinderen met ambulante hulp niet of in mindere mate voor.

- bij lokale beschikkingsvrije jeugdhulp sprake is van een te hoge kostenraming en tijdelijk minder instroom van jeugdigen vanwege een gewijzigde aanpak.
- het aantal kinderen in verblijf licht is gedaald.
- het PGB-gebruik lager is.

De baten zijn incidenteel € 260.000 hoger dan begroot, omdat het Rijk ons een specifieke uitkering voor niet-beoogde jeugdzorgkosten in 2022 en 2023 heeft toegekend.

#### **4. Beschermd Wonen en Opvang**

De lasten zijn incidenteel € 1.632.000 lager dan begroot, omdat meer rijksbijdrage is ontvangen en de uitgaven lager zijn uitgevallen dan eerder werd ingeschat voor Beschermd Wonen en Opvang.

De baten zijn incidenteel € 311.000 hoger dan begroot, omdat een aantal subsidies lager zijn vastgesteld, waardoor terugbetalingen zijn ontvangen.

Er is hierdoor € 226.000 minder van de reserve dak- en thuisloosheid geboekt.

#### **5. Dekking rentelasten activa**

De lasten zijn incidenteel € 1.394.000 hoger dan begroot, omdat de dekking van de rentelasten verband houdende met activa (inclusief grondexploitaties) ten opzichte van de begroting €1.394.000 lager valt uit omdat minder rente dat ten laste van de programma's is doorbelast. Het minder doorbelasten is het gevolg van een lagere investeringswaarde per 1 januari 2024 ten opzichte van de begroting.

#### **6. Apparaatskosten GR Sociaal**

De lasten zijn incidenteel € 1.260.000 lager dan begroot, omdat het resultaat over 2024 van de gemeenschappelijke regeling Sociaal op het onderdeel Apparaatskosten is meegevallen.

#### **7. Pensioenvoorziening wethouders**

De lasten zijn incidenteel € 1.220.000 hoger dan begroot, omdat de rekenrente voor het berekenen van het vereiste niveau van de wethouderspensioenen is aangepast.

#### **8. Voorziening Functioneel leeftijdsontslag Brandweer**

De lasten zijn incidenteel € 1.022.000 hoger dan begroot, omdat:

- de storting in de voorziening per ultimo 2023 als gevolg van een rekenfout € 300.000 te laag is geweest.
- de hogere stijging van het cao-loon ten opzichte van de verwachte gemiddelde stijging resulteerde in een aanvullende storting van € 472.000.
- een storting van € 250.000 plaatsvond op grond van een landelijke afspraak over de AOW-compensatie.

#### **9. Overige verschillen**

Voor de analyses per begrotingsprogramma met de afwijkingen ten opzichte van de actuele begroting verwijzen wij u naar de [financiële analyses](#).

### **1.3.2.2 Budgetoverhevelingen**

Niet alle activiteiten waarvoor een incidenteel budget beschikbaar is, zijn geheel of gedeeltelijk afgerond in 2024. Deze werkzaamheden zijn om verschillende redenen uitgesteld of vertraagd. Een deel van de uitgestelde werkzaamheden voeren we in 2025 uit. De hiervoor beschikbare budgetten hevelen we met de goedkeuring van de raad over naar 2025 (zie ook de [financiële verordening](#)). Onderstaande tabel geeft inzicht in de voorgestelde budgetoverhevelingen.

**Budgetoverhevelingen**

|                                                 |              |
|-------------------------------------------------|--------------|
| 1. Nieuwe burgemeester Dordrecht                | 48           |
| 2. Cultuurnota                                  | 94           |
| 3. Transitie Dordthuis                          | 94           |
| 4. Sportvisie                                   | 100          |
| 5. Kwaliteitsimpuls Biesbosch centrum           | 110          |
| 6. Werkgelegenheid                              | 112          |
| 7. Recreatie                                    | 146          |
| 8. Opschonen/verhuizen archief                  | 172          |
| 9. Robotisering                                 | 200          |
| 10. Armoedebelid                                | 219          |
| 11. Wantij-West                                 | 249          |
| 12. Fundament 'Beter op orde'                   | 254          |
| 13. Kwaliteitsimpuls 'Nieuwe Dordtse Biesbosch' | 292          |
| 14. Transitie sociaal ontwikkelbedrijf          | 665          |
| 15. Onderwijshuisvesting                        | 961          |
| <b>Totaal budgetoverhevelingen</b>              | <b>3.717</b> |

**Toelichting****1. Nieuwe burgemeester Dordrecht**

Voor het opstellen van een 'conceptprofielschets burgemeester Dordrecht', het instellen van een vertrouwenscommissie en een voorbereidingscommissie is in 2024 een budget van € 65.000 beschikbaar gesteld te besteden in 2024 en 2025. Op voorhand was niet aan te geven welke verdeling over de jaren moest worden opgenomen. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 48.000 over te hevelen naar 2025.

**2. Cultuurnota**

Bij het vaststellen van de Cultuurnota is € 300.000 gereserveerd voor bijzondere producties. De middelen staan op de Cultuurbegroting 2023. Met € 100.000 per jaar kan deze regeling drie jaar lopen. In 2023 is € 100.000 besteed, in 2024 € 106.100. Voorgesteld wordt om bij het vaststellen van de jaarrekening ter uitvoering van deze regeling het nog resterende budget van € 94.000 over te hevelen naar 2025. Bij de [Bestuursrapportage 2024](#) is dit voorstel tot budgetoverheveling reeds aangekondigd.

**3. Transitie Dordthuis**

Vanwege het vertragen van de bouwwerkzaamheden zijn de werkzaamheden in verband met de transitie van het Dordthuis in belangrijke mate naar 2025 en 2026 doorgeschoven. Het restantbudget per ultimo 2024 bedraagt € 94.000 en is ter financiering van het transitieprogramma 2025-2026 nodig.

**4. Sportvisie**

In de sportvisie willen we in 2026 op tenminste vijf nieuwe plekken in de stad de openbare ruimte meer sportief inrichten ten opzichte van 2022 (ambitie twee openbare ruimte). Dit willen we doen door middel van een Living-lab Sport en bewegen in de regiodeal (met onderwijs en bewoners) om gezamenlijk de sportdeelname van (jong-) volwassenen van 19 tot 44 jaar te vergroten en ook door in te zetten op een beweegteam met professionals en vrijwilligers per wijk dat het sporten en (sportief) bewegen voor senioren (65+ jaar) programmeert. Start in twee wijken (ambitie 5 iedereen doet naar vermogen mee). De nog beschikbare middelen zijn hiervoor nodig. Daarom wordt voorgesteld het niet bestede deel van € 100.000 over te hevelen naar 2025.



## **5. Kwaliteitsimpuls Biesboschcentrum**

Ten behoeve van een 'kwaliteitsimpuls voor het Biesboschcentrum' is bij de Kadernota 2024 € 250.000 onderzoeksgeld toegewezen aan de exploitatie van het Biesboschcentrum. Het onderzoek richt zich op welke mogelijke reducties en efficiëntieslagen te behalen zijn aan de uitgavenkant. Er wordt gekeken welke (substantiële) besparingen het Biesboschcentrum kan realiseren door middel van procesoptimalisatie en kostenbeheersing. Daarnaast wordt onderzocht hoe de inkomsten vergroot kunnen worden door inkomstenbronnen te diversifiëren en te versterken. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 110.000 over te hevelen naar 2025. Bij de [Bestuursrapportage 2024](#) is dit voorstel tot budgetoverheveling reeds aangekondigd.

## **6. Werkgelegenheid**

De gemeente Dordrecht heeft als centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio de taak om jeugdwerkloosheid aan te pakken. Het Rijk heeft geconcludeerd dat het voorkomen van werkloosheid effectiever is dan het oplossen ervan en deze preventie begint op school. Daarom zou per 2025 de nieuwe Wet van School naar Duurzaam werk in werking treden, waar er een extra rol is weggelegd voor school, voor het Doorstroompunt (DG&J) en voor de GR Sociaal om jongeren op weg te helpen met een goede start van de loopbaan met de beschikking over vaardigheden om aan het werk te blijven. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 112.000 over te hevelen naar 2025.

## **7. Recreatie**

In de kadernota 2024 is voor de jaren 2024-2025 een bedrag van € 300.000 toegekend, dat in gelijke mate is verdeeld over beide jaren. Dit budget is bedoeld om te onderzoeken welke aanvullende activiteiten rondom het Biesboschcentrum nodig zijn om aan de toekomstige behoeften van onze stad te voldoen. Hierbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen natuur en recreatie, en het beschermen van kwetsbare delen van Nationaal Park De Biesbosch. Op basis van de nieuwe omgevingsvisie willen we bepalen welke activiteiten in de toekomst ontwikkeld kunnen worden. Ons college heeft eind 2024 de ontwerp-omgevingsvisie vrijgegeven voor terinzagelegging. Vanwege verschillende onduidelijkheden in de omgeving, zoals in de Hel- en Zuilespolder, zal het onderzoek voornamelijk in 2025 plaatsvinden. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 146.000 over te hevelen naar 2025.

## **8. Opschonen/verhuizen archief**

In 2024 is vanwege de Wet Open Overheid en het verhuizen van het archief het opschonen van het archief gestart. Afronding en verhuizing van het archief naar het Dordthuis vindt in 2026 plaats. Voor het afronden is het restantbudget van € 172.000 van het oorspronkelijk beschikbaar getelde budget ter grootte van € 445.000 nodig. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 172.000 over te hevelen naar 2025. Bij de [Bestuursrapportage 2024](#) is dit voorstel tot budgetoverheveling reeds aangekondigd.

## **9. Robotisering**

Bij de Eerste Bestuursrapportage 2023 is een innovatiebudget van € 200.000 toegekend om projecten met betrekking tot robotisering op te starten. Doordat robots na realisatie betaald worden door de afnemers die de baten genieten, is er sprake van een revolverend budget. Doordat in 2024 nog geen projecten zijn opgestart, is er nog geen revolverend budget beschikbaar voor 2025. Voorgesteld wordt om het budget ook in 2025 ter beschikking te stellen middels een budgetoverheveling.

## **10. Armoedebeleid**

In de Septembercirculaire 2024 heeft de gemeente geld ontvangen om huishoudens te compenseren, die nu door een onbedoelde samenloop van fiscaliteit, toeslagen en sociale zekerheid onder het bestaansminimum terecht zijn gekomen. We kunnen gemiste huur- en zorgtoeslag compenseren vanuit de Bijzondere Bijstand. Inwoners weten vaak niet, dat zij onderdeel zijn van de groep die nu onbedoeld onder het bestaansminimum terechtkomt. GR Sociaal voert de Bijzondere bijstand uit en gaat inwoners hierover proactief benaderen. GR Sociaal bereidt de

uitvoering van de compensatieregeling voor. GR Sociaal zal hiervoor in 2025 beleidsregels vaststellen. Na het vaststellen van de beleidsregels kan gestart worden met de uitvoering van de compensatie. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 219.000 over te hevelen naar 2025.

### **11. Wantij-West**

In mei 2023 heeft de raad het ontwikkelplan voor Wantij-West vastgesteld. Om het ontwikkelplan te kunnen realiseren was een uitwerking naar een Plan van Aanpak noodzakelijk. Daarvoor was in de kadernota voor 2023 en 2024 een budget opgenomen. In 2024 is dit Plan van Aanpak opgeleverd. Het restant budget van € 249.000 in 2024 is noodzakelijk om maatregelen uit het plan van aanpak verder te concretiseren en uit te werken. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 249.000 over te hevelen naar 2025.

### **12. Fundament 'Beter op orde'**

In 2023 is gestart met het In Control-programma 'Fundament beter op orde'. Tijdens de jaarrekeningcontrole 2023 is gebleken dat de eerste verbeteringen zichtbaar zijn wat heeft geleid tot een goedkeurende accountantsverklaring. Diverse deelprojecten zijn gestart in 2024 zoals starten met actualisatie nota's en regelingen, maar ook de doorontwikkeling van de P&C-cyclus en het opzetten van een management control systeem in de organisatie. In 2024 hebben we het beschikbare budget niet geheel gebruikt voor een bedrag van € 254.000. Dit bedrag hebben we in 2025 nodig voor het afronden van de diverse gestarte projecten. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 254.000 over te hevelen naar 2025. Bij de Bestuursrapportage 2024 en de [Decemberbrief 2024](#) is dit voorstel tot budgetoverheveling reeds aangekondigd.

### **13. Kwaliteitsimpuls 'Nieuwe Dordtse Biesbosch'**

Het project Kwaliteitsimpuls Nieuwe Dordtse Biesbosch, een samenwerking tussen de gemeente Dordrecht en Staatsbosbeheer, wordt voor 75% gesubsidieerd door de provincie en heeft een totaal budget van € 403.000. Het doel is om de aantrekkelijkheid, bruikbaarheid en beweegvriendelijkheid van het groengebied in te vergroten. Het project omvat verschillende deelprojecten zoals de aanleg van parkeerplaatsen bij de Elzen en de Elzelingenweg, het plaatsen van vogelinformatieborden en cortenstaalborden en bomenaanplant in de Hania's polder. De deelprojecten voor het wandelpad op het dagrecreatieterrein en het hondenlosloopgebied bij de bezinkplas zijn vertraagd in het vergunningentraject door bezwaarprocedures en door beperkte personele bezetting. Het oorspronkelijke plan voor parkeerplaatsen bij de bezinkplas krijgt in 2025 een nieuwe invulling, omdat het niet binnen het bestemmingsplan blijkt te passen. Het deelproject van de vogelkijkhut krijgt ook een andere bestemming, omdat de voordelen hiervan bij nader inzien niet opwegen tegen de inspanningen en de kosten van de nodige natuurtoetsen en bovendien heeft de vogelwerkgroep haar wens voor de aanleg van deze hut ingetrokken. Er wordt overlegd met de provincie om de vrijgekomen middelen voor andere projecten in de Nieuwe Dordtse Biesbosch in te zetten.

### **14. Transitie sociaal ontwikkelbedrijf**

In de Meicirculaire 2024 is eenmalig € 665.000 beschikbaar gesteld ter ondersteuning van het vormgeven van de transitie van het sociaal ontwikkelbedrijf. In het raadsvoorstel bij de Meicirculaire 2024 stond dat als het niet lukt de middelen (geheel) in 2024 tot uitvoering te brengen er een voorstel wordt gedaan om dit via de resultaatbestemming voor uitvoering 2025 beschikbaar te houden. In de Najaarsbrief 2024 vraagt GR Sociaal aan de deelnemende gemeenten om de middelen mee te nemen naar 2025, zodat deze bij de Voorjaarsbrief 2025 in de begroting van de GR Sociaal kunnen worden opgenomen ter realisatie. Voor de inzet van deze eenmalige middelen zal dus door GR Sociaal (onderdeel Drechtwerk) nog een beroep worden gedaan (in 2025) op basis van een toegezegd bestedingsplan. Zoals reeds in de [Decemberbrief 2024](#) aangekondigd, wordt daarom voorgesteld om € 665.000 over te hevelen naar 2025.

### **15. Onderwijshuisvesting**

Conform de afspraken in de doordecentralisatie (raadsbesluit van 19 december 2017; zie [RIS-dossier 2063876](#)) wordt het eigendom en beheer van de Statenschool overgedragen aan stichting

Arcade. Voorafgaand is voor de Kaderbrief 2023 budget voor het noodzakelijke onderhoud beschikbaar gesteld. Het budget moet worden overgeheveld om het onderhoud uit te kunnen laten voeren. Na het uitvoeren van het onderhoudsplan wordt het gebouw overgedragen aan stichting Arcade en worden zij verantwoordelijk voor het onderhoud. De aanbesteding is geweest en de laatste onderhandelingen met de geselecteerde aannemer vinden plaats. Voorgesteld wordt het niet bestede deel van € 961.000 over te hevelen naar 2025.

## 1.4 Financiële positie

We geven hier een financiële beschouwing op het eigen vermogen, de financiering en het weerstandvermogen. Voor de beoordeling van de financiële positie is het namelijk belangrijk om zowel naar de exploitatie als de balans te kijken. In de balans komt de verhouding van de bezittingen (activa) in beeld en de daarvoor beschikbare eigen middelen (reserves) en financieringsmiddelen van derden (schulden). Ook voor het bepalen van het eigen vermogen kijken we naar de balans. Waarbij het eigen vermogen de uitkomst is van de waarde van alle bezittingen (activa) minus de schulden.

### Kengetallen

Om nog meer transparantie te creëren en een benchmark tussen gemeenten mogelijk te maken, geeft onderstaande tabel inzicht in zes financiële kengetallen, die in deze paragraaf verder worden toegelicht.

|                                | Rekening 2023 | Begroting 2024 | Rekening 2024 | Begroting 2025 |
|--------------------------------|---------------|----------------|---------------|----------------|
| Netto schuldquote              | 19%           | 43%            | 28%           | 49%            |
| Netto schuldquote gecorrigeerd | 7%            | 31%            | 18%           | 38%            |
| Solvabiliteitsratio            | 64%           | 58%            | 56%           | 56%            |
| Grondexploitatie               | 9%            | 9%             | 10%           | 4%             |
| Structurele exploitatieruimte  | -0,3%         | 0,4%           | 2,0%          | 1,1%           |
| Belastingcapaciteit            | 89%           | 98%            | 99%           | 95%            |

### 1.4.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, bestemmingsreserves en het saldo van de jaarrekening. De reserves zijn in 2024 met een bedrag van € 25,5 miljoen afgenomen. Het jaarrekeningsaldo is € 5,8 miljoen. Per saldo daalt het eigen vermogen in 2024 met € 19,7 miljoen (stand van 31-12-2024: € 655,8 miljoen) ten opzichte van de stand 31-12-2023 (€ 675,5 miljoen). De solvabiliteit daalt hierdoor naar 56% wat nog steeds solide is. Dit betekent dat het eigen vermogen eind 2024 een kleiner deel van het totale vermogen uitmaakt als in 2023.

|                                            | Bedragen x € 1 miljoen |              |
|--------------------------------------------|------------------------|--------------|
| Ontwikkeling eigen vermogen                | 2023                   | 2024         |
| Stand per 1 januari                        | 697,3                  | 675,5        |
| Tussentijdse mutaties reserves (per saldo) | -50,5                  | -25,5        |
| Nog te bestemmen resultaat                 | 28,7                   | 5,8          |
| <b>Stand per 31 december</b>               | <b>675,5</b>           | <b>655,8</b> |
| Eigen vermogen als balanstotaal            | 64%                    | 56%          |

De reservepositie bestaat voor een groot gedeelte (afgerond € 627,4 miljoen) uit bestemmingsreserves. Aan deze reserves heeft de raad eerder een bestemming gegeven. Deze reserves zijn zonder (nieuwe) besluitvorming van de raad niet vrij besteedbaar. De algemene

reserve van de gemeente is binnen de financiële beleidskaders wel vrij aanwendbaar en bedraagt eind 2024 € 22,6 miljoen (exclusief het nog te bestemmen resultaat bij de jaarrekening, inclusief algemene reserve Grondbedrijf). In de [toelichting op de Staat van reserves](#) (zie bijlagen) bij deze jaarrekening worden de verschillen (> € 100.000) tussen begrote en werkelijke mutaties per reserve toegelicht.

## 1.4.2 Financiering

De houdbaarheid van de gemeentefinanciën op de langere termijn hangt af van de ruimte om, naast de noodzakelijke uitgaven voor publieke voorzieningen, de schuldverplichtingen in de vorm van rente en aflossingen te betalen. Daarom letten wij naast de baten en lasten (exploitatie) ook nadrukkelijk op de geldstromen en de hoogte van de schuld. Het is wenselijk dit goed te monitoren omdat een oplopende schuldenpositie de begrotingsruimte kan verminderen.

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de totale baten. Daarmee geeft dit kengetal een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie. Lagere baten of hogere investeringen zorgen voor een stijging van de netto schuldquote. De netto schuldquote wordt ook inclusief doorgeleende gelden weergegeven via de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stelt dat voor een gemeente geldt dat bij een netto schuldquote boven de 100% het licht op oranje springt en boven de 130% op rood. Er blijft dan namelijk weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers door bijvoorbeeld een economische recessie op te vangen. De netto schuldquote van de gemeente Dordrecht is 28% en valt daarmee binnen deze signaleringsgrenzen. Dit geeft aan dat de gemeente Dordrecht in staat is om met haar eigen middelen aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Vanaf 2025 loopt de netto schuldquote geleidelijk op (zie ook de [Begroting 2025](#)).

Naast de netto schuldquote kan de totale schuldpositie ook worden afgezet tegen de bezittingen. Dit is in onderstaande tabel gedaan. Het vreemd vermogen (bruto schuld) bedraagt ultimo 2024 € 510 miljoen en maakt daarmee 44% van het totale vermogen van € 1.166 miljoen uit.

|                                         | Bedragen x € 1 miljoen |             |
|-----------------------------------------|------------------------|-------------|
| <b>Ontwikkeling vreemd vermogen</b>     | <b>2023</b>            | <b>2024</b> |
| Stand per 1 januari                     | 320                    | 383         |
| Stand per 31 december                   | 383                    | 510         |
| <b>Vreemd vermogen als balanstotaal</b> | <b>36%</b>             | <b>44%</b>  |

## 1.4.3 Weerstandsvermogen en -ratio

Dordrecht is een stad die blijft investeren. Hieraan zijn onlosmakelijk financiële risico's verbonden. Daarom is en blijft het van belang te sturen op het beheersen van deze risico's. Dordrecht kent daartoe een actief risicomanagementbeleid, een relatief compleet risicoprofiel en een door de raad vastgestelde norm om het weerstandsvermogen in evenwicht te houden met de gekwantificeerde risico's.

Bij de totstandkoming van deze jaarrekening zijn de risico's geactualiseerd. Vervolgens is berekend welk bedrag nodig is om deze risico's financieel af te dekken. Dit bedrag is afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen die in onderstaande berekening is gepresenteerd.

Voor de ratioberekening is met de raad de volgende berekeningswijze vastgesteld:

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Algemene Reserve} + \text{Reserve Grondbedrijf} + \text{post onvoorzien}}{\text{risicoprofiel Dordrecht (simulatie Naris)}} = \frac{€ 22,5}{€ 25,2} = 0,9$$

De weerstandsratio komt bij de Jaarstukken 2024 uit op een stand van 0,9. Dat is een verslechtering ten opzichte van de laatst vastgestelde stand bij de Begroting 2025 van 1,0 waar de ratio al was uitgekomen op de ondergrens van de afgesproken norm.

Conform het kader uit de [Nota risicobeheersing en weerstandsvermogen](#) ontstaat in de huidige situatie de verplichting tot verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit door meevallers respectievelijk het rekeningresultaat prioritair te bestemmen door afdracht aan de Algemene Reserve. Indien dit niet voldoende is, wordt in het eerstvolgende P&C-document aangegeven welke potentiële weerstandscapaciteit wordt ingezet om weer op het normniveau te geraken

In de ratio van 0,9 is nog niet het onverdeelde jaarrekeningresultaat 2024 behorende bij deze jaarrekening opgenomen, almede de eerder bij de Perspectiefnota 2025 besloten 'harde' onttrekkingen uit de Algemene Reserve vanwege incidentele dekking van onontkoombare ontwikkelingen. Het is daarmee een feitelijke ratio met peildatum 31/12 voor de algemene reserves en het bijbehorende geactualiseerde risicoprofiel ten tijde van het opstellen van de jaarstukken.

#### 1.4.4 Grondexploitatie

Resultaten van grondexploitaties kunnen de financiële positie van een gemeente sterk beïnvloeden. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de waarde van de grondpositie is ten opzichte van de totaal gerealiseerde baten. Dit kengetal zegt daarmee iets over het effect dat grondexploitatie-risico's op de gemeentelijke exploitatie kunnen hebben. In samenhang met de netto schuldquote kan het ook iets zeggen over de mate waarin de gronden op de balans zijn gefinancierd met eigen vermogen.

Voor Dordrecht is het percentage grondexploitatie in 2024 10% (2023: 9%). De waarde van de bouwgronden is ten opzichte van 2023 iets afgenomen. Deze waarde wordt afgezet tegen de totaal gerealiseerde baten.

#### 1.4.5 Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelastingen (OZB). Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De realisatiecijfers van 2024 laten een structurele exploitatieruimte van 2,0% zien. Bij het onderdeel [overzicht van incidentele baten en lasten - structurele exploitatieruimte](#) staat meer informatie over dit cijfer.

#### 1.4.6 Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen. Deze wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden te vergelijken met het landelijk gemiddelde, uitgedrukt in een percentage.

Met ingang van 2022 heeft het CBS de berekeningsmethode van de gemiddelde WOZ-waarde gewijzigd, zie voor een uitgebreide toelichting hierop de passage [belastingcapaciteit in de Begroting 2023](#). De percentages belastingcapaciteit over de jaren 2014 tot en met 2022 zijn via de

oude berekeningswijze tot stand gekomen en onderling te vergelijken. Vanaf de Begroting 2023 (november 2022) wordt conform de nieuwe berekeningswijze gerapporteerd over de [belastingcapaciteit](#), hiertoe is ook de kolom 2022 herrekend op basis van de nieuwe methode. Hoewel de herberekening wel resulteert in een andere financiële opstelling voor 2022, blijft het percentage belastingcapaciteit hetzelfde met 93%. In 2023 is er sprake van een flinke daling naar 89% door de verstrekking van een eenmalige tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud. Per 2024 stijgt de belastingcapaciteit naar 99% en voor 2025 komen we uit op 95%. Dit houdt in dat Dordrecht in 2025 qua woonlasten ongeveer 5% procent onder het landelijk gemiddelde van € 994 zit. Meer informatie staat in de [paragraaf Lokale Heffingen](#).

## 1.5 College

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>P.A.C.M. van der Velden, burgemeester</b>           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Portefeuilles:                                         | Algemene & Kabinetszaken; Handhaving openbare orde & veiligheid; Politie; Voorzitter Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (Brandweer en crisisbeheersing); Integraal veiligheidsbeleid; Vergunningen (Horeca, evenementen, APV en Wet Bibob); Bestuurlijke betrekkingen & Public Affairs; Regionale samenwerking; Voorzitter Smart Delta Drechtsteden; Internationale samenwerking; Publiekszaken (wettelijke taken en verkiezingen); Communicatie. |
| <b>M.D. Burggraaf (VVD), wethouder</b>                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Portefeuilles:                                         | Stadsontwikkeling (RO en bouwen); Levendige Binnenstad; Toerisme & Evenementen; MKB & Innovatiebeleid; Zakelijke dienstverlening; Maritieme Maakindustrie (incl. Zeehavengebied en Merwedehavens); Ambulante handel; Digitalisering (Smart Society); Dordthuis; Servicegemeente (bedrijfsvoering en coördinatie Smart Delta Drechtsteden).                                                                                                        |
| Verbonden partijen:                                    | ROM-D (Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden NV, ROM-D Capital BV, ROM-D Beheer NV, ROM-D CV Projecten en ROM-D CV Kil III); Innovation Quarter; Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden, Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht.                                                                                                                                                                                |
| <b>C.C. van Benschop (GroenLinks), wethouder</b>       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Portefeuilles:                                         | Arbeidsmarkt & Economie (incl. bedrijventerreinen, maatschappelijk betrokken ondernemen); Ruimte voor banen & Glansrijke Toekomst; Werk & Inkomen; Westelijke Dordtse Oever (excl. Zeehavengebied); Smart Campus Leerpark; Hoger onderwijs (MBO/HBO); Voortgezet onderwijs; Inclusiviteit; Diversiteit & Kansengelijkheid; WMO (regionaal: Maatwerk, lokaal: Wijkteams en Buurtwerk); Mantelzorg; ROM-D (Dordtse Fondsen).                        |
| Verbonden partijen:                                    | GR Sociaal (GRS); GR Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ); Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>H. van der Linden (ChristenUnie/SGP), wethouder</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Portefeuilles:                                         | Mobiliteit; Bereikbaarheid; Spoorveiligheid & Parkeren; Infrastructuur (Weg- en waterwegenonderhoud, riool, bruggen en viaducten); Groenblauwe stad inclusief Klimaatadaptie(programma); Publieke gezondheid; Jeugdzorg (incl. regionale/SOJ taken, jeugdhulpverlening inclusief jeugdhulp naar voren en Stichting Jeugdteams); Cultuur; Monumentenzorg & Archeologie; Dienstverlening/burgerzaken; Mediabeleid.                                  |
| Verbonden partijen:                                    | GR Sociaal (GRS); GR Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ); GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHJ); B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides; Merwedelingelijn beheer B.V.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>W. van der Kruijff (CDA), wethouder</b>             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Portefeuilles:                                         | Volkshuisvesting (incl. beschermd wonen & maatschappelijke opvang); Financiën; Armoede & Schulden; Inburgering; Kinderopvang & Primair onderwijs; Dordts Leerprogramma; Bibliotheek; Dordtpas; Vrijwilligers; Ouderen; Woonzorgvisie; Eenzaamheid; Laaggeletterdheid; Onderwijshuisvesting.                                                                                                                                                       |
| Verbonden partijen:                                    | GR Sociaal (GRS); GR Sociale Werkvoorziening Drechtsteden (Drechtwerk); GR Gemeenschappelijke vuilverwerking Dordrecht en omstreken (GR Gevudo); Bank Nederlandse Gemeenten.                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>M.P.P.M. Merx (VVD), wethouder</b>                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Portefeuilles:                                         | Leefbaarheid & overlastbestrijding; Handhaving & toezicht openbare ruimte (boa's); Wijknaarpak; Vergunningen-VTH; Stadsbeheer-Ruimtelijke kwaliteit: schoon, groenonderhoud, verlichting, speelplekken; Sport & Recreatie; Preventie jeugd; Personeel en Organisatie; Essenhof; Straatnamencommissie. |
| Verbonden partijen:                                    | GR Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ); GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).                                                                                                                                                                                           |
| <b>T.F. de Jonge (GroenLinks), wethouder</b>           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Portefeuilles:                                         | Klimaat; Energie & Milieu; Gemeentelijk Vastgoed; Duurzame Stad; Grondstoffen & afvalinzameling; Grondbedrijf; Natuur- en milieueducatie (Biesbosch en Weizigt); Dierenwelzijn; (Burger)Participatie.                                                                                                 |
| Verbonden partijen:                                    | GR Sociaal (GRS); GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ); GR Gemeenschappelijke vuilverwerking Dordrecht en omstreken (GR Gevudo); Stedin Holding NV; Energie Coöperatie Dordrecht.                                                                                                              |
| <b>C.H.W.M. Post, gemeentesecretaris</b>               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Algemeen directeur en eerste adviseur van het college. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

## 1.6 Kerngegevens van de stad

Dit informatieve onderdeel van de jaarstukken geeft de ontwikkeling weer van een aantal [kengetallen](#) van de gemeente onderverdeeld in demografie, sociale zekerheidsuitkeringen en fysieke structuur. Daarnaast geven we een korte samenvatting van de [lokale lasten](#).

### 1.6.1 Kengetallen

In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen voor de gemeente Dordrecht weergegeven op het gebied van inwoneraantallen, sociale zekerheidsuitkeringen en het aantal huur- en koopwoningen.

| <b>Demografie</b>       | <b>1-1-2022</b> | <b>1-1-2023</b> | <b>1-1-2024</b> | <b>1-1-2025</b> |
|-------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Inwoners < 20 jaar      | 25.138          | 25.230          | 25.080          | 25.028          |
| Inwoners van 20-64 jaar | 70.911          | 72.290          | 72.571          | 72.958          |
| Inwoners > 64 jaar      | 23.488          | 23.914          | 24.419          | 24.804          |
| <b>Aantal inwoners</b>  | <b>119.537</b>  | <b>121.434</b>  | <b>122.070</b>  | <b>122.790</b>  |

| <b>Sociale zekerheid</b>          | <b>1-1-2022</b> | <b>1-1-2023</b> | <b>1-1-2024</b> | <b>1-1-2025<sup>1</sup></b> |
|-----------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------------------|
| Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen | 5.950           | 6.050           | 6.110           | 6.170                       |
| Werkloosheidsuitkeringen          | 1.120           | 960             | 1.010           | 1.010                       |
| Bijstandsuitkeringen              | 3.810           | 3.680           | 3.710           | 3.710                       |
| <b>Aantal uitkeringen</b>         | <b>10.880</b>   | <b>10.690</b>   | <b>10.830</b>   | <b>10.890</b>               |

| <b>Fysieke structuur</b>        | <b>1-1-2022</b> | <b>1-1-2023</b> | <b>1-1-2024</b> | <b>1-1-2025</b> |
|---------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Koopwoningen inclusief onbekend | 32.507          | 32.710          | 33.057          | 33.310          |
| Huurwoningen                    | 23.740          | 23.886          | 24.219          | 24.227          |
| <b>Aantal woningen</b>          | <b>56.247</b>   | <b>56.596</b>   | <b>57.276</b>   | <b>57.537</b>   |

<sup>1</sup> Betreft voorlopige cijfers per 1-9-2024.

### 1.6.2 Lokale lasten

De lokale lastendruk wordt grotendeels gevormd door de woonlasten. Tot de woonlasten eigenaren-bewoners worden gerekend de onroerendezaakbelastingen (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing.



**Eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen**

Bedragen x € 1

|                                     | 2021       | 2022       | 2023 <sup>2</sup>      | Toegepaste<br>indexering 2024 | 2024       |
|-------------------------------------|------------|------------|------------------------|-------------------------------|------------|
| Gem. WOZ-waarde                     | 283.000    | 308.000    | 365.000                | 3,0%                          | 380.000    |
| OZB-eigenaar                        | 288,66     | 299,99     | 324,85                 | 7,4%                          | 343,90     |
| Afvalstoffenheffing <sup>1</sup>    | 301,20     | 312,60     | 332,28                 | 7,4%                          | 356,76     |
| Rioolheffing eigenaar               | 106,92     | 108,31     | 115,13                 | 7,4%                          | 123,65     |
| Rioolheffing gebruiker <sup>1</sup> | 95,16      | 96,36      | 102,36                 | 7,4%                          | 109,92     |
| <b>Ontwikkeling lastendruk</b>      | <b>792</b> | <b>817</b> | <b>875<sup>2</sup></b> |                               | <b>934</b> |
| Stijging                            | 4,1%       | 3,2%       | 7,0% <sup>2</sup>      |                               | 6,8%       |

Bij de berekening van de woonlasten eigenaren-bewoners is uitgegaan van een eigen woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen die wordt bewoond door een gezin. De gemiddelde woningwaarde is de basis voor de berekening van de aanslag OZB. Deze waarde is berekend naar de peildatum 1 januari van het voorgaande jaar, de WOZ-waarden 2024 zijn dus berekend naar de waardepeildatum van 1 januari 2023.

Tot de woonlasten huurders worden gerekend de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gebruiker. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar. De ontwikkeling is als volgt:

**Huurders**

|                                     | 2021       | 2022       | 2023 <sup>2</sup>      | Toegepaste<br>indexering 2024 | 2024       |
|-------------------------------------|------------|------------|------------------------|-------------------------------|------------|
| Afvalstoffenheffing <sup>1</sup>    | 301,20     | 312,60     | 332,28                 | 7,4%                          | 356,76     |
| Rioolheffing gebruiker <sup>1</sup> | 95,16      | 96,36      | 102,36                 | 7,4%                          | 109,92     |
| <b>Ontwikkeling lastendruk</b>      | <b>396</b> | <b>409</b> | <b>435<sup>2</sup></b> |                               | <b>467</b> |
| Stijging                            | 4,9%       | 3,2%       | 6,3% <sup>2</sup>      |                               | 7,4%       |

Uit bovenstaande tabellen kan worden geconcludeerd dat de woonlasten voor eigenaren-bewoners in Dordrecht in 2024 in werkelijkheid met 6,8% zijn gestegen ten opzichte van de stijging in 2023. En dat de woonlasten voor huurders in Dordrecht in 2024 in werkelijkheid met 7,4% zijn gestegen ten opzichte van het jaar er voor.

Voor meer informatie en relevante uitgangspunten over de lokale heffingen verwijzen we naar de [paragraaf Lokale heffingen](#).

<sup>1</sup> Voor een uitvoerbare inning dienen de tarieven deelbaar te zijn door 12.

<sup>2</sup> In 2023 ([zie Begroting 2023](#)) is een tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud verstrekt waardoor de daadwerkelijke ontwikkeling van de lastendruk lager was dan in de tabellen is opgenomen. Door deze € 75 te betrekken in de opstelling was er sprake van een daling van de woonlasten in 2023 ten opzichte van 2022. Voor eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen betrof dat -2,9% en voor huurders was dat -12,1%.

## 2 Programmaverantwoording

### 2.1 Leeswijzer programma's

#### Programmakaart structuur

In dit hoofdstuk vindt u de zes beleidsprogramma's waarover verantwoording wordt afgelegd. Elk programma wordt onder de noemer '*Wat hebben we bereikt?*' voorafgegaan door een korte inleiding. Onder het tabblad '*Verantwoording over beleid*' kunt u vervolgens per programma de doelstellingen van het gemeentebestuur vinden, zoals vastgesteld in de [Begroting 2024](#), en daarbij de verantwoording op activiteitsniveau.

#### Leeswijzer activiteitenverantwoording

Voor de activiteitenverantwoording geven we met drie symbolen aan in hoeverre de activiteiten zijn gerealiseerd/behaald, zo ziet u in één oogopslag de status van de activiteit. Indien u vervolgens op het 'plusje' naast de activiteit klikt, leest u in het uitklapscherm eerst de activiteit zoals deze in de [Begroting 2024](#) was opgenomen, gevolgd door de activiteitenverantwoording van het jaarverslag. Deze activiteitenverantwoording 'spiegelt' hierbij in feite aan de begrotingstekst. De legenda van de gebruikte symbolen is als volgt:



De activiteit is gerealiseerd/behaald.



De activiteit is deels gerealiseerd/behaald of iets vertraagd, waarbij de voortgang wel zodanig is dat realisatie in 2025 plaatsvindt.



De activiteit is niet gerealiseerd/behaald.

#### Indicatoren

Elk programma kent een set basis indicatoren, deze komt voort uit het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn onderverdeeld naar taakvelden, er is een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de beleidsprogramma's waar deze een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren treft u tevens aan onder de bijlage van deze Jaarstukken.

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

## 2.2 Programma's

### 2.2.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

#### 2.2.1.1 Wat hebben we bereikt?

Om (burger)participatie te stimuleren, de eerste doelstelling van dit programma, en ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving, hebben we in 2024 onder meer de toolbox voor (burger)participatie in gebruik genomen. Deze stimuleert initiatiefnemers en aanvragers van een omgevingsvergunning om participatie te bevorderen. Ook hebben we in het kader van het programma Participatie geëvalueerd en geleerd van eerdere participatietrajecten. Met de participatieaanpak voor de ombuigingen is geëxperimenteerd met een vernieuwende vorm van (burger) participatie. In samenspraak met de stad is een visie en aanpak (burger) participatie gemaakt die eind 2024 aan de raad is aangeboden. Voor de tweede doelstelling (een toegankelijke en zo makkelijk mogelijke, gemeentelijke dienstverlening), hebben we onder meer gewerkt aan het digitaliseren van akten van de burgerlijke stand om inwoners sneller een afschrift of uittreksel te kunnen geven. Daarom hebben we in 2024 al een deel van de akten gedigitaliseerd, en ronden dit in 2025 af. Ook is vorig jaar een eerste stap gezet tot het SamenWerkplein bij de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), om inwoners een centrale plek te bieden waar zij met vragen naartoe kunnen. De derde doelstelling van dit programma heeft betrekking op Dordrecht als centrumstad voor de regio. In 2024 hebben we daartoe de strategische positionering van Dordrecht en de Drechtsteden verder versterkt. Op de dossiers Economie/Maritiem, Mobiliteit, Wonen, Energie, Brede Welvaart en PFAS zijn in 2024 op diverse dossiers vragen gesteld in de Tweede Kamer, en zijn meerdere werkbezoeken georganiseerd door bewindsleden en Tweede Kamerleden. Tevens is aandacht bij het Rijk gevraagd voor actuele dossiers zoals de bijdrage aan het gemeentefonds (via de VNG), en is in het kader van de lobby rondom PFAS een landelijke coördinator aangesteld. Onder de noemer 'Smart Delta Drechtsteden' werken we regionaal samen op opgaven m.b.t. de ruimtelijke-economische ambities. In 2024 is het onderzoek naar het functioneren van het samenwerkingsverband en de doorontwikkeling hiervan afgerond, waarbij in 2025 verbeteringen moeten worden doorgevoerd.

#### 2.2.1.2 Verantwoording over beleid

##### **Doelstelling 1: (Burger)participatie stimuleren en ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving.**

Aan onze stad bouwen we samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. In deze samenwerking willen we laten zien dat de overheid luistert en betrouwbaar is. We waarderen de participatie die er in de stad is, en geven daarbij ruimte aan ideeën en initiatieven uit de samenleving. We vinden gezamenlijk eigenaarschap en participatie van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven belangrijk om de opgaven waar onze stad voor staat te realiseren.



**We geven het programma Participatie vorm en ontwikkelen een kennis- en expertisecentrum voor participatie.**

##### **Begroting 2024**

Vanaf medio 2023 hebben we verschillende fasen uit de startnotitie Programma Participatie doorlopen. In 2024 richten wij ons op de tweede, derde en vierde fase van dit programma. Als onderdeel van deze stappen breiden we in de eerste helft van 2024 onze kennis en expertise over participatie verder uit. Ook creëren we hulpproducten om participatieprocessen goed in te richten en evalueren we tussentijds enkele participatieprojecten. *Daarnaast wordt er begin 2024 gestart met het verkennen van een burgerbegroting, zoals verwoord in de Startnotitie Programma Participatie en zal er voor de kadernota 2025 een terugkoppeling volgen richting de raad (zinsnede toegevoegd op basis van amendement A4).* In de tweede helft van 2024 nemen we een besluit over de verdere inrichting van het programma.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Er is een dynamische website van de gemeente ontwikkeld, die initiatiefnemers en aanvragers van een omgevingsvergunning stimuleren om participatie te organiseren. Ook worden voorbeelden (formats) aangereikt om goede participatie te bevorderen. De website is te vinden via: [Participatie en \(bouw\)plannen in uw omgeving - Dordrecht](#).



**We nemen de toolbox voor (burger)participatie met het oog op de Omgevingswet in gebruik.**

#### **Begroting 2024**

Begin 2024 treedt de Omgevingswet in werking, waarbij participatie een belangrijk onderwerp is. Naast de Handreiking Participatiebeleid met het oog op de Omgevingswet is hiervoor een toolbox ontwikkeld. Deze toolbox bestaat uit een dynamische website die initiatiefnemers en aanvragers van een omgevingsvergunning moet stimuleren om participatie te organiseren. De toolbox is ook beschikbaar voor gemeentelijke initiatieven, projecten en omgevingsplannen en heeft dan als doel om zowel te inspireren als te komen tot betere participatie. Bezoekers van de toolbox vinden er voorbeelden van participatie instrumenten en 'best practices'. In de loop van 2024 wordt de toolbox waar nodig verbeterd of uitgebreid, als onderdeel van het programma Participatie.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Met de opzet van het programma Participatie is de ambitie geformuleerd om, aanvullend op het reeds bestaande beleidskader Participatie (2022), een extra impuls te geven aan (burger) participatie en daar een herkenbare visie en aanpak voor te ontwikkelen. De uitvoering van het programma Participatie verloopt volgens planning. In 2024 is gestart met de doorontwikkeling naar een kennis- en expertiseteam voor participatie. Er zijn diverse 'lessons learned sessies' georganiseerd om te leren van eerdere participatietrajecten. Met de participatieaanpak voor de ombuigingen, is geëxperimenteerd met een vernieuwende vorm van (burger) participatie. In samenspraak en samenwerking met de stad is een visie en aanpak (burger) participatie gemaakt die eind 2024 aan de raad is aangeboden.



**We maken breed gebruik van het online participatieplatform Doe Mee Dordrecht.**

#### **Begroting 2024**

In 2023 is het online participatieplatform Doe Mee Dordrecht online gegaan ([www.doemeedordrecht.nl](http://www.doemeedordrecht.nl)). Op dit platform bieden we informatie over onze plannen en betrekken we bewoners door hen digitaal uit te nodigen om te reageren. In de tweede helft van 2023 hebben we de eerste ervaringen opgedaan met digitale participatieprojecten. Het doel is om in 2024 digitale participatie met Doe Mee Dordrecht steeds meer succesvol en bekend bij inwoners en ondernemers te laten zijn. Dit doen we door het professionaliseren van de interne organisatie, zodat de kwaliteit van digitale participatie en interactie steeds verder toeneemt. Ook evalueren we in 2024 onze ervaringen met het platform bij betrokken bewoners en gebruikers.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 hebben we de participatietrajecten geëvalueerd waarbij (ook) het digitale platform Doe Mee Dordrecht is ingezet. Digitale participatie en Doe Mee Dordrecht zijn meer bekend bij medewerkers, inwoners en ondernemers. We hebben de interne organisatie van digitale participatie verder geprofessionaliseerd, en we ontwikkelen de aanpak van digitale participatie in lijn met de Dordtse visie en aanpak van (burger) participatie. Dit doen we zodat de kwaliteit steeds meer toeneemt en steeds beter aansluit op de behoeften en verwachtingen van inwoners, ondernemers en medewerkers.



## **We faciliteren en begeleiden initiatieven uit de samenleving.**

### **Begroting 2024**

Initiatiefnemers vinden relevante, actuele informatie op onze goed bijgehouden gemeentelijke website. Bij een aanvraag vindt er een snelle koppeling plaats van de initiatiefnemers aan een ambtenaar die het proces begeleidt. In 2024 wordt onderzocht hoe het Initiatieventeam, het online platform Doe Mee Dordrecht, en het programma Participatie in samenhang kunnen werken voor de inwoners.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Inwoners kunnen relevante informatie vinden op de gemeentelijke website over het indienen van eigen initiatieven, zoals een wijkwens. Als gevolg van de Wet versterking participatie op decentraal niveau, dient de participatie- en inspraakverordening van de gemeente in 2025 te worden aangepast. Dit is onder andere nodig om ruimte te geven aan het zogenaamde uitdaagrecht. In 2024 is een plan gemaakt om de herijking van de participatie- en inspraakverordening, de verordening Burgerinitiatief en het bijbehorend instrumentarium (zoals de wijkwensen en het initiatievenloket) te kunnen gaan evalueren en aan te passen. Deze voorgestelde werkwijze is samen met de visie en aanpak (burger) participatie eind 2024 naar de raad toegestuurd.

### **Doelstelling 2: Een toegankelijke en zo makkelijk mogelijke, gemeentelijke dienstverlening.**

De samenleving vraagt om een eerlijke en begripvolle overheid met aandacht voor de inwoners. Iedere inwoner heeft daarin zijn eigen behoefte. Daarop inspelen is de rode draad van onze gemeentelijke dienstverlening. Wij maken het verschil voor inwoners door waar nodig extra tijd en aandacht te geven. We innoveren en werken aan het verder verbeteren van de bestaande dienstverlening aan de balie, maar ook telefonisch en digitaal. Voorop staat de kwaliteit van ons werk en het gemak voor de inwoners.



## **We werken samen met de Bibliotheek AanZet en de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) aan een centrale plek waar inwoners met vragen naar toe kunnen.**

### **Begroting 2024**

De samenleving is erop gericht dat inwoners meer zelfredzaam zijn. De wisselwerking en het aanbod van veel verschillende (financiële) regelingen vanuit de overheid is voor veel inwoners erg ingewikkeld. Zo ingewikkeld dat veel inwoners graag een duidelijke plek willen waar zij al hun vragen kunnen stellen. Wij gaan deze centrale plek samen met onze partners bieden in het toekomstige Dordthuis. In 2024 werken we dit uit en richten we onze dienstverlening hier al op in.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het SamenWerkplein bij de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) is de eerste stap die in 2024 is gezet om voor inwoners een centrale plek te realiseren. Op dit SamenWerkplein helpen landelijke en regionale (overheids)organisaties bezoekers met overheidszaken. Vanuit de gemeente neemt de Dordtpas deel aan het plein met het thema 'Bestaanszekerheid versterken'. We beantwoorden daar alle vragen over de Dordtpas. We toetsen ook of aanvragers in aanmerking komen voor een gratis pas met kind tegoeden. De samenwerking op dat plein met partners zoals SVB, Belastingdienst en de Sociale Dienst zorgt ervoor dat we deze inkomenstoets direct kunnen doen.



## **We bieden onze inwoners sneller een afschrift of uittreksel van de burgerlijke stand.**

### **Begroting 2024**

Wij willen inwoners sneller een afschrift of uittreksel van de burgerlijke stand kunnen geven, daarom digitaliseren we alle akten. Zo kunnen inwoners direct worden geholpen, en hoeven zij niet meer een dag of langer te wachten.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn we gestart om alle akten van 1998 tot en met november 2024 te scannen en te digitaliseren. Omdat er problemen waren met de scanapparatuur, is het nog niet gelukt om alle stukken te digitaliseren. We verwachten dat dit probleem begin 2025 is opgelost, waarmee deze activiteit kan worden afgerond.



**We bieden bestaande en nieuwe medewerkers een interessant ontwikkeltraject om onze inwoners blijvend deskundig te kunnen helpen.**

### **Begroting 2024**

Wij vinden het belangrijk dat we onze inwoners deskundig en klantvriendelijk helpen. De huidige arbeidsmarkt zorgt ervoor dat het moeilijk is om deskundige medewerkers te vinden en te behouden. Daarom ontwikkelen we een eigen opleidingsprogramma met verschillende ontwikkelpaden, doorstroming en specialisatie mogelijkheden. Hiermee verwachten we nieuwe en huidige medewerkers te kunnen boeien en binden.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn we gestart met een eigen ontwikkelprogramma, dit programma is nog niet voltooid en heeft nog doorontwikkeling.

### **Doelstelling 3: Dordrecht functioneert als centrumstad van de regio.**

We zorgen dat we voor elk van onze ambities aan de juiste tafels zitten met de juiste partners, om informatie te kunnen uitwisselen, in te spelen op subsidiemogelijkheden en onze gezamenlijke uitvoeringskracht te versterken. We willen daarom de identiteit en kracht van Dordrecht en de regio beter op de kaart te zetten in Den Haag en in Brussel. Ook nemen we voor Dordrecht en de regio de verantwoordelijkheid voor de dienstverlening aan onze en andere gemeenten. Met als doel dat lokale invulling meer mogelijk wordt, en er ruimte is om de bedrijfsvoering slagvaardiger, efficiënter en innovatiever te maken. We hebben drie ambities voor de komende jaren: (1) hoogwaardige dienstverlening, (2) sterke relatie met afnemers en (3) inzet op vernieuwing en innovatie. Voor Dordrecht als eigenaar betekent dit het houden van de regiorol voor alle service verlenende, regionaal opererende onderdelen.



**We werken aan een gezamenlijke agenda voor de Smart Delta Drechtsteden.**

### **Begroting 2024**

Dordrecht richt zich de komende jaren onder meer op het realiseren van meer betaalbare woningen, een gezonde en groene leefomgeving (leefbare, duurzame en groene stad), groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt. Samen met andere overheden, bedrijfsleven en onderwijs werken we daarom toe naar één gezamenlijke agenda Smart Delta Drechtsteden. Zodoende kunnen wij ons steviger profileren. Tevens werken we aan de doorontwikkeling van het regionale samenwerkingsmodel en de financieringsstructuur. In lijn met het BRE-onderzoek Zuid-Holland Zuid (Bestuurlijke Regionale Ecosystemen) streven we daarbij naar open netwerksamenwerking, zodat ook andere relevante publieke en private partners zich welkom voelen om aan te sluiten.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 heeft bureau Common Eye het eindrapport opgeleverd van het onderzoek naar zowel het functioneren als de doorontwikkeling van de regionale netwerksamenwerking en governance van de Smart Delta Drechtsteden. Met een transitieplan wordt gewerkt aan de implementatie van de adviezen van Common Eye. Deze adviezen richten zich onder andere op een aanscherping van de inhoudelijke agenda, andere wijze van bestuurlijke aansturing en het financieringsmodel alsmede het bevorderen van een samenwerkingsgerichte cultuur. In 2025 moeten deze adviezen hun beslag krijgen. Bovendien heeft gemeente Gorinchem in 2024 gekozen om zich vanaf dit jaar nadrukkelijker aan te sluiten bij Smart Delta Drechtsteden.



**We organiseren werkbezoeken, lobbyactiviteiten en netwerkbijeenkomsten om tot resultaatafspraken te komen op onze ambities uit lokale en regionale programma's.**

#### ***Begroting 2024***

We versterken de strategische lobbykracht: Strategie, Public Affairs, communicatie en organisatie van netwerkbijeenkomsten. We behartigen samen met onze partners onze belangen in bestuurlijke netwerken (zoals de VNG, G40 en de Verstedelijkingsalliantie). Dit doen we met een actieve opstelling richting provinciale, nationale en Europese overheden. Samen met onze partners vanuit het onderwijs en het bedrijfsleven agenderen we door lobbymissies kansen en knelpunten rondom veiligheid, bestaanszekerheid, infrastructuur, woningbouw en de (maritieme) maakindustrie. Door Brussel en Den Haag op deze manier te voeden met praktijkkennis en ervaring vanuit de regio, stellen we ons als constructieve partner op bij de grote transities rondom onder meer klimaat en energie. In de Strategische Samenwerkings- en Lobbyagenda vindt een nadere uitwerking van bovenstaande elementen plaats. Daarbij gaan we de disciplines Strategie, Public Affairs, communicatie en netwerkbijeenkomsten beter met elkaar verbinden.

#### ***Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking***

In 2024 hebben we de strategische positionering van Dordrecht en de Drechtsteden verder versterkt. Op de dossiers Economie/Maritiem, Mobiliteit, Wonen, Energie, Brede Welvaart en PFAS zijn in 2024 op diverse dossiers vragen gesteld in de Tweede Kamer. Daarnaast zijn er 11 werkbezoeken georganiseerd door bewindsleden en Tweede Kamerleden, evenals diverse evenementen in samenwerking met partners uit het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Tevens is aandacht bij het Rijk gevraagd voor actuele dossiers zoals de bijdrage aan het gemeentefonds (via de VNG). Ook is via de G40 in 2024 bestuurlijk ingezet op thema's als duurzaamheid, vitale binnensteden en slimme verstedelijking. In november 2024 verwelkomden wij als stad circa 175 collega's uit den lande in het Stadhuis voor de G40-ambtelijke netwerkdag. Door deelname aan de Verstedelijkingsalliantie 'oude lijn Leiden-Dordrecht' kunnen we rekenen op een aanzienlijke rijksbijdrage voor de stations-infrastructuur en de woonopgave in het gebied Spoorzone/Stadsas. Tot slot is in het kader van de lobby rondom PFAS een landelijke coördinator aangesteld en zijn er middelen toegezegd, onder andere voor mobiliteit.



**We zorgen als servicegemeente voor een dienstverlenings- en financieringsmodel.**

#### ***Begroting 2024***

We werken aan een transparante en breed gedragen wijze van dienstverlening en financiering van de (service)gemeente Dordrecht aan andere gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Daarbij hanteren we vier uitgangspunten, bestaande uit een sturingsmodel; een producten- en dienstencatalogus; een financieringsmodel en een kostenverdeelmodel.



### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

We ontwikkelen een transparante en breed gedragen wijze van dienstverlening en financiering van het Domein Bedrijfsvoering Drechtsteden aan onze afnemers. In december 2024 is door alle partijen ambtelijk ingestemd met de uitgangspunten voor de onderlinge samenwerking. Deze uitgangspunten dienen als basis voor de vormgeving van de samenwerking en verdere uitwerking van het sturings-, financierings-, diensten- en kostenverdeelmodel. Het betreft de volgende zeven uitgangspunten:

- Zakelijk partnerschap.
- Zeggenschap en invloed.
- Governance.
- Dienstenmodel.
- Operational Excellence.
- Doorontwikkeling en innovatie.
- Kosten-/risicodeling.

In de gesprekken met de afnemers is veel aandacht om de consequenties van de verschillende rollen in de nieuwe systematiek te verhelderen. Daardoor gaan de stappen wat minder snel dan vooraf ingeschat. Het is de verwachting medio 2025 de bestuurlijke besluitvorming in de regio af te ronden. Daarna volgt de implementatie van de nieuwe systematiek met afspraken in onze werkwijzen.



### **We evalueren de dienstverlening van de serviceorganisatie.**

#### **Begroting 2024**

In de samenwerkingsovereenkomsten, die zijn gesloten tussen de gemeente Dordrecht met de zes andere gemeenten en de drie verbonden partijen bij de start van de Servicegemeente Dordrecht is opgenomen dat: "Na twee jaar wordt een gesprek gevoerd gericht op de inhoudelijke bijsturing van de taakuitvoering en deze overeenkomst." Met het uitvoeren van een evaluatie door een externe partij geven wij invulling aan deze afspraak. Het doel is inzicht krijgen in de samenwerking en de ervaren taakuitvoering. De inhoud richt zich op het in kaart brengen hoe men de dienstverlening, samenwerking en ingezette verandering ervaart. Doen we de juiste dingen? Insteek is om de inhoud van de evaluatie op te zetten in lijn met de ambities van de serviceorganisatie.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Na twee jaar van samenwerking heeft een externe partij de Servicegemeente geëvalueerd om inzicht te krijgen in de samenwerking en ervaren taakuitvoering. Het evaluatierapport, opgeleverd in het eerste kwartaal van 2024, leidde tot een gezamenlijk proces met het Strategisch Afnemersberaad om vervolg te geven op de uitkomsten. De focus lag op een heroriëntatie van de samenwerkingsverhouding op bedrijfsvoering en het herijken van de ambities voor de dienstverlening. Eind 2024 werden gedeelde conclusies vertaald naar uitgangspunten voor de toekomstige samenwerking en bedrijfsvoering. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de verdere uitwerking van het sturings-, financierings-, diensten- en kostenverdeelmodel in 2025.

## **2.2.1.3 Wat zijn de indicatoren?**

### **De basis: BBV-indicatoren**

Vanuit de basis BBV-indicatoren is geen logische koppeling te maken met dit beleidsprogramma, BBV-indicatoren zijn hier dan ook niet opgenomen.

### **Aanvullende indicatoren**

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende

indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

### Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. **Nota bene: de wijkverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.**

#### Aanvullende indicatoren

| Omschrijving                                                                                                                          | Actuele waarde 2024                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 <u>Relatie overheid - burger (1): samenwerking</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente inwoners betreft / samenwerking zoekt.    | 6,2 (2024)                                                                                                                                              |
| 2 <u>Relatie overheid - burger (2): informeren</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente informatie verstrekt / inwoners informeert. | 6,4 (2024)                                                                                                                                              |
| 3 <u>Relatie overheid - burger (3): vertrouwen</u><br>Vertrouwen in gemeentebestuur                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• (zeer) veel vertrouwen: 37%</li> <li>• neutraal: 47%</li> <li>• (zeer) weinig vertrouwen: 16%</li> </ul> *2024 |
| 4 <u>Responsiviteit overheid: initiatieven</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente initiatieven faciliteert                        |                                                                                                                                                         |

- Gemeente luistert voldoende naar de mening van inwoners: 30% (zeer) mee eens.
- Gemeente betreft inwoners voldoende: 39% (zeer) mee eens.
- Inwoners krijgen ruimte voor plannen: 33% (zeer) mee eens.

\*2024

#### 5 Gemeentelijke dienstverlening

Waardering van de gemeentelijke dienstverlening door inwoners op de onderdelen balie, web en telefonie.

- **Balie: 8,8**
- **Web: 8,0**
- **Telefonie: 8,0**

**\*Data balie en web van 01/01/2024 t/m 31/12/2024, data telefonie van 01/04/2024 t/m 31/12/2024.**

| Bron                                               | Frequentie |
|----------------------------------------------------|------------|
| 1 Omnibus enquête OCD                              | Jaarlijks  |
| 2 Omnibus enquête OCD                              | Jaarlijks  |
| 3 Omnibus enquête OCD                              | Jaarlijks  |
| 4 Omnibus enquête OCD                              | Jaarlijks  |
| 5 Gemeente Dordrecht, Dienstverlening Drechtsteden | Jaarlijks  |

### 2.2.1.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000                     |                |                |
|----------------------------------------|----------------|----------------|
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                                 | 25.242         | 27.079         |
| Baten                                  | 11.154         | 11.240         |
| <b>Saldo</b>                           | <b>14.089</b>  | <b>15.840</b>  |
| Toevoeging reserves                    | 0              | 0              |
| Onttrekking reserves                   | 0              | 771            |
| <b>Totaal programma</b>                | <b>14.089</b>  | <b>15.069</b>  |

Met de [programmarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

#### Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Bedragen x € 1.000

| Product                                                           | Lasten                 |               |               | Baten                      |               |               |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|---------------|---------------|----------------------------|---------------|---------------|
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil      | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Basisregistratie Vastgoed                                         | 1.269                  | 1.122         | 147           | 400                        | 497           | 97            |
| Griffie                                                           | 2.734                  | 2.707         | 27            |                            | 19            | 19            |
| Rekenkamer                                                        | 307                    | 251           | 56            |                            | 4             | 4             |
| Bestuur                                                           | 2.535                  | 4.296         | -1.761        | 570                        | 970           | 400           |
| Bestuurlijke samenwerking                                         | 143                    | -452          | 595           |                            |               |               |
| Publieke dienstverlening                                          | 8.591                  | 9.734         | -1.143        | 6.248                      | 6.691         | 443           |
| Internationale betrekkingen                                       | 98                     | 91            | 7             |                            |               |               |
| Stelposten                                                        | 3.624                  |               | 3.624         | -46                        | -46           |               |
| Leefbare wijken                                                   | 3.888                  | 3.861         | 27            |                            | 5             | 5             |
| Regiodeal                                                         |                        |               |               | 150                        |               | -150          |
| Onderzoek                                                         | 1.129                  | 1.221         | -92           | 1.036                      | 1.000         | -36           |
| Werken derden                                                     | 925                    | 4.249         | -3.324        | 2.796                      | 2.099         | -697          |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>25.243</b>          | <b>27.080</b> | <b>-1.837</b> | <b>11.154</b>              | <b>11.239</b> | <b>85</b>     |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |               |               |                            |               | <b>-1.752</b> |
| Reserves                                                          | Stortingen in reserves |               |               | Onttrekkingen uit reserves |               |               |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil      | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Mutaties in de reserves                                           |                        |               |               |                            | 771           | <b>771</b>    |
| <b>Mutatie in de reserves (b)</b>                                 |                        |               |               |                            |               | <b>771</b>    |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          | 25.243                 | 27.080        | <b>-1.837</b> | 11.154                     | 12.010        | <b>856</b>    |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |               |               |                            |               | <b>-981</b>   |

## 2.2.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

### 2.2.2.1 Wat hebben we bereikt?

In 2024 is gewerkt aan de uitdaging om Dordrecht aantrekkelijk, levendig en veelzijdig te houden. Hiervoor is op het gebied van evenementen, horeca en cultuur beleid vastgesteld door de gemeenteraad en is uitvoering van de nota's en gestart. De onderzoeken naar een parkeergarage onder de Grote Markt zijn verricht.

(Woon)overlast in Dordrecht blijft afnemen, echter neemt de complexiteit van de casussen toe. Ook het aantal overlastlocaties neemt af. De Routekaart 2024-2026 team Handhaving is vastgesteld en het team is tijdelijk uitgebreid, waardoor de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in de wijken is vergroot. Met een vastgesteld Uitvoeringsprogramma 2024-2026 van het Nationaal Programma Dordt-West werken we vanaf een locatie in Crabbehof. En voor de gebieden Oost en Centrum is een uitgebreide analyse gemaakt dat heeft geleid tot inzichten voor de gebiedsprioritering. Met gebiedsagenda's worden de prioriteiten omgezet naar concrete acties en plannen.

### 2.2.2.2 Verantwoording over beleid

#### Doelstelling 1: Het vergroten van de levendigheid en aantrekkelijkheid van de (binnen)stad in balans met de leefbaarheid.

Dordrecht staat de komende jaren voor de grote uitdaging om aantrekkelijk, levendig en veelzijdig te blijven. Daarom voeren we de binnenstadvisie 'Slijpen aan een Diamant' uit. Dat doen we in nauw overleg met onze belangrijkste stakeholders in het Binnenstadbedrijf Dordrecht. We willen horeca en nachtleven waar het kan, maar wel in goede balans met wonen in de stad. Daarbij kan toerisme ook een belangrijke bijdrage leveren aan een aantrekkelijke, levendige binnenstad. Het culturele aanbod in Dordrecht speelt daarbij een rol. We willen het culturele aanbod in Dordrecht zo breed mogelijk hebben. Dat doen we, omdat cultuur bijdraagt aan talentontwikkeling en participatie.



#### **We voeren nieuw evenementenbeleid uit.**

##### **Begroting 2024**

We behouden onze ambitie een toonaangevende evenementenstad in Nederland te willen zijn. Hiervoor zorgen we voor borging, kwaliteitsverbetering en innovatie van het aanbod aan evenementen, passend bij de eigenheid van Dordrecht.

##### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Op 12 maart 2024 is de Visienota Evenementen door de raad vastgesteld. De uitvoering van de visienota evenementen is in 2024 gestart in vier verschillende projecten:

- analyse van evenementenlocaties.
- verbeteren van de subsidiesystematiek.
- verbeteren van het vergunningsproces.
- activiteiten ter ondersteuning van een toekomstbestendige sector.

In de raadsinformatiebrief van november 2024 is de raad geïnformeerd over de voortgang van deze werkzaamheden.



#### **We voeren nieuw beleid voor de horeca uit.**

##### **Begroting 2024**

Voor een goede balans tussen beleven en wonen in een levendige binnenstad hebben we voortdurend aandacht voor de ontwikkelmogelijkheden van de horeca. Met een nieuwe horecavisie, relevante beleidskaders en een geactualiseerd terrassenbeleid zorgen we dat deze balans behouden blijft.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Op 12 maart 2024 is de nieuwe Horecanota door de raad vastgesteld. Het college heeft op die basis een nieuwe beleidsregel terrassen vastgesteld die in werking trad per 1 april 2024. De uitvoering van de horecanota is in 2024 op projectbasis gestart, onder meer voor het permanent maken van de tijdelijke terrassen en de herinrichting van Voorstraat-Noord.



**We voeren de cultuurnota Dordrecht 2030 uit.**

#### **Begroting 2024**

We werken met een nieuwe cultuurnota aan de ambities voor cultuur in Dordrecht. 'Cultuur voor en door iedereen' waarmee we inzetten op brede talentontwikkeling. We vergroten met cultuur de levendigheid en aantrekkelijkheid van de stad en zetten in op de toekomstbestendigheid van de Dordtse culturele sector.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Op 24 september heeft de raad de nieuwe Cultuurnota Dordrecht 2030 'De kunst van het verbinden' vastgesteld, met de ambities en doelstellingen voor de komende jaren. In het bijbehorende uitvoeringsprogramma staan alle acties en de planning. De uitvoering van diverse acties is gestart, zoals het continueren van het Netwerk Amateurkunst en Cultureel Platform, werken we met cultuurverbinders in de wijken om cultuur te verbinden met zorg en welzijn en is onderzoek naar culturele doelgroepen gestart.



**We herontwikkelen de Grote Markt.**

#### **Begroting 2024**

In het kader van de herontwikkeling van de Grote Markt ronden we onderzoeken af en starten we het ontwerp. Via een interactief proces met stakeholders komen we tot een juiste inrichting waarbij vooral aandacht is voor groen, leefbaarheid en duurzaamheid. Mobiliteit en parkeren bekijken we in relatie met de omgeving. Tevens bekijken we de mogelijkheden om de Joodse geschiedenis te integreren. De Aardappelmarkt wordt heringericht.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De onderzoeken naar een parkeergarage onder de Grote Markt zijn verricht. De parkeergarage maakt deel uit van de businesscase parkeren stadsbreed. Zodra hier duidelijkheid over is en het besluit genomen wordt dat de parkeergarage gerealiseerd dient te worden, kunnen we starten met het ontwerpproces voor het opnieuw inrichten van de Grote Markt.

Stichting Dordts Joods overleg is gevraagd om wensen/ideeën aan te dragen voor het betrekken van de joodse cultuurhistorie. In de ontwerpfase voor de Grote Markt gaan we hierover verder in gesprek.

De Aardappelmarkt wordt heringericht. De realisatie is afhankelijk van de planning van externe partijen voor wat betreft het verplaatsen van laadpalen.

### **Doelstelling 2: Het krachtig aanpakken van ernstige (woon)overlast.**

In delen van Dordrecht nemen de overlastlocaties nog steeds toe, zowel in volume als in complexiteit. Daarom investeren we in de leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving, door krachtig in te zetten op de aanpak van overlastgevende gebieden, woningen en personen. In Dordrecht ervaren inwoners regelmatig (woon)overlast, zoals geluidsoverlast van burens, drugsoverlast, vervuilde tuinen en woningen, viezigheid van dieren, overlast van personen met onbegrepen (verward) gedrag en verloederde en vervallen panden. Zeker aanhoudende overlast kan het (woon)genot en gevoel van veiligheid van bewoners ernstig verstoren. Vroegtijdig ingrijpen en samenwerking op het snijvlak van zorg en veiligheid vergroot de kans op verbetering.



## **We helpen personen die problemen hebben op meerdere leefgebieden.**

### **Begroting 2024**

We versterken en verbinden de ambtelijke en bestuurlijke samenwerking op het snijvlak van zorg en veiligheid. Het gaat daarbij om het verbeteren van de integrale aanpak in de zorg- en veiligheidsketen voor kwetsbare gezinnen en personen waar problemen spelen op meerdere leefgebieden. Bij aandachtshuishoudens met complexe problematiek zet de gemeente de sociaal pontonnier in. De re-integratie-officier ondersteunt en begeleidt Dordtse ex-gedetineerden richting een perspectievolle toekomst, zodat de kans op recidive afneemt.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn de eerste stappen gezet voor het verbeteren en versterken van de zorg- en veiligheidsketen ten behoeve van kwetsbare gezinnen in onze regio. Daarbij gaat de toekomstige kind- en gezinsbescherming uit van vier basisprincipes: (1) gezinsgericht, (2) rechtsbeschermend en transparant, (3) eenvoudig en (4) lerend.

De sociaal pontonnier en de interventiespecialisten helpen jaarlijks circa 100 Dordtse gezinnen met multiproblematiek. Hulp aan gezinnen wordt daardoor preventiever, integraler, sneller, beter en goedkoper. Rode draden uit casuïstiek leveren input voor (eventueel. domeinoverstijgende) beleidsaanpassingen.

De re-integratieofficier heeft in 2024 met 25 kandidaten, die gedetineerd zitten (of zaten) contact gehad en hen begeleid. Doel is een stabiele(re) basis na detentie en verminderde kans op recidive. Van deze 25 kandidaten zijn er in totaal 15 in vrijheid gesteld, deze zijn niet meer gerecidiveerd.



## **We zetten in op een afname van de door inwoners beleefde ernstige overlast in de openbare ruimte.**

### **Begroting 2024**

Voor overlastgevende personen (bijvoorbeeld: jongerengroepen, verward gedrag, dak- en thuislozen, meer- of veelplegers en zorgmijders) hanteren we een persoonsgerichte aanpak. We bieden hun een sociaal aanbod gericht op scholing, werk, verslavingszorg, hulp en begeleiding (zachte hand), leggen huisbezoeken af en pakken indien nodig door met de harde hand (zoals strafrechtelijke interventies). Daarnaast zijn gebieden geprioriteerd. Voor het geprioriteerde aandachtsgebied Kromhout en omgeving zetten we het integraal Plan van Aanpak voort (t/m 2024) en zo ook voor de gebieden Lijnbaan en Vogelbuurt.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het totaal aantal locaties waar (ernstige) overlast werd ervaren is in 2024 afgenomen. Zo waren hotspots uit eerdere jaren, Kloostertuin, Loswalweg, Bieshof en Wantijpark nauwelijks negatief in beeld. De Aanpak Overlast heeft zich vooral gericht op locaties die al enige jaren bekend staan vanwege vormen van overlast, zoals Leerpark, Beverwijksplein en Heijeplein. Door een mix van interventies is de overlast op de meeste plekken afgenomen of beheersbaar geworden. Een groep ernstige overlastgevers die zich door de stad verplaatst is in kaart gebracht. Hiervoor is gestart met een hernieuwde persoonsgerichte aanpak met gedegen monitoring. Na drie jaar is de integrale aanpak Kromhout-Kasperspad geëvalueerd. In de kerngroep zijn 26 personen besproken en 26 stopgesprekken gevoerd. Bij 6 personen had dit direct effect: de overlast stopte. Voor 16 personen zijn hulptrajecten ingezet. Door het interventieteam zijn 25 huisbezoeken afgelegd, welke betrekking hadden op 3 ernstige overlastgevers.



## **We zetten in op een afname van de door inwoners beleefde ernstige woonoverlast.**

### **Begroting 2024**

Samen met politie en woningcorporaties treden we op bij (ernstige) woonoverlast. Hierbij zetten we verschillende instrumenten uit de escalatieladder in. Dat begint bij buurtbemiddeling en kan eindigen met een bestuurlijke gedragsaanwijzing, waaronder een huisverbod. Door het screenen van nieuwe huurders op overlastgevend en crimineel gedrag in kwetsbare gebieden wordt tevens preventief ingezet op woonoverlast.



### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Woonoverlast neemt af. Het aantal casussen is in 2024 geëindigd op 26, dat zijn er 10 minder dan in 2023. De complexiteit van de casussen lijkt echter wel toe te nemen. Om overlast te stoppen is 1 bestuurlijke waarschuwing en zijn 2 nieuwe bestuurlijke gedragsaanwijzingen opgelegd. In 4 kwetsbare gebieden vindt screening van nieuwe huurders plaats op overlastgevend en crimineel gedrag. In 2024 zijn 162 aanvragen voor een huisvestingsvergunning behandeld. De maatregel heeft een preventieve werking: mensen die niet verwachten door de screening te komen, zoeken eerder huisvesting in een gebied zonder toepassing van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek.

### **Doelstelling 3: Het investeren in leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving.**

We investeren als gemeente samen met inwoners, maatschappelijke partijen en veiligheidspartners in de leefbaarheid en veiligheid in de directe woon- en leefomgeving. Zowel in de openbare ruimte als achter de voordeur is het belangrijk dat Dordtenaren zich op hun gemak voelen en veilig zijn. Iedere wijk in Dordrecht heeft haar eigen DNA, thema's, doelen en ambities. Daarom werken we gebiedsgericht en zijn maatregelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid maatwerk.



#### **We voeren het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid Dordt-West uit.**

##### **Begroting 2024**

De ambitie is om de volgende generatie jeugd gezonder en veiliger op te laten groeien, met betere ontwikkelkansen, meer perspectief op werk en een fijnere woon- en leefomgeving. Daarvoor investeren we niet alleen in de jeugd, maar ook in het wonen, werken en leven van de overige bewoners. We groeien met Dordt West naar het gemiddelde van Dordrecht. Met ons Nationaal Programma Dordt West willen we de leefbaarheid en veiligheid in 15 tot 20 jaar tijd op orde brengen en het perspectief voor bewoners verbeteren. We verbreden onze aanpak en zorgen voor veiliger en meer leefbare wijken in het stedelijke focusgebied Dordt West. Samen met partners en bewoners stellen we een meerjarig integraal uitvoeringsprogramma op waarbij we prestatieafspraken maken met het Rijk.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In de eerste helft van 2024 is ons Uitvoeringsprogramma 2024-2026 vastgesteld. Sinds januari 2024 werken we hiervoor vanaf een locatie in Crabbehof. Het programmateam is samengesteld uit medewerkers van de verschillende partners. Een publiek-private Alliantie stuurt het brede programma aan met daarnaast 5 stuurgroepen voor de 5 programmapijlers. Samen met bewoners worden er diverse activiteiten uitgevoerd, zoals participatief actieonderzoek en wijkfeesten. De Wijkraad Krispijn wordt financieel ondersteund en er wordt samen met bewoners een digitaal bewonersplatform opgezet. In 2024 is er voor Crabbehof en Krispijn met succes een aanvraag gedaan voor een financiële bijdrage uit het Volkshuisvestingsfonds.



#### **We maken gebiedsprogramma's voor de gebieden Oost en Centrum.**

##### **Begroting 2024**

Met gebiedsprogramma's brengen we kansen, opgaven en vraagstukken voor de toekomst in kaart. We benutten beschikbare data en verrijken deze met input van professionals en bewoners. Met elkaar bepalen we de koers en formuleren opgaven voor het gebied (op wijk-, buurt- of straatniveau) waar we samen het verschil willen maken. Ook de lessen uit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid nemen we hierin mee.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De gebiedsprogramma's bestaan uit drie onderdelen: gebiedsprioritering, gebiedsanalyse en de gebiedsagenda. Ook worden ze opgebouwd langs de zeven Dordtse doelen uit de Omgevingsvisie 2.0, omdat dit een breed en integraal kapstok biedt voor alle relevante thema's voor een toekomstbestendig Dordrecht. Bij elk doel wordt zowel de fysieke als sociale leefwereld belicht. Deze aanpak maakt het mogelijk om een samenhangend beeld te schetsen van de prioriteiten per gebied en om fysieke en sociale vraagstukken integraal te benaderen. Omdat de uitgebreide gebiedsanalyse veel capaciteit heeft gevraagd, is de gebiedsprioritering voor de gebieden Oost en Centrum nu in concept gereed.



**We maken gerichte uitvoeringsplannen om de leefbaarheid op focusplekken te verbeteren.**

#### **Begroting 2024**

Een schoon, heel en veilige buurt draagt bij aan de leefbaarheid, evenals de aanwezigheid van (sociaal-, maatschappelijke-) voorzieningen en sociale cohesie. Dit verschilt per wijk, buurt of straat en dat vraagt om maatwerk. De opgaven uit de gebiedsprogramma's vormen de basis voor het uitvoeringsplan.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is voor de gebieden Oost en Centrum een uitgebreide analyse gemaakt dat heeft geleid tot inzichten voor de gebiedsprioritering. Deze prioriteiten worden verder uitgewerkt in gebiedsagenda's waar concrete acties en plannen worden geformuleerd.



**We voeren het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 uit.**

#### **Begroting 2024**

Het door de raad vastgestelde Integraal Veiligheidsplan (IVP) kent drie werkwijzen. Een gebiedsgerichte aanpak door te werken aan veilige wijken. Een themagerichte aanpak voor de sociale stabiliteit, digitale veiligheid en ondermijning, en een doelgroepgerichte aanpak voor jeugd en veiligheid.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het Integraal Veiligheidsplan (IVP) is nu twee jaar in uitvoering. Bij de vaststelling van het IVP is afgesproken na twee jaar opnieuw met de gemeenteraad in gesprek te gaan over de uitvoering van dit plan. Hierin zal aandacht zijn voor gewijzigde inzichten op het veiligheidsbeeld van Dordrecht, wat er is bereikt en wat nog meer aandacht vraagt. Door het vertrek van en komst van nieuwe medewerkers lopen de prioriteiten in 2024 iets achter op de gestelde doelen.



**We breiden het aantal handhavers uit en verhogen de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid.**

#### **Begroting 2024**

Begin 2023 is een handhavingsbeleidsplan opgesteld. Dit plan geeft prioritering en richting aan de activiteiten van handhaving. Zeker is dat we meer handhavers in dienst nemen om meer toezicht op straat te hebben. Data zal daarnaast een belangrijke onderbouwing zijn voor de keuzes in het plan, ook zal data in het dagelijkse werk een groeiende bijdrage kunnen leveren in het effectiever handhaven.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De Routekaart team Handhaving 2024-2026 is 9 april 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. We hebben ingezet op de prioriteiten (leefbare wijken, schone wijken, jeugd- en zorgoverlast, bereikbaarheid en verkeersveiligheid en ondermijning en integrale controles) en de ontwikkelthema's (aantrekkelijke werkgever, professionalisering, uitbreiding taken en bevoegdheden en verbeteren informatie gestuurd en doelgericht handhaven). Hiertoe zijn de gereserveerde incidentele middelen (bestemmingsreserve) medio 2024 vrijgekomen.

We hebben middels onze prioriteiten geïnvesteerd in de wijkveiligheid en de leefbaarheid in de directe woon- en leefomgeving, het aantal handhavers (tijdelijk) uitgebreid, waardoor de zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in de wijken is vergroot (conform PA 2022-2026) én geïnvesteerd in de ontwikkeling van het team en een toekomstgerichte organisatie van Handhaving (reorganisatie).

### **2.2.2.3 Wat zijn de indicatoren?**

#### **De basis: BBV-indicatoren**

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| <b>BBV-indicatoren</b>                              | <b>Begroting<br/>2024</b> | <b>Jaarstukken<br/>2023</b> | <b>Begroting<br/>2025</b> | <b>Jaarstukken<br/>2024</b> | <b>G40</b> |
|-----------------------------------------------------|---------------------------|-----------------------------|---------------------------|-----------------------------|------------|
| Diefstal uit woning - per 1.000 inwoners            | 0,8 (2022)                | 0,8 (2023)                  | 0,8 (2023)                | 1,1 (2024)                  | 1,3 (2024) |
| Verwijzingen Halt - per 1.000 inwoners 12-17 jaar   | 9 (2022)                  | 9 (2022)                    | 10 (2023)                 | 13 (2024)                   | 10 (2024)  |
| Jongeren met delict voor rechter - % van 12-21 jaar | 1,0 (2021)                | 1,0 (2022)                  | 1 (2022)                  | 1 (2023)                    | 1 (2023)   |
| Winkeldiefstal - per 1.000 inwoners                 | 3,7 (2022)                | 3,7 (2023)                  | 3,7 (2023)                | 2,7 (2024)                  | 3,2 (2024) |
| Geweldsmisdrijven - per 1.000 inwoners              | 5,8 (2022)                | 5,8 (2023)                  | 5,8 (2023)                | 5,7 (2024)                  | 5,1 (2024) |
| Vernieling en beschadiging - per 1.000 inwoners     | 5,6 (2022)                | 6,1 (2023)                  | 6,1 (2023)                | 5,2 (2024)                  | 6,8 (2024) |

#### **Aanvullende indicatoren**

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

## Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. **Nota bene: de wijkverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.**

### Aanvullende indicatoren

| Omschrijving                                 | Actuele waarde 2024                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 6 <u>Participatie in de buurt</u>            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Vrijwillig actief in de buurt, op wijkniveau | <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Dordrecht totaal: 32% (2024)</b></li></ul> <p><b>Wijken:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Binnenstad: 28%</li><li>• Noordflank/Stadswerven: 50%</li><li>• Oud-Krispijn: 36%</li><li>• Nieuw-Krispijn: 39%*</li><li>• Reeland: 35%</li><li>• Staart: 21%*</li><li>• Wielwijk/Dordtse Hout: 44%*</li><li>• Crabbehof/Zuidhoven: 30%*</li><li>• Sterrenburg/Wilgenwende: 31%</li><li>• Dubbeldam/De Hoven: 27%</li><li>• Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 26%</li></ul> <p><i>*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.</i></p> |

### 7 Cultuuraanbod

|                                  |                                                                                    |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| Waardering van het cultuuraanbod | <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Totale aanbod: 7,3 (2024)</b></li></ul> |
|----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|

- Theater, schouwburg: 7,4
- Poppodium: 7,2
- Concert op locatie: 6,9
- Museum: 7,5
- Galerie, atelier: 6,8
- Expositieruimte: 6,6
- Archief: 6,5
- Bibliotheek: 7,3
- Kunsttieleen: 6,3
- Bioscoop of filmzaal: 7,7
- Locatie voor culturele educatie: 6,7

## 8 Sociale overlast

Ervaren sociale overlast in de buurt (dronken mensen, verwarde personen, drugsgebruik, drugshandel, overlast door buurtbewoners, mensen op straat lastigvallen, rondhangende jongeren) - % inwoners dat veel overlast ervaart

- **Dordt totaal: 23% (2024)**

### ***Wijken:***

- Binnenstad: 36%
- Noordflank/Stadswerven: 24%
- Oud-Krispijn: 26%
- Nieuw-Krispijn: 31%\*
- Reeland: 20%
- Staart: 25%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 47%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 35%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 15%
- Dubbeldam/De Hoven: 11%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 17%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

## 9 Veiligheid in de buurt

Veiligheidsbeleving in de buurt, op wijkniveau

- **Dordt totaal: 7,0 (2024)**

**Wijken:**

- Binnenstad: 6,8
- Noordflank/Stadswerven: 6,5
- Oud-Krispijn: 6,6
- Nieuw-Krispijn: 7,1\*
- Reeland: 7,1
- Staart: 6,8\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 5,9\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 6,2\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 7,3
- Dubbeldam/De Hoven: 7,8
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 7,4

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

| Bron                  | Frequentie |
|-----------------------|------------|
| 6 Omnibus enquête OCD | Jaarlijks  |
| 7 Omnibus enquête OCD | Jaarlijks  |
| 8 Omnibus enquête OCD | Jaarlijks  |
| 9 Omnibus enquête OCD | Jaarlijks  |

### 2.2.2.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000                     |                |                |
|----------------------------------------|----------------|----------------|
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                                 | 78.588         | 68.613         |
| Baten                                  | 40.175         | 36.686         |
| <b>Saldo</b>                           | <b>38.413</b>  | <b>31.927</b>  |
| Toevoeging reserves                    | 7.011          | 15.124         |
| Onttrekking reserves                   | 8.635          | 5.388          |
| <b>Totaal programma</b>                | <b>36.789</b>  | <b>41.663</b>  |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

| Product                                                           | Lasten                 |               |              | Baten                      |               |                |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|---------------|--------------|----------------------------|---------------|----------------|
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil       |
| Openbare Orde en Veiligheid                                       | 14.420                 | 6.348         | 8.072        | 11.409                     | 3.484         | -7.925         |
| Handhaving Openbare ruimte                                        | 4.508                  | 4.209         | 299          | 667                        | 696           | 29             |
| Rampenbestrijding                                                 | 16.359                 | 14.049        | 2.310        | 22.471                     | 27.565        | 5.094          |
| Brandweer                                                         | 12.443                 | 13.527        | -1.084       |                            |               |                |
| Mediazaken                                                        | 421                    | 444           | -23          |                            |               |                |
| Cultuur                                                           | 9.222                  | 8.632         | 590          | 690                        | 434           | -256           |
| Volksfestiviteiten                                                | 103                    | 248           | -145         | 188                        | 137           | -51            |
| Recreatie                                                         | 3.926                  | 3.172         | 754          | 1.459                      | 1.380         | -79            |
| Binnenstad                                                        | 901                    | 962           | -61          |                            | 14            | 14             |
| Toerisme en Marketing                                             | 1.473                  | 1.414         | 59           |                            |               |                |
| Marketing                                                         | 2.127                  | 2.111         | 16           | 10                         |               | -10            |
| Kunst en geschiedenis                                             | 12.687                 | 13.497        | -810         | 3.280                      | 2.975         | -305           |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>78.590</b>          | <b>68.613</b> | <b>9.977</b> | <b>40.174</b>              | <b>36.685</b> | <b>-3.489</b>  |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |               |              |                            |               | <b>6.488</b>   |
| Reserves                                                          | Stortingen in reserves |               |              | Onttrekkingen uit reserves |               |                |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil       |
| Mutaties in de reserves                                           | 7.011                  | 15.123        | -8.112       | 8.635                      | 5.388         | -3.247         |
| <b>Mutatie in de reserves (b)</b>                                 |                        |               |              |                            |               | <b>-11.359</b> |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting</b>                   | <b>85.601</b>          | <b>83.736</b> | <b>1.865</b> | <b>48.809</b>              | <b>42.073</b> | <b>-6.736</b>  |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |               |              |                            |               | <b>-4.871</b>  |



## 2.2.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

### 2.2.3.1 Wat hebben we bereikt?

Op weg naar vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte zijn mooie resultaten geboekt. Denk aan voorbereidingen voor het Stadspark, de toepassing van natuurinclusief bouwen en het stimuleren van natuurinclusieve maatregelen bij onderhoudsprojecten. In samenhang met de ontwikkelingen in de stad is gewerkt aan het versterken van de groenblauwe structuren.

Met de vaststelling van het mobiliteitsplan Dordrecht 2040 is de basis gelegd voor het komen tot minder uitstoot. Zowel voor bestaande woningen als voor nieuwbouw zijn diverse regelingen uitgerold die bijdragen aan het versnellen van de energietransitie. En met de Routekaart Economie, als onderdeel van de vastgestelde Routekaart Dordrecht Klimaatneutraal 2040, hebben we een belangrijke stap gezet voor verduurzaming op bedrijventerreinen.

Met de uitvoering van het programmaplan Dordrecht Schoon dragen we samen met onze inwoners bij aan het schoon maken en houden van onze stad. Onder een schone, hele en veilige openbare ruimte valt ook de waterkwaliteit; samen met het Waterschap is fase 1 van het project de Waterkraan afgerond. Ook op het gebied van biodiversiteit zetten we mooie stappen; in 2024 ontdekten we meer dan 10.000 soorten op het eiland, waarvan 800 nieuwe. Met de 'Redders van Dordt', het jaarlijkse waterfestival en de vloedschottencontrole hebben we continu aandacht voor waterveiligheid. Met onverminderde inzet hebben we aandacht gehad voor de effecten van PFAS op een gezonde leefomgeving.

### 2.2.3.2 Verantwoording over beleid

#### Doelstelling 1: Het intensiveren van de vergroening en verduurzaming van de openbare ruimte.

Dordrecht wil een groene en gezonde stad zijn voor haar inwoners. We zetten op diverse locaties belangrijke stappen in het vergroenen en verduurzamen van onze stad. Daarbij maken we de openbare ruimte aantrekkelijker voor gebruikers, streven we naar een hogere kwaliteit van het groen, meer biodiversiteit en meer water. Alles gericht op een beweeg- en verblijfsvriendelijke openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten. Vanuit de overtuiging dat beleefbaar groen de (positieve) gezondheid bevordert.



#### **We realiseren delen van het Stadspark XXL.**

##### **Begroting 2024**

Met het toekomstige stadspark XXL vormen we het gebied rondom landgoed Dordwijk om tot één groot stadspark. We vergroten het langzaam verkeersnet binnen het stadspark en zorgen voor betere aanhaking op de wijken. Daarnaast organiseren we sport op een andere manier, waardoor ruimte vrijkomt voor openbaar sporten, bewegen en recreëren. Concreet gaan we verder met de optimalisatie van sportpark Schenkeldijk.

##### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De aanleg van het Reewegpark is afgerond en we startten de voorbereiding voor activiteiten op deze plek. Het ontwerpproces voor sportpark Schenkeldijk is grotendeels doorlopen. Op het sportpark komt zoals gewenst meer ruimte voor openbaar sporten, bewegen en recreëren. Een totaalpakket aan ecologische maatregelen voor het hele gebied is voorbereid en er is vergunning voor de uitvoering. Voor deelgebieden Jeugddorp en sportparken Stadspolders en Reeweg is een startnotitie vastgesteld en het ontwerpproces voorbereid. Voor de overige deelgebieden zijn de voorbereidingen opgestart.



## **We vergroenen de Stadswerven en Wantij-West.**

### **Begroting 2024**

We geven uitvoering aan de plannen voor Wantij-West. Door aanpassingen aan de parkeernorm komt extra ruimte vrij die gebruikt wordt om het gebied verder te vergroenen ten gunste van voorkoming hittestress en vergroting biodiversiteit. Zo maken we de openbare ruimte aantrekkelijker voor gebruikers. We gaan onderzoek doen en bekijken de mogelijke aanleg van drijvend groen. Daarnaast gaan we aan de slag met het vergroenen van de kadeconstructies.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Kadeconstructies op Stadswerven Noord zijn vergroend. Er zijn natuurvriendelijke oevers aangebracht aan de Wantijoever en de Merwedeeoever. Ook zijn getijdenbakken opgehangen. Deze passen precies in het profiel van de damwanden en zijn gevuld met planten. De wortels krijgen bij vloed vanzelf water. In 2024 is gestart met de aanleg van het Wervenspark. Dit groene gebied vormt de entree van het noordelijk deel van de woonwijk Stadswerven. Ontwikkeling van de natuur gaat hier samen met recreatie en behoud van cultuurhistorisch erfgoed. Het Wervenspark kent drie natuurzones waardoor bijzondere natuur een plekje krijgt. De aanleg is mede mogelijk dankzij subsidie van de provincie Zuid Holland. Besluitvorming over uitvoering van de plannen uit Wantij West is in voorbereiding, om het gebied nog levendiger en groener te maken.



## **We onderzoeken kwalitatieve verbeteringen voor het Biesboschcentrum en omgeving.**

### **Begroting 2024**

Het Biesboschcentrum investeert in locatie en organisatie. Het doel daarbij is dat het centrum en het omliggende gebied dé plek is waar bezoekers de natuur, educatie en recreatie kunnen beleven. Hoe maken we het Biesboschcentrum en omgeving aantrekkelijker, beter bereikbaar voor een breder publiek? Met het beschikbaar gestelde onderzoeksbudget worden kwalitatieve verbeteringen in kaart gebracht die een gezonde exploitatie van het Biesboschcentrum opleveren. Dit in samenhang met de (te ontwikkelen) omgevingsvisie en met onderzoeksinzet vanuit parkeren om mobiliteit en parkeermogelijkheden en de exploitatie hiervan in kaart te brengen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Medio 2024 is het onderzoek naar een gezond en florerend Biesboschcentrum afgerond. Dit onderzoek leverde een aantal aanbevelingen op waarmee we de mogelijkheden van het Biesboschcentrum beter kunnen benutten. Dit met het oog op verhoging van de efficiency en aantrekkelijkheid van het bezoekerscentrum. In het najaar 2024 zijn wij begonnen met het invoeren van deze aanbevelingen. Deze kwalitatieve verbeteringen zullen er onder andere toe leiden dat het centrum ook in de winterperiode zal uitnodigen tot een bezoek, de mogelijkheden tot natuurbeleving op een verantwoorde manier worden vergroot en dat de (Dordtse) schoolkinderen meerdere keren een unieke les of activiteit kunnen volgen. In het najaar van 2024 is ook een eerste verkenning uitgevoerd naar de parkeermogelijkheden. Deze verkenning bracht een aantal knelpunten aan het licht.



## **We passen natuurinclusief bouwen en ontwikkelen toe.**

### **Begroting 2024**

Natuurinclusief bouwen is een vorm van duurzaam bouwen waarbij zodanig gebouwd en ingericht wordt dat een bouwwerk bijdraagt aan de lokale biodiversiteit en natuurwaarden. We gaan het handboek 'Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen' standaard toepassen. Ook lichten we ondernemers in over ons aangepaste beleid op dit punt en zorgen we voor de juiste en goede communicatie over het onderwerp. Hiernaast stimuleren we samen met Duurzaamheidscentrum Weizigt inwoners om natuurinclusieve maatregelen te treffen bij bestaande bouw.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het handboek 'Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen' wordt toegepast in gemeentelijke projecten. De stadsecologen begeleiden het proces en leggen de toegepaste maatregelen vast voor evaluatie. Duurzaamheidscentrum Weizigt stimuleert inwoners om hun tuinen natuurinclusief te maken door het stadsbreed aanbieden van een gratis Tuincoach en Tegelophaalservice. Groene Buren stimuleren hun buurtgenoten om te vergroenen en de biodiversiteit in tuin en buurt te vergroten. We sluiten aan bij meerjarige onderhoudsprojecten (MOP) om bewoners te stimuleren natuurinclusieve maatregelen te nemen.



### **We geven een vervolg aan de beleidsmatige aanpak van biodiversiteit.**

#### **Begroting 2024**

We werken verder aan een beleidsmatige aanpak van biodiversiteit. In dit plan geven we aan hoe we de biodiversiteit bevorderen en hoe we actuele problemen die inwerken op onze biodiversiteit oplossen. Om te onderzoeken of we onze biodiversiteit behouden, stellen we een monitoringsplan op en meten we welke biodiversiteit we hebben. We werken aan een uniforme aanpak voor de effectieve bestrijding van invasieve exoten in Dordrecht.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Op het Eiland van Dordrecht worden biodiversiteitsmetingen gehouden om te zien hoe het ervoor staat met de biodiversiteit. En of genomen maatregelen werken. Afgelopen jaar was het '10.000 soorten jaar', waarin bewoners en specialisten waarnemingen van flora en fauna hebben ingevoerd. Dit heeft ons informatie gegeven over welke soorten voorkomen. Met Naturalis, de provincie Zuid-Holland en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) is samengewerkt in een werkgroep 'Basis Kwaliteit Natuur'. Het is een methode om met simpele ingrepen de natuur de basiskwaliteit te geven zodat algemene soorten kunnen voorkomen. De beleidsmatige aanpak van biodiversiteit is nog niet volledig uitgeschreven.



### **We geven elke nieuw geboren Dordtenaar een waardebon voor het planten van een geboorteboom.**

#### **Begroting 2024**

Om de stad groener te maken gaan we voor nieuw geboren Dordtenaren bomen planten. Daarmee brengen we bomen een stuk dichterbij de mensen. Met de waardebon kunnen ouders de boom van hun keuze ophalen bij Duurzaamheidscentrum Weizigt. Bewoners kunnen de boom in hun tuin planten of op hun balkon zetten. Zo dragen de Dordtenaren zelf bij aan vergroening van de stad. Het project loopt tot en met december 2025. In de loop van 2025 gaan we evalueren.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn we verder gegaan met de promotie en uitgifte van de geboortebomen. Er zijn in totaal zo'n 1000 waardebonnen uitgegeven. Omdat het een seizoensgebonden activiteit betreft zijn er vooralsnog door dit project 104 extra bomen in de stad geplant op particulier terrein. De promotie is ingezet door middel van berichten in Gemeentenuws en op de socials. Project Geboortebomen brengt niet alleen de natuur dichterbij de mensen, maar stimuleert ook de betrokkenheid van de inwoners bij de vergroening van de stad. Extra bomen in onze stad dragen bij aan klimaatadaptatie, gezondheid en biodiversiteit.

## **Doelstelling 2: Het versterken van een klimaatbestendige, groenblauwe en waterveilige stad.**

Klimaatverandering plaatst ons voor grote opgaven. Hitte, droogte en wateroverlast komen steeds vaker voor. Vanuit de groenblauwe opgave dragen we bij aan vergroening en versterken we de groenblauwe structuren op het eiland. Er is meer ruimte voor multifunctioneel gebruik en het voorkomen van wateroverlast. Tegelijkertijd blijven we inzetten op waterveiligheid en zelfredzaamheid. Dit doen we actief, door het organiseren van evenementen, maar ook door middel van educatie en communicatie.



## **We actualiseren de Bomenlijst.**

### **Begroting 2024**

De Bomenlijst krijgt een update zoals we in het nieuwe Bomenprogramma beschrijven. Het doel van de Bomenlijst is om bomen op basis van de waarde ervan (zoals omvang, leeftijd, zeldzaamheid, ecologisch, cultuurhistorisch) te beschermen. De criteria voor opname in deze lijst moeten worden herijkt en SMART geformuleerd. Ook zorgen we voor een actualisatie van het toetsingskader voor het beoordelen van kapvergunningaanvragen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het updaten van de Bomenlijst is door het besluitvormingsproces rondom het Bomenprogramma (en de moties die daaruit volgden) vertraagd en loopt door in 2025. Bij de update worden de groene partners uit de stad, zoals de Bomenridders, betrokken.



## **We dragen vanuit de opgave Groen Blauwe Stad bij aan het vergroenen van de Stad.**

### **Begroting 2024**

We werken aan groen vanaf de voordeur tot aan de Biesbosch: we versterken de groenblauwe structuren op het eiland, we zorgen voor grasvelden met meer bloemen in de wijken en we vinden meer insecten en vogels in het groen. Met het project Vergroening Binnenstad brengen we de versteende plekken in beeld, onderzoeken we de mogelijkheden om deze te vergroenen en zullen in 2024 de eerste resultaten zichtbaar worden. Dit is al voor een deel gerealiseerd met het Bewegend Bos.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het versterken van de groenblauwe structuren is een continu proces. In samenhang met de ontwikkelingen in de stad is hieraan gewerkt. Ook de groenblauwe regels dragen eraan bij. Deze regels zijn nog niet vastgesteld, maar worden wel al toegepast. Met het project Vergroening Binnenstad zijn de versteende plekken in beeld gebracht en zijn de eerste resultaten zichtbaar geworden. Denk hierbij aan de bomen die op het Bagijnhof zijn geplant naar aanleiding van het bewegend bos en de terrassen en plantenbakken op de Voorstraat Noord.



## **We beschermen de groenblauwe structuren en werken met een stresstest.**

### **Begroting 2024**

We inventariseren onze huidige groene en blauwe structuren in de stad, zoals bosplantsoen, watergangen en natuurvriendelijke oevers. De huidige structuren voegen we samen met de groenblauwe visiekaart. Van beschermingswaardige groen en blauwe structuren bepalen we of aanvullend beleid nodig is. Via een stresstest onderzoeken we het effect van klimaatsverandering op de biodiversiteit. Daarna ondernemen we acties op locaties waar het nodig is. We sluiten aan bij fysieke projecten en monitoren of de biodiversiteit is versterkt.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Er is een kaart gemaakt van de geïnventariseerde groene en blauwe structuren in de stad, onderverdeeld in eiland- en wijkstructuren. De kaart wordt nog verder compleet gemaakt waarna het beleid voor de structuren verder uitgewerkt kan worden. Duidelijk is geworden dat een combinatie van oplossingsgerichte best practices en de echte problemen (stresstesten) de beste manier is om de werkelijke effecten van een veranderend klimaat op de biodiversiteit inzichtelijk te krijgen. Daarbij zijn we aangesloten op projecten en monitoren we de biodiversiteit.



## **We blijven inzetten op waterveiligheid en zelfredzaamheid.**

### **Begroting 2024**

We stellen een evacuatieplan op, waar het aanwijzen en/of realiseren van vluchtplekken bij dreigende overstroming ook onder valt. We ontwikkelen maatregelen om schade als gevolg van hevige regenwateroverlast te beperken. We organiseren jaarlijks het waterfestival om de eeuwenlange relatie tussen Dordrecht/Drechtsteden en water te vieren en waterbewustzijn te stimuleren. 'De Redders van Dordt', een jaarlijks evenement om zo een hele generatie jongeren groot te brengen met kennis van de klimaatverandering en wat ze zelf kunnen doen om te handelen bij extreme situaties, is hier een integraal onderdeel van. Door handelingsperspectieven te ontwikkelen op het gebied van waterveiligheid werken we aan zelfredzaamheid en samenredzaamheid. We ontwikkelen dergelijke perspectieven ook op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte. Een voorbeeld van zelfredzaamheid is het plaatsen van vloedschotten tegen hoog water.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De inzet op waterveiligheid en zelfredzaamheid is een continu proces. De Redders van Dordt en het jaarlijkse waterfestival hebben succesvol plaatsgevonden. Bij het evacuatieplan zoeken we aansluiting met de planning van de Veiligheidsregio, waardoor dit onderdeel voor 2025 op de planning staat. Deze sub-activiteit schuift om die reden door naar 2025. Net als andere jaren is heeft ook de vloedschottencontrole weer plaatsgevonden.



## **We creëren bewustwording met educatie over klimaatadaptatie en biodiversiteit.**

### **Begroting 2024**

Vanuit met Duurzaamheidscentrum Weizigt en het Biesboschcentrum zetten we in op educatie over klimaatadaptatie en biodiversiteit. Met educatie laten we bewoners leren en ervaren wat de waarde van biodiversiteit is en wat het veranderen van het klimaat voor hen betekent. De volgende activiteiten helpen daarbij: het project Groene Buur en het 10.000 soorten in het Biodiversiteitsjaar 2024. Het project Groene Buur betreft een educatief aanbod voor primair onderwijs en gaat over inwoners die andere inwoners enthousiast maken voor een groene tuin en omgeving. Het 10.000 soortenjaar in Dordrecht richt zich op onderzoek en aandacht voor wilde planten en dieren, met bijzondere aandacht voor het bodemleven.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 ontdekten we meer dan 10.000 soorten bovengronds, in de bodem en in het water. Er zijn bijna 800 nieuwe soorten op het eiland ontdekt die nog niet eerder waren gezien. Er werd wetenschappelijk onderzoek gedaan naar de biodiversiteit in de bodem. 28 Groene Buren dragen hun enthousiasme uit voor meer groen in de buurt. Samen bereikten zij met hun activiteiten meer dan 700 inwoners om hen te motiveren hun tuin en buurt te vergroenen. Met alle andere activiteiten zoals de Tegelophaalservice, Tuincoach, Sociaal tuinieren, activiteiten van werkgroep Biodivers Dordt bereikten we ruim 2.000 inwoners.

### **Doelstelling 3: Het versneld realiseren van een klimaatneutrale stad, in 2040.**

Dordrecht neemt haar verantwoordelijkheid door als stad een bijdrage te leveren aan klimaatneutraliteit; ons doel is dat Dordrecht in 2040 klimaatneutraal is. Hiervoor is goede samenwerking binnen de stad nodig, maar ook buiten de stad: regio, provincie, Rijk en Europa. We werken de startnotitie klimaatneutraal uit in concrete routekaarten. De manier waarop we de routekaart maken zal per thema verschillen. Voor mobiliteit en de energietransitie zijn hierin al stappen gezet. Voor de andere thema's werken we dit verder uit aan de hand van de uitkomsten van de raadsbehandeling van de startnotitie inclusief rondetafelgesprekken. Hieronder noemen we een aantal acties die we in ieder geval willen doen binnen de te ontwikkelen routekaart.



## **We zetten in op vermindering van de uitstoot door verkeer.**

### **Begroting 2024**

Samen met raad en stad werken we aan het mobiliteitsplan 2040 (vaststelling in het 2e kwartaal van 2024). Onderdeel is een breed participatietraject op straatniveau. We gaan uit van het STOMP-principe (Stappen – Trappen – Openbaar vervoer – MaaS – Privéauto), en creëren ruimte voor de binnenstedelijke bouwopgave, klimaatadaptatie en gezondheid. Vanuit het fietsuitvoeringsplan bouwen we aan verbetering van het fietsnetwerk in de stad waardoor fietsen aantrekkelijker wordt. We optimaliseren het looproutenetwerk als onderdeel van het mobiliteitsplan. We bereiden de opzet van de jaarlijkse monitor voor en bereiden de invoering van de zero-emissiezone voor stadslogistiek voor samen met de ondernemers. We zetten in op beperking van de uitstoot op snelwegen langs en door de stad, bijvoorbeeld door 80 km/uur op de N3.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het mobiliteitsplan Dordrecht 2040 is op 24 september 2024 vastgesteld door de raad. De basis van het mobiliteitsbeleid dat leidt tot minder uitstoot is hiermee gelegd. In het participatie proces met het bewegend bos hebben we in 2024 1.100 gesprekken gevoerd met bewoners over het effect dat een auto heeft op het klimaat en hoe we uitstoot kunnen verminderen. Voor het Fietsuitvoeringsplan is een planning gemaakt waar we werk met werk kunnen maken waarbij ingewikkeld blijft om een fietsuitvoeringsprogramma zonder specifiek budget uit te voeren. De invoering van de zero-emissiezone loopt en er zijn in 2024 45 persoonlijke adviesgesprekken gevoerd met ondernemers in de binnenstad naast andere uitingen zoals belacties, uitprobeeraanbod, flyers en bijeenkomsten.

Rijkswaterstaat (RWS) is nog niet te bewegen om de N3 naar 80 km te brengen. Deze actie staat op de agenda in het overleg met RWS over het groot onderhoud Van Brienoordbrug. Onze hoop is dat we op de stikstofvergunning van het groot onderhoud van de Van Brienoordbrug mee kunnen liften en daarmee de snelheidsverlaging kunnen realiseren. Hier is nog geen uitsluitsel over gegeven door RWS.



## **We versnellen de energietransitie in bestaande woningen en nieuwbouw.**

### **Begroting 2024**

We intensiveren de uitvoering van de meerjarige Lokale aanpak koopwoningen in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma (uitfaseren E-F-G-labels). We maken inzichtelijk hoe onze inwoners zich kunnen voorbereiden op een andere manier van hun huis verwarmen en starten met de uitvoering daarvan (onder andere warmtenet wijkuitvoeringsplan). Samen met onze partners ondersteunen we actief onze inwoners die moeite hebben met het betalen van hun energierekening, door middel van kleine energiebesparende maatregelen. Dit doen we onder andere door het continueren van de Taskforce Energiehulp Dordrecht en de campagne Slim energie besparen.

Er wordt volop uitvoering gegeven aan klimaatneutraal, bijvoorbeeld met de verduurzaming van eigen vastgoed. Bij bouw- en slooprojecten zetten we in op circulaire principes, zoals het gebruik van secundaire en biobased materialen, een materialenpaspoort en waar mogelijk oogsten in plaats van slopen (hergebruik van materialen), zoals we ook gedaan hebben voor het Dordthuis.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Voor inwoners met een eigen woning zijn verschillende regelingen gestart. Zo vroegen ruim 240 woningeigenaren een voucher aan om hun woning zelf te verduurzamen, is een ontzorgingsprogramma ontwikkeld voor monumenteigenaren en is het Slim Energie Besparen Punt over verduurzamen geopend. Voor woningeigenaren die een woning hebben met een laag energielabel is een aparte aanpak ontwikkeld. Deze aanpak startte met een pilot op De Staart. Er zijn 2.700 huisbezoeken afgelegd bij inwoners die moeite hebben met het betalen van hun energierekening. De Energiehulpverleners hielpen met het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen en het vervangen van niet zuinige koelkasten. Er zijn ruim 9.000 woningequivalenten aangesloten op het warmtenet. Om het aantal aansluitingen dit te verhogen is het Versnellingsprogramma Drechtsteden 100% aardgasvrij ondertekend, voorbereidingen getroffen voor het opstellen van het Warmteprogramma en gestart met het proces voor het eerste wijkuitvoeringsplan.



**We verminderen de uitstoot van onze bedrijven en werken aan de transitie naar een circulaire economie.**

#### **Begroting 2024**

We stellen een plan verduurzaming bedrijven(terreinen) op. Onderzocht wordt op welke vijf bedrijventerreinen de meeste 'energiewinst' te behalen is. Voor de Zeehaven stellen we een duurzaamheidsvisie op, met extra aandacht voor energie en circulariteit. We richten ons bovendien op de verduurzaming van energiesystemen op bedrijventerreinen. We starten op Distripark, met als doel om te komen tot een plan voor een zelfvoorzienend energieneutraal terrein. Voor dit project hebben we financiering ontvangen vanuit Europa.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is de Routekaart Dordrecht Klimaatneutraal 2040 vastgesteld. Onderdeel hiervan is de Routekaart Economie. In 2024 is gewerkt aan het uitvoeren van deze routekaart. Op basis van meerdere criteria zijn de bestaande bedrijventerreinen onderzocht op hun potentie tot verduurzaming. Deze lijst zetten we in om te bepalen met welke terreinen we wanneer aan de slag gaan met verduurzaming. Op Distripark/Kil III heeft dit, met behulp van Europees geld, geleid tot het besluit om een energiecoöperatie op te richten waardoor bedrijven een groepscontract kunnen aangaan met Stedin en mogelijk energie kunnen delen met elkaar. Dit traject loopt ook op het Leerpark/Gezondheidspark en De Staart. Voor de Zeehaven is, in samenwerking met het Havenbedrijf Rotterdam, een toekomstvisie opgesteld met extra aandacht voor energie en circulariteit.



**We creëren randvoorwaarden om het energieverbruik te kunnen verduurzamen en het energiesysteem toekomstbestendig te maken.**

#### **Begroting 2024**

We bepalen de optimale energiemix op het eiland om het energiesysteem toekomstbestendig te maken. We leggen de voorkeursvolgorde voor het energiesysteem vast (opwek en opslag) in ruimtelijk beleid. We geven verder uitvoering aan het zonneoffensief en bepalen de kaders voor grootschalige opwek van zonne-energie aan de westzijde van de A16 (zoekgebied Regionale Energie Strategie 1.0). Dit na vaststelling van de visie windenergie die eind 2023 wordt aangeboden aan de raad. We kijken hoe we de netcongestie kunnen verlichten door ruimtelijke inpassing van benodigde extra stations.



**Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De structuurvisie zon- en windenergie is inmiddels vastgesteld en de daaruit voortvloeiende zoeklocaties voor opwek zijn in de Omgevingsvisie opgenomen. De zoeklocaties worden op dit moment verder onderzocht en uitgewerkt.

Het zonneoffensief en het grootschalige opwekproject aan de westzijde van de A16 hebben vertraging opgelopen vanwege netcongestie. We kijken nu naar de mogelijkheden voor direct gebruik in de buurt, bijvoorbeeld met laden. Aansluiten op het net zou een vertraging opleveren tot minimaal 2029 en uiterlijk 2032 op basis van de planning van Stedin. Regionaal is er een taskforce opgericht om zowel ambtelijk als bestuurlijk concrete acties in de tijd uit te zetten om de impact en het eventueel oplossen van congestie te versnellen.



**Op weg naar de Routekaart Klimaatneutraal 2040 brengen we met behulp van participatie maatregelen in beeld.**

**Begroting 2024**

De opbrengsten vanuit de Klimaatweek 2023 op het gebied van de thema's Mobiliteit, Economie: Industrie, Water & Afval en Bouwen vinden hun weg in de Routekaart Klimaatneutraal 2040 die in 2024 wordt aangeboden aan de raad.

**Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De gesprekken in 2023 met partners in de stad over een klimaatneutraal Dordrecht hebben gediend als input voor de Routekaart Dordrecht Klimaatneutraal 2040 die in 2024 is vastgesteld door de raad. In 2024 kwamen we elk kwartaal samen met diverse maatschappelijke partijen in de Coalitie Energietransitie om de Energietransitie te bevorderen. We stimuleerden samenwerking en kennisuitwisseling, maar merkten dat netwerken alleen niet genoeg was en dat we actief op zoek moeten naar mogelijkheden om meer gezamenlijke projecten te starten.

**Doelstelling 4: We zorgen voor een schone, hele en veilige openbare ruimte, dit doen we samen met inwoners.**

Een schone, hele en veilig openbare ruimte is een gedeelde verantwoordelijkheid. We zorgen dat de basis op orde is door voldoende faciliteiten te bieden om afval kwijt te kunnen en dat de inwoners daar op de juiste manier gebruik van maken. Circulariteit en hergebruik van grondstoffen krijgen aandacht via educatie. Samen met marktpartijen zetten we ook in op het verduurzamen van infrastructurele projecten. Ook een goede waterkwaliteit draagt bij aan de leefbaarheid in de woon- en leefomgeving van onze inwoners.



**We werken aan een schone openbare ruimte met minder dumpingen.**

**Begroting 2024**

Samen met partners, maatschappelijke organisaties, bewoners en ondernemers sturen we op een schonere stad met minder gedumpt afval. Met extra projectmatige inzet en activiteiten, zoals vastgelegd in het Programmaplan Dordrecht Schoon, stimuleren we goed gedrag en corrigeren verkeerd gedrag. We willen hiermee bereiken dat er anders met de openbare ruimte wordt omgegaan. We onderzoeken doorlopend welke (nieuwe) verbetermaatregelen daarvoor nodig zijn.

**Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De doelstellingen van het Programmaplan Dordrecht Schoon dragen in onderlinge samenhang bij aan het schoon maken en houden van onze stad. Uitvoering geschiedt aan de hand van vijf pijlers: Basis op orde, Informeren en educatie, Integraal, wijkgestuurd & participatie, Datagestuurd werken en Handhaving. De resultaten van de projectmatige inzet en activiteiten zijn gerapporteerd in de raadsinformatiebrief '[Voortgangsrapportage programmaplan Dordrecht Schoon](#)' van 17 december 2024.





## **We zetten actief in op plaagdierbestrijding.**

### **Begroting 2024**

Wij voeren een voederverbod in en zorgen er samen voor dat er zo min mogelijk voedingsbronnen zijn om plaagdieren aan te trekken. Duurzaamheidscentrum Weizigt biedt taal- en inburgerorganisaties een lespakket aan waar het voorkomen van plaagdieren een onderdeel is. Inwoners betrekken we actief bij de aanpak en we zorgen voor ruimte voor ideeën van inwoners.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het voederverbod is inmiddels van kracht inclusief communicatiecampagne om bewoners bewust te maken. Op een aantal locaties zijn rattenvallen in het riool geplaatst. Dit naar aanleiding van Fixi meldingen en bestrijdingsverzoeken. Op deze wijze zijn er in 2024 135 ratten gevangen. Hiernaast zijn door HVC/Netwerk bovengronds nog eens 460 ratten gevangen. Het lespakket is gebruikt tijdens het taalonderwijs van de Bibliotheek AanZet en door Sagén in de taal- en inburgeringscursus. In september hebben twee taalgroepen een bezoek aan Weizigt gebracht. Totaal aantal deelnemers: 150. Taaldocenten waarderen de inhoud van de leskist: "Met het materiaal kun je de les op maat maken".



## **We helpen onze inwoners om afval te zien als grondstof.**

### **Begroting 2024**

Educatie is een manier om informatie over te brengen. Het is één van de factoren die nodig is om schoon en goed gedrag in de openbare ruimte te stimuleren. Duurzaamheidscentrum Weizigt biedt het basisonderwijs, middelbaar onderwijs en volwasseneducatie het educatieprogramma 'Grondstof & Zwerfafval' aan. Het project Afvalvrije School groeit van 11 scholen naar 14 scholen in 2024. De kinderen leren niet alleen afval scheiden, zij helpen ook mee in het opruimen van zwerfafval rondom de school. We informeren onze inwoners over het belang van het scheiden van de afvalstromen. Daarnaast ondersteunen we ruim 1.500 geregistreerde Dordtse Doorpakkers met opruimmaterialen. Naast educatie gaan we, met de uitrol van fase 1b, ook verder met de uitvoering van het Grondstoffenplan.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In totaal hebben 3.585 leerlingen van het PO, VO, MBO en volwassenonderwijs deelgenomen aan het educatieprogramma 'Grondstof & Zwerfafval'. Binnen het project Afvalvrije School heeft met één nieuw te bouwen school een oriënterend gesprek plaatsgevonden over het mogelijk toetreden als een Afvalvrije School. We ondersteunen 1539 geregistreerde Dordtse Doorpakkers. 630 inwoners deden mee aan georganiseerde groepsacties door inwoners zelf, om zwerfafval op te ruimen. De voorbereidingen voor de verdere uitrol van de containers voor gescheiden inzameling van papier, plastic en bioafval lopen. De milieu-eilanden in de Krispijnse Driehoek zijn gerealiseerd. De kaders voor de invoering van het recycle tarief zijn uitgewerkt tot een raadsvoorstel.



## **We zetten steviger in op circulaire principes bij projecten uit de grond, weg en waterbouw.**

### **Begroting 2024**

Samen met lokale marktpartijen uit de infrastructurele sector werken wij aan het sneller verduurzamen van projecten uit de grond-, weg- en waterbouw. Minder en efficiënter gebruik van materialen en grondstoffen en het inzetten van biobased en secundaire materialen zijn daarbij belangrijke thema's. In 2024 gaan we deze principes nog intensiever en integraler toepassen in onze projecten. We experimenteren met aanbesteden met MKI (Milieu Kosten Indicator) en maken gebruik van het Ambitiweb. Bovendien zorgen we voor een goede borging van deze circulaire maatregelen in onze processen, onder andere via het actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De verduurzaming van onze infrastructurele projecten had een eigen jaarplan binnen het Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen. Dit jaarplan hebben we uitgevoerd. Duurzaamheidsthema's worden inmiddels bij alle projecten meegenomen. Daarnaast is bij een aantal projecten hoger ingezet op duurzaamheid, specifiek energie en circulair. De gemeente heeft daarnaast, na goede gesprekken met lokale, regionale en landelijke marktpartijen, het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen ondertekend. Hierdoor worden onze infrastructurele projecten steeds schoner en duurzamer uitgevoerd.



#### **We verbeteren de waterkwaliteit met de Waterkraan.**

##### **Begroting 2024**

Samen met Waterschap Hollandse Delta (WSHD) verbeteren we de waterkwaliteit op het eiland van Dordrecht; hiertoe is onder andere een uitvoeringsagenda met WSHD opgesteld waarin ook de Waterkraan is opgenomen. Dit project is gericht op betere doorstroming en het binnenhalen van nieuw water. De uitvoeringsagenda en het bestuurlijk overleg borgen dat er komende jaren constructief aan wordt gewerkt. Daarbij leggen we een link met actuele vraagstukken zoals de problematiek rond PFAS.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Samen met het Waterschap is fase 1 van de Waterkraan afgerond. Onder meer door het plaatsen van op afstand beweegbare stuwen, waarmee het schone water uit de Nieuwe Dordtse Biesbosch kan worden verdeeld over het zuidoostelijke deel van de stad. Daarnaast hebben we gezamenlijk de plannen voor fase 2 uitgewerkt en in een samenwerkingsovereenkomst vastgelegd. De komende jaren gaan we deze fase gezamenlijk uitvoeren. Door duikers te vergroten, andere stuwen bestuurbaar te maken en natuurvriendelijke oevers te realiseren worden met het schone water het open water en de aanliggende gebieden (bijvoorbeeld het Stadspark) voorzien van schoon water als basis voor een goede biodiversiteit. Ook in tijden van grote droogte.

### **Doelstelling 5: Het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.**

Onze inwoners hebben behoefte aan plekken met een hoogwaardige verblijfskwaliteit, met rust en groen, met ruimte om gezond en actief te bewegen. Bij de uitvoering van projecten stemmen wij onze ambities in de buitenruimte zo goed mogelijk af op de eigenschappen en wensen van een buurt of wijk. Niet alleen voor mensen, maar ook voor dieren. Via het Schone Luchtakkoord (SLA) hebben wij ook aandacht voor de milieukwaliteiten als lucht, geluid, bodem en (in mindere mate) externe veiligheid. Deze factoren zijn in belangrijke mate bepalend voor een gezonde leefomgeving.



#### **We hebben aandacht voor de effecten van PFAS op een gezonde leefomgeving.**

##### **Begroting 2024**

In 2024 zetten we in op concrete stappen naar de verwijdering van schadelijke stoffen uit ons milieu. Inwoners en ondernemers moeten normaal en gezond kunnen wonen en werken in hun omgeving. We inventariseren de aard, omvang en de kosten van de schade in ons gebied. Met name de plaatsen waar de schade het meest ingrijpt op de leefomgeving en gezondheid, voeren we daarna de mogelijke maatregelen uit om de schade te beperken of te verwijderen. We werken voor deze inventarisatie samen met de andere gemeenten in Zuid-Holland Zuid, de waterschappen, drinkwaterbedrijven, provincie en GGD/RIVM. Moties die onlangs zijn aangenomen in de Tweede Kamer en Provinciale Staten helpen om gezamenlijk activiteiten uit te voeren en te financieren. We reserveren hier een bedrag van € 50.000 voor.

Op 27 september jl. heeft de rechter een tussenvonnis gegeven over de schadestelling aan Chemours en DuPont. Voor het vervolg van dit proces verwachten we niet vóór het eerste kwartaal van 2024 een eindvonnis. Er moeten dus nog kosten gemaakt worden voor de inzet van de advocaat, het verfijnen van de schadestaat en wellicht ook voor extra onderzoek of analyse. Hiervoor is geen bedrag opgenomen in de begroting. Voor de advocaatskosten is de SPUK-regeling voor buitensporige verontreinigingen met PFAS van toepassing, we voorzien dat dit niet alle kosten dekt. Er wordt daarom een bedrag van € 75.000 gereserveerd.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In het afgelopen jaar zijn concrete stappen gezet om PFAS uit de moestuinen in onze regio te verwijderen. Na gesprekken tussen Chemours en de betrokken gemeenten is een plan van aanpak voor herstel van de moestuinen gemaakt. Chemours staat financieel garant en er lopen gesprekken over een fonds ter compensatie van de geleden en de te lijden schade, die veroorzaakt is door de uitstoot van PFOA en GenX. In 2025 start een pilot voor de aanpak van de moestuinen. Recreatieplas Merwelanden kon afgelopen zomer weer veilig gebruikt worden dankzij doorspoelmaatregelen. Er is een brononderzoek gestart; dit krijgt een vervolg in een mogelijke bronaanpak. PFAS blijft een belangrijk onderwerp voor onze inwoners. Uit RIVM-onderzoek blijkt dat veel inwoners zich zorgen maken over de impact op gezondheid en milieu. Daarom hebben we geïnvesteerd in heldere communicatie via het Centraal Informatiepunt PFAS Zuid-Holland Zuid ([www.pfasinfo.nl](http://www.pfasinfo.nl)). Dankzij onze lobbyactiviteiten is ook een rijkscoördinator PFAS aangesteld. Wij blijven ons inzetten voor nul uit de pijp en een nationaal PFAS-verbod, zolang er geen Europees verbod komt. Ook dit is afgelopen jaar door ons onder de aandacht gebracht van Kamerleden en bewindspersonen. Als gevolg hiervan zijn moties in de Tweede Kamer ingediend. Met de toegekende SPUK-gelden en eigen middelen hebben wij onze activiteiten voortgezet. Voor 2025-2026 hebben wij opnieuw een bijdrage vanuit de SPUK-regeling gekregen.



### **We combineren onze ambities in de openbare ruimte bij de uitvoering van herinrichtingsprojecten.**

#### **Begroting 2024**

We hebben als gemeente veel ambities in de openbare ruimte. Op het gebied van vergroenen, biodiversiteit, bewegen en ontmoeten, klimaatadaptatie en mobiliteit. We zien kansen in de meerjarige onderhoudsprojecten (MOP) om deze ambities integraal op te pakken en te combineren in herinrichtingsprojecten. In 2024 pakken we daartoe ongeveer 10 projecten op, waarbij er bij een deel sprake is van een uitloop naar 2025. Daar waar mogelijk geven we in die projecten ook invulling aan ambities uit het fietsplan.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Bij alle groot onderhoudsprojecten (MOP) hebben we bij de herinrichting van de openbare ruimte optimale afstemming nagestreefd tussen enerzijds de diverse beleidsambities op gebied van vergroenen, biodiversiteit, bewegen en ontmoeten, klimaatadaptatie, STOMP en mobiliteit en anderzijds de wensen vanuit participatie. Dit heeft geleid tot nieuwe groene, verkeersveilige klimaatadaptatieve straten zoals de Bankastraat, Ceramstraat, Havikstraat en Tesselschadestraat en omgeving. Andere voorbeelden zijn de Burgemeester Jaslaan, Hallincqlaan, Kastanjelaan en de Dubbeldamseweg. Op de Reeweg Oost en de Rembrandtlaan is conform het fietsplan de fietsinfrastructuur gerealiseerd.



### **Met een nieuw dierenwelzijnsbeleid in 2024 hebben we ook aandacht voor de leefomgeving van dieren.**

#### **Begroting 2024**

De afgelopen jaren zien we een tendens waarbij natuur, milieu en dieren meer aandacht krijgen. Landelijk is de regelgeving omtrent dieren uitgebreid, maar ook lokaal is er meer aandacht voor het welzijn van het dier. Daarom hebben we het dierenbeleid uit 2017 herijkt en stellen we een nieuw dierenwelzijnsbeleid op inclusief een voorstel voor de daarbij behorende middelen en inzet.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is er een nieuw Dierenwelzijnsbeleid opgesteld. Deze is vastgesteld in de raad van 18 juni 2024. De toegekende middelen hiervoor beperken zich tot de uitvoering van de wettelijke taak 'dierenopvang en – ambulance' en uit de wettelijke taak voortvloeiende 'gespecialiseerde wildopvang en noodopvang'.



## **We zorgen met ons nieuwe hondenuitlaatbeleid voor een goede balans in het gebruik van de buitenruimte.**

### **Begroting 2024**

Honden spelen een belangrijke rol in de samenleving. Ze zijn niet alleen goed gezelschap, maar stimuleren ook beweging van hun eigenaren, vergroten de kans op sociale contacten en verhogen de sociale controle in buurten. Met het hondenbeleid streven we naar een aantrekkelijke- en veilige leefomgeving zonder overlast van honden(poep). Zowel hondenbezitters als niet-hondenbezitters hebben baat bij voldoende en veilige plekken waar onze inwoners hun vertrouwde huisdieren kunnen uitlaten.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

In 2024 is een startnotitie voor het nieuwe hondenuitlaatbeleid opgesteld. Deze is door de raad vastgesteld op 18 juni 2024. In deze startnotitie is een vijftal processtappen uitgezet ter ontwikkeling en vaststelling van het vernieuwde beleid. De uitrol hiervan heeft vertraging opgelopen door een herprioritering als gevolg van personeelsverloop.



## **We voeren de routekaart verduurzaming stadslogistiek uit en werken aan een impactanalyse voor bouwlogistiek.**

### **Begroting 2024**

We gaan verder met de uitvoering van de routekaart verduurzaming stadslogistiek. De focus ligt hierbij op efficiënte bevoorrading, via bijvoorbeeld bundeling, pakketafhaalpunten stimuleren en afvallogistiek verminderen en elektrificeren. Dordrecht kent een grote bouwopgave waarbij binnen een relatief kort tijdsbestek rondom het centrum van de stad een aantal grote projecten wordt gerealiseerd. Daarom komen we in 2024 met een impactanalyse voor bouwlogistiek waarin we naast bereikbaarheidsproblematiek en directe overlast ook zicht willen krijgen op de milieubelasting veroorzaakt door bouwlogistiek. Op basis van deze analyse willen we voorstellen doen om de logistiek rondom bouwprojecten te verduurzamen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

De uitvoering van de route kaart verduurzaming stadslogistiek loopt gestaag door. We bereiden ons voor op de invoering van een zero emissiezone in 2026. Voor het doen van een impactanalyse voor bouwlogistiek zijn nauwelijks kerncijfers voorhanden. Hierdoor is het niet goed mogelijk om een totaal beeld te krijgen van de emissies naar de lucht als gevolg van onze bouwopgave. Wel is duidelijk dat op de bouw gebruikte mobiele werktuigen 3% tot 5% bijdragen aan de totale stedelijke fijnstofemissie en NOx emissie. Omdat deze emissie vaak geconcentreerd op buurtniveau plaatsvindt is in 2024 werk gemaakt van de informatie- en minimalisatieplicht voor bouwemissies. Verder zijn we als gemeente toegetreden tot het Convenant Schoon en Emissieloos bouwen. Hiermee beogen wij de emissies naar de lucht van onze eigen (civiele) projecten te minimaliseren.



## **We verminderen geluidsoverlast.**

### **Begroting 2024**

Het geluidsplan wordt in 2024 vastgesteld op basis van de in 2023 vastgestelde geluidbelastingkaarten. Het Actieplan maakt duidelijk welke maatregelen de gemeente neemt om geluidhinder van met name (spoor)wegen en industrieterreinen te verminderen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het Actieplan Geluid is nog niet vastgesteld, maar bevindt zich wel in de afrondende fase. Momenteel wordt gewerkt aan het participatieplan. Afronding van het Actieplan Geluid en vaststelling wordt in het eerste kwartaal 2025 verwacht.

### 2.2.3.3 Wat zijn de indicatoren?

#### De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| BBV-indicatoren                                 | Begroting<br>2024 | Jaarstukken<br>2023 | Begroting<br>2025 | Jaarstukken<br>2024 | G40         |
|-------------------------------------------------|-------------------|---------------------|-------------------|---------------------|-------------|
| Huishoudelijk restafval - kg per inwoner        | 190 (2021)        | 174 (2022)          | 174 (2022)        | 168 (2024)          | 143 (2023)  |
| % Hernieuwbare elektriciteit                    | 18,8 (2021)       | 18,8 (2021)         | 16,2 (2022)       | 16,2 (2022)         | 20,5 (2022) |
| WOZ-waarde woningen (gemiddelde) - x €<br>1.000 | 248 (2022)        | 297 (2023)          | 310 (2024)        | 309 (2024)          | 353 (2024)  |

#### Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

#### Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. **Nota bene: de wijkverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.**

## Aanvullende indicatoren

| Omschrijving                                                                                                                                                                                                                                                                     | Actuele waarde 2024                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 10 <u>Klimaatneutraal</u><br>CO2 reductie, CO2 uitstoot Dordrecht in kton                                                                                                                                                                                                        | <p>Meest recente cijfers komen uit 2022 t.o.v. 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>CO2-reductie 2021-2022: -26%</b></li><li>• CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2021: 947</li><li>• CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2022: 697</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 11 <u>Kwaliteit openbare ruimte</u><br>Kwaliteit openbare ruimte: schaalscore fysieke buurtvoorzieningen. (Waardering onderhoud stoepen, straten, pleintjes, plantsoenen, parken, straatverlichting, speelplekken, jongerenvoorzieningen)-schaalscore 0-10, hoe hoger hoe beter. | <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Dordt totaal: 5,9 (2024)</b></li></ul> <p><b>Wijken:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Binnenstad: 5,9</li><li>• Noordflank/Stadswerven: 6,1</li><li>• Oud-Krispijn: 5,7</li><li>• Nieuw-Krispijn: 5,7*</li><li>• Reeland: 6,2</li><li>• Staart: 6,0*</li><li>• Wielwijk/Dordtse Hout: 5,1*</li><li>• Crabbehof/Zuidhoven: 5,8*</li><li>• Sterrenburg/Wilgenwende: 5,9</li><li>• Dubbeldam/De Hoven: 6,5</li><li>• Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeke: 6,1</li></ul> <p><i>*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.</i></p> |
| 12 <u>Fysieke verloedering</u><br>Ervaren fysieke verloedering in de buurt (rommel op straat, vernield straatmeubilair, bekladde muren/gebouwen, hondenpoep) - % inwoners dat veel overlast ervaart.                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Dordt totaal: 40% (2024)</b></li></ul> <p><b>Wijken:</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Binnenstad: 46%</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

- Noordflank/Stadswerven: 47%
- Oud-Krispijn: 58%
- Nieuw-Krispijn: 47%\*
- Reeland: 34%
- Staart: 51%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 58%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 33%
- Dubbeldam/De Hoven: 17%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Visserhoek: 36%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

### 13 Luchtkwaliteit

Fijnstofconcentratie in de lucht, op wijkniveau

#### **Straten met overschrijding fijnstofnorm t.o.v. doelstelling voor 2030: 0 straten\* (2023)**

*\*Het aantal straten in Dordrecht met een overschrijding van de fijnstofnorm t.o.v. de doelstelling voor 2030 is gedaald van 32 in 2022 naar 0 in 2023. Kortom er zijn geen overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit NO2 en fijnstof (PM10 en PM2,5). Overal in de stad werd in 2023 voldaan aan de beleidsdoelstelling voor 2030. De oorzaak van de geconstateerde verbetering zijn klimatologische omstandigheden; de grote hoeveelheid regen en de hogere windsnelheid in 2023 leiden tot het 'verdunnen' van de concentraties van deze stoffen.*

| Bron                                                                                                                | Frequentie                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| 10 Regionale klimaatmonitor ( <a href="https://klimaatmonitor.databank.nl">https://klimaatmonitor.databank.nl</a> ) | *Meest recente cijfers uit 2022 |
| 11 Omnibus enquête OCD                                                                                              | Jaarlijks                       |
| 12 Omnibus enquête OCD                                                                                              | Jaarlijks                       |
| 13 Monitorrapportage RIVM 2023 en Centraal instrument monitoring luchtkwaliteit (CIML).                             | *Meest recente cijfers uit 2023 |



### 2.2.3.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

Bedragen x € 1.000

| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
|-----------------------------------------|----------------|----------------|
| Lasten                                  | 92.061         | 87.365         |
| Baten                                   | 50.908         | 51.335         |
| <b>Saldo</b>                            | <b>41.153</b>  | <b>36.030</b>  |
| Toevoeging reserves                     | 23.486         | 11.252         |
| Onttrekking reserves                    | 30.270         | 13.582         |
| <b>Totaal programma</b>                 | <b>34.369</b>  | <b>33.700</b>  |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Bedragen x € 1.000

| Product                                                           | Lasten                 |               |              | Baten                      |               |               |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|---------------|--------------|----------------------------|---------------|---------------|
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Wegen                                                             | 14.776                 | 16.072        | -1.296       | 1.769                      | 2.448         | 679           |
| Groen                                                             | 13.800                 | 12.428        | 1.372        | 96                         | 325           | 229           |
| Openbare verlichting                                              | 3.288                  | 2.839         | 449          | 286                        | 294           | 8             |
| Verkeersmeubilair en VRI's                                        | 2.174                  | 2.223         | -49          | 861                        | 893           | 32            |
| Constructies                                                      | 5.287                  | 3.280         | 2.007        | 47                         | 71            | 24            |
| Speelvoorzieningen                                                | 1.136                  | 1.177         | -41          |                            | 2             | 2             |
| Havenexploitatie                                                  | 3.247                  | 2.849         | 398          | 818                        | 802           | -16           |
| Afvalinzameling en -verwerking                                    | 17.462                 | 17.133        | 329          | 20.655                     | 20.879        | 224           |
| Riolen                                                            | 13.726                 | 13.229        | 497          | 16.466                     | 16.603        | 137           |
| Milieubeheer                                                      | 4.838                  | 3.621         | 1.217        | 2.735                      | 1.915         | -820          |
| Nieuwe Dordtse Biesbosch                                          | 90                     | 84            | 6            |                            |               |               |
| Natuur- en milieucentrum                                          | 1.872                  | 1.938         | -66          | 165                        | 197           | 32            |
| Wonen                                                             | 1.160                  | 1.136         | 24           | 163                        | 163           |               |
| Soc. Herstructureringswijken/Dordt West                           | 636                    | 700           | -64          |                            | 387           | 387           |
| Portfolio duurzaamheid                                            | 6.292                  | 6.111         | 181          | 4.915                      | 4.415         | -500          |
| IBD                                                               | 1.242                  | 1.224         | 18           | 1.480                      | 1.556         | 76            |
| Water                                                             | 1.036                  | 1.321         | -285         | 455                        | 385           | -70           |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>92.062</b>          | <b>87.365</b> | <b>4.697</b> | <b>50.911</b>              | <b>51.335</b> | <b>424</b>    |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |               |              |                            |               | <b>5.121</b>  |
| Reserves                                                          | Stortingen in reserves |               |              | Onttrekkingen uit reserves |               |               |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk     | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Mutaties in de reserves                                           | 23.485                 | 11.252        | 12.233       | 30.270                     | 13.582        | -16.688       |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |                        |               |              |                            |               | <b>-4.455</b> |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          | 115.547                | 98.617        | 16.930       | 81.181                     | 64.917        | -16.264       |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |               |              |                            |               | <b>666</b>    |



## 2.2.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

### 2.2.4.1 Wat hebben we bereikt?

We willen een stad zijn waar iedereen zich thuis voelt, kan deelnemen, werken en zich ontwikkelen, met gelijke behandeling en eerlijke kansen. We accepteren geen uitsluiting en discriminatie. We richten ons op preventie en vroegtijdige signalering. We stimuleren sociale cohesie en daarmee een krachtige samenleving. Ongeacht je achtergrond of met wie je je verbonden voelt, er is plaats voor jou in Dordrecht. We proberen zoveel mogelijk drempels weg te nemen die deelname of ontmoeting belemmeren. Via eigen beleid en nationale regelingen verbinden we thema's om samen met bewoners en partners een krachtige aanpak te organiseren.

Concreet hebben we in het jaar 2024 als stad stappen gezet op verschillende van deze vlakken. Zoals het maken van excuses voor het slavernijverleden van de stad en het eerste Ketikoti festival dat werd georganiseerd. Daarnaast vond de Tour de France Femmes plaats en werd de stad beloond met de titel sportstad van het jaar. Ook bracht onderzoek van Kenniscentrum Sport en Bewegen uit dat investeringen in sport in Dordrecht meer Social Return on Investment opleveren dan gemiddeld. Deze erkenning benadrukt het belang en de toewijding van de stad aan sport en gezondheid. Binnen Dordrecht Sociaal is werk gemaakt van de integrale toegangspunten voor alle sociale ondersteuning, waardoor inwoners gemakkelijk toegang hebben tot de hulp die ze nodig hebben. Dit benadering helpt om sneller de passende ondersteuning in beeld te hebben voor het vraagstuk dat speelt in het leven van de inwoner.

### 2.2.4.2 Verantwoording over beleid

#### Doelstelling 1: Het stimuleren van een inclusieve samenleving met stevige verbinding tussen inwoners onderling.

In de huidige tijd staat de bestaanszekerheid van steeds meer Dordtenaren onder druk. We investeren in kansengelijkheid door de bestaanszekerheid van onze inwoners te vergroten, ondersteund door het gedachtegoed van positieve gezondheid. Onder andere door het bestrijden van armoede, het voorkomen van onderwijsachterstanden en het stimuleren van arbeidsparticipatie. Binnen de opgave Inclusieve Stad wordt in het verlengde hiervan ingezet op het tegengaan van discriminatie en het verbeteren van de maatschappelijke positie. Dit geldt specifiek voor groepen en individuen die vanwege hun herkomst, culturele of religieuze achtergrond, beperking, seksuele oriëntatie of gender harder moeten werken voor gelijke kansen. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan diversiteits- en inclusiebeleid binnen de interne organisatie en worden inkoop- en subsidiepartners gestimuleerd om dit ook te doen.



**We geven uitvoering aan antidiscriminatiebeleid.**

#### **Begroting 2024**

We verhogen de meldingsbereidheid onder inwoners in samenhang met het vergroten van de bekendheid (zichtbaar, benaderbaar, uitnodigend) van de antidiscriminatieverordening. Binnen deze actielijn zoeken we ook de samenwerking met politie en justitie. Daarnaast zetten we in op preventie door bewustwording en dialoog. We zetten in op repressie en zien de gemeente als normsteller. De gemeente spreekt zich duidelijk en zichtbaar uit tegen discriminatie en vertaalt dit ook door naar het inkoop- en subsidiebeleid. We maken werk van discriminatie op de arbeidsmarkt, want de meeste meldingen van discriminatie, zowel landelijk als in Dordrecht gaan over discriminatie op de arbeidsmarkt. We pakken dit aan om een inclusieve arbeidsmarkt dichterbij te brengen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is verder geïnvesteerd in het verhogen van de meldingsbereidheid en vergroten van de bekendheid van de anti-discriminatievoorziening (Radar) in Dordrecht. Er wordt ingezet op preventie, door bewustwording en dialoog. In 2024 is in dat kader gestart met kennissateliers voor professionals. Om ook opvolging te geven aan training en bewustwording binnen de politie- en handhavingsketen, is binnen de gemeente Dordrecht een kennissessies over diversiteit en inclusie georganiseerd met het team van de afdeling Handhaving. Er is ook frequent overleg met de politie (Roze in Blauw). Daarnaast wordt er met het programma Veilige Steden vanuit de gemeente ook aandacht geschonken aan het tegengaan van (seksuele) straatintimidatie. Hierbij werken we samen met handhaving, veiligheid en het sociaal domein om de stad voor vrouwen, meisjes en queer inwoners veiliger te maken. Een ander belangrijk thema is het tegengaan van arbeidsmarktdiscriminatie. Daarom zijn begin 2024 de handen ineen geslagen (platform Turkse Dordtenaren en FNV) om gezamenlijk een bijeenkomst te organiseren. Eind 2024 is de raad middels de voortgangsrapportage Inclusieve Stad nader geïnformeerd over de aanpak van discriminatie en racisme.



**We vergroten diversiteit, inclusie en kansengelijkheid binnen de interne organisatie en als werkgever.**

#### **Begroting 2024**

We hanteren het uitgangspunt 'binnen beginnen om buiten te kunnen winnen'. Inclusie is een competentie. En competenties moeten ontwikkeld worden. Daarom ontwikkelen we binnen het programma 'Ruim baan voor jou' Dordt als topwerkgever. De gemeente communiceert inclusief en in begrijpelijke taal en investeert in cultuursensitiviteit van medewerkers. De gemeente zorgt voor een toegankelijke werkomgeving, juist ook in het nieuwe Dordthuis.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De gemeentelijke doelstellingen op het gebied van diversiteit en inclusie worden geborgd binnen het HR beleid en het programma Dordt als topwerkgever. Vanuit de Secure Base filosofie (basis van Dordt als topwerkgever) investeren we in gemeenschappelijke waarden. Daar hoort ook bij dat we verschillen erkennen en respecteren en dat we open staan voor meerdere perspectieven. Om kennis en competentie te vergroten binnen de organisatie, wordt het diversiteits- en inclusiebeleid van de gemeente in alle managementteams besproken en is er aandacht aan besteed in het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. De waarde van diversiteit en inclusie wordt ook onderdeel gemaakt van het leiderschapsprogramma (gekoppeld aan Secure Base). In november 2024 hebben directie en management hiermee een aanvang gemaakt. De interne werkgroep Inclusieve Stad, heeft ook diverse activiteiten georganiseerd om bewustzijn, urgentie en draagvlak in de organisatie te vergroten. Zo zijn er diverse workshops georganiseerd tijdens de Week van de Toegankelijkheid en Diversity Day.



**We stimuleren diversiteit en inclusie bij inkoop- en subsidiepartners.**

#### **Begroting 2024**

We stimuleren goed werkgeverschap en bevorderen daarmee ook diversiteit en inclusie in onze toeleveringsketen. Het gaat bijvoorbeeld om het hebben van diversiteitsbeleid, het werven van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of beperking en het promoten van gelijkheid en non-discriminatie. Dit hangt ook samen met het ondertekende manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI), waar Diversiteit en Inclusie een onderdeel van is. Hiertoe wordt, samen met de punten vanuit 'Menselijk kapitaal & arbeidsmarkt', gewerkt aan het verdere ontwikkelen van het label 'ondernemen met impact' waar diversiteit en inclusie nadrukkelijk onderdeel van uitmaakt. We stimuleren diversiteit en inclusie bij subsidiepartners en het organiseren van ondersteuning daarbij. De gemeente stelt duidelijke normen t.a.v. uitsluiting en discriminatie. Als hiervan sprake blijkt bij subsidiepartners worden passende maatregelen ingezet.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

We stellen inclusieve eisen aan leveranciers via (relevante categorieën) in het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Daarmee stimuleren we goed werkgeverschap (waaronder ook diversiteit & inclusie) in onze toeleveringsketen. Het gaat bijvoorbeeld om het hebben van diversiteitsbeleid, het werven van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of beperking en het promoten van gelijkheid en non-discriminatie. Er zijn op dit moment twee categorieën voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarin inclusieve eisen zijn meegenomen, te weten: de categorie HR diensten en (heel recent) communicatiediensten. Voor deze laatste categorie is tevens de link gelegd met onze doelstellingen op het gebied van begrijpelijke taal.

We stimuleren diversiteit en inclusie (in hun bedrijfsvoering en leveranciersketen) bij grote subsidiepartners via Ondernemen met impact en organiseren in 2025 ondersteuning daarbij in samenwerking met stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Drechtsteden (MBOD). In de subsidiebrieven van de gemeente wordt hiernaar referentie gemaakt.



**Wij zijn aanjager en facilitator als het gaat om een inclusieve gemeenschap in een toegankelijke stad.**

### **Begroting 2024**

We faciliteren (verbindende) wijkgerichte initiatieven en gesprekken door middel van communicatie en bewustwording, en door de inzet van sleutelfiguren en ervaringsdeskundigen. Daarnaast zetten we extra in op het verbeteren van de maatschappelijke positie van groepen en individuen die vanwege hun herkomst, culturele of religieuze achtergrond, beperking, seksuele oriëntatie of gender harder moeten werken voor gelijke kansen. Kansengelijkheid en gelijkwaardigheid zijn het doel, daarom wordt ingezet op het regenboogbeleid, inclusie van mensen met een migratieachtergrond en mensen met een beperking.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn verschillende mijlpalen bereikt in het kader van een inclusieve gemeenschap. Zo vond een werkbezoek plaats van de coördinerend portefeuillehouder Slavernijverleden van het Kabinet (voormalig staatssecretaris Alexandra van Huffelen). Zij was aanwezig bij de opening van het CECD (Cultureel- en Educatief Centrum Dordrecht).

Op 30 juni vond de herdenking van het slavernijverleden plaats. Er is een herdenkingsplechtigheid georganiseerd. Burgemeester Kolff heeft excuses aangeboden voor de rol van Dordrecht in de slavernij. Naast de herdenkingsplechtigheid werd ook de Ketu Ketu dialogotafel georganiseerd en op 1 juli werd in het Weizigtpark het eerste Ketu Ketu festival georganiseerd.

Ook is in 2024 verder invulling gegeven aan het programma Regenboogsteden en de Toegankelijkheidsagenda voor mensen met een beperking.

In de voortgangsrapportage Inclusieve Stad die de raad eind 2024 heeft ontvangen staat een nadere toelichting op bovengenoemde activiteiten. In samenspraak met de inwoners van Dordt West geven we invulling aan het plan van aanpak 'Veerkracht en Weerbaarheid' (SPUK Kansrijke Wijk in het kader van het nationaal programma Dordt West). De interventies zijn gericht op het faciliteren van (verbindende) initiatieven en activiteiten (ontmoetingen, gesprekken) op wijkniveau. Een belangrijk element van de aanpak betreft inspraak en participatie. Daarom borgt de opgave een doorlopend gesprek met culturele en religieuze organisaties in de stad.

## **Doelstelling 2: Het voorkomen van problemen bij Dordtenaren door tijdig te signaleren.**

We focussen bij de inzet op preventie en vroegsignalering op factoren die de kans op problemen en hulpvragen (ook later in het leven) vergroten, zoals psychische problematiek, armoede en schulden, laaggeletterdheid, het ontbreken van een startkwalificatie en eenoudergezinnen. We ondersteunen vrijwilligers, ervaringsdeskundigen en lotgenoten in hun rol van signaleren, ondersteunen en doorverwijzen. Professionele ondersteuning wordt zoveel mogelijk dichtbij aangeboden. Dat is een belangrijke opgave voor Dordrecht Sociaal, de organisatie waarbinnen de jeugdteams, het buurtwerk en het jongerenwerk samenwerkt en onder meer gericht is op vindplaatsgericht werken. Met het Gezond en Actief leven akkoord (GALA) gaat de gemeente werken aan het terugdringen van vermijdbare gezondheidsverschillen. Ons doel is een gezonde Dordtse generatie in 2040 met weerbare inwoners die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. In onze gemeente maken kinderen een goede start en daar hebben ze hun leven lang profijt van. We maken regelingen eenvoudiger en zo toegankelijk mogelijk. Er wonen actieve volwassenen, die fit hun pensioen in gaan. Onze senioren hebben veel gezonde levensjaren en doen zo lang mogelijk mee in de samenleving.



**We zorgen ervoor dat beschikkingsvrije jeugdhulp vroeg en makkelijker aan wordt geboden.**

### **Begroting 2024**

In 2022 zijn we kleinschalig gestart met het 'naar voren' halen van jeugdhulp die voorheen alleen beschikbaar was met een beschikking. Het doel hiervan is om - aanvullend op het hulpaanbod van de sociale wijkteams en voorliggend veld - dichtbij de jeugdige op een laagdrempelige manier jeugdhulp aan te bieden. Dat kan de inzet zijn van een hiertoe gespecialiseerde praktijkondersteuner (POH GGZ jeugd), maar ook individuele begeleiding. Ondertussen is deze aanpak geëvalueerd en indien nodig aangepast. In 2024 gaan we dit voortzetten en uitbreiden. We verwachten hiermee het jeugdhulplandschap financieel gezond te houden en tegelijk de kwaliteit te blijven waarborgen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Op 1 oktober 2024 is de uitvoering van de beschikkingsvrije jeugdhulp beëindigd. Het is gebleken dat de vooraf opgestelde opdracht in de praktijk niet van de grond is gekomen. Hoewel de jeugdigen zonder beschikking geholpen werden en het aantal jeugdigen behaald is, is het doel van innovatie niet gerealiseerd. Ook het integraal samenwerken tussen de aanbieders, Dordrecht Sociaal als verwijzer en het gezamenlijk beoordelen van casussen is slechts in beperkte mate tot stand gekomen. Dordrecht Sociaal zal per 1 februari 2025 deze opdracht uitvoeren.



**We zorgen ervoor dat armoede eerder wordt signaleerd.**

### **Begroting 2024**

Via de aanpak 'Geldzorgen op de werkvloer' werken we samen met werkgevers aan het bespreekbaar maken en signaleren van werknemers met geldzorgen. Hulp is voor werknemers laagdrempelig beschikbaar, én de werkgevers waarbij ook de impact van flexcontracten onderwerp van gesprek is. Naast werkgevers zetten we ook extra in op het toerusten van vrijwilligers bij sportclubs, sociale initiatieven, vrijwilligersorganisaties én (zorg)professionals zoals huisartsen en medewerkers vanuit de consultatiebureaus. Via de rijksregeling Kansrijke Wijk zetten we in Dordt-West extra in op integrale samenwerking rondom armoedebestrijding.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn er 20 nieuwe Dordtse werkgevers actief aan de slag gegaan met Geldzorgen op de werkvloer. Zij hebben een training van twee dagdelen gevolgd waarin ze een plan hebben gemaakt om in hun bedrijf meer aandacht te hebben voor geldzorgen bij werknemers. In 2024 is er een training ontwikkeld voor (sport)verenigingen en maatschappelijke initiatieven, waarin zij meer kennis krijgen om geldzorgen bij vrijwilligers en leden te herkennen en te helpen. De training is getest met de Dordtse Reddingsbrigade en wordt in 2025 aangeboden. In Wielwijk zijn we samen met de Werkplaats Sociaal Domein, de Hoge School Rotterdam en het Da Vinci college gestart met een onderzoek naar 'grip op geldzaken'.



## **We werken aan Kansrijke Start.**

### **Begroting 2024**

Kansrijke Start ondersteunt (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie bij bewust en gezond zwanger worden, een gezonde zwangerschap en veilig ouderschap. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een goede ontwikkeling en een goed leven. Daarom is het belangrijk om het sociaal, medisch en informeel domein met elkaar te verbinden. In 2024 koppelen we de aanpak van kansrijke start aan de onderwijswerkgroep 'het jonge kind' en de afspraken in het gezond en actief leven akkoord, waardoor er naast zorg ook meer aandacht komt voor andere ontwikkelgebieden in de eerste 1.000 dagen. Extra inzet voor deze aanpak wordt gedaan in het focusgebied Dordt-West van de regeling Kansrijke Wijk door middel van het inzetten op professionalisering van de deskundigen en door het opzetten van extra Dreumesgroepen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is samengewerkt tussen het sociaal en het medisch domein aan een kansrijke start. In 2024 is CenteringZorg in de tweedelijnszorg (Albert Schweitzer ziekenhuis) verkend en opgezet. Dit betekent dat zwangeren, net als in de eerstelijnszorg, groepsgewijs voorlichting en controles zullen krijgen. Vanaf 2025 worden deelnemers geworven. Verder lopen de Centering Pregnancy groepen in de verloskunde goed. In 2024 zijn 8 groepen georganiseerd.

Regionaal is samengewerkt aan de ketenaanpak 'kansrijke start'. Gemeenten, kraamzorg, jeugdgezondheidszorg, DrechtDokters en andere partners stemmen regionaal af en proberen vanuit een gedeelde visie te werken en keuzes te maken voor het ondersteuningsaanbod. Vanuit de jeugdgezondheidszorg is gewerkt met dreumesgroepen en zijn de interventies voorzorg en prézorg aangeboden om (kwetsbare) ouders te ondersteunen.



## **We voeren de actielijnen uit die zijn aangevraagd in de specifieke uitkering GALA.**

### **Begroting 2024**

Het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) is een integraal plan waarbij wordt ingezet op het bevorderen van gezondheid. Binnen het GALA richten we ons op een aantal kernpunten. Zo werken we aan een aanpak om overgewicht bij jongeren (jongeren op gezond gewicht; JOGG) en volwassenen tegen te gaan door beweging te bevorderen en leefstijlinterventies in te zetten. In Dordt-West willen we het aantal Gezonde Scholen (onder andere JOGG) vergoten. Met huisartsen en fysiotherapeuten werken we samen aan een valanalyse (de oorzaak achter valincidenten bij senioren) en doorverwijzing naar erkende interventies. En voor inwoners met psychosociale klachten werken we samen met huisartsen aan vroegsignalering om intensievere zorg later te voorkomen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 stimuleerde JOGG het gebruik van de sterrenmeter op scholen die deelnemen aan het Dordts Leerprogramma. Het aantal sterren zegt iets over hoe er op school gewerkt wordt aan diverse gezondheidsthema's (zoals: eten, slapen, bewegen). De campagnes: Wie jarig is viert feest en Trommel zonder rommel vroegen aandacht voor een gezondere leefstijl onder kinderen. Ouders worden daarmee gestimuleerd om hun kinderen gezonde lunches mee te geven. Tot slot is gewerkt aan het vergroenen van kinderopvangorganisaties en aan het stimuleren van watertappunten in de stad.

In 2024 is in samenwerking met fysiotherapeuten de keten valpreventie ontwikkeld. Er zijn vitaliteitsdagen voor ouderen georganiseerd in samenwerking met DordtSport. Er zijn zowel valanalyses als valrisicobeoordelingen uitgevoerd. In Dordrecht hebben 230 ouderen deelgenomen aan een valpreventie cursus. Het opvolgend sportaanbod, specifiek voor ouderen is uitgebreid. De GGD ZHZ heeft voorlichting over valpreventie gekoppeld aan de wachttijd van mensen als zij voor een vaccinatie komen. Zo combineren zij twee doelen in een moment.



## **Buurtwerk, Jongerenwerk en het Sociaal Wijkteam werken via een integrale dienstverlening samen.**

### ***Begroting 2024***

Met de opdracht voor Dordrecht Sociaal wordt nadrukkelijk ingezet op preventie en vroegsignalering. De integrale dienstverlening draagt bij aan het realiseren van de drie pijlers in het sociaal Domein in Dordrecht: betere bestaanszekerheid, een doorgaande leerlijn in het onderwijs en sociale cohesie in de wijken.

### ***Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking***

Dordrecht Sociaal heeft in 2024 de inzet van buurtwerk, jongerenwerk en sociaal wijkteam integraal op gebiedsniveau georganiseerd. De perspectieven en expertise van de verschillende professionals binnen Dordrecht Sociaal vullen elkaar aan.

Dordrecht Sociaal werkt vanuit vier maatschappelijke opgaven: sociale cohesie, bestaanszekerheid, gelijke kansen en veiligheid. Organisatorisch zijn twee opgavemanagers verantwoordelijk voor twee opgaven. Zij zijn voor maatschappelijke partners aanspreekpunt en binnen Dordrecht Sociaal opdrachtgever. Zij maken afspraken met partners over de wijze en vorm van samenwerking en ontwikkelen werkwijzen en –werkprocessen vanuit de praktijk door.

Dordrecht Sociaal en de SDD hebben daarnaast in 2024 de opdracht gekregen om lokale integrale toegangspunten voor inwoners te realiseren voor vragen, steun en hulp voor alle sociale onderwerpen binnen de gemeente. Er worden stappen gezet zodat in de toekomst in elke wijk een laagdrempelige inloop is waar alle disciplines zijn vertegenwoordigd. Bijvoorbeeld, naast een medewerker van het wijkteam, is dan in de inloop ook een wmo-consulent aanwezig, schuldhulpverlening, werk/inkomen/inburgering.



## **We werken aan passende hulp door middel van algemene voorzieningen.**

### ***Begroting 2024***

We toetsen samen met partners en inwoners de door ons gefinancierde algemene voorzieningen aan de uitgangspunten in de integrale visie sociaal domein. Centraal staat hierin de vraag of het aanbod van algemene voorzieningen nog past bij de vraag en behoefte van inwoners.

We onderzoeken samen met de Sociale Dienst Drechtsteden in welke wijken/gebieden een concentratie van maatwerkvoorzieningen is. Zodat we gericht samen met partners kunnen kijken naar afschaalmogelijkheden of efficiëncyslagen. We haken hierbij aan bij het inkoopproces voor huishoudelijke ondersteuning.

### ***Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking***

De subsidieregeling is in 2024 aangepast op de uitgangspunten van de integrale visie sociaal domein. Bij de subsidie aanvragen voor 2025 is ambtelijk getoetst of de activiteiten van onze partners aansluiten bij deze uitgangspunten.

Vanwege het verloop van personeel heeft er in 2024 geen onderzoek naar de concentratie van maatwerkvoorzieningen per wijk plaatsgevonden. Wel is met de regionale inkoop voor huishoudelijke ondersteuning rekening gehouden in het contract met het uitnemen van percelen om thuisplusflats of zorgzame buurten te kunnen realiseren.

### Doelstelling 3: Het bieden van passende, tijdige en betaalbare ondersteuning aan inwoners.

Net als in 2022 en 2023, verwachten we dat ook in 2024 geld en inkomen thema's zijn die onze inwoners bezig houden. Er blijft een risico op groeiende inkomens- en schuldenproblematiek als gevolg van stijgende kosten van levensonderhoud. Binnen het programma 'Samen tegen armoede' werken we met verschillende maatschappelijke partners aan het voorkomen en aanpakken van armoede en schulden. En werken we aan het vergroten van de bestaanszekerheid van (kwetsbare) inwoners. We monitoren de uitvoering van de integrale en meerjarige opdracht aan Dordrecht Sociaal! voor de inzet van de sociale wijkteams, het buurtwerk en het jongerenwerk.



#### **We werken aan een hoger bereik van inkomensondersteuning (minimabeleid).**

##### **Begroting 2024**

In 2023 voerden we een nulmeting uit over het niet-gebruik van onze inkomensondersteunende voorzieningen, zoals bijzondere bijstand en het kindtegoed. In 2024 worden deze gegevens gebruikt om veel van deze voorzieningen te verruimen en toegankelijker te maken, waardoor het gebruik van de voorzieningen wordt vergroot. In 2024 verbeteren we de toeleiding door een communicatiecampagne, beter gebruik maken van data, het uitbreiden van het aantal informatiepunten in de wijken voor financiële vragen en extra capaciteitsinzet bij vroeg erop af.

##### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn er 8 organisaties met één of meerdere spreekuren verspreid over stad, voor laagdrempelige financiële vragen. Op Kom langs - Geldpraatje staan de locaties. De GR Sociaal heeft bestaanszekerheidsgesprekken gevoerd met een groot deel van alle inwoners met een bijstandsuitkering. De extra inzet op het bereik van de minimaregelingen verhogen heeft tot een stijging van met name het Persoonlijk Minima Budget (PMB) en de Bijzondere Bijstand (BB) geleid. Het bereik van het SMS kinderfonds was altijd al hoog.

| Activiteit                      | Bereik 2023 | Bereik 2024 |
|---------------------------------|-------------|-------------|
| PMB                             | 2.237       | 2.452       |
| BB                              | 2.135       | 2.428       |
| SMS kinderfonds*                | 3.093       | 3.034       |
| Gebruikt tegoed SMS kinderfonds | € 978.792   | € 981.410   |
| Collectieve minima polis**      | 5.435       | 5.006       |
| Gratis Dordtpas                 | 10.752      | 11.310      |
| Gratis abonnement bibliotheek   | 482         | 486         |

\* Een kleine terugloop, die vooral veroorzaakt wordt door minder kinderen in het bijstandsbestand.

\*\* Het gebruik van de Collectieve Minima Polis lijkt te zijn afgenomen. In 2024 is een nieuw contract afgesloten met VGZ op gemeenteniveau. Tot en met 2023 was er één contract voor de Drechtsteden en werd niet geregistreerd welk percentage Dordtenaren een collectieve polis hadden. Het cijfer van 2023 was dus een inschatting. De gemeentepolis is alleen interessant voor minima met hoge zorgkosten.

We rapporten op het aantal verstrekkingen omdat het niet mogelijk is de verstrekkingen af te zetten tegen de doelgroep van 2024. Deze cijfers worden pas over twee jaar gepubliceerd door het CBS. Op de lokale armoedescan wordt het bereik van een aantal regelingen weergegeven tot en met de voorlopige inkomenscijfers van 2023. Tweemaal per jaar sturen wij een raadsinformatiebrief over de voortgang van het programma Samen tegen armoede naar de raad. De RIB voorjaar 2024 [hier](#) beschikbaar De RIB najaar 2024 is [hier](#) beschikbaar.





**We monitoren de uitvoering van de integrale en meerjarige opdracht aan Dordrecht Sociaal! voor de inzet van de sociale wijkteams, het buurtwerk en het jongerenwerk.**

### **Begroting 2024**

In 2023 heeft Dordrecht Sociaal! de meerjarige opdracht gegund gekregen voor de uitvoering van de taken van het Sociaal Wijkteam, het buurtwerk en het jongerenwerk. Dit biedt de mogelijkheid om efficiënter samen te werken op taken rondom het tijdig signaleren van vragen (outreaching werken, werken op vindplaatsen); toegankelijke en vindbare hulp (brede toegang fysiek en digitaal); en het handelen met een brede blik (passend op- en afschalen). Dordrecht Sociaal! geeft zo ook in 2024 integraal invulling en uitvoering aan acht kerntaken en één ontwikkelopgave.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Dordrecht Sociaal voert sinds 1 januari 2023 de taken buurtwerk, jongerenwerk en sociale wijkteams uit. We sturen op de uitvoering van het contract (contractmanagement) door middel van gesprekken ondersteund door voortgangsrapportages. Dordrecht Sociaal gaf in 2024 uitvoering aan de volgende kerntaken:

Taak 1: Versterken van individuele en collectieve kracht in wijken en buurten.

Taak 2: Tijdige signalering en interveniëring op vindplaatsen.

Taak 3: Uitvoeren van integrale vraagverheldering en toeleiding.

Taak 4: Uitvoeren van één integrale toegangsfunctie voor (geïndiceerde) zorg en ondersteuning.

Taak 5: Begeleiden en ondersteunen van inwoners van 0-100 jaar (inclusief bieden van maatwerk).

Taak 6: Bijdragen aan veilig opgroeien en veilige Dordtse wijken.

Taak 7: Integrale samenwerking in de keten bevorderen en regie voeren waar dat nodig is.

Taak 8: Aangaan van een strategisch partnerschap met Opdrachtgever.

Taak 9: Innovatie in het sociaal domein, gericht op het verbeteren van de uitvoering van bovenstaande 8 kerntaken in het licht van de beweging van curatief naar preventief.

Dordrecht Sociaal gaf in 2024 uitvoering aan de volgende ontwikkelopgaven (binnen taak 9):

1. Doorontwikkeling ontmoetingsplekken.
2. Integrale persoonsgerichte toeleiding naar arbeid (IPTA).
3. Preventie met Gezag.
4. R-newt@school.
5. Schouders onder Stress.
6. Sociaal Recept.
7. Vroeg eropaf.
8. Werken in de energietransitie.

Dordrecht Sociaal heeft in 2024 ingezet op de ontwikkeling van een integraal werkproces waarin op gebiedsniveau (West, Oost, Centrum) de expertise van het buurtwerk, jongerenwerk en sociale wijkteams beter wordt benut en meer wordt samengewerkt, bijvoorbeeld in de inloopsprekuren voor inwoners. In alle wijken zijn de locaties van de sociale wijkteams, het buurtwerk en jongerenwerk inmiddels herkenbaar als een locatie van Dordrecht Sociaal door de introductie van één logo met een bijbehorende huisstijl.

In 2024 waren er gemiddeld 1.946 inwoners in (zorg)ondersteuning bij Dordrecht Sociaal. Daarnaast zien we een stijging in het aantal informatie- en adviesvragen gesteld door inwoners bij het buurtwerk en jongerenwerk. Het vindplaatsgericht werken lukt goed op basisscholen en de inlopen van de wijkteams, maar op andere plekken in de stad liggen nog kansen om het vindplaatsgericht werken te versterken.





**We ondersteunen mantelzorgers om naast zorgtaken volwaardig mee te kunnen blijven doen in de samenleving.**

#### **Begroting 2024**

In 2023 is er kwalitatief onderzoek gedaan naar de mantelzorgondersteuning in Dordrecht. Vanuit het Expertisecentrum MEE mantelzorg leiden we zorgprofessionals op in het samenspel met de mantelzorger. We zetten in op het gezond kunnen combineren van mantelzorgtaken met werk, door werkgevers actief te betrekken bij het mantelzorgbeleid. We professionaliseren en ontwikkelen de producten door, voor vervangende mantelzorg om vanuit preventie overbelasting, uitval en eenzaamheid onder mantelzorgers te voorkomen. In 2024 starten we met domein overstijgende afspraken en financiering om de middelen en krachten voor efficiënte respijtzorg te bundelen.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is er ingezet op verschillende trainingen rondom samenspel met de mantelzorger. Er zijn diverse ontmoetingsactiviteiten voor de werkende mantelzorger georganiseerd en is er een samenwerking met de Werkgeversvereniging aangegaan i.c.m. lokale- en landelijke partijen. Via (individuele) casuïstiek wordt informatie gegeven over werk en mantelzorg, aan mantelzorgers. In 2025 wordt Mantelzorg en Werk een groter speerpunt en zetten we hier verder op in. Dit jaar zijn preventieve producten (door)ontwikkeld, ingezet ten bate van minder uitval en eenzaamheid onder mantelzorgers. Hiervoor hebben we onder andere efficiënter en effectiever ingezet op informele en formele respijtzorg, de samenwerking met diverse (vrijwilligers)organisaties, cursussen, bijeenkomsten, project Zorg voor jezelf, inloophmomenten, voorlichting aan netwerkprofessionals, aansluiten bij netwerkoeverleggen, Dordtse ontmoetingen, lotgenotencontactgroep, mantelzorgers stimuleren om ontmoetingsplekken te bezoeken, samenwerking ervaringsdeskundigheid en de toepassing van de Sociale Netwerk Versterking (SNV) methode.

#### **Doelstelling 4: Het faciliteren van een kwalitatief goed en sterk sport- en beweegaanbod midden in de samenleving.**

In mei 2023 is de sportvisie 'Niemand Buitenspel in Dordrecht' vastgesteld. In 2030 draagt sport en bewegen nog meer bij aan een gelukkiger, gezonder en sterker Dordrecht. De uitvoering van de sportvisie verloopt via twee programmalijnen: (1) Een omgeving die uitnodigt tot sport en bewegen en (2) Een leven lang sportplezier voor iedereen.



**We werken aan een omgeving die uitnodigt tot sport en bewegen.**

#### **Begroting 2024**

We zetten in op behoud van de huidige capaciteit aan buitensport en sporthallen en vitaliseren de sportparken waarbij wordt gekeken naar uitbreiding van functies gerelateerd aan onderwijs en zorg. We verstevigen het fundament onder het Verenigingshallenplan en onderzoeken de tarievenstructuur (2e fase). We voeren de subsidieregeling uit voor accommodatieontwikkeling van sportverenigingen en bij gebiedsontwikkeling streven we naar het realiseren van aantrekkelijke plekken voor ontmoeten, bewegen en sport. Doel hierbij is dat iedereen toegang heeft om te sporten en te bewegen. Om die reden stimuleren we ook dat basisschoolkinderen vanuit een achterstandspositie extra stimulans hiertoe krijgen, bijvoorbeeld door het voortzetten van de aanpak zwemdiploma's.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Capaciteit: het kunstgrasveld bij vv Wieldrecht is opgeleverd en vijf subsidieaanvragen voor accommodatieontwikkeling van sportverenigingen zijn gehonoreerd. De subsidieregeling voor accommodaties is geëvalueerd en aangepast voor de tweede tranche (2025-2026). In 2024 zijn de kostprijsdekkende huren van gemeentelijke sportaccommodaties vastgesteld, wat de basis vormt voor scenario's voor tarieven en subsidies in 2025.

Deelname: SportMEE biedt warme toeleiding voor mensen met een achterstand tot sport, met 214 bemiddelingen waarvan 80% lid is geworden van een sportvereniging. Het project 'Luuk leert zwemmen' heeft ervoor gezorgd dat alle leerlingen van groep 8 van de Wereldwijzer met een zwemdiploma de school verlieten. Momenteel doen 10 scholen uit 6 wijken mee en zijn er in 2024 75 zwemdiploma's gehaald.

Het Life Goals Dordrecht programma richt zich op het versterken van kwetsbare groepen door middel van sport, met speciale aandacht voor mensen in een sociaal kwetsbare positie. Uit de Life Goals monitor blijkt dat 45% van de deelnemers minder gebruik maakt van zorg, 72% minder last heeft van stress en 36% lid is geworden van een sportvereniging.

Als kers op de taart werd in september 2024 Dordrecht uitgeroepen tot Sportgemeente van het jaar!



**We ondersteunen clubs en sportaanbieders via het sport- en beweegloket.**

### **Begroting 2024**

We voeren de subsidieregeling voor het professionaliseren van sportaanbieders uit. We ondersteunen lokale sportaanbieders in het traject 'sociaal en veilig'. Ook zetten we in op ledenwerving en op ledenbehoud bij sportaanbieders. Daarnaast organiseren een sportfeest om prestaties in en rondom de sport vol trots te vieren voor allerlei groepen sporters.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De focus lag in 2024 op het professionaliseren van verenigingssport om het vrijwillige kader te ondersteunen en versterken. Vanaf 1 januari zijn zes subsidieaanvragen van Dordtse sportverenigingen goedgekeurd om twee jaar lang met een professional te werken. Dit heeft geleid tot een 30% groei van het aantal leden bij Deetos en een nieuwe scheidsrechterspool van 30 vrijwilligers bij vv Wieldrecht. Daarnaast was het derde Dordts Sportcongres op 20 september succesvol, gericht op sportverenigingen en sportaanbieders, met als strategische ambitie om sport- en beweegaanbieders vitaal te houden.

Het traject Sportlief streeft naar plezierig sporten in een sociale en veilige omgeving. Basiseisen zijn opgesteld waaraan alle sportaanbieders per 1 januari 2025 moeten voldoen. Sportaanbieders zijn hierin ondersteund, onder andere via een speciale avond met internationale topscheidsrechter Danny Makkellie.

Het aantal verenigingssporters is gestegen van 25% naar 26% ten opzichte van 2022, en het aantal abonnees, klanten en cursisten is gestegen van 18% naar 25% in dezelfde periode.

## **2.2.4.3 Wat zijn de indicatoren?**

### **De basis: BBV-indicatoren**

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| BBV-indicatoren                                                  | Begroting<br>2024 | Jaarstukken<br>2023 | Begroting<br>2025 | Jaarstukken<br>2024 | G40          |
|------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------|-------------------|---------------------|--------------|
| % Niet-sporters                                                  | 52,6 (2020)       | 52,6 (2020)         | 51,8 (2022)       | 51,8 (2022)         | 45,4 (2022)  |
| Kinderen in uitkeringsgezin - %                                  | 8,0 (2021)        | 7,0 (2022)          | 7,0 (2022)        | 7,0 (2023)          | 6,0 (2023)   |
| Personen met bijstandsuitkeringen - per<br>10.000 inwoners 18+   | 520,7 (2021)      | 473 (2023)          | 473 (2023)        | 466,6 (2024)        | 405,3 (2024) |
| Lopende re-integratievoorzieningen - per<br>10.000 inw. 15-64 jr | 153 (2022)        | 241 (2023)          | 241 (2023)        | 229,3 (2023)        | 173,4 (2023) |
| Jongeren met jeugdhulp - %                                       | 12,8 (2022)       | 12,5 (2023)         | 11,9 (2023)       | 12,5 (2024)         | 12,1 (2024)  |
| Jongeren met jeugdbescherming - %                                | 1,5 (2022)        | 1,3 (2023)          | 1,3 (2023)        | 1,1 (2024)          | 1 (2024)     |
| Jongeren met jeugdreclassering - %                               | 1,3 (2022)        | 0,4 (2023)          | 0,4 (2023)        | 0,4 (2024)          | 0,3 (2024)   |
| Cliënten met een maatwerkarrangement -<br>per 10.000 inwoners    | 790 (2022)        | 800 (2023)          | 870 (2023)        | 800 (2024)          | 682 (2024)   |

### Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

### Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. **Nota bene: de wijkverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.**

## Aanvullende indicatoren

### Omschrijving

### Actuele waarde 2024

#### 14 Gebruik en bereik minimaregelingen

Gebruik en bereik van armoede-, inkomen - en schuldgekoppelde lokale regelingen in Dordrecht, in relatie tot het armoedeniveau en schulden

- **Kindtegoed (SMS-Kinderfonds)**

- Gebruik 2024: 3.044 (aantal unieke klanten/deelnemers):
- Bereik 2024: 93% van de kinderen die dit tegoed kregen heeft, heeft dit ook gebruikt (al dan niet helemaal benut).

- **Persoonlijk minimabudget (PMB)**

- Gebruik 2024: 3.375 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **Bijzondere bijstand**

- Gebruik 2024: 1.703 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **BB bewind**

- BB bewind: 1.231

- **Energietoeslag**

- Gebruik 2024: 7.012 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **Gemeentepolis**

- Gebruik 2024: 5.599 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **OV regelingen voor minima**

- Gebruik 2024: 1.238

- **Dordtpas**

- Gebruik 2024: 20.650 (totaal, over alle doelgroepen heen). Volwassen minima met een Dordtpas: 7.291, aantal kinderen minima 3.459 (waarvan 3.044 ook kindtegoed had)

#### 15 Verenigingsactiviteiten

Deelname aan verenigingsactiviteiten (sport/cultuur/recreatief) - % lidmaatschap van verenigingen

- **Totaal Dordrecht: 18%**

- Zang-, muziek- of toneelvereniging: 8%
- Kerk of moskee: 20%
- Sportvereniging: 27%
- Overige sportaanbieders, zoals een sportschool of fitnesscentrum: 36%
- Hobbyvereniging: 8%
- Politieke organisatie: 8%
- Organisatie met maatschappelijke doelen (bijv. mensenrechten, natuur- of dierenbescherming): 22%
- Werknemers- of werkgeversorganisatie (bijv. vakbond): 18%
- Bewonersorganisatie of buurtvereniging: 11%
- Bibliotheek: 32%
- Ouderenvereniging of -bond: 3%
- Andere organisatie of vereniging: 19%

#### 16 Schuldenproblematiek

De gemiddelde schuld omvang van Dordtenaren in een schuldregelingstraject

Gemiddelde schuld omvang: € 38.569 (2024)

| Bron                                                                                                                                                                                                 | Frequentie                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| 14 RIB armoedescan, SDD gemeentedashboard (tabblad minima en bijzondere bijstand), website SDD.<br><a href="https://dashboards.cbs.nl/v5/Armoedescan/">https://dashboards.cbs.nl/v5/Armoedescan/</a> | Jaarlijks, indien mogelijk             |
| 15 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                               | Jaarlijks                              |
| 16 Sociale Dienst Drechtsteden                                                                                                                                                                       | Jaarlijks, meest recente data uit 2024 |

#### 2.2.4.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000                           |                       |                       |
|----------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|
| <b>Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</b> | <b>Begroting 2024</b> | <b>Werkelijk 2024</b> |
| Lasten                                       | 350.557               | 340.848               |
| Baten                                        | 85.098                | 84.900                |
| <b>Saldo</b>                                 | <b>265.459</b>        | <b>255.948</b>        |
| Toevoeging reserves                          | 2.870                 | 2.614                 |
| Onttrekking reserves                         | 12.277                | 7.859                 |
| <b>Totaal programma</b>                      | <b>256.052</b>        | <b>250.702</b>        |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

|                                                                   | Lasten                 |                |              | Baten                      |               |               |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------|--------------|----------------------------|---------------|---------------|
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk      | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Veiligheidshuis                                                   | 1.458                  | 1.181          | 277          | 607                        | 538           | -69           |
| Plechtigheden (Essenhof)                                          | 3.695                  | 3.706          | -11          | 3.077                      | 3.066         | -11           |
| Welzijnsaccommodaties                                             | 620                    | 599            | 21           | 150                        | 117           | -33           |
| Integratie                                                        | 3.731                  | 2.423          | 1.308        | 2.625                      | 1.157         | -1.468        |
| Lokaal gezondheidsbeleid                                          | 4.844                  | 5.032          | -188         | 2.680                      | 2.752         | 72            |
| WMO hulpmiddelen en hoppers                                       | 8.132                  | 7.425          | 707          |                            |               |               |
| Bijstandsverlening                                                | 83.277                 | 85.283         | -2.006       | 66.391                     | 66.424        | 33            |
| Armoedebelief / bijzondere bijstand                               | 7.168                  | 6.579          | 589          |                            |               |               |
| Schuldhelpverlening                                               | 71                     | 72             | -1           |                            |               |               |
| Kwijtscheldingsbeleid                                             | 2.098                  | 2.065          | 33           |                            | 48            | 48            |
| Werk en Participatie                                              | 39.562                 | 38.178         | 1.384        |                            | 51            | 51            |
| WMO individuele voorzieningen                                     | 12.359                 | 12.609         | -250         |                            |               |               |
| Maatschappelijke ondersteuning                                    | 10.230                 | 9.658          | 572          | 2.202                      | 2.313         | 111           |
| Intensieve Maatschappelijke Ondersteuning                         | 13.055                 | 20.550         | -7.495       |                            | 298           | 298           |
| Vrijwilligerswerk                                                 | 465                    | 475            | -10          |                            |               |               |
| Kindervoorzieningen                                               | 289                    | 236            | 53           |                            |               |               |
| Toezicht Kinderopvang                                             | 488                    | 544            | -56          |                            |               |               |
| Sport                                                             | 21.967                 | 19.174         | 2.793        | 6.501                      | 6.593         | 92            |
| Jeugdgezondheidszorg                                              | 3.656                  | 3.935          | -279         |                            |               |               |
| Preventief jeugdbeleid                                            | 5.109                  | 5.326          | -217         | 34                         | 397           | 363           |
| Programmakosten                                                   | 8.044                  | 7.356          | 688          | 231                        | 265           | 34            |
| Bescherm wonen                                                    | 41.064                 | 31.937         | 9.127        | 600                        | 613           | 13            |
| Deelfonds sociaal domein WMO taken                                | 27.124                 | 25.912         | 1.212        |                            | 7             | 7             |
| Deelfonds sociaal Uitvoeringskosten                               | 52.052                 | 50.595         | 1.457        |                            | 260           | 260           |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>350.558</b>         | <b>340.850</b> | <b>9.708</b> | <b>85.098</b>              | <b>84.899</b> | <b>-199</b>   |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |                |              |                            |               | <b>9.509</b>  |
| Reserves                                                          | Stortingen in reserves |                |              | Onttrekkingen uit reserves |               |               |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk      | Verschil     | Begroot                    | Werkelijk     | Verschil      |
| Mutaties in de reserves                                           | 2.870                  | 2.613          | 257          | 12.278                     | 7.857         | -4.421        |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |                        |                |              |                            |               | <b>-4.164</b> |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          | 353.428                | 343.463        | 9.965        | 97.376                     | 92.756        | -4.620        |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |                |              |                            |               | <b>5.345</b>  |



## 2.2.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht

### 2.2.5.1 Wat hebben we bereikt?

In 2024 hebben we mooie stappen gezet om de economie en brede welvaart in onze gemeente te versterken. Zo hebben we met de doorlopende leerlijnen voor techniek en bouw de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeterd. Het Werkcentrum Drechtsteden, met drie locaties, biedt nu uitgebreide ondersteuning aan inwoners en bedrijven. Het ondernemersfonds is succesvol gestart en heeft geleid tot waardevolle samenwerkingen, zoals de oprichting van energiecoöperaties. De herontwikkeling van bedrijventerreinen zorgt voor een sterker economisch profiel. Via uitgiftecriteria sturen we op goed werkgeverschap, verduurzaming en het optimaal benutten van de mogelijkheden die een terrein biedt. Op het Leerpark houden we vanuit economie vast aan de campusambitie, en proberen we stapsgewijs alle elementen daarvoor samen te brengen, met ook de faciliteiten zoals we die eerder onder de Maakfabriek hebben samengebracht. Daarnaast hebben we de Dordtse Visie Voortgezet Onderwijs afgerond en vastgesteld, waarmee het onderwijsbeleid van de gemeente Dordrecht compleet en actueel is.

### 2.2.5.2 Verantwoording over beleid

#### **Doelstelling 1: Het opleidingsaanbod van inwoners naar de arbeidsmarktvraag van werkgevers leiden - en andersom.**

We zetten in op het beter benutten, vergroten en behouden van het arbeidspotentieel van de Dordtse beroepsbevolking. Hierdoor verbeteren we het ondernemersklimaat. Tegelijk verwachten we wederkerigheid van ondernemers door een maatschappelijke bijdrage aan de stad te leveren en banen met perspectief voor inwoners te bieden die passen bij hun skills en talenten (tevens ambitie opgave arbeidsmarkt & menselijk kapitaal).



**We dragen bij aan de samenwerking tussen werkgevers, opleiders en onderwijs.**

#### **Begroting 2024**

We dragen bij aan de samenwerking tussen werkgevers, opleiders en onderwijs, zodat onze inwoners kunnen beschikken over de juiste vaardigheden voor de toekomstige beroepen. Middels een subsidie stimuleren we het Programma Hoger Onderwijs Drechtsteden (PHOD) tot het uitbreiden van het aantal associate degree opleidingen met vijf extra opleidingen in het schooljaar 2023/2024 en verder (Dordrecht Academy). Daarnaast stimuleren we, door middel van intensieve contacten met de (regionale) arbeidsmarktpartners, het realiseren van onderwijsactiviteiten voor HBO-studenten (Career Boost). Cofinanciering voor het Programma Hoger Onderwijs Drechtsteden ontvangen we van het Rijk (Regiodeal) en de provincie Zuid-Holland (Deelakkoord Human Capital).

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Mbo-instelling Da Vinci College heeft subsidie ontvangen voor de aansluiting van het mbo op het hbo. In 2024 hebben zij over de inspanningen en bereikte resultaten gerapporteerd. De samenwerkende hogescholen ontvangen subsidie voor het realiseren van hoger onderwijs in de regio, dat aansluit bij de vraag van het bedrijfsleven. Het aantal gestarte opleidingen blijft achter bij het geplande aantal (10-12 per 2026). Er zijn nu 5 associate degree opleidingen in deeltijd, waarvan er 2 ook in voltijd te volgen zijn (dus 7 opleidingsvarianten). Wij voeren gesprekken met de hogescholen over de samenwerking en een duurzaam perspectief. In oktober 2024 is uw raad geïnformeerd over de voortgang middels een [raadsinformatiebrief](#). Career Boost - stages voor 3e en 4e-jaars HBO studenten bij MKB- loopt al enige jaren en draaide ook in 2024 goed.



## **We organiseren samen met het onderwijs en bedrijfsleven een doorlopende leerlijn voor de logistiek en energietransitie.**

### **Begroting 2024**

Voor de logistieke sector en werkzaamheden voor de energietransitie (technische sector) wordt het opleidingsaanbod afgestemd op de vraag naar vaardigheden en competenties uit het bedrijfsleven. Dit gebeurt zowel op het VMBO, MBO als op het hoger onderwijs, waarmee een doorlopende leerlijn ontstaat. We brengen de vraag en het aanbod van opleidingen en banen binnen de sector samen tijdens bijeenkomsten met bedrijven, studenten, werkenden en werkzoekenden. Een goed voorbeeld daarvan is het via het Nationale Groeifonds gefinancierde langjarige en grootschalige project Energietransitie in de gebouwde omgeving/SCALE. Dit wordt getrokken door het Da Vinci College.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

In 2024 is samen met ondernemers en het onderwijs een doorlopende leerlijn opgezet voor techniek en bouw (inclusief Energietransitie). Dit ondersteunt werkenden in deze sectoren bij het leven lang ontwikkelen. De logistieke doorlopende leerlijn wordt in 2025 samen met ondernemers uit de sector opgepakt.



## **We zetten talentontwikkeling van onze inwoners centraal.**

### **Begroting 2024**

We zetten talentontwikkeling van onze inwoners centraal en zo vergroten we het beschikbare en benutte arbeidspotentieel van onze Dordtse beroepsbevolking. e voorbereidingen worden getroffen voor de opening van een regionaal werkcentrum (RWC) per 1 januari 2025. Een drempelloze toegang voor alle inwoners en werkgevers van de Drechtsteden met vragen over leren, werken en personeelsvraagstukken. Het RWC is een publiek-privaat samenwerkingsverband van werkgevers, vakbonden, gemeenten, UWV, SBB en onderwijsinstellingen. Zij werken samen met andere publieke en private partijen in de arbeidsmarktregio. Het is de ambitie om op termijn de huidige regionale samenwerkingsverbanden – het Regionale Mobiliteitsteam KICKSTART Drechtsteden, het Werkgeversservicepunt Baanbrekend Drechtsteden en het Leerwerkloket Drechtsteden in het RWC op te laten opgaan, zodat zij niet meer als afzonderlijke loketten blijven bestaan.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het Werkcentrum Drechtsteden is per 1 januari 2025 van start gegaan. Alle inwoners en bedrijven in onze regio met vragen over werken, leren en personeelsvraagstukken kunnen bij het Werkcentrum terecht. Er zijn op dit moment 3 fysieke locaties (Dordrecht Spuiboulevard en Leerpark; Brughuis Alblasterdam) en het Werkcentrum is via de website bereikbaar [www.werkcentrumdrechtsteden.nl](http://www.werkcentrumdrechtsteden.nl).



## **We vergroten de wendbaarheid van werknemers.**

### **Begroting 2024**

Samen met werkgevers ontwikkelen we sectorale loopbaanpaden, wat het instappen in bijvoorbeeld de kinderopvang mogelijk maakt en doorgroeimogelijkheden binnen de zorgsector in beeld brengt. Hieraan koppelt het onderwijs het SKILLS-paspoort en wordt de 'Loopbaan APK' ontwikkeld. Zo vertalen we samen met de onderwijsinstellingen de krapte bij bedrijven naar de competenties en skills die nodig zijn om dit werk uit te voeren inclusief het scholingsaanbod. Daardoor worden de mogelijkheden tot overstappen toegankelijker, ook vanuit andere branches. Ook zetten we in op het vergroten van zelfinzicht (en zelfvertrouwen) van werkenden om loopbaangesprekken met de werkgever krachtiger te maken en kansen te benutten voor een overstap naar werk binnen of buiten de sector. Daarnaast stimuleren we als gemeente uitwisseling van ervaringen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 zijn samen met ondernemers en onderwijs ontwikkelpaden opgezet voor techniek en kinderopvang, waardoor inwoners laagdrempelig kunnen instappen en doorgroeimogelijkheden zichtbaar worden. Door uitwisseling van ervaringen van alle betrokken partijen leren we en ontwikkelen we gezamenlijk de aanpak.

Het SKILLS-paspoort en de Loopbaan APK zijn ontwikkeld en ingebed in de dienstverlening van het Werkcentrum Drechtsteden, waar inwoners terecht kunnen voor loopbaangesprekken. Deze instrumenten helpen inwoners inzicht te krijgen in hun talenten en loopbaanperspectief.

Het scholingsfonds Drechtsteden is medio 2025 open en helpt en stimuleert inwoners, zonder een financiële bijdrage te vragen, een stap in of naar een kansrijke sector in onze regio te zetten. Dit RegioDeal-project maakt overstappen naar duurzaam werk in deze sectoren toegankelijker, ook vanuit andere branches. Het scholingsfonds wordt ontsloten via het Werkcentrum.



#### **We starten in Dordrecht-West met de wijkaanpak 'Werken in de energietransitie in Dordrecht'.**

#### **Begroting 2024**

In Dordrecht-West starten we de wijkaanpak 'werken in de energietransitie in Dordrecht'. In deze wijkaanpak verbinden we de werkgelegenheid in de wijk, met de talenten van de bewoners van de wijk. Dit doen we om zo het toekomstperspectief van inwoners en de brede welvaart te verbeteren. De opgedaan ervaring wordt in andere wijken van Dordrecht ingezet.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De wijkaanpak Dordrecht-West is ruim een jaar operationeel. Toekomstmakelaars helpen samen met professionele en informele netwerk in de wijken inwoners hun toekomstperspectief te verbeteren. Ruim 150 inwoners zijn geholpen. Elke inwoner heeft een eigen ondersteuningsbehoefte en een eigen snelheid als het gaat om het zetten van stappen naar duurzaam werk. In de aanpak staat het talent en motivatie van de inwoner centraal. Daarom zijn inwoners niet alleen geleid naar het werken in de energietransitie, maar bijvoorbeeld ook in de zorg, kinderopvang. In Dordrecht-Oost en -Centrum is respectievelijk met focus op jongeren en vrouwen met een migratieachtergrond gestart met een wijkaanpak.

### **Doelstelling 2: Het verder verbeteren van de ondernemersdienstverlening.**

We zien drie sporen die we robuust in te richten hebben vanuit de ondernemersdienstverleningsoptiek:

- Sectoraal (zorg, maakindustrie et cetera).
- Gebiedsbenadering.
- Thematische benadering (arbeidsmarktvragestukken, innovatie, et cetera).



#### **We richten een stadsbreed ondernemersfonds op, waarin samenwerking wordt gestimuleerd tussen gemeente en ondernemers.**

#### **Begroting 2024**

We starten per 1 januari 2024 een ondernemersfonds. Een gemeentebreed 'ondernemersfonds' zien we als een middel om een volgende stap te zetten in de samenwerking met en tussen ondernemers. Het fonds biedt financieel draagvlak voor collectieve activiteiten van ondernemers, van parkmanagement tot collectieve activiteiten op bijvoorbeeld het vlak van verduurzaming en aanwerving van personeel. Het biedt tegelijkertijd voor de gemeente een structuur om ook per werkgebied tot (nog) betere samenwerking te komen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Begin 2024 is het ondernemersfonds van start gegaan op basis van het besluit van de raad, waarbij het fonds gevoed wordt vanuit de OZB-meeropbrengst op niet-woningen. Daarmee wordt het fonds gevoed vanuit ondernemers, eigenaren, commercieel vastgoed en non-profit. Het bestuur beheert de fondsmiddelen en richt de collectieve samenwerking in de ±20 deelgebieden (trekkingsgebieden) in. Elk gebied kent een eigen organisatie en maakt een eigen plan voor de fondsinzet. Binnen de trekkingsgebieden zijn het afgelopen jaar activiteiten ontplooid met als voorbeelden de aanleg van een bospad, de aanschaf van AED's en het plaatsen van een Digibord. Ook volledige jaarbegrotingen voor parkmanagement met een meerjarenplan voor schoon, heel en veilig (camerabewaking) worden ingediend. De opzet van energie coöperaties ten behoeve van energiedeling is ook in ontwikkeling.



### **We werken aan de opzet van een integrale werkgeversbenadering.**

#### **Begroting 2024**

We willen de relatie met de top-20 bedrijven verdiepen. Daarbij wordt per bedrijf een agenda opgezet, met doelstellingen en zaken die we over en weer van elkaar mogen verwachten, vast te leggen in een specifiek afsprakenkader waar ambtelijk en bestuurlijk opvolging aan wordt gegeven. Daarbij starten we met ongeveer 20 bedrijven vanuit een dwarsdoorsnede van de sectorstructuur zoals we die in Dordt kennen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De integrale werkgeversbenadering is geïnitieerd vanuit programma Arbeidsmarkt & Menselijk Kapitaal. In 2024 hebben we de 15 grootste werkgevers van de stad individueel gesproken. Het is voor de gemeente een manier om met hen afspraken te maken over hun behoeften en bijdragen aan de gemeente in het kader van maatschappelijk betrokken ondernemen (bijvoorbeeld verduurzaming en onbenut arbeidspotentieel). In februari 2025 vindt een startbijeenkomst plaats om stakeholders samen te brengen, samenwerking te bevorderen, kansen en knelpunten te verkennen, en te bespreken hoe de gemeente werkgevers kan ondersteunen. Het doel is om een afsprakenkader op te stellen en agenda's verder te vormen. Dit wordt in 2025 verder ontwikkeld.



### **We stimuleren maatschappelijk betrokken ondernemen onder onze werkgevers.**

#### **Begroting 2024**

Samen met de Stichting Maatschappelijke Ondernemen is een definitie van 'goed werkgeverschap' geformuleerd. Als gemeente willen we stimuleren dat werkgevers goed voor onze beroepsbevolking 'zorgen', oftewel oog hebben voor ontwikkeling en behoud van talent, bestaanszekerheid van werknemers, samenwerken met onderwijs en aandacht hebben voor diversiteit en inclusie. Dit borgen we in uitgifte criteria voor gronden, gebiedsvisies voor de bedrijventerreinen, agenda's van de tracking-gebieden van het ondernemersfonds, en ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. Daarbij zetten we extra in op het verspreiden van het label 'Ondernemen met impact' in stad en regio.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is een RegioDeal-project binnengehaald om de verspreiding van het maatschappelijk betrokken ondernemen en het label Ondernemen met impact in de Drechtsteden kracht bij te zetten. In Dordrecht zijn er nu 80 partners. Dit is meer dan de doelstelling van 75 voor 2024. In de uitgiftecriteria voor Distripark 2e fase en bij de revitalisering van bedrijventerreinen Dordtse Kil I en II is het 'goed werkgeverschap/kwaliteit van banen' opgenomen. In het inkoop- en aanbestedingsbeleid zijn we aan het experimenteren met het opnemen van 'goed werkgeverschap/kwaliteit van banen', zodat het ook juridisch stand houdt en proportioneel is voor de opdracht. Een voorbeeld hiervan is de aanbesteding van post en bedrijfsafval.



## **We organiseren een MKB dag.**

### **Begroting 2024**

Evenals de afgelopen jaren organiseert de gemeente tijdens de landelijke week van het midden- en kleinbedrijf (MKB) in november, ook voor de eigen ondernemers in 2024 een MKB dag. Deze dag wordt zeer goed gewaardeerd, en we zien het organiseren van dit evenement met partners als blijk van waardering naar de Dordtse ondernemers.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

De MKB dag wordt georganiseerd als blijk van waardering naar de Dordtse ondernemers. In 2024 hebben wij samen met onze (netwerk)partners voor de zesde keer de MKB dag Dordrecht georganiseerd, met als thema ondernemen is samenwerken. De MKB dag biedt ieder jaar een gevarieerd en inspirerend programma, dit jaar aangevuld met een netwerklein. Het event heeft in 2024 een recordaantal van 230 bezoekers ontvangen. Uit evaluatie van bezoekers en organisatie bleek het evenement zeer goed gewaardeerd.

### **Doelstelling 3: Het creëren van ruimte voor banen met sociaaleconomische impact.**

Een welvarende stad vraagt ook om een goed draaiende economie. We willen bestaande werklocaties beter benutten. Daarbij is het belangrijk dat er voldoende werk is en verschillende soorten en type banen. Een gezonde en toekomstbestendige economie is namelijk niet te sterk afhankelijk van één type banen. De gemeente wil investeren in banen die ook in de toekomst van toegevoegde waarde zijn, in samenwerking met bedrijven die binding hebben met de regio. Banen -en bedrijven- die op een positieve manier bijdragen aan de Dordtse samenleving.



## **We werken gestructureerd aan de aanpak Ruimte voor banen.**

### **Begroting 2024**

Om banen te creëren die op een positieve manier bijdragen aan de Dordtse samenleving wil de gemeente bestaande bedrijventerreinen nieuw leven inblazen, maar ook ruimte maken voor nieuwe bedrijven(terreinen) en voor moderne werkplekken in de Spoorzone. De grootste kansen zien we via actief grondbeleid op Dordtse Kil I en II, Amstelwijck-West en rond de Merwedehavens. Per gebied is een specifieke aanpak opgezet en zijn door de raad voorbereidings- en investeringsmiddelen beschikbaar gesteld.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is de ontwikkelstructuur Ruimte voor Banen vastgesteld met twee lokale fondsstructuren. Eén voor het gebied Dordtse Kil I, II en Amstelsluis-West. En één voor het centrumgebied en omgeving. Deze fondsen faciliteren snelle aankoop en herontwikkeling van grond. Via deze aanpak willen we sturen op het economisch profiel van de werklocaties. We versterken het economisch profiel van werklocaties door betere benutting van beschikbare terreinen, zoals watergebonden terreinen en terreinen met hoge milieu-categorieën. We zorgen ervoor dat de mogelijkheden van deze terreinen optimaal worden benut en kijken naar clusterversterking. Dit bevorderen we door bedrijfsverplaatsingen te initiëren en faciliteren. Enkele activiteiten:

- Aankoop en herontwikkelingsvoorstellen voor enkele objecten/verouderd vastgoed op Dordtse Kil I/II, ten behoeve van herontwikkeling op basis van vastgestelde uitgifte profielen.
- Als onderdeel van het omgevingsplan, vaststelling van voorstel tot borging van de minimale oppervlakte van bedrijfsunits op bedrijventerreinen met een hogere milieuzonering.
- Uitwerking en vaststelling van de businesscase door de aandeelhoudersvergadering van de ROM-D ten behoeve van de herontwikkeling van de Peute locatie op de Tweede Merwedehaven.
- Strategische verwerving Derde Merwedehaven door de gemeente ten behoeve van maritieme ontwikkeling.
- Strategische verwerving bibliotheek locatie aan de Groenmarkt op de as Visstraat/Groenmarkt/Voorstraat.
- Voorbereidingen op de herontwikkeling van het onderwijsgebouw 't Achterom, als onderdeel van de gebiedsontwikkeling Spuiboulevard.
- Inspanningen acquisitie zakelijke dienstverlening Spuiboulevard en omgeving.



**We maken nieuwe afspraken met Havenbedrijf Rotterdam, waardoor we onze havens beter benutten.**

### **Begroting 2024**

Dordrecht beschikt over water- en havengebonden terrein. De vraag naar deze terreinen is groot, terwijl nieuw uitgeefbare kavels zeer beperkt zijn. Tegen die achtergrond proberen we vanuit de aanpak Ruimte voor banen grip te krijgen op strategische locaties, en de sturen we op rechtstreekse uitgifte aan bedrijven, die passen binnen het watergebonden profiel. Concrete projecten die in 2024 zijn voorzien betreffen de herontwikkeling- en uitgifte van het Peute terrein op de Tweede Merwedehaven als ook het voormalig PROAV terrein op de Derde Merwedehaven.

Voor het Zeehavengebied zetten we samen met het Havenbedrijf Rotterdam in op het behoud en versterken van de maritieme bedrijvigheid. We gaan voor duurzame bedrijvigheid en robuuste arbeidsplaatsen. Ook worden langjarige afspraken gemaakt voor een integrale en gezamenlijke veiligheids- en ondermijningsaanpak. Hiermee positioneren wij het Zeehavengebied als krachtige en duurzame arbeidsmarktkatalysator binnen de regio Drechtsteden.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De aankoop van het Peute-terrein (2e Merwedehaven) door de ROM-D wordt in het eerste kwartaal van 2025 afgerond. Het terrein is bouwrijp gemaakt. In de eerste helft van 2025 wordt de herontwikkeling van het terrein geadresseerd in een raadsvoorstel.

Het voormalig PROAV-terrein (3e Merwedehaven) is eind vorig jaar door de gemeente aangekocht ten behoeve van watergebonden uitgifte. De businesscase zal in de 1e helft van 2025 uitgewerkt worden. Voor beide terreinen zijn uitgiftecriteria opgesteld.

In 2024 hebben we vanuit het gebiedsprogramma Westelijke Dordtse Oever (WDO) met Havenbedrijf Rotterdam een nieuw Toekomstperspectief Zeehaven Dordrecht 2040 opgesteld om de samenwerking beter te laten aansluiten op de huidige ontwikkelingen en ambities binnen de WDO, Stadsbreed en de regio. Dit werken we in 2025 verder uit in een uitvoeringsagenda

In de overkoepelende aanpak WDO is een integrale veiligheids- en ondermijningsaanpak geborgd. Hierin werken Handhaving, Politie, OZHZ, Parkmanagement en Havenbedrijf Rotterdam gezamenlijk aan de veiligheid op de terreinen. Daarnaast wordt er binnen de Zeehaven ingezet op een havengerelateerde ondermijningsaanpak door Havenbedrijf Rotterdam in samenwerking met de zeevaartpolitie.



## **We nemen maatregelen om onze droge/oudere terreinen beter te benutten.**

### **Begroting 2024**

Voor specifiek de oudere bedrijventerreinen Dordtse Kil I/II en Amstelwijck West geven we uitvoering aan een aanpak waarbij handhaving, verduurzaming, en de aanpak van de openbare ruimte, wordt gecombineerd met actieve sturing op vastgoed en uitgifte van percelen. Dit betekent soms ook dat vastgoed- en erfpachtposities van bedrijven die niet passen in het profiel en/of weinig toegevoegde waarde hebben actief benaderd worden voor herontwikkeling dan wel – bij kansrijke bedrijven – uitplaatsing naar andere plekken. Dit moet er toe leiden dat deze terreinen weer optimaal worden gebruikt, waar het fijn ondernemen is, met meer toegevoegde waarde (vanuit banenperspectief) voor de stad.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is de samenwerking met ROM-D bij de aanpak om droge/oude terreinen beter te benutten vastgesteld. Een lokale fondsenstructuur is opgericht voor vastgoedontwikkeling. De eerste aankopen zijn door de gemeente gedaan en voor herontwikkeling overgedragen aan de ROM-D. De sloop van de verworven panden op Dordtse Kil II is gestart en de eerste uitgiftes worden verwacht in het eerste kwartaal 2025. Er zijn uitgiftecriteria vastgesteld die aansluiten op gemeentelijke ambities (bijvoorbeeld verduurzaming, arbeidsplaatsen). De handhavingsaanpak is in uitvoering, waarbij sprake is van integrale aanpak tussen omgevingsdienst, politie, handhaving en openbare veiligheid. In 2025 worden samenwerkingsafspraken met Parkmanagement gemaakt om resultaten te borgen binnen het reguliere beheer en bijbehorende samenwerking tussen het bedrijventerrein (Dordtse Kil I/II en Amstelwijck West) en de gemeente.



## **We zetten in op het vergroten van het aanbod van binnenstedelijke werklocaties op loopafstand van het Centraal Station.**

### **Begroting 2024**

In het kader van de planontwikkeling voor het Maasterras hebben we nadrukkelijk oog voor binnenstedelijke werklocaties: (kantoorhoudende) bedrijvigheid nemen we op in de ruimtelijke programmering. Samen met de werklocaties in het Schilgebied en de binnenstad moet dit zorgen voor een blijvend aantrekkelijk werkgebied rondom het centraal station.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het toevoegen van binnenstedelijke werklocaties blijft een uitdaging, omdat de markt dit niet automatisch oppakt. Vanuit het programma Ruimte voor Banen sturen we actief op herontwikkeling en nieuwe invulling. Samen met marktpartijen en eigenaren zorgen we voor de juiste economische functie op de juiste plek. Op een aantal strategische plekken pakken we regie via aankoop, zoals de aankoop van de bibliotheek aan de Groenmarkt en de herontwikkeling van het Achterom-pand. Daarnaast intensiveren we in 2024 onze acquisitie in de binnenstad en omgeving om werkformules aan de stad te koppelen en vraag en aanbod te matchen.



## **We verkennen planologische maatregelen die verdozing en versnippering van bedrijventerreinen tegengaan.**

### **Begroting 2024**

Er is een (negatieve) ontwikkeling gaande waarbij steeds meer vastgoed wordt omgezet naar opslag- en garageboxen, met geen tot weinig economische waarde voor de stad. Deze ontwikkeling zien we overigens niet alleen terug op oudere bedrijventerreinen, maar bijvoorbeeld ook op het recentere Dordtse Kil III met courant vastgoed. Om deze ontwikkeling een halt toe te roepen worden dan ook planologische maatregelen verkend, die van toepassing zijn voor de gehele stad.



### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In november 2023 heeft de raad een voorbereidingsbesluit genomen om vanaf dat moment geen nieuwe kleinschalige opslag- en bedrijfsverzamelgebouwen toe te staan op bedrijventerreinen. In 2024 hebben we dit uitgewerkt in nieuwe planregels, die eind 2024 richting besluitvorming zijn gebracht. Hiermee voorkomen we voortaan dat schaarse ruimte op industrielocaties wordt onderbenut en bevorderen we de goede ruimtelijk-economische ordening op onze werklocaties.

### **Doelstelling 4: Het realiseren van onderwijs dat voor iedereen kansen biedt om te (leren) leren en talent te ontwikkelen.**

We zetten in op het benutten van het leerpotentieel van onze jongste inwoners, door naast het aanbieden van de basisvaardigheden ook in te zetten op persoonlijke ontwikkeling bij jongeren zoals zelfstandigheid en kritisch denken. Wij nemen een aanjagende houding aan met betrekking tot het onderwijs en de onderwijsinstellingen; de gemeente heeft weliswaar een geringe wettelijke taak als het gaat om onderwijskwaliteit, maar maakte al langdurige afspraken met het onderwijs. We pakken daarom vanuit de gemeente een stevige rol om kwaliteit na te streven en samenwerking te bevorderen.



**We zetten de afspraken met betrekking tot de uitvoering van de Dordtse onderwijsvisie 0-12 jaar (2020-2030) en het Dordts Leerprogramma door.**

#### **Begroting 2024**

We geven verdere uitvoering aan de Dordtse onderwijsvisie om kansengelijkheid te bevorderen door middel van het concretiseren van programma's rondom de speerpunten. Het gestarte Dordtse leerprogramma wordt verder ontwikkeld, waarmee de focus nog meer wordt gelegd op het verbeteren van het taal- en rekenniveau van de kinderen. Daarnaast zetten we in op talentontwikkeling door middel van wijkgerichte programma's, waarbij sociale ontmoeting en talentontwikkeling belangrijke uitgangspunten zijn.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is er samen met de partners verder uitvoering gegeven aan de Dordtse onderwijsvisie (0-12 jaar). Deelnemende scholen hebben het Dordtse Leerprogramma geborgd en hebben verbeterpunten doorgevoerd, zoals een sterkere focus op de taalontwikkeling en het stoppen van losse activiteiten. In alle wijken zijn naschoolse programma's gestart onder de naam 'wijkavontuur', waarbij de kinderen (6-12 jaar) hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Via de rijksregeling 'brugfunctionaris' versterken deelnemende scholen hun ondersteuningsstructuur voor gezinnen.



**We stellen samen met het voortgezet onderwijs een onderwijsvisie op.**

#### **Begroting 2024**

We ontwikkelen in samenwerking met de gezamenlijke partners (onderwijs, zorg, maatschappelijk veld) een onderwijsvisie voor het voortgezet onderwijs om zo met elkaar langdurige, structurele afspraken te maken om ervoor te zorgen dat het potentieel van onze jongeren beter wordt benut en dat onze jongeren beschikken over de vaardigheden voor de toekomst. Het vertrekpunt vanuit de visie zal zijn het voorkomen van thuiszitters en het terugbrengen van voortijdig schoolverlaters.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

[De Dordtse Visie Voortgezet Onderwijs](#) is opgesteld samen met de partners en medio 2024 vastgesteld in de gemeenteraad. Vanaf het derde kwartaal zijn we gestart met het realiseren van de doelen en ambities uit deze visie. Hiervoor zijn stuurgroepen en waar nodig werkgroepen ingesteld, die over de voortgang rapporteren aan de bestuurders. Zo is er bijvoorbeeld een projectleider Thuiszitters gestart, een werkgroep 'van vmbo naar mbo' gestart en een overleg over schoolveiligheid in voorbereiding. Ook is het [Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs - Voortgezet Speciaal Onderwijs](#), in 2024 vastgesteld.





**We werken een programmalijn Glansrijke Toekomst voor de Dordtse jongeren uit en voeren deze uit.**

#### **Begroting 2024**

We concretiseren het programma 'Glansrijke Toekomst voor de Dordtse jeugd (12-27)'. Speciale aandacht is er voor een meer kwetsbare groep (16-27 jaar), die een afstand tot de maatschappij en de arbeidsmarkt ervaren. Dat doen we door middel van de inzet van lifecoaches en het programma Jongeren Op de Rit (JOR). Rijksprogramma's, zoals maatschappelijke diensttijd (MDT) en cofinanciering vanuit het Europese Sociaal Fonds+ (ESF+) vormen de financieringsbronnen voor dit programma.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Samen met onderwijs- en sociale partners volgen en helpen we jongeren, die vast zijn gelopen in het mbo of dat dreigen, via twee projecten. Dat heeft ertoe geleid dat er in 2024 twee projecten zijn vormgegeven: 1) het versterken van de overgang van vmbo naar mbo met een overstapcoach en versterkte loopbaanoriëntatie. De uitvoering van dit project gebeurt in 2025 en verder. 2) uitval in het mbo voorkomen en alternatieven bieden. De uitvoering van dit twee project is gestart in 2024. Voor dit project volgen we 50 jongeren om een beeld te krijgen waarom jongeren uitvallen en tijdig passende ondersteuning in te zetten. Er is een eerste groep van 25 jongeren geselecteerd. Deze jongeren worden ondersteund door coaches vanuit het onderwijs als ze nog niet zijn vastgelopen, zodat zij niet uitvallen en uit beeld verdwijnen. Als ze al wel zijn vastgelopen (uitgevallen) worden ze ondersteund door coaches (Matchmakers) (vanuit het Doorstroom- en coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters) om ze te helpen naar werk of een andere opleiding. We volgen hierbij de voortgang door middel van een impactmeting. Wat we anders doen is, dat de professionals eerder met elkaar in afstemmen en daardoor eerder en sneller betrokken zijn bij de hulpvraag van de jongere. Hier ontvangen de ketenpartners extra middelen voor vanuit het programma. De partners investeren zelf ook extra inzet. In het eerste kwartaal van 2025 wordt de tweede groep van 25 jongeren geselecteerd. We onderzoeken daarnaast ook andere oplossingen voor knelpunten. Deze worden in 2025 geconcretiseerd.



**In aanloop naar nieuwe wetgeving stellen we met de regio een nieuw plan van aanpak VSV (voortijdig schoolverlaten) op.**

#### **Begroting 2024**

Bij de nieuwe aanpak wordt rekening gehouden met de opbrengsten van de afgelopen jaren en wordt er ingesprongen op nieuwe afspraken. De regionale aanpak moet ertoe leiden dat uitvallers toeleiding vinden naar onderwijs of werk. We richten een doorstroompunt of een coördinatiepunt op voor Voortijdige School Verlaters en monitoren de resultaten. Dit doorstroompunt heeft ook de taak om jongeren van 16 tot 23 uit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs te monitoren.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is onder leiding van een door gemeente Dordrecht aangestelde penvoerder gewerkt aan het nieuwe regionale Programma VSV en Jeugdwerkgelegenheid 2026-2029. De wet van School naar Duurzaam Werk vereist binnen het programma de betrokkenheid van de arbeidsmarktregio's en maatregelen om jeugdwerkloosheid tegen te gaan. Er is een governance opgesteld voor bestuurlijk overleg en samenwerking met alle partners van waaruit een stuurgroep en coördinatiegroep is opgericht/ingesteld. Het programma voorziet de volgende vier programmalijnen: Van VO naar MBO, Hulp in school, Ondersteuning jongeren naar werk en Lerend Netwerk. De ontwikkeling van het programma ligt op schema voor tijdige uitvoering en implementatie.

## **Doelstelling 5: Het ontwikkelen van het Leerpark tot een volwaardige campus.**

We zetten de volgende stappen om het Leerpark door te ontwikkelen tot een volwaardige regionale campus voor de Drechtsteden, waar leren-werken-innoveren centraal staat.



### **We ontwikkelen een nieuw programma voor de Maakfabriek.**

#### **Begroting 2024**

In 2024 stellen we het programma, het eigenaarschap en de vastgoedexploitatie voor de Maakfabriek opnieuw vast. Het eerdere programma is helaas door onvoorziene (markt)omstandigheden bij de aanvankelijk participerende partijen voor de Maakfabriek niet van de grond gekomen. De Maakfabriek moet met een meer grootschalige ruimte voor productietechnologie en toepassing een aanvulling worden op de Duurzaamheidsfabriek, waar door jonge innovatieve bedrijven, MKB uit onze regio en studenten (mbo, hbo en universitair) gewerkt wordt aan de grote maatschappelijke en technologische uitdagingen. Een deel van de Maakfabriek wordt ingericht als incubator faciliteit waar start-ups die passen bij het maak karakter van onze regio een plek kunnen krijgen en gefaciliteerd worden in hun groei. We willen ons daarbij onderscheiden van de andere plekken in Nederland, door vooral in te zetten op de toepassing van de kennis en die in de praktijk te brengen.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Het plan voor de Maakfabriek is in 2024 aangepast. Vanuit de eerdere plannen is gekozen voor een tijdelijke faciliteit die de opstap moet bieden voor startend ondernemerschap/ innovatieklimaat en praktijkgericht onderwijs, en daarmee een aanvulling zal vormen op het huidige aanbod van de Duurzaamheidsfabriek en het Kopgebouw met hoger onderwijs (waar sinds vorig jaar naast de al eerder gevestigde Dordrecht Academy nu ook de pabo van InHolland is gehuisvest). Er is gekozen voor een flexibel bouwconcept met een afschrijvingstermijn van 15 jaar, met lagere bouw- en investeringskosten. Dit plan is realistischer voor de doelgroep (startups en praktijkgerichte opleidingen). Een 15-jarige investering is haalbaar qua bouwkosten. En biedt ruimte voor toekomstige gebiedsontwikkeling die eveneens geënt zal zijn op een ontwikkeling met campusfaciliteit. Inmiddels maken een zestal partijen die verbonden zijn aan het innovatie- en opleidingsaanbod in Dordrecht en de regio, deel uit van het consortium. Via de Regiodeal en de provincie Zuid-Holland zijn substantiële middelen beschikbaar die uiterlijk 2026 aanbesteed moeten zijn. Daarom moeten de plannen in 2025 gereed gemaakt worden.



### **We gaan bouwen aan een overall campusorganisatie en -infrastructuur.**

#### **Begroting 2024**

Vanuit de Coöperatie Ontwikkeling Leerpark is de afgelopen 20 jaar in fysieke zin gebouwd aan het Leerpark om te komen tot het punt waar het nu staat. Om echt tot een volwaardige campus te komen is meer nodig dan alleen het realiseren van gebouwen en het concentreren van onderwijs. We maken met partners de start van een nieuwe organisatie, die de doorstart vormt vanuit de COL, naar een nieuwe professionele campus-organisatie en -structuur, waarin aspecten als facility & eventmanagement en marketing worden opgenomen.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Eind 2024 is de Leerparkontwikkelaar gestart met de ontwikkeling van het laatste perceel (woningen). Hiermee heeft de Coöperatie Ontwikkeling Park haar opdracht afgerond en kan de coöperatie (samenwerking gemeente en Da Vinci) in 2025 worden beëindigd. Het is nu zaak om snel een nieuwe samenwerkingsstructuur op het Leerpark op te zetten, waarbij wordt ingezet op samen programmeren op het gebied van innovatie, ondernemen en leren. Waarbij met name de aandacht uitgaat naar de gezamenlijke positionering van de Duurzaamheidsfabriek (voor de vestiging van start-ups in samenwerking met YES!Delft), het Kopgebouw (hoger onderwijs) en de Maakfabriek.

### 2.2.5.3 Wat zijn de indicatoren?

#### De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| BBV-indicatoren                                    | Begroting<br>2024              | Jaarstukken<br>2023          | Begroting<br>2025 | Jaarstukken<br>2024 | G40          |
|----------------------------------------------------|--------------------------------|------------------------------|-------------------|---------------------|--------------|
| Netto arbeidsparticipatie - % (sociaal domein)     | 70,2 (2022)                    | 72 (2023)                    | 72 (2023)         | 71,8 (2024)         | 72,8 (2024)  |
| Werkloze jongeren - % (sociaal domein)             | 2,0 (2021)                     | 2,0 (2022)                   | 2 (2022)          | 2 (2023)            | 2 (2023)     |
| Absoluut verzuim - aantal per gemeente (onderwijs) | 1,2 (2021)                     | 1,2 (2022)                   | 2,2 (2023)        | 2,2 (2023)          | 5,9 (2023)   |
| Relatief verzuim - aantal per gemeente (onderwijs) | 15 (2022)                      | 15 (2022)                    | 14 (2023)         | 14 (2023)           | 28 (2023)    |
| Voortijdige schoolverlaters - % (onderwijs)        | 2,7<br>(schooljaar<br>'20/'21) | 3,2 (2023)                   | 3,2 (2023)        | 3,2 (2023)          | 2,7 (2023)   |
| Banen - per 1.000 inwoners 15-64 jaar (economie)   | 683,6 (2022)                   | 683,6<br>(2022) <sup>1</sup> | 691,6 (2023)      | 805,1 (2023)        | 913,1 (2023) |

<sup>1</sup> Per 1.000 inwoners 15-74 jaar.

#### Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

#### Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek

deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. ***Nota bene: de wijkverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.***

## Aanvullende indicatoren

| Omschrijving                                             | Actuele waarde 2024                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 17 <u>Baanontwikkeling in Dordrecht</u>                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Baanontwikkeling per sector en aantal banen in Dordrecht | <p>Meest recente cijfers komen uit 2024 t.o.v. 2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Totaal baanontwikkeling: +5,4%</b> (2023: 63.975 / 2024: 67.445)</li> </ul> <p><b>Per sector:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Landbouw en visserij: +24% (2023: 125 / 2024: 155)</li> <li>• Delfstoffen, industrie en energie: +3,8% (2023: 7.170 / 2024: 7.445)</li> <li>• Bouwnijverheid: +7,6% (2023: 5.480 / 2024: 5.895)</li> <li>• Groothandel, detailhandel en reparatie: +5,3% (2023: 12.140 / 2024: 12.785)</li> <li>• Vervoer en opslag: +9,4% (2023: 3.345 / 2024: 3.660)</li> <li>• Horeca: +0,4% (2023: 2.350 / 2024: 2.360)</li> <li>• Informatica en communicatie: +15,2% (2023: 1.780 / 2024: 2.050)</li> <li>• Financiële instellingen: +7,8% (2023: 765 / 2024: 825)</li> <li>• Zakelijke dienstverlening: +11,8% (2023: 7.460 / 2024: 8.340)</li> <li>• Overheid: -1,3% (2023: 4.835 / 2024: 4.770)</li> <li>• Onderwijs: +3% (2023: 4.225 / 2024: 4.350)</li> <li>• Gezondheid en welzijn: +3,1% (2023: 12.235 / 2024: 12.615)</li> <li>• Cultuur, recreatie en overige dienstverlening: +6,3% (2023: 2.065 / 2024: 2.195)</li> </ul> |

### 18 Vacatureontwikkeling in de Drechtsteden

Vacatureontwikkeling per kwartaal en aantal vacatures in de Drechtsteden

Meest recente cijfers komen uit 2024 t.o.v. 2023:

- **Totaal vacatureontwikkeling: +1,3%** (2023: 22.650 / 2024: 22.950)

#### **Per kwartaal:**

- 1e Kwartaal: +7,2% (2023: 5.550 / 2024: 5.950)
- 2e Kwartaal: +2,5% (2023: 6.000 / 2024: 6.150)
- 3e Kwartaal: +0,0% (2023: 5.500 / 2024: 5.500)
- 4e Kwartaal: -4,5% (2023: 5.600 / 2024: 5.350)

### 19 Ontwikkeling sociale klassen

De doelgroepindeling in 7 sociale klassen is gebaseerd op het [onderzoeksrapport Eigentijdse ongelijkheid](#) uit de reeks Verschil in Nederland van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de data is gebaseerd op TDA Analytics.

Ontwikkeling sociale klassen van het SCP in Dordrecht (mei 2024):

- Werkende bovenlaag: 14%
- Jongere kansrijken: 8%
- Renteniërende bovenlaag: 12%
- Werkende middengroep: 27%
- Laagopgeleide gepensioneerden: 16%
- Onzekere werkenden: 12%
- Precariaat: 10%

#### **Bron**

- 17 Bedrijven en Instellingenregister MRDH/Drechtsteden  
[https://drechtsteden.incijfers.nl/jive?workspace\\_guid=d744b3bf-7877-4345-a1f9-c41e6afa668a](https://drechtsteden.incijfers.nl/jive?workspace_guid=d744b3bf-7877-4345-a1f9-c41e6afa668a)
- 18 UWV  
<https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets>
- 19 Online dashboard Cultureel Zuid-Holland in kaart - SCP via Kunstgebouw, Kunstgebouw is de Zuid-Hollandse provinciale ondersteuningsinstelling voor cultuur:  
<https://www.kunstgebouw.nl/cultureel-zuid-holland-in-kaart/>

#### **Frequentie**

- Jaarlijks, indien mogelijk.  
Meest recente cijfers uit 2023/2024.
- Jaarlijks, indien mogelijk.  
Meest recente cijfers uit 2023/2024.
- Jaarlijks, indien mogelijk.

## 2.2.5.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000              |                |                |
|---------------------------------|----------------|----------------|
| Lerend en Ondernemend Dordrecht | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                          | 49.829         | 43.465         |
| Baten                           | 22.977         | 17.956         |
| <b>Saldo</b>                    | <b>26.851</b>  | <b>25.508</b>  |
| Toevoeging reserves             | 5.392          | 4.330          |
| Onttrekking reserves            | 11.097         | 9.979          |
| <b>Totaal programma</b>         | <b>21.146</b>  | <b>19.859</b>  |

Met de [programmarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

| Bedragen x € 1.000                                                |               |               |                            |               |               |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|----------------------------|---------------|---------------|---------------|
| Lerend en Ondernemend Dordrecht                                   | Lasten        |               |                            | Baten         |               |               |
|                                                                   | Begroot       | Werkelijk     | Verschil                   | Begroot       | Werkelijk     | Verschil      |
| Bibliotheek                                                       | 3.412         | 3.251         | 161                        | 118           | 118           |               |
| Leerplicht en voortijdig schoolverlaten                           | 4.832         | 3.629         | 1.203                      | 3.606         | 2.646         | -960          |
| Bestrijding Onderwijsachterstanden                                | 11.083        | 10.064        | 1.019                      | 7.358         | 6.662         | -696          |
| Voor- en vroegschoolse educaties                                  | 2.163         | 1.538         | 625                        | 1.963         | 1.422         | -541          |
| Onderwijs aangelegenheden                                         | 3.435         | 3.222         | 213                        | 1.598         | 1.535         | -63           |
| Werkgelegenheid                                                   | 3.399         | 2.243         | 1.156                      | 2.093         | 1.047         | -1.046        |
| Ruimtelijke Lobby                                                 | 2.209         | 2.555         | -346                       | 1.578         | 1.314         | -264          |
| Leerpark                                                          | 2.566         | 1.156         | 1.410                      | 1.790         | 17            | -1.773        |
| Ondersteuning ondernemerschap                                     | 4.168         | 3.518         | 650                        | 169           | 176           | 7             |
| Detailhandel en ambulante handel                                  | 515           | 437           | 78                         | 353           | 373           | 20            |
| Droge / natte bedrijven                                           | 372           | 394           | -22                        | 4             | 19            | 15            |
| Onderwijshuisvesting                                              | 11.674        | 11.457        | 217                        | 2.465         | 2.627         | 162           |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>49.828</b> | <b>43.464</b> | <b>6.364</b>               | <b>22.977</b> | <b>17.956</b> | <b>-5.021</b> |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |               |               |                            |               |               | <b>1.343</b>  |
| Stortingen in reserves                                            |               |               | Onttrekkingen uit reserves |               |               |               |
| Reserves                                                          | Begroot       | Werkelijk     | Verschil                   | Begroot       | Werkelijk     | Verschil      |
| Mutaties in de reserves                                           | 5.392         | 4.330         | 1.062                      | 11.098        | 9.979         | -1.119        |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |               |               |                            |               |               | <b>-57</b>    |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting</b>                   | <b>55.220</b> | <b>47.794</b> | <b>7.426</b>               | <b>34.075</b> | <b>27.935</b> | <b>-6.140</b> |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |               |               |                            |               |               | <b>1.286</b>  |

## 2.2.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

### 2.2.6.1 Wat hebben we bereikt?

In het voorbije jaar is hard gewerkt om onze ambities voor een bouwende en bereikbare stad te realiseren. We kunnen concluderen dat we voor verschillende doelen op koers liggen. Zo is het gelukt om meer differentiatie in het woningaanbod te brengen en is 31% van de nieuwe woningen sociale huur geworden. Ook hebben we een groot aantal betaalbare woningen kunnen toevoegen aan de programmering. In de periode 2022 en met 2024 zijn 1723 woningen gerealiseerd en 807 woningen zijn nog in aanbouw. Verder is het ontwerp Dordtse Omgevingsvisie 2.0 gereedgekomen en ter inzage gelegd. En hebben we mooie stappen gemaakt met de verdichtingsstudie, concept gebiedsprogramma's, het gereedkomen van de fietsenstalling aan de zuidzijde van station Dordrecht en fietsenstalling Drievriendenhof en het vaststellen van het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040. Voor de ontwikkeling van de voorzieningenmonitor, doorontwikkeling van de waterbus en deelmobiliteit en planvorming rondom StadsAs is enige vertraging ontstaan.

### 2.2.6.2 Verantwoording over beleid

#### Doelstelling 1: Het realiseren van 4.000 woningen tot en met 2026.

De ambitie is om tot 2026 in totaal 4.000 woningen te bouwen in alle segmenten. Hiervan zal 30% (1.200 woningen) in het sociale huursegment vallen. Dit betekent dat er gemiddeld 1.000 woningen per jaar opgeleverd moeten worden om deze doelstelling te kunnen halen. Het is een landelijke trend dat de bouw stagneert door diverse economische omstandigheden als stijgende hypotheekrente en de ontwikkeling van bouwkosten. Dit maakt het behalen van deze doelstelling onzeker. We willen daarom verschillende mogelijkheden benutten, zoals de Start Bouw Impuls, en blijven met ontwikkelaars in gesprek.



**We maken woningbouw mogelijk door gronduitgifte, gebiedsontwikkeling, omgevingsplannen (vervangt de bestemmingsplannen) en begeleiden van initiatieven.**

#### **Begroting 2024**

In de gebieden van de Stadsas Dordt, Stadswerven, Wilgenwende, Amstelwijck en Spuiboulevard, doen we er alles aan om de productie op gang te houden of te krijgen. Per 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet van kracht. Dit betekent dat bestemmingsplannen over gaan in Omgevingsplannen. Om de ontwikkeling op het Maasterras mogelijk te maken, wordt eind 2023 het bestemmingsplan vrijgegeven voor inspraak, zodat dit in 2024 ter vaststelling aan de raad kan worden aangeboden. Dit zorgt voor een belangrijke impuls voor de realisatie van het woningbouwprogramma, economisch programma en voorzieningenniveau.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

Om de gebiedsontwikkeling Maasterras fase 1 mogelijk te maken, is eind 2023 het ontwerp bestemmingsplan vrijgegeven voor inspraak. Bij het verwerken van de zienswijzen is gebleken dat het bestemmingsplan nog niet ter vaststelling aan de gemeenteraad kon worden aangeboden. Samen met publieke partijen is er, onder leiding van een onafhankelijk adviseur, onderzocht hoe het proces te vervolgen. Verder zijn we in 2024 gestart met onderzoeken om toe te werken naar omgevingsplannen voor bijvoorbeeld het gewenste nieuwe station Leerpark en de ontwikkelingen aan, en rondom, station Dordrecht.

Ook in andere gebieden in de gemeente werken we hard aan nieuwbouwprojecten: De verschillende projecten binnen het gebied Spuiboulevard bevinden zich in verschillende fasen waarbij bestemmingsplannen vastgesteld en onherroepelijk zijn. De bouwvelop voor Hellingen is onlangs gepubliceerd. Binnen Amstelwijck zijn de onderdelen Refaja en Midden in ontwikkeling. Binnen Stadswerven is de verkoop van woningen in het gebied Het Wantij van start gegaan. Hiermee kan de bouw bijna van start. De oplevering wordt verwacht in 2026. Verder is gestart met werkzaamheden in het Wervenpark.

Verder zijn binnen de gemeente 2746 (particuliere) initiatieven in behandeling genomen. Deze omvatten in totaal 3.002 woningen.





## **We wijzen locaties aan voor het (terug-)bouwen van sociale huurwoningen.**

### **Begroting 2024**

De doelstelling uit het politiek akkoord gaat uit van 30% (1.200 woningen) in het sociale huursegment tot en met 2026. De woonvisie gaat uit van 2.000 (terug) te bouwen sociale huurwoningen tot 2031. De locaties van deze 2.000 sociale huurwoningen zijn in kaart gebracht (Dordrecht West, Poelwijckstraat/Oudelandstraat, Thureborgh), waarbij het gaat om zowel locaties van de gemeente, Trivire, Woonbron en overige partijen. Hierbij schept de gemeente de randvoorwaarden om te kunnen bouwen en staan de corporaties en ontwikkelaars aan de lat deze te realiseren. Om hierop te versnellen wordt er gezocht naar locaties voor 150 extra te programmeren sociale huurwoningen. Ook is het de bedoeling om 100 sociale huurwoningen, die initieel geprogrammeerd waren om te bouwen door derden, nu door corporaties te laten ontwikkelen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In de periode 2022 tot en met 2024 zijn in totaal 736 sociale huurwoningen opgeleverd. Specifiek in 2024 ging dit om 162 woningen op de locaties Poelwijckstraat/Oudelandstraat en Charlotte de Bourbonstraat en omgeving. Op de planning tot en met 2026 staan 272 woningen op de locaties Van der Goesstraat fase 1 en 2, het Witte Dorp veld 2 en 3 en de Noordendijk fase 6 en 7 in de Vogelbuurt. Dit brengt het totaal op 1.222 woningen in de periode 2022-2026. Dit is bijna 31% van de 4.000 woningen die gepland staan tot 2026. Hiermee blijven we op koers om de doelstelling uit het collegeakkoord te halen.

Verder zijn voor de 150 extra sociale huurwoningen locaties in beeld middels de verdichtingsstudie en binnen het Maasterras. En 100 woningen zullen binnen de plannen voor het Gezondheidspark Middenzone door de corporaties worden gerealiseerd waar ze eerder door derden gebouwd zouden worden. Hiermee is invulling gegeven aan de opgave uit de routekaart woningbouw om 250 extra corporatie sociale huurwoningen toe te voegen.

Tot en met 2030 voldoen we met de woningbouwprogrammering aan de woonvisie, want woningcorporaties bouwen 1.290 sociale huurwoningen en de particuliere ontwikkelaars 773 sociale huurwoningen (twee deelgebieden van het Maasterras zijn hierbij inbegrepen, omdat deze woningen nog niet zijn toebedeeld aan een woningcorporatie).



## **We zorgen voor differentiatie in het woningaanbod in Dordt West.**

### **Begroting 2024**

Ook in 2024 blijft de focus in Dordrecht-West liggen op het differentiëren van het woningaanbod. Het gaat om een kwalitatieve verbetering van de sociale huurvoorraad en een toename van het aanbod in (betaalbare) koopwoningen. Concreet gaat het om projecten in en rondom de Charlotte de Bourbonstraat, het Witte Dorp, Van Kinsbergenstraat, speeltuinvereniging, Vliegenstraat, Van der Goesstraat, Colijnstraat, Karel Doormanweg, Admiraalsplein, volkstuinenlocatie en de Bouwhuyslocatie. Onderzoek loopt naar locaties aan de Zuidendijk (Troelstraweg en Ruys de Beerenbrouckweg) en de Protestantse Zorggroep Crabbeghoff (PZC).

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De woningen aan de Charlotte de Bourbonstraat en omgeving zijn gerealiseerd. Het naastgelegen Witte Dorp is gesloopt en de planning gaat uit van oplevering van de nieuwe woningen in 2026. De Van Kinsbergenstraat is reeds in 2023 opgeleverd, evenals de W.H. Vliegenstraat. De Van der Goesstraat wordt in 2025 gerealiseerd. De locatie van de speeltuinvereniging staat gepland voor 2026, terwijl de koopwoningen aan de Colijnstraat conform planning in 2027 gebouwd moeten zijn. Voor de Karel Doormanweg is het bestemmingsplan vastgesteld en het Admiraalsplein is in verkoop gegaan. De Woonzorglocatie aan het Admiraalsplein wordt afgestemd met een zorgpartij en daarvan zouden in 2026 de woningen gereed moeten zijn. De Volkstuinen locatie kent vertraging, omdat het programma nog niet is vastgesteld. De Bouwhuyslocatie kent enkele knelpunten, waardoor de planning vertraagd is.

Onderzoek loopt naar de locaties Zuidendijkzone (Troelstraweg en Ruys de Beerenbrouckweg), PZC Crabbenhoven, de Isaac da Costastraat, J.J.A. Goeverneurstraat, J.P. Heijeplein, P.A. de Genestetstraat in Oud-Krispijn en het Movadoterrein.

Hiermee wordt, mede in samenhang met het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, een kwaliteitsslag gemaakt en worden ook woningen toegevoegd. De woningvoorraad wordt meer gedifferentieerd, door naast sociale huurwoningen ook (betaalbare) koopwoningen toe te voegen.

### **Doelstelling 2: Het ontwikkelen van planvorming voor het toevoegen van harde planvoorraad.**

Als gemeente kunnen wij ervoor zorgen dat plannen mogelijk worden door kaders te stellen. Kan er gebouwd worden? Dan noemen we dat 'harde planvoorraad'. Om de doelstelling voor deze raadsperiode te halen moeten we ons richten op het vormen van harde planvoorraad.

Tot 2026 zijn er harde bestemmingsplannen voor ruim 4.000 woningen, waarvan een deel reeds in uitvoering is. Voor de periode daarna zijn er harde en zachte plannen voor nog eens 5.000 woningen. Na het onherroepelijk worden van de bestemmingsplannen/Omgevingsplannen voor de Spuiboulevard en met name het Maasterras en de andere onderdelen van de Stadsas Dordt, is er voldoende planvoorraad om 11.000 woningen binnenstedelijk te kunnen bouwen. Echter, vanwege de omvang en complexiteit van de ontwikkeling van de Stadsas Dordt is een extra impuls nodig. Daarom wordt gestudeerd waar in de stad verdichting kansrijk is. Daarbij is randvoorwaardelijk dat verdichting leidt tot een kwaliteitsimpuls voor het gebied. We ronden de verdichtingsstudie af en borgen dat er voldoende planvoorraad aanwezig blijft.



**We voegen koopwoningen aan de planvoorraad toe in het betaalbare segment.**

#### **Begroting 2024**

In zowel het politiek akkoord als de woonvisie is afgesproken om 1.500 zogenaamde betaalbare koopwoningen te programmeren. Het gaat hierbij om koopwoningen die volgens de definitie van het Rijk minder dan €355.000 kosten. In de huidige programmering zitten vooralsnog, mede door marktomstandigheden, onvoldoende van dit soort woningen. We programmeren daarom deze woningen in de planvoorraad op onder andere de Spuiboulevard, het Maasterras en door middel van verdichting in de gehele stad. Uiteraard wordt naast het toevoegen van deze planvoorraad, dit ook in alle andere segmenten gedaan, want overal is behoefte aan.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Doel is, zoals beschreven in het politiek akkoord, om 1.500 betaalbare koopwoningen aan de harde planvoorraad toe te voegen. Voor wat betreft betaalbare koopwoningen volgen we de landelijke definitie. In 2024 was de bovengrens € 390.000. In de programmering bevinden zich op dit moment ruim 2.000 betaalbare koopwoningen, waaronder in het Maasterras.



## **We werken concrete planvorming uit voor de ontwikkelingsgebieden van de Stadsas Dordt.**

### **Begroting 2024**

De Stadsas Dordt draagt met de bouw van circa 6.000 woningen en verschillende infrastructurele investeringen voor een belangrijke mate bij aan de bouw- en bereikbaarheidsambities uit het Politiek Akkoord 2022-2026 en de lange termijn agenda 'Agenda Dordrecht 2030'. De Stadsas Dordt is onderverdeeld in verschillende ontwikkelgebieden, die ieder in hun eigen tempo ontwikkeld worden. Voor ontwikkelgebied Maasterras wordt in 2023 gewerkt aan de Omgevingseffectrapportage, het stedenbouwkundig masterplan en de stedenbouwkundige uitwerking voor de eerste fase. Hiertoe zal een omgevingsplan en een grondexploitatie worden opgesteld, welke ter besluitvorming zullen worden voorgelegd. Voor het ontwikkelgebied Knoop Leerpark-Gezondheidspark werken we in 2023 en 2024 een ontwikkelstrategie uit. In het ontwikkelgebied rondom Station Dordrecht starten we in 2023 de eerste deelprojecten en wordt verder verkend welke mogelijkheden dit gebied nog meer heeft voor stedelijke verdichting.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De gebiedsontwikkeling Maasterras: in de voorbereiding van fase 1 is eind 2023 het ontwerpbestemmingsplan vrijgegeven voor inspraak. Bij het verwerken van de zienswijzen is gebleken dat het bestemmingsplan nog niet ter vaststelling aan de raad kon worden aangeboden. Vanuit de ministeries van VRO en IenW en de gemeente Dordrecht is een onafhankelijk adviseur aangesteld om oplossingsrichting voor de publieke onderdelen te verkennen.

De gebiedsontwikkeling Leerpark houdt direct verband met de MIRT-verkenning Oude Lijn waarin onderzocht wordt of, en zo ja, waar in het gebied het nieuwe station Leerpark gerealiseerd kan worden. Om de ambities van Dordrecht voor de ontwikkeling van het gebied Leerpark gelijk op te laten lopen met de MIRT-verkenning is eind 2024 de ruimtelijke ordeningsfase gestart om de komst van een nieuw station mogelijk te maken (omgevingsplan) en vindt een stedenbouwkundige verkenning plaats om het station en de omgeving elkaar te laten versterken.

In het kader van de gebiedsontwikkeling rondom het station Dordrecht zijn in 2024 een aantal tastbare resultaten geboekt en andere ontwikkelingen in voorbereiding. De nieuwe stationsentree en fietsenstalling aan de zijde van het Weizigtpark zijn gebouwd en geopend. De herinrichting van het Weizigtpark nadert zijn voltooiing. Om de verdere ambities van Dordrecht voor onder andere de vernieuwing van station Dordrecht (onderdeel van de MIRT-verkenning Oude Lijn) en directe omgeving te kunnen verwezenlijken is eind 2024 de ruimtelijke ordeningsfase gestart. Op basis van diverse onderzoeken en gesprekken wordt gewerkt aan een ontwerp-omgevingsplan. De particuliere initiatiefnemer voor de (her)ontwikkeling van Nieuw Thureborgh heeft het plan aangepast, de financiering geregeld en een vergunning aangevraagd om te gaan bouwen.



## **We brengen door middel van een verdichtingsstudie potentiële ontwikkellocaties in kaart.**

### **Begroting 2024**

Door middel van een verdichtingsstudie worden mogelijke ontwikkellocaties in het gebouwde gebied van Dordrecht onderzocht. De eerste resultaten laten zien dat er genoeg kans en ruimte is in Dordrecht om te verdichten en dat daarmee het doel om 11.000 woningen te bouwen gehaald kan worden. Begin 2024 zijn de uitkomsten van dit onderzoek bekend, maar niet alle locaties zullen even gunstig zijn. In 2024 brengen we daarom voor de meest gunstige ontwikkellocaties de kaders in kaart.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In juni 2024 zijn de uitkomsten van het onderzoek met de gemeenteraad gedeeld en vastgesteld in de vorm van de startnotitie Verdichtingsplannen. Hiermee zijn negen verdichtingsprincipes vastgelegd zoals optoppen, opsplitsen & verbouwen, leegstaand vastgoed herontwikkelen, op onderbenutte gronden en aan groenstructuren bouwen. De uitwerking van deze principes per wijk, ofwel het in kaart brengen van de meest gunstige ontwikkellocaties is gestart en wordt in 2025 aangeboden.

### **Doelstelling 3: Het ontwikkelen van een ruimtelijke ordening die ruimte biedt aan duurzame ontwikkelingen, transformatie en een divers woonaanbod.**

Dordrecht bevindt zich midden in een dynamische periode met een grote behoefte aan woningen. Daarbij moet de bereikbaarheid, natuur en klimaat, en economische functies gewaarborgd of verder versterkt worden. We blijven werken aan een aantrekkelijk leefklimaat. De schaarste van ruimte, ook in onze stad, maakt deze complex. Het zal daarom een uitdaging zijn om alle aspecten ruimtelijk een goede plaats te geven en tegelijk aan alle ambities te voldoen. Dit blijkt ook uit de ruimtelijke puzzel die we samen met de provincie aan het maken zijn. Naar alle waarschijnlijkheid zullen er prioriteiten gesteld, en keuzes gemaakt moeten worden.

Aangezien we met de ontwikkeling van de stad binnen de reeds bebouwde contouren wensen te blijven, zal de stad verdicht moeten worden. Zowel de genoemde verdichtingsstudie als de aangescherpte woon- en omgevingsvisie zal worden gebruikt om te bepalen waar deze verdichting het beste kan plaatsvinden. Daarbij zal ook oog moeten zijn voor de noodzakelijke reductie van de stikstofemissies en voor het behoud van de natuurwaarden, binnenstedelijk groen en de Biesbosch via het Schone Lucht Akkoord (SLA). Verder willen we in Dordrecht een aantrekkelijk leefklimaat bieden voor de huidige en nieuwe bewoners. De binnenstad, de Biesbosch en de bereikbaarheid van de stad vervullen daarbij een belangrijke en unieke rol, als mede een goede strategie voor het aantal en het type voorzieningen.



#### **We brengen de Omgevingsvisie 2.0 tot stand.**

##### ***Begroting 2024***

De doelen in de vast te stellen Omgevingsvisie 2.0 fungeren als randvoorwaarden om te komen tot groei. Nieuwe ontwikkelingen zoals de Regionale EnergieStrategie, aangepast beleid en een politiek akkoord vragen om een aanscherping en waar nodig aanvulling van de Omgevingsvisie. De leefomgeving staat onder druk, er zijn veel ontwikkelingen die een claim leggen op de beschikbare ruimte zoals woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie en de relatie met het buitengebied.

We brengen demografische ontwikkelingen in beeld en het daarbij behorende niveau van voorzieningen via referentienormen. We voegen met 'de Staart' een nieuw gebied toe aan de omgevingsvisie.

We hebben geleerd van de totstandkoming van de eerste versie en passen deze lessen toe bij de actualisering. Ook hebben we inmiddels enige ervaring met de doorwerking van de Omgevingsvisie in de overige beleidsinstrumenten, waardoor beter kan worden ingespeeld op bijvoorbeeld de op te stellen Programma's. De 7 geformuleerde doelen blijven het uitgangspunt.

##### ***Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking***

In 2024 is het ontwerp van de Dordtse Omgevingsvisie 2.0 afgerond. Deze ontwerp Dordtse Omgevingsvisie 2.0 is in december 2024 door het college ter inzage gelegd voor zienswijzen. Besluitvorming wordt in het tweede kwartaal van 2025 verwacht.



#### **We maken programma's voor de wijken om kwaliteit te waarborgen.**

##### ***Begroting 2024***

De omgevingsvisie geeft richting op schaal van de stad en regio. Echter, om de stedelijke ontwikkeling in de verschillende gebieden te kunnen sturen, hebben we een aanvullend instrument nodig welke meer inzicht geeft in de fysieke en sociale situatie van een plek. Vanaf 2023 zijn we daarom begonnen met gebiedsprogramma's waarin het fysieke en sociale situatie van een plek worden samengevat en antwoord wordt gegeven op hoe we de verschillende plekken het best kunnen ontwikkelen. Vooralsnog is het idee om dit voor alle gebieden/wijken in de stad te doen. De verwachting is dat de eerste gebiedsprogramma's in 2024 klaar zullen zijn, mede in het kader van de verdichtingsstudies.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Voor de gebieden Dordt Oost en Centrum zijn in 2024 gebiedsanalyses en gebiedsprioriteringen opgesteld. Deze stukken vormen de eerste 2 delen van een gebiedsprogramma. Besluitvorming hierover staat gepland in het tweede kwartaal 2025. Daarna worden gebiedsagenda's opgesteld. Dit vormt het derde en laatste deel van een geheel gebiedsprogramma. Voor Dordt West wordt geen gebiedsprogramma opgesteld. Hier loopt het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en was mede de aanleiding om voor de andere twee gebieden in Dordrecht gebiedsprogramma's op te stellen.



**We maken inzichtelijk wat we in Dordrecht doen ter stimulering van de sociale veiligheid en gezondheid in relatie tot ruimtelijke kwaliteit.**

### **Begroting 2024**

De raad heeft een amendement aangenomen bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Dordrecht 1.0, gericht op het stimuleren van een veilig woon- en leefklimaat in relatie tot de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving. We geven middels een raadsinformatiebrief inzicht aan de raad in wat we in Dordrecht allemaal doen in het kader van deze ruimtelijke kwaliteit en sociale veiligheid. Daarnaast onderzoeken we in hoeverre hier hiaten zijn en op welke manier we hier invulling aan gaan geven. Daarnaast zijn we verbonden aan een onderzoek naar gezonde fysieke leefomgevingen uitgevoerd door PosadMaxwan. Sterrenburg zal hierbij als casus dienen.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Een veilige openbare ruimte in de woonwijken willen we bereiken door de kwaliteiten en doelstellingen na te streven zoals deze staan beschreven in het handboek Kwaliteit Openbare Ruimte (KOR). Dit bekrachtigen we in de Ontwerp Dordtse Omgevingsvisie 2.0. Resultaten van het ontwerpend onderzoek door PosadMaxwan naar gezonde verstedelijking – met casus Sterrenburg – zijn verwerkt in de Ontwerp Dordtse Omgevingsvisie 2.0. Omdat de stimulering van de sociale veiligheid en gezondheid hiermee geborgd is zal er geen raadsinformatiebrief meer gestuurd worden.



**We starten met de Omgevingswet.**

### **Begroting 2024**

We starten op 1 januari 2024 als gemeente met de Omgevingswet. Dat betekent onder andere dat alle nieuwe plannen in een omgevingsplan zullen worden vastgelegd. Voorheen zou dit in een bestemmingsplan zijn geweest. Daarnaast zullen we gaan werken met een digitaal stelsel, waarin de omgevingsvergunningen kunnen worden ingediend en volgens nieuwe procedures kunnen worden afgegeven. Dit betekent ook dat de dienstverlening wordt aangepast. Tot slot worden de nieuwe bevoegdheden van raad en college vastgesteld.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet inwerking getreden. Het omgevingsplan is nu nog niet klaar. Het is namelijk veel werk om alle regels in het totale omgevingsplan te zetten en ervoor te zorgen dat ze digitaal goed beschikbaar komen. Elke gemeente heeft daarom tot uiterlijk 2032 de tijd om een volledig omgevingsplan te maken. Tot die tijd werken we in Dordrecht, net als alle andere gemeenten in Nederland, met een tijdelijk omgevingsplan. Hiermee is de basis gelegd om te kunnen werken volgens de Omgevingswet. Zoals werken met het nieuwe digitale stelsel; DSO. En zijn procedures korter geworden.

De verdeling van bevoegdheden (raad/college) zijn gegeven in de Omgevingswet. De raad heeft in 2024 ingestemd met een 'doelengericht adviesrecht'. Doelengericht adviesrecht geeft de raad een bindend adviesrecht in de gevallen dat een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) niet bijdraagt aan de prioritaire doelen uit de omgevingsvisie die voor het gebied gelden. Daarnaast mag de BOPA geen afbreuk doen aan de overige (niet prioritaire) doelen van de omgevingsvisie.



## **We leveren een bijdrage aan de oplossing van de stikstofproblematiek Biesbosch.**

### **Begroting 2024**

De consequenties van de uitspraak van de Raad van State over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn steeds duidelijker. In juni 2022 heeft het Rijk de startnotitie voor het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG) gepubliceerd. Hierin zijn onder andere de nationale stikstofreductie doelen opgenomen. Het NPLG legt de structurerende, richtinggevende keuzes en (regionale) doelen vast. Dit vormt de basis voor de uitwerking van integrale gebiedsprogramma's onder regie van de provincies Rijk en provincies. De provincie Zuid Holland moet het gebiedsproces vormgeven. Hoe en met wie dit gaat gebeuren is nu niet duidelijk, maar het is te verwachten dat gemeenten worden gevraagd deel te nemen. Wel is duidelijk dat hiermee de gebiedsaanpak Biesbosch, waaraan de laatste 2 jaar is gewerkt komt te vervallen. De stikstofaanpak in het stedelijk gebied (mobiliteit, huishoudens, binnenvaart) gaat via de band van het Schone Luchtakkoord lopen (zie begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht).

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Het nieuwe kabinet heeft het Nationaal Programma Landelijke Gebied (NPLG) gestopt. Door het budget voor het programma is een streep gezet. Aankomende maanden komt er vanuit het landelijke bestuur duidelijkheid over de nieuwe aanpak.

De provincie gaat door met het gebiedsgerichte programma ZH-PLG. Hier is gewerkt aan het duidelijk krijgen van de opgave voor het gebied Eiland van Dordrecht. Door het beperkte budget en de beperkte opgave zijn er slechts een aantal kleine projecten geselecteerd voor dit gebied. Dit wordt nog voor 2025 gefaciliteerd maar in de toekomst is doorgang onzeker. Recente uitspraken van de Raad van State zorgt ervoor dat de kans groot is dat vergunningverlening in de knel komt te zitten.



## **Het ontwikkelen van een voorzieningenmonitor.**

### **Begroting 2024**

Vanuit de omgevingsvisie en het politiek akkoord is de wens en noodzaak ontstaan om een zogenaamde voorzieningenmonitor te ontwikkelen om onze (maatschappelijke) voorzieningen beter in kaart te brengen. Via deze monitor is het ook de bedoeling om snel en efficiënt in kaart te brengen in welke delen van de stad het voorzieningenniveau nog niet op het gewenste niveau is en wat er nog gerealiseerd moet worden. Op dit moment wordt er gewerkt aan de monitor. Dit zal per wijk worden uitgewerkt.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

Voor een groot aantal maatschappelijke voorzieningen is er een goed beeld ontstaan zoals tandartsen, fysio, scholen, supermarkten en ontmoetingsplekken. Hierin ontbreken nog de sociale welzijn voorzieningen. Na het in kaart brengen van de voorzieningen vindt nog een brede analyse plaats en is de monitor gereed. De verwachting is dat de monitor voor de zomer 2025 helemaal af is.

## **Doelstelling 4: Het realiseren van de bereikbaarheidsopgave in een verdichtende stad, waarbij we inzetten op het versterken van het OV-systeem en het gebruik van de fiets.**

Om de bereikbaarheidsopgave in een verdichtende en groeiende stad te realiseren willen we inzetten op het beleidsmatig verankeren van het zogeheten STOMP principe en de conceptuele en verkeerskundige uitvoering ervan. STOMP staat voor: Stappen, Trappen, OV, MaaS en Privéauto - in deze volgorde van afnemende prioriteit. Hiermee geven we de meeste prioriteit aan de vervoerswijze die zowel het minste ruimtebeslag heeft als de grootste groep mensen kan faciliteren. Functiemenging en compactheid resulteren in gebieden waar lopen een aantrekkelijke optie is.





**We stellen een mobiliteitsplan 2040 op met daarin het STOMP principe vastgelegd.**

#### **Begroting 2024**

De doelen voor de duurzaam bereikbare stad uit de omgevingsvisie werken we uit in een mobiliteitsplan 2040. Hiermee worden de transities, die passen bij een groeiende, klimaatneutrale en groene stad, inzichtelijk en verankert in ons beleid. In het mobiliteitsplan 2040 zullen we de ambities voor lopen, fietsen, deelmobiliteit, OV en autogebruik stadsbreed formuleren en daarna op wijkniveau uitwerken. Uitvoeringsprogramma's tot en met 2026 én de periode van 2027 – 2030 maken hier ook onderdeel van uit. Het mobiliteitsplan heeft sterke raakvlakken met andere programma's, zoals Klimaatneutraal 2040 (zie begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en ruimtelijk Dordrecht).

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

In september 2024 is het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040 vastgesteld door de raad. Het opstellen van wijkuitwerkingen van dit plan wordt vanaf het eerste kwartaal 2025 opgepakt.



**We realiseren nieuwe fietsvoorzieningen en werken aan plannen voor het verbeteren van looproutes.**

#### **Begroting 2024**

We werken aan de uitvoering van het nieuwe uitvoeringsprogramma Fiets 2023-2026, waaronder het fietsparkeren in de binnenstad. De fietsenstalling aan de zuidzijde van het centraal station wordt opgeleverd. We maken plannen voor het verbeteren van de looproutes in de wijken en tussen het station en de binnenstad, Energiehuis en binnenstad, Weeskinderendijk en de Spuiboulevard.

#### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitenrealisatie of afwijking**

De fietsenstalling aan de zuidzijde van station Dordrecht en fietsenstalling Drievriendenhof zijn in 2024 in gebruik genomen. Verder is de fietsstraat Reeweg Oost (FC Dordrecht zijde) gerealiseerd. Daarnaast is een start gemaakt met het uitwerken van de stimuleringscampagne Fiets. Er zijn nog geen concrete plannen gemaakt voor het verbeteren van belangrijke looproutes. Dit staat gepland voor 2026.



**We treffen voorbereidingen voor het realiseren van stadsrand-hubs en zetten een pilot op voor (stadrand/buurt) hubs. Daarnaast stimuleren we het gebruik van gezonde deelmobiliteit.**

#### **Begroting 2024**

De locaties Weeskinderendijk en Leerpark worden vanuit de gebiedsontwikkeling verder ontwikkeld tot hublocatie. Daarnaast dienen het Energiehuis en enkele buurthubs als pilotlocaties, om te leren wat er nodig is om mobiliteitshubs integraal onderdeel van het mobiliteitsnetwerk uit te laten maken. Het onderzoek naar de randvoorwaarden voor deze hubs is reeds gestart, 2024 wordt gebruikt om de hubs invulling te geven en te starten met de realisatie van deze hubs. Onderdeel van deze hubs is ook het aanbieden van deelmobiliteit. In 2024 evalueren we het huidige aanbod van deelscooters en deelfietsen en onderzoeken we aanvullende mogelijkheden van deelvervoer, zoals deelbakfietsen en deelauto's.



### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is het aanbod van deelmobiliteit verslechterd, door het terugtrekken van Gosharing uit de gemeente, waarmee deelscooters geen onderdeel meer zijn van de aanwezige deervoertuigen. Het gebruik van deze twee locaties, en deelvervoer binnen de gemeente in het algemeen wordt gemonitord en maakt onderdeel uit van het M&E plan van het Mobiliteitsplan Dordrecht 2040. Eerste monitoringsresultaten worden eind 2025 of begin 2026 verwacht. Verder wordt in 2025 onderzocht of het aanbieden van deelbakfietsen toegevoegde waarde heeft.

Parkeerders op P+R Weeskinderdijk kunnen gebruik maken van deelfietsen om het winkelgebied te bereiken of konden op zaterdag gratis gebruik maken van een pendelbus naar het centrum. Voor de hub Energiehuis zijn op dit moment geen concrete nieuwe plannen anders dan het aanbieden van deelvervoer. Plannen voor een hub bij Leerpark worden meegenomen in deze locatieontwikkeling.

Op het J.P. Heijplein en de parkeerplaats op Steegoversloot zijn buurthubs gerealiseerd met deelfietsen en een deelauto.



### **We zetten in op de doorontwikkeling van waterbushaltes.**

#### **Begroting 2024**

We maken plannen voor het aantrekkelijker maken van de waterbushaltes. In het bijzonder de Merwekade halte. In november 2023 zal het bestek voor het groot onderhoud aan deze kades klaar zijn, waarna vanaf 2024 tot 2026 de uitvoering van start gaat. Het is nog onbekend welke waterbushaltes het eerst aan de beurt zijn, het kan dus zijn dat de Merwedekade pas in 2026 wordt aangepakt. Op het moment dat het wordt aangepakt zal er onder andere een verduurzaming plaatsvinden, zullen de entrees zichtbaarder worden en de verlichting worden verbeterd.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

In 2024 is de aanbestedingsprocedure om groot onderhoud uit te voeren aan de waterbuspontons en steigers niet gelukt. De twee partijen die hadden ingeschreven konden de werkzaamheden alleen uitvoeren voor een veelvoud van het budget dat beschikbaar is. Daarom wordt in 2025 een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart. Na afronding van de aanbesteding wordt duidelijk wanneer de haltes in Dordrecht aan de beurt zijn.



### **We gaan het parkeren, vooral in de binnenstad en Schil, anders organiseren.**

#### **Begroting 2024**

In 2023 is een business case gestart om het parkeren op straat en in beschikbare parkeergarages stadsbreed door te rekenen. Hierbij is gekeken naar alle gebiedsontwikkelingen en andere ontwikkelingen in de stedelijke leefomgeving die effect hebben op parkeren. Uit de business case komen adviezen over het aantal benodigde parkeerplaatsen, waar ze moeten komen en tegen welke tarieven je daar kan parkeren. De resultaten worden in het mobiliteitsplan verwerkt zodat de raad in 2024 integraal kan beslissen over mobiliteit in de stad.

### **Activiteitsverantwoording: toelichting op activiteitsrealisatie of afwijking**

De uitkomsten van de brede financiële business case parkeren is in februari 2024 in een besloten bijeenkomst met de commissie fysiek in de raad gedeeld. De business case is verder betrokken bij het opstellen van het mobiliteitsplan Dordrecht 2040. Dit mobiliteitsplan is in september 2024 in de raad vastgesteld. Vervolgens is de raad in oktober geïnformeerd inclusief technische sessie over de schuifoperatie parkeren in relatie tot de ambities op het gebied van parkeren voor de toekomst.

### 2.2.6.3 Wat zijn de indicatoren?

#### De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| BBV-indicatoren                | Begroting<br>2024 | Jaarstukken<br>2023 | Begroting<br>2025 | Jaarstukken<br>2024 | G40         |
|--------------------------------|-------------------|---------------------|-------------------|---------------------|-------------|
| Nieuwbouw - per 1.000 woningen | 2,8 (2022)        | 12,2 (2023)         | 12,2 (2023)       | 12,3 (2023)         | 10,3 (2023) |

#### Aanvullende indicatoren

Naast de indicatoren van het BBV, zijn voor elk begrotingsprogramma ook aanvullende indicatoren opgenomen. Deze aanvullende Dordtse indicatoren komen voort uit de in de nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026 voorgenomen wens om de informatievoorziening aan de gemeenteraad verder te verbeteren. Vanaf het najaar van 2023 tot de zomer van 2024 is met de Auditcommissie een intensief traject doorlopen om deze wens te concretiseren. Daaruit heeft een werkgroep van leden van deze commissie samen met experts van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) en de ambtelijke ondersteuning een verdiepende slag gemaakt op aanvullende indicatoren. In juni 2024 heeft de werkgroep een twintigtal aanvullende indicatoren voorgelegd aan de Auditcommissie, waarna opdracht is gegeven voor een directe nul-meting (eerste data voor de indicatoren) in de zomer van 2024. Het OCD heeft de nul-meting uitgevoerd, en de aanvullende indicatoren met data zijn in de Begroting 2025 daarop voor het eerst gepresenteerd. Deze komen nu ook terug in de Jaarstukken 2024.

#### Onderzoeksverantwoording Omnibus enquête van het OCD

Elf van de aanvullende indicatoren zijn door het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) gemeten met behulp van een vragenlijstonderzoek (de omnibus) onder volwassen inwoners van de gemeente Dordrecht in augustus 2024. De indicatoren zijn ontleend aan verschillende monitoren van het OCD te weten de Monitor Communicatie en Bestuur, de Monitor Dordtse initiatieven, de Monitor Sociaal, het Onderzoek behoefte aan cultuur én de Veiligheidsmonitor. De doelgroep van de omnibus zijn volwassen inwoners uit Dordrecht. Om een representatief beeld te krijgen moet een aanzienlijk aantal respondenten deelnemen aan het onderzoek. Alleen dan is vast te stellen of verschillen in uitkomsten tussen bijvoorbeeld twee opeenvolgende jaren werkelijke verschillen zijn en niet op toeval berusten. Er is een steekproef gedaan van 4.000 personen uit de basisregistratie personen (BRP). Daarnaast zijn de 2.219 leden van het bewonerspanel benaderd met de omnibus enquête. Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief (steekproef populatie) of email (het bewonerspanel) het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen. Een kleine 2.000 (1.964) personen heeft de vragenlijst ingevuld. Het netto respons percentage is 32%. Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd. **Nota bene: de wijksverschillen zijn klein en indicatief voor verschillen, maar zijn niet statistisch significant.**

## Aanvullende indicatoren

### Omschrijving

### Actuele waarde 2024

#### 20 Woningvoorraad

Mix soort en type woningen in voorraad

**Totaal woningvoorraad Dordrecht (2024): 57.322**

Totaal aantal huurwoningen: 23.184 (40%)

- Huurwoningen corporatie: 14.958 (26%)
- Overige huurwoningen: 8.226 (14%)

Totaal aantal koopwoningen: 32.304 (56%)

- Prijsklasse tot €250.000: 5.679 (10%)
- €250.000-€280.000: 2.737 (5%)
- €280.000-€390.000: 13.135 (23%)
- €390.000-€600.000: 7.905 (14%)
- €600.000 en meer: 2.848 (5%)

Woningen WOZ-waarde onbekend (o.a. nieuwbouw, kleinere wooneenheden en woningen waarbij vanwege een bezwaarprocedure geen WOZ-waarde is vastgesteld): 1.834 (3%).

#### 21 Verkeersveiligheidsbeleving

Ervaren verkeersoverlast in de buurt (parkeerproblemen, te hard rijden, agressief verkeersgedrag) - % inwoners dat veel overlast ervaart

- **Dordt totaal: 55% (2024)**

##### **Wijken:**

- Binnenstad: 64%
- Noordflank/Stadswerven: 64%
- Oud-Krispijn: 69%
- Nieuw-Krispijn: 65%\*
- Reeland: 61%
- Staart: 54%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 59%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 47%
- Dubbeldam/De Hoven: 41%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeke: 52%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

#### 22 Verkeersongevallen

Aantal verkeersongevallen naar type

Aantal verkeersongevallen naar type (2024):

- Uitsluitend materiële schade ongevallen: 440
- Letsel ongevallen: 138
- Dodelijke ongevallen: 2

Aantal verkeersongevallen naar type

(voortschrijdend gemiddelde 2022-2024):

- Uitsluitend materiële schade ongevallen: 443
- Letsel ongevallen: 143
- Dodelijke ongevallen: 3

## 23 Verplaatsingen in de Drechtsteden

Verplaatsingen inwoners Drechtsteden naar vervoersmiddel **Functie naar vervoersmiddel (2024):**

- **Werk;** Auto: 57%, OV-Trein/bus: 11%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 26%, Te voet: 3%.
- **Opleiding;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 30%, OV-Waterbus of veerdienst: 2%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 25%, Te voet: 1%.
- **Winkelen;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 34%, Te voet: 20%.
- **Uitgaan overdag;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 5%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 35%, Te voet: 16%.
- **Uitgaan avond;** Auto: 55%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 28%, Te voet: 11%.
- **Sport in club verband;** Auto: 37%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 52%, Te voet: 9%.
- **Natuur of water in regio;** Auto: 30%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 39%, Te voet: 27%.

| Bron                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Frequentie                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 20 WOZ data, bewerking OCD (peildatum 1-1-2024)                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Jaarlijks                                              |
| 21 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Jaarlijks                                              |
| 22 VIA statistiek ongevallen                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Jaarlijks, indien mogelijk.<br>Meest recente data 2024 |
| 23 Regio Deal Aantrekkelijkheid woon werkgebied één meting (mei 2024)<br><a href="https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Bijlage-7-Conceptrapportage-Regiodeal-nulmeting-aantrekkelijkheid-woonomgeving-2.pdf">https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Bijlage-7-Conceptrapportage-Regiodeal-nulmeting-aantrekkelijkheid-woonomgeving-2.pdf</a> | Jaarlijks, indien mogelijk                             |

## 2.2.6.4 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

Bedragen x € 1.000

| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
|---------------------------------|----------------|----------------|
| Lasten                          | 117.395        | 74.222         |
| Baten                           | 95.844         | 51.939         |
| <b>Saldo</b>                    | <b>21.550</b>  | <b>22.283</b>  |
| Toevoeging reserves             | 11.686         | 11.100         |
| Onttrekking reserves            | 27.240         | 26.924         |
| <b>Totaal programma</b>         | <b>5.997</b>   | <b>6.460</b>   |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

### Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Bedragen x € 1.000

|                                                                  | Lasten                 |           |               | Baten                      |           |                |
|------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|---------------|----------------------------|-----------|----------------|
|                                                                  | Begroot                | Werkelijk | Vershil       | Begroot                    | Werkelijk | Vershil        |
| Verkeersveiligheid                                               | 750                    | 619       | 131           | 438                        | 298       | -140           |
| Vergunningen                                                     | 9.513                  | 9.528     | -15           | 5.205                      | 4.234     | -971           |
| Vergunningen                                                     | 571                    | 560       | 11            |                            |           |                |
| Funderingen                                                      | 8                      |           | 8             |                            |           |                |
| Monumenten                                                       | 597                    | 651       | -54           | 1                          | 3         | 2              |
| Planologisch juridisch instrumentarium                           | 109                    | 192       | -83           | 207                        | 233       | 26             |
| Bouwgronden wonen zonder exploitatie                             | 56.630                 | 34.479    | 22.151        | 44.828                     | 16.651    | -28.177        |
| Exploitatie gemeentelijke eigdommen                              | 2.065                  | 1.993     | 72            | 7.635                      | 6.996     | -639           |
| Grondbeleid en ontwikkeling                                      | 739                    | 579       | 160           |                            |           |                |
| Bedrijventerreinen                                               | 28.802                 | 8.063     | 20.739        | 21.997                     | 7.801     | -14.196        |
| Hoofdinfrastructuur (auto, fiets, water en OV)                   | 6.349                  | 6.929     | -580          | 1.735                      | 1.556     | -179           |
| Parkeren                                                         | 6.732                  | 7.349     | -617          | 13.530                     | 13.497    | -33            |
| Woningbouw                                                       | 4.530                  | 3.280     | 1.250         | 268                        | 669       | 401            |
| Totaal                                                           | 117.395                | 74.222    | <b>43.173</b> | 95.844                     | 51.938    | <b>-43.906</b> |
| <b>Vershil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |           |               |                            |           | <b>-733</b>    |
| Reserves                                                         | Stortingen in reserves |           |               | Onttrekkingen uit reserves |           |                |
|                                                                  | Begroot                | Werkelijk | Vershil       | Begroot                    | Werkelijk | Vershil        |
| Mutaties in de reserves                                          | 11.686                 | 11.100    | <b>586</b>    | 27.239                     | 26.923    | <b>-316</b>    |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                     |                        |           |               |                            |           | <b>270</b>     |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                         | 129.081                | 85.322    | <b>43.759</b> | 123.083                    | 78.861    | <b>-44.222</b> |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>            |                        |           |               |                            |           | <b>-463</b>    |

## 3 Financiën van Dordrecht

### 3.1 Algemene Dekkingsmiddelen

In de zes [begrotingsprogramma's](#) is beschreven wat we concreet hebben bereikt, wat we daarvoor gedaan hebben en wat het heeft gekost. Het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen is relatief beleidsarm en wijkt, evenals de overige onderdelen onder de Financiën van Dordrecht, in opzet en inhoud af van die structuur.

Om de begroting structureel en reëel in evenwicht te houden, moet tegenover kosten ook een dekking staan. Voor een groot deel zijn dat de algemene dekkingsmiddelen: inkomsten van de gemeente die vrij besteed zijn. Het resultaat werd naast macro-economische ontwikkelingen zoals inflatie, de stijging van de rente en de krapte op de arbeidsmarkt vooral beïnvloed door een aantal incidentele meevallers. We zien overigens dat net als in voorgaande jaren behoorlijke fluctuaties in de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds en daartegenover steeds meer specifieke uitkeringen. Dat maakt het steeds moeilijker een betrouwbaar en voorspelbaar meerjarenbeeld te krijgen. Door diverse oorzaken daalt de Algemene Uitkering vanaf 2026 aanzienlijk en kunnen we met recht spreken van de problematiek van een 'financieel ravijn' als via ombuigingen het gat van € 3 miljard niet wordt gedicht.

#### Financiële uitgangspunten

Om onze financiële huishouding gezond te houden en ook in de toekomst gesteld te staan, hanteerden we de volgende uitgangspunten in 2024:

- Het structureel sluitend houden van de begroting is een grote uitdaging. We hebben ons echter kunnen houden aan de afspraken voor een sluitende meerjarenbegroting. Deze afspraak geldt voor in ieder geval de periode 2024-2025, waarbinnen de ambities van het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) waargemaakt moeten worden. De Begroting 2025 sluit op dit moment nog voordelig. Uit de inventarisatie van de financiële knelpunten voor de Perspectiefnota 2026 blijkt dat de uitdaging om de begroting vanaf 2026 sluitend te krijgen groot is. Hiervoor zijn de ombuigingsmogelijkheden aan de inwoners en de raad voorgelegd. Het voorstel met ombuigingen gaat via de Perspectiefnota 2026 in juni naar de raad. In juli 2025 besluit de raad waar de gemeente vanaf 2026 op gaat bezuinigen. In november 2025 legt de raad dit vast in de Begroting 2026.
- We zijn zorgvuldig omgegaan met het belastinggeld van de inwoners. We staan voor een ten opzichte van andere gemeenten bescheiden en in relatie tot onze voorzieningen en financiële uitdagingen, reëel gemeentelijk lastenniveau.
- We hebben ons niet gehouden aan de bestaande norm voor de weerstandratio van minimaal 1,0 om in staat te zijn risico's op te kunnen vangen.
- We hebben zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande en nieuwe externe middelen (fondsen vanuit Europa, het Rijk, provincie en andere partners), waarbij gemeentelijke middelen worden ingezet als cofinanciering, vliegwielen en soms voorfinanciering.
- We hebben gewerkt met gemeenschapsgeld, waarbij we hechten aan een transparante verantwoording. We optimaliseren de P&C-producten via de lijn van de [Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden 2022-2026](#).

#### 3.1.1 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

Bedragen x € 1.000

| <b>Algemene Dekkingsmiddelen</b> | <b>Begroting 2024</b> | <b>Werkelijk 2024</b> |
|----------------------------------|-----------------------|-----------------------|
| Lasten                           | 13.868                | 9.429                 |
| Baten                            | 436.432               | 438.504               |
| <b>Saldo</b>                     | <b>-422.564</b>       | <b>-429.076</b>       |
| Toevoeging reserves              | 6.287                 | 5.084                 |
| Onttrekking reserves             | 10.800                | 7.870                 |
| <b>Totaal programma</b>          | <b>-427.078</b>       | <b>-431.862</b>       |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

**Algemene Dekkingsmiddelen**

Bedragen x € 1.000

|                                                                   | <b>Lasten</b>                 |                  |                 | <b>Baten</b>                      |                  |                 |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------|------------------|-----------------|-----------------------------------|------------------|-----------------|
|                                                                   | <b>Begroot</b>                | <b>Werkelijk</b> | <b>Verschil</b> | <b>Begroot</b>                    | <b>Werkelijk</b> | <b>Verschil</b> |
| Algemene uitkering                                                |                               |                  |                 | 380.112                           | 379.171          | -941            |
| Belastingheffing                                                  | 4.195                         | 2.914            | 1.281           | 39.590                            | 39.565           | -25             |
| Geldleningen                                                      | 730                           | 690              | 40              | 1.176                             | 1.159            | -17             |
| Beleggingen                                                       | 994                           | 2.894            | -1.900          | 5.784                             | 6.197            | 413             |
| Resultaatsrekening                                                | 6.649                         |                  | 6.649           |                                   |                  |                 |
| Vastgoed niet in eigen gebruik                                    | 12.764                        | 10.842           | 1.922           | 4.523                             | 4.520            | -3              |
| Treasury                                                          | -11.464                       | -7.911           | -3.553          | 5.248                             | 7.893            | 2.645           |
| <b>Totaal</b>                                                     | <b>13.868</b>                 | <b>9.429</b>     | <b>4.439</b>    | <b>436.433</b>                    | <b>438.505</b>   | <b>2.072</b>    |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                               |                  |                 |                                   |                  | <b>6.511</b>    |
| <b>Reserves</b>                                                   | <b>Stortingen in reserves</b> |                  |                 | <b>Onttrekkingen uit reserves</b> |                  |                 |
|                                                                   | <b>Begroot</b>                | <b>Werkelijk</b> | <b>Verschil</b> | <b>Begroot</b>                    | <b>Werkelijk</b> | <b>Verschil</b> |
| Mutaties in de reserves                                           | 6.287                         | 5.083            | 1.204           | 10.800                            | 7.870            | -2.930          |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |                               |                  |                 |                                   |                  | <b>-1.726</b>   |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting</b>                   | <b>20.155</b>                 | <b>14.512</b>    | <b>5.643</b>    | <b>447.233</b>                    | <b>446.375</b>   |                 |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                               |                  |                 |                                   |                  | <b>4.785</b>    |



## 3.2 Overhead

### 3.2.1 Overheadkosten

In het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) is gedefinieerd welke lasten en baten onderdeel uitmaken van de paragraaf overhead. Met als doel om het inzicht in de overhead te verbeteren en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. De Dordtse overhead heeft voor een gedeelte betrekking op de Servicegemeente Dordrecht die de meeste van de PIJOFACH-taken voor de gemeente Dordrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot zijn een groot deel van de eigen personeelskosten en de daaraan verbonden algemene kosten overheadkosten. Hiertoe behoren bijvoorbeeld de directie, secretariaat, planning en control en organisatieadvies.

| Bedragen x 1.000                      |                      |                 |                      |
|---------------------------------------|----------------------|-----------------|----------------------|
| Overheadkosten per onderdeel          | Jaarrekening<br>2024 | Begroot 2024    | Jaarrekening<br>2023 |
| Servicegemeente Dordrecht (SGD)       | € 21.325             | € 23.364        | € 24.151             |
| Personeelskosten overhead             | € 26.918             | € 17.853        | € 22.748             |
| Algemene en personeelsgebonden kosten | € 12.950             | € 11.342        | € 10.959             |
| Huisvesting & Facilitaire Zaken       | € 3.065              | € 3.292         | € 4.098              |
| Subtotaal overheadkosten              | € 64.258             | € 55.851        | € 61.957             |
| Overhead naar grondexploitatie        | € -5.899             | € -2.343        | € -3.143             |
| <b>Totaal overheadkosten</b>          | <b>€ 58.359</b>      | <b>€ 53.508</b> | <b>€ 58.814</b>      |

De werkelijke overheaduitgaven zijn afgerond € 4,9 miljoen hoger dan begroot. Dit is grotendeels het gevolg van hogere salarissen en hieraan verbonden personele uitgaven zoals opleidingen. De afwijkingen op de overhead zijn ook opgenomen in de toelichting op het [onderdeel overhead](#).

### 3.2.2 Wat zijn de indicatoren?

#### De basis: BBV-indicatoren

De basisindicatoren komen voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dit is een vaste set verplichte beleidsindicatoren gehanteerd door het Rijk om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te bevorderen. Deze basis BBV-indicatoren zijn standaard onderverdeeld naar 'taakvelden', er is in de begroting een koppeling gemaakt tussen de taakvelden en de begrotingsprogramma's, waardoor deze nu een logische link vormen. Een totaal overzicht van de BBV-indicatoren is ook terug te vinden in de bijlagen van deze Jaarstukken. Omdat de basis BBV-indicatoren voor elke gemeente gelijk zijn, hebben deze geen specifieke relatie met de Dordtse doelstellingen. Wel is een vergelijking opgenomen met het gemiddelde van de G40 gemeenten. Daarnaast zijn via de website [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) de BBV-indicatoren van Dordrecht per thema te vergelijken met een selectie naar keuze (onder andere landelijk, provinciaal niveau of regionaal niveau).

| BBV-indicatoren                                                                               | Begroting<br>2024 | Jaarstukken<br>2023 | Begroting<br>2025 | Jaarstukken<br>2024 | G40  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------|-------------------|---------------------|------|
| Formatie - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)                                                     | 10,82 (2024)      | 10,96 (2023)        | 11,10 (2025)      | 10,67 (2024)        | n.b. |
| Bezetting - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)                                                    | 10,75 (2024)      | 11,33 (2023)        | 12,59 (2025)      | 13,06 (2024)        | n.b. |
| Apparaatskosten - kosten per inwoner (€)                                                      | 931,32<br>(2024)  | 800,74<br>(2023)    | 935,40<br>(2025)  | 1.266,92<br>(2024)  | n.b. |
| Externe inhuur - kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen <sup>1</sup> | 8,08 (2024)       | 24,55 (2023)        | 8,48 (2025)       | 20,60 (2024)        | n.b. |
| Overhead - % van de totale lasten (%)                                                         | 12,51 (2024)      | 7,84 (2023)         | 6,84 (2025)       | 7,75 (2024)         | n.b. |

<sup>1</sup> Uitgangspunt is een begrote formatie met eigen personeel. Doordat we in de afgelopen jaren vacatures steeds moeilijker kunnen invullen, is het inhuurpercentage steeds hoger.

## Aanvullende indicatoren

Er zijn geen aanvullende indicatoren opgenomen op dit onderdeel Overhead.

### 3.2.3 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000      |                |                |
|-------------------------|----------------|----------------|
| Overhead                | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                  | 102.679        | 104.219        |
| Baten                   | 41.777         | 43.271         |
| <b>Saldo</b>            | <b>60.902</b>  | <b>60.949</b>  |
| Toevoeging reserves     | 1.401          | 1.316          |
| Onttrekking reserves    | 3.774          | 3.905          |
| <b>Totaal programma</b> | <b>58.530</b>  | <b>58.359</b>  |

Met de [programmarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

| Bedragen x € 1.000                                                |         |           |                            |         |           |            |
|-------------------------------------------------------------------|---------|-----------|----------------------------|---------|-----------|------------|
| Overhead                                                          | Lasten  |           |                            | Baten   |           |            |
|                                                                   | Begroot | Werkelijk | Verschil                   | Begroot | Werkelijk | Verschil   |
| Overhead                                                          | 40.831  | 42.647    | -1.816                     | 2.304   | 3.404     | 1.100      |
| Overhead SGD                                                      | 61.848  | 61.572    | 276                        | 39.473  | 39.867    | 394        |
| Totaal                                                            | 102.679 | 104.219   | -1.540                     | 41.777  | 43.271    | 1.494      |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |         |           |                            |         |           | <b>-46</b> |
| Stortingen in reserves                                            |         |           | Onttrekkingen uit reserves |         |           |            |
| Reserves                                                          | Begroot | Werkelijk | Verschil                   | Begroot | Werkelijk | Verschil   |
| Mutaties in de reserves                                           | 1.401   | 1.315     | 86                         | 3.774   | 3.905     | 131        |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |         |           |                            |         |           | <b>217</b> |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          | 104.080 | 105.534   | -1.454                     | 45.551  | 47.176    | 1.625      |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |         |           |                            |         |           | <b>171</b> |

## 3.3 Vennootschapsbelasting

### 3.3.1 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000      |                |                |
|-------------------------|----------------|----------------|
| Vennootschapsbelasting  | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                  | 106            | 226            |
| Baten                   | 0              | 11             |
| <b>Saldo</b>            | <b>106</b>     | <b>216</b>     |
| Toevoeging reserves     |                |                |
| Onttrekking reserves    |                |                |
| <b>Totaal programma</b> | <b>106</b>     | <b>216</b>     |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

| Bedragen x € 1.000                                                |                        |           |             |                            |           |             |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|-------------|----------------------------|-----------|-------------|
| Vennootschapsbelasting                                            |                        |           |             |                            |           |             |
|                                                                   | Lasten                 |           |             | Baten                      |           |             |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk | Verschil    | Begroot                    | Werkelijk | Verschil    |
| Vennootschapsbelasting                                            | 106                    | 226       | -120        | 11                         | 11        |             |
| Totaal                                                            | 106                    | 226       | <b>-120</b> | 11                         | <b>11</b> |             |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |           |             |                            |           | <b>-109</b> |
| Reserves                                                          | Stortingen in reserves |           |             | Onttrekkingen uit reserves |           |             |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk | Verschil    | Begroot                    | Werkelijk | Verschil    |
| Vennootschapsbelasting                                            |                        |           |             |                            |           |             |
| Mutaties in de reserves                                           |                        |           |             |                            |           |             |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |                        |           |             |                            |           |             |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          | 106                    | 226       | <b>-120</b> | 11                         | <b>11</b> |             |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |           |             |                            |           | <b>-109</b> |

## 3.4 Onvoorzien

### 3.4.1 Wat heeft het gekost?

Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten inclusief toevoegingen en onttrekkingen uit reserves. In deze jaarstukken is een [verschillenanalyse per programma](#) opgenomen. Hierin geven we de belangrijkste oorzaken aan van de hieronder genoemde verschillen ten opzichte van de actuele begroting.

| Bedragen x € 1.000      |                |                |
|-------------------------|----------------|----------------|
| Onvoorzien              | Begroting 2024 | Werkelijk 2024 |
| Lasten                  | 0              | 0              |
| Baten                   | 0              | 0              |
| <b>Saldo</b>            | <b>0</b>       | <b>0</b>       |
| Toevoeging reserves     |                |                |
| Onttrekking reserves    |                |                |
| <b>Totaal programma</b> | <b>0</b>       | <b>0</b>       |

Met de [programmamarekening](#) is een totaaloverzicht opgenomen van de gerealiseerde baten en lasten op productniveau. Hieronder wordt het programmaoverzicht weergegeven onderverdeeld naar lasten en baten van de verschillende producten en mutaties met de reserves.

| Bedragen x € 1.000                                                |                        |           |          |                            |           |          |
|-------------------------------------------------------------------|------------------------|-----------|----------|----------------------------|-----------|----------|
| Onvoorzien                                                        | Lasten                 |           |          | Baten                      |           |          |
|                                                                   | Begroot                | Werkelijk | Verschil | Begroot                    | Werkelijk | Verschil |
| Onvoorzien                                                        |                        |           |          |                            |           |          |
| Totaal                                                            |                        |           |          |                            |           |          |
| <b>Verschil tov actuele begroting excl. mutaties reserves (a)</b> |                        |           |          |                            |           |          |
|                                                                   | Stortingen in reserves |           |          | Onttrekkingen uit reserves |           |          |
| <b>Reserves</b>                                                   | Begroot                | Werkelijk | Verschil | Begroot                    | Werkelijk | Verschil |
| Mutaties in de reserves                                           |                        |           |          |                            |           |          |
| <b>Mutaties reserves (b)</b>                                      |                        |           |          |                            |           |          |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting                          |                        |           |          |                            |           |          |
| <b>Totale verschil t.o.v. actuele begroting (a+b)</b>             |                        |           |          |                            |           |          |

## 4 Paragrafen

### 4.1 Lokale heffingen

Het gemeentelijk kader om de lokale heffingen vorm te geven en uit te voeren bestaat uit de [Nota Lokale Heffingen](#), de diverse planning en control documenten (kadernota, begroting, bestuursrapportage en jaarstukken) en de verschillende belasting- of tariefsverordeningen. Daar waar de Nota richtinggevend en meerjarig is van karakter, betreffen de P&C-documenten en de tariefsverordeningen in beginsel altijd een jaarschijf.

#### 4.1.1 Ontwikkelingen en rijksbeleid

##### **Legesverordening 2024**

De legesverordening is per [2024](#) ingrijpend gewijzigd. Er waren aanpassingen nodig om gesteld te staan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging per 1 januari 2024. Daarnaast had de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de inwerkingtreding van de Omgevingswet aangegrepen om de structuur van haar modelverordening, die door ons zoveel als mogelijk gevolgd wordt, om te zetten.

##### **Ondernemersfonds ingesteld per 2024**

De raad heeft op [19 december 2023](#) ingestemd met het voorstel inzake het instellen van een in het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (pagina 15) opgenomen op te richten ondernemersfonds per 1 januari 2024. Dit heeft tevens geleid tot aanpassing van de [Verordening onroerende zaakbelastingen 2024](#) teneinde het fonds te voeden en tot intrekking van de [Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting voor het Kernwinkelgebied van de gemeente Dordrecht](#) omdat zowel de reclamebelasting als de heffing van de bijdrage bedrijveninvesteringszones (BIZ) in het fonds zijn opgegaan.

##### **Maximum op stijging OZB**

Het kabinet heeft in het hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 opgenomen dat de stijging van de gemeentelijke woonlasten (OZB) wordt gemaximeerd via afspraken met gemeenten. Hier is nog geen invulling aan gegeven.

#### 4.1.2 Gemeentelijke belastingopbrengsten

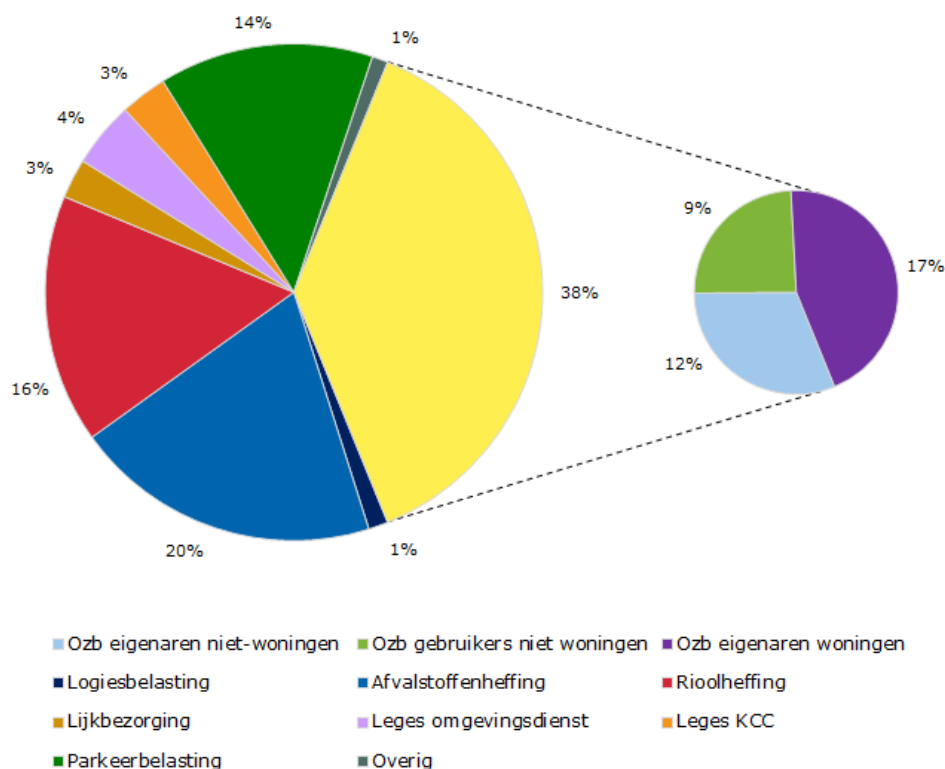
In 2024 is 13% van alle inkomsten afkomstig uit lokale heffingen, waarvan 39% ongebonden inkomsten zijn. Lokale heffingen zijn een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Wij merken op dat de verschillen tussen 2023 en 2024 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar slechts van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen hierbij een rol.

| Heffingssoort                                           | Rekening<br>2023 | Begroting 2024<br>na wijziging | Rekening<br>2024 | Fluctuatie<br>2024 |
|---------------------------------------------------------|------------------|--------------------------------|------------------|--------------------|
| <b>Algemene dekkingsmiddelen (ongebonden heffingen)</b> |                  |                                |                  |                    |
| OZB eigenaren niet-woningen                             | 9.626            | 10.953                         | 11.261           | 308                |
| OZB gebruikers niet-woningen                            | 7.089            | 8.330                          | 8.818            | 488                |
| OZB eigenaren woningen                                  | 15.058           | 16.145                         | 16.215           | 70                 |
| <i>Subtotaal OZB</i>                                    | <i>31.773</i>    | <i>35.428</i>                  | <i>36.294</i>    | <i>866</i>         |
| Hondenbelasting <sup>1</sup>                            | nvt              | nvt                            | nvt              | nvt                |
| Precariobelasting                                       | 168              | 211                            | 427              | 216                |
| Logiesheffing                                           | 735              | 1.330                          | 1.235            | -95                |
| <b>Subtotaal ongebonden heffingen</b>                   | <b>32.676</b>    | <b>36.969</b>                  | <b>37.956</b>    | <b>987</b>         |
| <b>Gebonden heffingen</b>                               |                  |                                |                  |                    |
| Afvalstoffenheffing                                     | 17.701           | 19.228                         | 19.229           | 1                  |
| Rioolheffing                                            | 14.408           | 15.428                         | 15.608           | 180                |
| Reinigingsrecht                                         | 130              | 161                            | 141              | -20                |
| Lijkbezorgingsrechten                                   | 2.512            | 2.558                          | 2.475            | -83                |
| Leges omgevingsvergunning                               | 4.167            | 4.991                          | 4.113            | -878               |
| Leges KCC                                               | 1.700            | 2.746                          | 2.935            | 189                |
| Leges APV en overige leges                              | 57               | 197                            | 111              | -86                |
| Parkeerbelastingen <sup>2</sup>                         | 11.398           | 13.508                         | 13.440           | -68                |
| Marktgeld                                               | 281              | 313                            | 315              | 2                  |
| <b>Subtotaal gebonden heffingen</b>                     | <b>52.354</b>    | <b>59.130</b>                  | <b>58.367</b>    | <b>-763</b>        |
| <b>TOTAAL</b>                                           | <b>85.030</b>    | <b>96.099</b>                  | <b>96.323</b>    | <b>224</b>         |

<sup>1</sup> Geen heffing hondenbelasting (2023-2026) in de bestuursperiode 2022-2026, zie het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (pagina 24).

<sup>2</sup> Deze categorie bestaat zowel uit de publiekrechtelijke parkeerbelastingen als de privaatrechtelijke parkeergelden.

## Aandeel per heffingssoort



### 4.1.3 Woonlasten (lokale lasten)

Tot de woonlasten worden de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gerekend. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. In onderstaande tabellen wordt de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen en de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens weergegeven.

De OZB is berekend op basis van de laatste door het CBS gepubliceerde gemiddelde WOZ-waarde van woningen voor het desbetreffende jaar. Deze waarde is berekend naar de peildatum 1 januari van het voorgaande jaar. De WOZ-waarde 2024 is dus berekend naar de waardepeildatum 1 januari 2023.

#### Eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen

Bedragen x € 1

|                                     | 2021       | 2022       | 2023 <sup>2</sup>      | Toegepaste<br>indexering 2024 | 2024       |
|-------------------------------------|------------|------------|------------------------|-------------------------------|------------|
| Gem. WOZ-waarde                     | 283.000    | 308.000    | 365.000                | 3,0%                          | 380.000    |
| OZB-eigenaar                        | 288,66     | 299,99     | 324,85                 | 7,4%                          | 343,90     |
| Afvalstoffenheffing <sup>1</sup>    | 301,20     | 312,60     | 332,28                 | 7,4%                          | 356,76     |
| Rioolheffing eigenaar               | 106,92     | 108,31     | 115,13                 | 7,4%                          | 123,65     |
| Rioolheffing gebruiker <sup>1</sup> | 95,16      | 96,36      | 102,36                 | 7,4%                          | 109,92     |
| <b>Ontwikkeling lastendruk</b>      | <b>792</b> | <b>817</b> | <b>875<sup>2</sup></b> |                               | <b>934</b> |
| Stijging                            | 4,1%       | 3,2%       | 7,0% <sup>2</sup>      |                               | 6,8%       |



De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens die huren, ziet er als volgt uit. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar.

#### Huurders

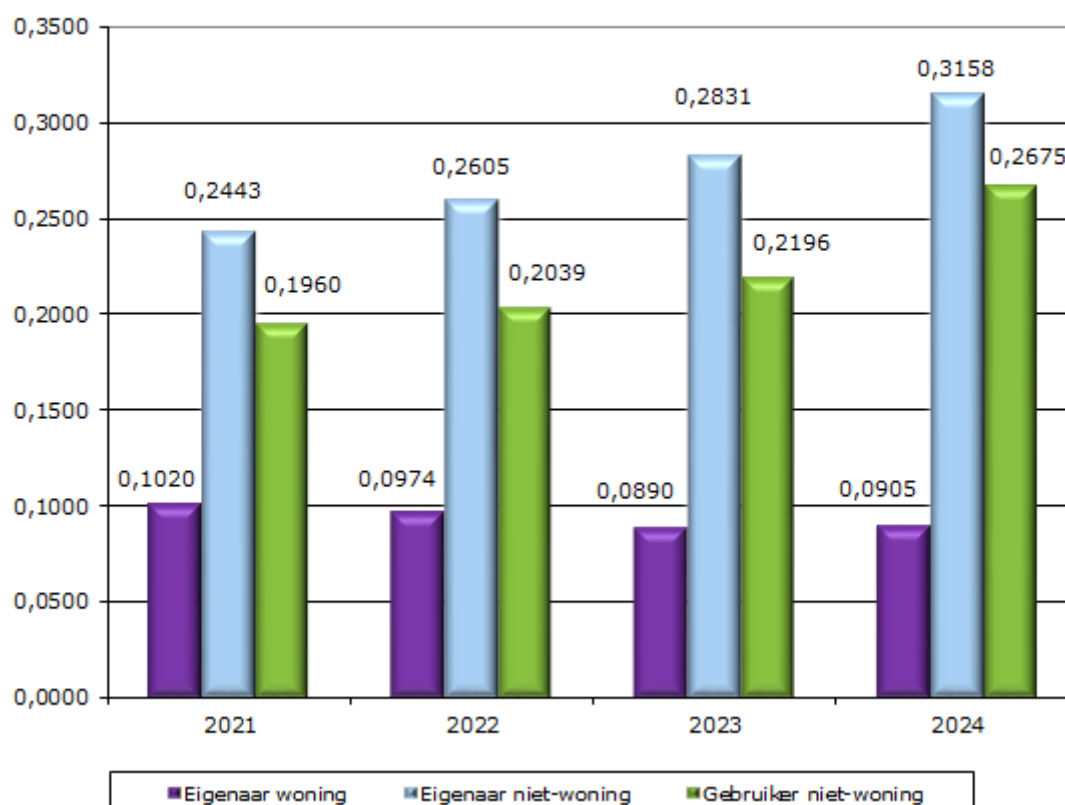
|                                     | 2021       | 2022       | 2023 <sup>2</sup>      | Toegepaste<br>indexering 2024 | 2024       |
|-------------------------------------|------------|------------|------------------------|-------------------------------|------------|
| Afvalstoffenheffing <sup>1</sup>    | 301,20     | 312,60     | 332,28                 | 7,4%                          | 356,76     |
| Rioolheffing gebruiker <sup>1</sup> | 95,16      | 96,36      | 102,36                 | 7,4%                          | 109,92     |
| <b>Ontwikkeling lastendruk</b>      | <b>396</b> | <b>409</b> | <b>435<sup>2</sup></b> |                               | <b>467</b> |
| Stijging                            | 4,9%       | 3,2%       | 6,3% <sup>2</sup>      |                               | 7,4%       |

<sup>1</sup> Voor een uitvoerbare inning dienen de tarieven deelbaar te zijn door 12.

<sup>2</sup> In 2023 ([zie Begroting 2023](#)) is een tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud verstrekt waardoor de daadwerkelijke ontwikkeling van de lastendruk lager was dan in de tabellen is opgenomen. Door deze € 75 te betrekken in de opstelling was er sprake van een daling van de woonlasten in 2023 ten opzichte van 2022. Voor eigenaren-bewoners met woning met gemiddelde WOZ-waarde voor koopwoningen betrof dat -2,9% en voor huurders was dat -12,1%.

#### 4.1.3.1 OZB

### Ontwikkeling OZB-tarieven in %



#### Tariefsaanpassing 2024 (zie ook de [Kadernota 2024](#) en de [Begroting 2024](#))

Tot en met 2019 gold als enige restrictie voor de opbrengst OZB de macronorm. Deze is in 2020 vervangen door de benchmark lokale lasten. Zie voor meer toelichting en de resultaten van de

benchmark 2024 Zuid-Holland het onderdeel [Benchmark lokale lasten](#) in de paragraaf Lokale heffingen van de Begroting 2024.

Basis voor de ontwikkeling van de percentages (in casu: tarieven) zijn de begrote OZB opbrengsten van het voorgaande jaar, de inflatiecorrectie, de verwachte waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen en de verwachte leegstand bij gebruik niet-woningen. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak. Deze wordt vastgesteld volgens de regels van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Voor 2024 golden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2023. Sinds 2009 is de verschuldigde OZB een percentage van de waarde van de onroerende zaak. Huurders betalen geen OZB en rioolheffing eigenaar. De gemiddelde WOZ waarde 2023 per koopwoning bedroeg € 365.000.

De werkelijke OZB is en blijft van veel factoren afhankelijk. Een realisatie die exact aansluit op de raming is per definitie onmogelijk. Factoren die daarbij onder andere een rol spelen:

- De vastgoedmarkt en bouwtempo. Omdat nieuwbouw of wijziging (bijvoorbeeld sloop of leegstand) van grote fiscale objecten een grotere impact kunnen hebben op de belastingopbrengsten en gedurende drie jaar voor een bepaald belastingjaar aanslagen kunnen worden verzonden is het mogelijk dat de jaarlijkse opbrengsten OZB niet-woningen (sterk) afwijken van de ramingen.
- Objecten waarvan geen eerdere waarde bekend is worden niet meegenomen bij het prognosticeren van balansposten voor nog op te leggen aanslagen, omdat dit een probleem vormt voor de accountantscontrole. Dit geldt voor zowel woningen als niet-woningen. Soms valt die uitkomst in werkelijkheid toch anders uit vanwege de prijsontwikkelingen op de woningmarkt. Voor 2024 is in totaal gerekend met 8,6 ton aan nog op te leggen OZB. Zie ook volgende punt.
- Er waren door capaciteitsproblemen achterstanden in taxaties, welke resulteerden in oplegging over meerdere jaren en verantwoording ineens in de jaarrekening. De verwachting is dat de grootste achterstand in 2025 tot het verleden behoort. De meeropbrengst heeft dus feitelijk een incidentele component voor wat betreft opleggingen over eerdere jaren, maar wordt tot dusver in zijn geheel als incidenteel beschouwd. Echter het is een bestuurlijke keuze om - binnen de regelgeving voor belastingverhogingen- de opbrengst als volledig structureel te gaan beschouwen door deze als 'gewenste opbrengst' te kwalificeren; los van andere afwegingen zoals CPI-indexering.

#### **4.1.3.2 Afvalstoffenheffing**

De afvalstoffenheffing is met 7,4% bijgesteld om in balans te blijven met de inflatie, conform de [Kadernota 2024](#).

#### **4.1.3.3 Rioolheffing**

De rioolheffing is met 7,4% bijgesteld om in balans te blijven met de inflatie, conform de [Kadernota 2024](#).

### **4.1.4 Vergelijking woonlasten 2024**

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) bracht, naast de Atlas van de lokale lasten, ook jaarlijks een overzicht uit met Kerngegevens van de grote gemeenten. Per 2024 vindt dit onderzoek niet meer plaats en wordt verwezen naar de [Benchmark G40 en G4 gemeente 2024](#), waar de woonlasten van 44 gemeenten worden vergeleken. Het betreft hier een vergelijking voor een huishouden met een gemiddelde gezinsomvang in een koopwoning met een gemiddelde WOZ-waarde.

Dordrecht neemt in 2024 met € 936 een twaalfde plaats in, waarbij we zeven plekken dalen ten opzichte van 2023. In 32 van de onderzochte gemeenten zijn de lokale woonlasten dus hoger dan in Dordrecht. Tilburg is wederom het goedkoopst en neemt met € 759 de eerste plaats in. Leiden is

evenals vorig jaar de duurste van de G40 en G4 gemeenten en staat met € 1.234 op de laatste plaats.

Voor een uitgebreide vergelijking van de woonlasten 2024 [met G40 en G4 gemeenten](#), [met referentiegemeenten en met de Drechtsteden](#) verwijzen we naar de [paragraaf Lokale Heffingen](#) in de Begroting 2025.

Voor de [benchmark lokale lasten 2024](#) verwijzen we naar de Begroting 2025.

#### 4.1.4.1 Belastingcapaciteit

Onderstaande tabel geeft de belastingcapaciteit van de gemeente weer. De tabel betreft één van de zogenaamde kengetallen die het gemakkelijker moet maken inzicht te verkrijgen in de financiële positie van de gemeente. Voor een beschouwing van alle kengetallen samen verwijzen we naar het onderdeel [financiële positie](#).

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de verhouding van de lokale lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Deze wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden te vergelijken met het landelijk gemiddelde, uitgedrukt in een percentage. Alle cijfers zijn overgenomen uit de Atlas van de lokale lasten van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van het overeenkomstige jaar. Dit in tegenstelling tot dit overzicht bij de begroting waarbij het cijfer OZB (A) een prognose betreft.

Ten opzichte van 2022, met een belastingcapaciteit van 93%, is er in 2023 sprake van een flinke daling naar 89% door de verstrekking van een eenmalige tegemoetkoming in de gestegen kosten van levensonderhoud. Per 2024 stijgt de belastingcapaciteit naar 99% en voor 2025 komen we uit op 95%. Dit houdt in dat Dordrecht in 2025 qua woonlasten ongeveer 5% procent onder het landelijk gemiddelde van € 994 zit.

| Bedragen x € 1                                                                                          |            |            |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|------------|
|                                                                                                         | 2023       | 2024       | 2025       |
| A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde                                                       | 334        | 345        | 344        |
| B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde                                                     | 217        | 234        | 238        |
| C Afvalstoffenheffing voor een gezin                                                                    | 332        | 357        | 364        |
| D Eventuele heffingskorting                                                                             | -75        | 0          | 0          |
| E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)                                      | 808        | 936        | 946        |
| F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in laatst bekende begrotingsjaar (dus 2022, 2023 en 2024) | 904        | 944        | 994        |
| <b>Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%</b>                                | <b>89%</b> | <b>99%</b> | <b>95%</b> |

Door de nieuwe berekeningsmethode van het COELO, gebaseerd op het met ingang van 2022 publiceren van de afzonderlijke gemiddelde WOZ-waarde voor zowel koop- als huurwoningen door het CBS waar deze eerst enkel als gezamenlijk gemeld werden, zijn oudere opstellingen (eerder dan de Begroting 2023) van de belastingcapaciteit niet langer onderling vergelijkbaar. Zie voor meer uitleg hierover de [belastingcapaciteit](#) in de Begroting 2023.

#### 4.1.5 Kwijtschelden van gemeentelijke belastingen

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. Onze gemeente hanteert de zogeheten 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Naast een inkomenstoets vindt ook een vermogenstoets plaats. Vanaf 2010 wordt gebruik gemaakt van

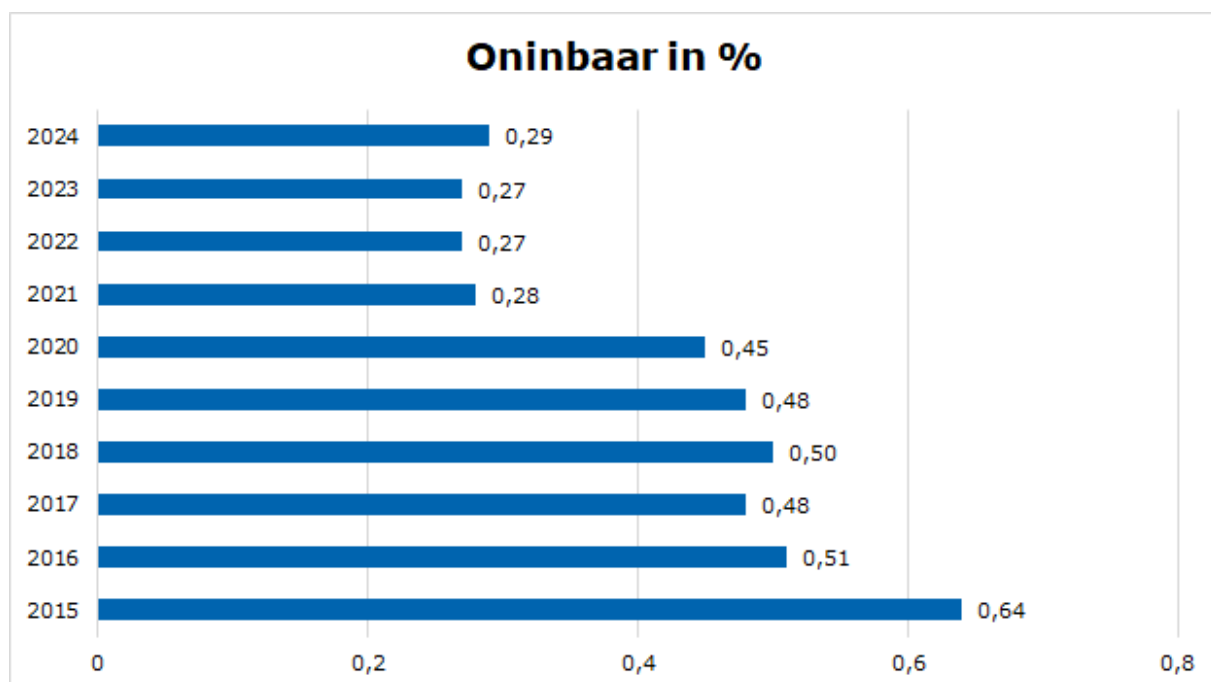
de voortoets via het [Landelijk Inlichtingenbureau](#) voor het verlenen van geautomatiseerde kwijtschelding met als doel verlaging van de administratieve lasten voor de burgers.

De regels voor het toekennen, worden bepaald door de Rijksoverheid, gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In Dordrecht kan kwijtschelding worden gevraagd voor: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges urgentieverklaring. Er zijn in 2024 ongeveer 2.827 kwijtscheldingsverzoeken binnengekomen. Via 3.615 geautomatiseerde kwijtscheldingen is in 2024 ongeveer € 1,57 miljoen kwijtgescholden, circa 4,75% meer dan in 2023. Het aantal op geautomatiseerde wijze verleende kwijtscheldingen is ongeveer 2,4% gedaald ten opzichte van 2023, door de tariefstijging van 2023 naar 2024 van 7,4% is het (absolute) kwijtscheldingsbedrag wel toegenomen.

Bedragen x € 1.000

| Heffingsoort        | Kwijtschelding 2024 | Kwijtschelding in 2024 over eerdere jaren | Totaal       |
|---------------------|---------------------|-------------------------------------------|--------------|
| OZB                 | 1                   | 0                                         | 1            |
| Afvalstoffenheffing | 1.512               | 36                                        | 1.547        |
| Rioolheffing        | 479                 | 11                                        | 491          |
| <b>Totaal</b>       | <b>1.992</b>        | <b>47</b>                                 | <b>2.039</b> |

We voeren een zeer actief beleid op het gebied van invordering, door tijdig te herinneren en aanmaningen te versturen. Waar nodig gaan we over tot dwanginvordering. Desondanks blijken deze inspanningen in sommige gevallen ontoereikend en rest niets anders dan, nadat alle invorderingsmogelijkheden zijn benut, deze verschuldigde belastingen wegens oninbaarheid af te boeken. In de meeste gevallen is de oorzaak gelegen in faillissementen, onbekende adressen van belastingplichtigen of doordat er reeds een schuldsaneringstraject loopt. Het actief inzetten op het voorkomen van oninbare belastingen werpt vruchten af. Hoewel het percentage oninbaar heel licht stijgt ten opzichte vorig jaar, blijft het laag in vergelijking met de periode van voor 2021.



### 4.1.6 Overige lokale heffingen

Jaarlijks worden de tarieven van de lokale heffingen door de raad bij de kadernota (per 2025 via de perspectiefnota) vastgesteld voor het komende begrotingsjaar en verwerkt in de tariefsverordeningen.

| Heffing                   | Indexatie 2024                                                    |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| Hondenbelasting           | geen belastingheffing (2023-2026) in de bestuursperiode 2022-2026 |
| Leges KCC                 | 7,4%                                                              |
| Leges omgevingsvergunning | 7,4%                                                              |
| Leges APV en overige      | 7,4%                                                              |
| Lijkbezorgingsrechten     | gemiddeld 7,4%                                                    |
| Marktgeld                 | 7,4%                                                              |
| Reinigingsrecht           | 7,4%                                                              |
| Parkeerbelastingen        | 8,0%                                                              |
| Precariobelasting         | 7,4%                                                              |

#### Hondenbelasting

In het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (pagina 24) is vastgelegd dat het tarief van de hondenbelasting voor deze bestuursperiode terug naar nul wordt gebracht. Dat betekent dat hondenbezitters geen aanslag voor de hondenbelasting 2024 hebben ontvangen. Hierdoor zijn ook de jaarlijkse inkomsten van de hondenbelasting vervallen. Dit is indertijd meegenomen in het totale financiële perspectief bij de Begroting 2023

#### BIZ-bijdragen en reclamebelasting opgegaan in Ondernemersfonds

Per 1 januari is het Ondernemersfonds ingesteld zoals opgenomen in het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) (pagina 15). Voeding van dit fonds verloopt via een opslag op de onroerende zaakbelasting voor de categorieën niet-woningen. Hiertoe is de [Verordening onroerende zaakbelastingen 2024](#) aangepast en is de [Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting voor het Kernwinkelgebied van de gemeente Dordrecht](#) ingetrokken. Zowel de reclamebelasting als de heffing van de bijdrage bedrijveninvesteringszones zijn in het fonds opgegaan.

### 4.1.7 Berekening kostendekkendheid van een heffing

Conform het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) wordt in deze paragraaf de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, inzichtelijk gemaakt. In de onderstaande overzichten is per heffing de kostendekkendheid bepaald.

#### Overheadtoerekening

De overheadtoerekening is gebaseerd op de ureninzet (loonsom) van het directe personeel. De verdeling van de overhead is conform de begroting, er is geen correctie gemaakt voor eventuele gewijzigde ureninzet. Enkel het prijsverschil dat is opgetreden bij de overhead is gecorrigeerd. De overhead wordt toegelicht onder [Financiën van Dordrecht](#).

#### Toelichting verschillen

Een toelichting volgt als het verschil tussen het begrote en werkelijke dekkingspercentage groter is dan tien procent.

#### Reinigingsrecht

De afname van het dekkingspercentage is een gevolg van lagere opbrengsten. De opbrengsten zijn gerelateerd aan het aangeboden bedrijfsafval, waarvan de hoeveelheid lager uitvalt dan verwacht.

### *Titel II Legesverordening*

Het percentage kostendekkendheid komt bij de WABO leges 2024 lager uit dan waar bij de begroting van werd uitgegaan. Dat het percentage lager uitkomt heeft twee oorzaken. Aan de ene kant zijn er minder (grote) WABO-vergunningen aangevraagd, waardoor de opbrengsten lager uitkomen. Aan de andere kant zijn de uitvoeringskosten toegenomen als gevolg van de invoering van de Omgevingswet.

### *Parkeerbelasting*

De stijging van het dekkingspercentage is het gevolg van hogere opbrengsten uit straat parkeren, die voortvloeien uit zowel de uitbreiding van het parkeergebied als een conservatieve inschatting in de begroting.

Berekening kostendekkendheid van een heffing

Bedragen x € 1.000

|                                             | Afvalstoffenheffing | Reinigingsrecht | Rioolheffing  | Legesverordening<br>(titel I) | Legesverordening<br>(titel II) | Legesverordening<br>(titel III) | Lijkbezorgingsrechten | Marktgeld  | Parkeerbelasting |
|---------------------------------------------|---------------------|-----------------|---------------|-------------------------------|--------------------------------|---------------------------------|-----------------------|------------|------------------|
| Kosten taakveld                             | 16.966              | 167             | 13.229        | 8.817                         | 4.860                          | 904                             | 3.393                 | 437        | 3.078            |
| Inkomsten taakveld (niet zijnde de heffing) | -1.505              | 0               | -995          | -3.696                        | 0                              | 0                               | -342                  | -39        | -72              |
| <i>Directe kosten taakveld</i>              | <i>15.461</i>       | <i>167</i>      | <i>12.234</i> | <i>5.121</i>                  | <i>4.860</i>                   | <i>904</i>                      | <i>3.051</i>          | <i>398</i> | <i>3.006</i>     |
| Overhead                                    | 411                 | 0               | 1.821         | 5.344                         | 255                            | 0                               | 1.347                 | 316        | 1.555            |
| Btw                                         | 3.008               | 0               | 2.206         | 275                           | 965                            | 190                             | 7                     | 23         | 431              |
| <i>Indirecte kosten taakveld</i>            | <i>3.419</i>        | <i>0</i>        | <i>4.027</i>  | <i>5.619</i>                  | <i>1.220</i>                   | <i>190</i>                      | <i>1.354</i>          | <i>339</i> | <i>1.986</i>     |
| <b>Totale kosten taakveld</b>               | <b>18.880</b>       | <b>167</b>      | <b>16.261</b> | <b>10.740</b>                 | <b>6.080</b>                   | <b>1.094</b>                    | <b>4.405</b>          | <b>737</b> | <b>4.992</b>     |
| <b>Opbrengst heffingen</b>                  | <b>19.229</b>       | <b>145</b>      | <b>15.608</b> | <b>2.978</b>                  | <b>4.113</b>                   | <b>64</b>                       | <b>2.724</b>          | <b>315</b> | <b>7.709</b>     |
| <b>Dekkingspercentage JRK2024</b>           | <b>102%</b>         | <b>87%</b>      | <b>96%</b>    | <b>28%</b>                    | <b>68%</b>                     | <b>6%</b>                       | <b>62%</b>            | <b>43%</b> | <b>154%</b>      |
| Dekkingspercentage B2024                    | 95%                 | 99%             | 100%          | 29%                           | 98%                            | 14%                             | 68%                   | 35%        | 121%             |
| Vershil JRK2024 versus B2024                | 7%                  | -12%            | -4%           | -1%                           | -30%                           | -8%                             | -6%                   | 8%         | 33%              |
| Dekkingspercentage JRK2023                  | 108%                | 80%             | 96%           | 18%                           | 79%                            | 6%                              | 61%                   | 35%        | 138%             |

## 4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een gezonde financiële positie van de gemeente is een absolute voorwaarde voor haar slagkracht. Dat vergt niet alleen een sluitende exploitatie en realisatie daarvan in het uitvoeringsjaar, maar óók voldoende weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in Dordrecht. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het gemeentelijk risicoprofiel, het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich in 2024 hebben ontwikkeld.

### 4.2.1 Algemeen

In deze paragraaf gaan we in op onze risico's en hoe we daarmee omgaan. Dit doen we door een weergave te geven van de risico's die we lopen bij het realiseren van onze doelstellingen en de maatregelen die we nemen om die te beheersen. Ook brengen wij in beeld welke buffer (weerstandscapaciteit) aanwezig is om financiële risico's op te vangen mochten die zich onverhoopt toch voordoen.

Het beleid van de gemeente Dordrecht is gericht op een actieve beheersing van risico's. Door het periodiek uitvoeren van risicoanalyses worden risico's en beheersmaatregelen niet op een willekeurige, maar op een gestructureerde wijze geïnventariseerd. Hierdoor ontstaat een completer en betrouwbaar beeld van de risico's. De kans dat risico's over het hoofd worden gezien wordt hiermee gereduceerd. Wij zijn van mening dat we op het terrein van risicomanagement:

- een uitgewerkt risicomanagementbeleid hebben dat bestaat uit afspraken over sturing en verantwoording betreffende de belangrijkste risico's,
- en daardoor een relatief compleet risicoprofiel kennen waarin de belangrijkste risico's zijn opgenomen, en waarmee de benodigde omvang van het weerstandsvermogen op een betrouwbare en robuuste wijze wordt bepaald.

#### 4.2.1.1 Beleid voor risicomanagement

De gemeente Dordrecht heeft zoals iedere organisatie te maken met risico's. Het is van belang om die risico's inzichtelijk te maken, onder andere omdat de risico's de uitvoer van beleidsdoelen nadelig kunnen beïnvloeden. De [Nota risicobeheersing en weerstandsvermogen](#) legt het begrippenkader en randvoorwaarden voor risicomanagement vast. De Nota definieert risicomanagement als: het effectief en systematisch omgaan met de kansen en bedreigingen die het tot stand komen van organisatiedoelstellingen kunnen beïnvloeden.

De in de Nota opgenomen doelstellingen voor risicomanagement zijn:

1. inzicht krijgen in de strategische risico's die de gemeente Dordrecht loopt en daarmee het risicobewustzijn te stimuleren.
2. vermindering van het negatieve effect van risico's op het bestaande beleid en de kwaliteit van de bestaande voorzieningen.
3. optimaliseren van interne beheersing als onderdeel van integraal management.
4. onderbouwing berekening weerstandsvermogen gerelateerd aan de met de raad afgesproken norm van ten minste 1,0.

In de Nota zijn de uitgangspunten voor risicomanagement en risicobeheersing, alsmede de diverse gemeentelijke, interne rollen en de afbakening en definiëring van de diverse risicobegrippen opgenomen.

Opgemerkt wordt dat de hier genoemde nota recentelijk in maart 2025 is vervangen voor een nieuw vastgestelde nota Risicosturing en weerstandsvermogen. De uitgangspunten van de nieuwe nota zijn echter pas van kracht bij de Begroting 2026 en nog niet in deze jaarstukken.



## 4.2.2 Risico's

Op basis van een periodieke risico-inventarisatie krijgen we inzicht in de aard en omvang van het risicoprofiel. Wij definiëren een risico als: een onzekere (interne of externe) gebeurtenis die het realiseren van onze doelen kan beïnvloeden. Dit betreft naast de financiële risico's ook de niet-financiële risico's. Risico's met financiële effecten worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit en bepalen daarbij mede de omvang van de ratio van het weerstandsvermogen.

Ter voorbereiding op de Jaarstukken 2024 actualiseren we het laatst vastgestelde risicoprofiel, te weten dat van de [Begroting 2025](#) dat in september 2024 is opgesteld. Hiertoe doorlopen we het huidige risicoprofiel, worden de risico's voorzien van een eigenaar, worden de beheersmaatregelen doorgenomen en vindt bespreking ervan plaats binnen de managementteams. Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg staan en het gesprek hierover te organiseren.

De risico's zijn geïnventariseerd met de volgende uitgangspunten:

- risico's met een structureel gevolg worden opgenomen met een impact van maximaal 3 keer het jaarlijkse gevolg. Wij gaan ervan uit dat er in een termijn van circa 3 jaar een structurele voorziening in de begroting is gevonden voor structurele risico's.
- de gemeente Dordrecht maakt onderscheid in risico's voor de Stad en risico's bij het Grondbedrijf (grondexploitatieprojecten). Alhoewel voor beide entiteiten een eigen risicoprofiel en weerstandsratio kan worden bepaald, gaat het uiteindelijk om de gezamenlijke weerstandsratio voor de gemeente als geheel.

In onderstaand overzicht zijn de grootste risico's van de gemeente Dordrecht (exclusief Grondbedrijf) ten tijde van het opstellen van de Jaarstukken 2024 weergegeven. In het risicoprofiel is een aantal veranderingen doorgevoerd ten opzichte van de lijst bij de [Begroting 2025](#).

Het totale risicoprofiel van € 25,2 miljoen is per saldo € 1,6 miljoen hoger vergeleken met het profiel uit de Begroting 2025. Deze stijging wordt veroorzaakt door afname van de positieve risico's op winstnames uit grondexploitaties (zie [paragraaf Grondbeleid](#)).

Verder zijn de risicoteksten van alle risico's uit de lijst nagelopen op actualiteit en hierdoor op enkele plekken (in beperkte mate) herzien.

De grote risico's van het Grondbedrijf worden gevormd door de algemene risico's als gevolg van schommelingen in de economische groeiverwachting en risico's als gevolg van de kans op lagere grondopbrengsten en renteverliezen door vertraging. In de [paragraaf Grondbeleid](#) wordt separaat uitleg gegeven over het [risicoprofiel](#) en de [Reserve Grondbedrijf](#) in 2024.

Het hiernavolgende overzicht geeft een nadere uitleg van de mogelijke risicogebeurtenissen en de beheersing ervan. Het overzicht bevat de grootste en daarmee meest relevante risico's die in de risicodatabase zijn opgenomen.

### Jeugdhulp

We zien, ondanks het dempende effect van de verschillende maatregelen die we hebben genomen, een stijging in de intensiteit en complexiteit van jeugdhulptrajecten als ook een recente stijging van het aantal zorgbehoeftige jeugdigen. Daarmee stijgen de uitgaven aan jeugdhulp.

In onze meerjarenbegroting hebben we een landelijke taakstelling met betrekking tot de landelijke Hervormingsagenda Jeugd opgenomen. Het is nog niet duidelijk hoe het kabinet Schoof uitvoering zal gaan geven aan de Hervormingsagenda. Een deel van de hervormingsmaatregelen (zoals de inzet van praktijkondersteuners GGZ bij huisartsen) hebben we als gemeente al genomen, waardoor het beoogde besparingseffect naar verwachting lager is dan landelijk wordt verwacht. Tot

slot houden we ook rekening met het niet volledig realiseren van [het geraamde besparingspotentieel op eerder benoemde lokale ombuigingsmaatregelen](#) en [nieuwe ombuigingen](#), zoals de aanpak van zorgfraude en een beperktere toegang tot jeugdhulp.

#### *Beheersing*

De [integrale visie voor het sociaal domein](#) vormt het gemeentelijke sturingsinstrument om ervoor te zorgen dat inwoners in de meest kwetsbare situaties hulp krijgen, nu en in de toekomst. Preventie, integraliteit en normaliseren zijn de sleutelwoorden in het sturen op de jeugdhulputgaven. Zo zijn we bezig om bepaalde lichte vormen van jeugdhulp om te zetten naar een algemene voorziening, breiden we het aantal praktijkondersteuners GGZ bij huisartsen uit en volgen we de landelijke ontwikkeling (als onderdeel van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd) wat betreft het beperken van de reikwijdte van de jeugdwet.

Ook regionaal, in de regio Zuid-Holland Zuid, werken we samen om de uitgaven in de jeugdhulp te verminderen en de kwaliteit van jeugdhulp te verbeteren. Dit doen we met het meervoudig lokaal programma [Werk voor de Jeugd](#). Een van de belangrijkste onderleggers van het programma Werk voor de Jeugd is het, door de raad vastgestelde, inkoopkader. Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor (her)nieuw(d)e inkoopcontracten per 1 januari 2026 met een beperkter aantal jeugdhulpaanbieders. Daarnaast geven we, samen met de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ en de andere 9 gemeenten in de regio, uitvoering aan een strenger contractmanagement, werken we aan het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en werken we aan een passender jeugdhulplandschap (waaronder het bieden van alternatieven voor gesloten jeugdhulp).

Lokaal en regionaal maken we steeds slimmer gebruik van data. Inzicht in de ontwikkelingen en de oorzaken van de stijgende uitgaven zijn blijvend van belang om aan de juiste knoppen te kunnen draaien om de stijging te kunnen afvlakken en de jeugdhulp te transformeren.

Tot slot is eind 2023 een bestuursopdracht '[Verkenning naar een bijdrage van de GR DG&J aan het verminderen van de financiële problematiek van deelnemende gemeenten](#)' aan de GR dienst Gezondheid & Jeugd verstrekt. Ook met deze verkenning en uitvoering van maatregelen beogen we de stijgende lijn aan uitgaven af te vlakken.

#### **Cybercriminaliteit**

Gemeenten zijn een doelwit voor cybercriminelen die financieel gewin willen behalen via diefstal van geld of vertrouwelijke informatie, of die willen 'verstoren.' Ook kan belangrijke IT uitvallen. Cyber is een breed risico waarmee veel overheidsinstanties te maken hebben vanwege hun afhankelijkheid van informatietechnologie, connectiviteit en geautomatiseerde processen. Ook wettelijke regulering neemt toe, net als (contractuele) eisen op het gebied van beveiliging, weerbaarheid en (cyber)aansprakelijkheidsverzekeringen. De potentiële cyberincidenten waar wij als gemeente mee te maken kunnen krijgen zijn onder andere:

- Activiteiten van hackers.
- Verstoring van belangrijke IT, waardoor processen en bedrijfsvoering onderbroken zullen worden.
- Opzettelijke handelingen van malafide medewerkers om informatie of geldmiddelen te bemachtigen.
- Ransomware-aanvallen.
- Cyberaanval bij, via of door leveranciers, externen of aanvullende dienstverleners.
- Statelijke actoren die spioneren of willen verstoren.

#### *Beheersing*

In technische zin beschermen wij onze belangen onder meer door de inzet van firewalls en systemen die onrechtmatige pogingen om in onze netwerken te komen, detecteren. Onze digitale werkplekken hebben aanvullende beveiligingsmaatregelen gekregen en worden door een zeer gespecialiseerd security team continu bewaakt. Gebruikers verkrijgen alleen onder bepaalde

voorwaarden toegang en zij gebruiken een zogenaamde twee-factor methode om in te loggen. Onze backup- en restore procedures zijn aangescherpt, alsmede de wijze waarop we kwetsbaarheden van onze infrastructuur in kaart brengen en oplossen.

Onze organisatie is en blijft gebaat bij een effectief bewustzijn-programma dat gericht is op de verschillende doelgroepen binnen Drechtsteden. Inmiddels wordt invulling gegeven aan de verplichte cursus voor nieuwe medewerkers. In 2024 is een leer-systeem beschikbaar gesteld waarmee onze medewerkers altijd alert kunnen blijven op de nieuwste, steeds geavanceerdere manieren waarmee onze belangen worden aangevallen.

We leren van incidenten van andere organisaties en versterken onze positie op basis van vermijdbare risico's. Tenslotte versterken we onze weerbaarheid door ons voor te bereiden op een eventueel security incident.

### **Wet Maatschappelijke Ondersteuning**

Door verschillende ontwikkelingen stijgt het aantal aanvragen in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Zo zien we een forse stijging van aanvragen vanaf het moment dat de Rijksoverheid de eigen bijdrage (het abonnementstarief) heeft gemaximeerd en de vermogenstoets heeft afgeschaft. De Rijksoverheid wil opnieuw een inkomensafhankelijke eigen bijdrage invoeren. Dit om hulp beschikbaar te houden voor inwoners die hulp en ondersteuning het hardst nodig hebben en niet vanuit hun eigen kracht kunnen organiseren. De wetswijziging (en de daarmee samenhangende rijkskorting) om dit te organiseren, is uitgesteld naar 1 januari 2027. De verwachting is, dat we deze rijkskorting niet volledig kunnen opvangen gezien de maatschappelijke positie (= sociaal economische status) van de Dordtse inwoners.

Andere belangrijke ontwikkelingen zijn de dubbele vergrijzing (het aandeel ouderen én onze toegenomen levensverwachting neemt toe) gecombineerd met de 'langer thuis' insteek en de krapte op de arbeidsmarkt. Ook de implementatie van de ombuigingen neemt waarschijnlijk meer tijd dan gepland in beslag.

### *Beheersing*

Personeelstekorten bij zorgaanbieders zetten op dit moment een rem op de hogere afname van maatwerkvoorzieningen. We zien dit vooral bij huishoudelijke ondersteuning en het collectief vervoer. De Sociale Dienst Drechtsteden zoekt samen met zorgaanbieders naar mogelijke oplossingen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van herstelgerichte ondersteuning, waarbij inwoners die een aanvraag doen voor huishoudelijke ondersteuning werken aan herstel en het behouden van de fysieke zelfredzaamheid waardoor een beroep op ondersteuning kan worden uitgesteld.

Verder wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van "Wmo naar de voorkant". Waar mogelijk wordt gekeken naar de mogelijkheden van inwoners om zelf regie te voeren, gebruik te maken van hun netwerk of voorliggende vormen van ondersteuning. Hiervoor werkt de Sociale Dienst Drechtsteden samen met partners in het veld, zoals Dordrecht Sociaal.

Ten slotte kunnen lokale keuzes de instroom beperken. De [integrale visie voor het sociaal domein](#), die in 2024 is vastgesteld, dient als een afwegingskader voor de inhoudelijke keuzes binnen het krapper wordende budget. Tot slot is eind 2023 een bestuursopdracht "[Verkenning bijdrage van de GR Sociaal aan verminderen van de financiële problematiek gemeenten](#)" aan de GR Sociaal verstrekt. Met deze [verkenning en uitvoering van maatregelen](#) beogen we de stijgende lijn aan uitgaven af te vlakken.

### **ICT-Beweegt**

In februari 2021 zijn voor het programma ICT-Beweegt middelen beschikbaar gesteld door de Drechttraad. Het programma betreft een omvangrijke modernisering van het fundament van onze Informatiehuishouding. De transitie gaat gepaard met onzekerheden over o.a. de doorlooptijd. Halverwege 2024 is het rekencentrum gemigreerd naar faciliteiten van KPN. Hierdoor is grote stap in het risico beheersingsproces genomen. Tot medio 2025 volgt nu een optimaliseringslag die

maakt dat wij onze beoogde doelen kunnen gaan halen. Er is een claim opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026 voor de doorloop van dit programma. Deze claim dekt voorsnog de al opgelopen vertraging, maar onduidelijk is nog of de financiële middelen voldoende zijn om alle onzekerheden af te kunnen dekken. Die onzekerheden kunnen zijn weerslag hebben op de kosten en daarmee het budget welke door de Drechtraad in februari 2021 beschikbaar is gesteld.

#### *Beheersing*

In deze complexe en omvangrijke transitie wordt strak gestuurd en gemonitord op de voortgang van het programma, de projectgelden, (meerjarig) kaderstellend (extra) budget, teneinde de risico's te beperken.

#### **Nieuwe aanpak arbeidsmarkt**

HR heeft de afgelopen jaren gewerkt aan een nieuwe regionale arbeidsmarktaanpak. Bij de besluitvorming, ook over de benodigde financiering is, gezien de urgentie, afgesproken om een start te maken met het bemensen van de nieuwe functies en het in gang zetten van de nieuwe aanpak. Dit vooruitlopend op de definitieve financiering. Hierbij heeft Dordrecht aangegeven achter een instapmodel te staan waarbij de deelnemende gemeenten op eigen tempo aan kunnen haken en waarbij Dordrecht garant staat voor dekking van de kosten tot een maximaal bedrag.

De kans dat niet alle partijen instappen is reëel, ook gezien de financiële situatie bij organisaties. Inmiddels is te zeggen dat alle organisaties in het netwerk positief zijn over de ontwikkeling en dat de verbonden partijen intrinsiek (in een bepaalde vorm) graag mee willen doen. In 2024 is verder gewerkt aan de realisatie van de aanpak en zijn de eerste kwalitatieve en kwantitatieve resultaten gedeeld per organisatie. Dit zijn o.a. besparingen ten aanzien van inzet en kosten van inhuur en externe leveranciers. In 2025 volgt een dienstverleningsaanbod met passende financiering in samenspraak met de klanten.

#### *Beheersing*

Een aantal klanten heeft de deelname aan de nieuwe aanpak bevestigd. Het risico dat onvoldoende dekking vanuit de klanten wordt gekregen is verkleind in 2024 maar blijft bestaan in 2025.

#### **Planschade**

Het risico van schade als gevolg van planologische maatregelen die tot een waardevermindering van onroerend goed of tot gederfde inkomsten leiden die terug te voeren zijn op de betreffende planologische maatregelen.

#### *Beheersing*

Zoveel mogelijk bij planologische ontwikkelingen rekening houden met planschade en het planschaderisico waar mogelijk afwentelen op de veroorzaker. Als planschade niet te vermijden is wordt een extern deskundige ingeschakeld en wordt namens de gemeente verweer gevoerd, waarbij met name gelet wordt op voorzienbaarheid en risico-aanvaarding aan de zijde van de planschadeverzoeker.

#### **Stijgende uitvoerings- en proceskosten GBD**

In 2024 is, zowel landelijk als lokaal, het aantal WOZ-bezwaren beduidend minder dan over de jaren 2022 en 2023. Als mogelijke reden hiervoor zou de wetswijziging die een lagere proceskostenvergoeding aan zogenaamd No Cure No Pay (NCNP)-bedrijven uitkeert kunnen worden aangewezen. Het aantal nog lopende beroepszaken dat voortkomt uit oudere jaren is echter, door gebrek aan capaciteit bij de gerechtelijke instantie, hoog. De behandelingen van deze rechtszaken vraagt de komende periode nog extra capaciteit. In dit stadium is het bovendien nog lastig in te schatten of de daling van het aantal WOZ-bezwaren tijdelijk is of dat dit een structureel karakter heeft.

Naast de onzekerheid over de WOZ-bezwaren zien we dat in 2024 het aantal bezwaarschriften op parkeerbelasting met meer dan de helft is toegenomen. Het risico blijft bestaan dat extra middelen benodigd zijn om al deze zaken netjes af te handelen.

Vanaf met name 2026 is het financieel risico, mede als gevolg van het ontbreken van aanvullend budget voor kosten No Cure No Pay, een blijvend risico.

#### *Beheersing*

Binnen GBD zullen de ontwikkelingen van het aantal WOZ-bezwaren, beroepen en het aandeel van de NCNP bedrijven gemonitord blijven worden. Wanneer de belastingaanslagen over 2025 verstuurd zijn en de periode om bezwaar in te dienen verlopen is zal er meer duidelijkheid zijn. De resultaten van de analyse van bezwaarschriften bij parkeren geven wij mee voor aanpassing van het bestaande beleid.

#### **Dienst Gezondheid en Jeugd**

De GR Dienst Gezondheid & Jeugd (GR DGJ) brengt periodiek financiële risico's in beeld. Hierbij kan gedacht worden aan het uitblijven van subsidies of bijdragen van derden, het extra inzetten van capaciteit door een hoger beroep op de dienstverlening (bij Leerplicht & Voortijdig Schoolverlaten, OGGZ, Veilig Thuis en de jeugdgezondheidszorg), cao-ontwikkelingen en overige prijsbijstellingen en het schadeloos stellen bij claims. Daarnaast wil het Rijk de vergoedingssystematiek voor COVID wijzigen naar een "prijs per prik". De verwachting is, dat deze nieuwe systematiek nadelig uitpakt voor onze regio. Onduidelijk is in hoeverre het Rijk de gemeente compenseert voor de gestegen prijzen/lonen. Idem dito voor de – door het kabinet Schoof geplande - bezuinigingen op publieke gezondheid vanaf 2025 met uiteindelijk € 300 mln. Inmiddels weten we dat rijksbijdragen voor pandemische paraatheid en seksuele gezondheid naar beneden worden bijgesteld.

De GR DG&J beschikt over een beperkt weerstandsvermogen om deze tegenvallers op te vangen. De gemeenten staan aan de lat om eventuele tekorten af te dekken met een extra inwonersbijdrage, als het weerstandsvermogen aldaar ontoereikend is.

#### *Beheersing*

- Eind 2023 is een bestuursopdracht [Verkenning naar een bijdrage van de GR DG&J aan het verminderen van de financiële problematiek van deelnemende gemeenten](#) aan de GR DG&J verstrekt. Inmiddels liggen er (concept) maatregelen waarmee we beogen om de uitgaven te doen verminderen. Ook efficiency-maatregelen qua bedrijfsvoering, zoals het omvormen van losse dienstovereenkomsten (naar vaste inwonerbijdragen), worden uitgewerkt door de GR DG&J.
- Er worden stevige impactanalyses opgesteld voor Veilig Thuis, OGGZ en Leerplicht Voortijdig Schoolverlaten. Aan de hand van die analyses worden er keuzes gemaakt in de dienstverlening. Het aantal meldingen bij deze diensten loopt namelijk op. Daarom is het noodzakelijk om hierop bij te sturen. Als dit niet gebeurt wordt er meer formatie gevraagd door de GR DGJ om de meldingen af te kunnen handelen.
- We optimaliseren de ketensamenwerking kind-/gezinsbescherming bij met name Dordrecht Sociaal en Veilig Thuis.
- We sturen op het doen uitvoeren van taken binnen de rijksbijdrage(n), die we daarvoor ontvangen. We zijn scherp op het bijsturen op formatie binnen de GR DGJ n.a.v. het op termijn wegvallen van rijksbijdragen, zoals pandemische paraatheid en seksuele gezondheid.
- De GR DG&J heeft in de afgelopen jaren verbeteringsmaatregelen qua bedrijfsvoering getroffen. Vanaf 2025 versterkt de GR DGJ de financiële kolom met extra capaciteit.
- De GR DG&J kent een grote verscheidenheid aan producten. Om de kwaliteit hiervan te borgen worden de nodige inspanningen geleverd, mede in het kader van de HKZ-certificatie (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector). Hierdoor worden risico's op fouten (zoals miscommunicatie en foutieve registraties) en hieruit mogelijk voortkomende schadeclaims verminderd.

### **4.2.3 Risicomanagement in de planning en control cyclus**

Onze gemeente kent een grote diversiteit aan beleidsterreinen: de decentralisaties in het sociaal domein, vastgoed, grondexploitaties, sport, veiligheid. Op al deze gebieden lopen we verschillende

soorten risico's: financieel, juridisch, veiligheid, bestuurlijk, imago, maatschappelijk en integriteit. Daarom is het belangrijk dat we vooraf nadenken over de mogelijke gevolgen van beleid en dat we afwegen welke risico's we kunnen en willen nemen en welke maatregelen we nemen om de risico's te monitoren en te beheersen. Het moet vanzelfsprekend worden dat we regelmatig het gesprek voeren over ontwikkelingen en risico's, de risico's daarna concretiseren en nadenken over hoe we ermee omgaan. Risicobeheersing- en sturing is geen doel op zich maar draagt bij aan het bereiken van onze doelstellingen.

Gedurende het uitvoeringsjaar zijn ten behoeve van de communicatie over risico's zowel managementrapportages (intern) als een bestuursrapportage (extern) opgesteld om risico's op beleid en financiën bij te sturen en waar nodig ook bijstellingen te doen. Bij de afsluiting van het jaar leggen we in de jaarstukken verantwoording af over onder andere ontwikkelingen en maatregelen van risicomanagement en de gevolgen ervan voor het weerstandsvermogen. Indien er tussentijds verstoringen zijn die van grote invloed zijn op de uitvoering van de gemeentelijke maatschappelijke opdracht, dan is er een actieve meldingsplicht van het college aan de raad. Zo is risicomanagement verankerd in ons proces van bestuurlijke beleidsvorming en verantwoording.

#### **4.2.4 Weerstandsvermogen**

De mate waarin de gemeente in staat is om de ingeschatte risico's financieel op te vangen, wordt zichtbaar gemaakt via het weerstandsvermogen. Uitgangspunt daarbij is risicosturing.

Risicosturing gaat verder dan risicobeheersing. Met risicosturing bedoelen we niet dat ons handelen gestuurd moet worden door de mogelijke risico's. Dit laatste roept het beeld op van een doorgesloten risicomijdende organisatie, wat wij als ambitieuze stad niet kunnen en willen zijn. Met risicosturing bedoelen we dus niet gestuurd worden *door* alle *mogelijke* risico's, maar juist sturing *op* de *relevante* risico's, vanuit de doelen die we willen bereiken. In alle keuzes van de gemeente is het van belang de ontwikkeling van de risico's en de daarbij genomen beheersmaatregelen te monitoren. En als een risico zich daadwerkelijk voordoet om dan keuzes te maken in acties die de schade, alsmede het effect op doelen kan beperken.

Het weerstandsvermogen is één van de bepalende indicatoren voor de gemeentelijke financiële positie. Concreet in formulevorm: het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen de weerstandscapaciteit, dit zijn de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken, en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's (de benodigde weerstandscapaciteit) enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds.

##### **4.2.4.1 Benodigde weerstandsvermogen**

Op basis van het geconsolideerde risicoprofiel van de gemeente Dordrecht kan worden bepaald hoeveel geld benodigd is om alle risico's te kunnen dekken. Het benodigde weerstandsvermogen wordt berekend op basis van een risicosimulatie uit Naris. Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er vanuit gaat dat nooit alle risico's zich tegelijk én in hun maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder vermogen aan worden gehouden.

In totaal zijn er voor de gemeente bij deze jaarstukken circa 100 risico's in beeld gebracht en van een risico inschatting voorzien. Wanneer al die risico's zich tegelijk in hun maximale omvang zouden voordoen, is hiermee een bedrag gemoeid dat vele malen boven de benodigde weerstandscapaciteit uitkomt (absoluut maximum). Echter, rekening houdend met de inschatting van kans op voorkomen en verwacht geldelijk gevolg, kan op basis van simulatie in Naris bepaald worden dat het totale risicobedrag niet boven de € 25,2 miljoen uitstijgt.

#### 4.2.4.2 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden.

Primair dienen de algemene reserves als buffer voor financiële tegenvallers. Dordrecht kent twee algemene reserves, namelijk de Algemene Reserve (stand op 31-12-2024 is € 20,5 miljoen) en de Reserve Grondbedrijf (stand op 31-12-2024 € 2,0 miljoen).

Naast deze twee vermogensbestanddelen kent Dordrecht weerstandscapaciteit toe aan de Post onvoorzien voor een periode van één jaar (€ 0,4 miljoen). Aan het einde van het jaar valt het niet bestede deel van de Post onvoorzien toe aan het jaarrekeningresultaat, vandaar dat deze in de tabel hierna op € 0 is geplaatst.

#### 4.2.4.3 De ratio van het weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio van het weerstandsvermogen. In onderstaande tabel presenteren we de diverse onderdelen.

| Specificatie van het weerstandsvermogen per 31-12-2024 (Jaarstukken 2024) |                                  |                    | Bedragen x € miljoen             |
|---------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--------------------|----------------------------------|
|                                                                           | Beschikbare weerstandscapaciteit | Risico's Dordrecht | Ratio van het weerstandsvermogen |
| Algemene Reserve                                                          | 19,8                             | 25,2               |                                  |
| Reserve Grondbedrijf                                                      | 1,9                              |                    |                                  |
| Post onvoorzien                                                           | 0                                |                    |                                  |
|                                                                           | 21,7                             | 25,2               | 0,9                              |

#### 4.2.4.4 Ontwikkeling weerstandsvermogen

De weerstandsratio komt bij de Jaarstukken 2024 uit op een stand van 0,9. Dat is een verslechtering ten opzichte van de laatst vastgestelde stand bij de Begroting 2025 van 1,0 waar de ratio al was uitgekomen op de ondergrens van de afgesproken norm.

Conform het kader uit de [Nota risicobeheersing en weerstandsvermogen](#) ontstaat in de huidige situatie de verplichting tot verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit door meevallers respectievelijk het rekeningresultaat prioritair te bestemmen door afdracht aan de Algemene Reserve. Indien dit niet voldoende is, wordt in het eerstvolgende P&C-document aangegeven welke potentiële weerstandscapaciteit wordt ingezet om weer op het normniveau te geraken

##### *Ontwikkelingen 2025 en meerjarig*

Voor het verwachte verloop van de weerstandsratio in 2025 is het van belang een reële inschatting te maken van het toekomstig verloop van de twee hoofdbestanddelen van de ratio: de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit.

Voor wat betreft de beschikbare weerstandscapaciteit zien we dat de Algemene Reserve verder terugloopt met circa € 6 tot € 7 miljoen, met name als gevolg van eerdere besluiten uit de Perspectiefnota 2025. Daarentegen treden er ook saldoverbeterende ontwikkelingen op voor de Algemene Reserve door onder andere vrijval van enkele bestemmingsreserves en het voorstel om het onverdeelde rekeningresultaat 2024 ten goede te laten komen aan de Algemene Reserve. Deze besluiten worden via de Perspectiefnota 2026 aan de raad voorgelegd.

Voor de Reserve Grondbedrijf is de prognose voor 2025 bijzonder onzeker als gevolg van geopolitieke instabiliteit. We hanteren daarom het behoedzame scenario dat de reserve niet daalt of groeit zolang er geen harde besluitvorming onder verlies- of winstnames ligt.

Aangezien het toekomstig risicoprofiel lastig tot niet voorspelbaar is, hanteren we de adaptieve lijn dat we verwachten dat het huidige risicoprofiel ook het toekomstige risicoprofiel is. Pas in de aanloop naar de Begroting 2026 inventariseren wij de actuele stand van het risicoprofiel.

Samengevat komt de weerstandsratio van 0,9 verder onder druk te staan. In de Perspectiefnota 2026 geven wij een aanpak om de weerstandsratio weer op het niveau van 1,0 te krijgen.

De berekeningen van de ratio kennen steeds een belangrijke nuancering: de rapportage omtrent het weerstandsvermogen is altijd een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risicoprofiel beïnvloeden waardoor het weerstandsvermogen aan tussentijdse fluctuaties onderhevig is.



## 4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Deze goederen zijn doorgaans waardevol, gaan meerdere jaren mee en zijn bepalend voor het functioneren van de gemeente op gebieden als leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie. Adequaat onderhoud van deze investeringen is van groot belang, dit gebeurt veelal door het uitvoeren van meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) op basis van vooraf vastgestelde vakinhoudelijke normen.

Deze paragraaf beschrijft de borging van het kwaliteitsniveau van kapitaalgoederen middels het beheer en onderhoud hiervan. De nadruk ligt hierbij op het vastgestelde onderhoudsniveau en de (lange termijn) onderhoudsplanning voor de gemeentelijke activa zoals gebouwen, wegen, groen, havens en riolering.

### Kaders en beleid

Het huidige beleid met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen van de gemeente Dordrecht is vastgelegd in verschillende beleidsnotities die door de raad zijn vastgesteld. Het onderhoud en beheer is vastgelegd in meerjaren onderhouds- en beheerplannen. Al deze kaders worden in de '[Nota onderhoud kapitaalgoederen](#)' samengebracht. In 2021 is deze nota geactualiseerd en [vastgesteld](#) door de raad.

### 4.3.1 Gemeentelijk vastgoed

#### Kerncijfers

Het areaal, zijnde de vastgoedportefeuille (inclusief de panden die op de lijst staan af te stoten, de zogenoemde dispositiepanden) bestaat uit 447 objecten. Het areaal varieert van huisvesting voor de ambtelijke organisatie tot ateliers, musea en woonwagenlocaties.

| Objecten in beheer                             | Aantal     |
|------------------------------------------------|------------|
| Ambtelijke huisvesting                         | 10         |
| Atelier                                        | 8          |
| Buurt- of wijkgebouw                           | 16         |
| Gymzaal                                        | 29         |
| Kantoor                                        | 8          |
| Multifunctioneel complex (o.a. Sportboulevard) | 22         |
| Museum                                         | 12         |
| Onderwijsgebouw                                | 55         |
| Parkeren                                       | 9          |
| Standplaats                                    | 123        |
| Woonwagen                                      | 30         |
| Theater                                        | 1          |
| Winkel                                         | 6          |
| Woning                                         | 51         |
| Onverhuurbaar pand                             | 14         |
| Industrieel pand                               | 13         |
| Tiny house                                     | 10         |
| Overig                                         | 30         |
| <b>Totaal</b>                                  | <b>447</b> |

## Kwaliteitsniveau

Voor het onderhoud van het vastgoed uit de kernportefeuille (dit is het areaal behoudens de dispositiepanden) wordt gewerkt met conditie afhankelijk onderhoud conform de NEN2767-norm. De NEN2767 vereenvoudigt het objectief vastleggen van de technische kwaliteit van bouw- en installatieonderdelen van gebouwen. Deze werkwijze biedt ook de mogelijkheid om risico's van gebreken te registreren. Het niveau waarop het onderhoud gemiddeld gehouden wordt, is vastgesteld op een 'redelijk conditieniveau' (= conditieniveau 3). Dit onderhoudsniveau is sober en draagt bij aan een doelmatig beheer van gemeentelijk vastgoed. Voor de instandhouding van (rijks)monumenten wordt naast de NEN2767 ook de erfgoedverordening voor behoud van cultureel erfgoed toegepast. Voor het te verkopen en te slopen vastgoed in de dispositie portefeuille vindt het onderhoud plaats afhankelijk van de beoogde toekomst van het pand (sloop dan wel verkoop op termijn). De huidige functie blijft daarbij gewaarborgd.

## Actualiteit beheerplannen

Het vastgestelde [Meerjaren Perspectief Vastgoed Dordrecht \(MPV\)](#) is leidend. Het vastgoed is in 2022 en 2023 voor het grootste deel opnieuw geïnspecteerd waarna de MJOP's aan de hand van de inspectieresultaten zijn bijgewerkt. Het aanpassen en actueel houden van de MJOP's aan de hand van uitgevoerde werkzaamheden of gewijzigd beleid of regelgeving is een doorlopend proces. De vertaling van de MJOP's naar jaarplannen en een betrouwbare meerjarenbegroting zal in 2025 extra aandacht krijgen. Om uitvoering te geven aan het efficiënt en planmatig uitvoeren van het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed, wordt bij aanbestedingen bij voorkeur gekozen voor grotere clustercontracten, soms in samenwerking met andere Drechtsteden gemeenten.

## Duurzaamheid

De sportboulevard is verduurzaamd door het plaatsen van 3.200 zonnepanelen, het aanbrengen van ledverlichting en het voorbereiden van de aansluiting op het warmtenet. Voor de volgende panden zijn de voorbereidingen voor de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen gestart: Museum van Gijn, Koetshuis van Baerleplantsoen, wijkcentrum Dalmeijerplein en de gymzaal Sport+ aan de Maria Montessorilaan. Verder hebben we de aanvraag van de kredieten voor de 2e fase verduurzaming voorbereid.

## Financiën

| Bedragen x € 1.000                     |              |               |
|----------------------------------------|--------------|---------------|
| Onderhoudslasten gemeentelijk vastgoed | Begroot 2024 | Rekening 2024 |
| Groot onderhoud/planmatig/contract     | 3.863        | 2.840         |
| Correctief onderhoud                   | 1.538        | 2.352         |

## Wat zouden we doen in 2024?

1. Uitvoeren planmatig-/contractonderhoud.
2. Uitvoeren contractonderhoud.
3. Uitvoeren correctief onderhoud.
4. Uitvoeren groot onderhoud monumentale panden (conform subsidieregeling instandhouding monumenten).
5. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed.

## Wat hebben we gedaan in 2024?

1. Het planmatig onderhoud heeft zich hoofdzakelijk gericht op het afronden van werkzaamheden uit eerdere jaarplannen. Daarnaast zijn enkele urgente zaken uitgevoerd, zoals:
  - vervangen brandmeldinstallatie parkeergarage Achterom.
  - vervangen dakbedekking Maasstraat 23-25.
  - aanbrengen dak veiligheidsvoorzieningen Dordrechts Museum.
2. Bij het contractonderhoud zijn nieuwe stappen gezet in de professionalisering. Het werktuigbouwkundige contract is per 1 april uitgebreid met een groot aantal panden die

- voorheen bij een ander partij waren ondergebracht. Een nieuw dak onderhoudscontract is aanbesteed en de voorbereidingen voor een nieuw liftcontract zijn in gang gezet.
3. Een deel van het correctief onderhoud is uitgevoerd in eigen beheer door de onderhoudsdienst. Complexere zaken worden doorgezet naar onze contractpartners.
  4. Aan rijksmonumenten Hof van Nederland en Gravenstraat is instandhoudingsonderhoud uitgevoerd, waarvoor een SIM-subsidie is ontvangen.
  5. Diverse verduurzamingsprojecten zijn uitgevoerd (zonnepanelen, ledverlichting, warmtenet).

## 4.3.2 Wegen

### Kerncijfers

Het totale areaal van wegen omvat asfaltwegen, betonwegen, wegen met elementenverharding en halfverharde wegen. Het areaal is qua vierkante meters voortdurend in beweging. Door stadsuitbreiding en inbreiding wordt er nieuwe verharding toegevoegd. Tegelijkertijd streven wij ernaar het aandeel verharding waar mogelijk te verminderen bij de uitvoering van grootonderhoudsprojecten. Dit beleid is gericht op het optimaliseren van de infrastructuur en het bevorderen van duurzame stedelijke ontwikkeling.

Dit alles maakt de kerncijfers nu als volgt:

| Verhardingstype | Oppervlak in m <sup>2</sup> |
|-----------------|-----------------------------|
| Elementen       | 3.271.000                   |
| Asfalt          | 2.129.000                   |
| Halfverhard     | 64.000                      |
| Cementbeton     | 5.700                       |
| Onverhard       | 0                           |
| <b>Totaal</b>   | <b>5.469.700</b>            |

### Kwaliteitsniveau

Het resultaat van de uitgevoerde wegininspecties is in onderstaande tabel opgenomen. In deze tabel wordt de zichtbare beeldkwaliteit beoordeeld en vergeleken met de maximaal toelaatbare percentages zoals vastgesteld door het CROW. In 2024 is een globale visuele wegininspectie van het volledige areaal uitgevoerd. De uitvoering van de volgende globale inspectie is gepland voor 2025, waarbij ongeveer de helft van het totale areaal zal worden geïnspecteerd. De resterende helft zal in 2026 worden geïnspecteerd.

Deze systematische aanpak zorgt ervoor dat de kwaliteit van de wegen continu wordt bewaakt en verbeterd, conform de richtlijnen en normen. Door regelmatige inspecties kunnen potentiële problemen tijdig worden geïdentificeerd en aangepakt.

Daarnaast biedt deze aanpak de mogelijkheid om trends en patronen in de wegkwaliteit te analyseren, waardoor gerichte onderhoudsstrategieën kunnen worden ontwikkeld. Dit draagt bij aan een proactief beheer van de infrastructuur, waarbij niet alleen wordt gereageerd op bestaande problemen, maar ook preventieve maatregelen worden genomen om toekomstige problemen te voorkomen.

|                                | Voldoende     | Matig        | Richtlijn overschreden |
|--------------------------------|---------------|--------------|------------------------|
| Resultaat 2023                 | 83%           | 2%           | 15%                    |
| Resultaat 2024                 | 85%           | 3%           | 12%                    |
| <b>Kwaliteit in balans bij</b> | <b>81-88%</b> | <b>7-11%</b> | <b>5-8%</b>            |

## Actualiteit beheerplannen

De in 2021 door de raad vastgestelde [Wegennota 2021-2025](#) is nog steeds actueel en vormt de basis voor de vijfjaarlijkse programmering van het wegenonderhoud. Naast een gedetailleerde uitleg over de beheersystematiek, biedt de nota inzicht in de financiële situatie en de belangrijkste trends en ontwikkelingen. De resultaten van de inspecties worden gebruikt voor het opstellen van een uitvoeringsplanning, die vervolgens als input dient voor de nieuwe Wegennota 2026-2031.

Een belangrijk knelpunt dat zich sinds 2021 heeft voorgedaan, is de stijging van de prijzen. De indexering van wegen wordt bijgehouden door het CBS in de GWW-index, welke sneller stijgt dan de index van de gemeentelijke budgetten, waardoor herprioritering noodzakelijk kan zijn, of in het ergste geval, minder onderhoud en projecten kunnen worden uitgevoerd. Echter, door een zorgvuldige planning en scherp budgetbeheer kunnen de meeste geplande projecten nog steeds worden gerealiseerd.

De meerjaren onderhoudsplanning (MOP) wordt doorlopend geactualiseerd. De afwegingen en afstemming van de projecten uit de MOP met andere interne en externe projecten vinden plaats aan de zogenaamde 'Programmeertafel'. Dit gebeurt op basis van alle beschikbare gegevens van de belanghebbende partijen in de stad. De projectenplanning wordt steeds dynamischer, mede door de snel veranderende omstandigheden in de stad, zoals het programma 'Bouwende stad' en de energietransitie, waaronder de aanleg van het warmtenet na nieuwbouw of renovatie.

Wanneer er teveel werkzaamheden tegelijkertijd in een bepaald gebied plaatsvinden, kan de bereikbaarheid van dat gebied in het geding komen. Om die reden worden sommige maatregelen naar achteren of naar voren verplaatst in de tijd. Daarnaast worden zogenaamde meekoppelkansen benut, zodat een straat slechts één keer "open" hoeft. Dit beperkt de maatschappelijke overlast en bespaart kosten.

Door deze integrale aanpak kunnen we niet alleen de kwaliteit en veiligheid van de wegen waarborgen, maar ook bijdragen aan een efficiënter en duurzamer beheer van de stedelijke infrastructuur.

## Financiën

| Bedragen x € 1.000        |              |               |
|---------------------------|--------------|---------------|
| Onderhoudslasten wegen    | Begroet 2024 | Rekening 2024 |
| Groot onderhoud/planmatig | 13.906       | 9.936         |
| Regulier onderhoud        | 3.602        | 3.226         |

### Wat zouden we doen in 2024?

1. Uitvoeren van regulier onderhoud van wegen.
2. Uitvoeren van grote projecten van de meerjarenonderhoudsplanning (MOP), nader te bepalen, maar bij voorkeur projecten die aansluiten op de rioolvervanging uit 2023.
3. Starten met voorbereiding van grote projecten die gepland zijn in jaarschijf 2025 en 2026 van de MOP.
4. Voorbereiden van de Wegennota 2026-2031.

### Wat hebben we gedaan in 2024?

1. Uitvoeren van regulier onderhoud van wegen. Nieuw dit jaar is de aanbesteding van de markeringen door middel van een RAW raamovereenkomst. Vanaf 2025 wordt gewerkt via deze raamovereenkomst.
2. Uitvoeren van grote projecten van de meerjaren onderhoudsplanning (MOP). Afgerond zijn: Hallincqlaan, Ceramstraat, Snipstraat, Pluvierstraat, Kokmeeuwstraat, Noordendijk, Burg. Jaslaan, Kastanjelaan, J. van Ruisdaelstraat, Tesselschadestraat, Patersweg. Diverse andere projecten lopen nog door tot 2025.
3. Voorbereiding van grote projecten die gepland zijn in jaarschijf 2025 van de MOP loopt.
4. Voorbereiding van de Wegennota 2026-2031 is gestart.

### 4.3.3 Groen en water

#### Kerncijfers

Het groenareaal is zeer divers: bomen, bossen, hagen, gras, water en meer. Onderstaande tabel geeft hiervan de hoeveelheden en/of oppervlakten.

| Soort                                | 2022       | 2023       | 2024                     |
|--------------------------------------|------------|------------|--------------------------|
| Aantal bomen                         | ca. 49.700 | ca. 54.000 | ca. 56.000 stuks         |
| Oppervlak bossen en struwelen        | 988.000    | 986.000    | 987.000 m <sup>2</sup>   |
| Oppervlak heesters en bodembedekkers | 424.000    | 413.000    | 424.000 m <sup>2</sup>   |
| Oppervlak sierbeplanting             | 43.500     | 43.200     | 43.600 m <sup>2</sup>    |
| Lengte hagen                         | 58.500     | 58.600     | 58.900 m                 |
| Oppervlak intensief gras             | 1.979.000  | 1.976.000  | 1.980.000 m <sup>2</sup> |
| Oppervlak extensief gras             | 2.800.000  | 2.926.000  | 2.953.000 m <sup>2</sup> |
| Oppervlak water                      | 1.650.000  | 1.896.000  | 1.896.000 m <sup>2</sup> |

Het streven om voor elke geboren Dordtenaar een boom te planten, is vormgegeven middels het project 'Geboortebomen'. Iedere ouder die de geboorte van zijn of haar kind bij de gemeente aangeeft, ontvangt een voucher waarmee bij natuurcentrum Weizigt een gratis boom (of struik), een zak grond en plantinstructies kunnen worden afgehaald. Deze bomen worden vervolgens geplant in eigen tuinen of op balkons. De gemeente neemt deze bomen dan ook niet op in haar arealen.

#### Kwaliteitsniveau

Het openbaar groen, inclusief bomen, bepaalt in grote mate de uitstraling van de openbare ruimte en draagt bij aan een positieve beleving van de stad. Groen in de stad is essentieel om de stedelijke ambities met betrekking tot biodiversiteit, het temperen van hittestress en klimaatadaptatie te realiseren. Vanwege de gewenste uitstraling in het centrum van de stad is het van belang dat het onderhoudsniveau van het groen in het centrum van hoog niveau is. Gedurende het hele jaar monitoren wij visueel de staat van onderhoud van het gehele groenareaal. Deze schouw wordt 'op beeld' uitgevoerd. In nagenoeg alle gevallen voldoet het groenonderhoud aan onze eisen, waarbij het hoogste A-niveau geldt voor het Centrum, enkele winkelcentra en wijk De Hoven, en het B-niveau voor de rest van de stad.

Naast de traditionele benadering van groenonderhoud in de stad, wordt steeds vaker erkend dat stedelijk groen ook een randvoorwaarde is voor het verhogen van de biodiversiteit. Het werken aan biodiversiteit vraagt een andere blik en gaat soms zelfs in tegen de systematiek zoals die hierboven beschreven is. Dit vereist van ons flexibiliteit en meer maatwerk.

#### Actualiteit beheerplannen

Groot- en projectmatig onderhoud wordt jaarlijks vastgesteld via de meerjarenonderhoudsplanning (MOP's) en de 'Programmeertafel'. Dit gebeurt jaarlijks in samenhang met overige integrale projecten in de openbare ruimte, waarvan 'wegen' en 'riolering' de belangrijkste disciplines zijn. Hierbij streven wij naar een klimaatbestendige en biodivers ingerichte en onderhouden openbare ruimte, met als doel een klimaatbestendige, groenblauwe, leefbare en waterveilige stad.

#### Groenblauwe programma's

In het stedelijk 'groenblauwprogramma' zijn klimaatadaptatie, hittestress, biodiversiteit en ecologie belangrijke thema's. Het programma is 'Omgevingswetproof' opgesteld. Tevens heeft de raad in 2024 het nieuwe bomenonderhoudsprogramma aangenomen. Dit programma bestaat uit twee hoofddelen: het 'onderhoudsdeel', dat de bestendiging van het huidige beheer en onderhoud van

bomen omvat, en het 'ambitiedeel', waarin de ambities vanuit de omgevingsvisie en de wensen vanuit de stad worden vormgegeven.

In 2024 is het bijgekomen areaal van het voormalige 'Parkschap Biesbosch' verder in de gemeentelijke uitvoeringsplannen ingebed. Het maaibeheerplan in de Biesbosch, dat in 2023 is opgesteld, is in 2024 verder vertaald naar uit te voeren onderhoudswerkzaamheden.

## Financiën

Bedragen x € 1.000

| Onderhoudslasten groen    | Begroet 2024 | Rekening 2024 |
|---------------------------|--------------|---------------|
| Groot onderhoud/planmatig | 2.152        | 3.090         |
| Regulier onderhoud        | 5.684        | 7.643         |

### Wat zouden we doen in 2024?

1. Aanbesteden van groenonderhoud van verschillende wijken.
2. Uitvoeren van regulier groen- en ecologisch onderhoud in gehele stad.
3. Continueren van project 'geboortebomen'.
4. Afronden van beheerplan en uitvoeren van de bospercelen van de Merwelanden en de Oost- en Zuidhaven.
5. Uitvoeren groenrenovaties en projecten volgens meerjarenonderhoudsprogramma/programmeertafel.
6. Baggeren (locatie te bepalen in samenspraak met het Waterschap).
7. Onderhouden (het zogenaamd maaien van vegetatie in het water) van het binnenstedelijk oppervlaktewater.

### Wat hebben we gedaan in 2024?

1. Het wijkonderhoud van de wijken Krispijn is opnieuw aanbesteed en de afronding vindt plaats in het eerste kwartaal van 2025.
2. Het regulier wijk- en groenonderhoud is conform beleid uitgevoerd.
3. Het project Geboortebomen is gecontinueerd.
4. Het beheerplan voor het voormalige Parkschapareaal (waaronder de Merwelanden) is afgerond en zal in wordt vertaald naar een uitvoeringsplan voor de komende jaren.
5. Met de uitvoering van de MOP-projecten is verder vergroend en is groen vervangen.
6. De watergangen in de Dordtwijkzone zijn uitgebaggerd als dat nodig was en er is een start gemaakt met de baggerwerkzaamheden in Dubbeldam.
7. Het stedelijk wateronderhoud is conform beleid uitgevoerd.
8. Het boomonderhoudsprogramma is vastgesteld (en de raad heeft tot en met 2026 extra geld vrijgemaakt voor scenario C).
9. Er is een start gemaakt met het opstellen van een beheerplan voor het Merwedepolderpark op de Staart.

## 4.3.4 Havens

### Kerncijfers

Het areaal omvat diverse elementen zoals waterbodems, kademuren, constructies en meer. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hoeveelheden en/of oppervlakten van deze elementen. Het areaal steigers is toegenomen als gevolg van het project 'Steiger- en Halteerplan' en veranderingen in het areaal van de wijk Stadswerven en de Biesbosch.

### Havenvoorzieningen

|                                                |     |     |                 |
|------------------------------------------------|-----|-----|-----------------|
| Waterbodems (onderhoudsbaggeren)               | ca. | 1,2 | km <sup>2</sup> |
| Kademuren                                      | ca. | 7,5 | km              |
| Oeverconstructies (steenglooing en bestorting) | ca. | 30  | km              |
| Steigers                                       | ca. | 680 | m               |
| Vloeiपालen                                     | ca. | 820 | st.             |
| Scheepvaartverkeerstekens                      | ca. | 50  | st.             |
| Watertrappen (staal)                           | ca. | 300 | st.             |
| Walbolders                                     | ca. | 150 | st.             |
| Walstroomkasten                                |     | 33  | st.             |

### Kwaliteitsniveau

Water heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Dordrecht en is diep verweven met het karakter van de stad. Dordrecht profileert zich nadrukkelijk als een stad die verbonden is met water. Daarom is het essentieel dat de havens goed worden beheerd en onderhouden, zodat ze bijdragen aan het positieve imago van Dordrecht als waterstad. De beleidsvisie voor de havens vormt een belangrijke leidraad voor het assetmanagementbeleid. De doelstellingen zijn gericht op het versterken van Dordrecht als 'Stad aan het Water', met een optimaal en toekomstbestendig gebruik van havens en kades. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn veiligheid voor weg- en waterverkeer, bewoners en bezoekers, met nadruk op constructieve veiligheid. Hiervoor is een inspectie- en meetregime opgezet om de veiligheid te monitoren. Naast technische kwaliteit zijn ook de inrichting, belevingswaarde en beeldkwaliteit van groot belang, gezien de bijdrage van havens en kades aan het historische stadsbeeld. De aspecten "schoon, heel, veilig" krijgen extra aandacht, omdat havens en kades het visitekaartje van de stad vormen. Het 'Steiger- en Halteerplan' draagt bij aan een verbeterde toegankelijkheid en functionaliteit van de steigers.

Meldingen van inwoners en gebruikers worden zo snel mogelijk afgehandeld via de wijklijn. Er wordt gekeken naar deelvervanging, hergebruik van materialen en nieuwe materialen met een lange levensduur of duurzaam productieproces. Aangetaste bovenstukken van meerpalen worden vervangen, terwijl het niet aangetaste deel onder water behouden blijft. Oude basaltblokken, breuksteen en meerpalen worden hergebruikt, waarbij oude meerpalen een nieuwe functie krijgen als bankjes. Om aan de gestelde eisen te voldoen, worden onderhoudsmaatregelen uitgevoerd volgens een meerjarig onderhoudsplan.

De onderhoudstoestand van het areaal kan als volgt worden weergegeven:

| Staat van onderhoud van het areaal | Op orde |
|------------------------------------|---------|
| Kademuren                          | 85%     |
| Steenglooingen                     | 95%     |
| Steenbestortingen                  | 85%     |
| Scheepvaartverkeerstekens          | 95%     |
| Afmeervoorzieningen                | 90%     |
| Waterbodems                        | 60%     |
| Walstroomkasten                    | 35%     |

### *Kademuren*

Het onderhoud aan de kademuren wordt uitgevoerd conform een vastgesteld inspectieplan, waarbij jaarlijks metingen en technische inspecties plaatsvinden. Deze inspecties hebben tot doel de technische staat van de fundering en de kademuur te registreren, teneinde de noodzaak voor groot onderhoud of vervanging te bepalen. In 2024 is een proef uitgevoerd met een speciaal vulmateriaal om te voorkomen dat er grond onder de kade wegspoelt. De voorlopige resultaten wijzen op een succesvolle uitkomst. Het resterende deel van de kademuren zal in de loop van 2026 worden aanbesteed en op dezelfde wijze worden behandeld.

### *Waterbodems*

Tot 2028 zal er, naast risicogestuurd baggeren, ook een structureel baggerprogramma voor baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd om de bevaarbaarheid van de havens te waarborgen. Het baggerprogramma wordt opgesteld op basis van onderhoudspeilingen en meldingen betreffende ondieptes, die de bevaarbaarheid van havens verminderen. Voor 2024 was gepland de Zuidhaven en de haven op de Kop van het Land te baggeren. Deze werkzaamheden zijn echter uitgesteld naar 2025, omdat het verkrijgen van de benodigde ecologische ontheffing en het uitvoeren van stikstofberekeningen (vanwege het Natura 2000-gebied) meer tijd hebben gekost dan verwacht. Daarnaast zal in 2025 ook worden gestart met het uitbaggeren van de Vlij, Vlijhaven en Plan Tij. De voorbereiding daarvoor heeft in 2024 plaatsgevonden.

### *Walstroom*

Walstroomkasten ondersteunen de verduurzaming van de havenfaciliteiten en draagt bij aan een vermindering van de milieubelasting. Met de overgang van deze kasten naar de servicegemeente zijn ze in eigendom en beheer gekomen van de gemeente Dordrecht, inclusief de kasten in de gemeenten Zwijndrecht en Papendrecht. De kasten zijn echter verouderd. Dit heeft gevolgen voor de exploitatie, de bijdrage van inwoners en de financiële huishouding van de kasten. Het is noodzakelijk om de walstroomkasten en de bijbehorende software, contracten, organisatie en exploitatie te evalueren. De meeste storingen worden veroorzaakt door verouderde digitale onderdelen zoals modems en software, die niet altijd snel kunnen worden vervangen. Totdat de vernieuwing heeft plaatsgevonden, kan het voorkomen dat schippers geen gebruik kunnen maken van de walstroomvoorziening en hun aggregaten moeten aanzetten. Dit is onder andere het geval bij kasten aan de Buitewalevest, Merwekade, Buiten- en Binnenkalkhaven, Wolwevershaven, Riedijkshaven, Bom- en Leuvehaven, Wantijkade en de Touwslagerstraat. Inmiddels is begonnen met het vervangen van een groot aantal modems.

### **Actualiteit beheerplannen**

In 2021 is de [beleidsvisie 'Dordtse binnenhavens'](#) vastgesteld. Hierbij richten wij ons op verschillende aspecten die bijdragen aan de versterking van de binnenhavens. Dit omvat de zichtbaarheid en beleefbaarheid van de havens, het bevorderen van maritiem toerisme, het verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid, en het optimaliseren van verbindingen over het water. Daarnaast streven wij naar het veilig gebruik van het water, het stimuleren van duurzaam vervoer en het versterken van de economische positie van de binnenhavens. Daarbij kijken we ook naar vergroening op en langs het water.

In 2022 is het integrale steiger- en halteerplan voor de binnenhavens opgesteld. Dit plan wordt gefaseerd uitgevoerd, waarbij fase 1 en 2 inmiddels zijn afgerond. De realisatie van fase 3 staat gepland voor 2025. Het steiger- en halteerplan omvat verbeteringen en uitbreidingen gericht op het optimaliseren van de infrastructuur en faciliteiten binnen de havens, zoals de aanleg van nieuwe steigers, het verbeteren van bestaande aanlegplaatsen en het implementeren van duurzame oplossingen voor het beheer en onderhoud van de havenfaciliteiten.

Zo beogen wij niet alleen de functionaliteit en veiligheid van de binnenhavens te waarborgen, maar ook de aantrekkelijkheid en economische vitaliteit van de havens te vergroten. Dit draagt bij aan een duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van de binnenhavens, in lijn met bredere stedelijke ambities en beleidsdoelstellingen.



## Financiën

Bedragen x € 1.000

| Onderhoudslasten havens   | Begroot 2024 | Rekening 2024 |
|---------------------------|--------------|---------------|
| Groot onderhoud/planmatig | 1.790        | 5.692         |
| Regulier onderhoud        | 580          | 1.178         |

### Wat zouden we doen in 2024?

1. Uitvoeren van baggerwerkzaamheden Zuidhaven (ca. 2.000 m3) en Haven Kop van het Land (ca. 1.500 m3).
2. Onderhouden en schilderen vloepalen (ca. 150 st).
3. Repareren en vervangen van vloepalen Voorstraathaven, Wijnhaven en Merwekade (aantal nader te bepalen).
4. Uitvoeren van onderhoudspeilingen binnenhavens en jachthavens.
5. Vervangen van 16 stuks stalen watertrappen in de Buitenkalkhaven en Bomhaven.
6. Aanbrengen van 3 steiger- en halteerplaatsen nabij Biesboschcentrum, Wijnhaven en Riedijkshaven.
7. Uitvoeren van groot onderhoud waterbuspontons Hooikade en Merwekade.
8. Renoveren van kademuur Aardappelmarkt (ca. 60 m).
9. Vervangen van kade Dokweg, als onderdeel van project Dordtse Mijl (ca. 145m).

### Wat hebben we gedaan in 2024?

1. De baggerwerkzaamheden in de Zuidhaven en de haven Kop van 't land zijn uitgesteld omdat een ontheffing voor het werken in een natura 2000 gebied aangevraagd moest worden wat ongeveer een jaar in beslag neemt.
2. Schilderwerk is doorgeschoven naar 2025, omdat er geen schilders beschikbaar waren.
3. Onderhoud en vervanging van vloepalen Nieuwehaven, Lange wantijkade, Binnen en Buitenkalkhaven en 't Vissertje (totaal 22 st).
4. Onderhoudspeilingen binnenhavens en jachthavens zijn uitgevoerd.
5. Vijf stuks stalen watertrappen in de Buitenkalkhaven en Bomhaven zijn vervangen.
6. Drie steiger- en halteerplaatsen nabij Biesboschcentrum, Wijnhaven en Riedijkshaven zijn gerealiseerd.
7. Groot onderhoud aan de waterbuspontons Hooikade en Merwekade is uitgesteld, omdat bij de aanbesteding slechts twee gegadigden waren met inschrijvingen die ca. 40% boven de raming lagen.
8. Renovatie kademuur Aardappelmarkt is uitgevoerd en opgeleverd.
9. Vervanging van kade Dokweg, als onderdeel van project Dordtse Mijl is opgeleverd.

## 4.3.5 Riolering

### Kerncijfers

Het areaal bestaat uit riolen, persleidingen, duikers, pompinstallaties en drukrioleringsinstallaties. Onderstaande tabel geeft hiervan de lengtes en aantallen weer.

| Soort riolering                       |         |
|---------------------------------------|---------|
| Riolen                                | 675 km  |
| Persleidingen                         | 56 km   |
| Duikers (verbindingen tussen vijvers) | 18,6 km |
| Drukrioleringsinstallaties            | 260 st. |
| Pompinstallaties                      | 147 st. |
| Centrale voedingskasten               | 65 st.  |

## Kwaliteitsniveau

### Groot onderhoud

Onze installaties worden onderhouden volgens de principes van assetmanagement. Dit betekent dat wij streven naar optimale beschikbaarheid en prestaties van onze installaties, waarbij wij de risico's op overlast voor inwoners en omgeving efficiënt proberen te minimaliseren. Riolen worden vervangen op basis van hun kwaliteit en niet op basis van hun leeftijd. Een oud riool kan nog in goede staat verkeren, terwijl een nieuw riool mogelijk gebreken vertoont. Wij proberen de werkzaamheden zoveel mogelijk te combineren met andere noodzakelijke maatregelen in de openbare ruimte. Soms is het mogelijk om het riool van binnenuit te repareren (relining), wat goedkoper kan zijn dan vervanging en maatschappelijke overlast kan voorkomen. Riolen worden periodiek geïnspecteerd, maar met verschillende frequenties. Riolen met een belangrijke functie, die ouder zijn of zich op bijzondere locaties bevinden, inspecteren wij vaker. Hoe groter het risico, des te vaker de inspectie. Het aantal geïnspecteerde riolen is geen doel op zich; de inspectiestrategie is gericht op het voorkomen van onaanvaardbare milieu- en veiligheidsrisico's. Storingen aan pompen worden beoordeeld op basis van hun locatie en functie binnen het rioolstelsel. De wijze van storingsafhandeling (direct of gepland) hangt af van de ernst van de risico's.

Bij zware regenval loost de riolering deels op open water, waardoor vuil uit het stelsel in het oppervlaktewater kan terechtkomen. Het is daarom belangrijk om de vervuiling beperkt te houden. Wij reinigen de riolering periodiek onder hoge druk en riolering die sneller vervuult, reinigen wij vaker. Dit helpt om vervuiling van het oppervlaktewater te beperken en verstopping van de riolering te voorkomen. Wateroverlast door extreme neerslag is een groeiend probleem voor alle gemeenten. Soms kunnen ondergrondse maatregelen het risico beperken, maar vaak is een herinrichting van de bovengrondse openbare ruimte nodig om de situatie te verbeteren. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) wordt aandacht besteed aan klimaatmaatregelen om wateroverlast te beperken.

## Actualiteit beheerplannen

Gemeenten hebben op grond van de Wet milieubeheer een zorgplicht voor de inzameling van stedelijk afvalwater en op grond van de Waterwet een zorgplicht voor hemelwater en een zorgplicht voor grondwater. De wet 'Verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken' schrijft gemeenten voor te beschikken over een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In dit [GRP 2021-2025](#) is de beleidsmatige, financiële en technische basis voor het onderhoud van het rioolstelsel vastgelegd. We actualiseren de meerjarenonderhoudsplanning riolering jaarlijks.

## Financiën

Bedragen x € 1.000

| Onderhoudslasten riolering | Begroet 2024 | Rekening 2024 |
|----------------------------|--------------|---------------|
| Groot onderhoud/planmatig  | 3.648        | 9.348         |
| Regulier onderhoud         | 2.988        | 2.028         |

## Wat zouden we doen in 2024?

1. Reinigen en inspecteren van riolering (25km).
2. Relinen van riolering Blaauwweg (302m), Bloemenbuurt (836m), Frans Lebrechtlaan (248m), Rozenhof (155m), Brouwersdijk (232m), Weedeweg (143m) en Van Baerlestraat (286m).
3. Vervangen van riolering Kromhout (471m), Haringvlietstraat (1.345m), Vogelbuurt (1.380m), Sandenburg (1.004m) en Berhardstraat (2.445m).
4. Onderhouden van aansluitingen in het buitengebied 'Bovenhoek' (aantal nader te bepalen).
5. Preventief onderhouden van 70 pompinstallaties en 85 drukrioleringsinstallaties.
6. Vervangen en renoveren (indien noodzakelijk) van pompen en/of bijbehorende appendages en leidingwerk.
7. Renoveren (volledig: bouwkundig, mechanisch en elektrisch) van het hoofdrioolgemaal.
8. Renoveren van rioolgemaal 'Stadspolders'.

### **Wat hebben we gedaan in 2024?**

1. Er is door verminderde beschikbare capaciteit 4 km riolering gereinigd en geïnspecteerd.
2. Gerelined zijn Blauwweg (305m), Bloemenbuurt (840m), Frans Lebrethlaan (310m), Rozenhof (271m), Hugo de Grootlaan (306m), Merwedestraat/Stadswerven (170m), Noordendijk beneden (443m), Krommedijk (272m), Duiker Reeweg Zuid (3m) en Kastanjelaan (152m).
3. Riolering is vervangen op het Kromhout en Vogelbuurt. Daarnaast is gestart met rioolvervanging Componistenbuurt (half gerealiseerd). Rioolvervanging in Haringvlietstraat, Prins Bernardstraat (en omgeving) en Sandenburg gaat gelijk met realisatie van de herinrichting en is nog niet gestart omdat extra tijd en overleg met bewoners nodig is.
4. In de 'Bovenhoek' zijn onder andere in de Zuidendijk en de Haaswijkweg nieuwe drukrioleringen aangelegd en elders in de Zuidendijk is ook een nieuwe pompput geplaatst. Op één weigeraar na is het gehele gebied nu volledig aangesloten.
5. Preventief onderhoud van 70 pompinstallaties en 85 drukrioleringsinstallaties en de daaruit voortkomende restwerkzaamheden zijn uitgevoerd.
6. RG Stadspolders: pomp revisie, RG Nijhofflaan: aftapleidingen en pompen gereviseerd, RG Noorderstraat: montage geleidebuizen aangepast, GW Bosboom Tousaintstraat: buitenopstellingskast aangepast, DRL Spartelvijver Wantijpark: pomp vervangen, RG Heliotroopring: pomp gereviseerd, RG Gezondheidspark: nieuwe concertorpompen, RG Pelsersbrug: nieuwe luiken met valroosters, RG Sterrenburg, hijsrooster vervangen.
7. Renovatie hoofdrioolgemaal is in voorbereiding, diverse voorbereidende inspecties zijn uitgevoerd, pompberekeningen zijn uitgevoerd. Planning is nu 2025 aanbesteden, uitvoering in 2026.
8. Voor renovatie van RG Stadspolders hebben de diverse voorbereidingen en aanbesteding plaatsgevonden, de renovatie wordt in 2025 uitgevoerd.
9. GPRS-modems (97 st.) vervangen in verband met einde 2G-netwerk.

## 4.4 Financiering

In deze paragraaf beschouwen we het geldstromenbeleid van de gemeente. Afhankelijk van liquiditeitstekorten of -overschotten wordt vermogen tijdelijk of langdurig aangetrokken of uitgezet. Het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen is dat de kasgeldlimiet optimaal benut wordt door indien noodzakelijk zoveel mogelijk kort vermogen aan te trekken. In [de Wet financiering decentrale overheden](#) (Wet fido) zijn drie wettelijke normen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen:

1. tijdelijk overtollige middelen, boven een vastgestelde drempel, moeten worden aangehouden in de schatkist (van het Rijk). De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting.
2. bij het aantrekken van korte leningen (met looptijd tot 1 jaar) mag het gemiddelde saldo de kasgeldlimiet niet overschrijden.
3. het saldo aan aflossingen en renteherzieningen op de bestaande portefeuille lange leningen (met looptijd van 1 jaar of langer) mag in enig jaar niet hoger zijn dan de renterisiconorm.

Deze normen worden in deze paragraaf beschouwd. Ook wordt specifiek aandacht geschonken aan het renterisicobeheer, het kredietrisicobeheer en de interne rente.

### 4.4.1 Beleidskaders

In deze paragraaf staan voornamelijk de kas- en financieringsstromen, de risico's en (compact) interne rente centraal. Er is inmiddels veel gereguleerd via een landelijk kader, het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) en specifieke nota's van de commissie BBV die daarop zijn gebaseerd.

Voor leningen en garanties geldt de [beleidsnota](#) zoals door de raad vastgesteld op 21 december 2021.

Een intern kader vormde voor 2024 het betreffende treasury-jaarplan, gebaseerd op het [financieringsstatuut](#). Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen, de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen, terwijl de controlfunctie veelal redeneert in termen van baten en lasten.

### 4.4.2 Leningenportefeuille OG/UG

Binnen dit onderdeel gaan we in op de [opgenomen](#) en [uitgezette](#) geldleningen en de [renteontwikkeling](#). Ook is het [verplichte renteoverzicht](#) opgenomen.

#### 4.4.2.1 Opgenomen geldleningen

Onderstaande tabel geeft beeld van de mutatie van de totale portefeuille aan opgenomen langlopende leningen in 2024.

| Bedragen x € 1.000    |             |                      |
|-----------------------|-------------|----------------------|
| Omschrijving          | Bedrag 2024 | Gemiddeld percentage |
| Stand per 1 januari   | € 206.942   | 2,10%                |
| Nieuwe leningen       | € 89.250    |                      |
| Aflossingen           | € 41.986    |                      |
| Stand per 31 december | € 254.206   | 1,82%                |

Voor financiering van het Dordthuis zijn er in 2022 meerdere leningen afgesloten met uitgestelde stortingsdatums. In 2024 is als derde tranche een lening van € 65 miljoen gestort. De overige € 24,25 miljoen heeft betrekking op een doorverstrekking aan Arcade. In 2024 is er veel afgelost

ten opzichte van het voorgaande jaar. Er is onder andere een fixe-lening afgelost van € 35 miljoen. Deze behoefte niet opnieuw gefinancierd te worden.

#### 4.4.2.2 Uitgezette geldleningen

Onder uitzettingen worden verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen verstaan. De mutaties van de uitzettingenportefeuilles gedurende 2024 kunnen als volgt worden weergegeven:

| Bedragen € 1.000               |          |
|--------------------------------|----------|
| Omschrijving                   | Bedrag   |
| <u>Verstrekte geldleningen</u> |          |
| Stand per 1 januari 2024       | € 88.780 |
| Nieuwe leningen                | € 31.052 |
| Aflossingen                    | € 42.641 |
| Stand per 31 december 2024     | € 77.191 |

De nieuwe leningen zijn een doorverstrekking aan Arcade van € 24,25 miljoen, € 1,25 miljoen aan V.V. Dubbeldam en € 4,76 miljoen aan Stichting C.K.V. Oranje Wit Hal.

De grootste aflossing is € 40 miljoen van de gemeente Rotterdam waar overtollige liquiditeit was geplaatst.

#### 4.4.2.3 Ontwikkelingen

Omdat de gemeente voorlopig geen leningsbehoefte heeft voor reguliere investeringen en het hier bovendien om verantwoording over 2024 gaat houden we deze beschouwing compact.

- **Renteontwikkelingen:** we verwachten een daling van rente voor looptijden korter dan een jaar door verlaging van de beleidsrente door de ECB.
- **Opslagen:** we verwachten een toename van opslagen voor gemeenteleningen door wereldwijd stijgende overheidsschulden.

#### 4.4.2.4 Rente

Op grond van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) zijn alle rentekosten en rentebaten verantwoord op het taakveld Treasury. In het door de [Commissie BBV](#) aanbevolen standaard rente-overzicht, zijn enkele regels toegevoegd om aansluiting te maken met het totaal van het taakveld Treasury. Onderstaande renteschema geeft beeld van de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en een specificatie van rentetoerekening.

| <b>Overzicht rente Rekening 2024</b>                                                 | <b>Primaire<br/>Begroting 2024</b> | <b>Realisatie 2024</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|------------------------|
| a1. De externe rentelasten over de lange financiering                                | 6.521                              | 6.120                  |
| a2. De externe rentelasten over de korte financiering                                | -                                  | -                      |
| b1. De externe rentebaten                                                            | -3.218                             | -8.755                 |
| <b>Totaal door te rekenen externe rente</b>                                          | <b>3.303</b>                       | <b>-2.635</b>          |
| c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend                    | -1.065                             | -1.367                 |
| c2. Resultaat projectfinanciering                                                    | -179                               | 1.361                  |
| <b>Saldo door te rekenen externe rente in renteomslag</b>                            | <b>2.059</b>                       | <b>-2.641</b>          |
| d1. (Bespaarde) rente over eigen vermogen                                            | 12.730                             | 15.396                 |
| d2. Rente over voorzieningen (gewaard. op contante waarde)                           | -                                  | -                      |
| <b>De aan taakvelden (programma's incl. overzicht Overhead) toe te rekenen rente</b> | <b>14.789</b>                      | <b>12.755</b>          |
| e1. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (obv afgerond percentage)         | -14.894                            | -13.163                |
| e2. Stelpost i.v.m. vertraging uitvoering investeringen vorig dienstjaar             | 106                                | -                      |
| <b>Renteresultaat op het taakveld treasury cf. BBV</b>                               | <b>0</b>                           | <b>-408</b>            |
| f1. Toegerekende rente aan financiële vaste activa (binnen het taakveld treasury)    | 794                                | 812                    |
| f2. Dividenden en winstuitkeringen op taakveld treasury (buiten renteomslag)         | -3.176                             | -6.330                 |
| f3. (Bespaarde) rente over eigen vermogen (d1. extracomptabel)                       | -12.730                            | -15.396                |
| f4. Correctie i.v.m. afwijking & grondexploitaties                                   | -                                  | -                      |
| <b>Saldo taakveld 0.5 treasury</b>                                                   | <b>-15.112</b>                     | <b>-21.322</b>         |

**Toelichting:**

- b. de externe rentebaten zijn fors afwijkend als gevolg van renteontwikkelingen en een aanmerkelijk hoger positief kassaldo als gevolg van ontwikkelingen in zowel de gehele gemeentelijke exploitatie- als in de investeringssfeer (planningsoptimisme, naast opschuivende inkomsten)
- c. De afwijking houdt voornamelijk verband met de projectfinanciering van het Dordthuis welke in de primaire begroting nog geen plaats had gekregen. Over tegoeden ontving het project rente.
- e. Aan alle activa die integraal gefinancierd zijn, is een (omslag)rente van 2,0% toegerekend.
- f. Naast de renteposten zijn binnen het taakveld Treasury (en het programma Algemene Dekkingsmiddelen) ook de rente over aandelen deelnemingen en de opbrengsten aan dividend opgenomen ([zie programma Algemene Dekkingsmiddelen](#)). In de begroting was met fictieve rentetoerekening over eigen vermogen geen rekening gehouden.

### 4.4.3 Risicobeheersing

Om de risico's van treasury te beperken en te beheersen zijn er diverse normen gesteld waarbinnen een gemeente haar treasury beleid moet uitvoeren. Dit betreft de [kasgeldlimiet](#), de [renterisiconorm](#), het [kredietrisico](#) en het [garantierisico](#).

#### 4.4.3.1 Kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in [de Wet fido](#) een norm gesteld voor het maximale bedrag waarmee de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd <1 jaar) mag financieren: 8,5% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabellen is de benutting van de kasgeldlimiet over 2024 weergegeven.

**1) Berekening kasgeldlimiet 2024:**

|                           |         |
|---------------------------|---------|
| Begrotingstotaal (lasten) | 704.195 |
| Wettelijk percentage      | 8,50%   |
| Kasgeldlimiet             | 59.857  |

**2) Kwartaaluitkomsten kasgeldlimiet 2024:**

|                                    | 1ste kwartaal | 2de kwartaal | 3de kwartaal | 4de kwartaal |
|------------------------------------|---------------|--------------|--------------|--------------|
| Gem. netto vlottende schuld        | -173.537      | -186.174     | -210.328     | -181.268     |
| Kasgeldlimiet                      | 59.857        | 59.857       | 59.857       | 59.857       |
| Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) | 233.394       | 246.031      | 270.185      | 241.124      |

De gemeente Dordrecht heeft in 2024 het gehele jaar binnen de kasgeldlimietruimte geopereerd.

**4.4.3.2 Renterisiconorm**

De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in [de Wet fido](#) de renterisiconorm geformuleerd. Het doel van deze norm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar, ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Het renterisico is een optelsom van leningen met renteherziening en aflossingen.

Bedragen x € 1.000

| <b>Renterisico's</b> | <b>2024</b> |
|----------------------|-------------|
| Renteherzieningen    | € -         |
| Aflossingen          | € 41.986    |
| Renterisico          | € 41.986    |

| <b>Berekening renterisiconorm</b> | <b>2024</b> |
|-----------------------------------|-------------|
| Begrotingstotaal                  | € 704.195   |
| Wettelijk percentage              | 20%         |
| Renterisiconorm                   | € 140.839   |

| <b>Toetsing renterisico aan norm:</b> | <b>2024</b>     |
|---------------------------------------|-----------------|
| Renterisiconorm                       | € 140.839       |
| Renterisico                           | € 41.986        |
| <b>Ruimte binnen de norm</b>          | <b>€ 98.853</b> |

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de gemeente Dordrecht met haar financiering in 2024 ruim binnen de renterisiconorm is gebleven in de lijn van onze verwachtingen bij de begroting.

**4.4.3.3 Kredietrisico****Kredietrisico op leningen en beleggingen**

Het kredietrisico richt zich op de kredietwaardigheid (en dus risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's gelden bij uitzettingen (verstrekke leningen en beleggingen) en verleende garanties.

Bedragen x € 1.000

| <b>Risicogroep:</b>                                              | <b>Boekwaarde<br/>per 1-1-2024</b> | <b>Boekwaarde<br/>31-12-2024</b> | <b>% per eind<br/>2024</b> |
|------------------------------------------------------------------|------------------------------------|----------------------------------|----------------------------|
| Woningcorporaties                                                | 3.988                              | 3.670                            | 4,8%                       |
| Financiële instellingen                                          | -                                  | -                                | 0,0%                       |
| Overige instellingen volgens Treasurystatuut/gemeentelijk beleid | 84.792                             | 72.729                           | 95,2%                      |
| <b>Totaal</b>                                                    | <b>88.780</b>                      | <b>76.399</b>                    | <b>100,0%</b>              |

### Kredietwaardigheid

De woningcorporatie Trivire achten wij op grond van het betaalgedrag en gezien het WSW toezicht kredietwaardig.

In de volgende tabel wordt de verdere uitzettingenportefeuille naar kredietwaardigheid gespecificeerd. De tabel hieronder betreft de uitzettingen overige instellingen. In de volgende tabel wordt de verdere uitzettingenportefeuille naar kredietwaardigheid gespecificeerd. De lening aan gemeente Rotterdam betreft een uitzetting van overtollig kasgeld die net langer dan een jaar heeft geduurd en daarom formeel als langlopende lening moet worden aangemerkt.

Bedragen x € 1.000

| <b>Overige langlopende leningen</b>              | <b>1-1-2024</b> | <b>31-12-2024</b> |
|--------------------------------------------------|-----------------|-------------------|
| Verstreckte geldlening aan de gemeente Rotterdam | € 40.000        | € -               |
| Ov. langlop.leningen buiten renteomslag Yulius   | € 1.019         | € -               |
| Lening verduurzaming hal Vorinklaan              | € 140           | € 140             |
| Nieuwbouw en renovatieleningen Vereniging Arcade | € 11.989        | € 35.838          |
| Leningen Leerpark B.V.                           | € 20.863        | € 19.991          |
| Leningen SVN iz funderingsherstel                | € 3.916         | € 3.166           |
| Leningen SVN iz funderingsherstel; Voorziening   | € 37-           | € 37-             |
| Leningen SVN Dichterskwartier iz PWV             | € 24            | € 22              |
| Leningen NRF Dordrechts Restauratiefonds         | € 1.616         | € 1.627           |
| Via SVN verstreckte Startersleningen             | € 2.455         | € 3.313           |
| R.K. Sportvereniging Racing Club Dordrecht       | € 300           | € 280             |
| Leningen SVN Particuliere Woningverbetering      | € 278           | € 250             |
| Lening aan SVN Blijverslening                    | € 2             | € 2               |
| Lening SVN energiezuinig wonen                   | € 2.052         | € 2.754           |
| Lening aan Stichting Breedband                   | € 30            | € 28              |
| Lening aan Stichting Delta Hal                   | € 75            | € 68              |
| Lening SVn Stim.lening Zakelijk VvE              | € 75            | € 70              |
| Stichting C.K.V. Oranje Wit Hal                  | € -             | € 4.760           |
| Lening V.V. Dubbeldam                            | € -             | € 1.250           |
| <b>Totaal</b>                                    | <b>€ 84.798</b> | <b>€ 73.521</b>   |

De uitstaande leningen bij SVN en NRF ultimo 2024 betreffen het saldo van eind 2024 uitstaande leningen, nieuwe leningen en aflossingen. Deze partijen achten wij (ruim) voldoende kredietwaardig.

Yulius heeft bij renteherzieningsmomenten haar leenschuld -versneld- volledig afgelost. De leningen t.b.v. de Oranje Wit hal en de nieuwe accommodatie van v.v. Dubbeldam zijn gebaseerd op in 2024 afgesloten leenovereenkomsten.



#### 4.4.3.4 Garantierisico

We kennen als gemeente directe borgstellingen en achtervang. Bij directe borgstellingen staat de gemeente voor geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen voor een derde partij. Deze leningen zijn veelal aangetrokken voor activiteiten in het verlengde van de gemeentelijke, publieke taak.

Bij HVC is het garantierisico momenteel beperkt, waarbij we ons steeds mede baseren op de risicoparagrafen van de in HVC aandeelhoudende Gemeenschappelijke Regeling Gevudo.

De achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is veruit de grootste component en houdt in dat de gemeente, soms samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Door deze structuur kunnen instellingen die bij een waarborgfonds zijn aangesloten tegen de laagste rente lenen. Bij de achtervangconstructie WSW dienen bij aanspraken van banken, voor zover het WSW zelf onvoldoende geld heeft, de corporaties eerst collectief bij te dragen. Vervolgens kan overgegaan worden tot verkoop/executie van vastgoed. WSW streeft er bij haar toezichtbeleid naar om het betaalrisico voor gemeenten maximaal 1% te laten zijn. Het achtervang-garantierisico WSW beschouwt de gemeente als uiterst gering.

Het garantierisico van de sportsector wordt jaarlijks beschouwd in het gemeentelijke risico-inventarisatiesysteem. Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de [staat van gewaarborgde geldleningen](#) bij deze jaarstukken. De ontwikkeling van de borgstellingen van Dordrecht gedurende 2024 is als volgt:

| Bedragen x € 1.000                    |                        |                          |                    |
|---------------------------------------|------------------------|--------------------------|--------------------|
| Vorm                                  | Bedrag per<br>1-1-2024 | Bedrag per<br>31-12-2024 | % per<br>eind 2024 |
| <u>Directe borgstellingen</u>         |                        |                          |                    |
| HVC Alkmaar (getrapt via GR Gevudo)   | 22.595                 | 20.659                   | 2,9%               |
| Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A. | 7.255                  | 7.090                    | 1,0%               |
| Sportverenigingen en stichtingen      | 4.502                  | 3.613                    | 0,5%               |
|                                       | 34.351                 | 31.363                   | 4,4%               |
| <u>Achtervang</u>                     |                        |                          |                    |
| WSW (woningcorporaties)               | 619.761                | 675.255                  | 95,6%              |
| <b>TOTAAL</b>                         | <b>654.112</b>         | <b>706.618</b>           | <b>100,0%</b>      |

#### 4.4.4 Schatkistbankieren

Om de staatsschuld te beperken moeten gemeenten tijdelijk overtollige liquide middelen aanhouden in de schatkist bij het Rijk of uitzetten bij medeoverheden. Om het cashmanagement van de gemeenten niet te verstoren mogen de gemeenten een relatief beperkt positief saldo op de bankrekeningen aanhouden. Gemiddeld per kwartaal mag dit saldo niet meer zijn dan een vastgesteld drempelbedrag. Het drempelbedrag is gerelateerd aan de omvang van de totale begroting.

De berekening van het drempelbedrag is 2% over de eerste schijf van € 500 miljoen en 0,2% voor alles daarboven.

**Drempelbedrag Schatkistbankieren 2024**

|                  |         |
|------------------|---------|
| Begrotingstotaal | 704.195 |
| Drempelbedrag    | 10.409  |

**Kwartaaluitkomsten benutting drempelbedrag 2024:**

|                                       | 1ste kwartaal | 2de kwartaal | 3de kwartaal | 4de kwartaal |
|---------------------------------------|---------------|--------------|--------------|--------------|
| Benutting drempelbedrag               | 3.602         | 5.082        | 4.818        | 1.574        |
| Drempelbedrag                         | 10.409        | 10.409       | 10.409       | 10.409       |
| Ruimte ten opzichte van drempelbedrag | 6.807         | 5.327        | 5.591        | 8.835        |

In 2024 is er sprake van rentevergoeding op positieve banksaldi en de schatkistrekening bij het Rijk en is er rente verschuldigd op negatieve banksaldi.

## 4.5 Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering

De gemeente Dordrecht werkt voortdurend aan het versterken en ontwikkelen van haar organisatie om beter in te spelen op de behoeften van de stad en regio.

In deze paragraaf beschrijven we de behaalde resultaten op de voorgenomen activiteiten voor 2024 op het gebied van de organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering van de gemeente Dordrecht. Zo is er veel aandacht besteed aan het professionaliseren van de basis langs de lijn van verschillende ontwikkelprogramma's om hoogwaardige dienstverlening te leveren, sterke relaties met partners op te bouwen en te innoveren door te experimenteren en te leren. Een belangrijke stap hierin is het bevorderen van de samenwerking langs de lijn van de nieuw geïmplementeerde organisatiestructuur. We hebben ook grote stappen gezet in het migreren van data en applicaties naar een externe partner en het uit faseren van onze eigen rekencentra, wat heeft geleid tot een efficiëntere en veiligere ICT-omgeving.

Daarnaast zijn de eerste stappen gezet naar een secure base organisatie, wat staat voor een organisatie waarin iedereen zich thuis en veilig voelt (care) en volop ruimte krijgt om als mens en professional uitdagingen aan te gaan, risico's te nemen, hiervan te leren en ontwikkelen en elkaar aan te spreken (dare). Ook hebben we geïnvesteerd in de optimalisatie van HR-processen en systemen, wat heeft bijgedragen aan een efficiëntere uitvoering van HR-taken en een betere ondersteuning van onze medewerkers.

Met deze resultaten blijven we ons richten op het versterken van onze organisatie en het verbeteren van onze dienstverlening, zodat we als gemeente Dordrecht optimaal kunnen bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de stad en regio.

### 4.5.1 Organisatieontwikkeling en HR

#### Onze koers

Het afgelopen jaar is er intensief en met grote betrokkenheid vanuit de Dordtse organisatie gewerkt aan de herinrichting van de besturing en inrichting van de gemeente Dordrecht. Op basis van brede consultatie en participatie is de inrichting van de Dordtse organisatiestructuur en de daarbij horende wijze van sturing herzien. De nieuwe structuur en besturing komt tegemoet aan een aantal duidelijke knelpunten die in het functioneren van de organisatie worden ervaren.

Concrete verbeteringen zijn:

1. Het instellen van een concerndirectie waarin concern brede besluiten worden genomen en van waaruit die eenduidig met de organisatie worden gedeeld.
2. De herkenbaarheid van de structuur voor de binnen- en buitenwereld.
3. De versterking van het opgavegericht werken.
4. De inrichting van een kaderstellende en monitorende functie in de vorm van de concernstaf.

In het afgelopen jaar zijn de eerste stappen gezet met het werken in de nieuwe organisatiestructuur en is de implementatie van de nieuwe organisatie voltooid.

#### Voortouw in opgaven en dienstverlening

De gemeente Dordrecht is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoeringsdienstverlening binnen de gehele regio Drechtsteden. Hierdoor wordt beter aangesloten bij de maatschappelijke doelstellingen van de gemeenten en de verbonden partijen en is de bedrijfsvoering slagvaardiger en innovatiever. Voor onze dienstverlening betekent dit het invullen van een regiorol voor alle service-verlenende, regionaal opererende onderdelen. De ambitie is om de regio te versterken door als centrumgemeente het voortouw te nemen in regionale opgaven en vraagstukken. In 2022/2023 is daartoe een meerjarig-ontwikkelprogramma ontworpen met drie ambities:

1. Het leveren van een hoogwaardige dienstverlening.
2. Een sterke relatie met partners, waarbij we het verlengstuk zijn van onze partnerorganisaties.
3. Inzet op vernieuwing en innovatie door te experimenteren, te leren en dit waar nodig toe te passen in onze producten, diensten, werkwijzen en in gebruik van nieuwe technologieën.

Naast het programma staan twee inhoudelijke opgaven centraal in de dienstverlening: ICT Beweegt en de aanpak van de arbeidsmarkt.

### *ICT Beweegt*

Het gebruik van informatietechnologie helpt ons om oplossingen te vinden voor problemen die we in de samenleving tegenkomen en zorgt voor vernieuwing en innovatie. Dit zorgt ook voor ondersteuning en bescherming van onze bedrijfsprocessen en naleving van de wet- en regelgeving. De toenemende (cyber)dreiging zorgt ervoor dat we steeds hogere eisen stellen aan de veiligheid van onze informatie. Continuïteit van systemen, goed functioneel beheer, veilige opslag, ontsluiting en uitwisseling van informatie: het wordt steeds belangrijker, complexer en we moeten zorgen dat dit altijd op orde is. Het meerjarig transitieprogramma ICT Beweegt voorziet hierin.

We dragen bij aan de bestuurlijke doelstellingen die zijn geformuleerd op het gebied van informatie & automatisering:

1. Vergroten van de snelheid en wendbaarheid.
2. Verbeteren van de kwaliteit.
3. Verhogen van de efficiëntie.
4. Verhogen van de kostenflexibiliteit.
5. Benutten van de toegevoegde waarde.
6. Verhogen van de gebruikersvriendelijkheid.

Dordrecht is regievoerder voor de ICT-dienstverlening binnen de regio. In 2024 zijn grote stappen gezet in het migreren van data en applicaties naar onze externe partner en in het uitfasen van de eigen rekencentra. We werken inmiddels in de Digitale Werkruimte, zodat we overal, altijd en plaats onafhankelijk kunnen (samen)werken.

### *Arbeidsmarkt*

De arbeidsmarkt in Nederland vraagt om een blijvende focus. In 2023 is gestart met de realisatie van een nieuwe strategische benadering van het arbeidsmarktvraagstuk. In 2024 is zichtbaar gemaakt welke resultaten deze nieuwe aanpak op regionaal en lokaal niveau heeft opgeleverd, zowel kwalitatief als in o.a. besparingen ten aanzien van inzet van externe partijen waaronder inhuur.

### **Dordt als Topwerkgever**

Met het programma Dordt als Topwerkgever werken we aan het aantrekkelijk zijn voor mensen op de arbeidsmarkt en het zijn van een goede werkgever voor onze medewerkers. Om hierin te investeren, is in 2024 de secure base filosofie geïntroduceerd. Een secure base organisatie is een organisatie waarin iedereen zich thuis en veilig voelt (care) en volop ruimte krijgt om als mens en professional uitdagingen aan te gaan, risico's te nemen, hiervan te leren en ontwikkelen en elkaar aan te spreken (dare). De organisatie heeft kennisgemaakt met de secure base filosofie door verschillende sessies. Er zijn teamcoaches beschikbaar gesteld om teams te inspireren en faciliteren om secure base te werken. Daarnaast is er een instrumentenkist beschikbaar waarmee medewerkers zich kunnen verdiepen in de secure base filosofie. Samen met HR wordt onderzocht hoe en welke HR-instrumenten secure base proof gemaakt kunnen worden.

Daarnaast zijn er stappen gezet in de optimalisatie van de HR-processen en systemen. Afgelopen jaar is geïnvesteerd in het vergemakkelijken van het instroomproces, is er een HR-analytics tool aangeschaft en is geïnvesteerd in heldere informatievoorziening naar medewerkers.

### **Sociale veiligheid & integriteit**

Sociale veiligheid is een belangrijk aspect van goed werkgeverschap. We willen een integere organisatie zijn waar werknemers zichzelf kunnen zijn, optimaal hun vakmanschap kunnen inbrengen, kunnen leren van hun fouten en de fouten van anderen, het open gesprek kunnen

voeren en tegenspraak kunnen geven. Om dit te realiseren is in 2024 ingezet op verschillende aspecten:

- *Integriteitsbeleid geactualiseerd*: na instemming van de OR-en worden de volgende geactualiseerde regionale regelingen gepubliceerd: Integriteitsbeleid, Gedragscode, Meldregeling integriteit, Onderzoeksprotocol, Klachtenregeling ongewenst gedrag, Regeling vertrouwenspersonen, Regeling ambtseed, ambtsbelofte en integriteitsverklaring.
- *Regionaal meldpunt ongewenst gedrag en integriteit*: in 2024 is de ambitie uitgesproken om met de 10 Drechtstedenorganisaties gezamenlijk een onafhankelijk regionaal meldpunt integriteit in te richten zodat aan actuele wetgeving (onder andere Wet bescherming klokkenluiders en de Arbowet) wordt voldaan. Het gezamenlijk inrichten van een meldpunt biedt voordelen op het gebied van bezetting, opbouwen van kennis & expertise en professionele registratie- en informatiemogelijkheden. Ook zorgt een regionaal meldpunt voor een gelijke beoordeling van meldingen. Dit is eind 2024 met een positief resultaat in besluitvorming gebracht. In 2025 wordt het meldpunt geïmplementeerd.
- *Integriteitscoördinator*: er is besloten tot het aanstellen van een integriteitscoördinator. De integriteitscoördinator ontwikkelt en implementeert een uitvoeringsplan voor integriteit, adviseert en faciliteert management en medewerkers met betrekking tot morele oordeelsvorming en is verantwoordelijk voor kennisdeling en bewustwording. De werving start in 2025.

### Organisatie in control

In 2023 is gestart met het In Control Programma; Fundament beter op orde. In 2024 zijn procesbeschrijvingen gemaakt en zijn de aanbevelingen uit de Managementletter 2023 gestructureerd opgepakt. De leesbaarheid van P&C-documenten en beslispunten bij college- en raadsvoorstellen zijn verbeterd. Er is gewerkt aan actualisatie van nota's en regelingen (risicomanagement, Financiële verordening, grondbeleid). Managementgesprekken zijn ingevoerd. In de loop van 2025 wordt het programma afgerond.

## 4.5.2 Bedrijfsvoering

### Niet financiële onrechtmatigheden

Het is verplicht om in het kader van de Wet Fido en bijbehorende regelingen eventuele niet-financiële onrechtmatigheden te vermelden in de paragraaf Bedrijfsvoering. Binnen de gemeente Dordrecht verklaren wij naar beste eer en geweten dat er geen niet-financiële onrechtmatigheden zijn geconstateerd in 2024.

### Klachten

Wanneer iemand ontevreden is over de dienstverlening van een ambtenaar, kan diegene een klacht indienen bij de gemeente. Wordt de klacht niet naar tevredenheid opgelost, dan kan de klager alsnog een schriftelijke klacht indienen bij de Nationale Ombudsman. In 2024 zijn 122 klachten ingediend bij de gemeente Dordrecht.

| 2015 | 2016 | 2017 | 2018 | 2019 | 2020 | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 |
|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 47   | 74   | 92   | 58   | 84   | 104  | 156  | 110  | 112  | 122  |

Via het jaarverslag klachten wordt de raad separaat geïnformeerd over de inhoud van de klachten en de specifieke informatie die bij deze klachten hoort. Het jaarverslag is [hier](#) te vinden.

### Bezwaarschriften

Bij het schrijven van de paragraaf bedrijfsvoering was het jaarverslag van de adviescommissie bezwaarschriften nog niet binnen. Hierdoor is er nog geen zicht op het aantal behandelde bezwaarschriften door voornoemde adviescommissie. Hierover wordt de raad om die reden separaat geïnformeerd.

### **Frauderisico beheersing**

De gemeente Dordrecht wordt hoofdzakelijk gefinancierd met overheidsgelden en gelden verkregen vanuit c.q. geheven bij de maatschappij zoals belastingen en leges. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het verantwoord omgaan met de bestedingen van deze gelden. Hiervoor is veel geregeld en vastgelegd in externe wet- en regelgeving zoals de gemeentewet, aanbestedingswet, de CAO en de Jeugdwet. Gemeente Dordrecht heeft processen ingericht, verricht interne controles en jaarlijks vindt een accountantscontrole plaats op de verantwoording van de gelden in de jaarrekening. Bij elke gemeente bestaat de mogelijkheid dat de regels (bewust) niet worden nageleefd, waardoor gehandeld wordt vanuit persoonlijke motieven en niet vanuit het belang van onze organisatie dan wel de maatschappij. In dat soort gevallen kan er sprake zijn van fraude. Dit is uiteraard niet gewenst. Onze kader definitie van fraude is gebaseerd op de commissie besluit, begroten en verantwoorden (BBV): Fraude omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de organisatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

### **Potentieel frauderisico**

Gedurende 2024 heeft zover bekend geen fraude plaatsgevonden. Het potentiële frauderisico van de gemeente Dordrecht wordt daarnaast als laag ingeschat. De belangrijkste overwegingen hierbij zijn een bij wet afgedwongen governance structuur (raad, college), geen sprake van verhoogd risico als gevolg van beloningen/bonussen (CAO/WNT) en geen bijzondere c.q. bovenmatig risicovolle activiteiten die niet passen bij een gemeente. Hoewel de frauderisico inschatting laag is, zijn er verschillende risico's geïdentificeerd. Alle risico's hebben een lage kans van plaatsvinden. De belangrijkste frauderisico's zijn degene met een gemiddelde impact. Samenvattend hebben de belangrijkste risico's betrekking op het betalingsverkeer, de factuurverwerking, aanbestedingen en grondexploitaties. Hierin kan gedacht worden aan:

- Het op onrechtmatige wijze onttrekken van gelden;
- het niet aanwezig zijn van vastgelegde functiescheiding tussen prestatiebeoordeling en goedkeuring van facturen;
- een niet onafhankelijke gunning of de schijn van belangenverstrengeling bij de gunning van opdrachten of selectie van aannemers;
- oneigenlijke beïnvloeding van de schattingen in de grondexploitaties.

Fraude volledig uitsluiten is, mede gezien de mogelijke samenspanning tussen functies bij alle organisaties, nooit geheel mogelijk. Wel is vastgesteld dat de geïdentificeerde frauderisico's voldoende worden gereduceerd met beheersmaatregelen. Dit betreft onder andere functiescheidingen, zichtbaar 4-ogenprincipe in combinatie met interne controlewerkzaamheden. Er is geen verhoogd restrisico op fraude geïdentificeerd.

## **4.5.3 Huisvesting**

### **Bestaande huisvesting**

Met de verwachte oplevering van het Dordthuis casco in 2026 in gedachten, hebben we in 2024 afgezien van grote investeringen of aanpassingen in onze huidige panden, behalve voor noodzakelijk onderhoud en eventuele kleine aanpassingen.

### **Dordthuis**

Samen met de Bibliotheek AanZet, Dordrecht Marketing & Partners en de Sociale Dienst werken we aan de ontwikkeling van het Dordthuis. Dit wordt een uitnodigend, transparant en duurzaam gebouw aan de Spuiboulevard. De bouw van deze nieuwe werklocatie is in de tweede helft van 2023 gestart. Naast het Dordthuis bevat het project een parkeergarage, een grote fietsenstalling en additionele kantoren die ook gebruikt gaan worden door onderdelen van de (service)gemeente Dordrecht.

Het afgelopen jaar zijn we samen met de partners gestart met het Europees aanbesteden van het interieurontwerp. Deze aanbesteding heeft betrekking op zowel de (primaire) werkplekken en vergaderopstellingen als op het interieur van de dienstverleningszones. Daarnaast is er een

marktconsultatie geweest over digitale voorzieningen ten behoeve van de dienstverlening in het Dordthuis. Eind 2024 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het aanbesteden van diverse facilitaire diensten zoals horeca en beveiliging.

## 4.5.4 Data en informatiemanagement

De opgaven waaraan we werken veranderen en het aantal netwerken in de stad neemt toe. Om daarop te anticiperen is de inzet van data en slimme ICT-oplossingen onvermijdelijk. In 2024 hebben we hieraan een bijdrage geleverd door:

1. Een data gedreven en digitale organisatie, stad en regio.
2. Het stimuleren van verantwoord en veilig gebruik van ICT en data.
3. Wet Open Overheid (WOO).
4. Papieren archief op orde.

### Een data gedreven en digitale organisatie, stad en regio

Dit programma speelt in op de behoefte om veilig en verantwoord gebruik te maken van goede data en slimme technologie om onze maatschappelijke doelstellingen te bereiken. We werken in het programma langs drie sporen.

1. *Meewerken aan de realisatie van de opgaven:* in 2024 hebben we in dit kader onder andere de opgaven bestaanszekerheid en duurzaamheid gefaciliteerd. Daarnaast hebben we een flinke bijdrage geleverd aan het landelijke ecosysteem DMI (Dutch Metropolitan Innovations (DMI)).
2. *Digitaal en datafundament:* het moderniseren van ons dataplatform is inmiddels in de uitvoeringsfase. Deze uitvoering loopt door in 2025. Met het hulpmiddel 'Digital Twin', is begonnen met het ontwikkelen van praktische instrumenten op het terrein van plantoetsing en bewonersparticipatie. De uitvoering hiervan is eind 2024 begonnen en loopt door in 2025.
3. *Ontwikkeling vaardigheden:* de ontwikkeling van bewustwording van de mogelijkheden en ontwikkelen van vaardigheden op het terrein van data en digitaal werken heeft voortdurend aandacht nodig. In 2024 is hieraan gewerkt door het beschikbaar stellen van trainingen en e-learnings op ons leerportaal. Daarnaast is aandacht besteedt aan bewustwording op mogelijkheden en risico's via inspiratiesessies geweest.

We passen binnen de interne bedrijfsprocessen de bestaande mogelijkheden van data eveneens toe. In 2024 hebben we dit onder andere gedaan door het ontwikkelen van instrumenten op het terrein van woningbouwmonitoring, de schone stad, de voorzieningenkaart en de energietransitie, maar ook door de impact van de Chemours uitstoot in beeld te brengen.

### Stimuleren verantwoord en veilig gebruik van ICT en Data

Veilig en verantwoord gebruik van ICT vraagt voortdurend om aandacht. Nieuwe medewerkers worden standaard meegenomen in hoe ze veilig en conform de AVG met data en informatie moeten omgaan. Daarnaast zetten we in op risicobewustwording en -verkleining middels campagnes en wekelijkse mails. Aanvullend is de beveiliging van onze systemen vergroot door toegang tot onze systemen steeds meer te beperken tot hardware die in ons eigen beheer is.

### Wet Open Overheid (WOO)

Op basis van de WOO zijn gemeenten verplicht in vier stappen informatiecategorieën openbaar te maken. In 2024 gingen de eerste verplichtingen in en is op basis hiervan een implementatieplan opgesteld en geïmplementeerd. Meer informatie over de actieve openbaring van de informatiecategorieën is te vinden in de paragraaf WOO.

### Papieren archief op orde

Volgens de planning is in 2024 gestart met het schonen van het papieren archief. Hiertoe is onder meer in samenwerking met de Archiefinspectie een aanpak vastgesteld. Het schonen van het papieren archief loopt door in 2025.

## 4.5.5 Rechtmatigheidsverantwoording

### Aanpak verantwoording onrechtmatigheden

Het college van burgemeester en wethouders legt door middel van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening verantwoording af over het rechtmatig handelen aan de gemeenteraad. Aanvullend daarop wordt in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting gegeven op fouten en onzekerheden boven de door de raad bepaalde rapportagegrens. Dit is een afspraak waarbij de raad aangeeft boven welke rapporteringsgrens het college geconstateerde tekortkomingen in de rechtmatigheid in de paragraaf bedrijfsvoering moet toelichten. De rapportagegrens is 0,05% van de totale lasten. De totale lasten in de jaarrekening 2024 bedragen € 804.286.000. De rapportagegrens bedraagt 0,05% en bedraagt € 402.000.

### Verantwoording onrechtmatigheden

Hieronder is de toelichting opgenomen op alle afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen voor zover deze de rapportagegrens overschrijden en welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

### Begrotingscriterium – beschrijving begrotingsonrechtmatigheid

In de Financiële verordening hebben raad en college afspraken gemaakt welke begrotingsonrechtmatigheden nog moeten worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. In artikel 14.4 is het volgende opgenomen: "Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaand beleid van de raad, worden wel opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering."

Er is geen begrotingsonrechtmatigheid boven de rapportage grens die gerapporteerd moet worden.

### Voorwaardencriterium – Niet naleven van de Europese aanbestedingsrichtlijnen

Jaarlijks verricht de gemeente een zogenaamde spendanalyse om vast te stellen of de Europese aanbestedingsrichtlijnen aantoonbaar zijn nageleefd. Ook in 2024 zijn er onrechtmatigheden. Deze onrechtmatigheid is te verdelen in 3 groepen met daarbij de volgende toelichting:

| Nr. | Omschrijving fout                                                                                                                    | Bedrag '24 | Bedrag '23 | Toelichting                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Doorlopende aanbestedingsfouten. Betreft vanuit het verleden bekende leveranciers waarvoor contracten niet Europees zijn aanbesteed. | € 1,4 mln. | € 2,3 mln. | De onrechtmatigheid bestond grotendeels uit het contract voor handhaving wat gedurende 2023 opnieuw is aanbesteed. In boekjaar 2024 is er geen onrechtmatigheid meer op dit contract.<br><br>Overige onrechtmatigheden bij de diverse contracten zijn nog niet allemaal opgelost. |
| 2.  | Nieuw geconstateerde aanbestedingsfouten. Betreft inkopen waarvoor contracten niet Europees zijn aanbesteed.                         | € 1,0 mln. | € 0 mln.   | Betreft contracten voor schoonmaak en beveiliging bij cluster Musea.<br><br>Voor de leveringen/diensten gaat cluster musea samen met inkoop bekijken wat mogelijk is om opnieuw aan te besteden. Dit om de onrechtmatigheden in 2025 te voorkomen dan wel te verkleinen.          |



|              |                  |            |            |                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------|------------------|------------|------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.           | Inhuurcontracten | € 0,0 mln. | € 0,4 mln. | Dit onderdeel is in 2024 niet meer van toepassing. Voor 2023 is de gehele besteding als onrechtmatig aangemerkt. Gedurende 2023 is de onrechtmatigheid opgelost doordat medewerkers in vaste dienst zijn getreden. |
| Totaalbedrag |                  | € 2,4 mln. | € 2,7 mln. |                                                                                                                                                                                                                    |

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium – ontbreken overkoepelend M&O beleid

De gemeente Dordrecht beschikt niet over een overkoepelend beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O-beleid). Dit is ook niet verplicht.

Voor de rechtmatigheidsverantwoording heeft het college de volgende werkzaamheden verricht om vast te stellen dat geen sprake is van misbruik en/of oneigenlijk gebruik in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording:

1. De gemeente Dordrecht heeft in haar belangrijkste financiële processen waarborgen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het subsidieproces waar in de lijn waarborgen zijn getroffen en achteraf door de interne controle wordt vastgesteld dat er geen onrechtmatigheden zijn aangetroffen. In het interne controleplan zijn de belangrijkste financiële processen benoemd en hierop zijn (o.a.) rechtmatigheidscontroles verricht (interne controle).
2. Wij hebben kennisgenomen van het jaarverslag van de vertrouwenspersonen. Hieruit blijken geen zaken die opgenomen moeten worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Uiteindelijk is ons niet gebleken dat er sprake is van misbruik en oneigenlijk gebruik wat gemeld moet worden in de rechtmatigheidsverantwoording dan wel in deze paragraaf bedrijfsvoering.

## 4.6 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De WOO is in de plaats gekomen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo stelt het aanstellen van een Woo-contactfunctionaris verplicht (artikel 4.7 Woo) en maakt onderscheid tussen passieve openbaarheid (artikel 4.1 Woo) en actieve openbaarheid (artikel 3.3 Woo).

### *Woo-contactfunctionaris*

Op 1 september 2023 is de Woo-contactfunctionaris benoemd. De belangrijkste taak is de coördinatie van de afhandeling van de Woo-verzoeken in het kader van de passieve openbaarheid. In 2024 heeft de Woo-contactfunctionaris tevens gezorgd voor het vullen van de landelijke Woo-index voor de gemeente. Daarnaast maakt de contactfunctionaris onderdeel uit van de projectgroep voor de implementatie van de actieve openbaarmaking.

### *Passieve openbaarheid*

Passieve openbaarheid is het openbaar maken van informatie op verzoek. Deze verzoeken worden ingediend door inwoners, journalisten of andere belanghebbenden. In 2024 zijn 79 verzoeken op grond van de Woo ingediend. Vanaf 2022 worden de ingediende Woo-verzoeken, de daarop genomen besluiten en de verstrekte informatie in alfabetische volgorde gepubliceerd op de [website](#) van de gemeente.

Over de ingediende verzoeken kan worden opgemerkt dat sommige daarvan erg veel tijd hebben gevergd van het ambtelijk apparaat. In die zin is het te hopen en te verwachten dat de implementatie van de actieve openbaarmaking zal bijdragen aan het, op termijn, afnemen van het aantal (omvangrijke) Woo-verzoeken.

### *Actieve openbaarheid*

Een belangrijk doel van de Woo is om de transparantie van de overheid te vergroten en zo ook het vertrouwen te versterken. Het middel dat daarvoor onder meer wordt ingezet is het actief openbaar maken van een aantal categorieën van documenten. Vanaf 1 november 2024 is het actief openbaar maken van de eerste informatiecategorieën op [de Woo-index](#) verplicht. De gemeente voldoet aan deze verplichting. De ingangsdatum van de verplichting om andere documenten openbaar te maken is nog niet vastgesteld.

Voor het organiseren en borgen van het actief openbaar maken van de volgende informatiecategorieën is een project gestart. Samen met de betreffende proceseigenaren en stellers van documenten wordt de startpositie en aanpak bepaald. Doel is te voldoen aan de wet waarbij de fasering van de wettelijke verplichting wordt gevolgd.

Regionaal wordt een technische oplossing gezocht voor het (zoveel mogelijk) geautomatiseerd actief openbaar maken. Deze publicatieservice zorgt ook voor de juiste aansluiting op de landelijke Woo-index.

Er is samenhang tussen het op orde brengen van de gemeentelijke informatiehuishouding en het actief openbaar maken. Gevolg van het digitale werken is dat de verantwoordelijkheid voor traditionele archieftaken, het ordenen, opslaan en vindbaar maken van informatie steeds meer richting de werkvloer is verschoven. Om deze verantwoordelijkheid op de werkvloer te kunnen leggen zijn heldere kaders omtrent het omgaan met informatie en een communicatie- en bewustwordingstraject over het belang van openbaarheid en transparantie onmisbaar. Het op orde krijgen van de totale informatiehuishouding is een meerjarig traject. Hier hebben we in 2024 aan gewerkt en daar zullen we de komende jaren nog aan werken. Het bewustwordingstraject wordt in 2025 opgepakt.

## 4.7 Verbonden partijen

De gemeente werkt samen met anderen in en buiten de stad om haar doelen te realiseren en processen tot uitvoer te brengen. Een verbonden partij is een vorm van samenwerking die heeft geleid tot een rechtspersoon waarin de gemeente Dordrecht een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Als alleen sprake is van enkel bestuurlijk (Netwerk Zuidvleugel) of van enkel financieel belang (bijvoorbeeld subsidie relatie of GR Schadevergoeding HSL-A16-A4) dan noemen we dat geen verbonden partij.

Het doel van verbonden partijen is zo maximaal mogelijk bij te dragen aan de lokale, bestuurlijke ambities met minimale risico's. De gemeente kan twee rollen hebben richting een verbonden partij, de rol van eigenaar en van opdrachtgever. Als (mede)eigenaar beslist de gemeente over de oprichting, het pakket van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. In die rol neemt ze bijvoorbeeld deel aan het bestuur van de verbonden partij of zijn we de aandeelhouder die mee stemt over de koersbepaling. Als opdrachtgever geeft de gemeente aan, binnen het afgesproken pakket, welke taken ze op welke wijze uitgevoerd wil zien. Tussen beide rollen en de belangen die daaruit voortvloeien, kan een spanningsveld bestaan. De eigenaarsrol richt zich op de levensvatbaarheid, continuïteit en beheersen van het 'ondernemersrisico' van de (samenwerking)organisatie. Bij bepaalde samenwerkingsvormen is de gemeente wettelijk verplicht om tekorten aan te vullen als de financiële resultaten tegenvallen. Als opdrachtgever heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijke prijs-/kwaliteitsverhouding voor de afgesproken dienstverlening. Soms komen de rollen samen, bijvoorbeeld in de rol van aandeelhouder. De gemeente wil invloed uitoefenen op de strategie en investeringen:

- beleidsmatig: de uit te voeren activiteiten ten gunste van ons gebied.
- qua maatschappelijk verantwoord ondernemen: social return, duurzaamheid en diversiteit benoemen en beloningen bestuurders en commissarissen (Wet Normering Topinkomens).
- financieel: risicobeheersing, niveau van eigen vermogen organisatie en aandeelwaarde.

Rond bepaalde taken is de samenwerkingsvorm en het schaalniveau door de wetgever bepaald zo is de Veiligheidsregio door het Rijk bepaald op Zuid-Holland Zuid schaal (tien gemeenten). Bij andere taken kiezen we op zelf voor de vorm en schaal van samenwerking. De GR Sociaal is bijvoorbeeld georganiseerd op Drechtsteden schaal (zeven gemeenten).

Meer informatie over verbonden partijen treft u in onze [Begroting 2024](#) en de [Nota Verbonden Partijen \(2014\)](#). Deze nota biedt een kader voor deelname aan en het sturen op de verbonden partijen van de gemeente. Vanwege het bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belang is sturing op en monitoring van verbonden partijen gewenst. In het algemeen geldt daarbij: hoe groter het bestuurlijke (beleidsmatige) en financiële belang is, hoe wenselijker meer inzicht in en effectieve sturing op onze verbonden partijen is. Zo wil de gemeente bereiken dat de verbonden partij de overeengekomen opdracht realiseert binnen de daarover afgesproken beleidsinhoudelijke en financiële kaders. Uiteraard heeft een verbonden partij zelf ook een eigen verantwoordelijkheid. Ze moeten rechtmatig opereren, adequaat reageren op nieuwe ontwikkelingen en transparant zijn in de informatievoorziening. Ze dienen kansen en bedreigingen tijdig te signaleren en hier middels risicomanagement op te sturen.

### 4.7.1 Overzicht verbonden partijen

Dordrecht participeerde in 2024 in 16 verbonden partijen. Waarvan 6 publiekrechtelijke verbonden partijen zoals in gemeenschappelijke regelingen (GR) en 10 privaatrechtelijke verbonden partijen zoals in N.V.'s, B.V.'s, stichtingen of coöperaties.

Gedetailleerdere informatie per verbonden partij treft u in de [beleidsinformatie](#) en/of het [financiële overzicht](#). Onderstaand ziet u de soorten verbonden partijen, hun vestigingsplaats en in welke begrotingsprogramma's hun rol tot uitdrukking komt. Ook ziet u welke risicokwalificatie (hoog - rood, middel - geel of laag - groen) de verbonden partij heeft. Het risico profiel is een mix

van bestuurlijk (inhoudelijk) en financieel belang en hoeveel risico er wordt gelopen. Hoe hoger het risico, hoe meer aandacht qua sturing we voor een verbonden partij hebben.

|                   |           | Bestuurlijk risico                       |                                          |                                          |
|-------------------|-----------|------------------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------|
|                   |           | Laag                                     | Gemiddeld                                | Hoog                                     |
| Financieel risico | Laag      | <div>1</div> <div>laag</div>             | <div>1</div> <div>laag / gemiddeld</div> | <div>2</div> <div>gemiddeld</div>        |
|                   | Gemiddeld | <div>1</div> <div>laag / gemiddeld</div> | <div>2</div> <div>gemiddeld</div>        | <div>2</div> <div>gemiddeld / hoog</div> |
|                   | Hoog      | <div>2</div> <div>gemiddeld</div>        | <div>2</div> <div>gemiddeld / hoog</div> | <div>3</div> <div>hoog</div>             |

Een rood risico betekent niet per se dat het slecht gaat met de verbonden partij. Het kan ook betekenen dat het beleidsmatige of financieel belang van Dordrecht in de partij groot is (> € 5 miljoen). Bijgevolg zullen we (de ontwikkelingen bij) deze verbonden partij goed monitoren en waar nodig bijsturen. Een laag oftewel groen risico duidt dat de gemeentelijke bijdrage, het aandeel of belang in de verbonden partij laag is. In dat geval is sprake van een beheersmatige sturing op afstand. Zit het risico tussen hoog en laag in, dan is sprake van een gemiddeld risico (classificatie geel) en sturing.

| Naam verbonden partij                                                                  | Soort | Risico | Verbonden aan programma                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gemeenschappelijke regeling Sociaal                                                    | GR    | !      | 1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht<br>2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht<br>3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht<br>4. Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht                                |
| Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ) | GR    | ✗      | 4. Gezond, Sociaal & Zorgzaam Dordrecht<br>5. Lerend & Ondernemend Dordrecht                                                                                                                                |
| Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)                | GR    | ✓      | 1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht<br>2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht<br>3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht<br>5. Lerend & Ondernemend Dordrecht<br>6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht |
| Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)              | GR    | !      | 1. Bestuurlijk & Ondersteunend Dordrecht<br>2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht<br>3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht                                                                           |
| Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)          | B.V.  | ✓      | 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht                                                                                                                                                                   |
| Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)                 | GR    | ✓      | 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht                                                                                                                                                                   |
| B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides                                                    | B.V.  | !      | 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht<br>Financiën van Dordrecht                                                                                                                                        |
| Merwedelingelijn Beheer B.V.                                                           | B.V.  | !      | 6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht                                                                                                                                                                           |
| ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.                   | N.V.  | !      | 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht<br>6. Bouwend & Bereikbaar Dordrecht                                                                                                                                      |
| Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.                             | B.V.  | !      | 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht                                                                                                                                                                           |
| Stedin Holding N.V.                                                                    | N.V.  | ✓      | Financiën van Dordrecht                                                                                                                                                                                     |

| Naam verbonden partij                                 | Soort      | Risico                                                                              | Verbonden aan programma                                      |
|-------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| BNG Bank N.V.                                         | N.V.       |  | Financiën van Dordrecht                                      |
| Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden | Stichting  |                                                                                     | 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht<br>Financiën van Dordrecht |
| Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.                 | Coöperatie |  | 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht                            |
| Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)                    | Coöperatie |  | 3. Groen, Duurzaam & Ruimtelijk Dordrecht                    |
| Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht                | Stichting  |  | 2. Levendig, Leefbaar & Veilig Dordrecht                     |
| Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V.            | B.V.       |  | 5. Lerend & Ondernemend Dordrecht                            |

## 4.7.2 Beleidsinformatie verbonden partijen

### Actuele ontwikkelingen algemeen

Als we boven de verbonden partijen gaan hangen en kijken naar trends en ontwikkelingen dan valt onder andere het volgende op.

- De Omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan.
- De actualisatie van de Nota verbonden partijen is gedurende 2024 in behandeling. Januari 2025 is de raad geconsulteerd over de concept nota aanbevelingen zijn nadien verwerkt. De nota wordt in 2025 door de raad vastgesteld.
- In 2024 is veel aandacht geweest voor de doorontwikkeling van de regionale samenwerking en onze rolneming bij verbonden partijen:

#### *Gemeenschappelijke regeling Sociaal*

Begin december 2024 hebben de gemeenteraden van de Drechtsteden gemeenten een anonieme brief ontvangen. In de brief wordt door medewerkers een aantal misstanden binnen de organisatie gemeld. Het dagelijks bestuur van de GR Sociaal heeft hierop besloten een onderzoek te laten uitvoeren naar het geschetste beeld in de brief.

#### *Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid*

Gemeenten voeren een beleidsontwikkelingsproces voor de totstandkoming van de lokale nota's publieke gezondheid 2024-2028. De lokale nota gezondheid is eind 2024 aangeboden aan de Dordtse raad. Hierin is uitgewerkt wat we lokaal en regionaal doen om gezondheid te bevorderen.

#### *Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid*

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, een zeer omvangrijke en ingrijpende wijziging van wet- en regelgeving. In Zuid-Holland Zuid is afgesproken dat OZHZ en de gemeenten samen optrekken bij het in beeld brengen van de impact van de Omgevingswet op de eigen taken en bijvoorbeeld de legesinkomsten en voor zover dat mogelijk is het gezamenlijk ontwerpen van regels voor het omgevingsplan. De impact kan per gemeente verschillen, onder andere omdat deze afhankelijk is van het aantal aanvragen, de mate van toetsing aan het Bouwbesluit op dit moment en de manier waarop de gemeente invulling geeft aan het nieuwe stelsel.

#### *Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid*

Onderzoek over toekomstgerichte brandweerzorg in samenhang met de betekenis voor de (kosten van) huisvesting: het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio ziet een belangrijk verband tussen toekomstbestendige brandweer (het aantal benodigde en type kazernes) en de meerjarige onderhoudskosten. Het algemeen bestuur heeft daarom een bestuurlijke opdracht gegeven dit in samenhang te onderzoeken. Geconstateerd is dat met de lijn van een compacte en veerkrachtige regio die in 2019 is vastgelegd, een nog steeds actuele koers wordt gevolgd. Naast de inzet op toekomstbestendige brandweerzorg wordt ingezet op het versterken van interregionale samenwerking in crisisbeheersing en een sterkere focus op de risico's in het risicoprofiel van de VRZHZ. De acties voor de langere termijn krijgen een plaats in het nieuw op te stellen beleidsplan 2026-2029.

#### *Gemeenschappelijke regeling Gevudo*

In december 2024 wordt in de aandeelhoudersvergadering van HVC (onderdeel gemeenschappelijke regeling Gevudo) een besluit genomen over de financiering van HVC in het licht van de warmte transitie. Dit kan ertoe leiden dat de schuld onder garantie van haar aandeelhouders voorlopig niet zal afnemen.

#### *Gemeenschappelijk bezit Evides B.V.*

Door interventies vanuit GBE, waaronder Dordrecht, is uiteindelijk een lagere tariefsverhoging voor drinkwater in 2023 en 2024 doorgevoerd dan dat Evides zelf van plan was. Verdere stijgingen zijn echter onvermijdelijk vanwege loon- en prijsstijgingen, meer gebruik van

chemicaliën en filtervervangingen, alsook om tijdig investeringen in leveringszekerheid (bijvoorbeeld toenemende droogte) te kunnen doen in het hele verzorgingsgebied. Dit laatste is met name een aandachtspunt voor het Zeeuwse gebied.

#### *Stedin Holding N.V.*

In aandeelhouderschap is voor de aandeelhouders een aandachtspunt: met name in het Utrechtse en Zeeuwse gebied wordt door potentieel belanghebbende gemeenten zelf nog nauwelijks (relevant) geparticipeerd via aandelenkapitaal in Stedin.

#### *BNG Bank N.V.*

BNG Bank heeft de ambitie uitgesproken dat zij 10% meer maatschappelijke impact wil maken. Verwezen wordt naar bijgaande [informatie](#) waarbij aangetekend wordt dat dit in samenwerking met haar klanten moet worden gerealiseerd. Die ook kunnen kiezen voor andere oplossingen dan via financiering door BNG. Uit de verslaglegging zal moeten blijken of dit gelukt is.

### **Actuele ontwikkelingen verbonden partijen**

Per verbonden partij ziet u de algemene basisgegevens en leest u wat de belangrijkste (mutaties in de) ontwikkelingen en risico's bij die verbonden partij zijn. We geven een korte terugblik op 2024 maar melden vooral de actuele ontwikkelingen (status maart/april 2025). Deze beleidsinformatie is ook te ontsluiten via de [programma's](#).

## **Gemeenschappelijke regeling Sociaal**

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.socialedienstrechtsteden.nl">www.socialedienstrechtsteden.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mevrouw C.C. van Benschop, voorzitter van het Algemeen Bestuur tevens lid Algemeen Bestuur</li> <li>• De heer W. van der Kruijff, lid Algemeen Bestuur</li> <li>• De heer H. van der Linden, 1e plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur</li> <li>• Mevrouw T.F. de Jonge, 2e plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Deelnemers                      | De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Hardinxveld-Giessendam.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Samenwerking op tal van onderwerpen in het sociaal domein, zoals de Participatiewet, schuldhulpverlening en maatwerkvoorzieningen voor de Wmo. Het beleid dat de GR Sociaal uitvoert wordt op verschillende manieren vastgesteld. De verordeningen die vanuit de inhoudelijke wetten, zoals de Participatiewet, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet maatschappelijke ondersteuning, nodig zijn, worden door de deelnemende gemeenten en de GR Sociaal gezamenlijk voorbereid en door de lokale gemeenteraden vastgesteld. De nadere regels en beleidsregels worden grotendeels door het Dagelijks en het Algemeen bestuur van de GR Sociaal vastgesteld.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <p>Het jaar 2024 was het eerste volledige jaar waarin het werken vanuit maatschappelijke opgaven conform de visie sociaal domein tot uitvoering kwam. Vanuit de drie inhoudelijke opgaven: Bestaanszekerheid versterken, Ontwikkelen naar werk en Zorgen voor ondersteuning is ingezet op het bestendigen van de visie en zodoende de inzet op een volwaardig en zelfstandig bestaan voor de inwoners van de Drechtsteden. Het leggen van een fundament en versteviging van de basis waren in 2024 dé uitgangspunten.</p> <p>De belangrijkste zaken GR Sociaal voor 2025:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Begin december 2024 hebben de gemeenteraden van de Drechtsteden gemeenten een anonieme brief ontvangen. In de brief wordt door medewerkers een aantal misstanden binnen de organisatie gemeld. Het dagelijks bestuur van de GR Sociaal heeft hierop besloten een onderzoek te laten uitvoeren naar het geschetste beeld in de brief. Om dit onderzoek gedegen en zorgvuldig te laten verlopen, is onder andere een extern onderzoeksbureau ingeschakeld en een onafhankelijke procesbegeleider ingehuurd.</li> <li>• De financiële positie van gemeenten staat onder druk als gevolg van de geplande korting door de rijksoverheid op het gemeentefonds. Dit zorgt</li> </ul> |



ervoor dat gemeenten vanaf 2026 geen sluitende begroting meer kunnen opstellen, het zogenaamde 'ravijnjaar'. Om het tij te keren is in 2024 aan de hand van de bestuurlijke opdracht 'Toekomstbestendig Sociaal Domein' onderzocht welke mogelijkheden (knoppen) er binnen de verantwoordelijkheden van de GR Sociaal zijn om bij te dragen aan het beheersbaar houden van de kosten in het Sociaal Domein.

Naast deze bestuurlijke opdracht, waarin we op zoek zijn naar structurele ombuigingen, waren er in de begroting 2024 en 2025 reeds een aantal maatregelen aangekondigd en de financiële consequenties hiervan verwerkt. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van Powerful Ageing bij de Wmo, de inzet richting het lokale voorveld, maar ook de inzet op het werk-fit maken van klanten die langer dan twee jaar in de bijstand zijn, meer inzet op parttime werk, het laten uitstromen van statushouders en een pilot LKS. Daarnaast geldt vanaf het jaar 2025 een nullijn voor groei van de formatie, ondanks stijgende aantallen. Naast de reeds genomen maatregelen zijn de ombuigingen uit de bestuurlijke opdracht Toekomstbestendig Sociaal Domein veelal nog in ontwikkeling en worden verder uitgewerkt in 2025.

- De ontwikkelingen rondom het Regionaal Werkcentrum: het RWC is een regionaal samenwerkingsverband van UWV en SDD, waarbij we in overleg met het bestuur van de arbeidsmarktregio een gezamenlijke dienstverlening zullen opzetten. De bedoeling is om samen een loket te vormen waarbij werkenden, werkzoekenden en werkgevers op een plek terecht kunnen. Behalve een sterke uitvoeringsdimensie, biedt dit RWC ook meer strategische kansen om arbeidsmarktbeleid, de inzet van scholing en het inspelen op tekortsectoren meer in samenhang met Economie/de centrumgemeente uit te voeren. Cruciaal voor onze opgave 'Ontwikkelen naar werk', maar ook voor onze processen rondom intake, de poort, triage, samenwerking lokaal/regionaal. Het ligt in de planning om het RWC in de tweede helft van 2024 operationeel te krijgen. Het implementatieplan moet nog worden opgesteld. Hierin moeten strategische keuzes gemaakt worden over wat wel en niet onder deze ontwikkeling past.
- Daarnaast staan ook robuuste veranderingen in de zorg op het programma. De financiële en personele tekorten dwingen de overheid tot het maken van nieuwe keuzes. Het is nog onduidelijk welke richting deze ontwikkeling op gaat. We volgen deze ontwikkeling uiteraard nauwlettend en praten waar mogelijk mee via onze vertegenwoordigende organen en zetten in op lobby op dit thema.
- Bestaanszekerheid is bovendien landelijk volop in het nieuws: er wordt meer en meer terecht aandacht aan dit onderwerp, de complexiteit van onze regelingen, de uitvoering en de menselijke maat besteed. Vereenvoudiging, maatwerk en samenwerking zijn daarbij van cruciaal belang.
- Focus op uitvoeringsprocessen en gebruik ICT: het werken in nieuwe afdelingen als onderdeel van een maatschappelijke opgave betekent ook dat het nu echt nodig wordt om grondig te kijken naar onze uitvoeringsprocessen. We benutten de mogelijkheden die onze systemen bieden niet optimaal. Nu we een visie hebben op hoe we vanuit de opgaven – inclusief de opgave dienstverlening – ons naar de inwoner willen verhouden, is het een logisch moment om te onderzoeken hoe we tot een integraal herontwerp van onze belangrijkste dienstverleningsprocessen kunnen komen. Met het efficiënter maken van onze processen, waarbij we ook naar de rolverdeling tussen functies onderling kijken en de mogelijkheden van onze systemen optimaler gaan benutten, kunnen we het werken eenvoudiger en leuker maken en zorgen dat er meer tijd beschikbaar komt voor zaken die nu blijven liggen. Ook kunnen we de besturing dan vereenvoudigen. Er ligt dan ook een logische koppeling met de ICT-inrichting.
- Professionele ontwikkeling: in 2024 en 2025 gaan we gericht inspelen op de wensen die er bij onderdelen (afdelingen, bepaalde groepen medewerkers) van onze organisatie bestaan. Rondom stress-sensitief handelen is al een keuze gemaakt: deze training biedt een verdieping voor een grote groep medewerkers. We zullen hierbij ook eigen trainers opgeleid, zodat we naar de toekomst toe het vakmanschap in onze organisatie hiervoor kunnen borgen. Daarin gaan we ook de verbinding leggen met onze maatschappelijke partners.

### Actuele risico's d.d. maart 2025

- Het pand 'De Hellingen' is gehuurd tot eind 2026. Investerings zijn nodig om de functionaliteit van de panden op orde te houden, maar worden beperkt tot het strikt noodzakelijke. Ook de jaarlijkse onderhoudskosten kunnen oplopen, door ouderdom van het pand. Er wordt steeds kritisch gekeken naar de noodzaak van investeringen en onderhoudsverplichtingen. Risico is dat de extra kosten niet binnen de bestaande budgetten kunnen worden opgevangen. De verwachting is overigens dat in 2025 geen grote investeringen of extra onderhoudskosten meer voor het pand aan de Hellingen worden gedaan.
- Uitstaande geldlening: uitstaande geldlening aan Assembly Partner B.V. op 1 januari 2025 groot € 1.132.000. Bij faillissement is het risico tot het niet volledig innen van de uitstaande lening reëel, afgegeven borgstelling zal dit risico beperken.
- Geen compensatie van het Rijk inzake hogere loonkosten: bij het opstellen van de meerjarenbegroting wordt gewerkt met bekende (verwachte & exacte) ontwikkelingen op gebieden als aanpassingen van WML, loonprijsontwikkelingen, bekende cao-afspraken waar van toepassing. Vaststaande gegevens over landelijke ontwikkelingen, gepubliceerd in de meest recente mei- en septembercirculaires van het Rijk zijn hierin verwerkt. Elke wijziging of aanpassing heeft dus direct effect op de hier gepresenteerde (meerjaren-) begroting. Een afwijking van 1% op de lonen voor SW heeft een effect van € 300.000 en op overig personeel een effect van € 78.000.
- Bestandsontwikkeling inkomensondersteuning: de prognose is dat eind 2025 het aantal bijstandsgerechtigden maximaal 6.250 zal zijn. Door het nemen van uitstroom bevorderende maatregelen wijkt deze af van de prognose van het CPB (6.410). Gezien de resultaten van voorgaande jaren is er een gerede kans dat op het eind van het jaar er 100 bijstandsgerechtigden meer te zijn is er een risico van € 1.750.000.
- In 2025 start het serviceteam externe bewindvoering. De verwachte besparing voor 2025 bedraagt 5%, maar er is uitgegaan van een extra besparing van 6,25% (€ 125.000) om het serviceteam budgetneutraal te laten opereren. Het risico bedraagt de extra besparing.
- Per 1 augustus 2025 gaat Stroomlijn een nieuw contract aan met de vervoerders voor collectief vervoer. De financiële effecten zijn nog onduidelijk.
- Bij de invoering van de Participatiewet is de door het Rijk begrote bezuiniging op de rijksbijdrage als uitgangspunt genomen. Voor de verdeling van de subsidiegelden wordt rekening gehouden met een zogenaamde blijf kansberekening. De werkelijke uitstroom van Drechtwerk versus de uitstroom vanuit het actuaireel model waar vanuit het Rijk werkt, kan (grote) afwijkingen hebben het geen kan leiden tot (aanzienlijke) tekorten op de subsidie inkomsten ten opzichte van de salarisbetalingen zoals inmiddels gepresenteerd.
- Rijkssubsidie SW (vanaf 1-1-2008 gemeentelijke subsidie SW): de subsidie SW is de belangrijkste inkomstenbron van het onderdeel Drechtwerk. Wijziging in de bekostigingssystematiek kan gevolgen hebben voor de omvang van de subsidie SW, dat wil zeggen dat het ministerie de hoogte van de subsidie per SE bepaalt. Elke euro verandering in de subsidie veroorzaakt een gelijke mutatie in het tekort zowel positief als negatief. (In deze voorjaarsbrief zijn de meest recente budgetten verwerkt, septembercirculaire 2024 als wel een verwachte LPO op de SW subsidie).
- DW Kamerlingh Onnesweg 1: het in eigendom zijnde pand van Drechtwerk aan de Kamerlingh Onnesweg 1: onvoorziene benodigde maatregelen om te voldoen aan wet- en regelgeving kunnen impact hebben op het exploitatieresultaat.
- Op basis van de nu bekende informatie wordt voor het jaar 2024 een aanvraag gedaan voor een vangnetuitkering van € 0,5 miljoen. Deze is in de prognose 2025 meegenomen. Of het zal leiden tot een werkelijke uitkering is op zijn vroegst in het vierde kwartaal van 2025 bekend.
- Voor 2025 zijn de uitgaven voor de Alleenverdienersproblematiek nog niet in de begroting opgenomen. De definitieve bedragen worden vastgesteld bij de Meicirculaire 2025. Vervolgens zal een voorstel worden voorgelegd, inclusief het beleids- en uitvoeringskader, zodat de Alleenverdienersproblematiek in 2025 kan worden verwerkt en daarnaast de tegemoetkomingen met terugwerkende kracht over voorgaande jaren kunnen worden uitgekeerd.

## Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ)

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <a href="http://www.dienstgezondheidjeugd.nl">www.dienstgezondheidjeugd.nl</a></li> <li>• <a href="http://www.jeugdzhz.nl">www.jeugdzhz.nl</a></li> <li>• <a href="http://www.veiligthuiszuidhollandzuid.nl">www.veiligthuiszuidhollandzuid.nl</a></li> <li>• <a href="http://www.ravzhz.nl">www.ravzhz.nl</a></li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De heer H. van der Linden, voorzitter en lid Algemeen Bestuur</li> <li>• De heer M.P.P.M. Merx, lid Algemeen Bestuur</li> <li>• Mevrouw C.C. van Benschop, plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Deelnemers                      | De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: publieke gezondheid, maatschappelijke zorg, huiselijk geweld en kindermishandeling, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <p><i>Algemeen</i><br/>DG&amp;J heeft een meerjarenbeleidsplan en uitvoeringsprogramma opgesteld voor de periode 2024-2028. Het plan geeft richting aan de taakinvulling en ambities van de DG&amp;J en geeft inzicht in relevante ontwikkelingen.</p> <p><i>Publieke gezondheid</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gemeenten voeren een beleidsontwikkelingsproces voor de totstandkoming van de lokale nota's publieke gezondheid 2024-2028. De lokale nota gezondheid is eind 2024 aangeboden aan de Dordtse gemeenteraad. Hierin is uitgewerkt wat we lokaal en regionaal doen om gezondheid te bevorderen.</li> <li>• De Brede Specifieke Uitkering sport en bewegen, gezondheid, sociale basis en cultuur loopt tot 2025/2026. Dit zijn geoormerkte middelen om aan een gezond en actief leven te werken. Ook zijn er vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) middelen gekomen om de regionale samenwerking met zorgpartners en zorgverzekeraar te versterken. Een (relatief) klein deel van die middelen is bestemd voor de gemeenten, een groot deel voor de zorg. Het Rijk moet het Aanvullende Zorg en Welzijnsakkoord nog inhoudelijk en financieel vertalen. Dat maakt de toekomst van het werken aan gezondheid - op onderdelen - onzeker.</li> <li>• Het is nog onduidelijk wat de rijksbijdrage wordt voor pandemische paraatheid en seksuele gezondheid. Dit is nog niet vertaald in de voorjaarsnota 2025. We zullen hier aandacht aan wijden in de zienswijzebrief over de begroting 2026 van de DG&amp;J. Het uitgangspunt is dat de dienst voor de uitvoering van de taken binnen de rijksbijdrage(n) moet blijven.</li> <li>• Er loopt een ontwikkelagenda over de jeugdgezondheidszorg. Gemeenten zullen komende tijd bekijken in hoeverre er bestuurlijk een regionale ontwikkelwens ligt, met het oog op het basispakket van de JGZ. Verder is het rijksvaccinatieprogramma op onderdelen aangepast. Dit betekent dat Jong JGZ hiermee in de uitvoeringscapaciteit rekening moet houden.</li> </ul> <p><i>OGGZ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Er vallen twee taken weg bij de GGD en daarmee ook de fte's die hieraan zijn toegeschreven. Het betreft de uitvoering van de toegangspoort MO (stopt eind 2025) en de woonadvisering (PUV) voor de Drechtsteden gemeenten. Het formatievraagstuk moet samen met de impactanalyse naar het Meldpunt Zorg en Overlast bekeken worden. Hier zien we juist een sterke stijging van het aantal meldingen. De continuïteit van de OGGZ-taken komt - mede door de taakstelling - onder druk te staan.</li> <li>• We brengen in beeld wat het regionale en lokale aanbod bemoeizorg is, om vervolgens te kijken hoe we als gemeente bemoeizorg (beter/anders) kunnen organiseren en de beweging naar voren kunnen maken.</li> </ul> <p><i>SOJ</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Naast het meervoudig lokale programma Werk voor de Jeugd (vastgesteld in 2022) hebben de 10 gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid in 2024 een regionaal verbeterprogramma vastgesteld: Beschikbare en betaalbare jeugdhulp. De regionale en lokale consequenties van de landelijke hervormingsagenda Jeugd worden hierin meegenomen. Het verbeterprogramma omvat verschillende maatregelen:</li> </ul> |

- In het programma bakenen we jeugdhulp scherper af ten opzichte van andere, voorliggende wetten en voorzieningen. Hiervoor worden de lokale gemeentelijke verordeningen aangepast.
- We nemen producten en diensten die momenteel regionaal ingekocht zijn kritisch onder de loep en begrenzen we deze, waar mogelijk, onder andere door strenger te selecteren op bewezen kwaliteit.
- We ontwikkelen tools om toegangsmedewerkers van sociale teams beter in staat te stellen om de juiste afweging te maken.
- We breiden het aanbod aan algemene voorzieningen uit door 'jeugdhulp naar voren' te halen.
- We verbeteren de zogenaamde huisartsenroute, zodat we meer grip krijgen op het beroep dat via de huisartsen op jeugdhulp wordt gedaan.
- Vergelijkbaar met de huisartsenroute versterken we de gemeentelijke grip op de route vanuit de Gecertificeerde Instellingen en maken we afspraken rondom de in- en uitstroom van jeugdigen met een maatregel. Deze aanpak hebben we in Zuid-Holland Zuid stevig gekoppeld aan het regionale programma 'Toekomstscenario', dat al een aantal jaren draait. We bereiden ons met dit programma voor op de landelijke uitrol en zetten ook in op een sterkere inhoudelijke verbinding tussen enerzijds (het contractmanagement van) de Gecertificeerde Instellingen, maar ook Veilig Thuis en anderzijds de sociale wijkteams in de regio.

#### LVS

- De inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Van school naar werk' is uitgesteld. Verwachte datum is nu 1 januari 2026. School en arbeidsmarkt moeten meer worden vervlochten. Er komen extra middelen, maar de doelgroep RMC wordt dus uitgebreid van 16 tot 23 jaar naar 27.
- De bestuursopdracht naar LVS is afgerond. Vanuit het Algemeen Bestuur is een voorgenomen besluit genomen om LVS structureel uit te breiden van 12,9 naar 15,5 fte. Het proces rondom de zienswijze van de gemeenteraden moet nog doorlopen worden.
- De DG&J ontvangt extra middelen vanuit PmG, waarmee extra leerplichtconsulenten worden ingezet in Dordt West. Deze middelen worden mogelijk in 2026 afgebouwd.
- Het Openbaar Ministerie zal verzuim bij het uitblijven van een vrijstelling (omwille van geloofsovertuiging) niet langer vervolgen. Dit heeft mogelijk gevolgen voor het werk van leerplichtambtenaren.

*Algemeen*

- Onvoldoende/geen weerstandsvermogen bij de onderdelen DG&J en SOJ om (onvoorziene) tegenvallers op te vangen (vanuit de gedachtelijn bij GR-en geen stapeling van reserves te hebben).
- Loon en prijsstijgingen.
- Hogere werkdruk/ziekteverzuim.

*Publieke gezondheid*

- Meerkosten naar aanleiding van de Ontwikkelagenda Toekomstbestendige JGZ en/of voor vaccinaties naar aanleiding van het aanpassen van het rijksvaccinatieprogramma.
- Meerkosten voor pandemische paraatheid en seksuele gezondheid als de rijksbijdragen niet dekkend zijn en formatie niet op tijd wordt afgebouwd.
- Het ministerie van VWS wil de vergoedingssystematiek inzake COVID-19 veranderen in een 'prijs per prik'. Het financieel risico ligt dan bij de DG&J (en daarmee de gemeenten). Mogelijk moeten dan andere inhoudelijke keuzes worden gemaakt.
- Het Rijk moet de uitwerking van het Aanvullende Zorg en Welzijnsakkoord nog maken. Dit akkoord moet het vervolg zijn op het GALA en IZA. Op dit moment is onduidelijk welke bijdragen gemeenten in 2026 ontvangen. In de voorjaarsnota 2025 is de financiële vertaling nog niet gemaakt. De GGD heeft bijvoorbeeld een coördinerende rol rondom valpreventie en monitoring. Dat betalen we nu uit het GALA en IZA.

*OGGZ*

- Bij de openbare geestelijke gezondheidszorg zien we een stijging van meldingen en een niet evenredige stijging van de formatie.

*SOJ/VT*

- Geen (afdoende) realisatie taakstellingen op jeugdhulp. Nog onvoldoende transformatie van de jeugdhulp.
- Onjuiste c.q. te hoog afgegeven beschikkingen jeugdhulp. Sturen op het normenkader blijft van belang.
- Continuïteits-/financiële problemen bij aanbieders voor gesloten jeugdhulp (JeugdzorgPlus) en Jeugdbescherming West.
- Met terugwerkende kracht declareren van PGB-budgetten.
- Toename van de vraag naar jeugdhulp. Te lang gecontinueerde of niet geleverde zorg door aanbieders jeugdhulp.
- Door een combinatie van een sterke stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis en een niet evenredige stijging van de formatie kunnen er langere doorlooptijden ontstaan en vertraging bij overdracht van meldingen aan lokale veld door Veilig Thuis ZHZ. Mogelijk worden wettelijke termijnen niet gehaald.
- Meerkosten door het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming.

*LVS*

- Meerkosten voor de uitvoering van LVS om schoolverzuim tegen te gaan (verlenging tijdelijke inhuurkrachten).
- Onzeker of wetsvoorstel 'Van school naar werk' volledig kostendekkend kan worden uitgevoerd. Eind augustus 2025 moet alles draaiende zijn. Tot aan die tijd worden huidige financiële regelingen verlengd.

## Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)

Website <https://www.ozhz.nl>

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mevrouw T.F. de Jonge lid en plaatsvervangend voorzitter Algemeen- en Dagelijks Bestuur</li> <li>• De heer M.P.P.M. Merx, lid Algemeen Bestuur</li> <li>• De heer H. van der Linden, plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur</li> </ul> |
| Deelnemers                   | De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.                                                                                |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Openbaar of gemeentelijk belang | De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun VTH-taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Omgevingswet in het bijzonder, alsmede VTH-taken op grond van onder meer de huisvestingsverordening en de APV en daarnaast de ruimtelijke advisering op milieuthema's.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, een zeer omvangrijke en ingrijpende wijziging van wet- en regelgeving. In Zuid-Holland Zuid is afgesproken dat OZHZ en de gemeenten samen optrekken bij het in beeld brengen van de impact van de Omgevingswet op de eigen taken en bijvoorbeeld de legesinkomsten en voor zover dat mogelijk is het gezamenlijk ontwerpen van regels voor het omgevingsplan. De impact kan per gemeente verschillen, onder andere omdat deze afhankelijk is van het aantal aanvragen, de mate van toetsing aan het Bouwbesluit op dit moment en de manier waarop de gemeente invulling geeft aan het nieuwe stelsel.</li> <li>De OZHZ heeft de afgelopen jaren in afstemming met de gemeentelijke deelnemers de Nota Vergunningverlening, Toezicht &amp; Handhaving (VTH) geactualiseerd. De Nota VTH geeft de kaders voor de uitvoering van de wettelijke taken die door OZHZ worden uitgevoerd. In de tweede helft van 2024 zal het college de nieuwe Nota vaststellen en de raad daarover informeren.</li> <li>Het algemeen bestuur OZHZ heeft in maart 2024 een bestuursopdracht vastgesteld om te onderzoeken welke bijdrage OZHZ kan leveren aan het verminderen van de financiële problematiek van de gemeenten. De uitwerking volgt eind 2024 in de begrotingsrichtlijnen voor 2026.</li> </ul> |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (vooralsnog gedeeltelijk) hebben op allerlei onderdelen gevolgen voor de kosten en baten (leges) bij de uitvoering van de VTH-taken. In de loop van 2024 zal OZHZ de eerste effecten, incidenteel en structureel, in beeld brengen.</li> <li>Voor wat betreft legesinkomsten zijn we afhankelijk van wat er wordt aangevraagd. Met name de grote bouwprojecten geven daarbij de doorslag.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.vrzhz.nl">www.vrzhz.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | De heer P.A.C.M. van der Velden, voorzitter van het Algemeen- en Dagelijks Bestuur (kroonbenoeming)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Deelnemers                      | De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Openbaar of gemeentelijk belang | <p>De VR onderdelen Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid, de voorbereiding op Rampen en Crisis (VRC) en de Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) zijn samen verantwoordelijk voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweertzorg en geneeskundige hulpverlening.</li> <li>Het voorbereiden op een ramp of crisis (inventariseren van risico's in de regio).</li> <li>Het proberen te voorkomen van een ramp of crisis in de omgeving (het beheersen van de risico's).</li> <li>Het bestrijden van een ramp of incident en proberen ervoor te zorgen dat alles zo snel mogelijk wordt hersteld (als er dan toch een incident of ramp gebeurt).</li> </ul> |

### Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025

- Onderzoek over toekomstgerichte brandweezorg in samenhang met de betekenis voor de (kosten van) huisvesting: het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio ziet een belangrijk verband tussen toekomstbestendige brandweer (het aantal benodigde en type kazernes) en de meerjarige onderhoudskosten. Het algemeen bestuur heeft daarom een bestuurlijke opdracht gegeven dit in samenhang te onderzoeken. Geconstateerd is dat met de lijn van een compacte en veerkrachtige regio die in 2019 is vastgelegd, een nog steeds actuele koers wordt gevolgd. Naast de inzet op toekomstbestendige brandweezorg wordt ingezet op het versterken van interregionale samenwerking in crisisbeheersing en een sterkere focus op de risico's in het risicoprofiel van de VRZHZ. De acties voor de langere termijn krijgen een plaats in het nieuw op te stellen beleidsplan 2026-2029.
- Risk Factory: er is een voorgenomen besluit genomen over het realiseren van een Risk Factory in Zuid-Holland Zuid. In de Risk Factory werkt de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid gezamenlijk met partnerorganisaties aan het vergroten van de zelfredzaamheid en de veerkracht van de samenleving, in het bijzonder kinderen.
- Nieuwe crises en bijbehorende uitdagingen: de Veiligheidsregio heeft zich de afgelopen jaren geconfronteerd gezien met bijzondere extra taken en werkzaamheden voortkomend uit de ontwikkelingen wereldwijd. Daarbij zijn de betrokkenheid bij effecten die de oorlog in Oekraïne en de asielproblematiek teweeg brengen specifiek te benoemen. In tegenstelling tot wat we gewend waren, moet invulling gegeven aan de gevolgen van wereldwijde crises die langdurig zijn en waarbij de Veiligheidsregio een continue schakel vormt tussen het Rijk en gemeenten. Daarnaast stellen de alsmaar verdergaande technologische ontwikkelingen (zoals de energietransitie) de Veiligheidsregio voor nieuwe uitdagingen bij het voorkomen en beperken van incidenten. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op de organisatie en de uitvoering van taken zoals in het beleidsplan en begroting opgenomen.
- Aandachtsgebied technologische omgeving: de energietransitie heeft een steeds grotere impact en is volop in beweging. De verwachtingen werkt de Veiligheidsregio uit tot reële scenario's. De opbrengsten vertalen ze in 2025 tot risico's en een plan om deze te minimaliseren. Ook eventuele scenario's als (langdurige) stroomstoringen en de impact daarvan zijn meer dan ooit aan de orde en van belang om op voor te bereiden.
- Bovenregionale en landelijke samenwerking: nieuwe crisestypen houden zich niet aan regionale grenzen. Bovenregionale samenwerking wordt daarmee steeds belangrijker. Hiervoor werkt de Veiligheidsregio op landelijk, interregionaal en regionaal niveau samen met onze netwerkpartners. In 2025 geeft de Veiligheidsregio verdere invulling aan de samenwerking met Rotterdam-Rijnmond op het gebied van Crisisbeheersing. Op het gebied van Hoogwater en overstroming organiseert de Veiligheidsregio een bovenregionale oefening met de regio's om ons heen.
- Weerbaarheid: De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke
- organisatie en burgers. In 2025 verwacht de Veiligheidsregio een brief vanuit het Kabinet met daarin de eerste concrete beleidsinzet van het kabinet om de weerbaarheid te vergroten. Duidelijk is wel dat stevige inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's noodzakelijk zijn. Het algemeen bestuur heeft afgesproken te onderzoeken hoe de VRZHZ een coördinerende rol kan vervullen in de regio. Daarnaast kan de Risk Factory een rol vervullen waar het gaat veiligheidsthema's aan de orde te stellen.
- Deeltijdrichtlijn: de Europese deeltijdrichtlijn gaat uit van het principe dat gelijk werk in voltijd en in deeltijd gelijk beloond moet worden. Dit conflicteert met de wijze waarop het huidige brandweerbestel is vormgegeven. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Veiligheidsberaad hebben vastgesteld dat er veel waarde wordt gehecht aan het huidige hybride stelsel van beroeps- en vrijwillig brandweerpersoneel in Nederland, en te willen zoeken naar een oplossing die dicht bij het huidige bestel blijft. Hiertoe is een landelijke denktank opgericht met als opdracht 'Onderzoek hoe de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten en breng in kaart welke mogelijke consequenties dit voor de brandweerorganisatie heeft'. Hieruit vloeien ook de (financiële) consequenties voor de Veiligheidsregio uit voort.

**Actuele risico's d.d. maart 2025**

Het financieel perspectief van de VRZHZ vraagt om blijvend de vinger aan de pols te houden en hier transparant met het bestuur over te spreken. De actuele risico's in de begroting en meerjarenraming.

- Bij het onderwerp strategische huisvesting - waarbij ook in brede context het Meerjarig Onderhoudsprogramma (MJOP) wordt betrokken - komen ook de financiële aspecten van te maken keuzes aan de orde. In de begroting 2025 en meerjarenramingen zijn de reserveringen voor onderhoud gebaseerd op een onderhoudsprogramma met een looptijd tot 10 jaar. Het MJOP is in het najaar 2024 geactualiseerd. De actualisatie leidt tot een extra jaarlijkse bijdrage aan VRZHZ vanaf 2025 van € 496,6K. Het voornemen is om de stortingen voor 2025 en 2026 aan de voorziening onderhoud gebouwen vanuit het voordelig resultaat 2024 te financieren.
- Daarnaast zien we ook het risico dat, door economische ontwikkelingen, het kostenniveau van de beoogde prioriteiten in het beleidsplan op termijn verder zou kunnen doen stijgen. De gemeenten zien over het geheel gezien een zorgelijke kostenstijging in alle domeinen op zich afkomen. De financiële ontwikkelingen bij de verschillende verbonden partijen zorgt voor toenemende druk op de gemeentelijke begrotingen. Dit heeft zijn weerslag op de financiële slagkracht van onze gemeente.
- In 2025 moet een nieuwe cao worden afgesloten. De eerste signalen wijzen op een verhoging van ca 5%. In de begrotingsrichtlijnen 2024 is uitgegaan van een indexatie van 3,9%, in de begrotingsrichtlijnen 2025 is 5,4% gehanteerd. Doorrekening van de cao, zodra deze bekend is, moet inzicht geven in de kosten die hieruit voortvloeien.
- Medewerkers, vrijwilligers en piketmedewerkers binden zich minder lang aan onze organisatie. De VRZHZ zet zich in op het blijven boeien en binden tegen de achtergrond dat doorgroei en wisselingen ook gezond zijn voor een organisatie. De financiële keerzijde is dat in de repressieve kant meer collega's een korter dienstverband hebben en daardoor meer collega's opgeleid moeten worden.
- VRZHZ heeft op balans een weerstandscapaciteit in de vorm van een algemene reserve van € 500K. En € 10K als onvoorzien in haar jaarbegroting. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt volgens de jaarrekening 2024 van VRZHZ € 906,5K. De weerstandsratio is 0, (= € 510/€ 906,5K).

**Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)**

Website <https://www.hvcgroep.nl>

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"><li>• Mevrouw T.F. de Jonge, voorzitter Algemeen Bestuur tevens lid Algemeen Bestuur</li><li>• De heer W. van der Kruijff, lid Algemeen Bestuur</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Deelnemers                      | De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht, Vijfheerenlanden en Zwijndrecht zijn deelnemer. Binnen deze regeling heeft Dordrecht momenteel op basis van inwonertallen een belang.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Via Gevudo participeert Dordrecht in de NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Gezien het belang presenteren we hier ook informatie van HVC. Het doel van Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (Gevudo): het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in de NV HVC en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC. Het hoofddoel van HVC is: ten algemenen nutte werkzaam zijn op het gebied van het afvalbeheer en de daarmee verbonden opwekking van elektriciteit, benutting van overige vrijgekomen warmte en opwerking van reststoffen tot nuttige toepasbare restproducten; deels met inschakeling van derden. |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Vanuit Gevudo is het verzoek aan de gemeente gedaan om de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling Gevudo vast te laten stellen.</li><li>• In december 2024 wordt in de aandeelhoudersvergadering van HVC een besluit genomen over de financiering van HVC in het licht van de warmtetransitie. Dit kan ertoe leiden dat de schuld onder garantie van haar aandeelhouders voorlopig niet zal afnemen.</li></ul>                                                                                                                                                                   |



**Actuele risico's d.d. maart 2025**

- Hoewel de gemeente formeel qua omvang aanzienlijke garantierisico's loopt bij HVC, houden we op grond van de risicoparagraaf van de Gevudo begroting 2024 waarin de risico's van HVC zijn beschouwd, de risicomonitor op groen.
- Wel vermoeden wij dat de warmteactiviteiten die nu ontwikkeld worden en niet meer gerelateerd zijn aan restwarmte een hoger exploitatierisico met zich kunnen meebrengen.
- De Europese CO2 heffing zal kostenverhogend werken. Over de exacte omvang daarvan heeft HVC nog geen bericht verstrekt. Dit kan tevens van invloed zijn op lokale afvaltarieven.

## Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)

Website <http://www.kiltunnel.nl>

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De heer M.D. Burggraaf, Lid Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur</li> <li>• De heer H. van der Linden, Lid Algemeen Bestuur.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Deelnemers                      | De provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Het Wegschap heeft tot taak het beheren en exploiteren van een niet-openbare toltunnel onder de Dordtse Kil tussen Dordrecht en 's Gravendeel, inclusief de daarbij behorende wegen, gebouwen en het tolplein. Daarbij hoort ook het bevorderen van het gebruik van de tunnel en het heffen van tolgelden tegen zodanige tarieven dat een rendabele exploitatie is gewaarborgd. Hierbij dient de veiligheid, zoals ook voorgeschreven in wet- en regelgeving, van de weggebruiker en de medewerkers altijd te zijn geborgd.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Relevante beleidsinformatie     | <b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Onderzocht is of de financieringsstrategie (op onderdelen) herziening behoeft. Hiervoor is onder andere een verkennend verkeersonderzoek uitgevoerd.</li> <li>• Uit het verkeerskundig rapport en de financiële analyse blijkt dat de opbrengsten zowel bij een verlaging als een verhoging van de tarieven met 25% ongeveer op hetzelfde niveau zouden blijven. Het bestuur kiest voor stabiliteit en daarmee het handhaven van de huidige tarieven.</li> <li>• Ook op basis van de financiële analyse heeft het bestuur aangegeven een stabiele bedrijfsvoering zeer belangrijk te vinden en om die reden de huidige tarieven te willen handhaven.</li> <li>• Voor de periode tot en met 2037 is een meerjaren onderhoudsplan opgesteld waarin verwachte vervangingen van installaties of delen van installaties zijn benoemd.</li> <li>• Met medewerking van de risicoadviseurs van de provincie Zuid-Holland is de risico-inventarisatie geactualiseerd.</li> <li>• Er is gestart met het inventariseren van mogelijkheden om vanuit het Wegschap bij te dragen aan maatschappelijke projecten in de directe omgeving van het Wegschap.</li> </ul> |

**Actuele risico's d.d. maart 2025**

De risico-inventarisatie is in 2024 verder geactualiseerd. In het risicodossier zijn de risico's ingebracht waarna deze zijn gescoord op basis van het weginskader. De impactklassen in dit kader zijn: Financieel, Compliance, (Civiele) Technische implicaties en Reputatie. De risico's worden gemonitord door het Wegschap waarbij wordt afgestemd met de externe stakeholders (garanten).

## Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht

Website <https://binnenstadsbedrijfdordrecht.nl/>

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht | <ul style="list-style-type: none"> <li>• De heer M.D. Burggraaf, Bestuurder/secretaris Dagelijks Bestuur</li> <li>• De heer J.M. Huysman Bestuurder Dagelijks Bestuur</li> <li>• De heer J. Weeber Bestuurder/penningmeester</li> <li>• Mevrouw D. van Elsäcker, Bestuurder/voorzitter</li> </ul> |
| Deelnemers                   | Naast de gemeente Dordrecht zijn de ondernemers en eigenaren partners in het Binnenstadsbedrijf, respectievelijk vereniging Promotie Ondernemers Binnenstad Dordrecht (POBD) en de vereniging van Vastgoedeigenaren 3311 (VVE3311). De 3 partners hebben een onafhankelijke voorzitter benoemd.   |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Openbaar of gemeentelijk belang | De stichting heeft een openbaar belang namelijk de toekomstbestendigheid van de binnenstad van Dordrecht vergroten. Om de binnenstad aantrekkelijk te maken om zo meer bezoekers naar de stad te trekken, hun verblijfstijd te verlengen, het terugkeerbezoek te bevorderen, de bezoekerstevredenheid te vergroten, het ondernemersklimaat en de economisch vitaliteit van de binnenstad te versterken. De meerwaarde wordt bereikt door een geprofessionaliseerde samenwerking waarin ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente zich samen inzetten voor de binnenstad. De verantwoordelijkheid voor het functioneren van de binnenstad ligt namelijk niet bij één partij, maar vormt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Relevante beleidsinformatie     | <b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b><br>De raad is op 19 september 2023 akkoord gegaan met de participatie van de gemeente in stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht (BBD). De stichting is op 26 oktober 2023 opgericht. Vanuit het meerjarenplan heeft het bestuur op 15 november 2024 de begroting 2025 goedgekeurd en op 5 februari 2025 het jaarplan 2025. De begroting 2026 en de meerjarenbegroting worden in het najaar besproken en vastgesteld. Voor de nadere uitwerking van het meerjarenplan wordt gewerkt met drie programmagroepen die zijn gekoppeld aan de thema's uit het meerjarenplan, Gastvrij & Beleiving, Toekomstige invulling Binnenstad Dordrecht en Duurzaam & Digitaliseren. BBD maakt gebruik van een digital twin dashboard. Door integratie van data over bezoekersstromen, winkelactiviteiten, vastgoed en parkeergelegenheid biedt het dashboard een compleet en actueel beeld van de binnenstad. BBD heeft een communicatieplatform voor alle aangesloten partners in de binnenstad: Chainels. De financiering wordt voor wat betreft de bijdrage vanuit ondernemers en eigenaren gedekt uit het <a href="#">Ondernemersfonds Dordrecht</a> . |
| Risico's                        | <b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b><br>Geen bijzonderheden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

## B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.evides.nl">www.evides.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | De heer H. van der Linden, gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Deelnemers                      | Evides Waterbedrijf kent nu twee aandeelhoudersgroepen: Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE) en Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua (GBE Aqua). Beiden bezitten 50% van de aandelen. De 18 gemeenten van GBE in Zuid-Holland Zuid zijn: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Dordrecht, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Nissewaard, Maassluis, Midden-Delfland, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Westland, Westvoorne en Zwijndrecht. GBE Aqua bestaat uit de provincie Zeeland, de 13 Zeeuwse gemeenten en de gemeenten Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee. |
| Vestigingsplaats                | Rotterdam                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Drinkwatervoorziening dient een publiek belang. De B.V. GBE is 50% eigenaar van de aandelen van het waterbedrijf, Evides NV. De Evides-aandeelhouders hebben onder meer zeggenschap over de drinkwatertarieven en over het ondernemingsplan van de NV. Voor een groot deel is de sector gereguleerd via de Drinkwaterwet. De invloed van ILT/Autoriteit Consumenten en Markten (ACM) is zeer groot. De dividenduitkering is van belang voor een sluitende stadsbegroting. Dordrecht draagt een financieel belang van 7,1% in de B.V.                                                                                            |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Relevante beleidsinformatie | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zorg blijft bij de drinkwaterbranche bestaan over de toekomstgerichtheid van de regelgeving, waarbij de financiële problematiek van drinkwaterbedrijf Vitens als voorbeeld voor de sector dient. De eigen formele gemeentelijke invloed om ILT/ACM tot andere inzichten te brengen is overigens zeer beperkt aangezien deze aandeelhouders, hoewel publiek van karakter, niet als rechtstreeks belanghebbende in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) ziet. Desondanks is de financiële positie van Evides NV tot dusver zeer solide.</li> <li>• Door interventies vanuit GBE, waaronder Dordrecht, is uiteindelijk een lagere tariefsverhoging voor drinkwater in 2023 en 2024 doorgevoerd dan dat Evides zelf van plan was. Verdere stijgingen zijn echter onvermijdelijk vanwege loon- en prijsstijgingen, meer gebruik van chemicaliën en filtervervangingen, alsook om tijdig investeringen in leveringszekerheid (bijvoorbeeld toenemende droogte) te kunnen doen in het hele verzorgingsgebied. Dit laatste is met name een aandachtspunt voor het Zeeuwse gebied.</li> </ul> |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Risico's | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Regulering beïnvloedt sterk het bedrijfsresultaat. Zie ook de beleidsinformatie. De gemeente werkt hier ambtelijk samen met de VNG.</li> <li>• Dat gemeenten de komende jaren nog een redelijk stabiel dividend mogen verwachten, is mede het gevolg van vertraging in investeringen, eerder opgespaarde resultaten en afspraken met aandeelhouders om deze later uit te keren. De trend zal echter dalend worden indien de winstresultaten van industriewater verslechteren. Om die reden houden we de risicoclassificatie nog laag, tenzij er zich onverwachte materiële ontwikkelingen voor gaan doen. Gematigde tariefsontwikkeling ten opzichte van forse kostenstijging heeft uiteraard ook invloed op het netto resultaat. Behoud van de huidige financieringscondities en vooral voldoende investeringscapaciteit ten behoeve van leveringszekerheid wordt meegewogen bij de vaststelling van tarieven. Daarom kan niet voorkomen worden dat de tarieven relatief fors stijgen. Zie ook: relevante beleidsinformatie.</li> </ul> |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Merwedelingelijn Beheer B.V.

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.merwedelingelijn.nl">www.merwedelingelijn.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | De heer H. van der Linden, gevolmachtigd aandeelhouder en lid Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Deelnemers                      | De gemeenten Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Gorinchem, Leerdam en Geldermalsen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Vestigingsplaats                | Gorinchem                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Het bevorderen en zorg dragen voor een verdere impuls van de spoorlijn Merwedelingelijn (spoorverbinding tussen Dordrecht en Geldermalsen). Het doel is om een tijdige, doelmatige, duurzame en veilige verbeteringen aan de infrastructuur van en rond de spoorlijn te bewerkstelligen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <p>Op dit moment houdt de Merwedelingelijn Beheer B.V. zich nog bezig met de ontwikkeling van de halte Gorinchem Noord. De verwachting is dat deze halte in 2026 gerealiseerd is. Wanneer dit het geval is, zijn alle taken van de BV, zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst, gerealiseerd. Ook werkt de gemeente Dordrecht op dit moment, in samenwerking met ProRail en de provincie Zuid-Holland, aan een uitbreiding van de fietsenstalling bij station Stadspolders, om op die wijze een impuls te geven aan de Merwedelingelijn. De uitvoering van dit project stond gepland in de tweede helft van 2021, maar is door bodemvervuiling en intern personeelsverloop vertraagd, er moet nog met de uitvoering gestart worden.</p> |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <p>Op dit moment worden verschillende scenario's bestudeerd voor de afwikkeling van de bodemvervuiling. De mogelijkheid bestaat dat hier meerkosten uit voortvloeien die niet kunnen worden opgevangen binnen het huidige budget voor de fietsenstalling. Het is op dit moment echter nog te vroeg om concreet voor te sorteren op een bepaalde uitkomst.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.

Website [www.rom-d.nl](http://www.rom-d.nl)

|                              |                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht | De heer M.D. Burggraaf vertegenwoordigt Dordrecht rechtstreeks in de ROM-D Capital B.V. en de overige onderdelen van de ROM-D als gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA). |
| Deelnemers                   | De provincie Zuid-Holland en de gemeenten Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en Rotterdam                                                                          |
| Vestigingsplaats             | Dordrecht                                                                                                                                                                                                          |

Openbaar of gemeentelijk belang **De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden groep bestaat uit verschillende onderdelen:**

- Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V.
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital B.V.
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Capital Beheer B.V.
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Beheer N.V.
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Projecten C.V.
- Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden Kil III C.V.

We geven onderstaand de informatie van de holding aan. De hoofddoelstelling van de Regionale Ontwikkelings Maatschappij Drechtsteden (ROM-D) is het versterken en uitbouwen van de regionale economie. De CV's ontwikkelen terreinen, Capital dient voornamelijk als financier, naast BNG bank. Dordrecht draagt een financieel belang van 29,73% in de Capital B.V. Daarnaast heeft Dordrecht een belang van 69,0% in de Holding N.V. Het financiële en inhoudelijke belang voor Dordrecht zelf zit vooral in Kil III CV.

Relevante beleidsinformatie

### Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025

- De aandeelhouders oriënteren zich op mogelijke nieuwe projecten, die door ROM-D uitgevoerd kunnen gaan worden. ROMD Capital moet daarbij mede financieren.
- Dordt kiest daarnaast voor het laten uitvoeren van activiteiten in een eigen ontwikkelingsmaatschappij; met personele overlap vanuit ROMD.

Risico's

### Actuele risico's d.d. maart 2025

De risicoclassificatie stellen wij op gemiddeld. Deze kwalificatie is vooral van toepassing op de projecten-CV vanwege een jaarlijkse, negatieve algemene reserve. Het ligt evenwel in de bedoeling om dit negatieve vermogen te gaan vereffenen vanuit Kil III CV. zodra het project Dordtse Kil III uitverkocht is (of nagenoeg) zal de eindafrekening voor de verdeling van de vrijkomende middelen (kapitaal en winsten) kunnen worden opgemaakt. Het ligt met de wetenschap van nu niet in de verwachting dat dit leidt tot verder vrij besteedbare baten, omdat ook eerder geactiveerde verliezen Noordoevers eerst zullen moeten worden verrekend en bijvoorbeeld ook ROMD Capital qua buffer versterkt wordt. De jaarverslagen 2024 van het ROMD construct zijn nog niet gepubliceerd, peildatum 18-3-2025).

## Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.

Website [www.innovationquarter.nl](http://www.innovationquarter.nl)

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vertegenwoordiging Dordrecht | De heer M.D. Burggraaf als gevolmachtigd lid in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA).                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Deelnemers                   | Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, provincie Zuid-Holland, Stichting Holdingfonds Economische Investerings Den Haag (HEID), Technische Universiteit Delft, Libertatis Ergo Holding (Universiteit Leiden), Erasmus MC Holding, Leids Universitair Medisch Centrum, gemeente Rotterdam, gemeente Den Haag, gemeente Leiden, gemeente Delft, gemeente Westland en gemeente Dordrecht. |
| Vestigingsplaats             | Den Haag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Openbaar of gemeentelijk belang | <p>InnovationQuarter is de regionale ontwikkelingsmaatschappij voor Zuid-Holland. InnovationQuarter financiert vernieuwende en snelgroeiende bedrijven, assisteert buitenlandse ondernemingen bij het vestigen in Zuid-Holland en organiseert samenwerking tussen innovatieve ondernemers, kennisinstellingen en de overheid. De vennootschap heeft ten doel het stimuleren van de economische ontwikkeling in de regio Zuid-Holland en hiermee het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van Zuid-Holland (ZH) en Nederland. Ons belang is een aandelen kapitaal. In 2016 is de GRD toegetreden als aandeelhouder van het Participatiefonds van InnovationQuarter met een bedrag van € 500.000 (500.000 aandelen met een waarde van € 1,00!). Eind 2021 is nog een extra kapitaalstorting gedaan van € 426.846, waarmee de totale Dordtse balanswaarde op € 926.846 uitkomt. De aandelen in de ROM InnovationQuarter hangen nauw samen met de regionale (beleids)taken op gebied van het Ruimtelijke-Economisch domein en de Groeiagenda 2030. Deze taken zijn al per 1 januari 2021 naar de gemeente Dordrecht overdragen. Met de verandering per 1/1/2022 van de GRD naar een GR Sociaal en Dordrecht een centrumgemeente voor bedrijfsvoering zijn de IQ aandelen overgedragen aan Dordrecht, waarbij zij het stemrecht invult vanuit de regionale rol op vlak van ruimtelijke-economisch terrein. De grootste aandeelhouders zijn het ministerie van Economische Zaken en de provincie Zuid-Holland. Beide hebben een aandeel van € 25 miljoen, ruim 40%. IQ ontwikkelbedrijf verricht daarnaast specifieke diensten voor deze regio voor een jaarbedrag van circa € 240.000 ex. btw. Deze diensten worden geëvalueerd.</p> |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het opstellen van een Strategische Investeringsagenda voor de maritieme maakindustrie, in samenwerking met het bedrijfsleven.</li> <li>• Het structureren en organiseren van toegang tot (financiering van) nationale programma's als het Maritieme Masterplan en Sectoragenda Maritieme Maakindustrie, met name voor samenwerkingsverbanden van MKB in de maritieme maakindustrie, zoals de RefitAlliantie en de ZED-Hub.</li> <li>• Verbinden van de Drechtsteden aan het provinciale Maritime Delta programma.</li> <li>• Het bevorderen van de mogelijkheden respectievelijk toegang tot Capital, voor het bedrijfsleven in de Drechtsteden.</li> <li>• Strategisch accountmanagement in samenwerking met DEAL.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Eventuele waardevermeerderingen en -verminderingen maken onderdeel uit van de exploitatielasten die Dordrecht in de toekomst maakt voor het uitvoeren van bijbehorende taken. In 2024 is een voorziening waarde aandelen getroffen van € 100.000.</li> <li>• De participatiemaatschappij heeft een negatieve reserve en de exploitatieperspectieven aldaar zijn evenmin rooskleurig. Het eigen vermogen-saldo betreft vooral de kapitaalstortingen.</li> <li>• Er is geen perspectief op dividend. De gedachte is dat de inleg (hooguit) revolverend zal zijn.</li> <li>• De organisatie is hard gegroeid, echter de interne beheersing is een aandachtspunt. Groei is niet (meer) het doel, focus en professionaliseren worden belangrijker. Op managementniveau is er sprake van verloop op diverse posities.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## Stedin Holding N.V.

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.stedingroep.nl">www.stedingroep.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | Mevrouw T.F. de Jonge als gevolmachtigd aandeelhouder in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AvA) en als lid van de aandeelhouderscommissie (AHC).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Deelnemers                      | Momenteel zijn 42 gemeenten aandeelhouder van Stedin. De gemeente Dordrecht bezit 7,91% gewone aandelen en daarnaast sinds 2021 10% cumulatief preferente aandelen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Vestigingsplaats                | Rotterdam                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Stedin Groep beheert de aandelen van onder andere (doch in hoofdzaak) de netbeheerder en draagt zorg voor de concernfinanciering. De reden van participatie heeft een historische achtergrond: oprichting van een gemeentelijk energiebedrijf dat later samenging met andere bedrijven. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer is het overheidsbelang in energienetwerken bevestigd. Ons aandeel geeft (beperkte) invloed op onder andere majeure investeringsbeslissingen van de onderneming Stedin. |

|                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Relevante beleidsinformatie | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <p>Proportionaliteit in aandeelhouderschap is voor de aandeelhouders een aandachtspunt: met name in het Utrechtse en Zeeuwse gebied wordt door potentieel belanghebbende gemeenten zelf nog nauwelijks (relevant) geparticipeerd via aandelenkapitaal in Stedin. Stedin onderzoekt momenteel de mogelijkheden voor flexcapaciteit waarmee een deel van de congestieproblematiek het hoofd zou kunnen worden geboden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Risico's                    | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <p>In kapitaalbehoefte wordt voorzien via leningen en deelname als aandeelhouder door de Staat en een aantal nieuwe aandeelhouders in de provincies Zeeland en Utrecht alsook via hogere tarieven (als gevolg van een gewonnen juridische procedure). De classificatie betreft het financiële bijstortrisico in de huidige reguleringsperiode. Het te hoog geraamde dividend wordt beschouwd in de perspectiefnota.</p> <p>Beschikbaarheid van personeel, materiaal, het voldoen aan voorschriften (vergunningen) en vooral goede samenwerking tussen overheden en belanghebbende marktpartijen spelen een belangrijke rol in de aanpak van congestieproblemen.</p> <p>De beoordeling van het risico betreft de reguleringsperiode tot 2027.</p> |

## BNG Bank N.V.

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="http://www.bngbank.nl">www.bngbank.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | De heer W. van der Kruijff als gevolmachtigd lid in de Algemene vergadering van de aandeelhouders (AvA). Het aandeelhoudersbelang is 0,41%                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Deelnemers                      | Het Rijk en Nederlandse gemeenten.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Vestigingsplaats                | Den Haag                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Openbaar of gemeentelijk belang | De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank nog steeds essentieel voor de publieke taak, maar de gemeente heeft ook alternatieve financieringsmogelijkheden. Klanten van BNG Bank zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Verreweg het grootste deel van de kredietverlening van de bank is kredietrisicovrij, omdat deze aan of onder garantie van overheden plaatsvindt. |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>BNG Bank heeft de ambitie uitgesproken dat zij 10% meer maatschappelijke impact wil maken. Verwezen wordt naar bijgaande <a href="#">informatie</a>, waarbij aangetekend wordt dat dit in samenwerking met haar klanten moet worden gerealiseerd. Die ook kunnen kiezen voor andere oplossingen dan via financiering door BNG. Uit de verslaglegging zal moeten blijken of dit gelukt is.</li> <li>Beleidsmatig heeft de gemeente feitelijk nauwelijks tot geen invloed; ook gezien haar geringe belang. Grootste aandeelhouder is de Staat.</li> </ul>                                                                                                                                                               |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <p>Geen bijzonderheden behoudens renterisico's en marktwaaarderisico's, die er altijd zijn. De bank is financieel sterk doch levert geen resultaatprognoses.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                      | <a href="https://www.vitrumnet.nl">https://www.vitrumnet.nl</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Vertegenwoordiging Dordrecht | Dhr. M.D. Burggraaf, lid Algemeen Bestuur                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Deelnemers                   | De stichting administratiekantoor Breedband Drechtsteden (26 non profit certificaathouders) heeft als primair doel het houden van aandelen van de Breedband Drechtsteden Groep BV. Deze BV bedient samen met de dochter BV's Breedband Drechtsteden BV (voor de certificaathouders in STAK) en VitrumNet BV (voor alle andere activiteiten) de relaties. |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Oorspronkelijk was het doel het in eigendom verwerven en beheeren van een glasvezelinfrastructuur in de regio Drechtsteden. Momenteel is het doel het beheeren van aandelen/certificaten en het uitoefenen van stemrecht in de Breedband Drechtsteden Groep BV.<br>Breedband Drechtsteden Groep B.V. bestaat uit de volgende werkmaatschappijen: <ul style="list-style-type: none"> <li>Breedband Drechtsteden BV (bediening oprichters in de non-profit sector waaronder GRD/Dordrecht).</li> <li>VitrumNet BV (commercieel).</li> </ul> |
| Relevante beleidsinformatie     | <b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b><br>Onderwerp van gesprek is, op termijn, de positie van de gemeente: certificaten houden of verkopen (en aan wie/samen met anderen/onder welke condities et cetera) versus wel of geen dividend en mogelijk voordeelverlies op tarieven dienstverlening. De feitelijke grip en regiemogelijkheid is echter beperkt vanwege het belang van circa 14,5%.                                                                                                                                      |
| Risico's                        | <b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b><br>Geen bijzonderheden. STAK is vooral een juridisch vehikel voor aandelenlicenties in de Breedband Drechtsteden Groep. Conform jaarverslagleggingsregels is het resultaat ieder jaar nul. <a href="#">Uitkeringen op certificaten worden niet in het resultaat verwerkt</a> . BDG boekte in 2023 een netto resultaat van circa 1 miljoen euro. Het dividend in de tabel betreft meerdere jaren.                                                                                                  |

## Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | www.leerpark.nl                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Mevrouw C.C. van Benschop, gevolmachtigd lid en voorzitter Algemeen Leden Vergadering (ALV)</li> <li>De heer J.H.S. Goossensen, bestuurslid (bestuurslid A)</li> <li>De heer N.J. de Wit, bestuurslid</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Deelnemers                      | De gemeente Dordrecht en het ROC Da Vinci College (Stichting Regionaal opleidingscentrum Zuid-Holland Zuid).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Openbaar of gemeentelijk belang | <p>De Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A. is op 26 juni 2003 opgericht en heeft als hoofddoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Het namens de leden selecteren van een marktpartij en het namens de leden contracteren van die marktpartij, om op het terrein gelegen aan de Maria Montessorilaan en omgeving scholen, woningen, winkels, kantoren, bedrijfsruimten, openbare ruimten en infrastructuur te realiseren.</li> <li>De realisatie van het Leerpark tegen de scherpste prijs en hoogst bereikbare kwaliteit te laten plaatsvinden.</li> <li>In alle fasen van de ontwikkeling van het Leerpark op te treden als aanbestedende dienst krachtens de Europese richtlijnen.</li> </ul> <p>De Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A. bestaat uit de leden - Stichting Regionaal Opleidingscentrum Da Vinci College en de Gemeente Dordrecht, en fungeert als opdrachtgever voor de fysieke realisatie van het Leerpark binnen aangegeven kaders (programma's, randvoorwaarden en budget van de leden).</p> |



### Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025

De beoogde afsluiting van de grex Leerpark (laatste perceel 6b, is door Heijmans afgenomen en in planvorming) is ook het moment om te kijken naar de organisatiestructuur. Het is logisch moment om de huidige COL-samenwerking te beëindigen (doelstelling waarvoor het in het leven is geroepen is immers afgerond). Dat betekent dat er vanuit de huidige gemeenschappelijke verantwoordelijkheid/eigendom van de DZHF nog een passende entiteit gevonden moet worden. Parallel daaraan wordt onderzocht op welke wijze de campusprogrammering in de verbinding tussen onderwijs, innovatie en ondernemerschap verder vorm kan krijgen, zodat het gezamenlijke eigenaarschap voor de campus geborgd blijft.

In 2018 heeft de gemeente samen met DaVinci en het bedrijfsleven de ambitie van de campusontwikkeling weggezet, met de insteek om Leerpark verder door te ontwikkelen. Inmiddels zijn verschillende elementen uit die ambitie verwezenlijkt, zoals de toevoeging van hbo-onderwijs in het kopgebouw en praktijkgericht technisch onderwijs van de beroepentuin, waar mensen zonder startkwalificatie snel, gericht en met baangarantie worden opgeleid voor werk in de energietransitie. Ook is er in publiek-private samenwerkingen geïnvesteerd in het uitbreiden van faciliteiten voor testing, innovatie en ondernemerschap. De beoogde ontwikkeling van de Maakfabriek (2027 oplevering), tegenover de Duurzaamheidsfabriek is een belangrijk sluitstuk van de fysieke ontwikkeling van het Leerpark, omdat hier meer ruimte wordt geboden voor maakbedrijven, start-ups en scale-ups.

Zowel jongeren als werkenden en steeds meer bedrijven weten hun weg te vinden naar de Duurzaamheidsfabriek en het concept heeft bewezen maatschappelijke impact. Daarbij worden de aanjaagactiviteiten die in, rond en vanuit de Duurzaamheidsfabriek worden vormgegeven en uitgevoerd vrijwel geheel gefinancierd uit subsidiegelden en daarmee gegenereerde cofinanciering door bedrijfsleven en andere partners uit de triple helix.

De exploitatie en staande organisatie van de Duurzaamheidsfabriek (Directie, (financieel) management, Public Affairs & ecosysteem management, hospitality en beheer faciliteiten) kan echter niet structureel uit deze gelden worden bekostigd. Daardoor kent de Duurzaamheidsfabriek, ondanks de optimalisatieslagen die afgelopen jaren in verhuur zijn gedaan, een structureel exploitatiekort volgens de concept begroting 2025 en meerjarenraming van circa €300.000, welke 50/50 gedeeld wordt door de twee partners. Het risico voor de gemeente bedraagt € 150.000. Verwachting is dat het tekort komende jaren ongeveer op hetzelfde niveau zal blijven. Vanaf 2027 kan vindt renteherziening en mogelijk herijking plaatsvinden als gevolg van de afloop van de rentevaste periode van de hypothecaire financiering (kapitaallasten vormen een aanzienlijk deel van de exploitatielast) en de toevoeging van de Maakfabriek die een positieve bijdrage kan leveren aan het terugdringen van het tekort. Op dat moment kan een nieuwe afweging worden gemaakt op de (omvang) van de bijdrage in de exploitatie.

### Risico's

#### Actuele risico's d.d. maart 2025

- De jaarrekeningen 2021 tot en met 2013 die voorzien van goedkeurende controleverklaring zijn in december door de COL bestuurlijk vastgesteld.
- De jaarrekening 2024 is op 12 maart 2025 in het traject van accountantscontrole gezet. De jaarrekening 2024 sluit met een exploitatie tekort van € 303.000. In verband met het ontbreken van reserves en het exploitatietekort dat voor 2025 en volgende jaren wordt verwacht is een extra kapitaalstorting van 50%, zijnde € 151.500, per 31 december 2024 als verschuldigd opgenomen.
- De ontwerp-begroting 2025 sluit ondanks het extra verhogen van de verhuurtarieven eveneens met een exploitatietekort van ruim € 300.000. Vanwege het wijzigen van de btw-wetgeving omtrent servicekosten wordt recht op btw-aftrek verder beperkt.
- In 2024 is de rechtmatigheid van de btw-aangiften over de afgelopen jaren onderzocht. Met instemming van een externe btw-specialist vindt in 2025 suppletieaangifte plaats. Voor het nabetalen van de ten onrechte in vooraf trek gebrachte btw (inclusief heffingsrente en exclusief boete) is budget gereserveerd.



## Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         | <a href="https://www.wijkendordrecht.nl/energiesdordrecht">https://www.wijkendordrecht.nl/energiesdordrecht</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Mevrouw T.F. de Jonge bestuurslid (Algemene leden vergadering)</li> <li>Mevrouw M.J. Kraaijeveld, ambtelijk lid</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Deelnemers                      | NV Huisvuilcentrale Noord-Holland en de gemeente Dordrecht.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Doel van de coöperatie is het versnellen van de uitvoering van het gemeentelijk energiebeleid, het tot stand brengen van leerwerkverbindingen op het gebied van duurzame energie en het tot stand brengen van een revolverend fonds voor het doen van duurzame investeringen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De activiteiten van de ECD zijn het beheer van de in bedrijf zijnde productie-installaties en het in opdracht van de gemeente vormgeven van het zonne-offensief.</li> <li>In de jaren 2022-2030 gaat de ECD zich toeleggen op het versnellen van de energietransitie door vorm te geven aan het door de gemeente gewenste zonneoffensief. Hiervoor is een projectleider zonne-energie in dienst genomen.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. maart 2025</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Op dit moment zijn geen specifieke risico's anders dan die bij de exploitatie van zonnecentrales voorkomen. Risico's van uitval en diefstal van panelen zijn gedekt met een verzekering.</li> <li>Activiteiten in 2024/2025 zijn het in opdracht van de gemeente Dordrecht vormgeven van het zonne-offensief. Gelet op de netcongestie in het westelijk deel van de stad richt de ECD zich in dit gebied op de kleine installaties bij het MKB en de middel grote en grote installaties aan de noordzijde van de stad. Verder exploiteert de ECD een tweetal zonneweides. Tot slot zal de ECD een voorstel doen voor zon in het uitwerkingsgebied A16 west van de Regionale Energiestrategie. Hiervoor is, met het oog op te realiseren burger participatie, samenwerking gezocht met de Energie coöperatie Drechtese Energie (een burger initiatief).</li> </ul> |

## Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V.

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Website                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Vertegenwoordiging Dordrecht    | Mevrouw C.C. van Benschop is bestuurlijk aandeelhouder namens de gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Deelnemers                      | Gemeente Dordrecht (enig aandeelhouder)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Vestigingsplaats                | Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Openbaar of gemeentelijk belang | Zie <a href="#">raadsvoorstel</a> en programma ruimte voor banen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Relevante beleidsinformatie     | <p><b>Actuele ontwikkelingen d.d. april 2025</b></p> <p>Geen bijzonderheden.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Risico's                        | <p><b>Actuele risico's d.d. april 2025</b></p> <p>Nu nog geen gegevens gezien de startfase; waarbij aan de begroeringen van projecten nog geschaafd moet worden. Er is ook nog geen vastgesteld jaarverslag beschikbaar.</p> <p>Het is denkbaar dat voor realisatie van projecten in de toekomst extra werkkapitaal benodigd zal zijn en de gemeente hierin zelf faciliteert op basis van een dan te nemen college- en raadsbesluit.</p> <p>Het <a href="#">raadsvoorstel</a> gaat uit van terugontvangst van verstrekte middelen. Dat zou via dividenduitkeringen moeten plaats vinden. De verstrekte middelen zijn niet als lening beschikbaar gesteld. Op dit punt wekt het raadsvoorstel achteraf beschouwd mogelijk een andere indruk. Gezien de onzekerheden zetten we het risico op gemiddeld; zonder daaraan al goed onderbouwde bedragen te kunnen koppelen.</p> |

### **4.7.3 Financiële informatie verbonden partijen**

Onderstaand treft u een totaal overzicht van de financiële gegevens van onze verbonden partijen. Per verbonden partij melden we de ontwikkeling van het eigen en vreemd vermogen over 2023 en 2024. Tevens melden we het (verwachte) resultaat 2024 van de verbonden partij. En voor zover dit van toepassing is melden we welk aandeel financieel en procentueel, de gemeente Dordrecht heeft in de verbonden partij. Bij een gemeenschappelijke regeling gaat het dan om het aandeel op basis van de vaste gemeentelijke bijdragen (zoals de algemene inwonersbijdrage), maar bij andere verbonden partijen (zoals N.V.'s) kan het gaan om bijvoorbeeld het dividend op basis van het percentage aandelen. De onderstaande cijfers zijn van maart/april 2025 en hebben conceptstatus, als het (algemeen) bestuur van de verbonden partij nog moet besluiten, ten tijden van het invullen van onderstaande financiële informatie.

| Publiek                                                                                | Eigen vermogen                         |                                 | Vreemd vermogen                    |                             | Resultaat                                                    |      | Financieel aandeel Dordt |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|---------------------------------|------------------------------------|-----------------------------|--------------------------------------------------------------|------|--------------------------|----------------|
| Naam Verbonden partij                                                                  | 2023                                   | 2024                            | 2023                               | 2024                        | 2023                                                         | 2024 | 2024 in %                | 2024 in Euro's |
| Gemeenschappelijke regeling Sociaal                                                    | € 250.000                              | € 1.829.000                     | € 56.639.000                       | € 57.512.000                | Nihil                                                        |      | 53,32%                   | € 171.923.000  |
| Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid (GR DG&J ZHZ) | € 2.676.000                            | € 4.009.000                     | € 30.455.000                       | € 30.567.000                | DGJ € 802.000 en SOJ -/- € 1.399.000                         |      | 31%                      | € 57.139.000   |
| Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (GR OZHZ)                | € 654.962                              | € 988.399                       | € 7.507.119                        | € 13.240.152                | -/- € 628.544                                                |      | 34,6%                    | 11.502.313     |
| Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (GR VRZHZ)              | € 10.356.465                           | € 9.673.317                     | € 86.746.137                       | € 91.467.885                | € 4.230.939 voordelig                                        |      | 28,6%                    | € 13.993.969   |
| Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en Omstreken (GR Gevudo)          | Gevudo: € 30.000<br>HVC: € 233.501.000 | Gevudo: € 30.000<br>HVC: n.n.b. | Gevudo: € 0,<br>HVC: € 928.387.000 | Gevudo: € 0,<br>HVC: n.n.b. | prognose<br>Gevudo: 0;<br>HVC levert geen<br>halfjaarbericht |      | N.v.t.                   | N.v.t.         |
| Gemeenschappelijke regeling Wegschap Tunnel Dordtse Kil (GR Kiltunnel)                 | € 18.191.000                           | € 21.490.000                    | € 45.807.000                       | € 41.365.000                | € 2.425.000                                                  |      | 42%                      | € 16.422.000   |

| Privaat                                                              | Aandelen belang<br>Dordrecht (%) 2024          | Uitgekeerd dividend<br>Dordrecht (euro) 2024 |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| Naam Verbonden partij                                                |                                                |                                              |
| B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides                                  | 7,1% in GBE                                    | € 749.000 (slot en interim-dividend)         |
| Merwedelingelijn Beheer B.V.                                         | 2,91%                                          | nmb                                          |
| ROM-D: Holding Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden N.V. | 40,15% in Kil III CV en 44,92% in Projecten CV | nihil                                        |
| Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter B.V.           | 0,7%                                           | nihil                                        |
| Stedin Holding N.V.                                                  | 7,91%                                          | € 4.700.000                                  |
| BNG Bank N.V.                                                        | 0,4%                                           | € 503.000                                    |
| Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden                | 14,5%                                          | €120.000                                     |
| Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.                                | 50%                                            | € 0                                          |
| Energie Coöperatie Dordrecht (ECD)                                   | p.m.                                           | p.m.                                         |
| Stichting Binnenstadsbedrijf Dordrecht                               |                                                |                                              |
| Dordrecht Capital Dordtse Kil I en II B.V.                           | 100                                            | n.v.t.                                       |

## 4.8 Grondbeleid

In deze paragraaf wordt het grondbeleid over 2024 toegelicht. De nadruk ligt daarbij op verslaglegging over het afgelopen jaar en een doorkijk op de korte termijn. In de Prognose 2025 wordt verder ingegaan op de financiële positie van het grondbedrijf op de lange termijn. De Prognose 2025 zal in juni ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

De raad heeft op 19 juni 2012 besloten ([zie RIS-dossier 850344](#)) om in de paragraaf grondbeleid niet inhoudelijk in te gaan op de projecten. Voor een toelichting op de projecten wordt daarom verwezen naar de specifieke projectrapportages en de Prognose 2025.

Per 31-12-2024 bedraagt de stand van de reserve grondbedrijf € 2,0 miljoen en het totaal aan risico's (weerstandsvermogen) van het grondbedrijf bedraagt € 13,88 miljoen (gewogen risico bij 75% zekerheid). De stand van de reserve bevindt zich binnen de bandbreedte die bij de Prognose 2024 was verwacht. Toen werd uitgegaan van een saldo tussen de - € 1,2 miljoen en € 5,3 miljoen. De risico's zijn met ongeveer € 0,13 miljoen afgenomen ten opzichte van de Prognose Grondbedrijf 2024.

De informatie in de paragraaf maakt onderdeel uit van het begrotingsprogramma [Bouwend en Bereikbaar Dordrecht](#). Met de exploitatie van gronden draagt het grondbedrijf bij aan de doelstellingen van de stad. De centrale ambitie hierbij is een vitale stad (en regio) met aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijfsleven. De doelstelling die hiermee wordt bereikt is het oplossen van ruimtelijke ontwikkelingsproblemen en een duurzame, ruimtelijke ontwikkeling van de stad. In het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) wordt uitgegaan van de toevoeging 4.000 woningen en 4.000 banen. Van de 4.000 woningen moet 30% in het sociale huursegment gerealiseerd worden en er wordt gestreefd naar 1.500 betaalbare woningen in de harde planvoorraad.

De exploitatie van gronden bestaat uit de ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties en het beheer van gemeentelijke grondposities. Daarnaast hebben we een strategische voorraad gronden (Materieel Vast Actief) die hiervoor in de toekomst kan worden ingezet.

Achtereenvolgens wordt kort de [visie op het grondbeleid](#) toegelicht, waarna wordt ingegaan op het resultaat 2024 en de gevolgen daarvan voor de reservepositie en het weerstandsvermogen.

### 4.8.1 Visie op het grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Dordrecht is vastgelegd in de [Nota grondbeleid 2024](#) en is in 2024 vastgesteld als actualisatie van de Nota Grondbeleid 2018. In de nota zijn door het college en de raad een aantal richtlijnen voor gronduitgifte vastgesteld. Het grondbeleid laat zich het best kenmerken als (actief) faciliterend grondbeleid.

Inhoudelijk komt de belangrijkste verschuiving in het grondbeleid voort uit de wens om ondersteunend te werken aan de ambities in de Agenda 2030 en het politiek akkoord 'Samen bouwen aan een sterk en groen Dordrecht'. Om meer grip te krijgen en de beoogde resultaten te behalen wordt daarom binnen de aangewezen ontwikkelgebieden actiever grondbeleid ingezet. Bij actief grondbeleid zorgt de gemeente voor de inbreng of aankoop van gronden, het bouwrijp maken van uitgeefbare kavels en het woonrijp opleveren van openbaar gebied. Actief grondbeleid geeft meer sturing en invloed en creëert meer kansen, maar kan ook leiden tot meer risico's. In de gemeente Dordrecht worden de risico's voor gebiedsontwikkeling (grondexploitatie) vertaald in een actueel risicoprofiel, gekwantificeerd en met passende maatregelen beheerst.

Naast actief grondbeleid wordt er per situatie expliciet gekeken naar de best passende vorm van rolverdeling tussen publieke en private sector, in de vorm van (actief) faciliterend grondbeleid. Bij faciliterend grondbeleid is er vanuit de gemeente een lagere prioriteit, is de markt initiatiefnemer en is de grond vaak eigendom van marktpartijen. Marktpartijen maken hierbij plannen, de

gemeente stuurt voornamelijk op ruimtelijke en financiële kaders door middel van planologische wijzigingen en worden gemeentelijke kosten verhaald middels anterieure overeenkomsten. Maar ook wanneer de gemeente zelf niet beschikt over de (gehele) grondpositie in een gebied of wenst in te nemen, kan een actievere houding bijdragen aan de te realiseren doelstellingen. De gemeente oefent dan indirecte invloed uit om de ontwikkeling te stimuleren, maar neemt niet actief deel in de grondontwikkeling. Dit vraagt van de gemeente meer voorinvesteringen die mogelijk niet volledig verhaalbaar zijn en een actievere inzet en interactie met de markt dan wanneer alleen puur faciliterend grondbeleid wordt toegepast. In deze nota wordt dit actief-faciliterend grondbeleid genoemd.

## 4.8.2 Resultaat 2024

In dit onderdeel wordt ingegaan op de verschillende producten die van invloed zijn op het resultaat van het grondbedrijf. Hieronder vallen de resultaten van de grondexploitaties en de strategische grondvoorraad. Het resultaat over 2024 wordt uitgedrukt in de stand van de Algemene reserve grondbedrijf.

### 4.8.2.1 Actualisatie resultaten grond en -erfpachtexploitaties

Jaarlijks worden de technische uitgangspunten voor het bepalen van het financiële resultaat geactualiseerd. Bij deze actualisatie worden in de exploitaties de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het afgelopen jaar verwerkt, worden ramingen voor toekomstige kosten en opbrengsten bijgesteld en worden aanpassingen aan de hoogte van de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging doorgevoerd. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in de parameter- en grondprijzenbrief 2025 die door het College is vastgesteld. De definitieve resultaten zijn verwerkt in deze jaarrekening.

Het resultaat is het saldo van de positieve en negatieve resultaten van de projecten op eindwaarde. In onderstaande tabel is de mutatie van de totale portefeuille ten opzichte van voorgaand jaar weergegeven onderverdeeld naar de categorieën bouwgronden in exploitatie, exploitaties in voorbereiding en derdenontwikkelingen.

*bedragen x 1.000.000*

| Resultaat ontwikkeling bouwgronden in projecten | Resultaat<br>31-12-2023 |               | Resultaat<br>31-12-2024 |               | Mutatie         |
|-------------------------------------------------|-------------------------|---------------|-------------------------|---------------|-----------------|
|                                                 | €                       | Eindwaarde    | €                       | Eindwaarde    |                 |
| Bouwgronden in exploitatie (BIE)                | €                       | -35,96        | €                       | -58,86        | € -22,90        |
| Exploitaties in voorbereiding (IVA)             | €                       | -4,03         | €                       | -8,52         | € -4,49         |
| Derdenontwikkelingen (Vorderingen)              | €                       | 0,10          | €                       | 0,12          | € 0,02          |
| <b>Totaal:</b>                                  | €                       | <b>-39,89</b> | €                       | <b>-67,30</b> | € <b>-27,36</b> |

Daar waar de actualisatie van een verliesgevende exploitatie leidt tot een verslechtering van het projectresultaat, wordt de verliesvoorziening verhoogd ten laste van de Algemene Reserve Grondbedrijf. In gevallen dat sprake is van een winstgevende exploitatie, wordt winst genomen volgens de zogenaamde percentage of completion (POC) methode conform richtlijnen van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) voor grondexploitaties. De boekwaarden en verliesvoorzieningen van de projecten (BIE) binnen het grondbedrijf worden gepresenteerd in de categorie vlottende activa op de balans.

#### *Resultaten bouwgronden in exploitatie (BIE)*

Het totale resultaat van de bouwgronden inclusief de per 31-12-2024 af te sluiten grondexploitaties verslechtert van -€ 35,96 miljoen negatief naar -€ 58,86 miljoen negatief. De verschillen komen enerzijds voort uit wijzigingen in BBV-regelgeving omtrent het toerekenen van rente aan grondexploitaties. Dit zorgt netto voor extra lasten voor de exploitaties in de huidige portefeuille.

Deze wijziging is verantwoordelijk voor ongeveer de helft van het totale effect. Anderzijds is het saldo van de portefeuille verslechterd als gevolg van het voorvallen van verschillende risico's, toename van (civieltechnische) kosten en het doorschuiven van werkzaamheden of uitgaven, met verlenging van looptijd als gevolg.

Onderstaande tabel vat de mutaties samen, waarbij mutaties groter dan € 250 duizend zijn uitgelicht. De mutaties ten opzichte van vorig jaar worden voor een juiste vergelijking weergegeven op eindwaarde.

Onderstaande tabel vat de mutaties samen, waarbij mutaties groter dan € 250 duizend zijn uitgelicht. De mutaties ten opzichte van vorig jaar worden voor een juiste vergelijking weergegeven op eindwaarde.

bedragen x € 1.000.000,-

| Resultaat grondexploitatie (BIE)   | stand EW per<br>prognose 2024<br>31-12-2023 | stand EW per<br>prognose 2025<br>31-12-2024 | Mutatie  |
|------------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------|----------|
| Ams telwijk Businesspark dl 1      | € -0,66                                     | € -1,03                                     | € -0,36  |
| Ams telwijk Wonen                  | € 13,47                                     | € 12,16                                     | € -1,31  |
| Dordtse Kil IV dl2 / Distripark    | € 35,38                                     | € 34,37                                     | € -1,01  |
| Leerpark                           | € -17,70                                    | € -18,21                                    | € -0,52  |
| Middenzone                         | € -0,81                                     | € 0,32                                      | € 1,12   |
| Oranjepark                         | € -7,21                                     | € -8,09                                     | € -0,88  |
| Oudland (vml. OMC-terrein)         | € -0,23                                     | € 0,16                                      | € 0,39   |
| Speeltuinallocatie Wielwijk        | € 1,11                                      | € 0,83                                      | € -0,28  |
| Spuiboulevard - nieuw!             | € -5,84                                     | € -7,12                                     | € -1,28  |
| Stadswerven                        | € -69,77                                    | € -77,33                                    | € -7,56  |
| Wielwijk                           | € -2,38                                     | € -2,84                                     | € -0,47  |
| <b>Subtotaal grootste mutaties</b> |                                             |                                             | € -12,16 |
| <b>Subtotaal overige mutaties</b>  |                                             |                                             | € -0,45  |
| <b>Totaal BIE op eindwaarde</b>    | € -35,96                                    | € -58,86                                    | € -22,90 |

#### Resultaat bouwgronden niet in exploitatie (IVA)

Het saldo van de IVA's (voorbereidingskredieten) neemt toe met € 4,49 miljoen op eindwaarde. Dit is vooral het gevolg voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van de ontwikkeling Maasterras. Twee van de IVA's (Karel Doormanlocatie en Spuiboulevard) zijn in 2024 in exploitatie genomen. Bouwhuyslocatie is nog in voorbereiding.

#### Resultaat derdenontwikkelingen

Deze categorie betreft bouwlocaties die door derden (marktpartijen) geëxploiteerd worden. Momenteel betreft dit de projecten Plan Tij en Wilgenwende (Smitsweg). Het financiële resultaat van de gemeente beperkt zich tot kostenverhaal van openbare voorzieningen en plankosten en het resultaat hiervan staat opgenomen als vordering op de balans. Het verwachte resultaat voor de derdenontwikkelingen is onveranderd ten opzichte van verleden jaar.

#### 4.8.2.2 Stand reserve Grondbedrijf

De stand van de reserve per 31-12-2024 is € 2,0 miljoen. Bij de Prognose 2024 werd een stand van de reserve verwacht tussen de -€ 1,2 en € 5,3 miljoen, rekening houdend met het risicoprofiel van het grondbedrijf. Er is sprake van lagere winstnames dan verwacht (€ 3,1 miljoen lager) en hogere voorzieningen (€ 3,30 miljoen). Een onttrekking ten gevolge van de herziening van

Middenzone Gezondheidspark heeft in 2024 plaatsgevonden (€ 1,1 miljoen). Van de eerder geplande afdracht ten behoeve van de parkeergarage Middenzone is niet langer sprake. Ook heeft er een storting plaats gevonden vanuit de algemene middelen ter compensatie van de eerder benoemde rentewijziging. In de volgende tabel is het verloop van de Algemene Reserve Grondbedrijf in 2024 weergegeven.

*Bedragen x € 1.000.000*

|                                              |          |              |
|----------------------------------------------|----------|--------------|
| <b>Stand reserve grondbedrijf 1-1-2024</b>   | <b>€</b> | <b>6,40</b>  |
| <b>Bijschrijving</b>                         |          |              |
| Winstnemingen                                | €        | 0,06         |
| Resultaat afgesloten complexen               | €        | -0,00        |
| <b>Subtotaal bijschrijvingen</b>             | <b>€</b> | <b>0,06</b>  |
| <b>Onttrekking</b>                           |          |              |
| Overige verrekningen                         | €        | -1,11        |
| Toename verlies voorzieningen                | €        | -3,30        |
| <b>Subtotaal onttrekkingen</b>               | <b>€</b> | <b>-4,40</b> |
| <b>Mutatie reserve</b>                       | <b>€</b> | <b>-4,35</b> |
| <b>Stand reserve grondbedrijf 31-12-2024</b> | <b>€</b> | <b>2,05</b>  |

#### *Bijschrijvingen*

In 2024 is er in totaliteit voor afgerond € 0,1 miljoen winst genomen op de winstgevende projecten. Er zijn geen winstgevende grondexploitaties afgesloten. Vorig jaar werd € 3,0 miljoen winstname verwacht terwijl. Door latere gronduitgifte op Dordtse Kil IV is daar afgelopen jaar geen winst genomen. Deze uitgaven zijn slechts verschoven in de tijd en worden in 2025 verwacht. Ook binnen projecten Amstelveen Wonen, Speeltuinallocatie Wielwijk, Grote Hondring, Kilkade 7, Oud Krispijn Zuid en Overkampzone is sprake van minder winstneming (totaal € 1,7 miljoen minder) dan verwacht. Ook hier is sprake van wijzigingen in fasering waardoor er minder vordering is dan vorig jaar verwacht.

De verliesvoorzieningen worden ten laste van de reserve verhoogd met circa € 3,3 miljoen. Het overige deel van de toename verliesvoorziening is gedekt via de bestuursrapportage (rente-effect € 6,3 miljoen) en de Algemene Reserve als dekking voor nieuw geopende exploitaties (€ 6,1 miljoen).

De toename van de verliesvoorzieningen zijn vooral het gevolg van de ontwikkelingen in Stadswerven (-€ 7,6 miljoen). Andere resultaten die verslechteren zijn Amstelveen Wonen (€ 1,3 miljoen), Dordtse Kil IV (€ 1,0 miljoen) en Spuiboulevard (€ 1,3 miljoen). De mutaties van de overige verlieslatende grondexploitaties bedraagt -€ 2,6 miljoen.

#### *Onttrekkingen*

Er is € 1,1 miljoen onttrokken uit de reserve voor het afboeken van de 'sunk costs' uit de grondexploitatie Middenzone. Deze kosten waren na de herziening niet langer toe te rekenen aan het plan en mogen daarom niet langer worden verantwoord in de grondexploitatie.

### **4.8.2.3 Risico's en weerstandsvermogen**

Binnen de gemeente is sprake van een actief risicomanagement. Per grondexploitatie is een risicoprofiel bepaald ten opzichte van het projectresultaat. Daarnaast wegen ook algemene risico's in het kader van de economische ontwikkeling mee in het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het totaal aan risico's is per 31-12-2024 berekend op € 13,88 miljoen (het gewogen totaal van de risico's binnen een periode van drie jaar die betrekking hebben op het grondbedrijf met een



betrouwbaarheid van 75%, analoog aan de overige risico's van de gemeente). Dit is de financiële buffer die nodig zou zijn om tegenvallers op de portefeuille grondexploitaties op te kunnen vangen. Daarmee is het risicoprofiel ten opzichte van de Jaarrekening 2023 met afgerond € 0,13 miljoen toegenomen. Het totaal van de risico's is daarmee min of meer gelijk gebleven. Binnen de projectspecifieke risico's is een afname van het risicoprofiel te zien. Dit is voornamelijk het gevolg van het voordoen van risico's (met name binnen Stadswerven) en de vordering van projecten, waardoor onzekerheid afneemt (met name bij Amstelwijck Wonen). Daar tegenover staat een toename van het algemene risicoprofiel Grondzaken, veroorzaakt door macro-economische ontwikkelingen.

Op dit moment is de algemene reserve grondbedrijf onvoldoende groot om de risico's op de actieve grondexploitaties op te vangen. Op basis van het huidige risicoprofiel zal het naar verwachting ongeveer twee jaar duren voordat de reserve grondbedrijf hier wel toe in staat is, op basis van verwachte winstnemingen en een gelijkblijvend risicoprofiel. Ook nieuw te openen exploitaties zijn in deze verwachting niet meegenomen. De risico's bij het grondbedrijf maken onderdeel uit van het weerstandsvermogen van de stad. In de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#) wordt de weerstandsratio van de gemeente verder toegelicht.

In de Prognose Grondbedrijf 2025 wordt een doorkijk gegeven op de vermogenspositie van het grondbedrijf en het totaal van de huidige projectenportefeuille.

## 5 Financiële verantwoording

### 5.1 Inleiding

De jaarrekening geeft inzicht in de gemeentelijke financiën en ontwikkelingen ultimo 2024. Daartoe wordt een samenhangend inzicht in de ontwikkeling van de exploitatie en de belangrijkste vermogensbestanddelen geboden. Na een presentatie van de [gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling](#), volgt de [balans met een toelichting](#) op de verschillende balansposten. Daarnaast wordt er in dit hoofdstuk een algemene beschouwing gegeven op [het resultaat](#), de [ontwikkeling van de baten en de lasten](#) en een [analyse op programmaniveau](#) tussen de werkelijke baten en lasten versus de door de raad geautoriseerde budgetten.

### 5.2 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

#### Algemeen

De balans wordt opgesteld in overeenstemming met het [Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004](#) (BBV) en de [Financiële verordening gemeente Dordrecht](#).

#### Programmarekening

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

#### Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de Kadernota Rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten, lasten en balansmutaties inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De criteria voor financiële rechtmatigheid te weten het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvatten:
  - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 11 maart 2025 door de raad is vastgesteld;
  - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld. In de financiële verordening is het begrip tijdigheid niet nader uitgewerkt en daarom is melden in de jaarstukken beschouwd als voldoende tijdig.
  - Ten aanzien van het M&O criterium zijn de ingerichte beheersmaatregelen in onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid, zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 2% (zijnde € 16.086.000) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;

- Een rapporteringstolerantie van € 402.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

## 5.2.1 Activa

### **Vaste activa**

Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Vaste activa met een onbeperkte gebruiksduur worden niet afgeschreven. Afschrijven geschiedt onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

#### *Immateriële vaste activa*

Dit betreffen eventuele kosten van onderzoek en ontwikkeling, het saldo van (dis)agio en bijdragen aan activa in eigendom van derden. De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht. De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

#### *Materiële vaste activa*

Het betreft hier vanaf 1 januari 2004 vooral investeringen met een meerjarig economisch nut. Investerings met een maatschappelijk nut werden tot 1 januari 2017 conform financiële beheerverordening niet geactiveerd op enkele uitzonderingen en bijzondere gevallen na. Op grond van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) moeten gemeenten met ingang van 1 januari 2017 alle investeringen die vanaf 2017 gereed komen activeren. In de toelichting op de balans is inzichtelijk gemaakt welke investeringen met maatschappelijk nut vóór 1 januari 2017 zijn geactiveerd en welke daarna. De materiële vaste activa met een economisch nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de op deze basis berekende afschrijvingen. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Gronden in erfpacht worden gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs als verkrijgingsprijs. Tevens zijn de berekende afschrijvingen (op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs) in mindering gebracht.

De overige materiële vaste activa worden afgeschreven volgens de annuïtaire methode. Afschrijving op basis van jaarlijks gelijkblijvende annuïteiten komt uitsluitend voor bij installaties en (welzijns)accommodaties met huurtarieven en interne doorberekeningen.

#### *Financiële vaste activa*

Het betreffen kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen met een looptijd langer dan een jaar. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of tegen marktwaarde indien de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs. De leningen (uitgeleend geld) zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. De bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de op deze basis berekende afschrijvingen.

### **Vlottende activa**

#### *Voorraden*

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. De onderhanden werken grondexploitatie (bouwgronden in exploitatie) zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging zijn toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Bij de grondexploitaties wordt het resultaat berekend op eindwaarde, waarbij rekening gehouden wordt met rente, kosten- en opbrengstenstijgingen. Winsten uit de bouwgrondexploitatie zijn genomen

conform de POC methode indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt zijn. Voor verwachte verliezen zijn voorzieningen in mindering gebracht op de boekwaarde. De overige voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde.

#### *Vorderingen*

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van de voorziening voor oninbaarheid voor de (belasting)debiteuren.

#### *Liquide middelen*

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders vermeld, zijn zij direct opvraagbaar.

#### *Overlopende activa*

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

## **5.2.2 Passiva**

### **Eigen vermogen**

- Algemene reserve: de algemene reserve dient als algemene buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.
- Bestemmingsreserves: onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door de raad een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van de raad dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.
- Gerealiseerd resultaat: het gerealiseerd resultaat is het resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves.

### **Voorzieningen**

Voor verplichtingen, verliezen en risico's wordt een voorziening gevormd als de omvang onzeker is, maar wel redelijkerwijs te schatten. Deze voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Alleen de voorziening Wethouderspensioenen wordt gewaardeerd op geactualiseerde waarde.

De egalisatievoorzieningen onderhoud hebben betrekking op het planmatig onderhoud aan activa zoals vermeld in het verloopoverzicht en zijn bedoeld om schommelingen in de lasten op te vangen. De jaarlijkse dotatie ten laste van de programmarekening is gebaseerd op de meerjarenraming van het planmatig onderhoud, die een meerjarige periode beslaat. De periode varieert per activum. De overige onderhoudskosten aan de gebouwen, machines en installaties zijn rechtstreeks ten laste van de programmarekening verantwoord. In de [paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#) is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen. Deze voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de middelen die op dat moment nog niet besteed zijn.

### **Langlopende schulden**

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de al gedane aflossingen. Vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

### **Kortlopende schulden**

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

### **Borg- en garantstellingen**

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar apart vermeld. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

## 5.3 Balans en toelichting

De balans met de toelichting verschaft op systematische wijze informatie over de samenstelling van de bezittingen (activa) en schulden (passiva) aan het eind van het begrotingsjaar en over de ontwikkelingen daarvan. De gemeente is niet vrij in het kiezen van de vorm bij het opstellen van de balans. Deze is vastgelegd in het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV).

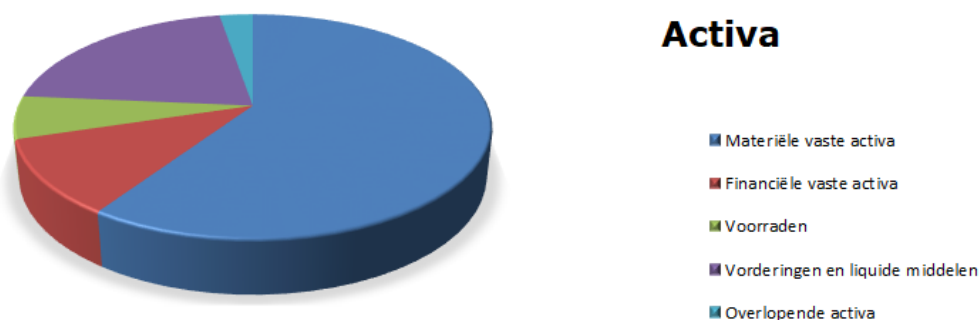
### Activa en passiva

De activa op de balans zijn de bezittingen van de gemeente en bestaan uit [vaste](#) en [vlottende](#) activa. Op de passiva zijde van de balans staan de schulden vermeld. Ook deze zijn te splitsen in [vaste](#) en [vlottende](#) passiva. Het onderscheid tussen de vaste en vlottende activa en passiva is dat de vaste activa en passiva een looptijd hebben van langer dan één jaar.

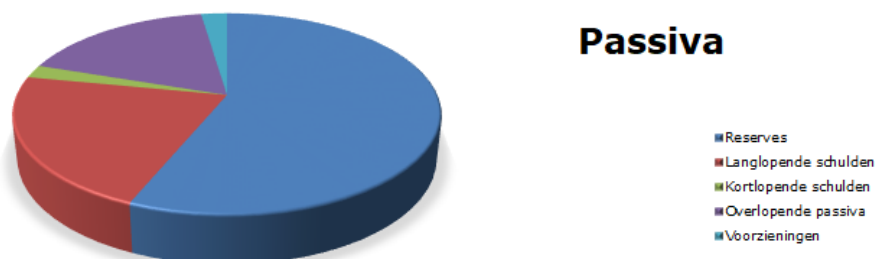
### Algemeen

Uit de balans in deze jaarrekening blijkt dat het [eigen vermogen](#) (reserves en rekeningsaldo) is afgenomen van € 675,5 miljoen eind 2023 tot € 655,8 miljoen eind 2024. Een oordeel over de vermogenspositie kan worden gevormd door bepaling van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit kan daarbij worden gedefinieerd als de mate waarin een instelling in staat is aan haar korte en lange verplichtingen te voldoen. Hiertoe wordt aan de hand van de balans het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het totale vermogen. De ratio wordt bepaald aan de hand van het eigen vermogen dat als buffer dient voor het opvangen van eventuele tegenvallers. Het eigen vermogen van de gemeente Dordrecht bestaat grotendeels uit bestemmingsreserves waarover niet vrijelijk kan worden beschikt. Als het eigen vermogen per eind 2024 wordt uitgedrukt in een percentage van het totale vermogen leidt dit tot een ratio van 56,3% wat gekenmerkt wordt als solide (eind 2023: 63,8%).

### 5.3.1 Balans per 31 december 2024



Aan de activa zijde van de balans worden de bezittingen van de gemeente Dordrecht weergegeven. Bovenstaand figuur maakt inzichtelijk uit welke posten de activa zijde van de balans per 31 december 2024 bestaat. Het relatieve aandeel van de materiële vaste activa aan de activa zijde van de balans is in 2024 59%.



Aan de passiva zijde worden de schulden en het eigen vermogen van de gemeente Dordrecht weergegeven. Bovenstaand taartdiagram maakt inzichtelijk hoe de balansposten aan de passiva zijde zijn samengesteld. Net als in 2023 vormen de reserves het grootste onderdeel van de passiva zijde van de balans.

| <b>ACTIVA</b>                                                                                                                                                             | <b>2024</b> |                  | <b>2023</b> |                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------------|-------------|------------------|
| <b>VASTE ACTIVA</b>                                                                                                                                                       |             |                  |             |                  |
| <b>Immateriële vaste activa</b>                                                                                                                                           |             | <b>3.988</b>     |             | <b>3.774</b>     |
| Kosten sluiten geldleningen en het saldo van agio en disagio                                                                                                              |             |                  |             |                  |
| Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief                                                                                                              | 3.556       |                  | 3.298       |                  |
| Bijdrage activa in eigendom van derden                                                                                                                                    | 432         |                  | 476         |                  |
| <b>Materiële vaste activa</b>                                                                                                                                             |             | <b>691.686</b>   |             | <b>638.435</b>   |
| <i>Investerings met economisch nut</i>                                                                                                                                    |             |                  |             |                  |
| Gronden uitgegeven in erfpacht                                                                                                                                            | 46.459      |                  | 46.556      |                  |
| Overige investeringen met economisch nut                                                                                                                                  | 398.008     |                  | 360.579     |                  |
| Investerings economisch nut met heffing                                                                                                                                   | 75.710      |                  | 77.170      |                  |
| Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut                                                                                                            | 17.1510     |                  | 154.131     |                  |
| <b>Financiële vaste activa</b>                                                                                                                                            |             | <b>123.776</b>   |             | <b>129.411</b>   |
| Kapitaalverstrekkingen aan:                                                                                                                                               |             |                  |             |                  |
| Deelnemingen                                                                                                                                                              | 46.525      |                  | 40.625      |                  |
| Gemeenschappelijke regelingen                                                                                                                                             |             |                  |             |                  |
| Leningen aan:                                                                                                                                                             |             |                  |             |                  |
| Openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)                                                                                                                                      |             |                  |             |                  |
| Woningbouwcorporaties                                                                                                                                                     | 3.670       |                  | 3.988       |                  |
| Deelnemingen                                                                                                                                                              |             |                  |             |                  |
| Overige verbonden partijen                                                                                                                                                |             |                  |             |                  |
| Overige langlopende leningen                                                                                                                                              | 73.582      |                  | 84.798      |                  |
| Overige uitzettingen met een rente typische looptijd ≥ 1 jaar                                                                                                             |             |                  |             |                  |
| <b>TOTAAL VASTE ACTIVA</b>                                                                                                                                                |             | <b>819.451</b>   |             | <b>771.621</b>   |
| <b>VLOTTENDE ACTIVA</b>                                                                                                                                                   |             |                  |             |                  |
| <b>Voorraden</b>                                                                                                                                                          |             | <b>71.674</b>    |             | <b>70.523</b>    |
| Onderhanden werk, waaronder Bouwgronden in exploitatie                                                                                                                    |             |                  |             |                  |
| Bouwgronden in exploitatie (BIE)                                                                                                                                          | 70.209      |                  | 68.845      |                  |
| Gereed product en handelsgoederen                                                                                                                                         | 1465        |                  | 1678        |                  |
| Vooruitbetalingen                                                                                                                                                         |             |                  |             |                  |
| <b>Uitzettingen met een rente typische looptijd &lt; 1 jaar</b>                                                                                                           |             | <b>243.016</b>   |             | <b>179.723</b>   |
| Uitzettingen in 's Rijks schatkist                                                                                                                                        | 92.464      |                  | 101.153     |                  |
| Vorderingen op openbare lichamen                                                                                                                                          | 40.383      |                  | 40.307      |                  |
| Verstekte kasgeldleningen                                                                                                                                                 | 80.500      |                  | 10.000      |                  |
| Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen                                                                                                            | 8.536       |                  | 9.027       |                  |
| Overige vorderingen                                                                                                                                                       | 21.133      |                  | 19.236      |                  |
| Overige uitzettingen                                                                                                                                                      |             |                  |             |                  |
| <b>Liquide middelen</b>                                                                                                                                                   |             | <b>51</b>        |             | <b>2.813</b>     |
| Kassaldi                                                                                                                                                                  | 35          |                  | 35          |                  |
| Bank- en giro saldi                                                                                                                                                       | 16          |                  | 2.778       |                  |
| Kruisposten                                                                                                                                                               |             |                  |             |                  |
| <b>Overlopende activa</b>                                                                                                                                                 |             | <b>31.699</b>    |             | <b>34.215</b>    |
| De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel | 5.644       |                  | 4.685       |                  |
| Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen                                                        | 26.055      |                  | 29.530      |                  |
| <b>TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA</b>                                                                                                                                            |             | <b>346.440</b>   |             | <b>287.273</b>   |
| <b>TOTAAL ACTIVA</b>                                                                                                                                                      |             | <b>1.165.893</b> |             | <b>1.058.900</b> |

**Recht op verliescompensatie krachtens de Wet Vpb**

Wij hebben op dit moment geen verrekenbare verliezen

n.v.t.

n.v.t.

| <b>PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                                 | <b>2024</b> |                  | <b>2023</b> |                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|------------------|-------------|------------------|
| <b>VASTE PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                           |             |                  |             |                  |
| <b>Eigen vermogen</b>                                                                                                                                                                                                          |             | <b>655.840</b>   |             | <b>675.466</b>   |
| Reserves:                                                                                                                                                                                                                      |             |                  |             |                  |
| Algemene reserve                                                                                                                                                                                                               | 22.592      |                  | 20.926      |                  |
| Bestemmingsreserves                                                                                                                                                                                                            | 627.415     |                  | 625.834     |                  |
| Gerealiseerde resultaat                                                                                                                                                                                                        | 5.833       |                  | 28.706      |                  |
| <b>Voorzieningen</b>                                                                                                                                                                                                           |             | <b>27.251</b>    |             | <b>28.792</b>    |
| Voorziening voor verplichtingen, verliezen, risico's                                                                                                                                                                           | 18.486      |                  | 17.827      |                  |
| Egalisatievoorzieningen                                                                                                                                                                                                        | 5.791       |                  | 5.217       |                  |
| Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden                                                                                                                                                              | 2.973       |                  | 2.658       |                  |
| Bijdrage aan een toekomstige vervangingsinvestering, waarvoor een heffing wordt geheven                                                                                                                                        | 0           |                  | 3.090       |                  |
| <b>Vaste schulden</b>                                                                                                                                                                                                          |             |                  |             |                  |
| <b>met een rente typische looptijd ≥ 1 jaar</b>                                                                                                                                                                                |             | <b>254.206</b>   |             | <b>206.942</b>   |
| Obligatieleningen                                                                                                                                                                                                              |             |                  |             |                  |
| Onderhandse leningen van:                                                                                                                                                                                                      |             |                  |             |                  |
| Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen                                                                                                                                                                       |             |                  |             |                  |
| Binnenlandse banken en overige financiële instellingen                                                                                                                                                                         | 254.206     |                  | 206.942     |                  |
| Binnenlandse bedrijven                                                                                                                                                                                                         |             |                  |             |                  |
| Openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)                                                                                                                                                                                           |             |                  |             |                  |
| Overige binnenlandse sectoren                                                                                                                                                                                                  |             |                  |             |                  |
| Buitenlandse instellingen, fondsen, banken en overige sectoren                                                                                                                                                                 |             |                  |             |                  |
| Door derden belegde gelden                                                                                                                                                                                                     |             |                  |             |                  |
| Waarborgsommen                                                                                                                                                                                                                 |             |                  |             |                  |
| Verplichtingen uit hoofde van financial leaseovereenkomsten                                                                                                                                                                    |             |                  |             |                  |
| <b>TOTAAL VASTE PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                    |             | <b>937.297</b>   |             | <b>911.200</b>   |
| <b>VLOTTENDE PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                       |             |                  |             |                  |
| <b>Netto vlottende schulden</b>                                                                                                                                                                                                |             |                  |             |                  |
| <b>met een rente typische looptijd &lt; 1 jaar</b>                                                                                                                                                                             |             | <b>26.026</b>    |             | <b>22.250</b>    |
| Kasgeldleningen aangaande bij openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)                                                                                                                                                             |             |                  |             |                  |
| Overige Kasgeldleningen                                                                                                                                                                                                        |             |                  |             |                  |
| Bank- en giro saldi                                                                                                                                                                                                            | 1756        |                  |             |                  |
| Overige schulden                                                                                                                                                                                                               | 24.270      |                  | 22.250      |                  |
| <b>Overlopende passiva</b>                                                                                                                                                                                                     |             | <b>202.570</b>   |             | <b>125.450</b>   |
| Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume | 55.542      |                  | 55.065      |                  |
| De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren                               | 140.470     |                  | 64.050      |                  |
| Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen                                                                                                                                             | 6.558       |                  | 6.335       |                  |
| <b>TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                |             | <b>228.596</b>   |             | <b>147.700</b>   |
| <b>TOTAAL PASSIVA</b>                                                                                                                                                                                                          |             | <b>1.165.893</b> |             | <b>1.058.900</b> |
| <b>Niet in de balans opgenomen verplichtingen</b>                                                                                                                                                                              |             |                  |             |                  |
| Garantstellingen direct                                                                                                                                                                                                        |             | 31.363           |             | 34.351           |
| Garantstellingen indirect                                                                                                                                                                                                      |             | 675.255          |             | 619.761          |
| <b>Totaal garantstellingen</b>                                                                                                                                                                                                 |             | <b>706.618</b>   |             | <b>654.112</b>   |

## 5.3.2 Vaste activa

De vaste activa zijn onder te verdelen in (im)materiële en financiële vaste activa. De materiële vaste activa zijn gesplitst in investeringen met een economisch nut, en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. De financiële vaste activa bevatten alle financiële bezittingen van de gemeente, zoals aandelen, deelnemingen en verstrekte langlopende geldleningen.

### 5.3.2.1 Immateriële vaste activa

De balanscategorie 'Immateriële vaste activa' betreft activa die niet tastbaar zijn. Het zijn investeringen waar geen fysieke bezittingen tegenover staan. Het verloop van de waarde van de immateriële vaste activa wordt in onderstaande tabel weergegeven.

| Immateriële vaste activa                                     | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Investerings   | Desinvestering | Afschrijvingen | Bijdragen van<br>derden | Afwaarderingen | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|--------------------------------------------------------------|------------------------|----------------|----------------|----------------|-------------------------|----------------|--------------------------|
| Bijdrage aan activa in eigendom van derden                   | 476.000                | -              |                | 44.000         | -                       | -              | 432.000                  |
| Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief | 3.298.000              | 258.000        |                | -              | -                       | -              | 3.556.000                |
| <b>Totaal</b>                                                | <b>3.774.000</b>       | <b>258.000</b> | <b>-</b>       | <b>44.000</b>  | <b>-</b>                | <b>-</b>       | <b>3.988.000</b>         |

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen Immateriële vaste activa worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------------------------|--------------------|
| Maasterras v.a. 2021; IVA                                    | 1.935              |
| Karel Doormanweg 4-8; IVA                                    | -551               |
| Spuiboulevard; IVA                                           | -1.253             |
| Diverse kleinere investeringen (< 250)                       | 127                |
| <b>Totaal</b>                                                | <b>258</b>         |

De negatieve investeringen rondom Spuiboulevard en de Karel Doormanweg zijn bedragen die zijn overgebracht naar de bouwgronden in exploitatie (BIE). Dit betreffen voorbereidingskosten voor projecten waar inmiddels een grondexploitatie voor is geopend.

De belangrijkste bijdragen van derden worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| Bijdrage aan activa in eigendom van derden | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------|--------------------|
| Diverse kleinere bedragen (< 250)          | 0                  |
| <b>Totaal</b>                              | <b>0</b>           |



De belangrijkste desinvesteringen worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| Diverse desinvesteringen | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------|--------------------|
|                          | 0                  |
| <b>Totaal</b>            | <b>0</b>           |

### 5.3.2.2 Materiële vaste activa

| Materiële vaste activa                                                            | 1-1-2024           | 31-12-2024         |
|-----------------------------------------------------------------------------------|--------------------|--------------------|
| <i>Investerings met economisch nut</i>                                            |                    |                    |
| - Gronden uitgegeven in erfpacht                                                  | 46.556.000         | 46.459.000         |
| - Overige investeringen met een economisch nut zonder heffing                     | 360.578.666        | 398.007.666        |
| <i>Investering met een economisch nut met heffing</i>                             | 77.170.000         | 75.710.000         |
| <i>Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut</i> | 154.130.800        | 171.509.800        |
| <b>Totaal</b>                                                                     | <b>638.435.466</b> | <b>691.686.466</b> |

De materiële vaste activa worden conform besluit van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) als volgt opgenomen:

- Investerings met een [economisch nut](#).
- Investerings met een [economisch nut met heffing](#), waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- Investerings in de openbare ruimte met een [maatschappelijk nut](#).

Daarnaast wordt afzonderlijk bij materiële vaste activa aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven.

#### 5.3.2.2.1 Economisch nut

| Gronden uitgegeven in erfpacht | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Investerings | Desinvestering | Afschrijvingen | Bijdragen van<br>derden | Afwaarderingen | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|--------------------------------|------------------------|--------------|----------------|----------------|-------------------------|----------------|--------------------------|
| Erfpachtgronden                | 46.556.000             | 0            | 97.000         | -              | -                       | -              | 46.459.000               |
| <b>Totaal</b>                  | <b>46.556.000</b>      | <b>0</b>     | <b>97.000</b>  | <b>-</b>       | <b>-</b>                | <b>0</b>       | <b>46.459.000</b>        |

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen Gronden uitgegeven in erfpacht (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| Erfpachtgronden | Bedragen x € 1.000 |
|-----------------|--------------------|
| Erfpachtgronden | 0                  |
| <b>Totaal</b>   | <b>0</b>           |

De belangrijkste in het boekjaar gedane desinvesteringen Gronden uitgegeven in erfpacht (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| <b>Desinvesteringen</b> | Bedragen x € 1.000 |
|-------------------------|--------------------|
| Verkoop erfpachtperceel | 97                 |
| <b>Totaal</b>           | <b>97</b>          |

| <b>Overige Investerings met economisch nut zonder heffing</b> | <b>1-1-2024</b>    | <b>31-12-2024</b>  |
|---------------------------------------------------------------|--------------------|--------------------|
| Gronden en terreinen                                          | 46.348.860         | 56.132.860         |
| Woonruimten                                                   | 2.719.530          | 2.616.530          |
| Bedrijfsgebouwen                                              | 253.059.083        | 277.111.083        |
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken                       | 26.084.193         | 28.013.193         |
| Vervoermiddelen                                               | 726.000            | 665.000            |
| Machines, apparaten en installaties                           | 19.561.000         | 21.612.000         |
| Overige materiële vaste activa                                | 13.328.000         | 13.081.000         |
| Boekwaarden onder de MVA naar de voorraden                    | -1.248.000         | -1.224.000         |
| <b>Totaal</b>                                                 | <b>360.578.666</b> | <b>398.007.666</b> |

#### *Materiële vaste activa met economisch nut zonder heffing*

Het verloop van de waarde wordt in onderstaande tabel weergegeven. Vanaf het moment dat het actief niet meer voor eigen gebruik wordt ingezet, dan voldoet het actief niet meer aan de definitie van vast actief en is sprake van een handelsvoorraad. In dat geval vindt herrubricering plaats onder de voorraden gereed product en handelsgoederen.

De materiële vaste activa met economisch nut zonder heffing bestaan uit de volgende onderdelen.

| <b>Overige investeringen met een economisch nut zonder heffing</b> | <b>Boekwaarde<br/>1-1-2024</b> | <b>Investerings</b> | <b>Desinvesteringen</b> | <b>Afschrijvingen</b> | <b>Bijdragen van<br/>derden</b> | <b>Afwaarderingen</b> | <b>Boekwaarde<br/>31-12-2024</b> |
|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------|---------------------|-------------------------|-----------------------|---------------------------------|-----------------------|----------------------------------|
| Gronden en terreinen*                                              | 46.348.860                     | 9.785.000           |                         | 1.000                 | -                               | -                     | 56.132.860                       |
| Woonruimten                                                        | 2.719.530                      | -                   |                         | 103.000               | -                               | -                     | 2.616.530                        |
| Bedrijfsgebouwen                                                   | 253.059.083                    | 30.895.000          |                         | 5.999.000             | 424.000                         | 420.000               | 277.111.083                      |
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken                            | 26.084.193                     | 3.236.000           |                         | 1.031.000             | 276.000                         | -                     | 28.013.193                       |
| Vervoermiddelen                                                    | 726.000                        | 165.000             |                         | 188.000               | 38.000                          | -                     | 665.000                          |
| Machines, apparaten en installaties*                               | 19.561.000                     | 5.342.000           |                         | 2.629.000             | 662.000                         | -                     | 21.612.000                       |
| Overige materiële vaste activa                                     | 13.328.000                     | 1.971.000           |                         | 2.216.000             | 2.000                           | -                     | 13.081.000                       |
| Boekwaarden onder de MVA naar de voorraden                         | -1.248.000                     |                     |                         |                       |                                 |                       | 1.224.000-                       |
| <b>Totaal</b>                                                      | <b>360.578.666</b>             | <b>51.394.000</b>   | <b>0</b>                | <b>12.167.000</b>     | <b>1.402.000</b>                | <b>420.000</b>        | <b>398.007.666</b>               |

\* Binnen dit verloopoverzicht is de boekwaarde per 1-1-2024 aangepast bij het onderdeel Gronden en terreinen met € -700.193 euro naar Machines, apparaten en installaties met €+700.193.

De boekwaarde van de investeringen in dit overzicht zijn conform de BBV per 1-1 en 31-12 verminderd in verband met voorgenomen verkoop van panden die opgenomen zijn onder de voorraden, gereed product en handelsgoederen.

| <b>Boekwaarden onder de MVA naar de voorraden</b>                               | <b>Boekwaarde<br/>1-1-2024</b> | <b>Boekwaarde<br/>31-12-2024</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|----------------------------------|
| Het betreft hier een correctie op de boekwaarden onder de MVA naar de voorraden | -1.248.000                     | -1.224.000                       |

Zie ook de toelichting onder de voorraden, gereed product.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen van de activa met economisch nut zonder heffing worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| <b>Gronden &amp; Terreinen incl. strategische verwerv.; grond incl. sloop</b> | Bedragen x € 1.000 |
|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Aankoopkosten MVA Merwedehaven activeren                                      | 8.584              |
| Maasterras                                                                    | 3.137              |
| Burg. De Raadsingel 93A (grond)                                               | 800                |
| Verwervingen DK I en II v.a. 2023; MVA                                        | -3.201             |
| Grondwaarde Zuidbuitenpoldersekade                                            | 465                |
| <b>Totaal</b>                                                                 | <b>9.785</b>       |

| <b>Bedrijfsgebouwen</b>                | Bedragen x € 1.000 |
|----------------------------------------|--------------------|
| Investeringen Dordthuis                | 19.301             |
| Nieuwbouw De Drechtster                | 5.024              |
| Gymlokaal Brouwersdijk 4A              | 2.080              |
| Gymlokaal Heimerstein 34 (Kristal)     | 1.882              |
| Burg. De Raadsingel 93A (casco)        | 878                |
| Gymlokaal Karel Doormanweg             | 500                |
| Opstallen Zuidbuitenpoldersekade       | 496                |
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 734                |
| <b>Totaal</b>                          | <b>30.895</b>      |

| <b>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken</b>  | Bedragen x € 1.000 |
|-------------------------------------------------|--------------------|
| Dordtse Mijl - Kademuur Dokkade                 | 1.663              |
| Smitsweg veld A voetbal mat (2024)              | 452                |
| Smitsweg veld 1 voetbal totaal mat renov (2022) | 446                |
| Diverse kleinere investeringen (< 250)          | 675                |
| <b>Totaal</b>                                   | <b>3.236</b>       |

| <b>Vervoermiddelen</b>                 | Bedragen x € 1.000 |
|----------------------------------------|--------------------|
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 165                |
| <b>Totaal</b>                          | <b>165</b>         |

| <b>Machines, apparaten en installaties</b>  | Bedragen x € 1.000 |
|---------------------------------------------|--------------------|
| Dordthuis: Installaties                     | 2.634              |
| Sportboulevard zonnepanelen (verduurzaming) | 873                |
| Ledverlichting- versnelde vervanging (2023) | 751                |
| Sportboulevard verlichting (verduurzaming)  | 698                |
| Diverse kleinere investeringen (< 250)      | 386                |
| <b>Totaal</b>                               | <b>5.342</b>       |

| <b>Overige materiële activa</b>        | Bedragen x € 1.000 |
|----------------------------------------|--------------------|
| Nieuwe digitale werkruimte (DWR)       | 938                |
| Aanschaf HW SGD-GBD 2024               | 470                |
| Krediet ICT                            | 450                |
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 113                |
| <b>Totaal</b>                          | <b>1.971</b>       |

De belangrijkste desinvesteringen in boekjaar 2024 economisch nut zonder heffing worden in onderstaand overzicht categorisch vermeld.

| <b>Desinvesteringen</b> | Bedragen x € 1.000 |
|-------------------------|--------------------|
| Diversen                | 0                  |
| <b>Totaal</b>           | <b>0</b>           |

De belangrijkste bijdragen van derden in boekjaar 2024 economisch nut worden in het volgende overzicht categorisch vermeld.

| Bijdrage van derden                         | Bedragen x € 1.000 |
|---------------------------------------------|--------------------|
| Sportboulevard zonnepanelen (verduurzaming) | 265                |
| Diversen                                    | 1.137              |
| Totaal                                      | 1.402              |

Betreft voornamelijk diverse subsidie bijdragen van de provincie en het Rijk voor diverse investeringen.

| Afwaarderingen                          | Bedragen x € 1.000 |
|-----------------------------------------|--------------------|
| Sloopkosten toezicht centrale meldkamer | 420                |
| Totaal                                  | 420                |

Betreft voornamelijk diverse bijdragen van de provincie en het Rijk voor diverse investeringen.

5.3.2.2 Economisch nut met heffing

De materiële vaste activa met economisch nut met heffing bestaan uit de volgende onderdelen:

| Activacategorie                         | 1-1-2024   | 31-12-2024 |
|-----------------------------------------|------------|------------|
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken | 76.862.000 | 75.478.000 |
| Machines, apparaten en installaties     | 6.000      | 3.000      |
| Overige materiële vaste activa          | 302.000    | 229.000    |
| Totaal                                  | 77.170.000 | 75.710.000 |

Het verloop van de waarde van de materiële vaste activa met economisch nut met heffing wordt in onderstaande tabel weergegeven.

| Activacategorie                         | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Investerings | Desinvesteringen | Afschrijvingen | Bijdragen van<br>derden | Afwaarderingen | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|-----------------------------------------|------------------------|--------------|------------------|----------------|-------------------------|----------------|--------------------------|
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken | 76.862.000             | 8.766.000    |                  | 2.724.000      | 7.426.000               | -              | 75.478.000               |
| Vervoermiddelen                         | -                      | -            |                  | -              | -                       | -              | -                        |
| Machines, apparaten en installaties     | 6.000                  | -            |                  | 3.000          | -                       | -              | 3.000                    |
| Overige materiële vaste activa          | 302.000                | -            |                  | 73.000         | -                       | -              | 229.000                  |
| Totaal                                  | 77.170.000             | 8.766.000    | -                | 2.800.000      | 7.426.000               | -              | 75.710.000               |

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen, die direct gerelateerd zijn aan de investering. De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen van de activa met economisch nut met heffing worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| <b>Grond- weg- &amp; waterbouwkundige werken</b> | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------------|--------------------|
| Rioolvervanging/vernieuwing 2024                 | 8.488              |
| Diverse kleinere investeringen (< 250)           | 278                |
| <b>Totaal</b>                                    | <b>8.766</b>       |

| <b>Overige materiële vaste activa</b>  | Bedragen x € 1.000 |
|----------------------------------------|--------------------|
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 0                  |
| <b>Totaal</b>                          | <b>0</b>           |

| <b>Machines, apparaten en installaties</b> | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------|--------------------|
| Diverse kleinere investeringen (< 250)     | 0                  |
| <b>Totaal</b>                              | <b>0</b>           |

De belangrijkste bijdrage van derden in boekjaar 2024 economisch nut met heffing worden in onderstaand overzicht categorisch vermeld.

| <b>Bijdragen van derden</b>                      | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------------|--------------------|
| Bijdrage vanuit de spaarvoorziening rioolheffing | 7.426              |
| <b>Totaal</b>                                    | <b>7.426</b>       |

### 5.3.2.2.3 Maatschappelijk nut

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut bestaan uit onderstaande onderdelen:

| <b>Activacategorie</b>                  | <b>1-1-2024</b>    | <b>31-12-2024</b>  |
|-----------------------------------------|--------------------|--------------------|
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken | 143.752.000        | 160.990.000        |
| Machines, apparaten en installaties     | 9.788.800          | 9.772.800          |
| Overige materiële vaste activa          | 590.000            | 747.000            |
| <b>Totaal</b>                           | <b>154.130.800</b> | <b>171.509.800</b> |

De gemeente Dordrecht activeerde investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 1 januari 2017 slechts bij uitzondering. Verkeersregelinstallaties, verlichtingsinstallaties en reconstructies aan bruggen waren daarbij de belangrijkste. Kapitaaluitgaven in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut (aanleg, groot onderhoud en reconstructie van wegen, waterwegen, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken) worden afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen in de Nota Waardering en Afschrijving.

Op grond van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) is de gemeente met ingang van 1 januari 2017 verplicht om alle investeringen die vanaf 2017 gereed komen te activeren. De bijdrage van derden of subsidies met betrekking tot investeringen maatschappelijk nut worden conform BBV direct in mindering gebracht op het betreffende actief. Bij de toelichting op de balans moet een uitsplitsing worden aangebracht tussen investeringen met maatschappelijk nut vanaf 2017 geactiveerd en voor 2017 geactiveerd.

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

| Activacategorie                                    | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Investerings      | Desinvesterings | Afschrijvingen   | Bijdragen van<br>derden | Afwaarderingen | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|----------------------------------------------------|------------------------|-------------------|-----------------|------------------|-------------------------|----------------|--------------------------|
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017 | 125.891.563            | 23.425.000        |                 | 2.703.000        | 2.785.000               | -              | 143.828.563              |
| Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vóór 2017  | 17.860.437             | 188.000           |                 | 887.000          | -                       | -              | 17.161.437               |
| Machines, apparaten en installaties vanaf 2017     | 6.970.875              | 490.000           |                 | 220.000          | 11.000-                 | -              | 7.251.875                |
| Machines, apparaten en installaties vóór 2017      | 2.817.925              | -                 |                 | 297.000          | -                       |                | 2.520.925                |
| Overige materiële vaste activa vanaf 2017          | 590.000                | 245.000           |                 | 88.000           |                         | -              | 747.000                  |
| <b>Totaal</b>                                      | <b>154.130.800</b>     | <b>24.348.000</b> | <b>-</b>        | <b>4.195.000</b> | <b>2.774.000</b>        | <b>-</b>       | <b>171.509.800</b>       |

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen van de activa met maatschappelijk nut worden hieronder vermeld (bedragen x € 1.000 en investeringen > € 250.000).

| <b>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017</b> | Bedragen x € 1.000 |
|-----------------------------------------------------------|--------------------|
| Wegen 2024 elementenverharding vb.'23 afr.'25(30j)        | 3.654              |
| Renovatie Kademuur Dokweg 2019                            | 1.611              |
| Renovatie div. Kademuren 2020                             | 1.387              |
| Wegen Spuiboulevard                                       | 1.330              |
| Wielwijk infra - Ring Admiraalsplein                      | 1.287              |
| Dordtse Mijl Dokweg-Wilgenbos-groot onderhoud             | 1.181              |
| Inrichting OR Charlotte de Bourbon e.o.                   | 1.042              |
| Dordtse Mijl - Wegen aanvullend (2021)                    | 999                |
| Zuid Stat geb Weiz park Hoofd fietsr infra                | 945                |
| Ambities OR Verkeer KN2024                                | 780                |
| Wegen 2023 overig vb.'22 afr.'24 (20 jaar)                | 719                |
| Geluidsscherm Galileïlaan                                 | 700                |
| Ambities OR Klimaat KN2024                                | 605                |

|                                                    |               |
|----------------------------------------------------|---------------|
| Ring Admiraalsplein aanvullend krediet             | 429           |
| Wegen 2023 elementenverharding vb.'22 afr.'24(30j) | 422           |
| Dordtse Mijl - Bomen (2021)                        | 417           |
| Wegen 2024 overig vb.'23 afr.'25 (20 jaar)         | 381           |
| Vergroening Binnenstad                             | 359           |
| Renovatie kademuur Kuipershaven                    | 351           |
| Tijdelijke bushalte Johan de Wittstraat            | 348           |
| Verkeersveiligheid jaarschijf 2022                 | 347           |
| Noodlokalen onderw huisv Oekraïne ISK (Dalton)     | 329           |
| Wielwijk infra - Wielwijk park openbare ruimte     | 305           |
| Crabbehof openbare ruimte                          | 298           |
| Oud Krispijn Fietspad Patersweg                    | 256           |
| Fietsnota-Rotonde ToulonselN (fiets.-verk.veilig.) | 252           |
| Diverse kleinere investeringen (< 250)             | 2.879         |
| <b>Totaal</b>                                      | <b>23.613</b> |

#### **Machines, apparaten en installaties**

Bedragen x € 1.000

|                                        |            |
|----------------------------------------|------------|
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 490        |
| <b>Totaal</b>                          | <b>490</b> |

#### **Overige materiële vaste activa**

Bedragen x € 1.000

|                                        |            |
|----------------------------------------|------------|
| Diverse kleinere investeringen (< 250) | 245        |
| <b>Totaal</b>                          | <b>245</b> |

De belangrijkste bijdragen van derden in boekjaar 2024 in maatschappelijk nut worden in onderstaand overzicht categorisch vermeld (bedragen x € 1.000).

Betreft voornamelijk bijdrage vanuit de provincie en het Rijk voor de diverse projecten.



| <b>Grond- weg- &amp; waterbouwkundige werken</b> | Bedragen x € 1.000 |
|--------------------------------------------------|--------------------|
| Dordtse Mijl - Wegen aanvullend                  | 494                |
| Inrichting OR Charlotte de Bourbon e.o.          | 493                |
| Zuid Stat geb Weiz park Hoofd fietsr infra       | 457                |
| Dordtse Mijl - Bomen                             | 343                |
| Crabbehof openbare ruimte                        | 298                |
| Wegen 2023 elementenverharding vb.'22 afr.'24    | 261                |
| Diverse kleinere bedragen (< 250)                | 428                |
| <b>Totaal</b>                                    | <b>2.774</b>       |

| <b>Diverse afwaarderingen</b>           | Bedragen x € 1.000 |
|-----------------------------------------|--------------------|
| Diverse kleinere afwaarderingen (< 250) | 0                  |
| <b>Totaal</b>                           | <b>0</b>           |

### 5.3.2.3 Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2024 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

| Bedragen x € 1.000                      |                                |                     |                        |                    |                       |                        |                                  |
|-----------------------------------------|--------------------------------|---------------------|------------------------|--------------------|-----------------------|------------------------|----------------------------------|
| <b>Activacategorie</b>                  | <b>Boekwaarde<br/>1-1-2024</b> | <b>Investerings</b> | <b>Desinvesterings</b> | <b>Aflossingen</b> | <b>Afwaarderingen</b> | <b>Mut.voorziening</b> | <b>Boekwaarde<br/>31-12-2024</b> |
| <b>Kapitaalverstrekkingen aan</b>       |                                |                     |                        |                    |                       |                        |                                  |
| Deelnemingen                            | 40.625                         | 8.000               | -                      | -                  | -                     | 2.100                  | 46.525                           |
| Gemeenschappelijke regelingen           | -                              | -                   | -                      | -                  | -                     | -                      | -                                |
| Overige verbonden partijen              | -                              | -                   | -                      | -                  | -                     | -                      | -                                |
| <b>Langlopende leningen aan</b>         |                                |                     |                        |                    |                       |                        |                                  |
| Deelnemingen                            | -                              | -                   | -                      | -                  | -                     | -                      | -                                |
| Woningbouwcorporaties                   | 3.988                          | -                   | -                      | 319                | -                     | -                      | 3.670                            |
| Overige langlopende leningen            | 84.798                         | 32.375              | -                      | 43.592             | -                     | -                      | 73.582                           |
| Idem, met looptijd van 1 jaar of langer | -                              | -                   | -                      | -                  | -                     | -                      | -                                |
| <b>Totaal</b>                           | <b>129.411</b>                 | <b>40.375</b>       | <b>-</b>               | <b>43.910</b>      | <b>-</b>              | <b>2.100</b>           | <b>123.776</b>                   |

Onderstaand volgt een specificatie van de boekwaarden kapitaalverstrekkingen (bedragen x € 1.000).

| Bedragen x € 1.000                                     |                 |                   |
|--------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|
| <b>Deelnemingen</b>                                    | <b>1-1-2024</b> | <b>31-12-2024</b> |
| Cumulatief preferente aandelen Stedin                  | 20.000          | 20.000            |
| Deelneming Capital Dordtse Kil I & II B.V.             | 0               | 8.000             |
| Voorziening deelneming Capital Dordtse Kil I & II B.V. | 0               | -2.000            |
| Aandelen Stedin Holding N.V                            | 13.115          | 13.115            |
| Aandelen Waterleidingbedr. Evides                      | 5.992           | 5.992             |
| Deelneming Innovation Quarter                          | 927             | 927               |
| Voorziening deelneming Innovation Quarter              | 0               | -100              |
| Deeln.aand.kap. Bank Ned. Gemeenten                    | 583             | 583               |
| Deelname Merwede Lingelijn                             | 7               | 7                 |
| Deelneming ROM-D                                       | 1               | 1                 |
| <b>Totaal</b>                                          | <b>40.625</b>   | <b>46.525</b>     |

Gemeente Dordrecht heeft voor de ontwikkeling van panden in de Dordtse Kil I en II deelnemingen opgericht, waarin zij 100% aandeelhouder is. Er is met betrekking tot deze deelneming een voorziening opgenomen van € 2.000.000 in verband met risico lagere waarde aandelen.

Er is met betrekking tot de deelneming Innovation Quarter een voorziening opgenomen van € 100.000 in verband met risico lagere waarde aandelen.

#### *Gemeenschappelijke regelingen*

De gemeente Dordrecht heeft in 2024 geen kapitaal verstrekt aan gemeenschappelijke regelingen.

#### *Overige verbonden partijen*

Dit betreft een 50%-deelneming in de Energiecoöperatie Dordrecht (ECD), samen met HVC. De financiële waardering van de deelneming is op dit moment nihil, aangezien de deelneming nog nagenoeg geen activiteiten verricht die financieel rendement opleveren. De bijdrage van Dordrecht en HVC wordt vooral ingezet op voorlichting en stimulering van duurzaamheidsactiviteiten en de voorbereiding van het exploiteren van zonne- en windenergie.

#### *Langlopende leningen aan*

| Bedragen x € 1.000           |                 |                   |
|------------------------------|-----------------|-------------------|
| <b>Woningbouwcorporaties</b> | <b>1-1-2024</b> | <b>31-12-2024</b> |
| Trivire                      | 3.988           | 3.670             |

Bedragen x € 1.000

| Overige langlopende leningen                     | 1-1-2024      | 31-12-2024    |
|--------------------------------------------------|---------------|---------------|
| Verstrekke geldlening aan de gemeente Rotterdam  | 40.000        | 0             |
| Ov. langlop.leningen buiten renteomslag Yulius   | 1.019         | 0             |
| Lening verduurzaming hal Vorinklaan              | 140           | 140           |
| Nieuwbouw en renovatieleningen Vereniging Arcade | 11.989        | 35.838        |
| Leningen Leerpark B.V.                           | 20.863        | 19.991        |
| Leningen SVN iz funderingsherstel                | 3.916         | 3.342         |
| Leningen SVN iz funderingsherstel; Voorziening   | -37           | -37           |
| Leningen SVN Dichterskwartier iz PWV             | 24            | 22            |
| Leningen NRF Dordrechts Restauratiefonds         | 1.616         | 1.616         |
| Via SVN verstrekte Startersleningen              | 2.455         | 3.686         |
| R.K. Sportvereniging Racing Club Dordrecht       | 300           | 280           |
| Leningen SVN Particuliere Woningverbetering      | 278           | 253           |
| Lening aan SVN Blijverslening                    | 2             | 1             |
| Lening SVN energiezuining wonen                  | 2.052         | 2.275         |
| Lening aan Stichting Breedband                   | 30            | 28            |
| Lening aan Stichting Delta Hal                   | 75            | 68            |
| Lening SVn Stim.lening Zakelijk VvE              | 75            | 70            |
| Stichting C.K.V. Oranje Wit Hal                  | 0             | 4.760         |
| Lening V.V. Dubbeldam                            | 0             | 1.250         |
| <b>Totaal</b>                                    | <b>84.798</b> | <b>73.582</b> |

In 2024 is een bedrag van € 40 miljoen terugontvangen van een verstrekte geldlening aan de gemeente Rotterdam. De geldleningen aan Yulius zijn in 2024 afgelost. Er zijn voor € 24,3 miljoen aan leningen verstrekt aan Arcade voor onder andere nieuwbouw, renovatie en ventilatie werkzaamheden. Ook zijn geldleningen verstrekt aan Stichting C.K.V. Oranje Wit Hal voor renovatiewerkzaamheden en V.V. Dubbeldam voor bouw van een sportaccommodatie.

### 5.3.3 Vlottende activa

De vlottende activa bevatten alle vorderingen met een looptijd korter dan één jaar. Onderdelen hiervan zijn de voorraden goederen en grond, het onderhanden werk dat later geactiveerd wordt, de saldi bij de bank en in de kas, de debiteuren en de vooruitbetaalde bedragen.

### 5.3.3.1 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

| Balanscategorie                              | 1-1-2024          | 31-12-2024        |
|----------------------------------------------|-------------------|-------------------|
| Grond- en hulpstoffen                        | -                 | -                 |
| Overige grond & hulpstoffen                  | -                 | -                 |
| Onderhanden werk, bouwgronden in expl. (BIE) | 68.845.000        | 70.209.000        |
| Gereed product en handelsgoederen            | 1.678.000         | 1.465.000         |
| <b>Totaal</b>                                | <b>70.523.000</b> | <b>71.674.000</b> |

De voorraden bestaan voornamelijk uit de boekwaarde van de bouwgronden die in exploitatie zijn genomen. Daarnaast zijn onder de voorraad gereed product en handelsgoederen de materiële vaste activa opgenomen die niet meer voor eigen gebruik worden ingezet.

De voorraad gereed product is gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. De boekwaarde van de voorraden zijn conform BBV per 1-1 en 31-12 verhoogd in verband met voorgenomen verkoop van panden die opgenomen zijn onder de voorraden, gereed product en handelsgoederen.

Het onderhanden werk betreft opdrachten die het Ingenieursbureau Drechtsteden open heeft staan bij diverse partijen.

Van de bouwgronden in exploitatie (BIE) kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden weergegeven:

| Bouwgronden in exploitatie (BIE) | Boekwaarde 1-1-2024 | Investeringskosten | Opbrengsten      | Vrijval verlies-voorz. bij afsluiten | Correctie winstneming | Boekwaarde 31-12-2024 | Winstneming/Verlies voorziening | Gecorr. boekw. 31-12-2024 | Nog te realiseren kosten incl. index. | Nog te realiseren opbrengsten incl. index. | Saldo EW          |
|----------------------------------|---------------------|--------------------|------------------|--------------------------------------|-----------------------|-----------------------|---------------------------------|---------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------|
| <b>Totaal</b>                    | <b>160.928.713</b>  | <b>21.433.441</b>  | <b>4.970.405</b> | <b>51.506</b>                        | <b>-497.307</b>       | <b>177.837.550</b>    | <b>107.628.888</b>              | <b>70.209.000</b>         | <b>144.731.836</b>                    | <b>263.764.085</b>                         | <b>58.805.300</b> |

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het [programma Bouwend en Bereikbaar Dordrecht](#) en de [paragraaf Grondbeleid](#).

Het geraamde eindresultaat voor de bouwgronden in exploitatie is op basis van onderstaande uitgangspunten tot stand gekomen:

| Parameters prognose 2024          | 2024  | 2025  | 2026  | 2027  | 2028  | 2029 en verder |
|-----------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|----------------|
| Kostenstijging GWW                | 4,00% | 4,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |
| Kostenstijging Algemeen           | 4,00% | 4,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |
| Opbrengststijging woningbouw      | 0,00% | 0,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |
| Opbrengststijging niet-woningbouw | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |
| Rentekosten en -baten             | 0,80% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |
| Disconteringsvoet                 | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00% | 2,00%          |

### 5.3.3.2 Uitzettingen met rentetypische looptijd korter dan een jaar\

| Soort vordering                             | Gecorrigeerd<br>1-1-2024 | Saldo<br>31-12-2024 | Voorziening<br>oninbaarheid | Gecorrigeerd<br>31-12-2024 |
|---------------------------------------------|--------------------------|---------------------|-----------------------------|----------------------------|
| Vorderingen op openbare lichamen            | 40.307.000               | 40.383.000          | -                           | 40.383.000                 |
| Uitzettingen in 's Rijks schatkist          | 101.153.000              | 92.464.000          | -                           | 92.464.000                 |
| Verstrekke kasgeldleningen                  | 10.000.000               | 80.500.000          | -                           | 80.500.000                 |
| R-courantverhoudingen niet-financiële inst. | 9.027.000                | 8.536.000           | -                           | 8.536.000                  |
| Overige vorderingen                         | 19.236.000               | 22.946.000          | 1.813.000                   | 21.133.000                 |
| Overige uitzettingen                        | -                        | -                   | -                           | -                          |
| <b>Totaal</b>                               | <b>179.723.000</b>       | <b>244.829.000</b>  | <b>1.813.000</b>            | <b>243.016.000</b>         |

Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 1,8 miljoen bepaald op basis van geschatte inningskansen. Onder deze kolom zijn ook de dwangsommen opgenomen.

#### *Vorderingen op openbare lichamen*

Het saldo per 31 december 2024 van vorderingen op openbare lichamen betreft voornamelijk verrekeningen met de klanten vanuit de Service Gemeente Dordrecht en suppletie opgave BTW-compensatiefonds.

#### *Uitzettingen in 's Rijks schatkist*

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat decentrale overheden een bedrag van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mogen houden, het zogenoemde drempelbedrag. Het drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In 2024 is het drempelbedrag niet overschreden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de [financieringsparagraaf](#).

| Benutting drempelbedragen 2024 | Drempel 2024 | 1e kwartaal | 2e kwartaal | 3e kwartaal | 4e kwartaal |
|--------------------------------|--------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Schatkistbankieren             | 10.409.000   | 3.601.631   | 5.082.360   | 4.818.035   | 1.574.280   |

#### *Verstrekte kasgeldleningen*

In 2024 zijn uit hoofde van Treasury kasgeldleningen verstrekt van € 50 miljoen aan de gemeente Rotterdam, € 10 miljoen aan de gemeente Apeldoorn en € 15 miljoen aan GR Havenschap Moerdijk. Uit hoofde van de publieke taak een kasgeldleningen verstrekt van € 5,5 miljoen aan VORM Project 26 B.V.

#### *Rekening-courantverhoudingen niet-financiële instellingen*

Dit betreft de rekening-courantverhouding met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) en de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN).

#### *Overige vorderingen*

De post overige vorderingen bestaat uit diverse openstaande vorderingen waaronder Optisport Dordrecht B.V, grondexploitatiemaatschappij Amstelveen Midden, Vereniging Arcade Dordrecht en Havenbedrijf Rotterdam.

### 5.3.3.3 Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn opgenomen de kas-, bank- en girosaldi.

| Liquide middelen | 1-1-2024         | 31-12-2024    |
|------------------|------------------|---------------|
| Kas              | 35.000           | 35.000        |
| Kruisposten      | -                | -             |
| Bank             | 2.777.505        | 16.351        |
| <b>Totaal</b>    | <b>2.812.505</b> | <b>51.351</b> |

De gemeente Dordrecht heeft bij de BNG krediet in rekening courant voor € 20 miljoen.

### 5.3.3.4 Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden gespecificeerd. Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

| <b>Overlopende activa</b>                        | <b>1-1-2024</b>   | <b>31-12-2024</b> |
|--------------------------------------------------|-------------------|-------------------|
| Vooruitbetaalde bedragen                         | 8.383.000         | 5.731.000         |
| Nog te ontvangen bedragen van NL en EU-overheden | 4.684.527         | 5.644.016         |
| Overige nog te ontvangen bedragen                | 21.147.473        | 20.323.984        |
| <b>Totaal overlopende activa</b>                 | <b>34.215.000</b> | <b>31.699.000</b> |

#### *Vooruitbetaalde bedragen*

Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

#### *Nog te ontvangen bedragen van NL- en EU-overheden*

Net als vooruitbetaalde bedragen is dit saldo het gevolg van het toerekenen van baten aan het boekjaar 2024. Vanwege voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel hebben wij van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog bedragen te ontvangen. De kolom ontvangen bedragen betreft alle bankmutaties met de subsidiegever, de overige mutaties zijn verwerkt in de kolom toevoegingen.

De nog te ontvangen bedragen NL- en EU-overheden kunnen als volgt worden gespecificeerd.

| <b>Verloop nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen</b> | <b>Saldo 1-1-2024</b> | <b>Toevoegingen</b> | <b>Ontvangen bedragen</b> | <b>Saldo 31-12-2024</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---------------------|---------------------------|-------------------------|
| <b>EU</b>                                                                                       |                       |                     |                           |                         |
| Interreg Biodiverse Cities 2023                                                                 | 33.522                |                     | 33.522                    | -                       |
| Life Critical Wielwijk                                                                          | 228.078               | 228.078             | 228.078                   | 228.078                 |
| ESF St de Hoop                                                                                  | -                     | 32.300              |                           | 32.300                  |
| ESF Enver                                                                                       | -                     | 36.665              |                           | 36.665                  |
| <b>Rijk</b>                                                                                     |                       |                     |                           |                         |
| B2 - Hersteloperatie toeslagen hulp gedupeerden                                                 | 1.689.480             | 835.860             | 1.689.480                 | 835.860                 |
| C25 - BIRK Inkomsten 2024                                                                       |                       | 759.999             |                           | 759.999                 |
| C62 - SPUK Kwijtschelding Gemeentelijke Belastingen                                             | 57.770                | 76.648              | 57.770                    | 76.648                  |
| E3 - Sanering Verkeerslawaaï                                                                    | 41.400                | 41.400              | 41.400                    | 41.400                  |
| G12 - Hersteloperatie toeslagen schulden                                                        | 138.151               | 72.178              | 138.151                   | 72.178                  |
| H4 - Stimulering Sport 2024                                                                     |                       | 59.397              |                           | 59.397                  |
| M16 (A16) - Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne                                     | 1.216.093             | 27.510.640          | 27.047.275                | 1.679.458               |
| SIM                                                                                             |                       | 8.312               |                           | 8.312                   |
| UWV RMT middelen                                                                                | 83.617                | 69.093              | 83.617                    | 69.093                  |

|                                                |                  |                   |                   |                  |
|------------------------------------------------|------------------|-------------------|-------------------|------------------|
| <b>Overige NL-overheden</b>                    |                  |                   |                   |                  |
| Biesbosch samenwerking en subsidie             | 397.273          | 136.228           | 397.273           | 136.228          |
| C41B - Maasterras deel I                       | 35.709           |                   | 35.709            | -                |
| C41B - Maasterras deel II                      | 75.000           |                   | 75.000            | -                |
| C41B - Shelterlocatie                          | 35.825           |                   | 35.825            | -0               |
| C41B - Stadspark                               | 31.474           |                   | 31.474            | -                |
| Fietsenstalling Station Krispijnzijde          | 0                | 1.082.683         | -                 | 1.082.683        |
| MIRT bijdrage 2022/2023                        | 172.327          |                   | -                 | 172.327          |
| Nieuwe Dordtse Biesbosch onderhoud             | 33.478           |                   | 33.478            | -                |
| PHZ Schenkeldijk 20-21                         | 13.816           | 13.391            | 13.816            | 13.391           |
| Project vergroening Dijkstraat en Schampershof | 20.750           |                   | 20.750            | -                |
| Subsidie Dolderman                             | 300.000          |                   |                   | 300.000          |
| Subsidie Human Capital BMO                     | 0                | 40.000            | -                 | 40.000           |
| Verslimmen VRI's                               | 80.764           |                   | 80.764            | -                |
| <b>Totaal</b>                                  | <b>4.684.527</b> | <b>31.002.871</b> | <b>30.043.382</b> | <b>5.644.016</b> |

## 5.3.4 Vaste passiva

De vaste passiva zijn onder te verdelen in het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen bevat de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening. Het vreemd vermogen kan worden onderverdeeld in voorzieningen, vaste en vlottende schulden en overlopende passiva. De vaste schulden zijn onderhandse leningen bij derden, zoals banken, pensioenfondsen en bedrijven. Deze leningen hebben een looptijd van meer dan één jaar.

### 5.3.4.1 Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

| <b>Eigen vermogen</b>           | <b>1-1-2024</b>    | <b>31-12-2024</b>  |
|---------------------------------|--------------------|--------------------|
| Algemene reserve                | 20.926.000         | 22.592.000         |
| Bestemmingsreserves             |                    |                    |
| - voor equalisatie van tarieven | -                  | -                  |
| - overige bestemmingsreserves   | 625.834.000        | 627.415.000        |
| Gerealiseerde resultaat         | -                  | 5.833.000          |
| <b>Totaal</b>                   | <b>646.760.000</b> | <b>655.840.000</b> |



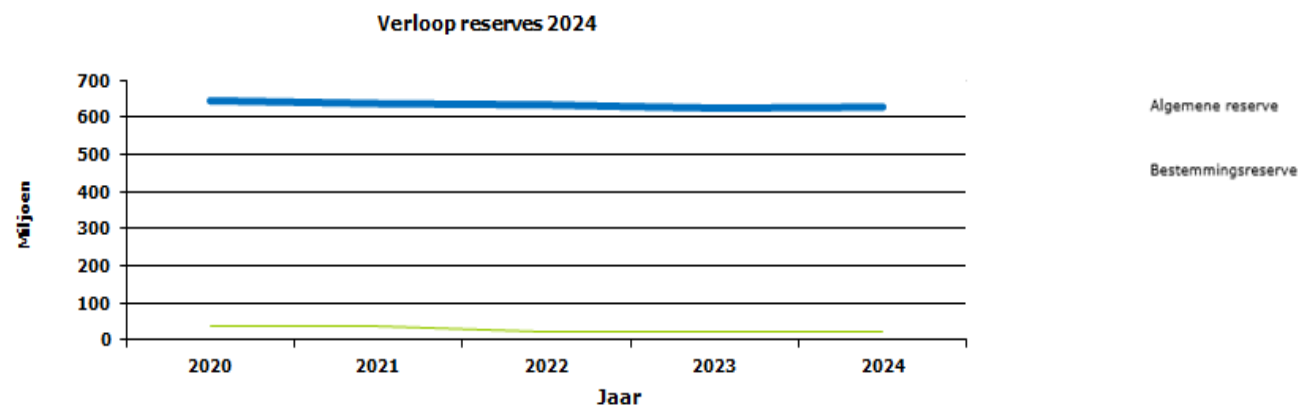
Het eigen vermogen zijn de reserves en het rekeningresultaat, het verloop wordt in onderstaand overzicht nader gespecificeerd.

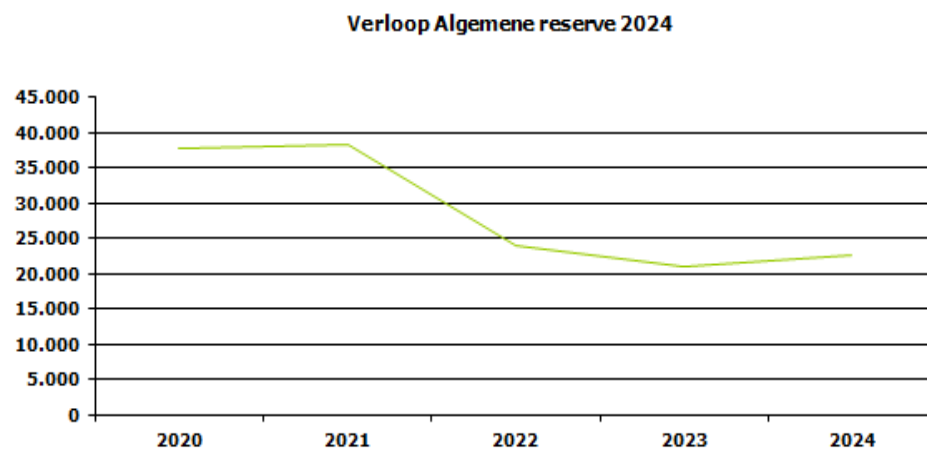
Onder de kolom 'toevoeging voorgaand boekjaar' is opgenomen het rekening resultaat van 2023 van € 28,7 miljoen, waarvan is toegevoegd € 17 miljoen aan de algemene reserve en per saldo € 11 aan de overige bestemmingsreserves.

| Reserves                       | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Toevoeging<br>voorgaand<br>boekjaar | Toevoeging | Onttrekking | Vermindering<br>ter dekking<br>afschrijving | Resultaat 2024 | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|--------------------------------|------------------------|-------------------------------------|------------|-------------|---------------------------------------------|----------------|--------------------------|
| Algemene reserve               | 20.926.000             | 17.456.000                          | 3.763.000  | 19.553.000  | -                                           |                | 22.592.000               |
| Bestemmingsreserves            |                        |                                     |            |             |                                             |                |                          |
| - voor egalisatie van tarieven | -                      | -                                   | -          | -           | -                                           |                | -                        |
| - overige bestemmingsreserves  | 625.834.000            | 11.250.000                          | 48.058.000 | 51.100.000  | 6.627.000                                   |                | 627.415.000              |
| Gerealiseerde resultaat        | 28.706.000             | -28.706.000                         |            |             |                                             | 5.833.000      | 5.833.000                |
| Totaal                         | 675.466.000            | 0                                   | 51.821.000 | 70.653.000  | 6.627.000                                   | 5.833.000      | 655.840.000              |

Het verloop van de reserves in 2024 wordt per reserve gespecificeerd in de [staat van reserves](#). Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn toegelicht in de [financiële analyses](#) in de jaarstukken en in de [toelichting op de staat van reserves](#) in de bijlagen bij de jaarstukken.

Voor verdere informatie over de voor het weerstandsvermogen meest relevante reserves verwijzen wij u naar de [paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).





#### **5.3.4.1.1 Staat van reserves**

Het verloop van de reserves in 2024 wordt in het volgende overzicht nader gespecificeerd. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn toegelicht in de [financiële analyses](#) in de jaarstukken en in de [toelichting op de staat van reserves](#) in de bijlagen bij de jaarstukken.

| Begroot                                                         |            |                       |            |             |                         | Realisatie            |                   |                   |                         | Verschillen > € 100.000 |                   |
|-----------------------------------------------------------------|------------|-----------------------|------------|-------------|-------------------------|-----------------------|-------------------|-------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------|
| Aard                                                            | Functie    | Stand<br>per 1-1-2024 | Storting   | Onttrekking | Stand<br>per 31-12-2024 | Stand<br>per 1-1-2024 | Storting          | Onttrekking       | Stand<br>per 31-12-2024 | Stortingen              | Onttrekkingen     |
| <b>Algemene reserves</b>                                        |            |                       |            |             |                         |                       |                   |                   |                         |                         |                   |
| 100 Algemene reserve                                            | Buffer     | 14.531.654            | 1.945.000  | 26.483.125  | -10.006.471             | 14.531.654            | 31.813.645        | 25.799.668        | 20.545.631              | -29.868.645             | 683.457           |
| 110 Reserve Grondbedrijf                                        | Buffer     | 6.396.558             | 3.811.409  | 682.252     | 9.525.715               | 6.396.558             | 1.305.726         | 5.653.344         | 2.048.940               | 2.505.683               | -4.971.092        |
| <b>Subtotaal Algemene Reserves</b>                              |            |                       |            |             |                         | <b>20.928.211</b>     | <b>33.119.371</b> | <b>31.453.012</b> | <b>22.594.571</b>       | <b>-27.362.962</b>      | <b>-4.287.635</b> |
| <b>Bestemmingsreserves</b>                                      |            |                       |            |             |                         |                       |                   |                   |                         |                         |                   |
| 201 Reserve PA 2022-2026 Groenblauw                             | Bestedings | 3.356.406             | -          | 550.000     | 2.806.406               | 3.356.406             | -                 | 492.265           | 2.864.141               |                         |                   |
| 202 Reserve PA 2022-2026 Versnelling Energietransitie           | Bestedings | 2.397.943             | -          | 675.000     | 1.722.943               | 2.397.943             | -                 | 441.267           | 1.956.676               |                         | 233.733           |
| 203 Reserve PA 2022-2026 Versneld vergroenen basissch pleinen   | Bestedings | 250.000               | -          | 100.000     | 150.000                 | 250.000               | -                 | 25.061            | 224.940                 |                         |                   |
| 204 Reserve PA 2022-2026 Bomenonderhoud en biodiversiteit       | Bestedings | 2.000.000             | -          | 650.000     | 1.350.000               | 2.000.000             | -                 | 1.292.504         | 707.496                 |                         | -642.504          |
| 205 Reserve PA 2022-2026 Innovatie preventie Sociaal Domein     | Bestedings | 6.222.808             | -          | 1.670.071   | 4.552.737               | 6.222.808             | -                 | 1.429.728         | 4.793.080               |                         | 240.343           |
| 206 Reserve PA 2022-2026 Armoedebeleid en Minimaregelingen      | Bestedings | 3.120.216             | 833.582    | 937.500     | 3.016.298               | 3.120.216             | 833.582           | 702.400           | 3.251.398               |                         | 235.100           |
| 208 Reserve PA 2022-2026 Diversiteit en Inclusiviteit           | Bestedings | 300.000               | -          | 100.000     | 200.000                 | 300.000               | -                 | 43.152            | 256.848                 |                         |                   |
| 209 Reserve PA 2022-2026 Dordtpas                               | Bestedings | 1.500.000             | -          | -           | 1.500.000               | 1.500.000             | -                 | -                 | 1.500.000               |                         |                   |
| 210 Reserve PA 2022-2026 Alternatief voor gratis busvervoer 65+ | Bestedings | 631.858               | -          | 206.875     | 424.983                 | 631.858               | -                 | 115.968           | 515.890                 |                         |                   |
| 211 Reserve PA 2022-2026 Gratis sporten schoolkinderen          | Bestedings | 1.500.000             | -          | 410.000     | 1.090.000               | 1.500.000             | -                 | 58.742            | 1.441.258               |                         | 351.258           |
| 212 Reserve PA 2022-2026 Zwemveiligheid                         | Bestedings | 434.959               | -          | 125.000     | 309.959                 | 434.959               | -                 | 99.360            | 335.599                 |                         |                   |
| 213 Reserve PA 2022-2026 Smart Society                          | Bestedings | 1.546.743             | -          | 400.000     | 1.146.743               | 1.546.743             | -                 | 110.527           | 1.436.216               |                         | 289.473           |
| 214 Reserve PA 2022-2026 MKB Aanpak                             | Bestedings | 409.265               | -          | 125.000     | 284.265                 | 409.265               | -                 | 114.951           | 294.314                 |                         |                   |
| 215 Reserve PA 2022-2026 Stadsstrand                            | Bestedings | 500.000               | -          | -           | 500.000                 | 500.000               | -                 | -                 | 500.000                 |                         |                   |
| 216 Reserve PA 2022-2026 Mobiliteitsfonds                       | Bestedings | 765.627               | -          | 450.000     | 315.627                 | 765.627               | -                 | 555.374           | 210.254                 |                         | -105.374          |
| 217 Reserve PA 2022-2026 Veiligheid (IVP 22-26)                 | Bestedings | 1.276.114             | -          | 375.000     | 901.114                 | 1.276.114             | -                 | 181.794           | 1.094.320               |                         | 193.206           |
| 218 Reserve PA 2022-2026 Ernstige overlastbestrijding           | Bestedings | 434.599               | -          | 184.598     | 250.001                 | 434.599               | -                 | 157.188           | 277.411                 |                         |                   |
| 219 Reserve PA 2022-2026 Leefbaarheid en veilige wijken         | Bestedings | 1.000.000             | -          | -           | 1.000.000               | 1.000.000             | -                 | -                 | 1.000.000               |                         |                   |
| 220 Reserve PA 2022-2026 Uitbreiding handhaving                 | Bestedings | 1.750.000             | -          | 500.000     | 1.250.000               | 1.750.000             | -                 | 240.000           | 1.510.000               |                         | 260.000           |
| 221 Reserve PA 2022-2026 Cultuur en Mijlpalen/Evenementen       | Bestedings | 250.000               | -          | -           | 250.000                 | 250.000               | -                 | -                 | 250.000                 |                         |                   |
| 222 Reserve PA 2022-2026 Sportaccomodaties                      | Bestedings | 3.967.593             | -          | 2.375.000   | 1.592.593               | 3.967.593             | -                 | 695.735           | 3.271.858               |                         | 1.679.265         |
| 302 Reserve Functioneel leeftijdsontslag brandweer              | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 303 Reserve Bovenwijkse voorzieningen                           | Egalisatie | 495.668               | -          | -           | 495.668                 | 495.668               | -                 | -                 | 495.668                 |                         |                   |
| 304 Reserve parkeervoorzieningen                                | Egalisatie | 7.685.132             | 4.958.349  | 2.293.536   | 10.349.945              | 7.685.132             | 4.490.852         | 2.375.942         | 9.800.042               | 467.497                 |                   |
| 307 Reserve exploitatieresultaten                               | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 308 AD2030 Reserve Spoorzone                                    | Bestedings | 135.662.928           | -          | 6.934.015   | 128.728.913             | 135.662.928           | -                 | 3.362.850         | 132.300.078             |                         | 3.571.165         |
| 309 Reserve Afschrijving                                        | Egalisatie | 204.815.867           | 33.445.053 | 6.627.520   | 231.633.400             | 204.815.867           | 16.639.003        | 7.750.264         | 213.704.606             | 16.806.050              | -1.122.744        |
| 310 Reserve dak en thuisloosheid                                | Bestedings | 1.164.730             | -          | 491.263     | 673.467                 | 1.164.730             | -                 | 265.358           | 899.372                 |                         | 225.905           |
| 313 Reserve Friciekosten flexpool                               | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 314 Reserve Riolerling                                          | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | 634.448           | -                 | 634.448                 | -634.448                |                   |
| 315 Reserve afval                                               | Egalisatie | 3.144.524             | 3.063.294  | 2.012.153   | 4.195.665               | 3.144.524             | 3.292.110         | 1.688.004         | 4.748.629               | -228.816                | 324.149           |
| 317 Egalisatiereserve opslag vervuilde grond Kildepot           | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 319 Reserve Crisis en Herstel                                   | Bestedings | 909.197               | -          | -           | 909.197                 | 909.197               | -                 | -                 | 909.197                 |                         |                   |
| 323 Reserve Stadsvernieuwing                                    | Bestedings | 132.362               | -          | -           | 132.362                 | 132.362               | -                 | -                 | 132.362                 |                         |                   |
| 325 AD2030 Reserve Dordtwijkzone                                | Bestedings | 50.154.878            | 200.000    | 2.891.527   | 47.463.351              | 50.154.878            | 200.000           | 736.102           | 49.618.775              |                         | 2.155.425         |
| 326 AD2030 Reserve Ruimte voor banen                            | Bestedings | 17.801.491            | 2.000.000  | 8.598.000   | 11.203.491              | 17.801.491            | 2.000.000         | 2.567.295         | 17.234.196              |                         | 6.030.705         |
| 327 Reserve Acquisitie                                          | Bestedings | 200.000               | -          | 200.000     | -                       | 200.000               | -                 | 200.000           | -                       |                         |                   |
| 331 AD2030 Reserve Dordtse Leerprogramma                        | Bestedings | 25.439.026            | -          | 3.554.809   | 21.884.217              | 25.439.026            | -                 | 3.284.046         | 22.154.980              |                         | 270.763           |
| 332 Reserve onderwijshuisvesting                                | Egalisatie | 3.796.915             | -          | 2.625.000   | 1.171.915               | 3.796.915             | -                 | 2.541.973         | 1.254.942               |                         |                   |
| 334 Reserve Jeugdfonds                                          | Egalisatie | 231.862               | 40.000     | 45.283      | 226.579                 | 231.862               | 40.000            | 55.089            | 216.772                 |                         |                   |
| 337 AD2030 Reserve Toekomst Dordtse jongeren                    | Bestedings | 10.286.895            | -          | 1.075.000   | 9.211.895               | 10.286.895            | -                 | 286.323           | 10.000.572              |                         | 788.677           |
| 338 AD2030 Reserve Zonne energie                                | Bestedings | 4.828.361             | -          | 100.000     | 4.728.361               | 4.828.361             | -                 | -                 | 4.828.361               |                         | 100.000           |
| 339 AD2030 Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed          | Bestedings | 8.794.164             | 35.300     | 2.987.150   | 5.842.314               | 8.794.164             | -                 | 1.192.029         | 7.602.136               |                         | 1.795.121         |
| 341 Reserve Juridische risico's                                 | Buffer     | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 342 AD2030 Reserve Binnenstadontwikkeling                       | Bestedings | 39.578.093            | -          | 1.495.052   | 38.083.041              | 39.578.093            | -                 | 667.340           | 38.910.754              |                         | 827.712           |
| 343 Reserve toekomstige kosten opvang ontheemden                | Bestedings | 9.306.000             | 14.983.000 | 3.513.000   | 20.776.000              | 9.306.000             | 25.476.335        | 1.132.055         | 33.650.279              | -10.493.335             | 2.380.945         |
| 344 Reserve kunst in de openbare ruimte (KIOR)                  | Bestedings | 225.375               | -          | 50.000      | 175.375                 | 225.375               | -                 | 50.000            | 175.375                 |                         |                   |
| 345 Reserve onderhoudsfonds havens en baggeren                  | Bestedings | 1.923.725             | 602.803    | 850.000     | 1.676.528               | 1.923.725             | 522.803           | 491.446           | 1.955.082               |                         | 358.554           |
| 364 Reserve Onderhoud vastgoed                                  | Bestedings | 6.635.719             | 3.112.732  | 4.788.000   | 4.960.451               | 6.635.719             | 3.081.069         | 3.719.972         | 5.996.816               |                         | 1.068.028         |
| 366 Reserve Programmering Dordtse musea                         | Bestedings | 172.719               | -          | 172.719     | -                       | 172.719               | -                 | 172.719           | -                       |                         |                   |
| 367 Reserve Subsidies gemeentelijke monumenten                  | Bestedings | 181.950               | 54.292     | -           | 236.242                 | 181.950               | 54.292            | -                 | 236.242                 |                         |                   |
| 368 Reserve Beleidswensen                                       | Bestedings | 258.327               | -          | 103.105     | 155.222                 | 258.327               | -                 | 80.764            | 177.563                 |                         |                   |
| 376 Reserve Vervanging openbare verlichting                     | Egalisatie | 179.362               | -          | 86.532      | 92.830                  | 179.362               | -                 | 84.922            | 94.440                  |                         |                   |
| 378 Reserve Friciekosten organisatieontwikkeling                | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 384 Reserve Dividend Compenseren                                | Egalisatie | -                     | -          | -           | -                       | -                     | -                 | -                 | -                       |                         |                   |
| 385 Reserve Parkschap Biesbosch                                 | Bestedings | 349.729               | -          | 336.774     | 12.955                  | 349.729               | -                 | 276.774           | 72.955                  |                         |                   |

| Begroot                              |                                                                     |              |             |             |                | Realisatie   |             |             |                | Verschillen > € 100.000 |                        |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------|-------------|-------------|----------------|--------------|-------------|-------------|----------------|-------------------------|------------------------|
| Aard                                 | Functie                                                             | Stand        | Storting    | Onttrekking | Stand          | Stand        | Storting    | Onttrekking | Stand          | Stortingen              | Onttrekkingen          |
|                                      |                                                                     | per 1-1-2024 |             |             | per 31-12-2024 | per 1-1-2024 |             |             | per 31-12-2024 |                         |                        |
| 387                                  | Reserve Tentoonstellingen Biesbosch                                 | Bestedings   | 94.390      | -           | -              | 94.390       | 94.390      | -           | -              | 94.390                  |                        |
| 388                                  | Reserve GRD Transitiekosten                                         | Bestedings   | 2.925.738   | 585.524     | -              | 3.511.262    | 2.925.738   | 874.262     | -              | 3.800.000               | -288.738               |
| 389                                  | Reserve Dordthuis proceskosten                                      | Bestedings   | 250.159     | -           | 180.000        | 70.159       | 250.159     | -           | 250.159        | -                       |                        |
| 393                                  | AD2030 Reserve co-financiering BZK midd Spuiboulevard               | Bestedings   | 3.400.000   | -           | -              | 3.400.000    | 3.400.000   | -           | -              | 3.400.000               |                        |
| 394                                  | AD2030 Reserve co-financiering Regiodeal                            | Bestedings   | 2.929.000   | -           | -              | 2.929.000    | 2.929.000   | -           | -              | 2.929.000               |                        |
| 395                                  | AD2030 Res geluidsscherm Amstelwijck-Gez Park                       | Bestedings   | 9.536.768   | -           | 6.988.381      | 2.548.387    | 9.536.768   | -           | 1.452.585      | 8.084.183               | 5.535.796              |
| 396                                  | AD2030 Res Dordtse Mijl                                             | Bestedings   | 3.832.840   | -           | 3.832.093      | 747          | 3.832.840   | -           | 2.502.976      | 1.329.864               | 1.329.117              |
| 398                                  | AD2030 Res parkeervoorzienning Spuiboulevard                        | Bestedings   | 596.162     | -           | 296.162        | 300.000      | 596.162     | -           | 172.712        | 423.450                 | 123.450                |
| 399                                  | Bestemmingsreserve Dordthuis kapitaallasten 2024_2025               | Bestedings   | 700.000     | 845.000     | -90.000        | 1.635.000    | 700.000     | -           | -              | 700.000                 | 845.000                |
| 401                                  | SI-Impuls Fiets                                                     | Bestedings   | 209.812     | -           | 199.715        | 10.097       | 209.812     | 42.296      | 252.108        | -                       |                        |
| 402                                  | SI-Verkeersmanagement                                               | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 403                                  | SI-Gratis OV 65+                                                    | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 404                                  | SI-Sociaal domein innovatiebudget & versterken sociale infrastructu | Bestedings   | 238.505     | -           | 238.505        | 0            | 238.505     | -           | 55.076         | 183.429                 | 183.429                |
| 405                                  | SI-Verkeersstructuurplan centrum                                    | Bestedings   | 283.082     | -           | 144.580        | 138.502      | 283.082     | -           | -              | 283.082                 | 144.580                |
| 410                                  | SI-Aantrekken, stimuleren en verplaatsen bedrijven                  | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 411                                  | SI-Hofkwartier                                                      | Bestedings   | 176.440     | -           | 115.000        | 61.440       | 176.440     | -           | 115.000        | 61.440                  |                        |
| 413                                  | SI-Impulsen sociale veiligheid                                      | Bestedings   | 703.391     | -           | 312.500        | 390.891      | 703.391     | -           | 215.162        | 488.229                 |                        |
| 422                                  | SI-Bodemsanering                                                    | Egalisatie   | 728.346     | -           | -              | 728.346      | 728.346     | -           | -              | 728.346                 |                        |
| 430                                  | SI-Initiatieven Levendige Binnenstad                                | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 432                                  | SI-Dordt West                                                       | Bestedings   | 6.904.718   | -           | 4.991.374      | 1.913.344    | 6.904.718   | -           | 2.122.989      | 4.781.728               | 2.868.385              |
| 442                                  | SI-Spoorzone/Spuiboulevard                                          | Bestedings   | 2.225.851   | -           | 1.079.716      | 1.146.135    | 2.225.851   | -           | 274.925        | 1.950.927               | 804.791                |
| 446                                  | SI-Voorstraat Noord                                                 | Egalisatie   | 25.252      | -           | 5.000          | 20.252       | 25.252      | -           | 5.000          | 20.252                  |                        |
| 447                                  | SI-Toerisme: cofinanciering Waterdriehoek                           | Bestedings   | 198.718     | -           | -              | 198.718      | 198.718     | -           | -              | 198.718                 |                        |
| 448                                  | SI-Leerpark                                                         | Bestedings   | 5.488       | -           | 5.487          | 1            | 5.488       | -           | 5.488          | -                       |                        |
| 450                                  | SI-Slenterroute Hofkwartier                                         | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 451                                  | SI-Infra stadion FC Dordrecht                                       | Bestedings   | 1.700.000   | -           | -              | 1.700.000    | 1.700.000   | -           | -              | 1.700.000               |                        |
| 452                                  | SI-Oranjepark                                                       | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 453                                  | SI- Zuidelijk Stationsgebied                                        | Bestedings   | 2.320.699   | -           | 1.356.701      | 963.998      | 2.320.699   | 727.408     | 3.048.106      | -                       | -727.408 -1.691.405    |
| 454                                  | Reserve Agenda Dordt 2030                                           | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 455                                  | SI-Upgrade Viersprong                                               | Bestedings   | 462.347     | -           | -              | 462.347      | 462.347     | -           | -              | 462.347                 |                        |
| 456                                  | SI reserve Landbouwweg                                              | Bestedings   | 75.000      | -           | 75.000         | -            | 75.000      | -           | -              | 75.000                  |                        |
| 460                                  | SI-Westelijke Dordtse Oever                                         | Bestedings   | 2.407.515   | -           | 2.100.000      | 307.515      | 2.407.515   | -           | 2.000.000      | 407.515                 | 100.000                |
| 461                                  | SI-Duurzame Stad                                                    | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 473                                  | SI-VRI's: doorstroming openbaar vervoer                             | Bestedings   | 130.228     | -           | -              | 130.228      | 130.228     | -           | -              | 130.228                 |                        |
| 492                                  | SI-Sportpark Corridor                                               | Bestedings   | -           | -           | -              | -            | -           | -           | -              | -                       |                        |
| 493                                  | SI-Stadswerven                                                      | Bestedings   | 492.631     | -           | -              | 492.631      | 492.631     | -           | 187.505        | 305.126                 | -187.505               |
| 494                                  | SI-Sportparken                                                      | Bestedings   | 4.809.409   | -           | 2.351.700      | 2.457.709    | 4.809.409   | -           | 1.686.277      | 3.123.132               | 665.423                |
| 496                                  | SI-Onderwijshuisvesting                                             | Bestedings   | 6.075.588   | -           | 1.773.570      | 4.302.018    | 6.075.588   | -           | 1.491.448      | 4.584.140               | 282.122                |
| 497                                  | SI-Campusontwikkeling Leerpark                                      | Bestedings   | 1.661.000   | -           | 325.500        | 1.335.500    | 1.661.000   | -           | 388.000        | 1.273.000               |                        |
| 501                                  | Bestemmingsreserve Smartdelta MIRT A15                              | Bestedings   | -           | 400.000     | -              | 400.000      | -           | 400.000     | -              | 400.000                 |                        |
| 802                                  | Reserve SCD ICT verandert                                           | Bestedings   | 1.764.612   | -           | 1.764.000      | 612          | 1.764.612   | -           | 1.764.000      | 612                     |                        |
| <b>Subtotaal Bestemmingsreserves</b> |                                                                     |              | 625.832.814 | 65.158.929  | 89.709.466     | 601.282.277  | 625.832.814 | 59.308.459  | 57.726.799     | 627.414.475             | 5.745.802 31.667.087   |
| <b>Totaal</b>                        |                                                                     |              | 646.761.026 | 70.915.338  | 116.874.843    | 600.801.521  | 646.761.026 | 92.427.831  | 89.179.811     | 650.009.046             | -21.617.160 27.379.452 |

#### 5.3.4.1.2 Toelichting aard en doel reserves

##### **Algemene reserves**

De algemene reserve bestaat uit componenten waaraan de raad geen bepaalde bestemming heeft gegeven.

##### *Algemene reserve*

De Algemene stadsreserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De hoogte van deze reserve wordt, in samenhang met de overige componenten van het weerstandsvermogen, jaarlijks op basis van het risicoprofiel gerelateerd aan de minimaal te behalen norm voor het weerstandsvermogen van 1,0.

##### *Algemene Reserve Grondbedrijf*

De algemene reserve Grondbedrijf heeft een bufferfunctie voor het opvangen van risico's en resultaten van grexen binnen het Grondbedrijf. Samen met de Algemene Reserve Stad vormt deze reserve het weerstandsvermogen.

##### **Bestemmingsreserves**

Algemeen geldt dat als de bestemming door de raad kan worden gewijzigd, sprake is van een (bestemmings)reserve. We onderscheiden in aard twee functies van bestemmingsreserves.

##### *1. Bestedingsfunctie*

Reserves die in het leven zijn geroepen om te worden ingezet voor een bepaald doel, hebben een bestedingsfunctie. De aanwending hiervan heeft veelal een incidenteel karakter. Het merendeel van de reserves heeft dit motief. Bij deze bestemmingsreserves is sprake van een toekomstige aanwending waarbij op het moment van vorming van deze reserve nog geen (wettelijke of feitelijke) verplichting jegens derden bestaat. Het bestedingsdoel ligt in principe vast, waarbij sprake kan zijn van eenmalige doelen.

##### *2. Egalisatiefunctie*

Reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht kunnen met een egalisatiereserve worden opgevangen. Er is ook sprake van een egalisatiefunctie als structureel gelden aan reserves worden onttrokken als dekking van de kapitaallasten van investeringen.

Hieronder volgt een specificatie van een aantal bestemmingsreserves per 31-12-2024.

- De Reserve Strategische Investeringsprojecten wordt ingezet ten behoeve van investeringsprojecten.
- De Reserve Afschrijving economisch nut dient ter dekking van de kapitaallasten van op de balans geactiveerde boekwaarden.

Voor een uitgebreide beschrijving van de doelstelling van de afzonderlijke reserves wordt verwezen naar de [nota Reserve en Voorzieningen](#), [zie raadsbesluit 0166805](#).

### 5.3.4.2 Voorzieningen

Voorzieningen zijn voornamelijk voorwaardelijke verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of het tijdstip van nakoming niet exact te bepalen zijn, maar redelijk in te schatten.

Het verloop van de voorzieningen in 2024 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

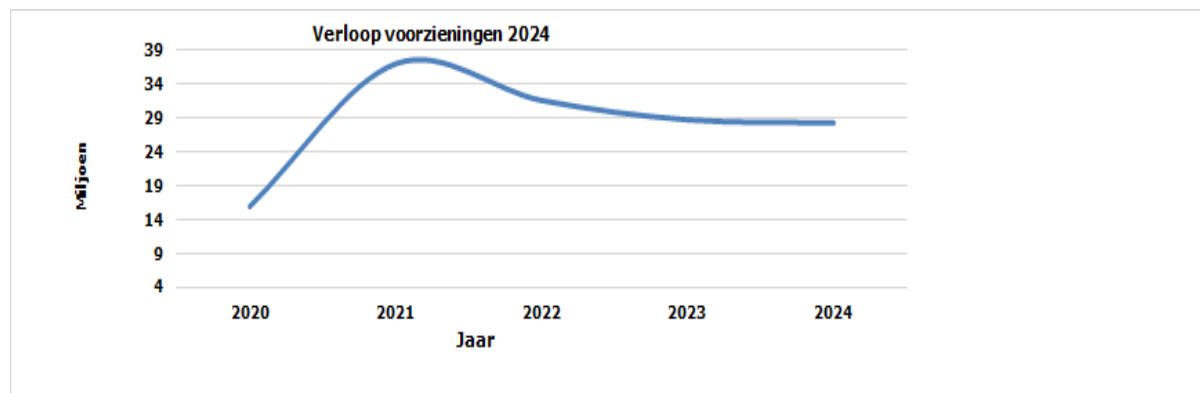
| Voorzieningen                                                                              | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Toevoeging        | Vrijval          | Aanwending       | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|-------------------|------------------|------------------|--------------------------|
| Voorziening voor verplichtingen, verliezen, risico's                                       | 17.827.102             | 2.521.000         | 342.973          | 1.518.854        | 18.486.275               |
| Egalisatievoorzieningen                                                                    | 5.217.207              | 3.674.000         | 306.151          | 2.793.797        | 5.791.260                |
| Door derden beklemde middelen met een specifieke<br>aanwendingsrichting                    | 2.658.157              | 557.817           | 242.870          | -                | 2.973.104                |
| Bijdrage aan een toekomstige vervangingsinvestering,<br>waarvoor een heffing wordt geheven | 3.089.736              | 3.781.183         | 6.870.919        |                  | 0                        |
| <b>Totaal</b>                                                                              | <b>28.792.202</b>      | <b>10.534.000</b> | <b>7.762.913</b> | <b>4.312.651</b> | <b>27.250.638</b>        |

De volledige specificatie van de voorzieningen treft u in de [staat van voorzieningen](#).

Per saldo zijn de voorzieningen in 2024 met € 907.000 verminderd. Dit komt door een aantal mutaties in 2024, hieronder per voorziening aangegeven.

| Bedragen x € 1.000                                |              |         |            |
|---------------------------------------------------|--------------|---------|------------|
| Omschrijving                                      | Toevoegingen | Vrijval | Aanwending |
| Voorziening rioolexploitatie                      | 225          | -       | -          |
| Voorziening afkoopsommen Essenhof                 | 333          | 243     | -          |
| Voorziening erfstellingen, legaten en schenkingen | -            | -       | -          |
| Rioolheffing spaarvoorziening                     | 3.781        | 6.871   | -          |
| Voorziening legaat Huis van Gijn                  | -            | -       | -          |
| Onderhoudsvoorziening Sportboulevard              | 3.058        | 193     | 2.108      |
| Onderhoudsvoorziening Havens                      | -            | -       | -          |
| Onderhoudsvoorziening Sportvelden                 | 532          | 113     | 555        |
| Voorziening baggeren                              | -            | -       | -          |
| Onderhoudsvoorziening VGB                         | (0)          | -       | (0)        |
| Onderhoudsfonds gras en beplanting Biesbosch      | -            | -       | -          |
| Onderhoudsfonds infrastructuur Biesbosch          | -            | -       | -          |

|                                                     |               |              |              |
|-----------------------------------------------------|---------------|--------------|--------------|
| Onderhoudsfonds recreatieve voorzieningen Biesbosch | -             | -            | -            |
| Onderhoudsfonds water en oevers Biesbosch           | -             | -            | -            |
| Onderhoudsfonds gebouwen Biesbosch                  | 49            | -            | 95           |
| Onderhoudsfonds Ecolodge Biesbosch                  | 5             | -            | -            |
| Onderhoudsfonds vaartuigen Biesbosch                | 30            | -            | 36           |
| Voorziening Wethouderspensioenen                    | 1.221         | -            | 245          |
| Voorzieningen GREX passiva                          | -             | -            | -            |
| Voorziening FLO Brandweer                           | 1.022         | -            | 1.039        |
| Voorziening juridische risico's                     | -             | -            | -            |
| Voorziening spaarverlof                             | 153           | -            | -            |
| Voorziening SCD transitiekosten bovenformatieven    | 5             | 1            | 40           |
| Voorziening bovenformatief afdeling FZ SCD          | -             | 57           | 3            |
| Voorziening bovenformatief ICT veranderd            | -             | 284          | 192          |
| Voorziening spaarverlof SGD 2022-2050               | 120           | -            | -            |
| <b>Totaal</b>                                       | <b>10.534</b> | <b>7.763</b> | <b>4.313</b> |



#### 5.3.4.2.1 Staat van voorzieningen

De volledige specificatie van de voorzieningen.

| Voorzieningen                                                               | Boekwaarde<br>1-1-2024 | Toevoeging | Vrijval | Aanwending | Boekwaarde<br>31-12-2024 |
|-----------------------------------------------------------------------------|------------------------|------------|---------|------------|--------------------------|
| <b>Voorziening voor verplichtingen, verliezen, risico's</b>                 |                        |            |         |            |                          |
| Voorziening Wethouderspensioenen                                            | 4.916.367              | 1.220.643  | -       | 245.491    | 5.891.519                |
| Voorzieningen GREX passiva                                                  | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| Voorziening FLO Brandweer                                                   | 10.894.864             | 1.022.000  | -       | 1.039.141  | 10.877.724               |
| Voorziening ROM InnovationQuarter B.V.                                      | 190.831                | 5.140      | 1.392   | 39.531     | 155.047                  |
| Voorziening SCD transitiekosten bovenformatieven                            | 231.688                | -          | 57.245  | 2.895      | 171.548                  |
| Voorziening bovenformatief afdeling FZ SCD                                  | 1.029.266              | -          | 284.336 | 191.797    | 553.133                  |
| Voorziening spaarverlof                                                     | 319.082                | 153.239    | -       | -          | 472.322                  |
| Voorziening bovenformatief ICT veranderd                                    | 244.077                | 120.235    | -       | -          | 364.312                  |
| Voorziening Dividend ROM InnovationQuarter B.V.V                            | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| <b>Onderhoudsegalisatievoorzieningen</b>                                    |                        |            |         |            | -                        |
| Onderhoudsfonds vaartuigen Biesbosch                                        | 76.966                 | 30.191     | -       | 35.920     | 71.237                   |
| Onderhoudsvoorziening Sportboulevard                                        | 2.718.823              | 3.057.940  | 193.151 | 2.108.032  | 3.475.580                |
| Onderhoudsvoorziening Havens                                                | 0                      | -          | -       | -          | 0                        |
| Onderhoudsvoorziening Sportvelden                                           | 2.226.703              | 531.846    | 113.000 | 554.859    | 2.090.689                |
| Onderhoudsvoorziening VGB                                                   | -                      | 8-         | -       | 8-         | -                        |
| Onderhoudsfonds gras en beplanting Biesbosch                                | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| Onderhoudsfonds infrastructuur Biesbosch                                    | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| Onderhoudsfonds recreatieve voorzieningen Biesbosch                         | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| Onderhoudsfonds water en oevers Biesbosch                                   | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| Onderhoudsfonds gebouwen Biesbosch                                          | 172.752                | 48.953     | -       | 94.994     | 126.711                  |
| Onderhoudsfonds Ecolodge Biesbosch                                          | 21.872                 | 5.300      | -       | -          | 27.172                   |
| Voorziening baggeren                                                        | -                      | -          | -       | -          | -                        |
| <b>Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting</b> |                        |            |         |            |                          |
| Voorziening erfstellingen, legaten en schenkingen                           | 0                      | -          | -       | -          | 0                        |
| Voorziening afkoopsommen Essenhof                                           | 2.452.112              | 332.994    | 242.870 |            | 2.542.235                |
| Voorziening rioolexploitatie (art.44 lid 2)                                 | 25.763                 | 224.973    | -       | -          | 250.736                  |
| Voorziening legaat Huis van Gijn                                            | 181.094                | -          | -       | -          | 181.094                  |



| Bijdrage aan een toekomstige vervangingsinvestering, waarvoor een heffing wordt geheven |                   |                   |                  |                  |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|------------------|------------------|-------------------|
| Rioolheffing spaarvoorziening (art.44 lid 1d)                                           | 3.089.736         | 3.781.183         | 6.870.919        |                  | 0                 |
| <b>Totaal</b>                                                                           | <b>28.792.202</b> | <b>10.534.000</b> | <b>7.762.913</b> | <b>4.312.651</b> | <b>27.250.638</b> |

#### 5.3.4.2.2 Toelichting aard en doel voorzieningen

Algemeen geldt dat het doel van het treffen van voorzieningen is dat de gemeente in de toekomst kan voldoen aan financiële verplichtingen en dat duidelijk is wat voor invloed dat heeft op de financiële positie van de gemeente.

##### *Onderhoudsvoorzieningen*

De gemeente kent diverse onderhoudsvoorzieningen met als doel het opvangen van de schommelingen in de lasten van het onderhoud.

##### *Voorziening GREX passiva*

Deze voorziening heeft tot doel om de nog te betalen kosten van afgesloten BIE's te kunnen betalen. De kosten zijn reeds ten laste van de betreffende BIE gebracht om tot een eindresultaat te komen.

##### *Voorziening wethouderspensioenen*

De voorziening voorziet in het voldoen aan de te verwachten toekomstige verplichtingen voor de pensioenaanspraken van wethouders. De voorziening blijft in stand totdat de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers is geregeld.

##### *Voorziening FLO Brandweer*

Deze voorziening dekt de kosten die de Veiligheidsregio ZHZ jaarlijks aan Dordrecht door belast voor functioneel leeftijdsontslag (FLO) voor voormalig Dordts brandweerpersoneel.

##### *Voorziening juridische risico's*

De gemeente wordt geconfronteerd met de toenemende juridificering van de samenleving. Steeds vaker eisen bedrijven en burgers schadevergoeding indien voor hen nadelige gemeentelijke besluiten door de rechter worden vernietigd. Deze voorziening dekt de lasten die uit juridische risico's voortkomen.

##### *Voorziening erfstellingen, legaten en schenkingen*

Deze voorziening heeft primair als doel het doen van aankopen ten behoeve van de collectie, tenzij de externe voedingsbron (legataris of schenker) een andere doelstelling aan de besteding van de bijdrage heeft meegegeven.

##### *Voorziening afkoopsommen Essenhof*

De voorziening dekt de toekomstige, jaarlijkse onderhoudslasten aan de graven. De voorziening wordt gevoed door vooruitontvangen afkoopsommen van burgers.

#### *Voorziening rioolexploitatie en Rioolheffing spaarvoorziening*

Sinds 2014 is er sprake van gewijzigde BBV regelgeving met betrekking tot riolering. In de huidige voorziening zijn de onbenutte kapitaallasten toegevoegd voor toekomstige investeringen. Vanaf 2016 wordt naar aanleiding van het nieuwe GRP (gemeentelijk rioleringsplan) extra gespaard voor toekomstige vervangingsinvesteringen.

#### *Voorziening legaat Huis van Gijn*

Deze voorziening heeft tot doel bij te dragen aan de instandhouding en uitbreiding van collectie en inventaris van Huis van Gijn.

#### *Voorziening baggeren*

Het doel van deze voorziening is de kosten van baggerwerkzaamheden die worden uitgevoerd in samenwerking met het waterschap gelijkmatig te verdelen.

#### *Voorziening spaarverlof*

Conform BBV-regelgeving is de voorziening gevormd voor arbeid gerelateerde verplichtingen in de vorm van het volgens de cao opgebouwde spaarverlof. Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet.

#### *Voorziening SGD transitiekosten bovenformatieven*

Deze voorziening dekt de kosten van personeel dat bij de reorganisatie van facilitaire taken van het SCD in 2015, boven-formatief is gesteld. Het betreft hier dekking van de kosten voor de periode 'van werk naar werk', de eventueel aanvullende WW kosten alsmede de begeleidings- en re-integratie-kosten.

#### *Voorziening bovenformatief afdeling FZ SGD*

Deze voorziening dekt de kosten van personeel dat bij de reorganisatie van facilitaire taken van het SCD in 2015, boven-formatief is gesteld. Het betreft hier dekking van de kosten voor de periode 'van werk naar werk', de eventueel aanvullende WW kosten alsmede de begeleidings- en re-integratie-kosten.

#### *Voorziening bovenformatief ICT verandert*

Deze voorziening dekt de kosten van personeel dat bij de outsourcing van ICT dienstverlening in 2021, boven-formatief is gesteld. Het betreft hier dekking van de kosten voor de periode 'van werk naar werk', de eventueel aanvullende WW kosten alsmede de begeleidings- en re-integratie-kosten.

#### *Onderhoudsfonds gebouwen Biesbosch*

Deze voorziening heeft als doel het opvangen van de schommelingen in de lasten van het planmatig onderhoud aan de gebouwen in de Hollandse Biesbosch. Het betreft het Biesboschcentrum, twee dienstwoningen en overig vastgoed.

#### *Onderhoudsfonds vaartuigen Biesbosch*

Deze voorziening heeft als doel het opvangen van de schommelingen in de lasten van het onderhoud aan de vaartuigen van het Biesboschcentrum. Het gaat onder andere om vervanging van de accu's en aandrijving, stralen en coaten en keuringen met hellingbeurt.

#### *Onderhoudsfonds infrastructuur Biesbosch; Onderhoudsfonds recreatieve voorzieningen; Onderhoudsfonds water en oevers Biesbosch en*

#### *Onderhoudsfonds Ecolodge Biesbosch*

Deze onderhoudsvoorzieningen zijn met de invlechting van het Parkschap de Biesbosch overgekomen naar de gemeente Dordrecht en geïntegreerd in de reguliere betreffende begrotingsonderdelen waardoor ze zijn komen te vervallen.

### **5.3.4.3 Vaste schulden met rentetypische looptijd van één jaar of langer**

Onder vaste schulden worden verstaan de schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt.

| <b>Vaste schulden met een looptijd &gt; 1 jaar</b>                          | <b>1-1-2024</b>    | <b>31-12-2024</b>  |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------|--------------------|
| <i>Obligatieleningen</i>                                                    |                    |                    |
| <i>Onderhandse leningen van</i>                                             |                    |                    |
| - binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen                  |                    |                    |
| - binnenlandse banken en overige financiële instellingen                    | 206.942.000        | 254.206.000        |
| - binnenlandse bedrijven                                                    | -                  | -                  |
| - openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)                                      | -                  | -                  |
| - overige binnenlandse sectoren                                             | -                  | -                  |
| - buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren | -                  | -                  |
| <b>Subtotaal</b>                                                            | <b>206.942.000</b> | <b>254.206.000</b> |
| <i>Door derden belegden gelden</i>                                          | -                  | -                  |
| <i>Waarborgsommen</i>                                                       | -                  | -                  |
| <b>Totaal</b>                                                               | <b>206.942.000</b> | <b>254.206.000</b> |

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2024. Deze leningenportefeuille ging in 2024 gepaard met in totaal € 6,1 miljoen aan rentelasten, waarvan € 2 miljoen betrekking heeft op doorverstrekte leningen en projectfinancieringen.

| <b>Verloop vaste schulden</b> | <b>Boekwaarde<br/>1-1-2024</b> | <b>Vermeerderingen</b> | <b>Aflossingen</b> | <b>Boekwaarde<br/>31-12-2024</b> |
|-------------------------------|--------------------------------|------------------------|--------------------|----------------------------------|
| Obligatieleningen             |                                |                        | -                  | -                                |
| Onderhandse leningen          | 206.942.000                    | 89.250.000             | 41.985.777         | 254.206.223                      |
| Door derden belegde gelden    | -                              |                        | -                  | -                                |
| Waarborgsommen                | -                              | -                      | -                  | -                                |
| <b>Totaal</b>                 | <b>206.942.000</b>             | <b>89.250.000</b>      | <b>41.985.777</b>  | <b>254.206.223</b>               |

In 2022 zijn vier leningen aangetrokken voor het Dordthuis voor in totaal € 110 miljoen, waarvan één lening van € 65 miljoen is ontvangen in 2024. De totale aflossing in 2024 is € 42 miljoen afgerond waarvan een fixe lening is afgelost van de BNG.

### 5.3.5 Vlottende passiva

Vlottende schulden zijn alle crediteuren en het rood staan op de bank. De overlopende passiva zijn vooraf ontvangen bedragen, die betrekking hebben op het volgende jaar.

Onder de vlottende passiva zijn in de balans opgenomen:

| <b>Vlottende passiva</b>     | <b>1-1-2024</b>    | <b>31-12-2024</b>  |
|------------------------------|--------------------|--------------------|
| Schulden korter dan een jaar | 22.250.000         | 26.026.000         |
| Overlopende passiva          | 125.450.000        | 202.570.000        |
| <b>Totaal</b>                | <b>147.700.000</b> | <b>228.596.000</b> |

#### 5.3.5.1 Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd van één jaar of korter

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

| <b>Schulden korter dan een jaar</b>  | <b>1-1-2024</b>   | <b>31-12-2024</b> |
|--------------------------------------|-------------------|-------------------|
| Kasgeldleningen aangegaan bij        |                   |                   |
| Openbare lichamen (art. 1a Wet Fido) | -                 | -                 |
| Overige Kasgeldleningen              |                   | -                 |
| Bank- en girosaldi                   | -                 | 1.756.000         |
| Overige schulden                     | 22.250.000        | 24.270.000        |
| <b>Totaal</b>                        | <b>22.250.000</b> | <b>26.026.000</b> |

### 5.3.5.2 Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva worden verplichtingen opgenomen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.

Het saldo van de post overlopende passiva is als volgt opgebouwd. De balanscategorie 'bouwgronden in exploitatie' (BIE) is op grond van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) gesplitst met ingang van 1 januari 2016. Dit betekent dat gemeenten BIE's deels moeten herrubriceren van de voorraden naar de overlopende passiva.

| Overlopende passiva                               | 1-1-2024           | 31-12-2024         |
|---------------------------------------------------|--------------------|--------------------|
| Vooruitontvangen bedragen van NL- en EU-overheden | 64.050.000         | 140.470.000        |
| Overige vooruit ontvangen bedragen                | 6.335.000          | 6.558.000          |
| Nog te betalen bedragen, verplichtingen           | 55.065.000         | 55.542.000         |
| <b>Totaal</b>                                     | <b>125.450.000</b> | <b>202.570.000</b> |

#### *Vooruitontvangen bedragen van NL- en EU-overheden*

De ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten in volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

| Verloop vooruitontvangen voorschotbedragen Europese en Nederlandse overheidslichamen | Saldo 1-1-2024 | Ontvangen bedragen | Saldo 31-12-2024 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----------------|--------------------|------------------|
| <b>EU</b>                                                                            |                |                    |                  |
| Life IP Kans Spuiboulevard                                                           | 206.144        | 154.463            | 206.144          |
| EU funding Biodiv Cities part r1                                                     | 185.925        |                    | 185.925          |
| <b>Rijk</b>                                                                          |                |                    |                  |
| A21 - SPUK Jeugdcriminaliteit                                                        | 768.875        | 1.305.000          | 1.089.452        |
| B2 - Toeslagenproblematiek hulp gedupeerden                                          | 1.487.437      |                    | 1.487.437        |
| C105 - SPUK Startbouwimpuls                                                          | 887.490        |                    | 387.496          |
| C109 - Volkshuisvestingsfonds (VHF) Crabbehof                                        | 0              | 17.061.638         |                  |
| C109 - Volkshuisvestingsfonds (VHF) Krispijn                                         | 0              | 8.000.250          |                  |
| C25 - BIRK Subsidie, project Maasterras                                              | 391.917        |                    | 391.917          |
| C32 - SPUK ventilatie in scholen                                                     | 985.275        |                    | 985.275          |

|                                                                                                 |            |            |           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|------------|-----------|------------|
| C55 - Aanpak Energiearmoede                                                                     | 1.404.108  |            | 960.910   | 443.198    |
| C75 - Regiodeal                                                                                 | 10.248.741 |            | 1.724.883 | 8.523.858  |
| C9 - Maasterras/Weeskinderdijk 3e tranche Woningimpuls                                          | 4.080.546  |            |           | 4.080.546  |
| C9 - Woningbouw impuls Spuiboulevard 2e tranche                                                 | 3.525.817  |            |           | 3.525.817  |
| C95 - Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie                                                | 111.395    | 217.064    | 328.459   | 0          |
| D10 - Wet Educatie en beroepsonderwijs (WEB)                                                    | 362.980    | 1.600.517  | 1.563.368 | 400.129    |
| D12 - Regionaal Meld & Coördinatiepunt 2023                                                     | 507.478    | 1.315.662  | 1.623.388 | 199.752    |
| D12A - Regionale VSV subsidie 2021 Da Vinci College                                             | 317.804    | 594.197    | 680.699   | 231.302    |
| D14 - Nationaal Onderwijs Programma                                                             | 1.145.211  |            | 859.379   | 285.832    |
| D19 - SPUK Crisis Oekraïne onderwijshuisvesting                                                 | 0          |            |           | 0          |
| D21 - SPUK impuls jongerencultuur 2023                                                          | 302.700    | 294.700    | 302.989   | 294.411    |
| D22 - Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters (NIEUW) | 63.000     |            | 63.000    | 0          |
| D23 - SPUK lokale bieb voorziening D23 (NIEUW)                                                  | 211.206    | 175.838    |           | 387.044    |
| D8 - Onderwijs Achterstandenbeleid 2023                                                         | 438.980    | 7.416.677  | 6.086.366 | 1.769.291  |
| DUMAVA - Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed voorschot 2023                                       | 9.459      |            | 0         | 9.459      |
| DUMAVA Dalmeyerplein                                                                            | 15.021     |            | 15.021    | 0          |
| DUMAVA Kerkeplaat                                                                               | 0          |            | 89.459    | -89.459    |
| DUMAVA Sportboulevard stadsverwarming                                                           | 76.748     |            | 76.748    | 0          |
| DUMAVA Sportboulevard verlichting                                                               | 112.958    |            | 112.958   | 0          |
| DUMAVA Sportboulevard zonnepanelen                                                              | 396.835    |            | 396.835   | 0          |
| E104 - SPUK WKTb1                                                                               | 11.747.323 | 12.763.568 |           | 24.510.891 |
| E110 Mobiliteitsbudget                                                                          | 0          | 21.365.342 |           | 21.365.342 |
| E113 - Historische Spoedopgaven 2024-2030                                                       | 0          | 520.706    |           | 520.706    |
| E113 - Tijdelijke regeling uitkering bodem                                                      | 0          | 1.342.353  |           | 1.342.353  |
| E116 - Eenmalige specifieke uitkering NGF-project NL2120 Gemeente Dordrecht                     | 0          | 270.539    | 15.283    | 255.256    |
| E3 - Geluidsan Brouwersdijk                                                                     | 0          | 184.360    |           | 184.360    |
| E44 - Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027                                      | 1.085.343  |            | 490.788   | 594.555    |
| E53 - Scherp vergunnen - Verbeteren Luchtkwaliteit                                              | 17.012     |            |           | 17.012     |
| E58 - SPUK Diffuus Lood                                                                         | 489.052    |            | 208.204   | 280.848    |

|                                                                                  |           |            |           |            |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----------|------------|-----------|------------|
| E58 - SPUK PFAS                                                                  | 2.245.919 |            | 1.291.575 | 954.345    |
| E83 - SPUK Bodem 2022                                                            | 0         |            |           | 0          |
| E97 - SPUK Bodem 2023                                                            | 196.757   |            | 195.121   | 1.636      |
| F20 - SPUK Impuls Winkelgebieden (NIEUW)                                         | 382.622   | 353.188    |           | 735.810    |
| F51 - Actieagenda MKB dienstverlening                                            | 0         | 150.000    |           | 150.000    |
| G10 - SPUK Inburgering                                                           | 1.105.541 | 2.808.102  | 967.696   | 2.945.947  |
| G12 - kwijtschelding schulden SZW in verband met de<br>hersteloperatie toeslagen |           |            | -75.607   | 75.607     |
| G13 - SPUK Onderwijsroute                                                        | 92.376    | 108.293    | 108.293   | 92.376     |
| H12 - SPUK Preventieakkoord                                                      | 35.294    |            | 35.294    | 0          |
| H2 - Regeling Schone Lucht pilot Electriche Minibus                              | 80.000    |            |           | 80.000     |
| H30 - Brede SPUK H30 Schuif GALA                                                 | 226.253   | 1.505.956  | 1.732.209 | 0          |
| H30 - Lokale Sportakkoord                                                        | 19.494    | 101.019    | 120.513   | 0          |
| H30 - SPUK Breed Combinatiefuncties                                              | 112.265   | 691.583    | 803.848   | 0          |
| H8 - SPUK lokale Sportakkoord en leefstijlinterventies                           | 0         |            |           | 0          |
| Interventie Integratie Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA)                 | 477.950   | 392.640    | 335.029   | 535.561    |
| J100 (C100) - SPUK kansrijke wijk C100                                           | 1.696.448 | 2.558.754  | 2.069.347 | 2.185.855  |
| J106 (C106) - Gebiedsbudget Won.bouw 2023                                        | 3.603.306 |            |           | 3.603.306  |
| J209 (C209) - Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen Huis en<br>Haard A16         | 196.000   |            |           | 196.000    |
| J209 (C209) - Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen RHA<br>Thureborgh            | 0         | 1.908.000  |           | 1.908.000  |
| J4 Regiodeal 5e tranche                                                          | 0         | 12.052.172 |           | 12.052.172 |
| J94 (C94) - NIP Middelen LIA                                                     | 2.451.148 | 5.624.080  | 346.981   | 7.728.247  |
| K28 (F28) - SPUK CDOKE en Stadslogistiek                                         | 1.617.326 | 2.928.404  | 2.085.255 | 2.460.475  |
| M16 (A16) - Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne                      | 0         | 6.452.081  | 6.452.081 | 0          |
| Maatschappelijke Diensttijd (MDT 2024)                                           | 0         | 327.083    |           | 327.083    |
| Pilot Re-integratieofficier Dordrecht                                            | 347.667   |            | 347.667   | 0          |
| Tijdelijke stimulering woningbouw, 2e tranche) Overkampzone                      | 825.000   |            |           | 825.000    |
| Verkeerslawaaï                                                                   | 231.150   |            | -309.633  | 540.783    |
| <b>Overige NL Overheden</b>                                                      |           |            |           |            |
| Animatie Elizabethspanelen                                                       | 0         |            |           | 0          |

|                                                                                       |         |           |         |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|---------|-----------|---------|-----------|
| Biesbosch Samenwerking (Nieuw)                                                        | 0       |           |         | 0         |
| Corona Toegangs Bewijzen                                                              | 130.475 |           | 130.475 | 0         |
| Crabbehof West C41B                                                                   | 62.336  |           |         | 62.336    |
| Duurzaam Drechtsteden Kil III (Nieuw)                                                 | 0       |           |         | 0         |
| Fietsenstalling Krispijnse Zijde (Nieuw)                                              | 0       |           |         | 0         |
| Fietsenstalling Stadspolder                                                           | 118.813 | 118.813   | 118.813 | 118.813   |
| Grip op Onbegrip                                                                      |         | 58.645    |         | 58.645    |
| Herinrichting Charlotte de Bourbonstraat Witte Dorp (Nieuw)                           | 250.000 |           |         | 250.000   |
| Inzake MBO aanpak                                                                     | 36.151  |           | 36.151  | 0         |
| Knelpuntenpot Crabbehof                                                               | 396.374 | 291.059   | 708.710 | -21.277   |
| Kwaliteitsimpuls NDB                                                                  | 150.000 | 82.509    | 150.000 | 82.509    |
| Merwedeheuvel (Nieuw)                                                                 | 14.465  | 1.423     | 14.465  | 1.423     |
| Ontwikkelagenda MT Netwerk - Jeugd                                                    | 230.517 |           | 230.517 | 0         |
| Project Leerpark Campusontwikkeling                                                   | 969.767 | 1.596.954 | 969.767 | 1.596.954 |
| Sanering Verkeerslawaa en maatregelen bij woningen                                    | 382.500 |           | 382.500 | 0         |
| Sportpark Reeweg/Schenkeldijk                                                         | 0       |           |         | 0         |
| Subsidie SPUK A21 SOJ                                                                 | 90.000  |           | 90.000  | 0         |
| Subsidie voor communicatie/projecten in NL Delta gebied                               | 7.618   |           |         | 7.618     |
| Versnelling Woningbouw Spoorzone Ontwikkeld gebied Maasterras CS (Nieuw) deel II C41B | 0       |           |         | 0         |
| ZonMW_MDT                                                                             | 25.627  | 85.634    | 25.627  | 85.634    |
| ZonMW                                                                                 | 444.000 | 826.000   | 444.000 | 826.000   |
| Subsidieregeling instandhouding Monumenten (SIM)                                      | 178.509 | 105.076   | 115.025 | 168.560   |
| DUMAVA - Baanhoekweg                                                                  |         | 18.032    |         | 18.032    |
| DUMAVA - Dalmeyerplein                                                                |         | 14.524    |         | 14.524    |
| DUMAVA - De Savornin Lohmanweg                                                        |         | 18.938    |         | 18.938    |
| DUMAVA - Kerkeplaat                                                                   |         | 89.043    |         | 89.043    |
| DUMAVA - Maria Montessorilaan                                                         |         | 19.626    |         | 19.626    |
| DUMAVA - Museumstraat                                                                 |         | 203.952   |         | 203.952   |
| DUMAVA - Nassauweg                                                                    |         | 40.436    |         | 40.436    |



|                               |                   |                    |                   |                    |
|-------------------------------|-------------------|--------------------|-------------------|--------------------|
| DUMAVA - Nieuwe Haven         |                   | 138.411            |                   | 138.411            |
| DUMAVA - Singel               |                   | 30.837             |                   | 30.837             |
| DUMAVA - Sint Jorisweg        |                   | 30.464             |                   | 30.464             |
| DUMAVA - Sportboulevard       |                   | 100.096            |                   | 100.096            |
| DUMAVA - v/d Broek-erf        |                   | 15.072             |                   | 15.072             |
| Regionale projecten portfolio | 3.037.629         | 1.917.184          | 1.673.170         | 3.281.643          |
| <b>Totaal</b>                 | <b>64.050.000</b> | <b>118.346.956</b> | <b>41.927.272</b> | <b>140.470.000</b> |

#### *Regionale projecten portfolio RPP*

De overlopende post Regionale projecten portfolio RPP bedraagt per jaareinde € 3.282.000. Dit betreft vooruit ontvangen bedragen voor projecten waar regionale afspraken ook opgenomen onder liggen (regionale samenwerkingsovereenkomsten). Hierin is het aandeel van Dordrecht van € 1.344.000 ook opgenomen.

#### *Overige vooruit ontvangen bedragen*

Hierin is ook vanuit de SGD een saldo opgenomen van € 1.458.000. Dit betreft vooruit ontvangen bedragen voor dienstverlening waar regionale afspraken onder liggen (regionale samenwerkingsovereenkomsten). Hierin is het aandeel van Dordrecht van € 763.000 ook opgenomen.

#### *Nog te betalen bedragen, verplichtingen*

Dit betreft nog te betalen bedragen die ten laste van het dienstjaar 2024 zijn gebracht, doch waarvan de facturen in de loop van 2025 zijn ontvangen en betaalbaar gesteld. Deze posten worden in 2025 afgewikkeld.

### **5.3.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen**

Gemeenten zijn verplicht om eventuele tekorten van gemeenschappelijke regelingen aan te zuiveren, ongeacht de oorzaak hiervan. Dit is onderdeel van het algemene risico dat de gemeenten nemen door samen te werken, waardoor opnemingen in het risicoprofiel relevanter is. Per eind 2024 stond de gemeente borg voor ruim € 706 miljoen. Ten opzichte van eind 2023 is dit een toename van ruim € 52,5 miljoen. Deze stijging komt vrijwel geheel voort uit het door woningcorporaties aantrekken van door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw gegarandeerde leningen. De gemeente neemt hiervoor een achtervangpositie in. In de achtervangpositie WSW zit voor € 3.669.541 per 31-12 aan leningen inbegrepen die door gemeente Dordrecht zelf zijn verstrekt. Deze leningen zijn opgenomen onder de financiële vaste activa.

Voor een nadere uiteenzetting rond borgstellingen wordt verwezen naar de [Financieringsparagraaf](#) en de in de bijlage opgenomen [Staat van Gewaarborgde geldleningen](#).

| Bedragen x € 1.000                                                       |                       |                      |                        |                 |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------|----------------------|------------------------|-----------------|
| Geldnemer                                                                | Oorspronkelijk bedrag | GewaARBorgd 1-1-2024 | GewaARBorgd 31-12-2024 | % per eind 2024 |
| <b>Garanties met direct kredietrisico</b>                                |                       |                      |                        |                 |
| HVC Alkmaar (getrapt via GR Gevudo)                                      | Diversen              | 22.595               | 20.659                 | 2,9%            |
| Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.                                    | 8.579                 | 7.255                | 7.090                  | 1,0%            |
| Sportverenigingen en stichtingen                                         | 6.052                 | 4.502                | 3.613                  | 0,5%            |
| <b>Subtotaal</b>                                                         |                       | <b>34.351</b>        | <b>31.363</b>          | <b>4,4%</b>     |
| <b>Garanties met indirect kredietrisico (achtervang waarborgfondsen)</b> |                       |                      |                        |                 |
| Achtervang Waarborgfonds Sociale Woningbouw                              | 594.919               | 619.761              | 675.255                | 95,6%           |
| <b>Totaal</b>                                                            | <b>594.919</b>        | <b>654.112</b>       | <b>706.618</b>         | <b>100%</b>     |

### Toekomstige verplichtingen

Toekomstige verplichtingen met een omvang > 5 miljoen dienen in totaal te worden aangegeven. Het totaal van de toekomstige verplichtingen met een omvang > €5 miljoen bedraagt € 180.348.020.

### Chemours

De gemeente Dordrecht heeft, samen met de gemeenten Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden, Chemours aansprakelijk gesteld voor milieuschade als gevolg van de emissie van PFAS. De doelstelling van de gemeente is om te komen tot afspraken om de uitstoot terug te brengen naar nihil, het opruimen van vervuiling en/of een schadeloosstelling. In september 2023 is door de rechtbank een tussenvonnis geveld in het voordeel van de gemeente. Naar aanleiding van deze uitspraak is de gemeente met Chemours in gesprek om te komen tot een concrete uitwerking. Dit heeft geleid tot een aanpak van herstel van moestuinen, de zwemplas Merwelanden en de instelling van een herstelfonds, waarover op dit moment gesprekken plaatsvinden. Of en in hoeverre deze uiteindelijk tot een directe financiële impact op de gemeente Dordrecht zal leiden, is op dit moment onvoldoende betrouwbaar in te schatten.

## 5.3.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Het BBV schrijft voor dat inzichten van belang voor de financiële positie, dienen te worden verwerkt in de jaarrekening, ook als deze inzichten zijn verkregen na 31 december, maar vóór het vaststellen van de jaarstukken. Gebeurtenissen na balansdatum moeten in de jaarstukken worden verwerkt als ze nadere informatie geven over de nadere informatie per balansdatum.

Als de gebeurtenissen geen nadere informatie geven over de situatie op balansdatum worden de gebeurtenissen in dit onderdeel van de jaarrekening toegelicht. In 2025 is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum in relatie tot jaarrekening 2024.

## 5.4 Financiële positie en toelichting

De verantwoording van het financiële resultaat is gebonden aan wettelijke voorschriften. Per 2004 is het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) ingevoerd met als belangrijkste doelstelling transparantie in verslaglegging. Belangrijk element hierin is de wijze van verwerking van mutaties in reserves. Werden in het verleden de mutaties uit reserves meegenomen bij de bepaling van het totale financiële resultaat, vanaf 2004 worden deze mutaties afzonderlijk gepresenteerd. Het BBV spreekt over:

- Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten is exclusief geautoriseerde mutaties in reserves. In 2024 is dit resultaat afgerond € 19,6 miljoen negatief. Dit is het saldo van € 735,8 miljoen baten minus € 755,5 miljoen lasten.
- Het gerealiseerd resultaat is inclusief geautoriseerde mutaties in reserves. In 2024 is dit resultaat € 5,8 miljoen positief.

### 5.4.1 Financieel resultaat 2024

Het resultaat over het boekjaar 2024 bedraagt € 5,8 miljoen na verrekening met de diverse reserves. Dit resultaat is als volgt opgebouwd, verdeeld over de verschillende, bestuurlijk vastgestelde programma's:

| Bedragen x € 1.000                                  |                |                |               |                |                |                |
|-----------------------------------------------------|----------------|----------------|---------------|----------------|----------------|----------------|
| Programma's                                         | Lasten         |                |               | Baten          |                |                |
|                                                     | Begroot        | Werkelijk      | Verschil      | Begroot        | Werkelijk      | Verschil       |
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht              | 25.242         | 27.079         | -1.837        | 11.154         | 11.240         | -86            |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht              | 78.588         | 68.613         | 9.975         | 40.175         | 36.686         | 3.489          |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht             | 92.061         | 87.365         | 4.696         | 50.908         | 51.335         | -427           |
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht               | 350.557        | 340.848        | 9.709         | 85.098         | 84.900         | 198            |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht                     | 49.829         | 43.465         | 6.364         | 22.977         | 17.956         | 5.021          |
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht                     | 117.395        | 74.222         | 43.173        | 95.844         | 51.939         | 43.905         |
| Algemene Dekkingsmiddelen                           | 7.219          | 9.429          | -2.210        | 436.432        | 438.504        | -2.072         |
| Overhead                                            | 102.679        | 104.219        | -1.540        | 41.777         | 43.271         | -1.494         |
| Vennootschapsbelasting                              | 106            | 226            | -120          | 0              | 11             | -11            |
| Onvoorzien                                          | 0              | 0              | 0             | 0              | 0              | 0              |
| <b>Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten</b> | <b>823.676</b> | <b>755.466</b> | <b>68.210</b> | <b>784.365</b> | <b>735.842</b> | <b>48.523</b>  |
| <b>(1) Afwijking t.o.v. actuele begroting</b>       |                |                |               |                |                | <b>19.687</b>  |
| Bedragen x € 1.000                                  |                |                |               |                |                |                |
| <b>Mutatie reserves</b>                             | <b>58.133</b>  | <b>50.820</b>  | <b>7.313</b>  | <b>104.093</b> | <b>76.280</b>  | <b>27.813</b>  |
| <b>(2) Afwijking mutatie reserves</b>               |                |                |               |                |                | <b>-20.500</b> |
| <b>Totaalsaldo incl. mutatie reserves</b>           | <b>881.809</b> | <b>806.286</b> | <b>75.523</b> | <b>888.458</b> | <b>812.122</b> | <b>76.336</b>  |
| <b>Begroot resultaat</b>                            |                |                |               | <b>6.649</b>   |                |                |
| <b>Gerealiseerd resultaat (1+2)</b>                 |                |                |               |                |                | <b>5.833</b>   |

### 5.4.2 Overzicht incidentele baten en lasten

Het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) schrijft voor (artikelen 19 en 28) dat gemeenten zowel bij de begroting als bij de jaarrekening een overzicht van incidentele baten en lasten presenteren. Met behulp van dit overzicht kan worden bepaald in hoeverre de totale baten en lasten in evenwicht zijn, maar ook in hoeverre de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Het overzicht is, voor zowel raad als voor provincie, een essentieel onderdeel bij de bepaling van het structureel evenwicht van de exploitatie. Er is sprake van structurele exploitatieruimte als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Dit percentage zegt iets over de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

De uitwerking is in lijn met de [Themacirculaire incidentele baten en lasten 2015](#) van de provincie Zuid-Holland en de [Notitie structurele en incidentele baten en lasten](#) (2018) van de Commissie BBV en de [handreiking](#) daarbij uit 2021. Ook is alvast kennis genomen van de ['Notitie incidenteel-structureel'](#) uit het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van november 2023 die vanaf 2024 ingaat. In deze notitie zijn afspraken zijn vastgelegd en verduidelijkingen opgenomen over de verschillende vraagstukken die onder de noemer incidenteel/structureel worden geschaard.

In onderstaand overzicht zijn per programma de incidentele baten en lasten met een eenmalig of tijdelijk karakter opgenomen.

#### Overzicht incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

| Programma                               | Begroting 2024 |               |                | Jaarrekening 2024 |               |                |
|-----------------------------------------|----------------|---------------|----------------|-------------------|---------------|----------------|
|                                         | lasten         | baten         | saldo          | lasten            | baten         | saldo          |
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht  | 250            |               | -250           | 4.495             | 2.795         | -1.700         |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht  | 1.584          |               | -1.584         | 15.172            | 27.566        | 12.394         |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht | 1.925          |               | -1.925         | 6.963             | 2.802         | -4.161         |
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht   | 3.152          | 110           | -3.042         | 3.763             | 265           | -3.498         |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht         | 3.356          |               | -3.356         | 5.909             | 1.437         | -4.472         |
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht         | 50.365         | 49.960        | -405           | 45.867            | 24.446        | -21.421        |
| De Financiën van Dordrecht              | 4.132          | 776           | -3.356         | 3.551             | 171           | -3.380         |
| <b>Totaal</b>                           | <b>64.764</b>  | <b>50.846</b> | <b>-13.918</b> | <b>85.720</b>     | <b>59.482</b> | <b>-26.238</b> |

In onderstaande opsomming worden de incidentele bedragen uit de tabel toegelicht. Alleen posten groter dan € 100.000 zijn opgenomen, wat inhoudt dat de tabel een conservatief/voorzichtig beeld schetst, omdat de werkelijke incidentele uitgaven feitelijk hoger zijn dan nu wordt gepresenteerd.

#### Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

*Werken derden (lasten € 4.249.000, baten € 2.795.000)*

Een kostendekkende exploitatie is uitgangspunt van ons gemeentelijk beleid en de begroting. De lasten voor het op incidentele basis uitvoeren van opdrachten en werkzaamheden voor derden, zijn in 2024 niet volledig gedekt door baten.

*Ontwikkelen en inrichten van innovatieve participatie-infrastructuur (lasten € 143.000)*

De middelen voor dit project zijn bedoeld voor innovatie en het eenduidig ontwikkelen en inrichten van participatief werken en tenslotte ook de verankering hiervan. Na verankering van de nieuwe participatie-infrastructuur is het mogelijk om bij beleid en projecten de ontwikkelde werkwijze, kennis en instrumenten te benutten om participatie in de praktijk op een goede, inhoudelijke en professionele manier vorm te geven.

*Tweede kamer verkiezingen 2023 (lasten € 103.000)*

De lasten zijn incidenteel € 103.000 hoger, omdat vanwege de val van het kabinet op 23 november 2023 nieuwe Tweede Kamerverkiezingen zijn georganiseerd en hiervoor in 2024 nog nakomende kosten zijn geboekt.

#### Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

*Crisisopvang Oekraïners incl. aanloopkosten AZC (lasten € 13.990.000, baten € 27.566.000)*

Dit betreft de in 2024 gemaakte kosten voor de crisis opvang van Oekraïners en de rijksvergoeding daarvan.

#### *Cultuurprogramma (lasten € 428.000)*

Vanuit de cultuurnota 'De kracht van cultuur, voor en door iedere Dordtenaar', is nog voor 2024 budget beschikbaar voor culturele initiatieven. Het betreft onder andere een culturele impuls aan de projecten 'Broedplaats', 'Culturele ateliers', 'Pictura' en 'Hollands Diep'.

#### *Ontwikkelingskosten stadsstrand (lasten € 246.000)*

Dit project betreft de initiële aanleg van een stadsstrand (dus eenmalige kosten) en biedt de stad zo een extra faciliteit om de leefbaarheid te verbeteren.

#### *Plan van aanpak 'Kromhout' (lasten € 242.000)*

De kosten die in 2024 zijn gemaakt voor de aanpak van het aandachtsgebied Kromhout, waarvoor tot en met 2026 een tijdelijke taskforce is opgericht, zijn bedoeld om de fysieke en sociale leefbaarheid en veiligheid ter plaatse te verbeteren.

#### *Aanpak overlast (lasten € 157.000)*

Deze uitgaven zijn verbonden aan het actieplan voor specifieke gebieden, waarbij een tijdelijk interventieteam is gevormd om de kwaliteit van de leefomgeving en de veiligheid op die locaties te herstellen.

#### *Kwaliteitsimpuls Biesboschcentrum en omgeving (lasten € 109.000)*

Budget voor onderzoek en het in kaart brengen van nieuwe mogelijkheden en aanvullende activiteiten die het Biesboschcentrum en het betreffende natuur- en recreatiegebied nodig heeft om aan de toekomstige behoeften te voldoen. Het onderzoek is in 2024 opgestart en wordt naar verwachting in 2025 afgerond.

### **Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht**

#### *Opgave energietransitie (lasten € 2.957.000)*

Er is tot 2026 incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Energietransitie'. De uitgaven betreffen onder andere de uitrol van het warmtenet, duurzame opwekking en het stimuleren van energiebesparing.

#### *Milieu en sanering uit incidentele rijksbijdragen (lasten € 1.841.000, baten € 1.841.000)*

De kosten betreffen saneringsmaatregelen die uit een speciale uitkering van het Rijk (SPUK) worden bekostigd.

#### *Aanpak energiearmoede (lasten € 961.000, baten € 961.000)*

De kosten betreffen diverse maatregelen die uit een speciale uitkering van het Rijk (SPUK) worden bekostigd.

#### *Opgave prestatielijnen klimaat (lasten € 717.000)*

Er is tot 2026 incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Groenblauw'. De middelen zijn ingezet voor innovatie en stimuleringsmaatregelen op gebied van klimaatadaptatie.

#### *Campagne programma 'Schoon' (€ 487.000)*

In dit programma werd in 2024 een impuls gegeven aan de bestrijding van zwerfafval, waarbij extra activiteiten zijn uitgevoerd op het gebied gedragsverandering, aanspreken en gerichte handhaving. De campagne bestaat uit maatregelen ter verbetering van leefbaarheid en vermindering van overlast door minder/geen zwerfvuil c.q. bijplaatsingen. Onderdeel van de campagne was de pilot om binnen drie uur (drugs)-afvaldumpingen te verwijderen.

### **Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht**

#### *Verplaatsen voetbalvereniging 'Dubbeldam' (lasten € 852.000)*

Betreft subsidie en schadeloosstelling voor de verplaatsing van v.v. Dubbeldam op het sportpark Schenkeldijk. In 2025 zal de afronding (subsidievaststelling) plaatsvinden.

#### *Innovatieve interventies in het sociaal domein (lasten € 804.000)*

Dit betreffen tijdelijke interventies in het voorveld in het sociaal domein gedekt uit incidentele middelen met als uiteindelijk doel, dat de kosten aan de zwaardere (jeugd-) zorg c.q. maatwerkvoorzieningen WMO op lange termijn verminderen of minder hard stijgen. De impuls bestaat onder andere uit de projecten met einddatum 2026 inzake:

- eenzaamheid tegengaan in de wijken Crabbehof en Wielwijk.
- extra inzet bij clientondersteuning, zodat inwoners sneller en passender de weg naar zorg (WMO, jeugdhulp, WLZ) kunnen vinden.
- onderzoek- en ontwikkeldiensten bij de sociale wijkteams (zoals armoedeprogramma's Schouders onder stress en Vroeg Eropaf, ruimere openingstijden en extra programmering bij ontmoetingsplekken, jongerenwerk op scholen).
- ontmoetingsplekken in de wijk (zoals verbouwing De Nieuwe Stoof en tijdelijke programmering Het Polderwiel).
- uitvoeringsbudget voor sociaal pontonniers om alternatieve maatwerk-oplossingen op het sociaal domein te regelen.

#### *Programmalijnen armoedebelied en minimaregelingen (lasten € 703.000)*

Het kabinet laat het op dit moment afweten om inwoners aan de financiële onderkant van de samenleving te voorzien in voldoende bestaansmiddelen. Uitkeringen en minimumloon zijn onvoldoende om in eerste levensbehoeften te voorzien. Alleen de Rijksoverheid heeft het mandaat en de instrumenten om dit structureel te repareren. Vanuit incidentele middelen kiest de gemeente Dordrecht ervoor om tijdelijk (tot en met 2026) de minima- en armoederegelingen te intensiveren met verschillende projecten en programmalijnen.

#### *Ontwikkelagenda Netwerk MT-Jeugd (lasten € 328.000, baten € 265.000)*

Dordrecht is penvoerder voor de regionale ontwikkelopgaven op het gebied van jeugdhulp. Deze opgaven worden/zijn door het Netwerk MT Jeugd opgepakt t/m 2024.

#### *Incidentele bijdragen aan sportevenementen en -verenigingen (lasten € 236.000)*

De uitgaven betreffen incidentele bijdragen aan derden zonder sprake van een wettelijke taak, zoals een bijdrage aan een pilot gratis schoolzwemmen en sporten onder leiding van een buurtsportcoach.

#### *Inrichting 'No-label plekken' (lasten € 192.000)*

Een no label-plek is een laagdrempelige, beschikingsvrije algemene voorziening gericht op zeer kwetsbare inwoners die, onder huidige wettelijke kaders, tussen de wal en het schip raken. De gemeente wil met de 'no label-plekken' op een vernieuwende manier mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt activeren en hun kansen op een betaalde baan vergroten met als bijkomend voordeel dat ook de levendigheid in de wijk vergroot wordt.

#### *Project 'Glansrijke toekomst' (lasten € 161.000)*

De huidige arbeidsmarkt vraagt om inzet van alle talenten. Dordrecht maakt zich hard om de aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt soepel te laten verlopen. Vanuit de agenda 2030 zorgen we ervoor dat jongeren een glansrijke toekomst tegemoet gaan door al vroeg in te zetten op vaardigheden en competenties die later goed van pas komen en jongeren in staat stellen regie te voeren over hun eigen ontwikkeling. Jongeren worden gestimuleerd om te kiezen voor opleidingen die zich richten op de arbeidsmarkt in onze regio. Het project 'Glansrijke Toekomst' loopt in de periode 2023-2025.

#### *Sociale projecten LHBTI-gemeenschap en de opgave 'Inclusiviteit' (lasten € 146.000)*

Dit betreft op incidentele basis geleverde gemeentelijke ondersteuning aan sociale initiatieven die zich richten op de LHBTI-gemeenschap en de opgave 'Inclusiviteit'. Deze ondersteuning omvat zowel financiële bijdragen als beleidsmatige begeleiding, afgestemd op de specifieke behoeften en uitdagingen van de doelgroepen.

*Openbaar vervoer voor financieel kwetsbare inwoners (lasten € 116.000)*

In de periode 2023 t/m 2026 biedt de gemeente Dordrecht aan inwoners met een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum gratis openbaar vervoer in daluren voor AOW'ers en 40% korting voor openbaar vervoer in daluren voor volwassen niet-AOW'ers aan.

*Afbouw statushouders (lasten € 113.000)*

Statushouders die tot 2022 ingestroomd zijn vallen niet onder de nieuwe inburgeringswet die op 1 januari 2022 van start is gegaan (en vallen dus buiten de nieuwe financiering). Tot 1-1-2022 werden deze kosten gedekt uit rijksmiddelen voor inburgering voor deze groep. Statushouders doorlopen een inburgeringstraject van maximaal drie jaar, waarin begeleidingskosten gemaakt worden (dus instromers uit 2021 zitten nog tot en met 2024 in het traject). Om deze aflopende kosten te dekken zijn in 2023 en 2024 incidentele middelen beschikbaar.

*Subsidieregeling nieuwbouw en renovatie sportaccommodaties (lasten € 112.000)*

Tot en met 2026 zijn tijdelijk en eenmalig middelen beschikbaar gesteld om sportverenigingen te helpen hun accommodatie te vernieuwen of te renoveren volgens een '1/3e regeling' (subsidie, lening en eigen middelen).

**Lerend en Ondernemend Dordrecht**

*Dordts leerprogramma (lasten € 3.297.000)*

Met het Dordts leerprogramma (DLP) wordt in de periode 2022-2026 subsidie verstrekt voor activiteiten met een eenmalig of projectmatig karakter om buiten schooltijd de ontwikkelachterstand bij leerlingen (van 0-12 jaar) in 11 specifieke onderwijsinstellingen in Dordrecht weg te werken.

*Ventilatie in scholen (lasten € 985.000, baten € 985.000)*

Het Rijk heft een specifieke uitkering voor Ventilatie in Scholen (SUVIS) ingesteld om scholen tegemoet te komen in de kosten van het verbeteren van de ventilatie in de schoolgebouwen. Deze subsidie vergoedt 30% van de kosten. De gemeente en Arcade dekken de overige 70%. De gemeente ontvangt de eerst de subsidie en betaalt deze vervolgens door aan Arcade.

*Afrekening met Arcade en scholen (lasten € 665.000, baten € 452.000)*

Vanwege de doordecentralisatie van het primair (speciaal) onderwijs zijn geen baten en lasten meer begroot voor de scholen. Per 1/1/2021 is het grootste deel van de schoolgebouwen voor het primair- en primair speciaal onderwijs overgedragen aan Arcade. Een deel van de lasten en baten ijlt na en/of zijn nog via de gemeente gelopen en afgerekend met Arcade. Enkele scholen zullen nog worden overgedragen. Ook deze baten en lasten lopen nog via de gemeentelijke begroting.

*Afrekening bijdrage Coöperatie Leerfabriek over de jaren 2021 tot en met 2024 (lasten € 379.000)*

Op basis van de (concept)-jaarrekeningen 2021-2024 van de Coöperatie Duurzaamheidsfabriek was deze extra bijdrage over de afgelopen jaren onvermijdelijk. De coöperatie heeft geen eigen vermogen. Het financieel tekort is in gelijke mate tussen de leden (gemeente Dordrecht en Da Vinci) verdeeld.

*Campusontwikkeling (lasten € 253.000)*

Om een campus op het leerpark te realiseren is een projectsubsidie beschikbaar voor de Dordrecht Academy (hoger onderwijs).

*Stimuleren MKB (lasten € 115.000)*

Het project betreft een impuls om de verbinding met ondernemers te versterken en de zichtbaarheid van de gemeentelijke activiteiten in het ondersteunen en faciliteren te vergroten. Concreet gaat het om de organisatie van een MKB-dag en diverse andere themabijeenkomsten en het doorontwikkelen van het 'WeDo platform' tot een website.

#### *Smart society (lasten € 111.000)*

Deze collegeperiode vindt onderzoek plaats hoe digitalisering en data gestuurd werken, kansen bieden bij de aanpak van maatschappelijke opgaven. Dit gebeurt samen met partners door middel van pilots en innovatieve experimenten. Het onderzoekstraject loopt tot 2026 en zal afgesloten worden met een plan van aanpak en eventueel een meerjarig investeringsplan.

#### *Opgave human capital (€ 104.000)*

Voor de jaren 2024-2026 is incidenteel budget beschikbaar voor de opgave 'Human capital & arbeidsmarkt' als extra impuls bij het bereiken van onbenut arbeidspotentieel met een uitvoeringsprogramma en een tijdelijke bijdrage aan de stichting Maatschappelijk Betrokken Ondernemen Dordrecht (MBO).

### **Bouwend en Bereikbaar Dordrecht**

#### *Grondexploitaties (lasten € 21.540.000, baten € 8.182.000)*

Op basis van het verloop van grondexploitaties worden de winstnames bij het afsluiten van een grondexploitatie gestort in de algemene reserve grondbedrijf. Conform de handreiking van de provincies is hier per definitie sprake van incidentele posten.

#### *Grondexploitaties - mutatie balanspost voorraden (lasten € 19.918.000, baten € 16.264.000)*

De mutatie met de balanspost voorraden wordt conform de regelgeving afzonderlijk opgenomen.

#### *Project fietsenstalling Zuidelijk Stationsgebied (lasten € 2.677.000)*

De incidentele lasten betreffen een bijdrage aan 'ProRail' voor het bouwen van een vernieuwde fietsenstalling aan de parkzijde van station Dordrecht. Deze fietsenstalling wordt gerealiseerd door ProRail en blijft ook hun eigendom, maar de gemeente en de provincie Zuid-Holland dragen bij aan de realisatie van deze stalling. Een deel van de kosten wordt door een subsidie van de provincie Zuid-Holland gedekt.

#### *Gedragscampagne bewustwording klimaat en biodiversiteit in de binnenstad (lasten € 781.000)*

Binnen het mobiliteitsprogramma en het project binnenstadontwikkeling is in 2023 en 2024 een gedragscampagne uitgevoerd met een tweetal pilots. De eerste proef is de pilot deelmobiliteit (hubs). De tweede pilot is het zogenaamde 'bewegend bos' waarmee wordt geëxperimenteerd om te komen tot een groeiende bewustwording rondom klimaat en biodiversiteit. De bomen en struiken zullen uiteindelijk een vaste plek krijgen.

#### *Revitaliseringsopgave (lasten € 391.000)*

Voor de jaren 2023 en 2024 is incidenteel budget beschikbaar voor de revitalisering van de industrieterreinen 'Dordtse Kil' en 'Amstelwijck West'. Het betreft hier dekking voor de inzet van extra capaciteit om in twee jaar een kwaliteitsimpuls aan het gebied en de randvoorwaarden voor de revitalisering van geprioriteerde locaties succesvol vorm te geven.

#### *Implementatiekosten Omgevingswet (lasten € 560.000)*

Dit project betreft de realisatiekosten voor de implementatie van de nieuwe Omgevingswet die in 2024 van start is gegaan.

### **Financiën van Dordrecht**

#### *Verhuizing naar het Dordthuis (lasten € 1.683.000)*

Voor de in 2026 geplande verhuizing van het oude Stadskantoor naar het 'Dordthuis' zijn in ook in 2024 eenmalige (voorbereidende) kosten gemaakt.

#### *Transitietrajecten ICT en organisatie (lasten € 1.197.000)*

Voor de uitvoering van nieuwe taken en de positionering van de gemeente als servicegemeente Drechtsteden loopt tot en met 2026 een transitietraject waarbij diverse nieuwe integrale systemen en data gedreven programmamanagement worden (door)ontwikkeld en geïmplementeerd om van Dordrecht een moderne verbonden organisatie te maken die het voortouw neemt in de regio.



*Verkoopresultaat vastgoed (lasten € 471.000, baten € 171.000)*

Bezit is maar één keer te verkopen, dus is er altijd sprake van incidentele baten. In lijn met de incidentele verkoop- en tijdelijke verhuuropbrengsten Tot de daadwerkelijke verkoop is sprake van tijdelijk beheer. In lijn met de incidentele verkoopopbrengsten worden ook de beheerlasten van de panden die op de dispositielijst staan verkocht te worden als incidentele lasten aangemerkt. De verhuurbaten van de dispositiepanden zijn onderdeel van de hier opgevoerde incidentele baten.

*Verliesvoorziening aandelen Innovation Quarter (lasten € 100.000)*

In 2024 is besloten een verliesvoorziening te treffen gezien de negatieve resultaten van de holding.

*Onderzoek aanpak Energiehuis (lasten € 100.000)*

Het 'Energiehuis' is een uniek industrieel erfgoed uit begin 1900 dat in 2014 is getransformeerd van een elektriciteitscentrale naar een theater en muziekcentrum. Het monumentale pand heeft te maken met technische problemen aan de 'schil'. De gevels en daken vertonen lekkages en voldoen op dit moment niet aan de geldende normen. Voordat de daadwerkelijke renovatie aan dit unieke pand kan plaatsvinden, moeten eerst de herstelmogelijkheden onderzocht worden, waarbij ook de eventuele verduurzamingsmaatregelen en de uitwerking van een studie voor de entree zullen worden beoordeeld.

### 5.4.3 Incidentele onttrekkingen en toevoegingen reserves

Onttrekkingen en toevoegingen aan reserves moeten worden gezien als een incidentele baat of last voor de exploitatie, omdat een reserve immers op termijn uitgeput is. De enige uitzondering wordt gemaakt voor de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserve afschrijving met als doel het dekken van kapitaallasten van kredieten.

Zie onderstaande tabel het berekende totaalsaldo van de incidentele mutaties van de reserves.

| <b>Incidentele reservemutaties</b>              |        | Bedragen x € 1.000       |
|-------------------------------------------------|--------|--------------------------|
|                                                 |        | <b>Jaarrekening 2024</b> |
| Onttrekkingen volgens de staat van reserves     | 89.180 |                          |
| AF: Directe overboeking tussen reserves         | 12.903 |                          |
| Onttrekkingen via exploitatie                   |        | 76.280                   |
| Stortingen volgens de staat van reserves        | 92.428 |                          |
| AF: Toegevoegd resultaat 2023                   | 28.706 |                          |
| AF: Directe overboeking tussen reserves         | 12.903 |                          |
| Stortingen via exploitatie                      |        | 50.820                   |
| Saldo van alle reserve-mutaties via exploitatie |        | 25.460                   |
| AF: Structurele mutatie reserve 'Afschrijving'  |        | 7.750                    |
| <b>Totaal saldo incidentele reservemutaties</b> |        | <b>17.710</b>            |

### 5.4.4 Structurele exploitatieruimte

Over het algemeen geldt dat naarmate de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, de exploitatie meer flexibel is dan een exploitatie waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt uitgedrukt in een percentage en wordt bepaald door het structurele begrotingssaldo te delen door de totale baten, zodat beoordeeld kan worden welke structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent dit dus dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

| <b>Structurele exploitatieruimte</b>                        |                          | Bedragen x € 1.000        |                          |                           |  |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------------------|--------------------------|---------------------------|--|
|                                                             | <b>Rekening<br/>2023</b> | <b>Begroting<br/>2024</b> | <b>Rekening<br/>2024</b> | <b>Begroting<br/>2025</b> |  |
| Saldo van totale baten en lasten                            | -21.812                  | -19.307                   | -19.624                  | -8.264                    |  |
| Saldo van totale toevoegingen en onttrekkingen aan reserves | 50.520                   | 19.989                    | 25.460                   | 8.411                     |  |
| <b>Begrotingssaldo na bestemming</b>                        | <b>28.706</b>            | <b>678</b>                | <b>5.833</b>             | <b>140</b>                |  |
| AF: incidentele reservemutaties                             | 44.875                   | 12.199                    | 17.710                   | 198                       |  |
| AF: incidentele baten en lasten (saldo)                     | -14.324                  | -13.918                   | -26.238                  | -8.289                    |  |
| <b>Structureel begrotingssaldo</b>                          | <b>-1.845</b>            | <b>2.397</b>              | <b>14.361</b>            | <b>8.231</b>              |  |
| Totale baten                                                | 728.464                  | 667.738                   | 735.842                  | 769.805                   |  |
| <b>Structurele exploitatieruimte</b>                        | <b>-0,3%</b>             | <b>0,4%</b>               | <b>2,0%</b>              | <b>1,1%</b>               |  |

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de structurele exploitatieruimte 2,0% bedraagt. Een positief dan wel negatief percentage houdt in dat de structurele uitgaven voldoende of onvoldoende gedekt zijn door structurele inkomsten.

Er zijn geen landelijke normen voor de structurele exploitatieruimte, omdat het percentage sterk afhangt van de lokale situatie, maar hier geldt hoe hoger dit percentage is, hoe beter de financiële positie van de gemeente.

### 5.4.5 Verschillenanalyse programma's

In de navolgende webpagina's worden de afwijkingen tussen realisatie en gewijzigde begroting uitgebreid per programma – en conform het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) gesplitst naar baten en lasten – geanalyseerd. In het onderdeel [grote verschillen ten opzichte van gewijzigde Begroting 2024](#) is een hoofdlijnenanalyse opgenomen, waarin de grootste verschillen zijn benoemd die hebben geleid tot het in onderdeel [toelichting Jaarrekeningresultaat 2024](#) opgenomen rekeningresultaat.

#### Verschillenanalyses

De analyses zijn op programmaniveau ingestoken, wat recht doet aan het budgetrecht van de raad. Die ligt immers op het niveau van de programma's. De verschillenanalyses omvatten een korte algemene uitleg op het niveau van de veroorzakers van het verschil. Hierbij is op de volgende wijze onderscheid gemaakt naar de aard van het verschil:

- incidentele verschillen zijn aangeduid met een (I).
- structurele verschillen die een doorwerking hebben naar de begroting van jaar x+1 en verder zijn aangeduid met een (S).
- verschillen die naar hun aard structureel zijn, maar waarvan het financiële effect al in de begroting is verwerkt zijn aangeduid met een (S\*).

#### Begrotingsmethodiek projecten

Tot op heden wordt het overgrote deel van de meerjarig verstrekte projectkredieten in zijn geheel begroot in de huidige jaarschijf (in dit geval jaarschijf 2024). Op basis van de per jaareinde werkelijk geboekte uitgaven worden de restantkredieten overgeheveld naar het volgende jaar. Grote verschillen tussen begroting en realisatie zijn aldus een rechtstreeks gevolg van de huidige begrotingssystematiek. Vanzelfsprekend wordt in het lopende jaar slechts een deel van dit totale

projectbudget benut. Het restant wordt in de navolgende jaren gebruikt. Omdat deze projecten veelal uit reserves, vooral Strategische Investerings (SI), gedekt worden, zien we hetzelfde grote verschil terug bij de onttrekkingen uit reserves. Kortom, als er in enig jaar minder wordt gerealiseerd dan begroot, dan wordt er ook minder onttrokken aan de reserve, waardoor het resultaat na bestemming nihil is.

#### **5.4.5.1 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening**

Hier treft u het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening aan. Dit overzicht is in overeenstemming met het [Besluit Begroten en Verantwoorden](#) (BBV). Eerst wordt het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten gepresenteerd, vervolgens de geautoriseerde mutatie(s) in de reserves en uiteindelijk het gerealiseerd resultaat. Het overzicht van baten en lasten wordt op programma-productniveau gepresenteerd en biedt een integraal overzicht van de begrote en gerealiseerde gemeentelijke baten en lasten.

| (bedragen x € 1.000)                           |                |        |                                               |                     |                               |          |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |
|------------------------------------------------|----------------|--------|-----------------------------------------------|---------------------|-------------------------------|----------|--------|-----------------------------------------------|---------------------|----------------------|--------|--------|----------------------------------------------------|---------------------|----------------------------------------------------|--------|--------|----------------------------------------------------|---------------------|---------------------------|
| Programma/product                              | Begroting 2024 |        |                                               |                     | Begroting 2024 (na wijziging) |          |        |                                               |                     | Rekening 2024        |        |        |                                                    |                     | Verschillen begroting na wijziging - Rekening 2024 |        |        |                                                    |                     |                           |
|                                                | Lasten         | Baten  | Geraamd<br>totaalsaldo<br>van baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Geraamd<br>resultaat          | Lasten   | Baten  | Geraamd<br>totaalsaldo<br>van baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Geraamd<br>resultaat | Lasten | Baten  | Gerealiseerd<br>totaalsaldo<br>van baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Gerealiseerd<br>resultaat                          | Lasten | Baten  | Gerealiseerd<br>totaalsaldo<br>van baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Gerealiseerd<br>resultaat |
| <b>Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht</b>  |                |        |                                               |                     |                               |          |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |
| Basisregistratie Vastgoed                      | 1.420          | 383    | -1.037                                        |                     | -1.037                        | 1.269    | 400    | -869                                          |                     | -869                 | 1.122  | 497    | -625                                               |                     | -625                                               | 147    | 97     | -244                                               |                     | 244                       |
| Griffie                                        | 2.606          |        | -2.606                                        |                     | -2.606                        | 2.734    |        | -2.734                                        |                     | -2.734               | 2.707  | 19     | -2.688                                             |                     | -2.688                                             | 27     | 19     | -46                                                |                     | 46                        |
| Rekenkamer                                     | 296            |        | -296                                          |                     | -296                          | 307      |        | -307                                          |                     | -307                 | 251    | 4      | -247                                               |                     | -247                                               | 56     | 4      | -60                                                |                     | 60                        |
| Bestuur                                        | 2.535          | 570    | -1.965                                        |                     | -1.965                        | 2.535    | 570    | -1.965                                        |                     | -1.965               | 4.296  | 970    | -3.326                                             |                     | -3.326                                             | -1.761 | 400    | 1.361                                              |                     | -1.361                    |
| Bestuurlijke samenwerking                      | 111            |        | -111                                          |                     | -111                          | 143      |        | -143                                          |                     | -143                 | 452    |        | 452                                                |                     | 452                                                | 595    |        | -595                                               |                     | 595                       |
| Publieke dienstverlening                       | 7.279          | 6.035  | -1.244                                        |                     | -1.244                        | 8.591    | 6.248  | -2.343                                        |                     | -2.343               | 9.734  | 6.691  | -3.043                                             |                     | -3.043                                             | -1.143 | 443    | 700                                                |                     | -700                      |
| Internationale betrekkingen                    | 205            |        | -205                                          |                     | -205                          | 98       |        | -98                                           |                     | -98                  | 91     |        | -91                                                |                     | -91                                                | 7      |        | -7                                                 |                     | 7                         |
| Stelposten                                     | 7.408          |        | -7.408                                        |                     | -7.408                        | 3.624    | -46    | -3.670                                        |                     | -3.670               |        | -46    | -46                                                |                     | -46                                                | 3.624  |        | -3.624                                             |                     | 3.624                     |
| Leefbare wijken                                | 1.784          |        | -1.784                                        |                     | -1.784                        | 3.888    |        | -3.888                                        |                     | -3.888               | 3.861  | 5      | -3.856                                             |                     | -3.856                                             | 27     | 5      | -32                                                |                     | 32                        |
| Onderzoek                                      | 919            | 973    | 54                                            |                     | 54                            | 1.129    | 1.036  | -93                                           |                     | -93                  | 1.221  | 1.000  | -221                                               |                     | -221                                               | -92    | -36    | 128                                                |                     | -128                      |
| Werken derden                                  | 6.510          | 3.796  | -2.714                                        |                     | -2.714                        | 925      | 2.796  | 1.871                                         |                     | 1.871                | 4.249  | 2.099  | -2.150                                             |                     | -2.150                                             | -3.324 | -697   | 4.021                                              |                     | -4.021                    |
| <b>Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht</b>  |                |        |                                               |                     |                               |          |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |
| Openbare Orde en Veiligheid                    | 2.481          |        | -2.481                                        | 636                 | -1.845                        | 14.420   | 11.409 | -3.011                                        | 891                 | -2.120               | 6.348  | 3.484  | -2.864                                             | 573                 | -2.291                                             | 8.072  | -7.925 | -147                                               | 318                 | -171                      |
| Handhaving Openbare ruimte                     | 3.443          | 187    | -3.256                                        |                     | -3.256                        | 4.508    | 667    | -3.841                                        | 500                 | -3.341               | 4.209  | 696    | -3.513                                             | 240                 | -3.273                                             | 299    | 29     | -328                                               | 260                 | 68                        |
| Rampenbestrijding                              | 629            |        | -629                                          |                     | -629                          | 16.359   | 22.471 | 6.112                                         | -3.083              | 3.029                | 14.049 | 27.565 | 13.516                                             | -13.576             | -60                                                | 2.310  | 5.094  | -7.404                                             | 10.493              | -3.089                    |
| Brandweer                                      | 12.443         |        | -12.443                                       |                     | -12.443                       | 12.443   |        | -12.443                                       |                     | -12.443              | 13.527 |        | -13.527                                            |                     | -13.527                                            | -1.084 |        | 1.084                                              |                     | -1.084                    |
| Mediazaken                                     | 271            |        | -271                                          |                     | -271                          | 421      |        | -421                                          |                     | -421                 | 444    |        | -444                                               |                     | -444                                               | -23    |        | 23                                                 |                     | -23                       |
| Cultuur                                        | 8.184          | 80     | -8.104                                        | 415                 | -7.689                        | 9.222    | 690    | -8.532                                        | 615                 | -7.917               | 8.632  | 434    | -8.198                                             | 615                 | -7.583                                             | 590    | -256   | -334                                               |                     | 334                       |
| Volksfestiviteiten                             | 103            | 188    | 85                                            |                     | 85                            | 103      | 188    | 85                                            |                     | 85                   | 248    | 137    | -111                                               |                     | -111                                               | -145   | -51    | 196                                                |                     | -196                      |
| Recreatie                                      | 4.328          | 1.229  | -3.099                                        | 461                 | -2.638                        | 3.926    | 1.459  | -2.467                                        | 1.032               | -1.435               | 3.172  | 1.380  | -1.792                                             | 972                 | -820                                               | 754    | -79    | -675                                               | 60                  | 615                       |
| Binnenstad                                     | 389            |        | -389                                          | 56                  | -333                          | 901      |        | -901                                          | 381                 | -520                 | 962    | 14     | -948                                               | 153                 | -795                                               | -61    | 14     | 47                                                 | 228                 | -275                      |
| Toerisme en Marketing                          | 1.473          |        | -1.473                                        | 5                   | -1.468                        | 1.473    |        | -1.473                                        | 5                   | -1.468               | 1.414  |        | -1.414                                             | 5                   | -1.409                                             | 59     |        | -59                                                |                     | 59                        |
| Marketing                                      | 2.127          | 10     | -2.117                                        |                     | -2.117                        | 2.127    | 10     | -2.117                                        |                     | -2.117               | 2.111  |        | -2.111                                             |                     | -2.111                                             | 16     | -10    | -6                                                 |                     | 6                         |
| Kunst en geschiedenis                          | 10.726         | 2.527  | -8.199                                        | 1.060               | -7.139                        | 12.687   | 3.280  | -9.407                                        | 1.283               | -8.124               | 13.497 | 2.975  | -10.522                                            | 1.283               | -9.239                                             | -810   | -305   | 1.115                                              |                     | -1.115                    |
| <b>Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht</b> |                |        |                                               |                     |                               |          |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |
| Wegen                                          | 14.050         | 1.435  | -12.615                                       | 1.272               | -11.343                       | 14.776   | 1.769  | -13.007                                       | 1.122               | -11.885              | 16.072 | 2.448  | -13.624                                            | 1.128               | -12.496                                            | -1.296 | 679    | 617                                                | -6                  | -611                      |
| Groen                                          | 10.745         | 27     | -10.718                                       | 645                 | -10.073                       | 13.800   | 96     | -13.704                                       | 1.979               | -11.725              | 12.428 | 325    | -12.103                                            | 1.570               | -10.533                                            | 1.372  | 229    | -1.601                                             | 409                 | 1.192                     |
| Openbare verlichting                           | 2.307          | 191    | -2.116                                        | 7                   | -2.109                        | 3.288    | 286    | -3.002                                        | 87                  | -2.915               | 2.839  | 294    | -2.545                                             | 85                  | -2.460                                             | 449    | 8      | -457                                               | 2                   | 455                       |
| Verkeersmeubilair en VRI's                     | 2.442          | 880    | -1.562                                        | 19                  | -1.543                        | 2.174    | 861    | -1.313                                        |                     | -1.313               | 2.223  | 893    | -1.330                                             |                     | -1.330                                             | -49    | 32     | 17                                                 |                     | -17                       |
| Constructies                                   | 3.515          | 47     | -3.468                                        | 359                 | -3.109                        | 5.287    | 47     | -5.240                                        | 2.554               | -2.686               | 3.280  | 71     | -3.209                                             | 741                 | -2.468                                             | 2.007  | 24     | -2.031                                             | 1.813               | 218                       |
| Speelvoorzieningen                             | 1.322          |        | -1.322                                        | 64                  | -1.258                        | 1.136    |        | -1.136                                        | 196                 | -940                 | 1.177  | 2      | -1.175                                             |                     | -1.175                                             | -41    | 2      | 39                                                 | 196                 | -235                      |
| Havenexploitatie                               | 2.631          | 818    | -1.813                                        | -336                | -2.149                        | 3.247    | 818    | -2.429                                        | 14                  | -2.415               | 2.849  | 802    | -2.047                                             | -142                | -2.189                                             | 398    | -16    | -382                                               | 156                 | 226                       |
| Afvalinzameling en -verwerking                 | 17.880         | 20.545 | 2.665                                         | -251                | 2.414                         | 17.462   | 20.655 | 3.193                                         | -1.051              | 2.142                | 17.133 | 20.879 | 3.746                                              | -1.604              | 2.142                                              | 329    | 224    | -553                                               | 553                 |                           |
| Rielen                                         | 13.377         | 16.436 | 3.059                                         |                     | 3.059                         | 13.726   | 16.466 | 2.740                                         |                     | 2.740                | 13.229 | 16.603 | 3.374                                              | -634                | 2.740                                              | 497    | 137    | -634                                               | 634                 |                           |
| Milieubeheer                                   | 1.054          |        | -1.054                                        |                     | -1.054                        | 4.838    | 2.735  | -2.103                                        |                     | -2.103               | 3.621  | 1.915  | -1.706                                             |                     | -1.706                                             | 1.217  | -820   | -397                                               |                     | 397                       |
| Nieuwe Dordtse Biesbosch                       | 97             |        | -97                                           | 34                  | -63                           | 90       |        | -90                                           | 34                  | -56                  | 84     |        | -84                                                | 34                  | -50                                                | 6      |        | -6                                                 |                     | 6                         |
| Natuur- en milieucentrum                       | 1.582          | 165    | -1.417                                        | 15                  | -1.402                        | 1.872    | 165    | -1.707                                        | 15                  | -1.692               | 1.938  | 197    | -1.741                                             | 15                  | -1.726                                             | -66    | 32     | 34                                                 |                     | -34                       |
| Wonen                                          | 1.409          | 143    | -1.266                                        |                     | -1.266                        | 1.160    | 163    | -997                                          | 100                 | -897                 | 1.136  | 163    | -973                                               | 100                 | -873                                               | 24     |        | -24                                                |                     | 24                        |
| Soc. Herstructureringswijken/Dordt West        | 485            |        | -485                                          | 166                 | -319                          | 636      |        | -636                                          | 309                 | -327                 | 700    | 387    | -313                                               | 80                  | -233                                               | -64    | 387    | -323                                               | 229                 | 94                        |
| Portfolio duurzaamheid                         | 6.350          | 5.133  | -1.217                                        | 675                 | -542                          | 6.292    | 4.915  | -1.377                                        | 775                 | -602                 | 6.111  | 4.415  | -1.696                                             | 441                 | -1.255                                             | 181    | -500   | 319                                                | 334                 | -653                      |
| IBD                                            | 2.674          | 2.881  | 207                                           |                     | 207                           | 1.242    | 1.480  | 238                                           |                     | 238                  | 1.224  | 1.556  | 332                                                |                     | 332                                                | 18     | 76     | -94                                                |                     | 94                        |
| Water                                          | 1.337          |        | -1.337                                        | 1.075               | -262                          | 1.036    | 455    | -581                                          | 650                 | 69                   | 1.321  | 385    | -936                                               | 517                 | -419                                               | -285   | -70    | 355                                                | 133                 | -488                      |
| <b>Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</b>   |                |        |                                               |                     |                               |          |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |
| Veiligheidshuis                                | 1.012          | 607    | -405                                          |                     | -405                          | 1.458    | 607    | -851                                          |                     | -851                 | 1.181  | 538    | -643                                               |                     | -643                                               | 277    | -69    | -208                                               |                     | 208                       |
| Plechtigheden (Essenhof)                       | 2.825          | 2.777  | -48                                           | 8                   | -40                           | 3.695    | 3.077  | -618                                          | 8                   | -610                 | 3.706  | 3.066  | -640                                               | 8                   | -632                                               | -11    | -11    | 22                                                 |                     | -22                       |
| Welzijnsaccommodaties                          | 600            | 150    | -450                                          | 11                  | -439                          | 620      | 150    | -470                                          | 11                  | -459                 | 599    | 117    | -482                                               | 11                  | -471                                               | 21     | -33    | 12                                                 |                     | -12                       |
| Integratie                                     | 2.290          | 1.201  | -1.089                                        |                     | -1.089                        | 3.731    | 2.625  | -1.106                                        | 100                 | -1.006               | 2.423  | 1.157  | -1.266                                             | 43                  | -1.223                                             | 1.308  | -1.468 | 160                                                | 57                  | -217                      |
| Lokaal gezondheidsbeleid                       | 3.145          | 957    | -2.188                                        |                     | -2.188                        | 4.844    | 2.680  | -2.164                                        |                     | -2.164               | 5.032  | 2.752  | -2.280                                             |                     | -2.280                                             | -188   | 72     | 116                                                |                     | -116                      |
| WMO hulpmiddelen en hoppers                    | 7.264          |        | -7.264                                        |                     | -7.264                        | 8.132    |        | -8.132                                        |                     | -8.132               | 7.425  |        | -7.425                                             |                     | -7.425                                             | 707    |        | -707                                               |                     | 707                       |
| Bijstandsverlening                             | 79.368         | 62.849 | -16.519                                       |                     | -16.519                       | 83.277   | 66.391 | -16.886                                       |                     | -16.886              | 85.283 | 66.424 | -18.859                                            |                     | -18.859                                            | -2.006 | 33     | 1.973                                              |                     | -1.973                    |
| Armoedebeleid / bijzondere bijstand            | 8.126          |        | -8.126                                        | 1.144               | -6.982                        | 7.168    |        | -7.168                                        | 494                 | -6.674               | 6.579  |        | -6.579                                             | 168                 | -6.411                                             | 589    |        | -589                                               | 326                 | 263                       |
| Schuldhulpverlening                            | 71             |        | -71                                           |                     | -71                           | 71       |        | -71                                           |                     | -71                  | 72     |        | -72                                                |                     | -72                                                | -1     |        | 1                                                  |                     | -1                        |
| Kwijtscheldingsbeleid                          | 2.298          |        | -2.298                                        |                     | -2.298                        | 2.098    |        | -2.098                                        |                     | -2.098               | 2.065  | 48     | -2.017                                             |                     | -2.017                                             | 33     | 48     | -81                                                |                     | 81                        |
| Werk en Participatie                           | 38.412         |        | -38.412                                       | 414                 | -37.998                       | 39.562   |        | -39.562                                       | 964                 | -38.598              | 38.178 | 51     | -38.127                                            | 289                 | -37.838                                            | 1.384  | 51     | -1.435                                             | 675                 | 760                       |
| WMO individuele voorzieningen                  | 11.380         |        | -11.380                                       |                     | -11.380                       | 12.359   |        | -12.359                                       |                     | -12.359              | 12.609 |        | -12.609                                            |                     | -12.609                                            | -250   |        | 250                                                |                     | -250                      |
| Maatschappelijke ondersteuning                 | 8.583          | 489    | -8.094                                        | 1.189               | -6.905                        | 10.230   | 2.202  | -8.028                                        | 1.221               | -6.807               | 9.658  | 2.313  | -7.345                                             | 990                 | -6.355                                             | 572    | 111    | -683                                               | 231                 | 452                       |
| Intensieve Maatschappelijke Ondersteuning      | 11.723         |        | -11.723                                       | 491                 | -11.232                       | 13.055   |        | -13.055                                       | 491                 | -12.564              | 20.550 | 298    | -20.252                                            | 265                 | -19.987                                            | -7.495 | 298    | 7.197                                              | 226                 | -7.423                    |
| Vrijwilligerswerk                              | 465            |        | -465                                          |                     | -465                          | 465      |        | -465                                          |                     | -465                 | 475    |        | -475                                               |                     | -475                                               | -10    |        | 10                                                 |                     | -10                       |
| Kindervoorzieningen                            | 309            |        | -309                                          | 5                   | -304                          | 289      |        | -289                                          | 5                   | -284                 | 236    |        | -236                                               | 15                  | -221                                               | 53     |        | -53                                                | -10                 | 63                        |
| Toezicht Kinderopvang                          | 527            |        | -527                                          |                     | -527                          | 488      |        | -488                                          |                     | -488                 | 544    |        | -544                                               |                     | -544                                               | -56    |        | 56                                                 |                     | -56                       |
| Sport                                          | 17.441         | 6.319  | -11.122                                       | 3.015               | -8.107                        | 21.967</ |        |                                               |                     |                      |        |        |                                                    |                     |                                                    |        |        |                                                    |                     |                           |

| (bedragen x € 1.000)                           |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
|------------------------------------------------|----------------|----------------|-----------------------------------------------|---------------------|----------------------|-------------------------------|----------------|-----------------------------------------------|---------------------|----------------------|----------------|----------------|----------------------------------------------------|---------------------|---------------------------|----------------------------------------------------|----------------|----------------------------------------------------|---------------------|---------------------------|
| Programma/product                              | Begroting 2024 |                |                                               |                     |                      | Begroting 2024 (na wijziging) |                |                                               |                     |                      | Rekening 2024  |                |                                                    |                     |                           | Verschillen begroting na wijziging - Rekening 2024 |                |                                                    |                     |                           |
|                                                | Lasten         | Baten          | Geraamd<br>totaalsaldo van<br>baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Geraamd<br>resultaat | Lasten                        | Baten          | Geraamd<br>totaalsaldo van<br>baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Geraamd<br>resultaat | Lasten         | Baten          | Gerealiseerd<br>totaalsaldo van<br>baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Gerealiseerd<br>resultaat | Lasten                                             | Baten          | Gerealiseerd<br>totaalsaldo van<br>baten en lasten | Mutatie<br>reserves | Gerealiseerd<br>resultaat |
| <b>Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</b>         |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| Verkeersveiligheid                             | 718            | 438            | -280                                          | 11                  | -269                 | 750                           | 438            | -312                                          | -312                | -312                 | 619            | 298            | -321                                               | -321                | -321                      | 131                                                | -140           | 9                                                  | -9                  | -9                        |
| Vergunningen                                   | 9.328          | 5.205          | -4.123                                        |                     | -4.123               | 9.513                         | 5.205          | -4.308                                        | -4.308              | -4.308               | 9.528          | 4.234          | -5.294                                             | -5.294              | -5.294                    | -15                                                | -971           | 986                                                | -986                | -986                      |
| Vergunningen                                   | 615            |                | -615                                          | 210                 | -405                 | 571                           |                | -571                                          | -571                | -571                 | 560            |                | -560                                               | -560                | -560                      | 11                                                 |                | -11                                                | -11                 | 11                        |
| Funderingen                                    | 8              |                | -8                                            |                     | -8                   | 8                             |                | -8                                            | -8                  | -8                   |                |                |                                                    |                     |                           | 8                                                  |                | -8                                                 | -8                  | 8                         |
| Monumenten                                     | 426            | 1              | -425                                          | -54                 | -479                 | 597                           | 1              | -596                                          | -54                 | -650                 | 651            | 3              | -648                                               | -54                 | -702                      | -54                                                | 2              | 52                                                 | -52                 | -52                       |
| Planologisch juridisch instrumentarium         | 660            | 207            | -453                                          |                     | -453                 | 109                           | 207            | 98                                            |                     | 98                   | 192            | 233            | 41                                                 |                     | 41                        | -83                                                | 26             | 57                                                 | -57                 | -57                       |
| Bouwaronden wonen zonder exploitatie           | 35.938         | 37.665         | 1.727                                         | -2.270              | -543                 | 56.630                        | 44.828         | -11.802                                       | 4.776               | -7.026               | 34.479         | 16.651         | -17.828                                            | 10.447              | -7.381                    | 22.151                                             | -28.177        | 6.026                                              | -5.671              | -355                      |
| Exploitatie gemeentelijke eigendommen          | 1.959          | 5.225          | 3.266                                         |                     | 3.266                | 2.065                         | 7.635          | 5.570                                         |                     | 5.570                | 1.993          | 6.996          | 5.003                                              |                     | 5.003                     | 72                                                 | -639           | 567                                                | -567                | -567                      |
| Grondbeleid en ontwikkeling                    | 544            |                | -544                                          |                     | -544                 | 739                           |                | -739                                          | -739                | -739                 | 579            |                | -579                                               | -579                | -579                      | 160                                                |                | -160                                               | -160                | 160                       |
| Bedrijventerreinen                             | 10.969         | 11.946         | 977                                           | -1.076              | -99                  | 28.802                        | 21.997         | -6.805                                        | 6.468               | -337                 | 8.063          | 7.801          | -262                                               | 2.274               | 2.012                     | 20.739                                             | -14.196        | -6.543                                             | 4.194               | 2.349                     |
| Hoofdinfrastructuur (auto, fiets, water en OV) | 6.456          | 1.455          | -5.001                                        | 2.768               | -2.233               | 6.349                         | 1.735          | -4.614                                        | 2.480               | -2.134               | 6.929          | 1.556          | -5.373                                             | 2.922               | -2.451                    | -580                                               | -179           | 759                                                | -442                | -317                      |
| Parkeren                                       | 6.404          | 10.957         | 4.553                                         | -636                | 3.917                | 6.732                         | 13.530         | 6.798                                         | -2.984              | 3.814                | 7.349          | 13.497         | 6.148                                              | -2.334              | 3.814                     | -617                                               | -33            | 650                                                | -650                |                           |
| Woningbouw                                     | 767            | 268            | -499                                          | 431                 | -68                  | 4.530                         | 268            | -4.262                                        | 4.867               | 605                  | 3.280          | 669            | -2.611                                             | 2.568               | -43                       | 1.250                                              | 401            | -1.651                                             | 2.299               | -648                      |
| <b>Algemene Dekkingsmiddelen</b>               |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| Algemene uitkering                             |                | 360.344        | 360.344                                       |                     | 360.344              |                               | 380.112        | 380.112                                       |                     | 380.112              |                | 379.171        | 379.171                                            | -512                | 378.659                   |                                                    | -941           | 941                                                | 512                 | -1.453                    |
| Belastingheffing                               | 3.736          | 36.030         | 32.294                                        | 75                  | 32.369               | 4.195                         | 39.590         | 35.395                                        | 75                  | 35.470               | 2.914          | 39.565         | 36.651                                             | 75                  | 36.726                    | 1.281                                              | -25            | -1.256                                             |                     | 1.256                     |
| Geldleningen                                   | 730            | 2.107          | 1.377                                         |                     | 1.377                | 730                           | 1.176          | 446                                           |                     | 446                  | 690            | 1.159          | 469                                                |                     | 469                       | 40                                                 | -17            | -23                                                |                     | 23                        |
| Beleqinqen                                     | 794            | 2.953          | 2.159                                         |                     | 2.159                | 994                           | 5.784          | 4.790                                         | -880                | 3.910                | 2.894          | 6.197          | 3.303                                              | -880                | 2.423                     | -1.900                                             | 413            | 1.487                                              |                     | -1.487                    |
| Resultaatsrekening                             | 678            |                | -678                                          |                     | -678                 | 6.649                         |                | -6.649                                        |                     | -6.649               |                |                |                                                    |                     |                           | 6.649                                              |                | -6.649                                             |                     | 6.649                     |
| Vastgoed niet in eigen gebruik                 | 10.993         | 4.316          | -6.677                                        | 3.165               | -3.512               | 12.764                        | 4.523          | -8.241                                        | 5.318               | -2.923               | 10.842         | 4.520          | -6.322                                             | 4.104               | -2.218                    | 1.922                                              | -3             | -1.919                                             | 1.214               | 705                       |
| Treasury                                       | -11.394        | 1.335          | 12.729                                        |                     | 12.729               | -11.464                       | 5.248          | 16.712                                        |                     | 16.712               | -7.911         | 7.893          | 15.804                                             |                     | 15.804                    | -3.553                                             | 2.645          | 908                                                |                     | -908                      |
| <b>Overhead</b>                                |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| Overhead                                       | 35.491         | 2.304          | -33.187                                       | 292                 | -32.895              | 40.831                        | 2.304          | -38.527                                       | 608                 | -37.919              | 42.647         | 3.404          | -39.243                                            | 1.296               | -37.947                   | -1.816                                             | 1.100          | 716                                                | -688                | -28                       |
| Overhead SGD                                   | 52.562         | 32.241         | -20.321                                       |                     | -20.321              | 61.848                        | 39.473         | -22.375                                       | 1.764               | -20.611              | 61.572         | 39.867         | -21.705                                            | 1.294               | -20.411                   | 276                                                | 394            | -670                                               | 470                 | 200                       |
| <b>Vennootschapsbelasting</b>                  |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| Vennootschapsbelasting                         | 106            |                | -106                                          |                     | -106                 | 106                           |                | -106                                          |                     | -106                 | 226            | 11             | -215                                               |                     | -215                      | -120                                               | 11             | 109                                                |                     | -109                      |
| <b>Onvoorzien</b>                              |                |                |                                               |                     |                      |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| Onvoorzien                                     | 400            |                | -400                                          |                     | -400                 |                               |                |                                               |                     |                      |                |                |                                                    |                     |                           |                                                    |                |                                                    |                     |                           |
| <b>TOTALEN</b>                                 | <b>687.723</b> | <b>667.738</b> | <b>-19.985</b>                                | <b>19.988</b>       | <b>3</b>             | <b>830.329</b>                | <b>784.368</b> | <b>-45.961</b>                                | <b>45.959</b>       | <b>-2</b>            | <b>755.468</b> | <b>735.839</b> | <b>-19.629</b>                                     | <b>25.459</b>       | <b>5.830</b>              | <b>74.861</b>                                      | <b>-48.529</b> | <b>-26.332</b>                                     | <b>20.500</b>       | <b>5.833</b>              |

## 5.4.5.2 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

### Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

Vershil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                        | Lasten  |           |               | Baten   |           |            |
|----------------------------------------|---------|-----------|---------------|---------|-----------|------------|
|                                        | Begroot | Werkelijk | Vershil       | Begroot | Werkelijk | Vershil    |
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht | 25.243  | 27.080    | -1.837        | 11.154  | 11.239    | 85         |
| Mutaties met de reserves               |         |           |               |         | 771       | 771        |
|                                        | 25.243  | 27.080    | <b>-1.837</b> | 11.154  | 12.010    | <b>856</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**-981**

| Oorzaken van de verschillen                                               | Incidenteel/<br>Structureel | Vershil<br>Lasten | Vershil<br>Baten | Vershil<br>Reserves |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|-------------------|------------------|---------------------|
| 1. Bedrijfsvoering GR Sociaal meegevallen                                 | Incidenteel                 | 595               |                  |                     |
| 2. Participatie - sociaal ontwikkelbedrijf meegevallen                    | Incidenteel                 | 665               |                  |                     |
| 3. Verkiezing Europees Parlement georganiseerd                            | Incidenteel                 | -267              | 225              |                     |
| 4. Exploitatieresultaat Dienstverlening Drechtsteden verrekend            | Incidenteel                 | -206              | 206              |                     |
| 5. Exploitatie Dordtpas via resultaatbestemming gedekt                    | Incidenteel                 | -699              | 235              |                     |
| 6. Abusievelijk baten Regiodeal derde tranche begroot                     | Incidenteel                 |                   | -150             |                     |
| 7. Opdracht 'ruimte op de budgetten' niet volledig ingevuld               | Incidenteel                 | -1.210            |                  |                     |
| 8. Bedrijfsvoeringskosten college tegengevallen                           | Incidenteel                 | -109              |                  |                     |
| 9. Aandacht en inzet externe betrekkingen Smart Delta geïntensiveerd      | Incidenteel                 | -155              |                  |                     |
| 10. Subsidies crises- en herstelfonds afgewikkeld                         | Incidenteel                 | -77               | 177              |                     |
| 11. Meer opdrachten voor derden bij basisregistraties Vastgoed uitgevoerd | Incidenteel                 |                   | 98               |                     |
| 12. Meer tegemoetkoming in kosten basisregistraties ontvangen             | Incidenteel                 | 147               |                  |                     |
| 13. Storting in pensioenvoorziening voor wethouders bijgesteld            | Incidenteel                 | -1.220            |                  |                     |
| 14. Opbrengsten werken voor derden tegengevallen                          | Incidenteel                 | 545               | -696             |                     |
| 15. Uitgaven griffie meegevallen                                          | Incidenteel                 | 85                |                  |                     |
| 16. Bedrag uit reserve afschrijvingen vrijgevallen                        | Incidenteel                 |                   |                  | 771                 |
| 17. Verschillen kleiner dan € 100.000                                     | Incidenteel                 | 69                | -10              |                     |
|                                                                           |                             | <b>-1.837</b>     | <b>85</b>        | <b>771</b>          |

-/- betreft een nadeel

### Toelichting bij de oorzaken

#### 1. Bedrijfsvoering GR Sociaal meegevallen

De lasten zijn incidenteel € 595.000 lager dan begroot, omdat de gemeenschappelijke regeling Sociaal in 2024 minder bedrijfsvoeringskosten heeft doorberekend.

#### 2. Participatie - sociaal ontwikkelbedrijf meegevallen

De lasten zijn incidenteel € 665.000 lager dan begroot, omdat de ontvangen rijksbijdrage voor de participatietaak - sociaal ontwikkelbedrijf niet is ingezet in 2024. Deze rijksbijdrage hebben we bij

de Meicirculaire 2024 eenmalig als een taakmutatie in de algemene uitkering gemeentefonds ontvangen.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 665.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

### **3. Verkiezing Europees Parlement georganiseerd**

De lasten zijn incidenteel € 267.000 hoger dan begroot, omdat we in 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement hebben georganiseerd voor een aantal Drechtsteden gemeenten.

De baten zijn incidenteel € 225.000 hoger dan begroot, omdat kosten voor de organisatie van de verkiezingen zijn doorbelast aan een aantal Drechtsteden-gemeenten.

### **4. Exploitatieresultaat Dienstverlening Drechtsteden verrekend**

De lasten zijn incidenteel € 206.000 hoger dan begroot, omdat het batig exploitatieresultaat overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst is toegevoegd aan de egalisatiereserve van Dienstverlening Drechtsteden.

De baten zijn incidenteel € 206.000 hoger dan begroot, omdat meer (leges) inkomsten zijn ontvangen.

### **5. Exploitatie Dordtpas via resultaatbestemming gedekt**

De lasten zijn incidenteel € 699.000 hoger dan begroot, omdat uitgaven zijn gedaan voor apparaatskosten en gebruikerskosten.

De baten zijn incidenteel € 235.000 hoger dan begroot, omdat inkomsten zijn ontvangen uit verkoop van de Dordtpas en bijdragen van derden in de bekostiging van acties.

Voorgesteld wordt om het nog resterende exploitatiesaldo van € 464.000 via de resultaatbestemming van de jaarrekening 2024 alsnog te dekken uit de reserve Dordtpas.

### **6. Abusievelijk baten Regiodeal derde tranche begroot**

De baten zijn incidenteel € 150.000 lager dan begroot, omdat abusievelijk een bijdrage voor de regiodeal is opgenomen.

### **7. Opdracht 'ruimte op de budgetten' niet volledig ingevuld**

De lasten zijn incidenteel € 1.210.000 hoger dan begroot, omdat het verlagen van de budgetten, vanwege geconstateerde ruimte op de budgetten medio 2024, niet is afgerond. Het restant van deze ombuiging is tijdelijk op een stelpost gezet. De ombuiging is in de begroting 2025 op programmaniveau volledig ingevuld.

### **8. Bedrijfsvoeringskosten college tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 109.000 hoger dan begroot, omdat er is meer uitgegeven aan de evaluatie van Agenda 2030 en aan diverse evenementen.

### **9. Aandacht en inzet externe betrekkingen Smart Delta geïntensiveerd**

De lasten zijn incidenteel € 155.000 hoger dan begroot, omdat er meer is uitgegeven aan het onderhouden van externe betrekkingen door Smart Delta. De programmabegroting van Smart Delta veroorzaakte budgetneutrale verschuivingen binnen de gemeentebegroting.

### **10. Subsidies crises- en herstelfonds afgewikkeld**

De lasten zijn incidenteel € 77.000 hoger dan begroot, omdat diverse aanvragen in 2024 zijn afgewikkeld waarvoor geen raming was opgenomen.

De baten zijn incidenteel € 177.000 hoger dan begroot, omdat diverse verenigingen in 2023 een te hoog voorschot voor energiecompensatie hebben ontvangen en in 2024 het verschil zijnde € 177.000 hebben terugbetaald.

**11. Meer opdrachten voor derden bij basisregistraties Vastgoed uitgevoerd**

De baten zijn incidenteel € 98.000 hoger dan begroot, omdat er meer opdrachten voor derden zijn uitgevoerd.

**12. Meer tegemoetkoming in kosten basisregistraties ontvangen**

De lasten zijn incidenteel € 147.000 lager dan begroot, omdat door derden meer voor de kosten van de gegevens in de basisregistratie is betaald.

**13. Storting in pensioenvoorziening voor wethouders bijgesteld**

De lasten zijn incidenteel € 1.220.000 hoger dan begroot, omdat de rekenrente voor het berekenen van het vereiste niveau van de wethouderspensioenen is aangepast.

**14. Opbrengsten werken voor derden tegengevallen**

De lasten en baten zijn per saldo incidenteel € 151.000 lager dan begroot, omdat de geraamde lasten en baten voor werkzaamheden buiten de organisatie voor derden binnen het programma Groen en Duurzaam zijn gerealiseerd.

**15. Uitgaven griffie meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 85.000 lager dan begroot, omdat:

- De raming van € 37.000 verband houdende met het raadsinformatiesysteem niet is uitgegeven;
- De meeste kosten in verband met het invullen van de vacature voor de burgemeester worden in 2025 verwacht. Het restantbudget 2024 bedraagt € 48.000.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 48.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

**16. Bedrag uit reserve afschrijvingen vrijgevallen**

Er is incidenteel € 771.000 van de reserve afschrijving geboekt ten gunste van het resultaat (vrijval), omdat activa wordt ingebracht in de grondexploitatie Spuiboulevard als gevolg van woningbouwontwikkelingen locaties Stads Kantoor en De Hellingen.

**17. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.



## 5.4.5.3 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

### Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                        | Lasten  |           |              | Baten   |           |               |
|----------------------------------------|---------|-----------|--------------|---------|-----------|---------------|
|                                        | Begroot | Werkelijk | Verschil     | Begroot | Werkelijk | Verschil      |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht | 78.590  | 68.613    | 9.977        | 40.174  | 36.685    | -3.489        |
| Mutaties met de reserves               | 7.011   | 15.123    | -8.112       | 8.635   | 5.388     | -3.247        |
|                                        | 85.601  | 83.736    | <b>1.865</b> | 48.809  | 42.073    | <b>-6.736</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**-4.871**

| Oorzaken van de verschillen                                            | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Ontheemden Oekraïne opgevangen                                      | Incidenteel                 | 2.310              | 5.094             | -10.493              |
| 2. Uitvoering Integrale Veiligheid en bestrijding overlast meegevallen | Incidenteel                 | 340                |                   | -290                 |
| 3. SiSa-regeling A12B (2021) afgerekend                                | Incidenteel                 | -130               | 130               |                      |
| 4. Voorziening Functioneel Leeftijdsontslag Brandweer opgehoogd        | Incidenteel                 | -1.022             |                   |                      |
| 5. Inrichting Merwedeheuvel vertraagd                                  | Incidenteel                 | 301                |                   |                      |
| 6. Planvorming Wantij-west vertraagd                                   | Incidenteel                 | 249                |                   |                      |
| 7. Proces doorontwikkeling team 'Handhaving' geherprioriteerd          | Incidenteel                 | 260                |                   | -260                 |
| 8. Project Kwaliteitsimpuls Nieuwe Dordtse Biesbosch vertraagd         | Incidenteel                 | 292                |                   |                      |
| 9. Onderzoeken florerend Biesboschcentrum en omgeving vertraagd        | Incidenteel                 | 256                |                   |                      |
| 10. Nationaal programma Leefbaar Veilig Dordrecht West later gestart   | Incidenteel                 | 8.150              | -8.150            |                      |
| 11. Deel verplaatsingskosten kermis niet uit grondexploitatie gedekt   | Incidenteel                 | -145               |                   |                      |
| 12. Inzet Cultuurfonds geprogrammeerd                                  | Incidenteel                 | 94                 |                   |                      |
| 13. SPUK Impuls jongerencultuur schuift door                           | Incidenteel                 | 280                | -280              |                      |
| 14. Binnenstadsbedrijf Dordrecht gevormd                               | Incidenteel                 | -100               |                   |                      |
| 15. Binnenstadsvisie vertraagd                                         | Incidenteel                 | 228                |                   | -228                 |
| 16. Tour de France Femmes georganiseerd                                | Incidenteel                 | -205               |                   |                      |
| 17. Investerings museum gecorrigeerd                                   | Incidenteel                 | -339               |                   |                      |
| 18. Bezoekersaantal museum bijgesteld                                  | Incidenteel                 |                    | -279              |                      |
| 19. Beheer zwembad 'De Dubbel' duurder                                 | Incidenteel                 | -112               |                   |                      |
| 20. Personeelskosten tegengevallen                                     | Incidenteel                 | -610               |                   |                      |
| 21. Verschillen kleiner dan € 100.000                                  | Incidenteel                 | -120               | -4                | -88                  |
|                                                                        |                             | <b>9.977</b>       | <b>-3.489</b>     | <b>-11.359</b>       |

-/- betreft een nadeel

## Toelichting bij de oorzaken

### 1. Ontheemden Oekraïne opgevangen

De lasten zijn incidenteel € 2.310.000 lager dan begroot, omdat:

- in 2024 waren de ontwikkelkosten van in totaal € 900.000 voor vier nieuwe opvanglocaties betreffende flexwoningen en € 300.000 voor inrichting en inventaris als budget begroot, maar deze kosten worden niet gerealiseerd. Dit betekent dat beide bedragen vrijvallen in de exploitatie van 2024 en daarmee gestort worden in de reserve Ontheemden. In de begroting 2025 zijn deze kosten opgenomen.
- door het hebben van recht op inkijk in Suwinet de gemeente heeft kunnen vaststellen wie terecht en onterecht uitkering heeft ontvangen. Dit heeft geresulteerd een in een beëindiging van ongeveer 150 uitkeringen.
- de post onvoorzien in 2024 niet volledig is benut, waardoor het restant is vrijgevallen.

De baten zijn incidenteel € 5.094.000 hoger dan begroot, omdat:

- in voorbereiding van het Schippersinternaat het Rijk de begrootte transitiekosten van € 3.819.000 in 2024 heeft beschikt.
- de afname van het aantal opvangplekken in 2024 heeft geleid tot een lagere toekenning van het oorspronkelijk begrote budget.

Er is hierdoor € 10.493.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Ontheemden breed conform raadsbesluit [2024-0097657](#) van 5 november 2024.

### 2. Uitvoering Integrale Veiligheid en bestrijding overlast meegevallen

De lasten zijn incidenteel € 340.000 lager dan begroot, omdat de bestedingen zijnde € 120.000 voor het vervangen van de camera's in 2025 worden verantwoord. Voorts is het project met

Straatcoaches Utrechtse Stijl (SUS) niet in 2024 gestart (€ 170.000) en is op enkele

deelbudgetten € 50.000 minder uitgegeven.

Er is hierdoor € 290.000 minder van de reserves PA 2022-2026 Veiligheid (IVP 22-26) en SI-Leefbaarheid geboekt.

### 3. SiSa-regeling A12B (2021) afgerekend

De lasten zijn incidenteel € 130.000 hoger dan begroot, omdat de ontvangen afrekening onder de baten is verantwoord.

De baten zijn incidenteel € 130.000 hoger dan begroot, omdat de verwachte afrekening als negatieve last is begroot.

### 4. Voorziening Functioneel Leeftijdsontslag Brandweer opgehoogd

De lasten zijn incidenteel € 1.022.000 hoger dan begroot, omdat:

- de storting in de voorziening per ultimo 2023 als gevolg van een rekenfout € 300.000 te laag is geweest.
- de hogere stijging van het cao-loon ten opzichte van de verwachte gemiddelde stijging resulteerde in een aanvullende storting van € 472.000.
- een storting van € 250.000 plaatsvond op grond van een landelijke afspraak over de AOW-compensatie.

### 5. Inrichting Merwedeheuvel vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 301.000 lager dan begroot, omdat de overdracht van de Merwedeheuvel van de provincie Zuid-Holland naar de gemeente Dordrecht is vertraagd. Om die reden is ook de verdere inrichting vertraagd.

### 6. Planvorming Wantij-west vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 249.000 lager dan begroot, omdat de planvorming voor Wantij-west is vertraagd door personeelwisselingen binnen de gemeente.

Hiervoor ligt een voorstel voor budgetoverheveling, ter grootte van € 249.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

#### **7. Proces doorontwikkeling team 'Handhaving' geherprioriteerd**

De lasten zijn incidenteel € 260.000 lager dan begroot, omdat bij de besteding van de gereserveerde incidentele middelen de strategische keuze is gemaakt om in eerste instantie het aantal handhavers uit te breiden en de ingezette reorganisatie af te ronden. In 2025 zal het bedrijfsbureau van de afdeling handhaving volledig op orde worden gebracht en de vervolgstappen in de doorontwikkeling worden gezet om zo de afdeling verder te professionaliseren en te optimaliseren.

Er is hierdoor € 260.000 minder van de reserve PA 2022-2026 Handhaving geboekt.

#### **8. Project Kwaliteitsimpuls Nieuwe Dordtse Biesbosch vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 292.000 lager dan begroot, omdat meerdere deelprojecten van de kwaliteitsimpuls zijn vertraagd door bezwaarprocedures in het vergunningentraject en/of niet passen in het bestemmingsplan, gecombineerd met een beperkte personele bezetting. We zijn in gesprek met de provincie om de hierdoor ontstane besteedbare middelen voor andere projecten in de Nieuwe Dordtse Biesbosch in te zetten.

Hiervoor ligt een voorstel voor budgetoverheveling, ter grootte van € 292.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

#### **9. Onderzoeken florerend Biesboschcentrum en omgeving vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 256.000 lager dan begroot, omdat de uitvoering en implementatie van twee onderzoeken om de Biesbosch aantrekkelijker te maken zijn vertraagd tot 2025:

- het eerste onderzoek, gericht op het Biesboschcentrum zelf, heeft in juni een eerste planadvies opgeleverd en zal in 2025 worden afgerond.
- het tweede onderzoek, dat zich richt op aanvullende activiteiten in de omgeving van het Biesboschcentrum, zal vanwege onduidelijkheden in de omgeving, zoals de Hel- en Zuilespolder, voornamelijk in 2025 plaatsvinden.

Hiervoor liggen voorstellen voor budgetoverheveling, tezamen van € 256.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

#### **10. Nationaal programma Leefbaar Veilig Dordrecht West later gestart**

De lasten zijn incidenteel € 8.150.000 lager dan begroot, omdat een deel van de ontvangen specifieke uitkering in 2025 en 2026 wordt besteed.

De baten zijn incidenteel € 8.150.000 lager dan begroot, omdat een gedeelte van de ontvangen specifieke uitkering niet is besteed en zodoende onder de kortlopende schulden op de balans is gezet.

#### **11. Deel verplaatsingskosten kermis niet uit grondexploitatie gedekt**

De lasten zijn incidenteel € 145.000 hoger dan begroot, omdat de zomerkermis (voorheen op de Spuiboulevard) is verplaatst naar een andere locatie. Bepaalde noodzakelijke uitgaven voor deze verplaatsing die niet fysiek en vast aanwezig zijn op het kermisterrein, zoals hekwerken en beveiliging, mogen volgens de voorschriften niet worden gedekt uit de grondexploitatie zoals oorspronkelijk de bedoeling was.

#### **12. Inzet Cultuurfonds geprogrammeerd**

De lasten zijn incidenteel € 94.000 lager dan begroot, omdat dit bedrag nog resteert op het door de raad voor drie jaar beschikbaar gestelde bedrag van € 300.000 voor bijzondere producties.

Hiervoor is een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 94.000, gedaan vanuit resultaatbestemming 2024.

### **13. SPUK Impuls jongerencultuur loopt door**

De lasten en baten zijn incidenteel € 280.000 lager dan begroot, omdat de voor het boekjaar 2024 van het ministerie ontvangen bijdrage nog in 2025 besteed mag worden.

### **14. Binnenstadsbedrijf Dordrecht gevormd**

De lasten zijn incidenteel € 100.000 hoger dan begroot, omdat de begrote bijdrage aan het in d.d. 26 oktober 2023 gevormde verbonden partij Binnenstadbedrijf Dordrecht deels op een ander budget is ondergebracht.

### **15. Binnenstadvisie vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 228.000 lager dan begroot, omdat de Binnenstadvisie op onderdelen waaronder de implementatie van de horecanota vertraging heeft opgelopen.

Er is hierdoor € 228.000 minder van de reserve AD2030 Binnenstadontwikkeling geboekt.

### **16. Tour de France Femmes georganiseerd**

De lasten zijn incidenteel € 205.000 hoger dan begroot, omdat naast de startbijdrage extra kosten zijn gemaakt voor organisatie en activiteiten, die deels gedragen zijn binnen reguliere budgetten en deels apart geboekt zijn.

### **17. Investerings museum gecorrigeerd**

De lasten zijn incidenteel € 339.000 hoger dan begroot, omdat de lasten zich volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV) classificeren als exploitatielasten. Daarom zijn de gedane investeringen afgeboekt en in één keer als last verantwoord in de jaarrekening 2024. Dit is een eenmalige extra last in 2024 die in de komende meerjarenbegroting wordt opgevangen door de vrijval van de bijbehorende kapitaallasten.

### **18. Bezoekersaantal museum bijgesteld**

De baten zijn incidenteel € 279.000 lager dan begroot, omdat minder inkomsten uit entree en winkerverkopen zijn ontvangen door een lager dan verwacht bezoekersaantal.

### **19. Beheer zwembad 'De Dubbel' duurder**

De lasten zijn structureel € 112.000 hoger dan begroot, omdat de technische ondersteuning aan de gebruiker en de extra wekelijkse schoonmaakwerkzaamheden vanuit gemeentezijde zijn gecontinueerd. In 2025 wordt voor deze activiteiten een nieuw bestek geschreven gevolgd door een aanbesteding. Naar verwachting betekent dit, mede als gevolg van aanpassing in wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht, dat de begroting structureel moet worden opgehoogd.

### **20. Personeelskosten tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 610.000 hoger dan begroot, omdat:

- hogere kosten € 400.000 voor een extra impuls bij musea. De verwacht was dat deze kosten gedekt zouden worden door hogere bezoekersaantallen.
- hogere kosten € 200.000 als gevolg van ziektevervangende en extra werkzaamheden zijn deze lasten bij het Biesboschcentrum Dordrecht tegengevallen.

### **21. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.4 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

### Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                         | Lasten  |           |               | Baten   |           |                |
|-----------------------------------------|---------|-----------|---------------|---------|-----------|----------------|
|                                         | Begroot | Werkelijk | Verschil      | Begroot | Werkelijk | Verschil       |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht | 92.062  | 87.365    | 4.697         | 50.911  | 51.335    | 424            |
| Mutaties met de reserves                | 23.485  | 11.252    | 12.233        | 30.270  | 13.582    | -16.688        |
|                                         | 115.547 | 98.617    | <b>16.930</b> | 81.181  | 64.917    | <b>-16.264</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**666**

| Oorzaken van de verschillen                                    | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|----------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Uitvoering geluidsscherm spoor vertraagd                    | Incidenteel                 | 1.814              |                   | -1.814               |
| 2. Meer diensten aan derden doorbelast                         | Incidenteel                 | -685               | 745               |                      |
| 3. Lagere rente doorberekend                                   | Incidenteel                 | 810                |                   |                      |
| 4. Project Dordtwijkzone (Stadspark) vertraagd                 | Incidenteel                 | 163                |                   | -163                 |
| 5. Project Binnenstadsontwikkeling vertraagd                   | Incidenteel                 | 355                |                   | -355                 |
| 6. Meer boomonderhoud noodzakelijk                             | Incidenteel                 | -140               |                   |                      |
| 7. Projecten groot onderhoud groen vertraagd                   | Incidenteel                 | 139                |                   |                      |
| 8. Energielasten meegevalen                                    | Incidenteel                 | 397                |                   |                      |
| 9. Preventief onderhoud VRI's doorgeschoven                    | Incidenteel                 | 100                |                   |                      |
| 10. Onderhoud bruggen meegevalen                               | Incidenteel                 | 100                |                   |                      |
| 11. Project Halteer- en steigerplan deels doorgeschoven        | Incidenteel                 |                    |                   | 189                  |
| 12. Baggerprogramma bijgesteld                                 | Incidenteel                 | 346                |                   | -346                 |
| 13. Afvalexploitatie meegevalen                                | Incidenteel                 | 381                | 224               | -605                 |
| 14. Opbrengst riolen meegevalen                                | Incidenteel                 |                    | 137               |                      |
| 15. Onderhoud riolen afgenomen                                 | Incidenteel                 | 454                |                   | -634                 |
| 16. Rijksbijdrage PFAS meerjarig ingezet                       | Incidenteel                 | 954                | -954              |                      |
| 17. Rijksbijdrage loodsanering schoolpleinen meerjarig ingezet | Incidenteel                 | 281                | -281              |                      |
| 18. Rijksbijdrage nazorglocaties bodem meerjarig ingezet       | Incidenteel                 | -195               | 195               |                      |
| 19. Rijksbijdrage sanering verkeerslawaaai ingezet             | Incidenteel                 | -73                | 73                |                      |
| 20. Bijdrage van Chemours Nederland ontvangen                  | Incidenteel                 |                    | 145               |                      |
| 21. Middelen NPLV niet ingezet                                 | Incidenteel                 | -206               | 387               | -229                 |
| 22. Projecten energie in opstartfase                           | Incidenteel                 | 388                | -652              | -334                 |
| 23. Projecten groen en blauw verlopen voorspoedig              | Incidenteel                 | -167               | -60               | -133                 |
| 24. Extra inzet op projecten                                   | Incidenteel                 | -439               | 198               |                      |
| 25. Verschillen kleiner dan € 100.000                          | Incidenteel                 | -80                | 267               | -31                  |
|                                                                |                             | <b>4.697</b>       | <b>424</b>        | <b>-4.455</b>        |

-/- betreft een nadeel

## Toelichting bij de oorzaken

### 1. Uitvoering geluidsscherm spoor vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 1.814.000 lager dan begroot, omdat gezien uitloop van werkzaamheden voor het geluidsscherm langs het spoor bij Amstelveen, de eindafrekening van de gemaakte kosten nog niet heeft kunnen plaatsvinden.

Er is hierdoor € 1.814.000 minder van de reserve Geluidsschermen Amstelveen geboekt.

### 2. Meer diensten aan derden doorbelast

De lasten zijn incidenteel € 685.000 hoger dan begroot, omdat meer werkzaamheden voor derden zijn uitgevoerd die zijn doorberekend. Dit betreft onder andere projecten voor kabels en leidingen, onderhoud voor woningbouwverenigingen en doorberekende kosten van het asfaltonderhoud.

De baten zijn incidenteel € 745.000 hoger dan begroot, omdat meer kosten zijn doorbelast aan derden en er activa zijn verkocht aan het waterschap.

### 3. Lagere rente doorberekend

De lasten zijn incidenteel € 810.000 lager dan begroot, omdat de daadwerkelijke toegerekende rente gebaseerd op de werkelijke boekwaarde van investeringsprojecten door verschuiving en/of vertraging in de uitvoering aanzienlijk lager is dan oorspronkelijk was geraamd.

### 4. Project Dordwijkzone (Stadspark) vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 163.000 lager dan begroot, omdat door hiaten in de programmaorganisatie de voorbereiding van het project Dordwijkzone is vertraagd.

Er is hierdoor € 163.000 minder van de reserve Dordwijkzone geboekt.

### 5. Project Binnenstadontwikkeling vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 355.000 lager dan begroot, omdat door vertraging in de besluitvorming de kosten zijn doorgeschoven naar 2025.

Er is hierdoor € 355.000 minder van de reserve Binnenstadontwikkeling geboekt.

### 6. Meer boomonderhoud noodzakelijk

De lasten zijn incidenteel € 140.000 hoger dan begroot, omdat:

- na een hevige storm omgewaaide bomen opgeruimd en herplant moesten worden (kosten € 60.000).
- er inspecties, onderzoek en aanvullend boomonderhoud (zoals snoeien) waren vereist (kosten € 80.000) om het bomenbestand op niveau te houden, in afwachting van de definitieve besluitvorming van de raad betreffende de toekomstige kaders van het bomenprogramma.

### 7. Projecten groot onderhoud groen vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 139.000 lager dan begroot, omdat de projecten niet allemaal volledig zijn uitgevoerd en delen doorschuiven naar het volgende jaar.

### 8. Energielasten meegevalen

De lasten zijn incidenteel € 397.000 lager dan begroot, omdat de raming van energiekosten voor openbare verlichting en verkeersregelinstallaties, gebaseerd op ervaringen met de vorige leverancier, de volatiele energieprijzen en het gereserveerde budget uit voorgaande jaren, te hoog was bijgesteld. Hierdoor viel de uiteindelijke afrekening over de afgelopen jaren positief uit.

### 9. Preventief onderhoud VRI's doorgeschoven

De lasten zijn incidenteel € 100.000 lager dan begroot, omdat het preventieve onderhoud voor een groot deel niet is uitgevoerd vanwege contractuele problemen met de betrokken partijen. Als gevolg hiervan zijn de geplande werkzaamheden doorgeschoven naar 2025.

### **10. Onderhoud bruggen meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 100.000 lager dan begroot, omdat minder onderhoud aan verschillende bruggen, met name de Prins Clausbrug, noodzakelijk was. Dit komt mede doordat in de afgelopen vier jaren extra onderhoud is uitgevoerd, waardoor de huidige onderhoudsbehoefte is afgenomen.

### **11. Project Halteer- en steigerplan deels doorgeschoven**

Er is € 189.000 minder van de reserve afschrijving geboekt, omdat een deel van de geplande maatregelen van het project 'halteer- en steigerplan' is uitgesteld in afwachting van de formulering van de visie op de Binnenkalkhaven.

### **12. Baggerprogramma bijgesteld**

De lasten zijn incidenteel € 346.000 lager dan begroot, omdat het baggerwerk in de Zuidhaven (bij de Kop van 't Land) doorschuift naar 2025. Want het verkrijgen van de benodigde ontheffing ecologie en het maken van stikstofberekeningen (vanwege Natura 2000 gebied) heeft meer tijd gevergd dan was voorzien.

Er is hierdoor € 346.000 minder van de reserve Onderhoudsfonds havens en baggeren geboekt.

### **13. Afvalexploitatie meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 381.000 lager dan begroot, omdat:

- eindafrekeningen van HVC over 2022 en 2023 in boekjaar 2024 zijn verwerkt (€ 600.000).
- er hogere materiële kosten waren door de invoering van de recycle tarieven in de regiogemeenten (- € 135.000).
- er overige verschillen waren waaronder afrekening 2023 voor afvalstromen met een opbrengst (- € 84.000).

De baten zijn incidenteel € 224.000 hoger dan begroot, door de invoering van recycle tarieven hebben regiogemeenten extra bijdragen geleverd ter dekking van de aanvullende kosten voor de uitvoering en heffing van de recycle tarieven in de regiogemeenten. Daarnaast zijn er extra inkomsten als gevolg van de afwikkeling van inkomsten via het afvalfonds uit 2022 en 2023, die in 2024 zijn toegekend.

Er is hierdoor € 605.000 minder van de reserve afval geboekt.

### **14. Opbrengsten riolen meegevalen**

De baten zijn structureel € 137.000 hoger dan begroot, omdat er meer aansluitingen zijn van huizen en/of bedrijven.

### **15. Onderhoud riolen afgenomen**

De lasten zijn incidenteel € 454.000 lager dan begroot, omdat klein onderhoud niet altijd in het jaar waarin het gepland is hoeft te worden uitgevoerd. Dit geldt voor riolen, gemalen en andere onderdelen die noodzakelijk zijn bij het aanleggen van riolen.

Er wordt incidenteel € 634.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve riool omdat het resultaat van het product riolen op 0 dient te staan. Dit is om de exploitatie constant te houden.

### **16. Rijksbijdrage PFAS meerjarig ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 954.000 lager dan begroot, omdat de kosten die met de rijksbijdrage samenhangen volledig in 2024 zijn begroot en uitvoering ook deels in 2025 zal plaatsvinden.

De baten zijn incidenteel € 954.000 lager dan begroot, omdat een deel van de rijksbijdrage samenhangt met de kosten van uitvoering die deels in 2025 zal plaatsvinden.

### **17. Rijksbijdrage loodsanering schoolpleinen meerjarig ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 281.000 lager dan begroot, omdat er minder kosten zijn uitgegeven omdat de uitvoering vertraagd was.

De baten zijn incidenteel € 281.000 lager dan begroot, omdat een deel van de rijksbijdrage hangt samen met de kosten van de uitvoering.

#### **18. Rijksbijdrage nazorglocaties bodem meerjarig ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 195.000 hoger dan begroot, omdat de kosten die met de rijksbijdrage samenhangen volledig in 2024 waren begroot, terwijl uitvoering ook deels in 2025 zal plaatsvinden.

De baten zijn incidenteel € 195.000 lager dan begroot, vanwege lagere uitgaven bij de nazorglocaties

#### **19. Rijksbijdrage sanering verkeerslawaaï ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 73.000 hoger dan begroot, omdat er onderzoek is uitgevoerd in het kader van het saneren van verkeerslawaaï.

De baten zijn incidenteel € 73.000 lager dan begroot, omdat voor dit onderzoek een rijksbijdrage is ontvangen.

#### **20. Bijdrage van Chemours Nederland ontvangen**

De baten zijn incidenteel € 145.000 hoger dan begroot, omdat van Chemours Nederland een bijdrage is ontvangen in verband met de PFAS problematiek.

#### **21. Middelen NPLV niet ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 206.000 hoger dan begroot, omdat een subsidie is verstrekt aan Woonbron ten behoeve van het woningbouwproject aan de Vliegenstraat.

De baten zijn incidenteel € 387.00 hoger dan begroot, omdat het Rijk subsidie heeft versterkt ten behoeve van het woningbouwproject van Woonbron.

Op andere onderdelen houden we middelen over. Voor het Nationaal programma Dordt West zijn dit jaar andere middelen ingezet en er bleek minder werkbudget nodig dan gedacht. Er is hierdoor € 229.000 minder van de reserve Dordt West geboekt.

#### **22. Projecten energie in opstartfase**

De lasten zijn incidenteel € 388.000 lager dan begroot, omdat in 2024 veel van de uitvoering is voorbereid maar pas in 2025 in de volle omvang opgestart. Het programma heeft veel externe ontwikkelingen te verwerken gehad, zoals netcongestie en de personele bezetting van de regionale organisatie pas later in 2024 is opgebouwd.

De baten zijn incidenteel € 652.000 hoger dan begroot, omdat er meer rijksbijdragen zijn ontvangen dan verwacht.

Er is hierdoor € 334.000 minder van de reserve versnelling energietransitie geboekt.

#### **23. Projecten groen blauw verlopen voorspoedig**

De lasten zijn incidenteel € 167.000 hoger dan begroot, omdat:

- diverse biodiversiteit projecten goed lopen en kosten hoger uitvallen door indexatie en/of inflatie.
- stijgende lasten van projecten die achterblijven door bijkomende ontwikkelingen.

De baten zijn incidenteel € 60.000 hoger dan begroot, omdat er meer bijdragen zijn gekomen dan verwacht.

Er is hierdoor € 133.000 minder van de reserve groen blauw geboekt.



**24. Extra inzet op projecten**

De lasten zijn incidenteel € 439.000 hoger dan begroot, omdat vanwege extra inzet op projecten niet alle kosten zijn doorbelast.

De baten zijn incidenteel € 198.000 hoger dan begroot, omdat personele lasten zijn doorbelast ten laste van externe klanten.

**25. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.5 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

### Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                       | Lasten  |           |          | Baten   |           |          |
|---------------------------------------|---------|-----------|----------|---------|-----------|----------|
|                                       | Begroot | Werkelijk | Verschil | Begroot | Werkelijk | Verschil |
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht | 350.558 | 340.850   | 9.708    | 85.098  | 84.899    | -199     |
| Mutaties met de reserves              | 2.870   | 2.613     | 257      | 12.278  | 7.857     | -4.421   |
|                                       | 353.428 | 343.463   | 9.965    | 97.376  | 92.756    | -4.620   |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

5.345

| Oorzaken van de verschillen                                            | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Jeugdhulp is minder duur uitgevallen                                | Incidenteel                 | 1.923              | 260               |                      |
| 2. Minder/ander beroep op minimaregelingen gedaan                      | Incidenteel                 | 200                |                   | -146                 |
| 3. Compensatie alleenverdieners vertraagd                              | Incidenteel                 | 219                |                   |                      |
| 4. OV-regeling minima is minder gebruikt                               | Incidenteel                 | 91                 |                   | -91                  |
| 5. WMO-lasten meegevallen                                              | Incidenteel                 | 917                |                   |                      |
| 6. Huisvestingslasten meegevallen                                      | Incidenteel                 | 191                |                   |                      |
| 7. Sociaal innovatiebudget niet volledig besteed                       | Incidenteel                 | 183                |                   | -183                 |
| 8. Politiek Akkoord minder/goedkoper uitgevoerd                        | Incidenteel                 | 240                |                   | -240                 |
| 9. Overige lasten maatsch. ondersteuning meegevallen                   | Incidenteel                 | 446                | 77                |                      |
| 10. Minder subsidies op jeugdbeleid verleend                           | Incidenteel                 | 247                |                   |                      |
| 11. Meer jeugdgezondheidszorg verleend                                 | Incidenteel                 | -305               |                   |                      |
| 12. Uitgaven Sociale Werkvoorziening hoger uitgevallen                 | Incidenteel                 | -577               |                   |                      |
| 13. Bestedingen Glansrijke Toekomst lager uitgevallen                  | Incidenteel                 | 674                |                   | -674                 |
| 14. Participatiekosten meegevallen                                     | Incidenteel                 | 729                | 51                |                      |
| 15. Uitgaven inkomensondersteuning hoger uitgevallen                   | Incidenteel                 | -2.750             |                   |                      |
| 16. Minder inburgeringstrajecten gerealiseerd                          | Incidenteel                 | 1.520              | -1.520            |                      |
| 17. Beschermd Wonen en Opvang meegevallen                              | Incidenteel                 | 1.632              | 311               | -226                 |
| 18. Apparaatskosten GR Sociaal lager uitgevallen                       | Incidenteel                 | 1.260              |                   |                      |
| 19. Afrekening 2023 Re-integratie officer verantwoord                  | Incidenteel                 | -280               | 348               |                      |
| 20. Minder personeel Veiligheidshuis ingehuurd                         | Incidenteel                 | 211                |                   |                      |
| 21. Doorgeschoven budget combinatiefuncties niet benut                 | Incidenteel                 | 140                |                   |                      |
| 22. Subsidievaststelling nieuwbouw v.v. Dubbeldam naar 2025 verschoven | Incidenteel                 | 350                |                   | -350                 |
| 23. Onderzoeken uitvoering sportvisie opnieuw vertraagd                | Incidenteel                 | 100                |                   |                      |
| 24. Uitvoering sportvisie 2030 vertraagd                               | Incidenteel                 | 1.712              |                   | -1.788               |
| 25. Uitvoering Actieplan 'Meer kinderen sporten' later gestart         | Incidenteel                 | 351                |                   | -351                 |
| 26. Verschillen kleiner dan € 100.000                                  | Incidenteel                 | 284                | 274               | -115                 |
|                                                                        |                             | 9.708              | -199              | -4.164               |

-/- betreft een nadeel

## Toelichting bij de oorzaken

### 1. Jeugdhulp minder duur uitgevallen

De lasten zijn incidenteel € 1.923.000 lager dan begroot, omdat:

- het zorgverbruik (i.c. uitnutting van beschikkingen) volgens zorgaanbieders minder is dan bij onze bestuursrapportage werd verwacht.
- ook doen zich de - toen gemelde - ontwikkelingen rondom toename trajectkosten voor jeugdhulp op school en toename aantal kinderen met ambulante hulp niet of in mindere mate voor.
- bij lokale beschikkingsvrije jeugdhulp sprake is van een te hoge kostenraming en tijdelijk minder instroom van jeugdigen vanwege een gewijzigde aanpak.
- het aantal kinderen in verblijf licht is gedaald.
- het PGB-gebruik lager is.

De baten zijn incidenteel € 260.000 hoger dan begroot, omdat het Rijk ons een specifieke uitkering voor niet-beoogde jeugdzorgkosten in 2022 en 2023 heeft toegekend.

### 2. Minder/ander beroep op minimaregelingen gedaan

De lasten zijn incidenteel € 200.000 lager dan begroot, omdat:

- de kosten van het SMS-kinderfonds te ruim waren begroot en omdat het aantal minima, dat een beroep doet op het SMS-Kinderfonds, lager is dan geraamd. Daarnaast is het beschikbare tegoed op een pas niet volledig besteed (€ 258.000).
- gemeenschappelijke regeling Sociaal het bereik van Bijzondere Bijstand met 27% en van Persoonlijk Minima Budget met 15% heeft vergroot ten opzichte van het jaar ervoor door de zogenaamde bestaanszekerheidsgesprekken. Daarnaast is meer Bijzondere Bijstand verleend voor huisvesting/inrichting van een toenemend aantal nieuwkomers, een hoger gebruik van de vergoeding medische kosten en door de landelijke indexatie van aanvullende bijstand voor inwoners onder de 21 jaar. Voorts is meer Persoonlijk Minima-Budget toegekend door landelijke indexatie en toename van het aantal inwoners met een Participatiewet-uitkering, dat van de regeling gebruikt maakt. (€ 58.000)

Er is hierdoor € 146.000 minder van de reserve PA 2022-2026 Armoedebeleid en minimaregelingen geboekt.

### 3. Compensatie alleenverdieners vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 219.000 lager dan begroot, omdat het opstellen van beleidsregels voor het compenseren van alleenverdieners, die door een onbedoelde samenloop van fiscaliteit, toeslagen en sociale zekerheid onder het bestaansminimum terecht zijn gekomen, meer tijd in beslag heeft genomen. Hierdoor keert de gemeenschappelijke regeling Sociaal de compensatie in 2025 uit.

Hiervoor is een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 219.000, gedaan vanuit resultaatbestemming 2024.

### 4. OV-regeling minima minder gebruikt

De lasten zijn incidenteel € 91.000 lager dan begroot, omdat voornamelijk niet AOW-gerechtigde minima minder met de bus reisden vanwege de kosten en de beperking van de daluren.

Er is hierdoor € 91.000 minder van de reserve PA 2022-2026 Alternatief voor gratis busvervoer 65+ geboekt.

### 5. WMO-lasten meegevalen

De lasten zijn incidenteel € 917.000 lager dan begroot, omdat:

- er minder mensen met individuele begeleiding c.q. dagbesteding zijn.
- cofinanciering vanuit het Rijk is ingezet voor WMO-hulpmiddelen.
- de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning opwaarts bijgesteld zijn door o.a. aanpassing jeugdlonen.

- de beoogde besparing op huishoudelijke ondersteuning niet is gerealiseerd, omdat we herstelgerichte ondersteuning (nog) niet hebben ingevoerd.

## **6. Huisvestingslasten meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 191.000 lager dan begroot, omdat:

- de verbouwingen van trefpunt De Stoof en ontmoetingscentrum Het Polderwiel vertraging opliepen (€ 118.000).
- de post voor exploitatie van ontmoetings-/wijkcentra niet volledig nodig was (€ 73.000).

## **7. Sociaal innovatiebudget niet volledig besteed**

De lasten zijn incidenteel € 183.000 lager dan begroot, omdat we cofinanciering van het Rijk voor de Uitvoeringsbrigade hebben ingezet. Zie raadsvoorstel over [Inzet niet bestede middelen reserve sociaal domein](#).

Er is hierdoor € 183.000 minder van de reserve SI-Sociaal domein innovatiebudget & versterken sociale infrastructuur geboekt.

## **8. Politiek Akkoord minder/goedkoper uitgevoerd**

De lasten zijn incidenteel € 240.000 lager dan begroot, omdat:

- we minder subsidies voor participatieplekken (No label) hebben verleend.
- we cofinanciering voor de aanpak eenzaamheid hebben ingezet.
- de inrichting van trefpunt De Stoof en ontmoetingscentrum Het Polderwiel is uitgesteld door vertraging bij de verbouwingen aldaar.
- de interventies van/via de sociaal pontonnier deels werden gedekt door middelen in het voorliggende veld.
- de niet-bestede middelen uit 2023 (nog) niet nodig waren voor de beleidsinterventies uit het [Politiek Akkoord](#).

Er is hierdoor € 240.000 minder van de reserve PA 2022-2026 [Innovatie- en preventiebudget Sociaal Domein](#) geboekt.

## **9. Overige lasten/baten maatschappelijke ondersteuning lager uitgevallen**

De lasten zijn incidenteel € 446.000 lager dan begroot, omdat:

- we minder gebruik hoefden te maken van de WMO-stelpost, die voor onvoorziene WMO-initiatieven wordt ingezet.
- we de zorgkosten voor een goede overgang van beschermd naar zelfstandig wonen (in casu Thuis in de wijk) deels verhaald hebben op regionale middelen.
- we cofinanciering van het Rijk voor mantelzorg hebben ingezet.

De baten zijn incidenteel € 77.000 hoger dan begroot, omdat we subsidies van voorgaande jaren deels hebben teruggevorderd.

## **10. Minder subsidies op jeugdbeleid verleend**

De lasten zijn incidenteel € 247.000 lager dan begroot, omdat we minder gebruik hoefden te maken van de stelpost voor lokale jeugdhulp, die voor ons deel in het regionale programma Werk voor de Jeugd en voor onvoorziene initiatieven op beleidsterrein Jeugd wordt ingezet.

## **11. Meer jeugdgezondheidszorg verleend**

De lasten zijn incidenteel € 305.000 hoger dan begroot, omdat onze ketenpartner JongJGZ gevluchte Oekraïense kinderen in zorg heeft gehad.

We zijn hiervoor (deels) gecompenseerd door het Rijk. Zie vrijvallende middelen voor Meerkosten Oekraïne sociaal domein ter grootte van € 335.631 uit de decembercirculaire 2024 op het onderdeel [Algemene Dekkingsmiddelen](#).

### **12. Uitgaven Sociale Werkvoorziening hoger uitgevallen**

De lasten zijn incidenteel € 577.000 hoger dan begroot, omdat het resultaat over 2024 van de gemeenschappelijke regeling Sociaal op het onderdeel Drechtwerk is tegengevallen.

### **13. Bestedingen Glansrijke Toekomst lager uitgevallen**

De lasten zijn incidenteel € 674.000 lager dan begroot, omdat het onderwijs en maatschappelijke partners in samenwerking met de gemeente zelf hebben geïnvesteerd. Het jaar 2024 is vooral gebruikt om plannen te concretiseren. Uitvoering van deze plannen is pas gestart in het laatste kwartaal van 2024, waardoor er minder kosten zijn gemaakt dan verwacht.

Er is hierdoor € 674.000 minder van de reserve Toekomst Dordtse Jongeren geboekt.

### **14. Participatiekosten meegefallen**

De lasten zijn incidenteel € 729.000 lager dan begroot, omdat voornamelijk het resultaat over 2024 van de gemeenschappelijke regeling Sociaal op het onderdeel Participatie is meegefallen. In 2024 zijn door de gemeenschappelijke regeling Sociaal verschillende instrumenten ingezet voor de doelgroep. Ondanks alle inzet, is er een overschot op het onderdeel Participatie.

### **15. Uitgaven inkomensondersteuning hoger uitgevallen**

De lasten zijn incidenteel € 2.750.000 hoger dan begroot, omdat er (via de gemeenschappelijke regeling Sociaal) meer aanspraak op inkomensondersteuning is gemaakt.

### **16. Minder inburgeringstrajecten gerealiseerd**

De lasten zijn incidenteel € 1.520.000 lager dan begroot, omdat er door een lagere instroom minder inburgeringstrajecten zijn gerealiseerd.

De baten zijn incidenteel € 1.520.000 lager dan begroot, omdat als gevolg van een lager aantal inburgeringstrajecten er minder rijksbijdrage is ingezet.

### **17. Beschermd Wonen en Opvang meegefallen**

De lasten zijn incidenteel € 1.632.000 lager dan begroot, omdat meer rijksbijdrage is ontvangen en de uitgaven lager zijn uitgevallen dan eerder werd ingeschat voor Beschermd Wonen en Opvang.

De baten zijn incidenteel € 311.000 hoger dan begroot, omdat een aantal subsidies lager zijn vastgesteld, waardoor terugbetalingen zijn ontvangen.

Er is hierdoor € 226.000 minder van de reserve dak- en thuisloosheid geboekt.

### **18. Apparaatskosten GR Sociaal lager uitgevallen**

De lasten zijn incidenteel € 1.260.000 lager dan begroot, omdat het resultaat over 2024 van de gemeenschappelijke regeling Sociaal op het onderdeel Apparaatskosten is meegefallen.

### **19. Afrekening 2023 Re-integratie officer verantwoord**

De lasten zijn incidenteel € 280.000 hoger dan begroot, omdat de ontvangen eindafrekening 2023 van de specifieke uitkering onder de baten is verantwoord.

De baten zijn incidenteel € 348.000 hoger dan begroot, omdat de verwachte eindafrekening 2023 van de specifieke uitkering voor € 280.000 negatieve lasten is begroot en voor een bedrag van € 60.000 is meegefallen.

### **20. Minder personeel Veiligheidshuis ingehuurd**

De lasten zijn incidenteel € 211.000 lager dan begroot, omdat het Veiligheidshuis minder personeel heeft ingehuurd.

### **21. Doorgeschoven budget combinatiefuncties niet benut**

De lasten zijn incidenteel € 140.000 lager dan begroot, omdat de resterende middelen van 2023 niet zijn benut. Het verloop van personeel bemoeilijkte het inzetten van extra capaciteit op deze regeling.

## **22. Subsidievaststelling nieuwbouw v.v. Dubbeldam naar 2025 verschoven**

De lasten zijn incidenteel € 350.000 lager dan begroot, omdat door vertraging van de nieuwbouw van v.v. Dubbeldam op sportpark Schenkeldijk de laatste betaling in 2025 zal plaatsvinden.

Er is € 350.000 minder van de reserve SI sportparken geboekt omdat de subsidievaststelling in 2025 wordt uitbetaald.

## **23. Onderzoeken uitvoering sportvisie 2030 opnieuw vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 100.000 lager dan begroot, omdat het budget voor de eerste stappen inzake de uitvoering van het programma sportparken (nu: sportvisie 2030) nog niet volledig is besteed. De resterende middelen worden ingezet om de openbare ruimte meer sportief in te richten door middel van een Living-lab Sport en bewegen (Regiodeal). We doen dit samen met onderwijs en bewoners om gezamenlijk de sportdeelname te vergroten.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 100.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

## **24. Uitvoering sportvisie 2030 vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 1.712.000 lager dan begroot, omdat de budgetten 2023-2024 voor de verschillende onderdelen van de sportvisie 2030 nog niet volledig zijn besteed om de volgende redenen:

- de uitvoering van de subsidieregeling voor renovatie of nieuwbouw sportaccommodaties is vertraagd, omdat sportverenigingen vanaf 1 augustus 2024 geen rijkssubsidie voor bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) meer konden indienen. De BOSA was voorwaardelijk voor toekenning van de gemeentelijke subsidie. Hierdoor zijn veel minder aanvragen ingediend dan begroot. Na evaluatie met de sportaanbieders is de subsidieregeling voor 2025 aangepast, waardoor de BOSA niet langer voorwaardelijk is.
- de uitvoering van de subsidieregeling professionalisering sportverenigingen is vertraagd.
- Het budget voor capaciteitsvraagstukken is niet volledig besteed, omdat de aanleg van het kunstgrasveld op sportpark Smitsweg nog niet is afgerond en de verbreding van de atletiekbaan op sportpark Reeweg in 2025 plaatsvindt.
- De planvorming voor wijksparken is vertraagd.
- Het budget voor het vervoer van schoolzwemmen niet volledig kon worden besteed als gevolg van het tekort aan badwater.

Er is € 1.788.000 minder van de reserve geboekt, omdat:

- € 259.000 minder toegevoegd aan de reserve afschrijving, omdat het kunstgrasveld op sportpark Smitsweg nog niet volledig is aangelegd.
- € 2.047.000 minder onttrokken aan de reserves SI Sportparken, PA 2022-2026 Sportaccommodaties en PA 2022-2026 Zwemveiligheid, omdat de uitvoering van de verschillende onderdelen van de sportvisie 2030 is vertraagd.

## **25. Uitvoering Actieplan 'Meer kinderen sporten' later gestart**

De lasten zijn incidenteel € 351.000 lager dan begroot, omdat het Actieplan 'Meer kinderen sporten' (pas) in mei 2024 door de raad is vastgesteld. Het sporttegoed (Dordtpas) is vanaf september 2024 beschikbaar, maar heeft een aanlooptijd in de bekendheid van de regeling.

Er is hierdoor € 351.000 minder van de reserve PA 2022-2026 Gratis Sporten Basisschoolkinderen geboekt. De uitvoering van het Actieplan 'Meer kinderen sporten' is vertraagd.

## **26. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.6 Lerend en Ondernemend Dordrecht

### Lerend en Ondernemend Dordrecht

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                 | Lasten  |           |              | Baten   |           |               |
|---------------------------------|---------|-----------|--------------|---------|-----------|---------------|
|                                 | Begroot | Werkelijk | Verschil     | Begroot | Werkelijk | Verschil      |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht | 49.828  | 43.464    | 6.364        | 22.977  | 17.956    | -5.021        |
| Mutaties met de reserves        | 5.392   | 4.330     | 1.062        | 11.098  | 9.979     | -1.119        |
|                                 | 55.220  | 47.794    | <b>7.426</b> | 34.075  | 27.935    | <b>-6.140</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**1.286**

| Oorzaken van de verschillen                                                | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. ESF middelen nog niet ontvangen                                         | Incidenteel                 | 1.394              | -1.423            |                      |
| 2. Regionaal verbinder statushouders ingezet                               | Incidenteel                 | -133               |                   |                      |
| 3. Huurcompensatie Bibliotheek voor Dordthuis vrijgevallen                 | Incidenteel                 | 300                |                   |                      |
| 4. Uitkering Informatiepunten Digitale Overheid aan bibliotheek uitbetaald | Incidenteel                 | -118               | 118               |                      |
| 5. Subsidie IPTA niet volledig besteed                                     | Incidenteel                 | 536                | -536              |                      |
| 6. Uitgaven voortijdig schoolverlaten niet volledige besteed               | Incidenteel                 | 628                | -424              |                      |
| 7. Uitgaven bestrijding onderwijsachterstanden niet volledig besteed       | Incidenteel                 | 860                | -709              |                      |
| 8. Dordts Leerprogramma vertraagd                                          | Incidenteel                 | 258                |                   | -271                 |
| 9. Minder educatie en beroepsonderwijs ingezet                             | Incidenteel                 | 625                | -541              |                      |
| 10. Subsidie The NXT Chapter niet volledig besteed                         | Incidenteel                 | 133                | -133              |                      |
| 11. Uitgaven leerlingenvervoer meegevallen                                 | Incidenteel                 | 109                |                   |                      |
| 12. Uitgaven Aanpak jeugdwerkloosheid meegevallen                          | Incidenteel                 | 98                 |                   |                      |
| 13. Activiteiten Regionaal Mobiliteits Team (RMT) afgerond                 | Incidenteel                 | -363               | 363               |                      |
| 14. Uitgaven Smart Society meegevallen                                     | Incidenteel                 | 289                |                   | -289                 |
| 15. Projectontwikkeling Leerpark vertraagd                                 | Incidenteel                 | 1.770              | -1.770            |                      |
| 16. Geen cofinanciering voor Hi Delta beschikbaar                          | Incidenteel                 | -220               |                   |                      |
| 17. Hogere capaciteitsinzet Smart Delta                                    | Incidenteel                 | -348               |                   |                      |
| 18. Gemeentelijke bijdragen Groeiagenda Smart Delta elders verantwoord     | Incidenteel                 |                    | -334              |                      |
| 19. Opgave arbeidsmarkt en menselijk kapitaal opgestart                    | Incidenteel                 | 190                | 25                | -215                 |
| 20. Gemeentelijke lasten ondernemersfonds op andere producten geboekt      | Incidenteel                 | 189                |                   |                      |
| 21. Aan exploitatiekort Coöperatie Duurzaamheidsfabriek bijgedragen        | Incidenteel                 | -151               |                   |                      |
| 22. Uitwerking Integraal Huisvestingsplan VO vertraagd                     | Incidenteel                 | 282                |                   | -282                 |
| 23. Ventilatie in Scholen (SUVIS) nog niet afgerond                        | Incidenteel                 | 286                |                   |                      |
| 24. Renovatie Hofstraat vertraagd                                          | Incidenteel                 |                    |                   | 961                  |
| 25. Bestedingen onderwijshuisvesting tegengevallen                         | Incidenteel                 | -235               | 82                |                      |
| 26. Onderhoudslasten scholen Voortgezet Onderwijs tegengevallen            | Incidenteel                 | -138               |                   |                      |

|                                                    |             |              |               |            |
|----------------------------------------------------|-------------|--------------|---------------|------------|
| 27. Voordelen op exploitatie gymzalen gerealiseerd | Incidenteel | 193          | 113           |            |
| 28. Verschillen kleiner dan € 100.000              | Incidenteel | -70          | 148           | 39         |
|                                                    |             | <b>6.364</b> | <b>-5.021</b> | <b>-57</b> |

-/- betreft een nadeel

## Toelichting bij de oorzaken

### 1. ESF middelen nog niet ontvangen

De lasten zijn incidenteel € 1.394.000 lager dan begroot, omdat de aangevraagde subsidie vanuit het Europees Sociaal Fonds 2022-2023 voor de arbeidsmarktregio en de ProVSO 2023-2025 scholen nog niet zijn doorbetaald aan de uitvoerende instellingen.

De baten zijn incidenteel € 1.423.000 lager dan begroot, omdat de toegekende subsidies ESF+ 2022-2023 en ESF+ ProVSO 2023-2025 vanuit het Europees Sociaal Fonds Programma 2021-2027 pas worden bevoorschot door het Ministerie van SZW als de eindverantwoording is goedgekeurd.

### 2. Regionaal verbinder statushouders ingezet

De lasten zijn incidenteel € 133.000 hoger dan begroot, omdat de rijksbijdrage voor de regionaal verbinder statushouders op het programma Algemene dekkingsmiddelen is geboekt, terwijl de lasten op het programma Lerend en Ondernemend zijn geboekt.

### 3. Huurcompensatie Bibliotheek voor Dordthuis vrijgevallen

De lasten zijn incidenteel € 300.000 lager dan begroot, omdat de huurcompensatie voor hogere huisvestingslasten van de bibliotheek bij inhuizing in het Dordthuis, waarmee vanaf 2024 rekening is gehouden, niet is ingezet.

### 4. Uitkering Informatiepunten Digitale Overheid aan bibliotheek uitbetaald

De lasten zijn incidenteel € 118.000 hoger dan begroot, omdat de ontvangen specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid ter uitvoering als subsidie aan de bibliotheek beschikt is.

De baten zijn incidenteel € 118.000 hoger dan begroot, omdat een specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid ontvangen is.

### 5. Subsidie IPTA niet volledig besteed

De lasten en baten zijn incidenteel € 536.000 lager dan begroot, omdat er later is gestart met de uitvoering van het project Integrale Persoonsgerichte Toeleiding Arbeid (IPTA). IPTA loopt door tot 1 juni 2026 waardoor middelen via de balans zijn doorgeschoven naar 2025.

### 6. Uitgaven voortijdig schoolverlaten niet volledig besteed

De lasten zijn incidenteel € 628.000 lager dan begroot en de baten zijn incidenteel € 424.000 lager dan begroot, omdat door ons verstrekte subsidies rondom de aanpak van voortijdig schoolverlaten lager zijn vastgesteld waardoor middelen via de balans zijn doorgeschoven naar 2025.

### 7. Uitgaven bestrijding onderwijsachterstanden niet volledig besteed

De lasten zijn incidenteel € 860.000 lager dan begroot, omdat we de incidentele middelen voor een aantal zaken eerst hebben aangewend, voordat we een beroep deden op de (structurele) middelen. Hierdoor zijn kosten die normaal op OAB of peuterwerk worden geboekt, nu ten laste van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) geboekt.

De baten zijn incidenteel € 709.000 lager dan begroot, omdat we tot en met juli 2025 beschikken over incidentele middelen voor de bestrijding van onderwijsachterstanden op zowel scholen als in de peuteropvang (Nationaal Programma Onderwijs (NPO)).



#### **8. Dordts Leerprogramma vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 258.000 lager dan begroot, omdat vier scholen niet het maximaal beschikbare bedrag hebben aangevraagd. Zij konden niet voldoende gekwalificeerd personeel vinden voor de uitvoering.

Er is hierdoor € 271.000 minder van de reserve Dordtse Leerprogramma geboekt.

#### **9. Minder educatie en beroepsonderwijs ingezet**

De lasten zijn incidenteel € 625.000 lager dan begroot, omdat de opdrachtnemers van de aanbestede percelen over het algemeen binnen hun begroting zijn gebleven. Bij een toename van de vraag naar educatie kunnen opdrachten worden uitgebreid.

De baten zijn incidenteel € 541.000 lager dan begroot, omdat de specifieke uitkering Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) deels is doorgeschoven naar 2025.

#### **10. Subsidie The NXT Chapter niet volledig besteed**

De lasten en baten zijn incidenteel € 133.000 lager dan begroot, omdat minder jongerenwerk is verricht en het project doorloopt naar 2025.

#### **11. Uitgaven leerlingenvervoer meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 109.000 lager dan begroot, omdat er minder vergoedingen voor vervoersbewegingen van leerlingen waren én er minder taxivervoer is beschikt.

#### **12. Uitgaven Aanpak jeugdwerkloosheid meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 98.000 lager dan begroot, omdat een deel van de uitvoering is vertraagd onder andere door reorganisatie bij de gemeenschappelijke regeling Sociaal. In 2025 wordt er volop ingezet om alsnog de middelen te besteden aan jongeren die hulp nodig hebben.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 112.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

#### **13. Activiteiten Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) afgerond**

De lasten zijn incidenteel € 363.000 hoger dan begroot, omdat in 2024 de activiteiten van het Regionaal Mobiliteitsteam zijn afgerond in verband met de overgang naar het Regionaal Werkcentrum.

De baten zijn incidenteel € 363.000 hoger dan begroot, omdat van het UWV een vergoeding is ontvangen voor de afronding van deze activiteiten.

#### **14. Uitgaven Smart Society meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 289.000 lager dan begroot, omdat de geplande projecten als gevolg van diverse ICT-innovaties grotendeels in 2025 worden uitgevoerd.

Er is hierdoor € 289.000 minder van de reserve PA Reserve 2022-2026 Smart Society geboekt.

#### **15. Projectontwikkeling Leerpark vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 1.770.000 lager dan begroot, omdat het oorspronkelijke project niet kan worden gerealiseerd wordt in 2025 een nieuw projectplan opgesteld.

De baten zijn incidenteel € 1.770.000 lager dan begroot, vanwege deze vertraging.

#### **16. Geen cofinanciering voor Hi Delta beschikbaar**

De lasten zijn incidenteel € 220.000 hoger dan begroot, omdat er geen bijdrage is gerealiseerd vanuit de derde tranche Regiodeal vanwege het niet voldoen aan de voorwaarden voor cofinanciering.

### **17. Hogere capaciteitsinzet Smart Delta**

De lasten zijn incidenteel € 348.000 hoger dan begroot, omdat volgens het programmaplan en -begroting 2024 van Smart Delta meer capaciteit voor de onderdelen van het programma Lerend en Ondernemend is ingezet. De begroting 2024 is hiervoor tussentijds niet budgettair neutraal gewijzigd.

### **18. Gemeentelijke bijdragen Groeiagenda Smart Delta verantwoord**

De baten zijn incidenteel € 334.000 lager dan begroot, omdat de gemeentelijke bijdragen voor de Groeiagenda hoofdzakelijk op basis van het Besluit begroten en verantwoorden (BBV) bij andere programma's zijn verantwoord. De begroting is hiervoor tussentijds niet budgetneutraal gewijzigd.

### **19. Opgave arbeidsmarkt en menselijk kapitaal opgestart**

De lasten zijn incidenteel € 190.000 lager dan begroot, omdat de opstart van de opgave Arbeidsmarkt en menselijk kapitaal minder snel is gegaan dan voorzien.

Er is € 215.000 minder van de reserve geboekt, omdat:

- € 65.000 minder van de reserve AD2030 Ruimte voor banen
- € 150.000 minder van de reserve AD2030 Toekomst Dordtse jongeren

### **20. Gemeentelijke lasten Ondernemersfonds op andere producten geboekt**

De lasten zijn incidenteel € 189.000 lager dan begroot, omdat de gerealiseerde lasten op diverse andere programma's zijn geboekt.

### **21. Aan exploitatietekort Coöperatie Duurzaamheidsfabriek bijgedragen**

De lasten zijn incidenteel € 151.000 hoger dan begroot, omdat de concept-jaarrekening 2024 met een nadelig resultaat van € 303.000 sluit en hiervan 50% voor rekening van de gemeente is als mede-eigenaar. Het nadelig resultaat is het gevolg van hogere kosten die niet bij huurders en gebruikers in rekening kunnen worden gebracht.

### **22. Uitwerking Integraal Huisvestingsplan VO vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 282.000 lager dan begroot, omdat de haalbaarheidsonderzoeken ter uitwerking van het integraal huisvestingsplan voortgezet (speciaal) onderwijs (IHP V(S)O zijn vertraagd. De kosten worden alsnog in 2025 en 2026 gemaakt door de schoolbesturen en door VastgoedDialog als begeleider van het proces.

Er is € 282.000 minder van de reserve SI Onderwijshuisvesting geboekt, omdat de haalbaarheidsonderzoeken ter uitwerking van het IHP V(S)O zijn vertraagd.

### **23. Ventilatie in Scholen (SUVIS) nog niet afgerond**

De lasten zijn incidenteel € 286.000 lager dan begroot, omdat nog niet alle investeringen in ventilatie op basisscholen zijn uitgevoerd. De gemeentelijke bijdrage aan Arcade ter bekostiging van 50% van de kapitaallasten na aftrek van de subsidie Ventilatie in Scholen (SUVIS) wordt vanaf 2025 betaald.

### **24. Renovatie Hofstraat vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 961.000 lager dan begroot, omdat het onderhoud aan de Statenschool (Hofstraat) nog niet is uitgevoerd vanwege de complexiteit van de renovatie en tegenvallend resultaat van de aanbesteding. Het onderhoud, gebaseerd op een meerjarig instandhoudingsplan, is nodig om het pand te kunnen overdragen aan Arcade in het kader van de Doordecentralisatie Onderwijshuisvesting (DDC P(S)O).

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 961.000, vanuit resultaatsbestemming 2024.

### **25. Bestedingen onderwijshuisvesting tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 235.000 hoger dan begroot, omdat de extra lasten voor scholen in het primair onderwijs hoger zijn dan in de bestuursrapportage was ingeschat. Het gaat onder andere om dakreparatie voor de school aan het Oranje Vrijstaatsplein voordat deze in het kader van de

afronding van de DDC P(S)O wordt overgedragen en kosten voor scholen, die een andere bestemming krijgen.

De baten zijn incidenteel € 82.000 hoger dan begroot, omdat de extra baten in relatie tot de afronding van de DDC P(S)O eveneens hoger zijn dan eerder ingeschat.

**26. Onderhoudslasten scholen Voortgezet Onderwijs tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 138.000 hoger dan begroot, omdat er onder andere sprake is van hogere onderhoudslasten van het Stedelijk Dalton.

**27. Voordelen op exploitatie gymzalen gerealiseerd**

De lasten zijn incidenteel € 193.000 lager dan begroot, omdat onder andere sprake is van nieuwbouw voor een aantal scholen. De eigenaarslasten voor deze locaties zijn tijdelijk nihil.

De baten zijn incidenteel € 113.000 hoger dan begroot, omdat de begrote inkomsten lange tijd niet zijn geïndexeerd en online aanvragen zorgen voor een hogere bezettingsgraad. De begroting is hierop inmiddels aangepast.

**28. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.7 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

### Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                 | Lasten  |           |               | Baten   |           |                |
|---------------------------------|---------|-----------|---------------|---------|-----------|----------------|
|                                 | Begroot | Werkelijk | Verschil      | Begroot | Werkelijk | Verschil       |
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht | 117.395 | 74.222    | 43.173        | 95.844  | 51.938    | -43.906        |
| Mutaties met de reserves        | 11.686  | 11.100    | 586           | 27.239  | 26.923    | -316           |
|                                 | 129.081 | 85.322    | <b>43.759</b> | 123.083 | 78.861    | <b>-44.222</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**-463**

| Oorzaken van de verschillen                                                   | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Verkoop erfpachtgronden vertraagd                                          | Incidenteel                 | 200                | -670              | 0                    |
| 2. Leges Omgevingswet afgenomen                                               | Incidenteel                 |                    | -877              |                      |
| 3. Projecten mobiliteit versneld uitgevoerd                                   | Incidenteel                 | -105               |                   | 105                  |
| 4. Kosten vervoer tegengevallen                                               | Incidenteel                 | -494               | 317               |                      |
| 5. Regionale projectgroep verkeersveiligheid (RPV) tegengevallen              | Incidenteel                 | 91                 | -91               |                      |
| 6. Uitgaven Smart Delta voor woningbouw en ruimtelijke ordening tegengevallen | Incidenteel                 | -799               |                   |                      |
| 7. Hogere bijdragen regiogemeenten voor woningbouw en R.O ontvangen           | Incidenteel                 |                    | 399               |                      |
| 8. Afwaardering meldkamer Veemarkt tegengevallen                              | Incidenteel                 | -363               |                   | 363                  |
| 9. Bouwgrondexploitatie wonen tegengevallen                                   | Incidenteel                 | 21.864             | -28.177           | 5.671                |
| 10. Bouwgrondexploitaties bedrijventerreinen meegevalen                       | Incidenteel                 | 20.845             | -14.188           | -4.194               |
| 11. Extra inzet op projecten                                                  | Incidenteel                 | -600               |                   | 254                  |
| 12. Project Spuiboulevard fasering aangepast                                  | Incidenteel                 | 434                |                   | -515                 |
| 13. Project Spoorzone/Maasterras vertraagd                                    | Incidenteel                 | 1.613              |                   | -1.784               |
| 14. Lagere bijdrage Project Zuidelijk stationsgebied ontvangen                | Incidenteel                 |                    | -472              | 379                  |
| 15. Voorziening Spuiboulevard verlaagd                                        | Incidenteel                 | 581                |                   |                      |
| 16. Verschillen kleiner dan € 100.000                                         | Incidenteel                 | -94                | -147              | -9                   |
|                                                                               |                             | <b>43.173</b>      | <b>-43.906</b>    | <b>270</b>           |

-/- betreft een nadeel

### Toelichting bij de oorzaken

#### 1. Verkoop erfpachtgronden vertraagd

De lasten zijn incidenteel € 200.000 lager dan begroot, omdat een deel van de geplande verkopen van erfpachtgrond is doorgeschoven naar 2025.

De baten zijn incidenteel € 670.000 lager dan begroot, vanwege de doorgeschoven geplande verkopen erfpachtgronden naar 2025 zoals boven aangegeven.

#### 2. Leges Omgevingswet afgenomen

De baten zijn incidenteel € 877.000 lager dan begroot, omdat er minder (grote) omgevingsvergunningen zijn aangevraagd.

### **3. Projecten mobiliteit versneld uitgevoerd**

De lasten zijn incidenteel € 105.000 hoger dan begroot, omdat onder ander het project het bewegend bos succesvol is verlopen. Dit komt ten goede aan de participatie van verkeer en vergroening.

Er is hierdoor € 105.000 meer van de reserve Mobiliteitsfonds geboekt.

### **4. Kosten vervoer tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 494.000 hoger dan begroot, omdat de kosten van zowel de waterbus als het veervoer vanwege indexatie hoger zijn uitgevallen dan verwacht. Per 2025 is het vervoer overgegaan naar een andere eigenaar.

De baten zijn incidenteel € 317.000 hoger dan begroot, omdat de ontvangen bijdragen in 2024 voor de waterbus deels betrekking hebben op het voorgaande jaar.

### **5. Regionale projectgroep verkeersveiligheid (RPV) tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 91.000 lager dan begroot, omdat eigen bijdrage in 2023 als budget in boekjaar 2024 is terechtgekomen.

De baten zijn incidenteel € 91.000 lager dan begroot, omdat de ontvangen bijdragen van regiogemeenten op de balans zijn verantwoord als vooruit ontvangen bedragen doordat deze zijn gekoppeld aan de werkelijke uitgaven.

### **6. Uitgaven Smart Delta voor woningbouw en ruimtelijke ordening tegengevallen**

De lasten zijn in incidenteel € 799.000 hoger dan begroot, omdat de begroting niet op het beleidsprogramma van Smart Delta was gebaseerd en de raming tussentijds niet is bijgesteld. Tegenover de hogere uitgaven staan hogere gemeentelijke bijdragen.

### **7. Hogere bijdragen regiogemeenten voor woningbouw en R.O ontvangen**

De baten zijn incidenteel € 399.000 hoger dan begroot, omdat op basis van de programmabegroting van Smart Delta hogere bijdragen ten opzichte van de ramingen van de gemeentebegroting in rekening zijn gebracht.

### **8. Afwaardering meldkamer Veemarkt tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 363.000 hoger dan begroot, omdat een afwaardering heeft plaatsgevonden van de boekwaarde van de meldkamer in de parkeergarage Veemarkt.

Er is hierdoor € 363.000 minder van de reserve parkeren geboekt.

### **9. Bouwgrondexploitaties wonen tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 21.864.000 lager dan begroot door:

- lagere lasten van € 5.714.000 bij Amstelveen wonen door vertraging van de sloop en het bouw- en woonrijp maken.
- lagere lasten van € 578.000 bij Middenzone als gevolg van de herziening van de grondexploitatie.
- lagere lasten van € 106.000 bij Grote Hondring door vertraging van het woonrijp maken.
- lagere lasten van € 2.225.000 bij Wielwijk door vertraging van het bouwrijp maken en de herinrichting van het Hans Petri kunstlandschap.
- lagere lasten van € 403.000 bij Oranjepark door vertraging van het woonrijp maken.
- lagere lasten van € 532.000 bij Oudland door een gunstig aanbestedingsresultaat bouwrijp maken.
- hogere lasten van € 245.000 bij Karel Doorman door een versnelling van het bouw- en woonrijp maken.
- lagere lasten van € 549.000 bij Van den Broekerf door vertraging van het bouwrijp maken.
- lagere lasten van € 298.000 bij Leerpark door vertraging van de realisatie van het geluidsscherm.
- lagere lasten van € 206.000 bij Overkampzone door vertraging van het woonrijp maken.

- lagere lasten van € 4.476.000 bij Stadswerven door een aangepaste fasering van sloop en bouw- en woonrijp maken.
- lagere lasten van € 847.000 bij Vlijweide door vertraging als gevolg van juridische procedures.
- lagere lasten van € 680.000 bij Oud Krispijn Zuid door vertraging van het woonrijp maken.
- als gevolg van de technische regelgeving (BBV) dient het saldo van baten en lasten te worden geactiveerd. Hierdoor ontstaan lasten € 5.441.000 lager dan begroot.
- overige afwijkingen van € 54.000 nadelig op projecten met een afwijking kleiner dan € 100.000.

De baten zijn incidenteel € 28.177.000 lager dan begroot door:

- lagere baten van € 942.000 bij Blekersdijk door vertraging van de grondoverdracht.
- lagere baten van € 7.037.000 bij Middenzone door vertraging als gevolg van de ontbinding van de ontwikkelovereenkomst waardoor de grondexploitatie herzien moet worden.
- lagere baten € 3.440.000 bij Wielwijk door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 100.000 bij Troelstraweg door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 3.500.000 bij Spuiboulevard door een uitgestelde subsidieontvangst.
- lagere baten van € 104.000 bij Oranjepark door vertraging van de gronduitgifte voor de brandweerkazerne.
- lagere baten van € 959.000 bij Admiraalsplein door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 1.612.000 bij Speeltuinallocatie door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 413.000 bij Van den Broek-erf door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 2.601.000 bij Leerpark door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 268.000 bij Stadswerven door een uitgestelde ontvangst van de bijdragen en subsidies.
- als gevolg van de technische regelgeving (BBV) dient het saldo van baten en lasten te worden geactiveerd. Hierdoor ontstaan baten € 7.133.000 lager dan begroot.
- overige afwijkingen van € 78.000 nadelig op projecten met een afwijking kleiner dan € 100.000.

Er is ten opzichte van de bijgestelde begroting € 5.671.000 meer naar de reserves geboekt door lagere mutaties winstnemingen (€ 1.289.000), mutaties verliesvoorzieningen (€ 5.444.000) en overige mutaties (- € 1.062.000).

#### **10. Bouwgrondexploitaties bedrijventerrein meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 20.845.000 lager dan begroot door:

- lagere lasten van € 451.000 bij Amstelwijck Businesspark door vertraging in de uitgifte van percelen en daarmee ook geen kosten voor bouw- en woonrijp maken.
- lagere lasten van € 1.894.000 bij Dordtse Kil IV deel 2 door vertraging van het bouw- en woonrijp maken.
- overige afwijkingen van € 9.000 voordelig op projecten met een afwijking kleiner dan € 100.000.
- als gevolg van de technische regelgeving (BBV) dient het saldo van baten en lasten te worden geactiveerd. Hierdoor ontstaan lasten € 18.491.000 lager dan begroot.

De baten zijn incidenteel € 14.188.000 lager dan begroot door:

- lagere baten van € 1.358.000 bij Amstelwijck Businesspark door vertraging van de gronduitgifte.
- lagere baten van € 660.000 bij Kilkade 7 door een uitgestelde subsidieontvangst.
- lagere baten van € 1.533.000 bij Dordtse Kil IV deel door vertraging van de gronduitgifte.
- als gevolg van de technische regelgeving (BBV) dient het saldo van baten en lasten te worden geactiveerd. Hierdoor ontstaan baten € 10.637.000 lager dan begroot.

Er is ten opzichte van de bijgestelde begroting € 4.194.000 minder naar de reserves geboekt door lagere winstnemingen (€ 1.554.000), hogere verliesvoorzieningen (€ 252.000) en overige mutaties (- € 6.000.000).

**11. Extra inzet op projecten**

De lasten zijn incidenteel per saldo € 346.000 hoger dan begroot, vanwege extra noodzakelijke inzet op projecten bouwende stad waarvoor binnen de projecten geen budget beschikbaar was.

**12. Fasering project Spuiboulevard aangepast**

De lasten zijn incidenteel € 434.000 lager dan begroot, omdat door een aangepaste fasering de voorbereidingskosten van de gebiedsontwikkeling Spuiboulevard zijn verschoven naar 2025 en 2026.

Er is hierdoor € 515.000 minder van de reserve Spoorzone-Spuiboulevard geboekt.

**13. Project Spoorzone/Maasterras vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 1.613.000 lager dan begroot, omdat door personele wisselingen en een langer durende verkenning met oplossingsrichtingen voor het Maasterras, het programma Stadsas vertraging heeft opgelopen.

De baten zijn incidenteel € 170.000 lager dan begroot, omdat een verwachte bijdrage van de provincie nog niet is ontvangen.

Er is hierdoor € 1.784.000 minder van de reserve Spoorzone geboekt.

**14. Lagere bijdrage Project Zuidelijk stationsgebied ontvangen**

De baten zijn incidenteel € 472.000 lager dan begroot, omdat bijdragen vanuit de provincie lager uit zijn gevallen in 2024.

Er is hierdoor € 379.000 meer van de reserve Zuidelijke Stationsgebied geboekt.

**15. Voorziening Spuiboulevard verlaagd**

De lasten zijn incidenteel € 581.000 lager dan begroot, omdat de verliesvoorziening van grondexploitatie Spuiboulevard is verlaagd met dit bedrag door vrijval van de toekomstige kosten van het definitieve evenemententerrein. Als gevolg van regelgeving mogen deze niet worden toegerekend aan de grondexploitatie.

In de toekomst zal er dekking gevonden moeten worden voor de kosten in verband met de verplaatsing van de kermis naar de definitieve locatie.

**16. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.8 Algemene Dekkingsmiddelen

### Algemene Dekkingsmiddelen

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                           | Lasten  |           |              | Baten   |           |             |
|---------------------------|---------|-----------|--------------|---------|-----------|-------------|
|                           | Begroot | Werkelijk | Verschil     | Begroot | Werkelijk | Verschil    |
| Algemene Dekkingsmiddelen | 13.868  | 9.429     | 4.439        | 436.433 | 438.505   | 2.072       |
| Mutaties met de reserves  | 6.287   | 5.083     | 1.204        | 10.800  | 7.870     | -2.930      |
|                           | 20.155  | 14.512    | <b>5.643</b> | 447.233 | 446.375   | <b>-858</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**4.785**

| Oorzaken van de verschillen                                             | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Voorziening Innovation Quarter gevormd                               | Incidenteel                 | 100                |                   |                      |
| 2. Opbrengst OZB niet-woningen meegevallen                              | Incidenteel                 |                    | 565               |                      |
| 3. Dividend Breedband Drechtsteden groep meegevallen                    | Structureel                 |                    | 120               |                      |
| 4. Uitkomst afspraken fiscus btw-lasten verkoop Eneco verwerkt          | Structureel                 |                    | 293               |                      |
| 5. Kasgeldrentes meegevallen                                            | Incidenteel/<br>Structureel | 142                | 357               |                      |
| 6. Begroot resultaat 2024                                               | Incidenteel                 | 6.648              |                   |                      |
| 7. Effect Decembercirculaire 2024 op de algemene uitkering doorgevoerd  | Incidenteel                 |                    | -433              |                      |
| 8. Regionale middelen 2024 uit Decembercirculaire 2024                  | Incidenteel                 |                    |                   | -512                 |
| 9. Rijksbijdrage AU verrekenbedragen voorgaande jaren ontvangen         | Incidenteel                 |                    | -507              |                      |
| 10. Opbrengst logiesheffing tegengevallen                               | Structureel                 |                    | -136              |                      |
| 11. Opbrengst precario meegevallen                                      | Incidenteel/<br>Structureel |                    | 216               |                      |
| 12. Rente projectfinanciering tegengevallen                             | Incidenteel                 | -2.288             | 2.288             |                      |
| 13. Dekking rentelasten activa tegengevallen                            | Incidenteel                 | -1.394             |                   |                      |
| 14. Baten invordering anders verantwoord                                | Incidenteel                 | 624                | -624              |                      |
| 15. Kosten heffing en invordering naar andere programma's doorgeschoven | Structureel                 | 419                |                   |                      |
| 16. Personele inzet bij WOZ en invordering verminderd                   | Incidenteel                 | 190                |                   |                      |
| 17. Exploitatie gemeentelijk vastgoed meegevallen                       | Incidenteel/<br>Structureel | -526               | 601               |                      |
| 18. Verkopen dispositiepanden vertraagd                                 | Incidenteel                 | 790                | -635              |                      |
| 19. Minder planmatig onderhoud uitgevoerd                               | Incidenteel                 | 1.184              | 31                | -1.295               |
| 20. Minder rentelasten exploitatie vastgoed geboekt                     | Incidenteel                 | 521                |                   |                      |
| 21. Voorziening deelneming Dordrecht Capital gevormd                    | Incidenteel                 | -2.000             |                   |                      |
| 22. Verschillen kleiner dan € 100.000                                   | Incidenteel                 | 29                 | -64               | 81                   |
|                                                                         |                             | <b>4.439</b>       | <b>2.072</b>      | <b>-1.726</b>        |

-/- betreft een nadeel



## Toelichting bij de oorzaken

### 1. Voorziening Innovation Quarter gevormd

De lasten zijn incidenteel € 100.000 lager dan begroot, omdat er een stelpost is vrijgefallen.

### 2. Opbrengst OZB niet-woningen meegevalen

De baten zijn incidenteel € 565.000 hoger uit dan begroot, omdat in 2024 meer taxaties bij de niet-woningen zijn afgerond. Als gevolg hiervan zijn ook aanslagen over voorgaande jaren opgelegd en in het jaarresultaat 2024 betrokken.

### 3. Dividend Breedband Drechtsteden groep meegevalen

De baten zijn structureel € 120.000 hoger dan begroot, omdat er dividend is uitgekeerd door Breedband. Dit structurele effect zal bij de Perspectiefnota 2026 worden betrokken.

### 4. Uitkomst afspraken fiscus btw-lasten verkoop Eneco verwerkt

De baten zijn incidenteel € 293.000 hoger dan begroot, omdat na de verkoop van de Eneco aandelen nog afgerekend moest worden met de fiscus. Dit liep om praktische redenen via de aandeelhouderscommissie Stedin, die immers is opgevolgd vanuit de Eneco situatie met -toen- precies dezelfde aandeelhouders. Gemeenten hebben na jaren uiteindelijk afzonderlijk aangifte moeten doen in plaats van dat dit collectief mocht. De afrekening betekent per saldo een meevaller ten opzichte van de bijgestelde begroting.

### 5. Kasgeldrentes meegevalen

De lasten zijn incidenteel € 142.000 lager dan begroot, omdat we minder rente hebben betaald voor kortlopende aangegane leningen.

De baten zijn incidenteel € 357.000 hoger dan begroot, omdat we meer rente hebben ontvangen door schatkistbankieren en een hogere stand van de rekening-courant tegoeden.

### 6. Begroot resultaat 2024

Het begroot (verwacht) resultaat 2024 na Bestuursrapportage 2024 en de effecten van de septembercircularis 2024 bedraagt in totaal € 6.648.000 en wordt op deze wijze in het jaarresultaat 2024 opgenomen.

### 7. Effect Decemercircularis 2024 op de algemene uitkering doorgevoerd

De baten zijn incidenteel € 433.000 lager dan begroot, omdat de algemene uitkering van het gemeentefonds meerdere malen per jaar wordt bijgesteld door middel van circularises.

Het nadeel van € 433.000 ziet op de volgende twee bijstellingen naar aanleiding van de Decemercircularis 2024:

1. De baten zijn incidenteel € 1.900.000 lager dan begroot (ten opzichte van de Septemercircularis) door de ontwikkeling van de hoeveelheidsverschillen. Dit betreffen de WOZ-waarden mutatie van € 2.827.000 nadelig. Een hogere onroerend zaak belasting waarde betekent een hogere negatieve correctie op de algemene uitkering gemeentefonds. Daarnaast is er door hoeveelheidsverschillen een voordelige mutatie van € 927.000.
2. De baten zijn incidenteel € 1.467.000 hoger dan begroot (ten opzichte van de Septemercircularis) door taakmutaties. Hier te noemen zijn vier mutaties > € 50.000. Dit zijn de mutatie compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg (€ 226.000), de mutatie meerkosten Oekraïne sociaal domein (€ 336.000), de mutatie natuur bij energieprojecten (€ 462.000) en de mutatie vangnetconstructie energietoelage 2023 (€ 232.000).

### 8. Regionale middelen 2024 uit Decemercircularis 2024

Er is € 512.000 meer in de Algemene Stadsreserve geboekt. In de Decemercircularis 2024 heeft het Rijk middelen ter beschikking gesteld voor de Regionale Energie Strategieën en voor Dordt West voor een totaalbedrag van € 512.000. Deze gelden zijn thans conform de besluitvorming van de [Bestuursrapportage 2024](#) in de Algemene Stadsreserve gestort. Omdat de uitgaven in 2025 plaatsvinden, onttrekken we deze gelden bij de PPN2026 in 2025 weer uit de Algemene Stadsreserve.

### **9. Rijksbijdrage AU verrekenbedragen voorgaande jaren ontvangen**

De baten zijn incidenteel € 507.000 lager dan begroot, omdat de algemene uitkering van het gemeentefonds meerdere malen per jaar wordt bijgesteld door middel van circulaires. Het nadeel bestaat uit de bijstellingen voor de jaren 2020-2022.

### **10. Opbrengst logiesheffing tegengevallen**

De baten zijn structureel € 136.000 lager dan begroot, door lagere logiesafdrachten. Deels is er ook een effect vanuit de afwikkeling van balansposten 2023. De feitelijke inning vindt namelijk altijd pas een boekjaar later plaats. Een en ander wordt bij de Perspectiefnota betrokken.

### **11. Opbrengst precario meegevallen**

De baten zijn incidenteel/structureel € 216.000 hoger dan begroot, vanwege het wegvallen van de coronamaatregelen.

### **12. Rente projectfinanciering tegengevallen**

De lasten en de baten zijn incidenteel € 2.288.000 lager dan begroot, omdat afwijkend van de begroting € 1.642.000 aan ontvangen rente op de betaalde rente in mindering is gebracht. Het resterende budgetneutrale verschil zijnde € 646.000 houdt verband met het doorbelasten van rente aan het project Dordthuis.

### **13. Dekking rentelasten activa tegengevallen**

De lasten zijn incidenteel € 1.394.000 hoger dan begroot, omdat de dekking van de rentelasten verband houdende met activa (inclusief grondexploitaties) ten opzichte van de begroting € 1.394.000 lager valt uit omdat minder rente ten laste van de programma's is doorbelast. Het minder doorbelasten is het gevolg van een lagere investeringswaarde per 1 januari 2024 ten opzichte van de begroting.

### **14. Baten invordering anders verantwoord**

De lasten en baten zijn incidenteel € 624.000 lager dan begroot, omdat de baten in de administratie direct in mindering op de lasten zijn gebracht en niet afzonderlijke baten.

### **15. Kosten heffing en invordering naar andere programma's doorgeschoven**

De lasten zijn structureel € 419.000 lager dan begroot, omdat deze lasten nauwkeuriger naar ander programma's zijn doorbelast.

### **16. Personele inzet bij WOZ en invordering verminderd**

De lasten zijn incidenteel € 190.000 lager dan begroot, omdat als gevolg van onderbezetting minder personele capaciteit is ingezet.

### **17. Exploitatie gemeentelijk vastgoed meegevallen**

De lasten zijn deels incidenteel en deels structureel € 526.000 hoger dan begroot, omdat:

1. kosten zijn gemaakt voor de verduurzaming van de gemeentelijke vastgoedportefeuille (herijking strategie naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek en het opvangen van het vertrek van de projectleider), het opstellen van een nieuwe vastgoednota inclusief strategievorming, het opzetten van een wettelijk verplicht beleid ten aanzien van elektrische veiligheid en de ondersteuning bij de aanvraag van onderhoudssubsidies (€ 130.000).
2. de kosten voor de Noordendijk 252, waaronder aanhuur van portocabins, voor huisvesting van de brandweer langer doorlopen (€ 150.000).
3. de gestegen belastingen en verzekeringspremies nog niet zijn verwerkt in de begroting (€ 144.000).
4. het groot onderhoud aan woonwagens hoger uitviel dan gemiddeld door renovatie van een woonwagen en het plaatsen van een nieuwe keuken in een andere woonwagen. Daarnaast was er behoefte aan juridische ondersteuning als gevolg van ongeregelheden (€ 102.000).

De baten zijn deels incidenteel en deels structureel € 601.000 hoger zijn dan begroot, omdat

1. de huuropbrengst voor de Noordendijk 252 langer doorloopt dan gepland (€ 150.000).
2. de bezetting voor het pand Achterom 103-121 is verbeterd (€ 156.000).
3. de huuropbrengsten voor enkele andere panden hoger zijn dan begroot (€ 64.000).

4. er een flinke inhaalslag is gemaakt met het afrekenen van servicekosten over meerdere verbruiks jaren, onder andere gerelateerd aan energiekosten (€ 169.000).
5. meer huur is ontvangen voor de verhuur van standplaatsen en woonwagens (€ 62.000).

#### **18. Verkopen dispositiepanden vertraagd**

De lasten zijn incidenteel € 790.000 lager dan begroot omdat:

1. de verkoop (€ 903.000) van een tweetal panden is vertraagd en de boekwaarde van deze panden is gehandhaafd.
2. de verkoopkosten (€ 113.000) hoger zijn uitgevallen vanwege een herziene verkoopprocedure.

De baten zijn incidenteel € 635.000 lager dan begroot, omdat de verkoop van een pand is vertraagd. Voor het andere pand zijn de verkoopopbrengsten niet in hetzelfde jaar als de verkoop begroot.

#### **19. Minder planmatig onderhoud uitgevoerd**

De lasten zijn incidenteel € 1.184.000 lager dan begroot, omdat voor onderhoudswerkzaamheden:

1. sprake is van een prijsvoordeel op geclusterde werkzaamheden (€ 100.000).
2. werkzaamheden in het kader van de subsidie instandhouding monumenten (SIM) dubbel waren begroot (€ 115.000).
3. dubbele onderhoudscontracten zijn opgezegd en het dakonderhoud opnieuw is aanbesteed, waarbij in het eerste jaar alleen de kritieke panden zijn opgenomen (€ 40.000).
4. een deel van het nog uit te voeren planmatige onderhoud uit eerdere jaren is doorgeschoven omdat dit zal worden gecombineerd met de verduurzaming dan wel projectmatig wordt opgepakt (het overige verschil).

De baten zijn incidenteel € 31.000 hoger dan begroot, omdat er meer SIM aan de uitgaven kon worden toegerekend.

Er is € 1.295.000 minder van de onderhoudsreserve geboekt, omdat er minder planmatig onderhoud is uitgevoerd (€ 1.184.000), meer SIM aan de uitgaven kon worden toegerekend (€ 31.000) en omdat de verduurzaming aan Weizigt, die voor € 80.000 wordt bekostigd uit de onderhoudsreserve, is vertraagd.

#### **20. Minder rentelasten exploitatie vastgoed geboekt**

De lasten zijn incidenteel € 521.000 lager dan begroot, omdat onder andere rentelasten waren begroot voor het Dordthuis terwijl de rente vanwege projectfinanciering tijdens de bouw als bouwrente wordt geactiveerd. De begroting blijkt per abuis onvoldoende hierop te zijn aangepast.

#### **21. Voorziening deelneming Dordrecht Capital gevormd**

De onttrekking is € 2.000.000 hoger dan begroot, omdat een grondexploitatie met een onrendabele top van € 2.000.000 door de ROM-D is geopend.

#### **22. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.9 Overhead

### Overhead

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                          | Lasten  |           |               | Baten   |           |              |
|--------------------------|---------|-----------|---------------|---------|-----------|--------------|
|                          | Begroot | Werkelijk | Verschil      | Begroot | Werkelijk | Verschil     |
| Overhead                 | 102.679 | 104.219   | -1.540        | 41.777  | 43.271    | 1.494        |
| Mutaties met de reserves | 1.401   | 1.315     | 86            | 3.774   | 3.905     | 131          |
|                          | 104.080 | 105.534   | <b>-1.454</b> | 45.551  | 47.176    | <b>1.625</b> |

Totale verschil t.o.v. actuele begroting

**171**

| Oorzaken van de verschillen                                                     | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Voorbereiding Dordthuis verwerkt                                             | Incidenteel                 | -1.033             |                   | 1.003                |
| 2. Kosten personele inzet                                                       | Structureel                 | -635               | 225               |                      |
| 3. Personeel- en organisatiekosten nemen toe                                    | Structureel                 | -1.516             | 268               |                      |
| 4. Storting in voorziening spaarverlof gedaan                                   | Incidenteel                 | -274               |                   |                      |
| 5. Huisvestingslasten meegevalen                                                | Incidenteel                 | 370                |                   |                      |
| 6. Bestuur en organisatie Smart Delta tegengevalen                              | Structureel                 | -585               | 230               |                      |
| 7. Door te belasten kosten en baten                                             | Incidenteel                 | -143               | 143               |                      |
| 8. Uitvoering Wet Open Overheid loopt door in 2025                              | Incidenteel                 | 172                |                   |                      |
| 9. Exploitatie gemeentespecifiek ICT meegevalen                                 | Incidenteel                 | 253                |                   |                      |
| 10. Algemene kosten servicegemeente meegevalen                                  | Incidenteel                 | 468                |                   |                      |
| 11. Saldopost oud-Bureau Drechtsteden verrekend                                 | Incidenteel                 | 598                | -118              | -289                 |
| 12. Budget In Control-programma 'Fundament beter op orde' niet volledig besteed | Incidenteel                 | 254                |                   |                      |
| 13. ICT-kosten GBD-OCD meegevalen                                               | Incidenteel                 | -167               | 203               |                      |
| 14. Meer vergoedingen invorderingskosten ontvangen                              | Incidenteel                 |                    | 81                |                      |
| 15. Minder maatwerkdiensten SGD afgenomen                                       | Incidenteel                 | 306                |                   |                      |
| 16. Bedrijfsvoering servicegemeente meegevalen                                  | Incidenteel                 | 196                | 394               | -470                 |
| 17. Innovatie robotisering SGD nog niet gestart                                 | Incidenteel                 | 200                |                   |                      |
| 18. Verschillen kleiner dan € 100.000                                           | Incidenteel                 | -4                 | 68                | -27                  |
| <b>Totaal</b>                                                                   |                             | <b>-1.540</b>      | <b>1.494</b>      | <b>217</b>           |

-/- betreft een nadeel

### Toelichting bij de oorzaken

#### 1. Voorbereiding Dordthuis verwerkt

De lasten zijn incidenteel € 1.033.000 hoger dan begroot, omdat:

- De verwachte exploitatiekosten voor voorbereidings- en resterende saneringskosten en inhuur niet voldoende goed zijn voorzien en zodoende een kostenoverschrijding van € 1.127.000 heeft veroorzaakt.
- Minder is ingezet, met als financieel gevolg € 94.000 aan lagere kosten, op het voorbereiden van het transitietraject als gevolg van de verwachte latere oplevering.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 94.000, vanuit resultaatsbestemming 2024.

De verrekening met de reserves van het Dordthuis valt ten opzichte van de begroting € 1.003.000 voordelig uit omdat:

1. Een dotatie van € 935.000 ten gunste van de bestemmingsreserve Dordthuis kapitaallasten 2024-2025 niet is uitgevoerd. Deze dotatie was begroot vanuit de veronderstelling dat in 2024 beschikbaar gestelde budgetten naar verwachting niet volledig zouden worden besteed. Gezien de hoogte van de voorbereidingskosten is hiervan geen sprake.
2. Voor het afdekken van de proceskosten een bedrag van € 70.000 extra uit de bestemmingsreserve is gehaald.

## **2. Kosten personele inzet**

De lasten voor personele inzet zijn per saldo € 410.000 hoger dan begroot. Dit komt onder andere door extra inhuur voor ondersteunende en overige werkzaamheden, dit vanwege noodzakelijke ziektevervanging, maar ook door krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast hebben we meer inkomsten gegenereerd dan verwacht vanuit detacheringen.

## **3. Personeel- en organisatiekosten nemen toe**

De lasten zijn structureel € 1.248.000 hoger dan begroot. In 2024 zijn de prijzen van deze personeels- en organisatiekosten gestegen en de budgetten zijn hierop niet aangepast. Daarnaast is de afgelopen drie jaren het aantal medewerkers toegenomen voor de werkzaamheden als gevolg van de gestelde ambities. De toename van het aantal medewerkers is niet door vertaald in een ophoging van deze budgetten waardoor het budget niet toereikend is. Daardoor hebben we meer uitgegeven aan studiekosten en contributies & lidmaatschappen. De hogere lasten hebben we enigszins gedempt door lagere uitgaven voor kantoorbenodigdheden, kosten voor organisatieontwikkeling en overige algemene kosten. Ingezet wordt om via sturing op de concernbudgetten de overschrijding op termijn te minimaliseren.

## **4. Storting in voorziening spaarverlof gedaan**

De lasten zijn incidenteel € 274.000 hoger dan begroot, omdat de kosten voor de stortingen in de voorzieningen spaarverlof niet begroot zijn. Vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is het verplicht om een voorziening te vormen voor het spaarverlof van medewerkers. Deze voorziening dient als dekking indien medewerkers in de toekomst het niet genoten bovenwettelijke verlof opnemen. Op voorhand is niet in te schatten hoeveel spaarverlof medewerkers sparen en opnemen.

De toevoeging aan de voorziening Spaarverlof DRD is € 154.000 en aan de voorziening Spaarverlof SGD € 120.000.

## **5. Huisvestingslasten meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 370.000 lager dan begroot, omdat:

1. er enerzijds € 459.000 minder aan onderhoud en kleine reparaties aan het Stads kantoor is uitgegeven. Met het oog op de realisatie van het Dordthuis wordt alleen het onvermijdelijke aan reparaties en onderhoud uitgevoerd.
2. de projectkosten voor (€ 57.000) lager waren ten opzichte van de begroting voor het project verkennende huisvesting SDD, omdat er minder capaciteitsinzet is geweest.
3. anderzijds € 146.000 meer aan de koffie en overige catering-/ horeca voorzieningen is uitgegeven.

## **6. Bestuur en organisatie Smart Delta tegengevalen**

De lasten zijn structureel € 585.000 hoger dan begroot, omdat de overhead van Smart Delta en de bijdragen van de deelnemende gemeenten ingevolge het BBV op het programma overhead staan. De verwachte lasten en baten zijn elders in de gemeentebegroting opgenomen.

De baten zijn structureel € 230.000 hoger dan begroot, omdat de overhead van Smart Delta en de bijdragen van de deelnemende gemeenten ingevolge het BBV op het programma overhead staan. De verwachte lasten en baten zijn elders in de gemeentebegroting opgenomen.

#### **7. Door te belasten kosten en baten**

De lasten en baten zijn incidenteel € 143.000 hoger dan begroot, omdat de ontvangen doorbelasting niet gecrediteerd zijn op de lasten. Zowel de lasten als de baten waren niet begroot en zodoende zijn er verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting ontstaan.

#### **8. Uitvoering Wet Open Overheid loopt door in 2025**

De lasten zijn incidenteel € 172.000 lager dan begroot, omdat een gedeelte van de werkzaamheden, het opschonen van het archief met het oog op de verhuizing, in 2026 plaatsvindt.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 172.000, vanuit resultaatsbestemming 2024.

#### **9. Exploitatiekosten gemeentespecifiek ICT meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 253.000 lager dan begroot, omdat als gevolg van de ICT-vernieuwingen het jaarlijkse beheer minder kostte.

#### **10. Algemene kosten servicegemeente meegevalen**

De lasten zijn incidenteel € 468.000 lager dan begroot, omdat de besparingen bij het invlechten en integreren van de service gemeenten Dordrecht (SGD) hoger zijn.

#### **11. Saldopost oud-Bureau Drechtsteden verrekenend**

De lasten zijn incidenteel € 598.000 lager dan begroot, omdat bij het opstellen van de Begroting 2024 de vrijval in de kapitaallasten niet juist is verwerkt.

De baten zijn incidenteel € 118.000 lager dan begroot, omdat over de bijdragen het voormalig Bureau Drechtsteden in de regio nieuwe afspraken zijn gemaakt.

Er is hierdoor € 289.000 meer naar de reserve Transitiekosten SCD/SGD geboekt. Omdat de besparingen voortvloeiende uit het ontvlechten en integreren in de service gemeente Dordrecht (SGD) hoger uitvallen.

#### **12. Budget In Control-programma 'Fundament beter op orde' niet volledig besteed**

De lasten zijn incidenteel € 254.000 lager dan begroot, omdat deze projecten volgens planning in 2025 doorlopen terwijl de verwachte uitgaven in 2024 zijn begroot.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 254.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

#### **13. ICT-kosten GBD-OCD meegevalen**

De lasten zijn € 167.000 hoger dan begroot, omdat vanwege deelname van regionale partners het afgesloten contract hogere lasten veroorzaakt.

De baten zijn € 203.000 hoger dan begroot, omdat meer bij regionale partners in rekening is gebracht.

#### **14. Meer vergoedingen invorderingskosten ontvangen**

De baten zijn incidenteel € 81.000 hoger dan begroot, omdat deze ontvangsten niet in de begroting 2024 zijn meegenomen. In de Jaarrekening 2023 zijn € 47.000 aan baten verantwoord.

#### **15. Minder maatwerkdiensten SGD afgenomen**

De lasten zijn incidenteel € 306.000 lager dan begroot, omdat ten opzichte van de planning minder maatwerkdiensten van de SGD zijn afgenomen.

**16. Bedrijfsvoering servicegemeente meegevallen**

De lasten zijn incidenteel € 196.000 lager dan begroot, omdat diverse personele en materiële budgetten niet volledig zijn besteed.

De baten zijn incidenteel € 394.000 hoger dan begroot, omdat tegen betaling meer bedrijfsvoering is ingezet vanuit de servicegemeente Dordrecht.

Er is hierdoor € 470.000 meer naar de reserve Afschrijvingen geboekt, omdat in 2024 devices zijn aangeschaft die vanaf 2025 ten laste van de reserve Afschrijving worden gebracht. De aanschaf wordt veroorzaakt door het nieuwe concept (= laptops in plaats van 'thin clients').

**17. Innovatie robotisering SGD nog niet gestart**

De lasten zijn incidenteel € 200.000 lager dan begroot, omdat nog geen robotiseringsprojecten zijn uitgevoerd.

Hiervoor ligt een voorstel tot budgetoverheveling, ter grootte van € 200.000, vanuit resultaatbestemming 2024.

**18. Verschillen kleiner dan een ton**

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.10 Vennootschapsbelasting

### Vennootschapsbelasting

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                          | Lasten  |           |          | Baten   |           |          |
|------------------------------------------|---------|-----------|----------|---------|-----------|----------|
|                                          | Begroot | Werkelijk | Verschil | Begroot | Werkelijk | Verschil |
| Vennootschapsbelasting                   | 106     | 226       | -120     |         | 11        | 11       |
| Mutaties met de reserves                 |         |           |          |         |           |          |
|                                          | 106     | 226       | -120     |         | 11        | 11       |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting |         |           |          |         |           | -109     |

| Oorzaken van de verschillen             | Incidenteel/<br>Structureel | Verschil<br>Lasten | Verschil<br>Baten | Verschil<br>Reserves |
|-----------------------------------------|-----------------------------|--------------------|-------------------|----------------------|
| 1. Vennootschapsbelasting tegengevallen | Incidenteel                 | -120               |                   |                      |
| 2. Verschillen kleiner dan € 100.000    | Incidenteel                 |                    | 11                |                      |
|                                         |                             | -120               | 11                | 0                    |

-/- betreft een nadeel

### Toelichting bij de oorzaken

#### 1. Vennootschapsbelasting tegengevallen

De lasten zijn incidenteel € 120.000 hoger dan begroot, omdat er vanaf het derde kwartaal 2022 ook Abri reclame-inkomsten zijn die al dan niet (in afwachting van de definitieve uitwerking door de Belastingdienst van de uitspraak van de Hoge Raad) onder de VPB-plicht vallen.

#### 2. Verschillen kleiner dan een ton

Oorzaken met een verschil kleiner dan € 100.000 worden niet nader toegelicht.

## 5.4.5.11 Onvoorzien

### Onvoorzien

Verschil ten opzichte van de actuele begroting

Bedragen x € 1.000

|                                          | Lasten  |           |          | Baten   |           |          |
|------------------------------------------|---------|-----------|----------|---------|-----------|----------|
|                                          | Begroot | Werkelijk | Verschil | Begroot | Werkelijk | Verschil |
| Onvoorzien                               |         |           |          |         |           |          |
| Mutaties met de reserves                 |         |           |          |         |           |          |
|                                          |         |           |          |         |           |          |
| Totale verschil t.o.v. actuele begroting |         |           |          |         |           |          |

In de begroting is een structureel bedrag opgenomen voor onvoorziene kosten, voor 2024 bedroeg dit bedrag € 400.000. Middels twee bijstellingen van de [Begroting 2024](#) door de raad is dit begrote bedrag bijgesteld naar € 0. Zie het [Overzicht primitieve begroting en afwijkingen 2024](#) voor deze bijstelling. Omdat er ook geen uitgaven geboekt mogen worden via de post Onvoorzien, zijn er geen verschillen om toe te lichten.



## 5.5 Rechtmatigheidsverantwoording college

De Wet versterking decentrale rekenkamers (Wvdr) schrijft voor dat het college van Burgemeester en Wethouders (hierna: college) een rechtmatigheidsverantwoording opstellen als onderdeel van de jaarrekening. Het college legt in de jaarrekening zelf verantwoording af over de mate waarin zij in het boekjaar rechtmatig heeft gehandeld. Het college gebruikt hiervoor de voorgeschreven teksten van de Commissie BBV zoals opgenomen in bijlage 1 van de Kadernota Rechtmatigheid 2024.

### **Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester en Wethouders**

#### Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 11 maart 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 16.086.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

#### Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6,8 miljoen bedraagt. Dit is lager dan de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens van € 16,1 miljoen.

Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4,3 miljoen acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

|                                                                                                                                                                                                                                                      |                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>Begrotingscriterium</b>                                                                                                                                                                                                                           |                   |
| 1A. Overschrijding lasten programma's                                                                                                                                                                                                                | € 3,5 mln.        |
| 1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)                                                                                                                                                                                                 | € 0,9 mln.        |
| 2. Ongeautoriseerde reservemutaties                                                                                                                                                                                                                  | € 0,0 mln.        |
| 3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de gemeenteraad zijn gemeld.                                                                          | € 0,0 mln.        |
| <b>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</b>                                                                                                                                                                                                            | <b>€ 4,4 mln.</b> |
| 4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde beleid. | 4,3 mln.          |
| De niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden worden inhoudelijk in de rechtmatigheidsverantwoording en in de paragraaf bedrijfsvoering toegelicht.                                                                                               | € 0,1 mln.        |
|                                                                                                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Voorwaardencriterium</b>                                                                                                                                                                                                                          |                   |
| 5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed.                                                                                                                                                                                                    | <b>€ 2,4 mln.</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>M&amp;O criterium</b>                                                                                                                                                                                                                             |                   |
| 6. Geen bevindingen                                                                                                                                                                                                                                  | <b>€ 0,0 mln.</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                      |                   |
| <b>Totaal Onrechtmatigheden</b>                                                                                                                                                                                                                      | <b>€ 6,8 mln.</b> |
| <b>Waarvan acceptabel</b>                                                                                                                                                                                                                            | <b>€ 4,3 mln.</b> |
| <b>Waarvan niet-acceptabel</b>                                                                                                                                                                                                                       | <b>€ 2,5 mln.</b> |

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Slotnoot: de paragraaf bedrijfsvoering maakt al onderdeel uit van het jaarverslag van de gemeente Dordrecht. Korthedshalve verwijzen wij daarnaar.

## 6 Bijlagen behorend bij de jaarrekening

### 6.1 SiSa-bijlage 2024

Gemeenten kunnen extra geld krijgen om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen (SPUK). De verantwoording over de besteding van deze middelen verloopt via de SiSa-systematiek. SiSa staat voor Single Information, Single Audit en is de wijze waarop onder andere gemeenten, maar ook provincies en gemeenschappelijke regelingen, zich jaarlijks verantwoorden naar het Rijk en provincies over de besteding van specifieke uitkeringen. Hieronder is de SiSa bijlage 2024 gepresenteerd, die separaat wordt ingediend bij het Rijk.

| Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2022 |                |                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Verstrekker                                                                                                                     | Uitkeringscode | Specifieke uitkering Juridische grondslag Omvang                                                                                                                                              | Indicator                                                                                                                                                                                                     | Indicator                                                                                                                                                                                                                                                                             | Indicator                                                                                                                                                                                                                                  | Indicator                                                                                                                                                                    | Indicator                                                                                                                                                                        | Indicator                                                                                                                                                                                        | Indicator |
| JenV                                                                                                                            | A21            | Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023<br><br>Gemeenten                                                                     | Besteding (jaar T)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: A21/01<br>€ 1.179.452                                                                                                                                 | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: A21/02<br>€ 1.287.445                                                                                                                                                                                    | Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)<br><br>Nee                                                                                                                                                                                             | Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld<br><br>Project is najaar 2023 gestart en loopt t/m juni 2026.                                            |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
| FIN                                                                                                                             | B2             | Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek<br><br>Gemeenten                                                                                           | Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)<br><br>Aard controle D2<br>Indicator: B2/01<br>55                                                                                                           | Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: B2/02<br>389                                                                                                                                                                  | Normbedragen voor a, b, d en f (Ja/nee)<br>Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2<br><br>Ja                                                                                                                                                            | Normbedragen voor e (Ja/nee)<br>Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2<br><br>Nee                                                                                                        | Eindverantwoording (Ja/Nee)<br><br>Nee                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                  |           |
|                                                                                                                                 |                |                                                                                                                                                                                               | Reeks 1<br>Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)<br>Keuze werkelijke kosten<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/06                                                      | Reeks 1<br>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)<br>Keuze werkelijke kosten<br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: B2/07                                                                                                        | Reeks 1<br>Normbedrag onderdeel a, b, d en f (Ja/nee)<br>Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2<br><br>Ja                                                                                                                                              | Reeks 1<br>Normbedrag onderdeel e (Ja/nee)<br>Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2<br><br>Nee                                                                                          | Reeks 1<br>Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)<br>Werkelijke kosten<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/12<br>€0 | Reeks 1<br>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)<br>Werkelijke kosten<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/13<br>€0 |           |
|                                                                                                                                 |                |                                                                                                                                                                                               | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/14<br>€33.235                                              | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/15<br>€233.115                                                                                                       | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/16<br>€196.295                                                                                | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/17<br>€1.354.607 | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/18<br>€101.585                                   | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/19<br>€815.559              |           |
|                                                                                                                                 |                |                                                                                                                                                                                               | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/20       | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/21                                                                                                  | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/22<br>€0                                                                                          | Reeks 2<br>Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)<br>Keuze normbedragen<br>Aard controle R<br>Indicator: B2/23<br>€0             | Totaal<br>Totale verantwoording (jaar T) voor de SPJK B2 regeling<br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: B2/24<br>€635.860                                                        |                                                                                                                                                                                                  |           |
| BZK                                                                                                                             | C62            | Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire                                           | Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen<br><br>Aard controle R<br>Indicator: C62/01<br>€ 28.246                                                    | Eindverantwoording (Ja/Nee)<br><br>Nee                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
| BZK                                                                                                                             | C92            | Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid                                                                                                                              | Besteding (jaar T)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: C92/01<br>€ 118.326                                                                                                                                   | Bedrag doorgeschoven naar t+1<br><br>Aard controle R<br>Indicator: C92/02<br>€0                                                                                                                                                                                                       | Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: C92/03<br>5                                                                                                                                   | Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: C92/04<br>1.074                        | Aantal gebruikte leermiddelen<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: C92/05<br>11                                                                                             |                                                                                                                                                                                                  |           |
| OCW                                                                                                                             | D8             | Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)                                                                                                                                                  | Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/01<br>€ 5.531.881 | Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/02<br>€ 1.004.822                                                                          | Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/03<br>€ 112.509 | Correctie besteding (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/04<br>€ 562.845                                                                                       | Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/05<br>€ 438.980                                                                                     | Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/06<br>€ 1.769.290                                                                                                     |           |
|                                                                                                                                 |                |                                                                                                                                                                                               | Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D8/07<br>1                      | Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/08<br>2                                                                                                              | Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D8/09                                                        | Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D8/10           |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
| OCW                                                                                                                             | D10            | Volwasseneneducatie                                                                                                                                                                           | Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/01<br>€ 1.600.517                                                                               | Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) (beschikking OCW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/02<br>€ 362.980                                                                                                                                                             | Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/03<br>€ 1.963.497                                                                                                                                   | Besteding (jaar T) van educatie<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/04<br>€ 1.410.163                                                                                   | Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/05<br>€ 400.129                                     | Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D10/06<br>€0                                                             |           |
|                                                                                                                                 |                |                                                                                                                                                                                               | Onderbesteding jaar T<br><br>Automatisch berekend<br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D10/07<br>€ 153.205                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
| OCW                                                                                                                             | D12            | Regionale meld- en coördinatiefunctie<br><br>Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025<br><br>Contactgemeenten         | Besteding (jaar T) contactgemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D12/01<br>€ 1.623.388                                                                                                                 | Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D12/02<br>€ 507.478                                                                                                                                                                                         | Eindverantwoording (Ja/Nee)<br><br>Nee                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |
| OCW                                                                                                                             | D12A           | Regionaal programma voortijdig schoolverlaten<br><br>Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025<br><br>Contactgemeenten | Besteding (jaar T) contactgemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D12A/01<br>€0                                                                                                                         | Besteding aan contactschool (jaar T)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D12A/02<br>€ 680.699                                                                                                                                                                                        | Totaal besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld)<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D12A/03<br>€ 680.699                                                                                                               | Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D12A/04<br>€ 317.804                                                                               | Eindverantwoording (Ja/Nee)<br><br>Nee                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                  |           |
| OCW                                                                                                                             | D14            | Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen                                                                                                             | Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D14/01<br>€ 761.553                                                                              | Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D14/02<br>€0 | Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs<br><br>Aard controle R<br>Indicator: D14/03<br>€ 106.609                                    |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                  |           |

|      |     |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                     |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|      |     |                                                                                                                                                       | Correctie besteding (jaar T-1)<br>T-1)                                                                                              | Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)                                                                                                           | Opgebouwde reserve (jaar T)                                                                                                         | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                   |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle R<br>Indicator: D14/04                                                                                                | Aard controle R<br>Indicator: D14/05                                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: D14/06                                                                                                | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D14/07                                                                                                     |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | € 8.783                                                                                                                             | € 1.145.212                                                                                                                                    | € 285.832                                                                                                                           | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen | Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs | Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen | Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D14/08                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: D14/09                                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D14/10                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: D14/11                                                                                                          |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
| OCW  | D21 | Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur                                                                                                           | Naam instelling of samenwerkingsverband                                                                                             | Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband                                                                                      | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband                                                           | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                   | Eventuele toelichting                                                    |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D21/01                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: D21/02                                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D21/03                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D21/04                                                                                                     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D21/05                                |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 Cinema The Movies Dordrecht B.V.                                                                                                  | € 14.325                                                                                                                                       | € 14.325                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 Derfonics                                                                                                                         | € 0                                                                                                                                            | € 390                                                                                                                               | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 Stichting Bibelot                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                            | € 59.000                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 Stichting ContourdeTwern                                                                                                          | € 0                                                                                                                                            | € 30.500                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 5 Stichting Cultuureducatie                                                                                                         | € 19.999                                                                                                                                       | € 19.999                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 6 Stichting Dancetour                                                                                                               | € 0                                                                                                                                            | € 175.000                                                                                                                           | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 7 Stichting Kunstmin                                                                                                                | € 50.000                                                                                                                                       | € 50.000                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 8 Stichting makerscollectief Buro Grenzeloos                                                                                        | € 4.055                                                                                                                                        | € 4.055                                                                                                                             | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 9 Stichting Rubil                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                            | € 360                                                                                                                               | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 10 Stichting Talents And Dreams                                                                                                     | € 25.000                                                                                                                                       | € 61.000                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 11 Stichting Via Cultura                                                                                                            | € 19.750                                                                                                                                       | € 19.750                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 12 Stichting Wantipop                                                                                                               | € 169.860                                                                                                                                      | € 169.860                                                                                                                           | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 13 True North                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                            | € 750                                                                                                                               | Nee                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 14                                                                                                                                  |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
| OCW  | D23 | Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen                                                                  | Beschikingsnummer/referentiemmer                                                                                                    | Aard van de activiteit besteding (jaar T)                                                                                                      | Besteding (jaar T)                                                                                                                  | Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025.                                                                        | Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                    |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/01                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/02                                                                                                      | Aard controle R<br>Indicator: D23/03                                                                                                | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/04                                                                                                     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/05                                | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/06                                                             |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 SB230017                                                                                                                          | b) De verruiming van bemande openingstijden                                                                                                    | € 0                                                                                                                                 | € 105.603                                                                                                                                     | b) De verruiming van bemande openingstijden                              | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 SB230017                                                                                                                          | c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening                                                                       | € 0                                                                                                                                 | € 105.603                                                                                                                                     | c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 SB240023                                                                                                                          | b) De verruiming van bemande openingstijden                                                                                                    | € 0                                                                                                                                 | € 87.919                                                                                                                                      | b) De verruiming van bemande openingstijden                              | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 SB240023                                                                                                                          | c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening                                                                       | € 0                                                                                                                                 | € 87.919                                                                                                                                      | c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 5                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                         |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: D23/07                                                                                           |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 Nee                                                                                                                               |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 Nee                                                                                                                               |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 Nee                                                                                                                               |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 Nee                                                                                                                               |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
| IenW | E3  | Subsidieregeling sanering verkeerslawaal<br><br>Subsidieregeling sanering verkeerslawaal Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) | Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie                                    | Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                 | Overige bestedingen (jaar T)                                                                                                        | Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt                                            | Correctie over besteding (t/m jaar T)                                    | Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/01                                                                                            | Aard controle R<br>Indicator: E3/02                                                                                                            | Aard controle R<br>Indicator: E3/03                                                                                                 | Aard controle R<br>Indicator: E3/04                                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: E3/05                                      | Aard controle R<br>Indicator: E3/06                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 IenW/BSK-2021/120437 (Schil-West)                                                                                                 | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 2020.137.03 (gevelmaatregelen)                                                                                                    | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | € 0                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Kopie beschikingsnummer                                                                                                             | Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)                                                                               | Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)                                                                                        | Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen                         | Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)                     | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                           |
|      |     |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                     | Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie                    | Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie         | Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie                   |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/07                                                                                            | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/08                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/09                                                                                            | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/10                                                                                                      | Aard controle R<br>Indicator: E3/11                                      | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E3/12                                                              |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 IenW/BSK-2021/120437 (Schil-West)                                                                                                 | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 2020.137.03 (gevelmaatregelen)                                                                                                    | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 100                                                                                                                                 |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
| IenW | E44 | Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027                                                                                                  | Beschikingsnummer                                                                                                                   | Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                 | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                      | Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering                                                                                               | Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief                         | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                           |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/01                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: E44/02                                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/03                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: E44/04                                                                                                          | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/05                                | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/06                                                             |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 31189977/5000006142                                                                                                               | € 172.568                                                                                                                                      | € 326.883                                                                                                                           | € 350.364                                                                                                                                     | € 663.671                                                                | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 31189977/5000006142                                                                                                               | € 22.891                                                                                                                                       | € 22.891                                                                                                                            | € 46.476                                                                                                                                      | € 46.476                                                                 | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 31189977/5000006142                                                                                                               | € 295.329                                                                                                                                      | € 295.329                                                                                                                           | € 599.607                                                                                                                                     | € 599.608                                                                | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 31189977/5000006142                                                                                                               | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 5 31189977/5000006142                                                                                                               | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           | € 0                                                                      | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 6                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Kopie beschikingsnummer                                                                                                             | Naam/nummer maatregel                                                                                                                          | Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel                                                                            |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/07                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/08                                                                                                      | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/09                                                                                           |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 31189977/5000006142                                                                                                               | Riool vergroten+overslort: Korte Nieuwstraat                                                                                                   | Nee                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 31189977/5000006142                                                                                                               | HWA-riool+wadi Komatstraat                                                                                                                     | Nee                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 31189977/5000006142                                                                                                               | Aanleg apart HWA systeem Kromhout                                                                                                              | Nee                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 31189977/5000006142                                                                                                               | Groot riool Hendrik Ido Ambach                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 5 31189977/5000006142                                                                                                               | Groot riool Zwijndrecht                                                                                                                        | Nee                                                                                                                                 |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 6                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Kopie beschikingsnummer                                                                                                             | Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                                                                                               | Correctie besteding (jaar T-1) i/vm SiSa tussen medeoverheden                                                                       | Correctie cofinanciering (jaar T-1) i/vm SiSa tussen medeoverheden                                                                            |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/10                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/11                                                                                                      | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/12                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E44/13                                                                                                     |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 31189977/5000006142                                                                                                               | Ja                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 31189977/5000006142                                                                                                               | Ja                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 3 31189977/5000006142                                                                                                               | Ja                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 4 31189977/5000006142                                                                                                               | Ja                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 5 31189977/5000006142                                                                                                               | Ja                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                           |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | 6                                                                                                                                   |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
| IenW | E53 | Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord                                                                                                    | Beschikingsnummer / en projectnaam                                                                                                  | Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                 | Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)                                                                      | Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)                                                                                          | Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)                      | Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)                                     |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/01                                                                                           | Aard controle R<br>Indicator: E53/02                                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/03                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/04                                                                                                     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/05                                | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/06                                                             |
|      |     |                                                                                                                                                       | 1 SPUKSLA-22-03307580                                                                                                               | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | 1-1-2025                                                                                                                                      | 31-12-2025                                                               | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 2 SPUKSLA-22-03314719                                                                                                               | € 0                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                 | 1-1-2025                                                                                                                                      | 31-12-2025                                                               | Nee                                                                                                   |
|      |     |                                                                                                                                                       | 15                                                                                                                                  |                                                                                                                                                |                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Kopie beschikingsnummer /naam                                                                                                       | Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan                                                                         | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                         |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |
|      |     |                                                                                                                                                       | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/07                                                                                           | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/08                                                                                                      | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E53/09                                                                                           |                                                                                                                                               |                                                                          |                                                                                                       |

|      |       |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|------|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|--|
|      |       |                                                                                                                     | 1 SPUKSLA-22-03307580                                                                                                                                                               | 2024                                                                                          | Nee                                                             |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 SPUKSLA-22-03314719                                                                                                                                                               | 2023                                                                                          | Nee                                                             |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E58   | Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021                                               | Projectnaam / nummer                                                                                                                                                                | Besteding (jaar T)                                                                            | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                              | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                         | Correctie besteding (jaar T-1)                        | Project afgerond (Ja/Nee)                                        |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01                                                                                                                                              | Aard controle R Indicator: E58/02                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03                          | Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04                                            | Aard controle R Indicator: E58/05                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06                           |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 2021/285669 PFAS2021                                                                                                                                                              | € 1.291.574                                                                                   | € 2.605.318                                                     | Ja                                                                                | € 0                                                   | Nee                                                              |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 e-mail o.d. april 2021 16.45                                                                                                                                                      | € 208.203                                                                                     | € 313.573                                                       | Ja                                                                                | € 0                                                   | Nee                                                              |  |
|      |       |                                                                                                                     | 3 Diffuus lood                                                                                                                                                                      |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                                         |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07                                                                                                                                              |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Nee                                                                                                                                                                                 |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E97   | Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023                                                                 | Projectnaam / nummer                                                                                                                                                                | Besteding (jaar T) per project                                                                | Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                | Correctie Jaar T-1 per project t/m SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)           | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project        |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01                                                                                                                                              | Aard controle R Indicator: E97/02                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03                          | Aard controle R Indicator: E97/04                                                 | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05                |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 Merwedepolder ZH050500001                                                                                                                                                         | € 61.011                                                                                      | Ja                                                              | € 0                                                                               | € 136.741                                             |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 Crayenstein-Oost ZH050500009                                                                                                                                                      | € 5.057                                                                                       | Ja                                                              | € 0                                                                               | € 10.317                                              |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 3 Transberg ZH050500011                                                                                                                                                             | € 52.739                                                                                      | Ja                                                              | € 0                                                                               | € 101.010                                             |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 4 Polder Stedelijk ZH050500007                                                                                                                                                      | € 34.218                                                                                      | Ja                                                              | € 0                                                                               | € 52.852                                              |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 5 Gips Houtbereiding                                                                                                                                                                | € 42.097                                                                                      |                                                                 | € 0                                                                               | € 93.445                                              |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 6 Nijverheidsstraat ZH050500025                                                                                                                                                     |                                                                                               | Ja                                                              |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 7 Papendrechtsestraat/Merwedestraat ZH050500282                                                                                                                                     | € 0                                                                                           | Ja                                                              | € 0                                                                               | € 0                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 8 Merwedepolder - onderzoek/pilots mbt mogelijkheden afbouw optimalisatie nazorg. ZH050500001, ZH050500025, ZH050500009                                                             | € 0                                                                                           |                                                                 | € 0                                                                               | € 0                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Kopie projectnaam / nummer                                                                                                                                                          | Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. | Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld     | Project afgerond (Ja/Nee)                                                         |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06                                                                                                                                              | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08                          | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09                                            |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 Merwedepolder ZH050500001                                                                                                                                                         | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 Crayenstein-Oost ZH050500009                                                                                                                                                      | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 3 Transberg ZH050500011                                                                                                                                                             | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 4 Polder Stedelijk ZH050500007                                                                                                                                                      | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 5 Gips Houtbereiding                                                                                                                                                                | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 6 Papendrechtsestraat/Merwedestraat                                                                                                                                                 | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 7 Merwedepolder - onderzoek/pilots                                                                                                                                                  | Ja                                                                                            |                                                                 | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                                         |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10                                                                                                                                              |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Nee                                                                                                                                                                                 |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E103B | Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027 | Hieronder per regel één provincie(code) en/of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen | Projectcategorie                                                                              | Besteding (jaar T)                                              | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                | Eindverantwoording (Ja/Nee)                           |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | SiSa tussen medeoverheden                                                                                                                                                           |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/01                                                                                                                                            | Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/02                                                      | Aard controle R Indicator: E103B/03                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/04                                          | Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/05              |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 060200 Gemeente Apeldoorn                                                                                                                                                         | niel van toepassing                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2                                                                                                                                                                                   |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E104  | Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur                                    | Beschikingsnummer                                                                                                                                                                   | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)                                                   | Totale besteding (jaar T)                                       | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)                                         | Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) | Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) |  |
|      |       |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     | Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024                                                      |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01                                                                                                                                             | Aard controle R Indicator: E104/02                                                            | Aard controle R Indicator: E104/03                              | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05               | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06                          |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 2023-0170227                                                                                                                                                                      | € 642.206                                                                                     | € 0                                                             | € 642.206                                                                         | 0                                                     | 0                                                                |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2                                                                                                                                                                                   |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Kopie beschikingsnummer                                                                                                                                                             | Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)                                           | Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)  | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                       |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07                                                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09                         | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10                                           |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 2023-0170227                                                                                                                                                                      | 0                                                                                             | 0                                                               | Nee                                                                               |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2                                                                                                                                                                                   |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Naam infrastructurele voorziening                                                                                                                                                   | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening                  | Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening      | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening        | Infrastructuurle voorziening afgerond? (Ja/Nee)       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     | Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024                                                      |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11                                                                                                                                             | Aard controle R Indicator: E104/12                                                            | Aard controle R Indicator: E104/13                              | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15               |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 Buffer mobiliteitshub                                                                                                                                                             | € 160.551                                                                                     | € 0                                                             | € 160.551                                                                         | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 Mobiliteitshub Maaspark                                                                                                                                                           | € 160.551                                                                                     | € 0                                                             | € 160.551                                                                         | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 3 Snelfietsroute A16                                                                                                                                                                | € 160.552                                                                                     | € 0                                                             | € 160.552                                                                         | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 4 Fiets- en voetgangerstunnel                                                                                                                                                       | € 160.552                                                                                     | € 0                                                             | € 160.552                                                                         | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 5                                                                                                                                                                                   |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E110  | Tijdelijke regeling specifieke uitkering mobiliteitspakketten ten behoeve van woningbouw                            | Beschikingsnummer                                                                                                                                                                   | Totale besteding (t/m jaar T-1)                                                               | Totale besteding (jaar T)                                       | Correctie besteding (jaar T-1) t/m aan andere medeoverheden overgeboekte middelen | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)             |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     | Automatisch berekend. Alleen voor SiSa 2024                                                   | Automatisch berekend                                            |                                                                                   | Automatisch berekend                                  |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/01                                                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/02                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/03                         | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/04                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/05               |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2024-0040201                                                                                                                                                                        | € 0                                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | € 0                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)                                                                                                                               | Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)                              | Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)             | Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)                    | Eindverantwoording (Ja/Nee)                           | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                        |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle D1 Indicator: E110/06                                                                                                                                                 | Aard controle D1 Indicator: E110/07                                                           | Aard controle D1 Indicator: E110/08                             | Aard controle D1 Indicator: E110/09                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/10               | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/11                          |  |
|      |       |                                                                                                                     | 0                                                                                                                                                                                   | 0                                                                                             | 0                                                               | 0                                                                                 | Nee                                                   | Ja                                                               |  |
|      |       |                                                                                                                     | Naam mobiliteitsmaatregel                                                                                                                                                           | Totale besteding (t/m jaar T-1) per mobiliteitsmaatregel                                      | Totale besteding (jaar T) per mobiliteitsmaatregel              | Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per mobiliteitsmaatregel                | Mobiliteitsmaatregel afgerond (Ja/Nee)                |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                     | Alleen voor SiSa 2024                                                                         |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/12                                                                                                                                             | Aard controle R Indicator: E110/13                                                            | Aard controle R Indicator: E110/14                              | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/15                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: E110/16               |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 1 Realisatie geluidsschermen aan Oost- en Westzijde van rijksweg A16 ter hoogte van het Maasterras                                                                                  | € 0                                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 2 Verwijderen van deel bestaande Brugweg (in vlek M5) en doortrekken vrijliggende busbaan                                                                                           | € 0                                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 3 Herinrichting (langzaam) verkeerverbindingen die de bereikbaarheid van het nieuwe station Leerpark...                                                                             | € 0                                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | Nee                                                   |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | 4                                                                                                                                                                                   |                                                                                               |                                                                 |                                                                                   |                                                       |                                                                  |  |
| lenW | E113  | Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030                                                                | Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad                                                                                                                                              | Is er sprake van SiSa tussen medeoverheden (Ja/Nee)                                           | Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad t/m SiSa tussen medeoverheden | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad                            | Eindverantwoording (Ja/Nee)                           |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: E113/01                                                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02                                                       | Aard controle R Indicator: E113/03                              | Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05               |                                                                  |  |
|      |       |                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                           | € 0                                                             | € 0                                                                               | Nee                                                   |                                                                  |  |
| lenW | E116  | Specifieke uitkering NL2120 gemeente Dordrecht                                                                      | Besteding (jaar T)                                                                                                                                                                  | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                            | Verplichtingen uit toekenningsbeschikking nagekomen? (Ja/Nee)   | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                       | Bijdragen van derden/RWS                              |                                                                  |  |

|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|-----|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Aard controle R<br>Indicator: E116/01                                                                                                                                                                                                                                             | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E116/02                                                                                                                                                              | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E116/03                                                                                                                                                                    | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E116/04                                                                                                                                                                            | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: E116/05                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                       |
| EZ  | F20 | Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | € 15.283                                                                                                                                                                                                                                                                          | € 15.283                                                                                                                                                                                                | Ja                                                                                                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Beschikkingnummer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Projectnaam                                                                                                                                                                                                                                                                       | Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                                                                          | Toelichting afwijkend besteding (jaar T) conform projectplan                                                                                                                                                  | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                                                                                                                    | Cofinanciering (jaar T)                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/02                                                                                                                                                                                                                                         | Aard controle R<br>Indicator: F20/03                                                                                                                                                                    | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/04                                                                                                                                                                     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/05                                                                                                                                                                             | Aard controle R<br>Indicator: F20/06                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 1 SPUKIW22T2-03377303                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Impulsaanpak winkelgebieden                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Kopie beschikkingnummer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)                                                                                                                                                                                                                                           | Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)                                      | Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)                                                                                        | Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)                                                            | Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/07                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/08                                                                                                                                                                                                                                         | Aard controle D1<br>Indicator: F20/09                                                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/10                                                                                                                                                                     | Aard controle D1<br>Indicator: F20/11                                                                                                                                                                                 | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/12                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 1 SPUKIW22T2-03377303                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                                                                                                      | 0                                                                                                                                                                                                             | Ja                                                                                                                                                                                                                    | 0                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Kopie beschikkingnummer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)                                                                                                                                                                                                                         | Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)                                                                                                                                   | Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)                                                                                                                                                                   | Eindverantwoording (ja/nee)                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/13                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Aard controle D1<br>Indicator: F20/14                                                                                                                                                                                                                                             | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/15                                                                                                                                                               | Aard controle D2<br>Indicator: F20/16                                                                                                                                                                         | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F20/17                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 1 SPUKIW22T2-03377303                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Ja                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                         | Ja                                                                                                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
| EZ  | F51 | Enkele specifieke uitkering in verband met de uitvoering van ontwikkelplannen (pilots) ten behoeve van Actieagenda MKB-dienstverlening Gemeenten                                                                                                                                                                                                                       | Totale besteding (jaar T)                                                                                                                                                                                                                                                         | Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Aard controle R<br>Indicator: F51/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: F51/02                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
| SZW | G2  | Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024<br><br>Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr                                                                           | Besteding (jaar T) algemene bijstand<br>Gemeente<br>I.1 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/01                                                                                                                                                           | Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br>I.1 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/02                                                                    | Besteding (jaar T) IOAW<br>Gemeente<br>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAW<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/03                              | Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAW<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/04                         | Besteding (jaar T) IOAZ<br>Gemeente<br>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAZ<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/05                                                   | Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAZ<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/06                         |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                   |
|     |     | Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)                                                                                                                                                                                                                          | Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)                                                                                                                                                                    | Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)                                                                                                                                           | Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)                                                                                                                                    | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)                                     |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Gemeente<br>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) Bbz 2004<br>Aard controle R<br>Indicator: G2/07                                                                                                                                                                                                                                         | Gemeente<br>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) Bbz 2004<br>Aard controle R<br>Indicator: G2/08                                                                                                                                                    | Gemeente<br>I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars WWIK<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/09                                                                                                         | Gemeente<br>I.7 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/10                                                                                                                               | Gemeente<br>I.7 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2/11                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                   |
|     |     | Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)                                                                                                                              | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Aard controle D2<br>Indicator: G2/13                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t.<br>Indicator: G2/14                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
| SZW | G2A | Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2023<br><br>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit Sisa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)                   | Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.1 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: G2A/07 | Baten (jaar T-1) algemene bijstand<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.1 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/02                                                | Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.1 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/03                                     | Besteding (jaar T-1) IOAW<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAW<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/04 | Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAW<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/05 | Besteding (jaar T-1) IOAZ<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAZ<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/06 |
|     |     | 1 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | € 57.012.961                                                                                                                                                                                                                                                                      | € 716.929                                                                                                                                                                                               | € 2.297.788                                                                                                                                                                                                   | € 14.882                                                                                                                                                                                                              | € 160.990                                                                                                                                                                                                                          | € 4.332.620                                                                                                                                                                                                           |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)                                                                                                                                                                                                                                            | Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen                                                                                                                                             | Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk)                                                                                                                                      | Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)                                                                                                                                                                                | Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers IOAZ<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: G2A/07                                                                                     | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) Bbz 2004<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/08                                   | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) Bbz 2004<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/09                                         | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars WWIK<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/10                                                                                    | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.7 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/11                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 1 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 190.912                                                                                                                                                                                               | € 61.210                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                   | € 4.332.620                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)                                                                                                                                                                                                  | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                      | Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>I.7 Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: G2A/14                                                                                                                                                           | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G2A/15                                                                                          | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>Participatiewet (PW)<br><br>Aard controle D2<br>Indicator: G2A/16                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 1 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | € 69.101                                                                                                                                                                                                                                                                          | € 46.921                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
| SZW | G3  | Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024<br><br>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004<br>Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr. | Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G3/01                                                                                                                                                                                | Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G3/02                                                              | Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G3/03                                                                              | Besteding (jaar T) Bob<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G3/04                                                                                                                                     | Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R<br>Indicator: G3/05                                                                                                                                     | Besteding (jaar T) onderzoeks-kosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t.<br>Indicator: G3/06                                                              |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                   |
|     |     | BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)                                                                                                                                                                                                                              | BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)                                                                                                                                         | BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                                                                                                                                                                                        | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                                                                  | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                              |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | Gemeente<br>Aard controle R<br>Indicator: G3/07                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Gemeente<br>Aard controle R<br>Indicator: G3/08                                                                                                                                                                                                                                   | Gemeente<br>Aard controle R<br>Indicator: G3/09                                                                                                                                                         | Gemeente<br>Aard controle R<br>Indicator: G3/10                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |
|     |     | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                           | Nee                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                       |

|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| SZW | G3A | <b>Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2023</b><br><br><b>Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004</b><br><br>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1).<br>(Dus: deel Openbaar lichaam uit S&S (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)                               | Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01                    | Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/02                                                                                          | Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/03                                                                                                                                      | Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/04                                                                                                                                                                        | Besteding (jaar T-1) Bob<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/05                                                                                                                                                                                                                                                       | Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/06                                                                                                                                                                                    |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                         | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 16.275                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | € 30.544                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01<br><br>In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07 | Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/08                                          | BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)<br><br>Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/09 | BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)<br><br>Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/10 | BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)<br><br>Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/11 | BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking<br><br>Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G3A/12 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                         | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| SZW | G4  | <b>Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024</b><br><br>Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr                                                                                                                                                                     | Welke regeling betreft het?<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01                                                                                                                            | Besteding (jaar T) levensonderhoud<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/02                                                                                                                                    | Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/03                                                                                                                                                                                                                   | Baten (jaar T) levensonderhoud<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/04                                                                                                                                                                                                                                                             | Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/05                                                                                                                                                                                                                                                                   | Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/06                                                                                                                                                                                                                |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 6 Totaal                                                                                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kopie regeling                                                                                                                                                                                                      | Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07                                                                                                                        | Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/08                                                                                                                                                                                                            | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/09                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                                    | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                                | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                    | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 6 Totaal                                                                                                                                                                                                            | 0                                                                                                                                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | N v.t.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kopie regeling                                                                                                                                                                                                      | Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11                                                                                    | Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/12                                                                                                                                                                      | Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/13                                                                                                                                                                                                          | Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/14                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 6 Totaal                                                                                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kopie regeling                                                                                                                                                                                                      | Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16 | Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/17                                              | Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br><br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G4/18                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 6 Totaal                                                                                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| SZW | G4A | <b>Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2023</b><br><br>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op. | Welke regeling betreft het?<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01                                                                                         | Besteding (jaar T-1) levensonderhoud<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/02                                                                                               | Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/03                                                                                                                                                                              | Baten (jaar T-1) levensonderhoud<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/04                                                                                                                                                                                                                        | Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/05                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                             | € 7.151                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 146.980                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | € 48.660                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                           | € 9.580                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 42.892                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | € 27.896                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 51.307                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | € 56.249                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                             | € 0                                                                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 17.462                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | € 2.996                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                           | € 1.535                                                                                                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | € 6.592                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kopie regeling                                                                                                                                                                                                      | Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06                                                                                | Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/07                                                                                                                                                                              | Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)<br><br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br><br>Aard controle R Indicator: G4A/08                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                             | € 3.438                                                                                                                                                                                                                       | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                           | € 1.994                                                                                                                                                                                                                       | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                          | € 4.771                                                                                                                                                                                                                       | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                             | € 304                                                                                                                                                                                                                         | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                                                                           | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kopie regeling                                                                                                                                                                                                      | Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                                            | Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                                                                                    | Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |



|     |      |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
|-----|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |      |                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam                                                                                                                                                                                               | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam                                                                                                                                                                                                            | Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam                                                                                                    |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Aard controle R Indicator: G4A/11                                                                                                                                                                                                        | Aard controle D2 Indicator: G4A/12                                                                                                                                                                                                                    | Aard controle R Indicator: G4A/13                                                                                                             |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 1                                                                                                                                 | Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 2                                                                                                                                 | Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | € 2.123                                                                                                                                                                                                                                  | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 3                                                                                                                                 | Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 4                                                                                                                                 | Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 5                                                                                                                                 | Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |
| SZW | G10  | Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024                                                                                            | Besteding (jaar T)<br>Gemeente<br><br>Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr                                                                                                                                                            | Baten (jaar T) (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G10/01                                                                                                                                                     | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G10/02                                                                                                                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03                                                                                                        |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | € 952.863                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | Ja                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
| SZW | G12  | Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024                                           | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br>Gemeente<br><br>Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr                                                         | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G12/01                   | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)<br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/02                                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03                                                                                                        |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | Nee                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
| SZW | G12A | Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totalen 2023                                | Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen<br>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12) | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01 | Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire<br>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam<br>Aard controle R Indicator: G12A/02 | Aard controle R Indicator: G12A/03                                                                                                            |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | 1                                                                                                                                 | 060505 Gemeente Dordrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 23.135                                                                                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
| SZW | G13  | Onderwijsroute_deel gemeente 2024                                                                                                 | Bestedingen onderwijsroute (jaar T)<br>Gemeente<br><br>Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr                                                                                                                                                                     | Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G13/01                                                                                                                                      | Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G13/02                                                                                                                                                       | Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)<br>Gemeente<br><br>Aard controle R Indicator: G13/03                                    | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)<br>Gemeente<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/04                     |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | € 108.293                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
| VWS | H4   | Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025                                                                         | Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)<br>Gemeenten<br><br>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Totale werkelijke berekende uitkering<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | € 1.092.409                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | € 1.151.808                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      | Activiteiten                                                                                                                      | Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) <b>Onroerende zaken</b><br>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/04                                                                                                  | Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) <b>Roerende zaken</b><br>Aard controle R Indicator: H4/05                                                                                                                      | Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) <b>Dienstverlening door derden</b><br>Aard controle R Indicator: H4/06 | Toelichting<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/07                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 1 nieuwbouw gymzalen                                                                                                              | € 275.827                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 275.827                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | naar analogie eerderjaars                                                                                               |                                                                                          |
|     |      | 2 LED-verlichting                                                                                                                 | € 158.954                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 158.954                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 3 renovatie sportparken o.a. kunstgras                                                                                            | € 368.924                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 368.924                                                                                                                                                                                                                                | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 4 aankoop machines                                                                                                                | € 43.059                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 43.059                                                                                                                                                                                                                                              | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 5 inventaris gymzalen                                                                                                             | € 9.385                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 9.385                                                                                                                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 6 beveiliging en schoonmaak gymzalen                                                                                              | € 19.706                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 19.706                                                                                                                                      | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 7 beheer & exploitatie gymzalen                                                                                                   | € 75.165                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 75.165                                                                                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 8 dienstverlening zwembad                                                                                                         | € 3.402                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 3.402                                                                                                                                       | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 9 beheer & exploitatie zwembad                                                                                                    | € 51.560                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 51.560                                                                                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 10 beheer van machines                                                                                                            | € 23.296                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 23.296                                                                                                                                                                                                                                              | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 11 dienstverlening sportparken                                                                                                    | € 41.890                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 41.890                                                                                                                                      | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 12 beheer & exploitatie sportparken                                                                                               | € 80.640                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 80.640                                                                                                                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                           | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
|     |      | 13                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               | idem                                                                                                                    |                                                                                          |
| VWS | H12  | Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken                                                     | Besteding (jaar T)<br>Aard controle R Indicator: H12/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)<br>Aard controle R Indicator: H12/02                                                                                                                                                                  | Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03                                                                                                                            |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | € 30.415                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 182.458                                                                                                                                                                                                                                | Ja                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
| VWS | H30  | Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 | Naam onderdeel<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Totaalbedrag (jaar T) toegerekend per onderdeel<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02                                                                                                                                                | Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel<br>Aard controle R Indicator: H30/03                                                                                                                                                     | Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04                        | Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05                         | Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06 |
|     |      | 1 Lokaal Sportakkoord                                                                                                             | € 101.018                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 85.892                                                                                                                                                                                                                                 | € 163.372                                                                                                                                                                                                                                             | Ja                                                                                                                                            | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 2 Brede regeling combinatiefuncties                                                                                               | € 691.582                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 709.463                                                                                                                                                                                                                                | € 1.264.816                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden                                                                                           | € 155.413                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 173.989                                                                                                                                                                                                                                | € 297.252                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 4 Kansrijke Start                                                                                                                 | € 124.331                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 147.210                                                                                                                                                                                                                                | € 238.586                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 5 Mentale Gezondheid                                                                                                              | € 38.853                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 36.249                                                                                                                                                                                                                                 | € 85.375                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 6 Aanpak overgewicht en obesitas                                                                                                  | € 135.987                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 150.042                                                                                                                                                                                                                                | € 235.525                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 7 Valpreventie                                                                                                                    | € 369.106                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 475.919                                                                                                                                                                                                                                | € 725.642                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 8 Leefomgeving                                                                                                                    | € 77.707                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 76.000                                                                                                                                                                                                                                 | € 148.972                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek                                                                                      | € 19.427                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 19.624                                                                                                                                                                                                                                 | € 34.549                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 10 Versterken sociale basis                                                                                                       | € 279.744                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | € 328.268                                                                                                                                                                                                                                | € 565.539                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 11 Mantelzorg                                                                                                                     | € 77.707                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 83.337                                                                                                                                                                                                                                 | € 149.306                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 12 Eén tegen eenzaamheid                                                                                                          | € 77.707                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 69.716                                                                                                                                                                                                                                 | € 141.113                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 13 Welzijn op recept                                                                                                              | € 73.821                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 95.864                                                                                                                                                                                                                                 | € 194.517                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD                                                                                       | € 19.427                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 18.649                                                                                                                                                                                                                                 | € 25.815                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | 15 Coördinatiekosten regionale aanpak                                                                                             | € 56.726                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | € 63.074                                                                                                                                                                                                                                 | € 137.254                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                               | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      | Endverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       | Ja                                                                                                                                            | Ja                                                                                                                      |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | Nee                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                          |
| VWS | H35  | Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026                                                                                         | Beschikingsnummer<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H35/01                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Zijn activiteiten verricht zoals vermeld in artikel 3 van de regeling (jaar T) (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H35/02                                                                                                        | Is meegewerkt aan monitoring zoals gesteld in artikel 7 lid 2 in de regeling (jaar T) (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H35/03                                                                                                              | Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering<br>Aard controle R Indicator: H35/04                                                               | Correcties besteding (T-1) inclusief uitvoering door medeoverheden vanaf SiSa 2024<br>Aard controle R Indicator: H35/05 | Endverantwoording (jaar T) (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H35/06            |
|     |      | 1 IZA2023m-r035                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Ja                                                                                                                                                                                                                                       | Ja                                                                                                                                                                                                                                                    | € 0                                                                                                                                           | € 1.720.392                                                                                                             | Ja                                                                                       |
|     |      | 2 IZA2023n-r035                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Ja                                                                                                                                                                                                                                       | Ja                                                                                                                                                                                                                                                    | € 1.492.098                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                     | Nee                                                                                      |
| VWS | H37  | Regeling specifieke uitkering niet beoogde kosten jeugdzorg vanwege verblijf in gemeente                                          | Gedurende het Jaar T-1 en T-2 zijn activiteiten t.a.v. niet beoogde jeugdzorgkosten verricht waar de uitkering voor is ontvangen? (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H37/01                                                                                                                                                                                                                                         | Besteding (jaar T-2)<br>Aard controle R Indicator: H37/02                                                                                                                                                                                | Besteding (jaar T-1)<br>Aard controle R Indicator: H37/03                                                                                                                                                                                             | Endverantwoording? (Ja/Nee)<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H37/04                                                                         | Toelichting<br>Aard controle n.v.t. Indicator: H37/05                                                                   |                                                                                          |
|     |      |                                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | € 178.970                                                                                                                                                                                                                                | € 81.175                                                                                                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                           |                                                                                                                         |                                                                                          |

| VWS | H39B | Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024 | Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolomomschrijving de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen | Projectnummer                                                                                                                                     | Experiment gerealiseerd (jaar T)? (Ja/Nee)                                                                                  | Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld format? (Ja/Nee/Nvt) – aard controle | Toelichting (Verplicht indien bij H39B/03 of H39B/04 "Nee" is ingevuld)                                          |                                            |
|-----|------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
|     |      | SiSa tussen medeoverheden                                                                  |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/01                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/02                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/03                                                                                                                 | Aard controle D1 Indicator: H39B/04                                                                              | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/05    |
|     |      |                                                                                            | 1 060610 Gemeente Stedrecht                                                                                                               | 1045848                                                                                                                                           | Nee                                                                                                                         | Nee                                                                                                                                                     |                                                                                                                  | De samenwerking is niet tot stand gekomen. |
|     |      |                                                                                            | 2 Kopie Projectnummer                                                                                                                     | Besteding (jaar T)                                                                                                                                | Eigen bijdrage en bijdragen derden (jaar T)                                                                                 | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                                                      |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/06                                                                                                           | Aard controle R Indicator: H39B/07                                                                                          | Aard controle R Indicator: H39B/08                                                                                                                      | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/09                                                                          |                                            |
|     |      |                                                                                            | 1 1045848                                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         | € 0                                                                                                                                                     |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 2 Eindverantwoording? (Ja/Nee)                                                                                                            |                                                                                                                                                   |                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/10                                                                                                           |                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | Ja                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
| VRO | J4   | Regiodeals 5e tranche                                                                      | Naam actielijn/ programmaal/ pijler                                                                                                       | Besteding per actielijn/ programmaal/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                 | Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmaal/ pijler.                                               | Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van Rijksmiddelen per actielijn actielijn/ programmaal/ pijler.                                                 | Correctie indicator jaar T- 1 ten laste van regionale financiering per actielijn actielijn/ programmaal/ pijler. |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)                                                                                         | Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)                                                                   |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/01                                                                                                             | Aard controle R Indicator: J4/02                                                                                            | Aard controle R Indicator: J4/03                                                                                                                        | Aard controle R Indicator: J4/04                                                                                 | Aard controle R Indicator: J4/05           |
|     |      |                                                                                            | 1 Pijler 1 Bestaanszekerheid en kansengelijkheid van onze inwoners                                                                        | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 2 Pijler 2 Gezonde, verbonden oevers en inwoners                                                                                          | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 3 Pijler 3 Toegepaste innovatie voor een duurzame delta                                                                                   | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 4 Kopie Naam actielijn/ programmaal/ pijler                                                                                               | Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaal/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                          | Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaal/ pijler.                        | Toelichting                                                                                                                                             |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Inclusief uitvoering door derden                                                                                                                  | Inclusief uitvoering door derden                                                                                            |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/06                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/07                                                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/08                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/09                                                                            |                                            |
|     |      |                                                                                            | 1 Pijler 1 Bestaanszekerheid en kansengelijkheid van onze inwoners                                                                        | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 2 Pijler 2 Gezonde, verbonden oevers en inwoners                                                                                          | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 3 Pijler 3 Toegepaste innovatie voor een duurzame delta                                                                                   | € 0                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 4 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                                                                               | Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage                                                                                           | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                 |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/10                                                                                                             | Aard controle R Indicator: J4/11                                                                                            | Aard controle n.v.t. Indicator: J4/12                                                                                                                   |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | Nee                                                                                                                                       | € 0                                                                                                                                               | Nee                                                                                                                         |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
| VRO | J9   | Specifieke uitkering woningbouwimpuls                                                      | Projectnaam/nummer                                                                                                                        | Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht | Algesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)  | Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)                                                                                      | Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)                                    | Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02                                                                                       | Aard controle D1 Indicator: J9/03                                                                                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04                                                                            | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05      |
|     |      |                                                                                            | 1 WBI2-Spuiboulevard                                                                                                                      | Nee                                                                                                                                               | Nee                                                                                                                         | 0                                                                                                                                                       | 0                                                                                                                | 0                                          |
|     |      |                                                                                            | 2 WBI3-Maasterras                                                                                                                         | Nee                                                                                                                                               | Nee                                                                                                                         | 0                                                                                                                                                       | 0                                                                                                                | 0                                          |
|     |      |                                                                                            | 20 Kopie projectnaam/nummer                                                                                                               | Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht                                 | Besteding (jaar T)                                                                                                          | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                                                      | Opbrengsten (jaar T)                                                                                             | Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)       |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08                                                                                       | Aard controle R Indicator: J9/09                                                                                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10                                                                            | Aard controle R Indicator: J9/11           |
|     |      |                                                                                            | 1 WBI2-Spuiboulevard                                                                                                                      | Nee                                                                                                                                               | € 1.059.014                                                                                                                 | € 2.000.383                                                                                                                                             | € 0                                                                                                              | € 0                                        |
|     |      |                                                                                            | 2 WBI3-Maasterras                                                                                                                         | Nee                                                                                                                                               | € 0                                                                                                                         | € 10.663.025                                                                                                                                            | € 0                                                                                                              | € 0                                        |
|     |      |                                                                                            | 20 Kopie projectnaam/nummer                                                                                                               | Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht                                          | Toelichting afwijking(en)                                                                                                   | Eindverantwoording/ project afgerond (Ja/nee)                                                                                                           |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13                                                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14                                                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16                                                                            |                                            |
|     |      |                                                                                            | 1 WBI2-Spuiboulevard                                                                                                                      | Ja                                                                                                                                                | Meding uitstel start bouw                                                                                                   | Nee                                                                                                                                                     |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 2 WBI3-Maasterras                                                                                                                         | Ja                                                                                                                                                | Meding uitstel start bouw                                                                                                   | Nee                                                                                                                                                     |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 20                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
| VRO | J25  | Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)                 | Besteding (jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie                                                                            | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                       | Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) exclusief bestedingen uit baten exploitatie                                            | Berekende bate boven drempelwaarde ten behoeve van benefit sharing                                                                                      | Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers                                                                           | Aantal gerealiseerde kwaliteitsdragers     |
|     |      | Provincies en gemeenten                                                                    |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                   | Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie | Alleen in te vullen na afloop project                                                                                                                   | Afspraak                                                                                                         | Realisatie                                 |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle R Indicator: J25/01                                                                                                                 | Aard controle n.v.t. Indicator: J25/02                                                                                      | Aard controle n.v.t. Indicator: J25/03                                                                                                                  | Aard controle R Indicator: J25/04                                                                                | Aard controle R Indicator: J25/05          |
|     |      |                                                                                            | € 1.151.916                                                                                                                               | Ja                                                                                                                                                | € 3.800.000                                                                                                                 | € 0                                                                                                                                                     | 2                                                                                                                | 2                                          |
| VRO | J32  | Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen                                        | Beschikingsnummer/ naam                                                                                                                   | Besteding (jaar T)                                                                                                                                | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                          | Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)                                                                                              | Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)                          | Eindverantwoording (Ja/Nee)                |
|     |      | Gemeenten                                                                                  |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01                                                                                                            | Aard controle R Indicator: J32/02                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03                                                                                                                  | Aard controle D2 Indicator: J32/04                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J32/05     |
|     |      |                                                                                            | 1 SUVIS21-00776366                                                                                                                        | € 524.040                                                                                                                                         | € 567.289                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 2 SUVIS21-00795589                                                                                                                        | € 717.448                                                                                                                                         | € 743.198                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 3 SUVIS21-00796806                                                                                                                        | € 763.992                                                                                                                                         | € 780.777                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 4 SUVIS21-00800596                                                                                                                        | € 8.775                                                                                                                                           | € 13.855                                                                                                                    | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 5 SUVIS21-2-03063326                                                                                                                      | € 705.239                                                                                                                                         | € 1.177.175                                                                                                                 | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 6 SUVIS21-2-03063485                                                                                                                      | € 902.675                                                                                                                                         | € 960.670                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 7 SUVIS21-2-03063490                                                                                                                      | € 225.410                                                                                                                                         | € 657.190                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 8 SUVIS21-2-03063496                                                                                                                      | € 635.194                                                                                                                                         | € 665.910                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 9 SUVIS21-2-03068953                                                                                                                      | € 453.077                                                                                                                                         | € 453.157                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 10 SUVIS21-2-03068963                                                                                                                     | € 743.585                                                                                                                                         | € 833.277                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 11 SUVIS21-2-03068969                                                                                                                     | € 383.116                                                                                                                                         | € 944.271                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Nee                                        |
|     |      |                                                                                            | 12 SUVIS21-2-02395995                                                                                                                     | € 0                                                                                                                                               | € 772.378                                                                                                                   | Ja                                                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                           | Ja                                         |
|     |      |                                                                                            | 13                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |                                                                                                                             |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | Kopie Beschikingsnummer/Naam                                                                                                              | Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)                                                        | Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            |                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J32/07                                                                                                            | Aard controle D2 Indicator: J32/08                                                                                          | Aard controle n.v.t. Indicator: J32/09                                                                                                                  |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 1 SUVIS21-00776366                                                                                                                        | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 2 SUVIS21-00795589                                                                                                                        | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 3 SUVIS21-00796806                                                                                                                        | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 4 SUVIS21-00800596                                                                                                                        | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 5 SUVIS21-2-03063326                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 6 SUVIS21-2-03063485                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 7 SUVIS21-2-03063490                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 8 SUVIS21-2-03063496                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 9 SUVIS21-2-03068953                                                                                                                      | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 10 SUVIS21-2-03068963                                                                                                                     | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |
|     |      |                                                                                            | 11 SUVIS21-2-03068969                                                                                                                     | N.v.t.                                                                                                                                            | Project is nog niet afgerond                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                                                                                                  |                                            |

|     |      |                                                                                                                                                 |    |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|-----|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|
|     |      |                                                                                                                                                 | 12 | SUVIS21-2-02395995                                                                                                                                                                                                                                                    | Ja                                                                                                                                                                   | Project is afgerond per 31-12-2023.                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 13 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J41B | Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw                                                                                        |    | Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen                                                                                                                                 | Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise                                                                                              | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise                        | Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)                                                                                                                                | Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen                                                                                                                                                                   | Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen                                                                                                                                          |  |  |  |
|     |      | SiSa tussen medeoverheden                                                                                                                       |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/01                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle R Indicator: J41B/02                                                                                                                                   | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/03                                                                       | Aard controle R Indicator: J41B/04                                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/05                                                                                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/06                                                                                                                                                                        |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | 030008 Provincie Zuid-Holland                                                                                                                                                                                                                                         | € 18.432                                                                                                                                                             | € 46.512                                                                                                      | € 5.168                                                                                                                                                                | 5                                                                                                                                                                                                                           | 5                                                                                                                                                                                                              |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  | Kopie provinciecode                                                                                                                                                                                                                                                   | Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd                                                                                     | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                   |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/08                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J41B/09                                                                                                                              |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | 030008 Provincie Zuid-Holland                                                                                                                                                                                                                                         | 89                                                                                                                                                                   | Ja                                                                                                            |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J55  | Aanpak energiemoeie                                                                                                                             |    | Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening                                                                                                | Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten                                                                                                         | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten                                  | Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening | Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten                                                                                                                                                                | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten                                                                                                                                   |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle R Indicator: J55/02                                                                                                                                    | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03                                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04                                                                                                                                 | Aard controle R Indicator: J55/05                                                                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06                                                                                                                                                                         |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | 1.151                                                                                                                                                                                                                                                                 | € 889.273                                                                                                                                                            | € 3.025.351                                                                                                   | 125                                                                                                                                                                    | € 71.669                                                                                                                                                                                                                    | € 460.487                                                                                                                                                                                                      |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Het aantal huishoudens dat ondersteuning -bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen. | Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten                                                                                                         | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten                                  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle R Indicator: J55/08                                                                                                                                    | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09                                                                        |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 0  | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                   | € 1.537.650                                                                                                                                                          |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)                                                                                                                                                                                       | Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)                                                                                             | Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)      | Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)                                                                | Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.                                                                                                                               | Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen                                                                                                                                                      |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12                                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13                                                                                                                                 | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14                                                                                                                                                                                      | Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15                                                                                                                                                                         |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 0  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J75  | Regiodeals 3 <sup>e</sup> tranche                                                                                                               |    | Betref pijler                                                                                                                                                                                                                                                         | Besteding per pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                            | Cofinanciering per pijler (jaar T)                                                                            | Totale besteding per pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                   | Totale cofinanciering per pijler (t/m jaar T)                                                                                                                                                                               | Toelichting                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)                                                                                                                                                                                                             | Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden)                                                                                                            | Inclusief uitvoering door derden                                                                              | Inclusief uitvoering door derden                                                                                                                                       | Inclusief uitvoering door derden                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J75/01                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle R Indicator: J75/02                                                                                                                                    | Aard controle R Indicator: J75/03                                                                             | Aard controle R Indicator: J75/04                                                                                                                                      | Aard controle R Indicator: J75/05                                                                                                                                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J75/06                                                                                                                                                                         |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 3  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 4  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 5  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 6  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)                                                                                                                                                                                                                             | Totale uitvoeringskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                    | Totale compensabele BTW (t/m jaar T)                                                                          | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J75/07                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle n.v.t. Indicator: J75/08                                                                                                                               | Aard controle R Indicator: J75/09                                                                             | Aard controle n.v.t. Indicator: J75/10                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J94  | Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties |    | Beschikkningsnummer                                                                                                                                                                                                                                                   | Besteding (jaar T), in C94/06 (t/m C94/08) opgesplitst                                                                                                               | Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a | Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300              | Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). | Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle R Indicator: J94/02                                                                                                                                    | Aard controle D1 Indicator: J94/03                                                                            | Aard controle D1 Indicator: J94/04                                                                                                                                     | Aard controle R Indicator: J94/05                                                                                                                                                                                           | Aard controle R Indicator: J94/06                                                                                                                                                                              |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | LA123-03588997                                                                                                                                                                                                                                                        | € 346.981                                                                                                                                                            | 247                                                                                                           | 0                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                         | € 300.000                                                                                                                                                                                                      |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  | LA124-03727460                                                                                                                                                                                                                                                        | € 0                                                                                                                                                                  | 0                                                                                                             | 0                                                                                                                                                                      | € 0                                                                                                                                                                                                                         | € 0                                                                                                                                                                                                            |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 3  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b                                                                                                                                      | Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                   |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07                                                                                                                                                                                                                                | Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09                                                                        |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | € 14.894                                                                                                                                                                                                                                                              | € 32.088                                                                                                                                                             | Nee                                                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  | € 0                                                                                                                                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                                                                                  | Nee                                                                                                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 3  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J95  | Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie                                                    |    | Besteding (jaar T)                                                                                                                                                                                                                                                    | Cumulatieve besteding (t/m jaar T)                                                                                                                                   | Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee)                                                               | Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld                                                                                        | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle R Indicator: J95/01                                                                                                                                                                                                                                     | Aard controle n.v.t. Indicator: J95/02                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J95/03                                                                        | Aard controle n.v.t. Indicator: J95/04                                                                                                                                 | Aard controle n.v.t. Indicator: J95/05                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | € 356.124                                                                                                                                                                                                                                                             | € 586.066                                                                                                                                                            | Ja                                                                                                            |                                                                                                                                                                        | Ja                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J100 | Regeling kansrijke wijk                                                                                                                         |    | Naam stedelijk focusgebied                                                                                                                                                                                                                                            | Naam onderdeel                                                                                                                                                       | Besteding (jaar T) per onderdeel                                                                              | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel                                                                                                                       | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J100/01                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J100/02                                                                                                                              | Aard controle R Indicator: J100/03                                                                            | Aard controle n.v.t. Indicator: J100/04                                                                                                                                | Aard controle n.v.t. Indicator: J100/05                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Organisatie uitvoeringsprogramma                                                                                                                                     | € 230.067                                                                                                     | € 230.067                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 2  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Integraal                                                                                                                                                            | € 130.037                                                                                                     | € 130.037                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 3  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Armoede en schulden                                                                                                                                                  | € 293.285                                                                                                     | € 293.285                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 4  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Veerkracht en weerbaarheid                                                                                                                                           | € 56.422                                                                                                      | € 56.422                                                                                                                                                               | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 5  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Re-integratie                                                                                                                                                        | € 212.739                                                                                                     | € 212.739                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 6  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | School en Omgeving                                                                                                                                                   | € 0                                                                                                           | € 0                                                                                                                                                                    | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 7  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Ontwikkeling jonge kind                                                                                                                                              | € 984.924                                                                                                     | € 1.062.330                                                                                                                                                            | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 8  | Dordrecht West                                                                                                                                                                                                                                                        | Gezonde leefomgeving                                                                                                                                                 | € 123.826                                                                                                     | € 123.826                                                                                                                                                              | Nee                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 9  |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
| VRO | J105 | Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls                                                                                                   |    | Projectnummer                                                                                                                                                                                                                                                         | Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)                                                                                                   | Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht                        | Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)                                                                                                            | Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht                                                                                                                                      | Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                                                                                 |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02                                                                                                                              | Aard controle D1 Indicator: J105/03                                                                           | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04                                                                                                                                | Aard controle D1 Indicator: J105/05                                                                                                                                                                                         | Aard controle R Indicator: J105/06                                                                                                                                                                             |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | J105                                                                                                                                                                                                                                                                  | 71                                                                                                                                                                   | Ja                                                                                                            | 31                                                                                                                                                                     | Ja                                                                                                                                                                                                                          | € 387.496                                                                                                                                                                                                      |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 20 | Kopie projectnummer                                                                                                                                                                                                                                                   | Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen                                                                                                       | Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht      | Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen                                                                   | Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)                                                                                                                                               | Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)                                                                                                                                                  |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08                                                                                                                              | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09                                                                       | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10                                                                                                                                | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11                                                                                                                                                                                     | Aard controle D1 Indicator: J105/12                                                                                                                                                                            |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 1  | J105                                                                                                                                                                                                                                                                  | € 387.496                                                                                                                                                            | Ja                                                                                                            |                                                                                                                                                                        | 71                                                                                                                                                                                                                          | Ja                                                                                                                                                                                                             |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 | 20 | Kopie projectnummer                                                                                                                                                                                                                                                   | Eindverantwoording (Ja/Nee)                                                                                                                                          |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |
|     |      |                                                                                                                                                 |    | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13                                                                                                                                                                                                                               | Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14                                                                                                                              |                                                                                                               |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                |  |  |  |



## 6.2 Overzicht taakvelden

In het kader van het [Besluit Begroting en Verantwoording](#) (BBV) is het verplicht om de begrotingsrealisatie op te stellen aan de hand van taakvelden. Met deze bijlage geven we hier invulling aan. Met behulp van deze gegevens kunnen gemeenten onderling beter worden vergeleken.

### Rekening onderverdeeld naar taakvelden

Bedragen x € 1.000

| Nr.  | Taakveld                                                    | Lasten 2024 | Baten 2024 | Saldo 2024 |
|------|-------------------------------------------------------------|-------------|------------|------------|
| 0.1  | Bestuur                                                     | 7.396       | 1.769      | 5.627      |
| 0.2  | Burgerzaken                                                 | 10.424      | 6.877      | 3.548      |
| 0.3  | Beheer overige gebouwen en gronden                          | 10.842      | 4.520      | 6.322      |
| 0.4  | Overhead                                                    | 104.219     | 43.271     | 60.949     |
| 0.5  | Treasury                                                    | -5.017      | 14.305     | -19.322    |
| 0.61 | OZB woningen                                                | 1.906       | 16.993     | -15.087    |
| 0.62 | OZB niet-woningen                                           | 1.553       | 20.886     | -19.333    |
| 0.63 | Parkeerbelasting                                            | 394         | 8.835      | -8.442     |
| 0.64 | Belastingen overig                                          | -545        | 1.700      | -2.245     |
| 0.7  | Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds   | 0           | 379.125    | -379.125   |
| 0.8  | Overige baten en lasten                                     | 5.473       | 3.655      | 1.818      |
| 0.9  | Vennootschapsbelasting (VpB)                                | 226         | 11         | 216        |
| 0.10 | Mutaties reserves                                           | 50.818      | 76.277     | -25.458    |
| 1.1  | Crisisbeheersing en brandweer                               | 27.576      | 27.565     | 10         |
| 1.2  | Openbare orde en veiligheid                                 | 13.233      | 4.760      | 8.473      |
| 2.1  | Verkeer en vervoer                                          | 30.749      | 5.490      | 25.259     |
| 2.2  | Parkeren                                                    | 6.344       | 4.694      | 1.650      |
| 2.3  | Recreatieve havens                                          | 717         | 272        | 445        |
| 2.4  | Economische havens en waterwegen                            | 1.699       | 414        | 1.285      |
| 2.5  | Openbaar vervoer                                            | 1.330       | 71         | 1.259      |
| 3.1  | Economische ontwikkeling                                    | 5.400       | 2.474      | 2.926      |
| 3.2  | Fysieke bedrijfsinfrastructuur                              | 9.022       | 7.818      | 1.204      |
| 3.3  | Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen                        | 3.846       | 539        | 3.308      |
| 3.4  | Economische promotie                                        | 4.080       | 151        | 3.928      |
| 4.1  | Openbaar basisonderwijs                                     | 389         | 0          | 389        |
| 4.2  | Onderwijshuisvesting                                        | 8.338       | 2.449      | 5.888      |
| 4.3  | Onderwijsbeleid en leerlingzaken                            | 25.352      | 13.501     | 11.851     |
| 5.1  | Sportbeleid en activering                                   | 2.741       | 883        | 1.858      |
| 5.2  | Sportaccommodaties                                          | 16.120      | 5.790      | 10.330     |
| 5.3  | Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie | 9.534       | 577        | 8.958      |
| 5.4  | Musea                                                       | 12.929      | 2.793      | 10.136     |

|                                                  |                                            |                |                |               |
|--------------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------|----------------|---------------|
| 5.5                                              | Cultureel erfgoed                          | 999            | 33             | 965           |
| 5.6                                              | Media                                      | 3.695          | 118            | 3.577         |
| 5.7                                              | Openbaar groen en (openlucht) recreatie    | 16.583         | 1.934          | 14.649        |
| 6.1                                              | Samenkracht en burgerparticipatie          | 20.554         | 2.005          | 18.549        |
| 6.2                                              | Toegang en eerstelijnsvoorzieningen        | 14.820         | 0              | 14.820        |
| 6.3                                              | Inkomensregelingen                         | 94.127         | 66.471         | 27.656        |
| 6.4                                              | WSW en beschut werk                        | 23.264         | 0              | 23.264        |
| 6.5                                              | Arbeidsparticipatie                        | 16.826         | 1.208          | 15.618        |
| 6.6                                              | Maatwerkvoorzieningen (WMO)                | 7.426          | 5              | 7.421         |
| 6.71A                                            | Hulp bij het huishouden (WMO)              | 12.664         | 0              | 12.664        |
| 6.71B                                            | Begeleiding (WMO)                          | 15.525         | 0              | 15.525        |
| 6.71C                                            | Dagbesteding (WMO)                         | 4.717          | 0              | 4.717         |
| 6.71D                                            | Overige maatwerkarrangementen (WMO)        | 1.225          | 0              | 1.225         |
| 6.72A                                            | Jeugdhulp begeleiding                      | 10.175         | 0              | 10.175        |
| 6.72B                                            | Jeugdhulp behandeling                      | 2.133          | 0              | 2.133         |
| 6.72C                                            | Jeugdhulp dagbesteding                     | 4.965          | 0              | 4.965         |
| 6.72D                                            | Jeugdhulp zonder verblijf overig           | 247            | 0              | 247           |
| 6.73A                                            | Pleegzorg                                  | 2.817          | 0              | 2.817         |
| 6.73B                                            | Gezinsgericht                              | 1.861          | 0              | 1.861         |
| 6.73C                                            | Jeugdhulp met verblijf overig              | 11.688         | 260            | 11.427        |
| 6.74A                                            | Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf  | 7.753          | 0              | 7.753         |
| 6.74B                                            | Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf          | 2.420          | 0              | 2.420         |
| 6.74C                                            | Gesloten plaatsing                         | 1.048          | 0              | 1.048         |
| 6.81A                                            | Beschermd wonen (WMO)                      | 12.577         | 612            | 11.964        |
| 6.81B                                            | Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)   | 39.587         | 1.786          | 37.801        |
| 6.82A                                            | Jeugdbescherming                           | 3.029          | 0              | 3.029         |
| 6.82B                                            | Jeugdreclassering                          | 542            | 0              | 542           |
| 7.1                                              | Volksgezondheid                            | 8.891          | 2.673          | 6.218         |
| 7.2                                              | Riolering                                  | 13.212         | 16.603         | -3.391        |
| 7.3                                              | Afval                                      | 17.079         | 20.879         | -3.800        |
| 7.4                                              | Milieubeheer                               | 10.313         | 6.439          | 3.874         |
| 7.5                                              | Begraafplaatsen en crematoria              | 3.706          | 3.066          | 639           |
| 8.1                                              | Ruimte en leefomgeving                     | 3.941          | 1.834          | 2.107         |
| 8.2                                              | Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) | 35.897         | 22.708         | 13.189        |
| 8.3                                              | Wonen en bouwen                            | 12.891         | 5.020          | 7.871         |
| <b>Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten</b> |                                            | <b>806.285</b> | <b>812.119</b> | <b>-5.836</b> |

## 6.2.1 Programma taakvelden

### 6.2.1.1 Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht

| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht      |                                                           | 2024          | Bedragen x € 1.000 |               |
|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|---------------|--------------------|---------------|
|                                             |                                                           |               | 2024               | 2024          |
| Nr.                                         | Taakveld                                                  | Lasten        | Baten              | Saldo         |
| 0.1                                         | Bestuur                                                   | 7.396         | 1.769              | 5.627         |
| 0.2                                         | Burgerzaken                                               | 10.418        | 6.868              | 3.549         |
| 0.7                                         | Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds | 0             | -46                | 46            |
| 0.8                                         | Overige baten en lasten                                   | 4.249         | 2.099              | 2.150         |
| 2.2                                         | Parkeren                                                  | 32            | 32                 | 0             |
| 6.1                                         | Samenkracht en burgerparticipatie                         | 3.719         | 5                  | 3.714         |
| 8.1                                         | Ruimte en leefomgeving                                    | 1.122         | 497                | 625           |
| 8.3                                         | Wonen en bouwen                                           | 143           | 15                 | 128           |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                                           | <b>27.079</b> | <b>11.239</b>      | <b>15.839</b> |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                                         | 0             | 771                | -771          |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                                           | <b>27.079</b> | <b>12.010</b>      | <b>15.069</b> |

### 6.2.1.2 Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht

| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht      |                                                             | 2024          | Bedragen x € 1.000 |               |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|---------------|--------------------|---------------|
|                                             |                                                             |               | 2024               | 2024          |
| Nr.                                         | Taakveld                                                    | Lasten        | Baten              | Saldo         |
| 0.2                                         | Burgerzaken                                                 | 7             | 8                  | -2            |
| 1.1                                         | Crisisbeheersing en brandweer                               | 27.576        | 27.565             | 10            |
| 1.2                                         | Openbare orde en veiligheid                                 | 10.506        | 4.180              | 6.326         |
| 2.1                                         | Verkeer en vervoer                                          | 30            | 0                  | 30            |
| 2.3                                         | Recreatieve havens                                          | 9             | 0                  | 9             |
| 2.4                                         | Economische havens en waterwegen                            | 26            | 0                  | 26            |
| 3.4                                         | Economische promotie                                        | 4.079         | 151                | 3.928         |
| 5.3                                         | Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie | 9.534         | 577                | 8.958         |
| 5.4                                         | Musea                                                       | 12.902        | 2.793              | 10.108        |
| 5.5                                         | Cultureel erfgoed                                           | 374           | 31                 | 344           |
| 5.6                                         | Media                                                       | 444           | 0                  | 444           |
| 5.7                                         | Openbaar groen en (openlucht) recreatie                     | 3.127         | 1.380              | 1.747         |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                                             | <b>68.614</b> | <b>36.685</b>      | <b>31.928</b> |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                                           | 15.124        | 5.388              | 9.736         |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                                             | <b>83.737</b> | <b>42.074</b>      | <b>41.663</b> |

### 6.2.1.3 Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht

| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht     |                                         | 2024          | 2024          | Bedragen x € 1.000<br>2024 |
|---------------------------------------------|-----------------------------------------|---------------|---------------|----------------------------|
| Nr.                                         | Taakveld                                | Lasten        | Baten         | Saldo                      |
| 0.8                                         | Overige baten en lasten                 | 1.224         | 1.556         | -332                       |
| 2.1                                         | Verkeer en vervoer                      | 24.414        | 3.707         | 20.708                     |
| 2.3                                         | Recreatieve havens                      | 708           | 272           | 436                        |
| 2.4                                         | Economische havens en waterwegen        | 1.673         | 414           | 1.259                      |
| 2.5                                         | Openbaar vervoer                        | 76            | 0             | 76                         |
| 4.3                                         | Onderwijsbeleid en leerlingzaken        | 1.938         | 197           | 1.742                      |
| 5.7                                         | Openbaar groen en (openlucht) recreatie | 13.375        | 327           | 13.048                     |
| 6.1                                         | Samenkracht en burgerparticipatie       | 629           | 387           | 242                        |
| 6.3                                         | Inkomensregelingen                      | 71            | 0             | 71                         |
| 7.2                                         | Riolering                               | 13.212        | 16.603        | -3.391                     |
| 7.3                                         | Afval                                   | 17.079        | 20.879        | -3.800                     |
| 7.4                                         | Milieubeheer                            | 10.313        | 6.439         | 3.874                      |
| 8.1                                         | Ruimte en leefomgeving                  | 1.571         | 392           | 1.179                      |
| 8.3                                         | Wonen en bouwen                         | 1.081         | 163           | 918                        |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                         | <b>87.364</b> | <b>51.336</b> | <b>36.030</b>              |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                       | 11.252        | 13.582        | -2.330                     |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                         | <b>98.617</b> | <b>64.917</b> | <b>33.700</b>              |

### 6.2.1.4 Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht

| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht |                                     | 2024   | 2024   | Bedragen x € 1.000<br>2024 |
|---------------------------------------|-------------------------------------|--------|--------|----------------------------|
| Nr.                                   | Taakveld                            | Lasten | Baten  | Saldo                      |
| 1.2                                   | Openbare orde en veiligheid         | 1.181  | 538    | 643                        |
| 3.1                                   | Economische ontwikkeling            | 251    | 0      | 251                        |
| 4.1                                   | Openbaar basisonderwijs             | 389    | 0      | 389                        |
| 5.1                                   | Sportbeleid en activering           | 2.741  | 883    | 1.858                      |
| 5.2                                   | Sportaccommodaties                  | 16.120 | 5.790  | 10.330                     |
| 6.1                                   | Samenkracht en burgerparticipatie   | 16.206 | 1.613  | 14.593                     |
| 6.2                                   | Toegang en eerstelijnsvoorzieningen | 14.820 | 0      | 14.820                     |
| 6.3                                   | Inkomensregelingen                  | 94.055 | 66.471 | 27.584                     |
| 6.4                                   | WSW en beschut werk                 | 23.264 | 0      | 23.264                     |
| 6.5                                   | Arbeidsparticipatie                 | 16.826 | 1.208  | 15.618                     |
| 6.6                                   | Maatwerkvoorzieningen (WMO)         | 7.425  | 0      | 7.425                      |
| 6.71A                                 | Hulp bij het huishouden (WMO)       | 12.664 | 0      | 12.664                     |
| 6.71B                                 | Begeleiding (WMO)                   | 15.525 | 0      | 15.525                     |



|                                             |                                           |                |               |                |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------|---------------|----------------|
| 6.71C                                       | Dagbesteding (WMO)                        | 4.717          | 0             | 4.717          |
| 6.71D                                       | Overige maatwerkarrangementen (WMO)       | 1.225          | 0             | 1.225          |
| 6.72A                                       | Jeugdhulp begeleiding                     | 10.175         | 0             | 10.175         |
| 6.72B                                       | Jeugdhulp behandeling                     | 2.133          | 0             | 2.133          |
| 6.72C                                       | Jeugdhulp dagbesteding                    | 4.965          | 0             | 4.965          |
| 6.72D                                       | Jeugdhulp zonder verblijf overig          | 247            | 0             | 247            |
| 6.73A                                       | Pleegzorg                                 | 2.817          | 0             | 2.817          |
| 6.73B                                       | Gezinsgericht                             | 1.861          | 0             | 1.861          |
| 6.73C                                       | Jeugdhulp met verblijf overig             | 11.688         | 260           | 11.427         |
| 6.74A                                       | Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf | 7.753          | 0             | 7.753          |
| 6.74B                                       | Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf         | 2.420          | 0             | 2.420          |
| 6.74C                                       | Gesloten plaatsing                        | 1.048          | 0             | 1.048          |
| 6.81A                                       | Beschermd wonen (WMO)                     | 12.577         | 612           | 11.964         |
| 6.81B                                       | Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)  | 39.587         | 1.786         | 37.801         |
| 6.82A                                       | Jeugdbescherming                          | 3.029          | 0             | 3.029          |
| 6.82B                                       | Jeugdreclassering                         | 542            | 0             | 542            |
| 7.1                                         | Volksgezondheid                           | 8.891          | 2.673         | 6.218          |
| 7.5                                         | Begraafplaatsen en crematoria             | 3.706          | 3.066         | 639            |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                           | <b>340.848</b> | <b>84.900</b> | <b>255.945</b> |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                         | 2.614          | 7.859         | -5.245         |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                           | <b>343.461</b> | <b>92.759</b> | <b>250.702</b> |

### 6.2.1.5 Lerend en Ondernemend Dordrecht

| Lerend en Ondernemend Dordrecht             |                                      | 2024          | 2024          | Bedragen x € 1.000<br>2024 |
|---------------------------------------------|--------------------------------------|---------------|---------------|----------------------------|
| Nr.                                         | Taakveld                             | Lasten        | Baten         | Saldo                      |
| 0.64                                        | Belastingen overig                   | 1             | 13            | -12                        |
| 3.1                                         | Economische ontwikkeling             | 4.909         | 2.361         | 2.548                      |
| 3.2                                         | Fysieke bedrijfsinfrastructuur       | 391           | 16            | 375                        |
| 3.3                                         | Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen | 3.846         | 539           | 3.308                      |
| 4.2                                         | Onderwijshuisvesting                 | 7.652         | 1.605         | 6.047                      |
| 4.3                                         | Onderwijsbeleid en leerlingzaken     | 23.414        | 13.304        | 10.110                     |
| 5.6                                         | Media                                | 3.251         | 118           | 3.133                      |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                      | <b>43.464</b> | <b>17.956</b> | <b>25.509</b>              |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                    | 4.330         | 9.979         | -5.649                     |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                      | <b>47.795</b> | <b>27.936</b> | <b>19.859</b>              |

### 6.2.1.6 Bouwend en Bereikbaar Dordrecht

| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht             |                                            | 2024          | 2024          | Bedragen x € 1.000<br>2024 |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------|---------------|---------------|----------------------------|
| Nr.                                         | Taakveld                                   | Lasten        | Baten         | Saldo                      |
| 0.63                                        | Parkeerbelasting                           | 394           | 8.835         | -8.442                     |
| 1.2                                         | Openbare orde en veiligheid                | 1.547         | 43            | 1.504                      |
| 2.1                                         | Verkeer en vervoer                         | 6.305         | 1.783         | 4.522                      |
| 2.2                                         | Parkeren                                   | 6.313         | 4.662         | 1.650                      |
| 2.5                                         | Openbaar vervoer                           | 1.254         | 71            | 1.183                      |
| 3.1                                         | Economische ontwikkeling                   | 240           | 113           | 128                        |
| 3.2                                         | Fysieke bedrijfsinfrastructuur             | 8.630         | 7.801         | 829                        |
| 5.4                                         | Musea                                      | 27            | 0             | 27                         |
| 5.5                                         | Cultureel erfgoed                          | 624           | 3             | 622                        |
| 5.7                                         | Openbaar groen en (openlucht) recreatie    | 81            | 227           | -146                       |
| 8.1                                         | Ruimte en leefomgeving                     | 1.247         | 945           | 302                        |
| 8.2                                         | Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) | 35.897        | 22.708        | 13.189                     |
| 8.3                                         | Wonen en bouwen                            | 11.663        | 4.748         | 6.915                      |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                            | <b>74.222</b> | <b>51.939</b> | <b>22.283</b>              |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                          | 11.100        | 26.924        | -15.823                    |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                            | <b>85.322</b> | <b>78.862</b> | <b>6.460</b>               |

### 6.2.1.7 Algemene Dekkingsmiddelen

| Algemene Dekkingsmiddelen                   |                                                           | 2024          | 2024           | Bedragen x € 1.000<br>2024 |
|---------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|---------------|----------------|----------------------------|
| Nr.                                         | Taakveld                                                  | Lasten        | Baten          | Saldo                      |
| 0.3                                         | Beheer overige gebouwen en gronden                        | 10.842        | 4.520          | 6.322                      |
| 0.5                                         | Treasury                                                  | -5.017        | 14.305         | -19.322                    |
| 0.61                                        | OZB woningen                                              | 1.906         | 16.993         | -15.087                    |
| 0.62                                        | OZB niet-woningen                                         | 1.553         | 20.886         | -19.333                    |
| 0.64                                        | Belastingen overig                                        | -546          | 1.687          | -2.233                     |
| 0.7                                         | Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds | 0             | 379.171        | -379.171                   |
| 4.2                                         | Onderwijshuisvesting                                      | 685           | 844            | -159                       |
| 6.3                                         | Inkomensregelingen                                        | 1             | 0              | 1                          |
| 6.6                                         | Maatwerkvoorzieningen (WMO)                               | 1             | 5              | -4                         |
| 8.3                                         | Wonen en bouwen                                           | 3             | 94             | -91                        |
| <b>Geraamd totaal saldo baten en lasten</b> |                                                           | <b>9.428</b>  | <b>438.505</b> | <b>-429.077</b>            |
| 0.10                                        | Mutaties reserves                                         | 5.084         | 7.870          | -2.786                     |
| <b>Geraamd resultaat</b>                    |                                                           | <b>14.512</b> | <b>446.374</b> | <b>-431.862</b>            |

### 6.2.1.8 Overhead

| Overhead                             |                   | 2024    | Bedragen x € 1.000 |        |
|--------------------------------------|-------------------|---------|--------------------|--------|
|                                      |                   |         | 2024               | 2024   |
| Nr.                                  | Taakveld          | Lasten  | Baten              | Saldo  |
| 0.4                                  | Overhead          | 104.219 | 43.271             | 60.949 |
| Geraamd totaal saldo baten en lasten |                   | 104.219 | 43.271             | 60.949 |
| 0.10                                 | Mutaties reserves | 1.316   | 3.905              | -2.590 |
| Geraamd resultaat                    |                   | 105.535 | 47.176             | 58.359 |

### 6.2.1.9 Vennootschapsbelasting

| Vennootschapsbelasting               |                              | 2024   | Bedragen x € 1.000 |       |
|--------------------------------------|------------------------------|--------|--------------------|-------|
|                                      |                              |        | 2024               | 2024  |
| Nr.                                  | Taakveld                     | Lasten | Baten              | Saldo |
| 0.9                                  | Vennootschapsbelasting (VpB) | 226    | 11                 | 216   |
| Geraamd totaal saldo baten en lasten |                              | 226    | 11                 | 216   |
| Geraamd resultaat                    |                              | 226    | 11                 | 216   |

## 6.3 Toelichting op de Staat van de reserves

Voor het financiële overzicht van de reserves, inclusief de verschillen tussen begroot en werkelijk, verwijzen we naar de [Staat van reserves](#). Enkel afwijkingen boven de € 100.000 worden toegelicht.

#### 100 Algemene reserve

De storting is € 29.869.000 hoger dan begroot door de definitieve toevoeging van het gerealiseerde rekeningresultaat uit 2023, inclusief budgetoverhevelingen.

De onttrekking is € 683.000 lager dan begroot, omdat er door vertraging minder is uitgegeven op het krediet Charlotte de Bourbon e.o.

#### 110 Algemene reserve Grondbedrijf

De onttrekking is € 4.971.000 hoger dan begroot, door lagere winstname en hogere verliesvoorziening van een aantal grondexploitaties.

De storting is € 2.506.000 hoger dan begroot, door hogere winstname en lagere verliesvoorziening van een aantal grondexploitaties.

#### 202 Reserve PA 2022-2026 Versnelling Energietransitie

De onttrekking is € 234.000 lager dan begroot, omdat de energietransitie een proces is wat langzamer verloopt dan verwacht en dit in de volgende jaren nog verder uitgevoerd gaat worden.

#### 204 Reserve PA 2022-2026 Bomenonderhoud en biodiversiteit

De onttrekking is € 643.000 hoger dan begroot, omdat naast de onttrekking voor de activiteiten die in 2024 uitgevoerd zijn, ook een onttrekking ad. € 650.000 inzake de nog niet onttrokken kosten van 2023 heeft plaatsgevonden (conform [besluit](#) bij het vaststellen van de Jaarstukken 2023).

### **205 Reserve PA 2022-2026 Innovatie en preventie sociaal domein**

De onttrekking is € 240.000 lager dan begroot, omdat:

- we minder subsidies voor participatieplekken (No label) hebben verleend.
- we cofinanciering voor de aanpak eenzaamheid hebben ingezet.
- de inrichting van trefpunt De Stoof en ontmoetingscentrum Het Polderwiel is uitgesteld door vertraging bij de verbouwingen aldaar.
- de interventies van/via de sociaal pontonnier deels werden gedekt door middelen in het voorliggende veld.
- de niet-bestede middelen uit 2023 (nog) niet nodig waren voor de beleidsinterventies uit het [Politiek Akkoord](#).

### **206 Reserve PA 2022-2026 Armoedebelid en minimaregelingen**

De onttrekking is € 235.000 lager dan begroot, omdat:

- de kosten van het SMS-kinderfonds te ruim waren begroot en omdat het aantal minima, dat een beroep doet op het SMS-Kinderfonds, lager is dan geraamd. Daarnaast is het beschikbare tegoed op een pas niet volledig besteed.
- het gebruik van de [uitgebreide minimaregeling](#) voor Persoonlijk Minimabudget achter blijft bij de raming.
- het programma Samen tegen Armoede goedkoper is uitgevallen.

### **211 Reserve PA Gratis sporten schoolkinderen**

De onttrekking is € 351.000 lager dan begroot, omdat het Actieplan 'Meer kinderen sporten' (pas) in mei 2024 door de raad is vastgesteld. Daarnaast was het Sporttegoed (via de Dordtpas) vanaf september beschikbaar, maar de bekendheid van de regeling kent een aanlooptijd.

### **213 Reserve PA 2022-2026 Smart Society**

De onttrekking is € 289.000 lager dan begroot, omdat de projecten voor Smart Society als gevolg van het vernieuwen van de primaire ICT infrastructuur zijn vertraagd.

### **216 Reserve PA 2022-2026 Mobiliteitsfonds**

De onttrekking is € 105.000 hoger dan begroot, omdat er met het project bewegend bos goede voortgang is geboekt en dat heeft extra kosten met zich mee gebracht.

### **217 Reserve PA 2022-2026 Veiligheid (IVP-22-26)**

De onttrekking is € 193.000 lager dan begroot, omdat de bestedingen voor het vervangen van de camera's in 2025 worden verantwoord. Voorts is het programma voor de SUS wachten in 2024 niet gestart.

### **220 Reserve PA 2022-2026 Uitbreiding handhaving**

De onttrekking is € 260.000 lager dan begroot, omdat bij de besteding van de gereserveerde incidentele middelen de strategische keuze is gemaakt om in eerste instantie het aantal handhavers uit te breiden en de ingezette reorganisatie af te ronden. In 2025 zal het bedrijfsbureau van de afdeling handhaving volledig op orde worden gebracht en de vervolgstappen in de doorontwikkeling worden gezet om zo de afdeling verder te professionaliseren en te optimaliseren.

### **222 Reserve PA 2022-2026 Sportaccommodaties**

De onttrekking is € 1.679.000 lager dan begroot, omdat de budgetten 2023-2024 voor de verschillende onderdelen van de sportvisie 2030 nog niet volledig zijn besteed om de volgende redenen:

- De uitvoering van de subsidieregeling voor renovatie of nieuwbouw sportaccommodaties is vertraagd, omdat sportverenigingen vanaf 1 augustus 2024 geen subsidie voor bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) meer konden indienen en de BOSA een voorwaarde was voor subsidieverlening.

- Het budget voor capaciteitsvraagstukken is niet volledig is besteed, omdat de aanleg van het kunstgrasveld op de Smitsweg nog niet is afgerond en de verbreding van de atletiekbaan aan de Reeweg in 2025 plaatsvindt.
- De toekenningen voor de subsidieregeling professionalisering sportverenigingen in twee jaar worden uitbetaald.
- De planvorming voor wijksporthallen is vertraagd.

### **304 Reserve Parkeervoorzieningen**

De storting is € 467.000 lager dan begroot, omdat een afwaardering heeft plaatsgevonden van de boekwaarde van de meldkamer in de parkeergarage Veemarkt. Daarnaast zijn de personeelskosten tegengevallen in verband met langdurige ziekten.

### **308 AD230 Reserve Spoorzone**

De onttrekking is € 3.571.000 lager dan begroot, omdat door personele wisselingen en een langer durende verkenning met oplossingsrichtingen voor het Maasterras, het programma Stadsas vertraging heeft opgelopen waardoor ook de lasten lager zijn dan begroot.

### **309 Reserve Afschrijving**

De storting is € 16.806.000 lager dan begroot, omdat op een aantal projecten door vertraging een deel van de kosten pas in 2025 wordt gemaakt. Het gaat onder andere om de projecten Geluidsschermen Amstelveen, Huisvesting Oekraïners, Dordtse Mijl, Dordt West en Stadspark.

De onttrekking is € 1.123.000 hoger dan begroot, omdat met name de ingebrachte activa in de grondexploitatie Spuiboulevard uit de reserve is vrijgevallen.

### **310 Reserve Dak- en thuislozen**

De onttrekking is € 226.000 lager dan begroot, omdat de uitvoering van de visie van Opvang naar Wonen over een langere periode zal plaatsvinden, waardoor de middelen ook gedurende een langere periode zullen worden ingezet.

### **314 Reserve Riolering**

De toevoeging is € 634.000 hoger dan begroot, omdat onderhoud niet in het betreffende jaar is uitgevoerd. Bij de gemalen vindt dit bijvoorbeeld 2-jaarlijks plaats. Dit bedrag wordt dan gereserveerd om toekomstige kosten binnen de exploitatie te dekken.

### **315 Bestemmingsreserve Afval**

De onttrekking is € 324.000 lager dan begroot.

- Omdat de eindafrekeningen van HVC over 2022 en 2023 in boekjaar 2024 zijn verwerkt (€ 600.000).
- Door hogere materiële kosten door de invoering van de recycle tarieven in de regiogemeenten (-/- € 135.000).
- Wegens overige verschillen, waaronder de afrekening 2023 voor afvalstromen met een opbrengst en personeelskosten (-/- € 141.000).

De storting is € 229.000 hoger dan begroot, omdat de invoering van recycle tarieven hebben regiogemeenten extra bijdragen geleverd ter dekking van de aanvullende kosten voor de uitvoering en heffing van de recycle tarieven in de regiogemeenten. Daarnaast zijn er extra inkomsten als gevolg van de afwikkeling van inkomsten via het afvalfonds uit 2022 en 2023, die in 2024 zijn toegekend.

### **325 AD2030 Reserve Dordwijkzone**

De onttrekking is € 2.155.000 lager dan begroot, omdat door hiaten in de programmaorganisatie de voorbereiding van het project Dordwijkzone is vertraagd.

### **326 Reserve Ruimte voor banen**

De onttrekking is € 6.031.000 lager dan begroot, omdat een kapitaalverstrekking van € 4.000.000 aan de ROM-D ten onrechte als lasten in de exploitatie was geboekt en omdat de grondexploitatie met een onrendabele top van € 2.000.000 door de ROM-D nog niet is geopend waardoor het budget doorschuift naar 2025. Daarnaast is een klein gedeelte van het budget voor dit jaar niet aangewend omdat er ook lasten uit de reguliere exploitatie zijn gedekt.

### **331 AD2030 Reserve Dordtse Leerprogramma**

De onttrekking is € 271.000 lager dan begroot, omdat vier scholen niet het maximaal beschikbare bedrag hebben aangevraagd. Zij konden niet voldoende gekwalificeerd personeel vinden voor de uitvoering van het Dordts Leerprogramma.

### **337 AD2030 Reserve Toekomst Dordtse jongeren**

De onttrekking is € 789.000 lager dan begroot, omdat het onderwijs en maatschappelijke partners in samenwerking met de gemeente zelf hebben geïnvesteerd. Het jaar 2024 is vooral gebruikt om plannen te concretiseren. Uitvoering van deze plannen is pas gestart in het laatste kwartaal van 2024, waardoor er minder kosten zijn gemaakt dan verwacht.

### **338 AD2030 Reserve Zonne energie**

De onttrekking is € 100.000 lager dan begroot, omdat dit project vertraagd is en er geen kosten zijn gemaakt.

### **339 AD2030 Reserve Verduurzaming gemeentelijk vastgoed**

De onttrekking is € 1.795.000 lager dan begroot, omdat sprake is van vertraging in de uitvoering van de eerste fase van de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed in eigendom van de gemeente Dordrecht.

### **342 AD2030 Reserve Binnenstadontwikkeling**

De onttrekking is € 828.000 lager dan begroot, omdat door vertraging in de besluitvorming de kosten zijn doorgeschoven naar 2025.

### **343 Reserve toekomstige kosten opvang ontheemden**

De onttrekking is € 2.381.000 lager dan begroot, omdat de renovatie voor het schippersinternaat voor de lange termijn huisvesting opvang Oekraïners nog niet volledig is uitgevoerd en de containers voor de woonunits nog niet zijn aangekocht.

De storting is € 10.493.000 hoger dan begroot, omdat conform het raadsbesluit van 5 november 2024 is besloten het surplus uit de exploitatie van de 'Crisis Oekraïne' toe te voegen aan de bestemmingsreserve ontheemden breed voor resultaatbestemming jaarrekening.

### **345 Reserve onderhoudsfonds havens en baggeren**

De onttrekking is € 359.000 lager dan begroot, omdat het geplande baggerwerk grotendeels doorschuift naar 2025, vanwege vertraagde milieu procedures.

### **364 Bestemmingsreserve Onderhoudsfonds VGB**

De onttrekking is € 1.068.000 lager dan begroot, omdat voor onderhoudswerkzaamheden:

- sprake is van een prijsvoordeel op geclusterde werkzaamheden (-/- € 100k),
- werkzaamheden in het kader van subsidie instandhouding monumenten (SIM) dubbel waren begroot (-/- € 115.000).
- dubbele contracten zijn opgezegd en het dakonderhoud opnieuw is aanbesteed, waarbij in het eerste jaar alleen de kritieke panden zijn opgenomen (-/- € 240.000).
- een deel van het planmatige onderhoud uit eerdere jaren is doorgeschoven omdat dit zal worden gecombineerd met de verduurzaming dan wel projectmatig worden opgepakt (het overige verschil).

**388 Reserve GRD transitiekosten**

De storting is € 289.000 hoger dan begroot, omdat de besparingen door verloop van personeel voormalig Bureau Drechtsteden, die niet (direct) zijn vervangen, groter zijn dan verwacht

**395 AD2030 Res geluidsschermen Amstelwijck-Gezondheidspark**

De onttrekking is € 5.536.000 lager dan begroot, omdat door uitloop van de werkzaamheden aan het spoor scherm naast project Amstelwijck, de eindafrekening van de gemaakte kosten nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Het lijkt erop dat beide geluidsschermen goedkoper uitvallen dan begroot.

**396 AD2030 Res Dordtse Mijl**

De onttrekking is € 1.329.000 lager dan begroot, omdat de laatste werkzaamheden aan de weg en de aanliggende kade zijn uitgelopen naar medio 2025. Daardoor zijn er tot nu toe minder kosten gemaakt dan begroot.

**398 AD2030 Res parkeervoorziening Spuiboulevard**

De onttrekking is € 123.000 lager dan begroot, omdat door een aangepaste fasering binnen project PG Spuiboulevard de voorbereidingskosten zijn verschoven naar 2025 en 2026.

**399 Bestemmingsreserve Dordthuis kapitaallasten**

De storting is € 845.000 lager dan begroot, omdat verwachte resterende exploitatiebudgetten zijn ingezet voor voorbereidings- en resterende saneringskosten. Hierdoor kan de begrote storting in 2024 niet worden uitgevoerd.

**404 SI-Sociaal domein innovatiebudget & versterken infrastructuur**

De onttrekking is € 183.000 lager dan begroot, omdat we cofinanciering van het Rijk voor de Uitvoeringsbrigade hebben ingezet. Zie raadsvoorstel over [Inzet niet bestede middelen reserve sociaal domein](#).

**405 SI-V20 Verkeersstructuurplan centrum**

De onttrekking is € 145.000 lager dan begroot, omdat de werkzaamheden aan het verkeersstructuurplan centrum zijn doorgeschoven naar 2025. Er is om die reden ook € 145.000 minder toegevoegd aan de reserve afschrijving.

**432 SI-W20 Dordt West**

De onttrekking is € 2.868.000 lager dan begroot, omdat binnen programma herstructurering Dordt West, een aantal projecten is vertraagd. Het gaat dan met name om het Wielwijkpark en de Tromptuinen. Daarnaast is minder budget nodig geweest voor personele inzet, en is een begroot bedrag voor sociale initiatieven dit jaar niet uitgegeven.

**442 SI-Spoorzone Spuiboulevard**

De onttrekking is € 805.000 lager dan begroot, omdat door een aangepaste fasering binnen project Spuiboulevard en Spoorzone/Maasterras de voorbereidingskosten zijn verschoven naar 2025 en 2026.

**453 SI-Zuidelijk Stationsgebied**

De storting is € 727.000 hoger en de onttrekking is € 1.691.000 hoger dan begroot, omdat kosten aan project Fietsenstalling Zuidelijk stationsgebied hoger uitvallen dan verwacht.

**460 I-E01 Westelijke Dordtse Oever**

De onttrekking is € 100.000 lager dan begroot, omdat het verstrekte budget voor 2024 ten behoeve van de doorontwikkeling van de Westelijke Dordtse Oever met een gebiedsgericht programma en uitvoeringsagenda, niet is aangewend.

#### 493 SI Stadswerven

De onttrekking is € 188.000 hoger dan begroot, omdat er in de begroting abusievelijk geen rekening is gehouden met kosten voor de werkzaamheden aan het Wervenpark.

#### 494 SI-Sportpark

De onttrekking is € 665.000 lager dan begroot, omdat

- de uitvoering van de subsidieregeling voor renovatie of nieuwbouw sportaccommodaties is vertraagd. De sportverenigingen konden vanaf 1 augustus 2024 geen subsidie voor bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) meer indienen, terwijl de BOSA een voorwaarde was voor subsidieverlening.
- en omdat door vertraging van de nieuwbouw van v.v. Dubbeldam op sportpark Schenkeldijk de laatste uitbetaling van de subsidie in 2025 zal plaatsvinden.

#### 496 SI Onderwijshuisvesting

De onttrekking is € 282.000 lager dan begroot, omdat de uitwerking van haalbaarheidsonderzoeken voor nieuwbouw van een aantal scholen in het Voortgezet Onderwijs vanuit het integraal huisvestingsplan (IHP V(S)O) vertraging heeft opgelopen.

## 6.4 WNT-verantwoording

### WNT-verantwoording 2024 Gemeente Dordrecht

De WNT is van toepassing op Gemeente Dordrecht. Het voor Gemeente Dordrecht toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 algemeen bezoldigingsmaximum (lokale overheden).

#### 1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

*Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt*

| Gegevens 2024                                    |                 |                 |
|--------------------------------------------------|-----------------|-----------------|
| bedragen x € 1                                   | C.H.W.M. Post   | A.E.T. Wepster  |
| Functiegegevens                                  | Secretaris      | Griffier        |
| Aanvang en einde functievervulling in 2024       | 01/01 t/m 31/12 | 01/01 t/m 31/12 |
| Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) | 1               | 1               |
| Dienstbetrekking?                                | ja              | ja              |
| Bezoldiging                                      |                 |                 |
| Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen    | 162.779         | 127.635         |
| Beloningen betaalbaar op termijn                 | 23.390          | 20.682          |
| <i>Subtotaal</i>                                 | <i>186.169</i>  | <i>148.317</i>  |
|                                                  |                 |                 |
| Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum    | 233.000         | 233.000         |



|                                                                                                 |                      |                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|-----------------------|
| -/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag                                    | N.v.t.               | N.v.t.                |
| <b>Bezoldiging</b>                                                                              | <b>186.169</b>       | <b>148.317</b>        |
| Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan | N.v.t. / N.v.t.      | N.v.t. / N.v.t.       |
| Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling                                     | N.v.t.               | N.v.t.                |
| <b>Gegevens 2023</b>                                                                            |                      |                       |
| <b>bedragen x € 1</b>                                                                           | <b>C.H.W.M. Post</b> | <b>A.E.T. Wepster</b> |
| <b>Functiegegevens</b>                                                                          | Secretaris           | Griffier              |
| Aanvang en einde functieervulling in 2023                                                       | 01/01 t/m 31/12      | 01/01 t/m 31/12       |
| Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)                                                | 1                    | 1                     |
| Dienstbetrekking?                                                                               | ja                   | ja                    |
| <b>Bezoldiging</b>                                                                              |                      |                       |
| Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen                                                   | 154.910              | 122.188               |
| Beloningen betaalbaar op termijn                                                                | 22.579               | 19.539                |
| <i>Subtotaal</i>                                                                                | <i>177.489</i>       | <i>141.726</i>        |
| Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum                                                   | 223.000              | 223.000               |
| <b>Bezoldiging</b>                                                                              | <b>177.489</b>       | <b>141.726</b>        |

## 7 Overige bijlagen

### 7.1 Projecten

In het onderdeel projecten wordt achtereenvolgens ingegaan op de:

- in 2024 [actieve projecten](#).
- [begrotingssystematiek](#).
- [relevante ontwikkelingen](#) binnen de projectenportefeuille.

#### 7.1.1 Overzicht projecten

Een project is een eenmalige en eindige taak of activiteit met een concreet gedefinieerd eindresultaat, waarvan de uitvoering zich, in de meeste gevallen, over meerdere jaren uitstrekt. De reserveringen zijn bij voorgaande kadernota's (nu de perspectiefnota), bij het vaststellen van de prognose grondbedrijf of bij MJP's genomen besluiten gedaan. Kredieten zijn formeel door de raad geautoriseerde en beschikbaar gestelde budgetten (vanuit de reserveringen) ten behoeve van de voorbereiding en/of uitvoering van een formeel voorgenomen project. In de tabel 'overzicht actieve projecten' zijn zowel de grote projecten (waaronder uit de [Agenda Dordrecht 2030](#)) als de overige projecten opgenomen. Het overzicht start met alle reserves die gevormd zijn ten behoeve van de Agenda Dordrecht 2030. Voor sommige projecten in dit overzicht geldt dat de dekking niet alleen wordt gevormd door deze reserve maar ook bijvoorbeeld een eerder gevormde reserve en ook cofinanciering door derden. In veel gevallen dient de reserve als gemeentelijke cofinanciering om andere subsidies en rijksspecifieke uitkeringen (SPUK's) te verwerven. In dit overzicht is de uitputting van de reserves als uitgangspunt genomen.

Voor de grondexploitatie zijn geen bedragen opgenomen, hiervoor verwijzen wij naar de stukken die als geheime bijlagen zijn gevoegd bij de jaarlijkse prognose van het grondbedrijf. Bij de overige projecten vormt het reserveringsbedrag het totaal aan verwachte uitgaven dat nodig is om het project te realiseren. De dekking hiervan vindt plaats door gemeentelijke middelen en bijdragen van derden zoals subsidies.

In de tabel zijn de reserveringen, kredieten en uitgaven per project weergegeven. Hiermee wordt zichtbaar welk gedeelte van het krediet is uitgegeven en welk gedeelte nog beschikbaar (en eventueel heroverweegbaar) is.

#### Overzicht actieve projecten:

##### Agenda Dordt 2030

|                                              | Reservering   | Kredieten/verstrek<br>te budgetten | Onttrekkingen |
|----------------------------------------------|---------------|------------------------------------|---------------|
| Spoorzone <sup>1</sup>                       | € 140.000.000 | € 13.848.879                       | € 6.972.515   |
| Dordwijkzone                                 | € 51.000.000  | € 5.834.913                        | € 1.374.974   |
| Ruimte voor banen                            | € 20.500.000  | € 9.418.860                        | € 5.265.804   |
| Dordtse Leerprogramma                        | € 27.400.000  | € 5.691.108                        | € 5.245.020   |
| Toekomst Dordtse jongeren                    | € 10.475.000  | € 1.585.337                        | € 474.428     |
| Zonne energie                                | € 5.000.000   | € 317.355                          | € 171.639     |
| Verduurzaming gemeentelijk vastgoed          | € 9.035.300   | € 3.463.000                        | € 1.414.077   |
| Binnenstadontwikkeling                       | € 40.000.000  | € 2.250.000                        | € 1.088.976   |
| Co-financiering BZK midd<br>Spuiboulevard    | € 3.400.000   | € 0                                | € 0           |
| Co-financiering Regiodeal                    | € 3.000.000   | € 135.000                          | € 71.000      |
| Geluidsscherm Amstelwijk-<br>GezondheidsPark | € 17.000.000  | € 15.187.000                       | € 8.905.331   |

|                                  |                      |                     |                     |
|----------------------------------|----------------------|---------------------|---------------------|
| Dordtse Mijl                     | € 6.200.000          | € 6.200.000         | € 4.703.220         |
| Parkeervoorziening Spuiboulevard | € 640.000            | € 640.000           | € 216.550           |
|                                  | <b>€ 333.650.300</b> | <b>€ 64.571.452</b> | <b>€ 35.903.535</b> |

<sup>1</sup> Binnen de Spoorzone zijn overige dekkingsbronnen uit andere reserves en subsidies. Deze zijn niet meegenomen in dit overzicht.

#### Overige projecten

|                     | Reservering         | Kredieten/verstrekte budgetten | Gerealiseerd        |
|---------------------|---------------------|--------------------------------|---------------------|
| Dordthuis           | € 700.000           | € 135.985.000                  | € 41.055.371        |
| Spuiboulevard & VSP | nvt                 | € 16.888.849                   | € 2.384.742         |
| Dordtse Mijl        | € 11.079.000        | € 11.079.000                   | € 9.864.371         |
| Dordt West          | € 27.889.000        | € 26.950.000                   | € 19.340.147        |
|                     | <b>€ 39.668.000</b> | <b>€ 190.902.849</b>           | <b>€ 72.644.631</b> |

<sup>2</sup> Voor deze bedragen bij genoemde projecten verwijzen wij naar de geheime bijlagen bij de prognose 2025 van het grondbedrijf.

#### Lopende grondexploitaties<sup>2</sup>

|                            | Reservering | Kredieten/verstrekte budgetten | Gerealiseerd |
|----------------------------|-------------|--------------------------------|--------------|
| Admiraalsplein             | -           | -                              | -            |
| Amstelwijck Businesspark   | -           | -                              | -            |
| Amstelwijck Wonen          | -           | -                              | -            |
| Baanhoekweg                | -           | -                              | -            |
| Blekersdijk                | -           | -                              | -            |
| Dordtse Kil IV             | -           | -                              | -            |
| Einsteinstraat             | -           | -                              | -            |
| Grote Hondring             | -           | -                              | -            |
| Karel Doormanweg - nieuw!  | -           | -                              | -            |
| Kilkade                    | -           | -                              | -            |
| Leerpark                   | -           | -                              | -            |
| Middenzone                 | -           | -                              | -            |
| Oranjepark                 | -           | -                              | -            |
| Oud Krispijn Zuid          | -           | -                              | -            |
| Oudland (vml. OMC-terrein) | -           | -                              | -            |
| Overkampzone               | -           | -                              | -            |
| Speeltuinlocatie Wielwijk  | -           | -                              | -            |
| Spuiboulevard - nieuw!     | -           | -                              | -            |
| Stadswerven                | -           | -                              | -            |
| Troelstrahof               | -           | -                              | -            |
| Van den Broekerf           | -           | -                              | -            |
| Vlijweide                  | -           | -                              | -            |
| Wielwijk                   | -           | -                              | -            |
|                            | -           | -                              | -            |

### 7.1.2 Begrotingsmethodiek projecten

Door toenemende aandacht voor meerjarig begroten is de hoogte van over te hevelen restantkredieten afgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Door te gaan werken met jaarschijven krijgt de meerjarenbegroting een realistischer en, ten opzichte van het huidige begrotingsjaar, minder fluctuerend beeld van de te verwachten projectuitgaven. Daarnaast zullen de programma's jaarlijks een steeds minder groot exploitatiesaldo op inkomsten en uitgaven vertonen ten opzichte van de begroting. Met ingang van 2024 maken de restant exploitatiebudgetten die gedekt worden uit reserves onderdeel uit van de perspectiefnota. In de perspectiefnota worden deze restantbudgetten als 'budgetneutrale ontwikkeling' verwerkt in de begroting van het opvolgende jaar.

Bij grondexploitaties geldt dat jaarlijks de nieuwe prognose wordt vastgesteld waarmee ook de begroting voor het lopende boekjaar wijzigt.

### 7.1.3 Relevante ontwikkelingen in projecten

#### Inleiding

In de [Begroting 2022](#) is op wens van de raad voor het eerst een Dashboard Agenda Dordrecht 2030 opgenomen. Dat geeft de raad twee keer per jaar een instrument om rondom die Agenda Dordt 2030 de grote hoofddoelstellingen te zien en de [voortgang](#) daarop. De grote projecten geven uitvoering aan de doelstellingen die benoemd zijn in de Agenda Dordrecht 2030 en in het Politiek Akkoord.

#### Het betrekken en informeren van de raad

Bij aanvang van een project wordt met een raadsvoorstel aan de raad gevraagd om de kaders vast te stellen. Over de voortgang wordt gerapporteerd middels raadinformatiebrieven. Indien de scope wijzigt, er meer financiële middelen nodig zijn of er een andere reden is die het nodig maakt om de kaders te wijzigen, volgt een separaat raadsvoorstel waarin de raad wordt gevraagd deze kaders opnieuw vast te stellen. Daarnaast wordt de raad over de grondexploitaties geïnformeerd bij de jaarlijkse prognose van het grondbedrijf. Over het programma Stadsas Dordt ontvangt de gemeenteraad, los van de cyclische P&C producten, twee keer per jaar een voortgangsbericht. In 2024 betrof dat het 3e Voortgangsbericht (13 februari 2024, [2024-0012297](#)) en het 4e Voortgangsbericht (3 september 2024, [2024-0090199](#)).

Ook via de realisatiemonitor en bouwmonitor wordt de raad geïnformeerd over de stadsbrede woningbouwontwikkelingen.

In de Auditcommissie is meermaals gesproken over de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd en in positie wordt gebracht in de sturing op grote projecten, zie ook de ['discussienota grote projecten'](#). Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 is een motie aangenomen 'grip en sturing op risicovolle projecten', waarin de raad het college de opdracht heeft gegeven om te komen tot een set afspraken over de vorm en het moment van informatievoorziening van risicovolle projecten. Momenteel wordt ambtelijk gewerkt aan een 'regeling risicovolle projecten' in samenwerking met de auditcommissie waarna deze later dit jaar (2025) kan worden vastgesteld.

#### De ambities van het college

College en raad hebben zich in de vorige raadsperiode al uitgesproken voor de groeiambitie. College en raad streven er naar om 11.000 woningen toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad. Deze woningen zullen binnenstedelijk gerealiseerd worden. Deze groeiambitie heeft tot doel de sociaaleconomische positie van de stad te versterken en te voldoen aan de toenemende vraag naar woningen. In het [Politiek Akkoord 2022-2026](#) wordt aan het bovenstaande een vervolg gegeven met nieuwe accenten. Zo zijn er vijf focuspunten benoemd:

1. Realisatie van meer betaalbare woningen in Dordrecht.
2. Forse ambities voor een duurzame en groene stad.
3. We gaan ons nog meer inzetten voor bestaanszekerheid en gelijke kansen.
4. We zetten ook deze periode in op groei van de economie en een gezonde arbeidsmarkt.

5. We zetten ons daarom in voor een veilige, leefbare en levendige stad.

Deze vijf focuspunten vormen de basis voor deze bestuursperiode waarbij we werken aan een sterke toekomst voor onze stad. Vanuit die basis geven we concreet en gericht, maar met nieuwe, ambitieuze accenten, invulling aan de Agenda 2030 die de raad in 2021 heeft vastgesteld. Onze opgaven, programma's en projecten zullen hierop gericht zijn en invulling aan geven.

### **Uitwerking van de ambities van het college**

Eén van de grootste ontwikkelingen die invulling moet geven aan deze groeiambitie is de Stadsas. Het programma Stadsas Dordt bestaat uit 3 gebiedsontwikkelingen en 1 studie, die ieder in hun eigen tempo ontwikkeld worden. De gebiedsontwikkelingen zijn Leerpark, Maasterras en Stationsomgeving Dordrecht. De studie betreft de Dordtse deelname aan de MIRT-verkenning Oude Lijn in het kader van investeringen in de stations en spoorlijn tussen Leiden en Dordrecht. We proberen in Stadsas Dordt duizenden nieuwe woningen en werkplekken te bouwen. Keuzes in mobiliteit zijn daarbij nodig om de binnenstedelijke verdichting en de klimaatambitie te realiseren. We streven bij de stedenbouwkundige ontwikkelingen daarom naar de toepassing -en volgorde- van het ontwerpprincipes STOMP: Stappen (voetganger) – Trappen (fiets) – Openbaar vervoer – Mobility as a service (deelmobiliteit) – Parkeren (auto).

In 2025 worden naast de Stadsas diverse woningbouw projecten gerealiseerd. Aan de Charlotte de Bourbonstraat, de Vogelbuurt, Stadswerven en Amstelwijck worden projecten gerealiseerd. Ook realiseren we (tijdelijke) woningen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, zodat CrownPoint beschikbaar komt voor sloop en nieuwbouw. De bouwenveloppen voor de Spuiboulevard en voor de resterende delen van Amstelwijck worden op de markt gezet en we werken verder aan de voorbereiding voor de realisatie van het Maasterras. Daarnaast ronden we studies af over de toekomst van gemeentelijke panden en welke koppelkansen daarbij mogelijk zijn, bijvoorbeeld voor de panden aan de Noordendijk 248 (bij het Energieplein), Achterom 103 en diverse culturele en schoolgebouwen. De verdichtingsstudies hebben interessante inzichten opgeleverd op basis waarvan we onderzoeken of marktinitiatieven kunnen ontstaan.

Binnenstedelijk ontwikkelen is complex en duur en vraagt soms om lastige keuzes. Het is daarom van belang om goed te blijven communiceren met raad, inwoners, bedrijfsleven en andere stakeholders.

Naast het bouwen van woningen wordt ingezet op groei van het aantal banen met impact. Die banenontwikkeling moet vooral terugkomen in de Westelijke Dordtse Oever/Dordtse Kil IV, Amstelwijck, de Campusontwikkeling Leerpark en de Binnenstad. De werklocaties sluiten aan bij de positieve groeiverwachtingen in de maakindustrie, logistiek, dienstverlening, zorg en de leisure/toerisme. Daarnaast wordt de komende jaren ook ruim aandacht besteed aan de gebieden rond de Tweede en Derde Merwedehavens.

Ook blijft er vanuit dit programma natuurlijk aandacht bestaan voor de Campusontwikkeling Leerpark waarbij ook het OV knooppunt Leerpark, als onderdeel van de Stadsas, een grote rol zal gaan spelen. Ook het nieuw te ontwikkelen Maasterras zal als onderdeel van een 'nieuwe binnenstad' een belangrijke pijler zijn in dit economisch programma.

### **Meer toelichting op de ontwikkelingen binnen de Stadsas**

#### *MIRT-verkenning*

Het wordt steeds duidelijker hoe de spoorlijn tussen Leiden en Dordrecht er in de toekomst uit kan gaan zien. De betrokken partijen hebben de eerste keuzes gemaakt, zoals verwoord in de Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen (NKO). In de deelstudie Knoop Dordrecht is als tussenstap geconcludeerd dat voor station Dordrecht nader wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor een nieuwe (bovengrondse) reizigerspassage en hoe de bestaande verbindingen tussen de wijken rondom het station verbeterd kunnen worden. Ook de aanpak van smalle perrons en het gebruik van het bestaande stationsgebouw zijn onderdelen die verder verkend worden.

### *Maasterras*

In de planvoorbereiding van de gebiedsontwikkeling Maasterras is december 2023 het ontwerpbestemmingsplan voor fase 1 vrijgegeven voor inspraak. Bij het verwerken van de zienswijzen is gebleken dat het bestemmingsplan nog niet ter vaststelling aan de raad kon worden aangeboden. Door te schuiven, kiest het College voor zorgvuldigheid in plaats van snelheid. Vanuit de ministeries van VRO en IenW en de gemeente Dordrecht is een onafhankelijk adviseur aangesteld om oplossingsrichting voor de publieke onderdelen te verkennen. Onder leiding van de onafhankelijk adviseur dhr. Kurvers met Dordrecht, I&W en VRO is gewerkt aan een verkenning van (on)mogelijkheden. Einddoel is een afrondende set bestuurlijke afspraken die de ontwikkeling van Maasterras fase I faciliteren. De Raad van State heeft de gemeente Dordrecht in een uitspraak opgeroepen om de bestuurlijke besluitvorming over het bestemmingsplan spoedig door de gemeenteraad te laten vastgesteld. Tegelijk roept de Raad van State op om voorafgaand aan besluitvorming een zorgvuldige afweging van varianten plaats te laten vinden om daarmee tot een oplossing te komen om uit te werken in het bestemmingsplan. De onafhankelijk adviseur was eind 2024 nog bezig de verkenning af te ronden om tot een advies te komen. De raad is geïnformeerd over de voortgang van het proces (5 november 2024, [2024-0112977](#)). Het college heeft de raad het voorstel toegezonden om budget beschikbaar te stellen voor semi-actieve verwerving van de woningen aan de Weeskinderendijk-Oost op basis van volledige schadeloosstelling (10 december 2024, [2024-0120949](#)).

### *Leerpark*

In het kader van de gebiedsontwikkeling Leerpark vindt een stedenbouwkundige verkenning plaats om het verdichtingspotentieel van de nabije omgeving in beeld te krijgen. Om de ambities van Dordrecht voor de ontwikkeling van het gebied Leerpark gelijk op te laten lopen met de MIRT-verkenning is eind 2024 de ruimtelijke ordeningsfase gestart om de komst van een nieuw station mogelijk te maken door het opstellen van een nieuw omgevingsplan. De raad is hierover geïnformeerd (17 september 2024, [2024-0094648](#)).

### *Stationsgebied*

In het kader van de gebiedsontwikkeling rondom het station Dordrecht zijn in 2024 een aantal tastbare resultaten geboekt en andere ontwikkelingen in voorbereiding. De nieuwe stationsentree en fietsenstalling aan de zijde van het Weizigtpark zijn gebouwd en geopend. De herinrichting van het Weizigtpark nadert zijn voltooiing. Om de verdere ambities van Dordrecht voor onder andere de vernieuwing van station Dordrecht (onderdeel van de MIRT-verkenning Oude Lijn) en directe omgeving te kunnen verwezenlijken is eind 2024 de ruimtelijke ordeningsfase gestart. De particuliere initiatiefnemer voor de (her)ontwikkeling van Nieuw Thureborgh heeft een vergunning aangevraagd om te gaan bouwen.

## **7.2 Beleidsindicatoren**

Met de basisset beleidsindicatoren van de VNG ziet iedere gemeente in Nederland hoe ze ervoor staan. De set omvat 34 indicatoren, verdeeld over acht taakvelden. Met de tabel laten we, in samenwerking met het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD), zien hoe Dordrecht er voorstaat ten opzichte van de G40. In de toelichting is aangegeven wat er met de indicatoren wordt bedoeld en plaatsen we enkele kanttekeningen.

| indicator – eenheid                                                                         | jaar | Dordrecht<br>JS2024 | Dordrecht<br>B2025 | Dordrecht<br>JS2023 | Dordrecht<br>B2024 | jaar | G40   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|------|---------------------|--------------------|---------------------|--------------------|------|-------|
| <b>bestuur en ondersteuning</b>                                                             |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| formatie - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)                                                   | 2024 | 10,67               | 11,10              | 10,96               | 10,82              | 2024 | n.b.  |
| bezetting - FTE's per 1.000 inwoners (FTE)                                                  | 2024 | 13,06               | 12,59              | 11,33               | 10,75              | 2024 | n.b.  |
| apparaatskosten - kosten per inwoner (€)                                                    | 2024 | 1.266,92            | 935,40             | 800,74              | 931,32             | 2024 | n.b.  |
| externe inhuur - kosten als % van totale loonsom+totale kosten inhuur externen <sup>1</sup> | 2024 | 20,60               | 8,48               | 24,55               | 8,08               | 2024 | n.b.  |
| overhead - % van de totale lasten (%)                                                       | 2024 | 7,75                | 6,84               | 7,84                | 12,51              | 2024 | n.b.  |
| <b>veiligheid</b>                                                                           |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| verwijzingen Halt - per 1.000 inwoners 12-17 jaar                                           | 2024 | 13                  | 10                 | 9                   | 9                  | 2024 | 10    |
| jongeren met delict voor rechter - % van 12-21 jaar                                         | 2023 | 1                   | 1                  | 1,0                 | 1,0                | 2023 | 1     |
| winkeldiefstal - per 1.000 inwoners                                                         | 2024 | 2,7                 | 3,7                | 3,7                 | 3,7                | 2024 | 3,2   |
| geweldsmisdrijven - per 1.000 inwoners                                                      | 2024 | 5,7                 | 5,8                | 5,8                 | 5,8                | 2024 | 5,1   |
| diefstal uit woning - per 1.000 inwoners                                                    | 2024 | 1,1                 | 0,8                | 0,8                 | 0,8                | 2024 | 1,3   |
| vernietiging en beschadiging - per 1.000 inwoners                                           | 2024 | 5,2                 | 6,1                | 6,1                 | 5,6                | 2024 | 6,8   |
| <b>economie</b>                                                                             |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| functiemenging - %                                                                          | 2023 | 52,9                | 52,9               | 52,4                | 52,0               | 2023 | 56,1  |
| banen - per 1.000 inwoners 15-64 jaar                                                       | 2023 | 805,1               | 691,6              | 683,6 <sup>2</sup>  | 683,6              | 2023 | 913,1 |
| vestigingen - per 1.000 inwoners 15-64 jaar                                                 | 2023 | 152,2               | 132,9              | 132,9               | 123,1 <sup>3</sup> | 2023 | 171,1 |
| <b>onderwijs</b>                                                                            |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| absoluut verzuim - aantal per gemeente per 1.000 leerlingen                                 | 2023 | 2,2                 | 2,2                | 1,2                 | 1,2                | 2023 | 5,9   |
| relatief verzuim - aantal per gemeente per 1.000 leerlingen                                 | 2023 | 14                  | 14                 | 15                  | 15                 | 2023 | 28    |
| voortijdige schoolverlaters - %                                                             | 2023 | 3,2                 | 3,2                | 3,2                 | 2,7                | 2023 | 2,7   |
| <b>sport, cultuur, recreatie</b>                                                            |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| niet-sporters - %                                                                           | 2022 | 51,8                | 51,8               | 52,6                | 52,6               | 2022 | 45,4  |
| <b>sociaal domein</b>                                                                       |      |                     |                    |                     |                    |      |       |
| kinderen in uitkeringsgezin - %                                                             | 2023 | 7,0                 | 7,0                | 7,0                 | 8,0                | 2023 | 6,0   |
| netto arbeidsparticipatie - %                                                               | 2024 | 71,8                | 72                 | 72                  | 70,2               | 2024 | 72,8  |
| werkloze jongeren - %                                                                       | 2023 | 2                   | 2                  | 2,0                 | 2,0                | 2023 | 2     |

|                                                               |      |       |      |      |       |      |       |
|---------------------------------------------------------------|------|-------|------|------|-------|------|-------|
| personen met bijstandsuitkeringen - per 10.000 inwoners 18+   | 2024 | 466,6 | 473  | 473  | 520,7 | 2024 | 405,3 |
| lopende re-integratievoorzieningen - per 10.000 inw. 15-64 jr | 2023 | 229,3 | 241  | 241  | 153   | 2023 | 173,4 |
| jongeren met jeugdhulp - %                                    | 2024 | 12,5  | 11,9 | 12,5 | 12,8  | 2024 | 12,1  |
| jongeren met jeugdbescherming - %                             | 2024 | 1,1   | 1,3  | 1,3  | 1,5   | 2024 | 1     |
| jongeren met jeugdreclassering - %                            | 2024 | 0,4   | 0,4  | 0,4  | 1,3   | 2024 | 0,3   |
| cliënten met een maatwerkarrangement - per 10.000 inwoners    | 2024 | 800   | 870  | 800  | 790   | 2024 | 682   |

#### volksgezondheid en milieu

|                                          |      |      |      |      |      |      |      |
|------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| huishoudelijk restafval - kg per inwoner | 2023 | 168  | 174  | 174  | 190  | 2023 | 143  |
| hernieuwbare elektriciteit - %           | 2022 | 16,2 | 16,2 | 18,8 | 18,8 | 2022 | 20,5 |

#### volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

|                                              |      |      |      |      |      |      |      |
|----------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|
| WOZ-waarde woningen (gemiddelde) - x € 1.000 | 2024 | 309  | 310  | 297  | 248  | 2024 | 353  |
| nieuwbouw - per 1.000 woningen               | 2023 | 12,3 | 12,2 | 12,2 | 2,8  | 2023 | 10,3 |
| demografische druk (groen en grijs) - %      | 2024 | 68,2 | 68,2 | 68   | 68,6 | 2024 | 64,8 |
| woonlasten éénpersoonshuishouden - €         | 2024 | 919  | 919  | 786  | 803  | 2024 | 915  |
| woonlasten meerpersoonshuishouden - €        | 2024 | 936  | 936  | 802  | 818  | 2024 | 997  |

<sup>1</sup> Uitgangspunt is een begrote formatie met eigen personeel. Doordat we in de afgelopen jaren vacatures steeds moeilijker kunnen invullen, is het inhuurpercentage steeds hoger.

<sup>2</sup> Per 1.000 inwoners 15-74 jaar.

<sup>3</sup> Leeftijdsgroep niet exact bekend.

De tabel bevat de Dordtse score op 34 indicatoren uit de basisset van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De basisset is eind 2015 tot stand gekomen en in het voorjaar van 2016 voor het eerst door KING gevuld. Sindsdien zijn vijf indicatoren komen te vervallen: hardkern jongeren, verkeersongevallen met een motorvoertuig, overige vervoersongevallen met een gewonde fietser, bruto gemeentelijk product, achterstandsl leerlingen. Vooral omdat de gegevens niet meer worden bijgehouden of de indicator teveel is gewijzigd. Voor het thema verkeer & vervoer zijn nu in het geheel geen indicatoren meer voorhanden.

In onderstaande tabel geven we per indicator de definitie en plaatsen we enkele kanttekeningen bij de interpretatie van de cijfers.

| indicator                        | definitie                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | toelichting                                                              |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>veiligheid</b>                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                          |
| verwijzingen Halt                | Het aantal verwijzingen naar Halt, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar (vanaf jaartal 2020, daarvoor was het per 10.000 inwoners). Jongeren komen bij Halt terecht omdat ze een grens hebben overschreden. Ze hebben bijvoorbeeld een afvalbak vernield, gespijbeld of een winkeldiefstal gepleegd | Aantal verwijzingen kan ook weerspiegelen hoe actief er op wordt ingezet |
| jongeren met delict voor rechter | Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen                                                                                                                                                                                                                           |                                                                          |



|                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| winkeldiefstal             | Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners                                                                                                                                                                                                                                            |
| geweldsmisdrijven          | Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners (vanaf jaartal 2020, daarvoor was het per 10.000 inwoners). Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.) |
| diefstal uit woning        | Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners                                                                                                                                                                                                                                    |
| vernieling en beschadiging | Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners                                                                                                                                                                                                                              |

## economie

|                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                          |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| functiemenging | De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen                                                                                                                       | Streven kan zijn om werken en wonen zoveel mogelijk in balans te hebben en dus zo dicht mogelijk bij de 50% uit te komen |
| banen          | Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar. Gaat om personen die minimaal 1 uur per week betaalde activiteiten verrichten op of vanuit een vestiging: meewerkende eigenaar (directie, bedrijfshoofd), meewerkend gezinslid, zelfstandige beroepsbeoefenaar en/of werknemer (inclusief uitzendkrachten) | Op basis van een enquête, dus uitkomst omgeven door nauwkeurigheidsmarges                                                |
| vestigingen    | Elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een bedrijf voor uitoefening van de activiteiten. Ieder bedrijf bestaat uit tenminste één vestiging. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd                                  |                                                                                                                          |

## onderwijs

|                             |                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| absoluut verzuim            | Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school                                                                                                    |
| relatief verzuim            | Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (te laat, luxe verzuim, te laat terug van vakantie of signaalverzuim) |
| voortijdige schoolverlaters | Het aandeel leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dus zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.                                                             |

## sport, cultuur, recreatie

|               |                                                                                    |                                                         |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| niet-sporters | Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners | Enquêtegegevens, dus omgeven door nauwkeurigheidsmarges |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|

## sociaal domein

|                             |                                                                                            |                                                                                        |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| kinderen in uitkeringsgezin | Kinderen tot 18 jaar die leven in een gezin dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen  |                                                                                        |
| netto arbeidsparticipatie   | Het percentage van de werkzame beroepsbevolking (15-74 jaar) ten opzichte van de bevolking | Op basis van de CBS enquête 'Beroepsbevolking', dus omgeven door nauwkeurigheidsmarges |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| werkloze jongeren                    | Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                            |
| personen met bijstandsuitkeringen    | Het aantal personen met een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet (vanaf jaartal 2020 per 10.000 inwoners, daarvoor was het per 1.000 inwoners)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                            |
| lopende re-integratievoorzieningen   | Voorzieningen die door een gemeente worden ingezet nadat de gemeente heeft vastgesteld dat een cliënt een belemmering heeft die directe arbeidsinschakeling bemoeilijkt (er is een afstand tot de arbeidsmarkt). De voorziening is erop gericht de afstand tot de arbeidsmarkt van een cliënt te verkleinen, waarbij het doel op de lange termijn altijd arbeidsinschakeling is (vanaf jaartal 2020 per 10.000 inwoners, daarvoor was het per 1.000 inwoners).                                               | Het zou beter zijn om deze indicator te corrigeren voor de omvang van de doelgroep. Streven is immers: zorgen dat iedereen die een voorziening nodig heeft, deze ook krijgt                |
| jongeren met jeugdhulp               | Hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Voor deze drie indicatoren kan ook gelden: hoe hoger, hoe beter. Dat kan als je redeneert vanuit de gedachte: iedere jongere met behoefte aan hulp of bescherming ook daadwerkelijk helpen |
| jongeren met jeugdbescherming        | Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan 'onder toezicht gesteld' of 'onder voogdij geplaatst'                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                            |
| jongeren met jeugdreclassering       | Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 22 jaar. |                                                                                                                                                                                            |
| cliënten met een maatwerkarrangement | Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo (vanaf jaartal 2020 per 10.000 inwoners, daarvoor was het per 1.000 inwoners).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Idealiter geeft deze indicator weer of de cliënten die een arrangement nodig hebben, deze ook krijgen.                                                                                     |
| <b>volksgezondheid en milieu</b>     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                            |
| huishoudelijk restafval              | Door of in opdracht van de gemeente bij huishoudens ingezameld afval (inclusief door scholen, verenigingen en liefdadigheidsorganisaties ingezameld textiel, oud papier en karton). Omdat het afval van kleine winkels en dergelijk vaak tegelijk met het afval van huishoudens wordt ingezameld, zal een (klein) deel niet afkomstig zijn van huishoudens                                                                                                                                                   | Op basis van een schriftelijke vragenlijst onder alle Nederlandse gemeenten. Ruim 90 procent retourneert een bruikbare vragenlijst                                                         |
| hernieuwbare elektriciteit           | Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het gaat hier om het gebruik                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Vanwege de grote verschillen in scores zetten we vraagtekens bij de juistheid ervan                                                                                                        |

## volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

|                                   |                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| WOZ-waarde woningen               | De gemiddelde WOZ waarde van woningen (koop en huur)                                                                                                               |
| nieuwbouw                         | Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen                                                                                                                   |
| demografische druk                | De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar (niet werkende bevolking/werkende bevolking) |
| woonlasten éénpersoonshuishouden  | Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (onroerendzaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing)  |
| woonlasten meerpersoonshuishouden | Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (onroerendzaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing)  |

## 7.3 Aanvullende indicatoren

### Aanvullende indicatoren

| Omschrijving                                                                                                                          | Actuele Waarde 2024                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht</b>                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 1 <u>Relatie overheid - burger (1): samenwerking</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente inwoners betreft / samenwerking zoekt.    | 6,2 (2024)                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 2 <u>Relatie overheid - burger (2): informeren</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente informatie verstrekt / inwoners informeert. | 6,4 (2024)                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3 <u>Relatie overheid - burger (3): vertrouwen</u><br>Vertrouwen in gemeentebestuur                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• (zeer) veel vertrouwen: 37%</li><li>• neutraal: 47%</li><li>• (zeer) weinig vertrouwen: 16%</li></ul> *2024                                                                                                                            |
| 4 <u>Responsiviteit overheid: initiatieven</u><br>Waardering wijze waarop de gemeente initiatieven faciliteert                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• Gemeente luistert voldoende naar de mening van inwoners: 30% (zeer) mee eens.</li><li>• Gemeente betreft inwoners voldoende: 39% (zeer) mee eens.</li><li>• Inwoners krijgen ruimte voor plannen: 33% (zeer) mee eens.</li></ul> *2024 |

5 Gemeentelijke dienstverlening

Waardering van de gemeentelijke dienstverlening door inwoners op de onderdelen balie, web en telefonie.

- **Balie: 8,8**
- **Web: 8,0**
- **Telefonie: 8,0**

**\*Data balie en web van 01/01/2024 t/m 31/12/2024, data telefonie van 01/04/2024 t/m 31/12/2024.**

**Levendig, Leefbaar en Veilig  
Dordrecht**

6 Participatie in de buurt

Vrijwillig actief in de buurt, op wijkniveau

- **Dordrecht totaal: 32% (2024)**

**Wijken:**

- Binnenstad: 28%
- Noordflank/Stadswerven: 50%
- Oud-Krispijn: 36%
- Nieuw-Krispijn: 39%\*
- Reeland: 35%
- Staart: 21%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 44%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 30%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 31%
- Dubbeldam/De Hoven: 27%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 26%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

7 Cultuuraanbod

Waardering van het cultuuraanbod

- **Totale aanbod: 7,3 (2024)**

- Theater, schouwburg: 7,4
- Poppodium: 7,2
- Concert op locatie: 6,9
- Museum: 7,5
- Galerie, atelier: 6,8
- Expositieruimte: 6,6
- Archief: 6,5
- Bibliotheek: 7,3
- Kunstuitleen: 6,3
- Bioscoop of filmzaal: 7,7
- Locatie voor culturele educatie: 6,7

## 8 Sociale overlast

Ervaren sociale overlast in de buurt (dronken mensen, verwarde personen, drugsgebruik, drugshandel, overlast door buurtbewoners, mensen op straat lastigvallen, rondhangende jongeren) - % inwoners dat veel overlast ervaart

- **Dordt totaal: 23% (2024)**

### **Wijken:**

- Binnenstad: 36%
- Noordflank/Stadswerven: 24%
- Oud-Krispijn: 26%
- Nieuw-Krispijn: 31%\*
- Reeland: 20%
- Staart: 25%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 47%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 35%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 15%
- Dubbeldam/De Hoven: 11%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 17%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

## 9 Veiligheid in de buurt

Veiligheidsbeleving in de buurt, op wijkniveau

- **Dordt totaal: 7,0 (2024)**

**Wijken:**

- Binnenstad: 6,8
- Noordflank/Stadswerven: 6,5
- Oud-Krispijn: 6,6
- Nieuw-Krispijn: 7,1\*
- Reeland: 7,1
- Staart: 6,8\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 5,9\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 6,2\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 7,3
- Dubbeldam/De Hoven: 7,8
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeek: 7,4

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

**Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht****10 Klimaatneutraal**

CO2 reductie, CO2 uitstoot Dordrecht in kton

Meest recente cijfers komen uit 2022 t.o.v. 2021:

- **CO2-reductie 2021-2022: -26%**
- CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2021: 947
- CO2 uitstoot Dordrecht in kton 2022: 697

**11 Kwaliteit openbare ruimte**

Kwaliteit openbare ruimte: schaalscore fysieke buurtvoorzieningen. (Waardering onderhoud stoepen, straten, pleintjes, plantsoenen, parken, straatverlichting, speelplekken, jongerenvoorzieningen)-schaalscore 0-10, hoe hoger hoe beter.

- **Dordt totaal: 5,9 (2024)**

**Wijken:**

- Binnenstad: 5,9
- Noordflank/Stadswerven: 6,1
- Oud-Krispijn: 5,7

- Nieuw-Krispijn: 5,7\*
- Reeland: 6,2
- Staart: 6,0\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 5,1\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 5,8\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 5,9
- Dubbeldam/De Hoven: 6,5
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeck: 6,1

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

## 12 Fysieke verloedering

Ervaren fysieke verloedering in de buurt (rommel op straat, vernield straatmeubilair, bekladde muren/gebouwen, hondenpoep) - % inwoners dat veel overlast ervaart.

### • **Dordt totaal: 40% (2024)**

#### **Wijken:**

- Binnenstad: 46%
- Noordflank/Stadswerven: 47%
- Oud-Krispijn: 58%
- Nieuw-Krispijn: 47%\*
- Reeland: 34%
- Staart: 51%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 58%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 33%
- Dubbeldam/De Hoven: 17%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Vissershoeck: 36%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

## 13 Luchtkwaliteit

Fijnstofconcentratie in de lucht, op wijkniveau

**Straten met overschrijding fijnstofnorm t.o.v. doelstelling voor 2030: 0 straten\* (2023)**

*\*Het aantal straten in Dordrecht met een overschrijding van de fijnstofnorm t.o.v. de doelstelling voor 2030 is gedaald van 32 in 2022 naar 0 in 2023. Kortom er zijn geen overschrijdingen van de wettelijke grenswaarden voor luchtkwaliteit NO2 en fijnstof (PM10 en PM2,5). Overal in de stad werd in 2023 voldaan aan de beleidsdoelstelling voor 2030. De oorzaak van de geconstateerde verbetering zijn klimatologische omstandigheden; de grote hoeveelheid regen en de hogere windsnelheid in 2023 leiden tot het 'verdunnen' van de concentraties van deze stoffen.*

## **Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht**

### <sup>14</sup> Gebruik en bereik minimaregelingen

Gebruik en bereik van armoede-, inkomen - en schuldgekoppelde lokale regelingen in Dordrecht, in relatie tot het armoedeniveau en schulden

#### • **Kindtegoed (SMS-Kinderfonds)**

- Gebruik 2024: 3.044 (aantal unieke klanten/deelnemers):



- Bereik 2024: 93% van de kinderen die dit tegoed kregen heeft, heeft dit ook gebruikt (al dan niet helemaal benut).

- **Persoonlijk minimabudget (PMB)**

- Gebruik 2024: 3.375 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **Bijzondere bijstand**

- Gebruik 2024: 1.703 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **BB bewind**

- BB bewind: 1.231

- **Energietoeslag**

- Gebruik 2024: 7.012 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **Gemeentepolis**

- Gebruik 2024: 5.599 (aantal unieke klanten/deelnemers)

- **OV regelingen voor minima**

- Gebruik 2024: 1.238

- **Dordtpas**

- Gebruik 2024: 20.650 (totaal, over alle doelgroepen heen). Volwassen minima met een Dordtpas: 7.291, aantal kinderen minima 3.459 (waarvan 3.044 ook kindtegoed had)

## 15 Verenigingsactiviteiten

Deelname aan verenigingsactiviteiten (sport/cultuur/recreatief) - % lidmaatschap van verenigingen

- **Totaal Dordrecht: 18%**

- Zang-, muziek- of toneelvereniging: 8%

- Kerk of moskee: 20%
- Sportvereniging: 27%
- Overige sportaanbieders, zoals een sportschool of fitnesscentrum: 36%
- Hobbyvereniging: 8%
- Politieke organisatie: 8%
- Organisatie met maatschappelijke doelen (bijv. mensenrechten, natuur- of dierenbescherming): 22%
- Werknemers- of werkgeversorganisatie (bijv. vakbond): 18%
- Bewonersorganisatie of buurtvereniging: 11%
- Bibliotheek: 32%
- Ouderenvereniging of -bond: 3%
- Andere organisatie of vereniging: 19%

#### 16 Schuldenproblematiek

De gemiddelde schuldomvang van Dordtenaren in een schuldregelingstraject

Gemiddelde schuldomvang: € 38.569 (2024)

#### **Lerend en Ondernemend Dordrecht**

#### 17 Baanontwikkeling in Dordrecht

Baanontwikkeling per sector en aantal banen in Dordrecht

Meest recente cijfers komen uit 2024 t.o.v. 2023:

- **Totaal baanontwikkeling: +5,4%** (2023: 63.975 / 2024: 67.445)

**Per sector:**

- Landbouw en visserij: +24% (2023: 125 / 2024: 155)
- Delfstoffen, industrie en energie: +3,8% (2023: 7.170 / 2024: 7.445)
- Bouwnijverheid: +7,6% (2023: 5.480 / 2024: 5.895)
- Groothandel, detailhandel en reparatie: +5,3% (2023: 12.140 / 2024: 12.785)
- Vervoer en opslag: +9,4% (2023: 3.345 / 2024: 3.660)
- Horeca: +0,4% (2023: 2.350 / 2024: 2.360)
- Informatica en communicatie: +15,2% (2023: 1.780 / 2024: 2.050)
- Financiële instellingen: +7,8% (2023: 765 / 2024: 825)
- Zakelijke dienstverlening: +11,8% (2023: 7.460 / 2024: 8.340)
- Overheid: -1,3% (2023: 4.835 / 2024: 4.770)
- Onderwijs: +3% (2023: 4.225 / 2024: 4.350)
- Gezondheid en welzijn: +3,1% (2023: 12.235 / 2024: 12.615)
- Cultuur, recreatie en overige dienstverlening: +6,3% (2023: 2.065 / 2024: 2.195)

18 Vacatureontwikkeling in de Drechtsteden

Vacatureontwikkeling per kwartaal en aantal Meest recente cijfers komen uit 2024 t.o.v. 2023: vacatures in de Drechtsteden

- **Totaal vacatureontwikkeling: +1,3%**  
(2023: 22.650 / 2024: 22.950)

**Per kwartaal:**

- 1e Kwartaal: +7,2% (2023: 5.550 / 2024: 5.950)
- 2e Kwartaal: +2,5% (2023: 6.000 / 2024: 6.150)
- 3e Kwartaal: +0,0% (2023: 5.500 / 2024: 5.500)
- 4e Kwartaal: -4,5% (2023: 5.600 / 2024: 5.350)

19 Ontwikkeling sociale klassen

De doelgroepindeling in 7 sociale klassen is gebaseerd op het [onderzoeksrapport Eigentijdse ongelijkheid](#) uit de reeks Verschil in Nederland van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de data is gebaseerd op TDA Analytics.

Ontwikkeling sociale klassen van het SCP in Dordrecht (mei 2024):

- Werkende bovenlaag: 14%
- Jongere kansrijken: 8%
- Rentenierende bovenlaag: 12%
- Werkende middengroep: 27%
- Laagopgeleide gepensioneerden: 16%
- Onzekere werkenden: 12%
- Precariaat: 10%

**Bouwend en Bereikbaar Dordrecht**

20 Woningvoorraad

Mix soort en type woningen in voorraad

**Totaal woningvoorraad Dordrecht (2024):  
57.322**

Totaal aantal huurwoningen: 23.184 (40%)

- Huurwoningen corporatie: 14.958 (26%)
- Overige huurwoningen: 8.226 (14%)

Totaal aantal koopwoningen: 32.304 (56%)

- Prijsklasse tot €250.000: 5.679 (10%)
- €250.000-€280.000: 2.737 (5%)
- €280.000-€390.000: 13.135 (23%)
- €390.000-€600.000: 7.905 (14%)
- €600.000 en meer: 2.848 (5%)

Woningen WOZ-waarde onbekend (o.a. nieuwbouw, kleinere wooneenheden en woningen waarbij vanwege een bezwaarprocedure geen WOZ-waarde is vastgesteld): 1.834 (3%).

**21 Verkeersveiligheidsbeleving**

Ervaren verkeersoverlast in de buurt  
(parkeerproblemen, te hard rijden, agressief  
verkeersgedrag) - % inwoners dat veel  
overlast ervaart

- **Dordt totaal: 55% (2024)**

***Wijken:***

- Binnenstad: 64%

- Noordflank/Stadswerven: 64%
- Oud-Krispijn: 69%
- Nieuw-Krispijn: 65%\*
- Reeland: 61%
- Staart: 54%\*
- Wielwijk/Dordtse Hout: 55%\*
- Crabbehof/Zuidhoven: 59%\*
- Sterrenburg/Wilgenwende: 47%
- Dubbeldam/De Hoven: 41%
- Stadspolder(s)/Oudelandshoek/Visserhoek: 52%

*\*Door het lage aantal respondenten in deze wijk is dit cijfer indicatief.*

## 22 Verkeersongevallen

Aantal verkeersongevallen naar type

Aantal verkeersongevallen naar type (2024):

- Uitsluitend materiële schade ongevallen: 440
- Letsel ongevallen: 138
- Dodelijke ongevallen: 2

Aantal verkeersongevallen naar type  
(voortschrijdend gemiddelde 2022-2024):

- Uitsluitend materiële schade ongevallen: 443
- Letsel ongevallen: 143
- Dodelijke ongevallen: 3

## 23 Verplaatsingen in de Drechtsteden

Verplaatsingen inwoners Drechtsteden naar vervoersmiddel **Functie naar vervoersmiddel (2024):**  
vervoersmiddel

- **Werk;** Auto: 57%, OV-Trein/bus: 11%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 26%, Te voet: 3%.
- **Opleiding;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 30%, OV-Waterbus of veerdienst: 2%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 25%, Te voet: 1%.
- **Winkelen;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 34%, Te voet: 20%.
- **Uitgaan overdag;** Auto: 40%, OV-Trein/bus: 5%, OV-Waterbus of veerdienst: 1%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 35%, Te voet: 16%.
- **Uitgaan avond;** Auto: 55%, OV-Trein/bus: 4%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 0%, Fiets: 28%, Te voet: 11%.
- **Sport in club verband;** Auto: 37%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 52%, Te voet: 9%.
- **Natuur of water in regio;** Auto: 30%, OV-Trein/bus: 0%, OV-Waterbus of veerdienst: 0%, Brommer/scooter: 1%, Fiets: 39%, Te voet: 27%.

| Bron                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Frequentie                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| <b>Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                  |
| 1 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 2 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 3 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 4 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 5 Gemeente Dordrecht, Dienstverlening Drechtsteden                                                                                                                                                                                                                                                      | Jaarlijks                                                        |
| <b>Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                  |
| 6 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 7 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 8 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| 9 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarlijks                                                        |
| <b>Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                  |
| 10 Regionale klimaatmonitor ( <a href="https://klimaatmonitor.databank.nl">https://klimaatmonitor.databank.nl</a> )                                                                                                                                                                                     | *Meest recente cijfers uit 2022                                  |
| 11 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Jaarlijks                                                        |
| 13 Monitorrapportage RIVM 2023 en Centraal instrument monitoring luchtkwaliteit (CIML).                                                                                                                                                                                                                 | *Meest recente cijfers uit 2023                                  |
| 12 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Jaarlijks                                                        |
| <b>Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                  |
| 14 RIB armoedescan, SDD gemeentedashboard (tabblad minima en bijzondere bijstand), website SDD.<br><a href="https://dashboards.cbs.nl/v5/Armoedescan/">https://dashboards.cbs.nl/v5/Armoedescan/</a>                                                                                                    | Jaarlijks, indien mogelijk                                       |
| 15 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Jaarlijks                                                        |
| 16 Sociale Dienst Drechtsteden                                                                                                                                                                                                                                                                          | Jaarlijks, meest recente data uit 2024                           |
| <b>Lerend en Ondernemend Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                  |
| 17 Bedrijven en Instellingenregister MRDH/Drechtsteden<br><a href="https://drechtsteden.incijfers.nl/jive?workspace_guid=d744b3bf-7877-4345-a1f9-c41e6afa668a">https://drechtsteden.incijfers.nl/jive?workspace_guid=d744b3bf-7877-4345-a1f9-c41e6afa668a</a>                                           | Jaarlijks, indien mogelijk. Meest recente cijfers uit 2023/2024. |
| 19 Online dashboard Cultureel Zuid-Holland in kaart - SCP via Kunstgebouw, Kunstgebouw is de Zuid-Hollandse provinciale ondersteuningsinstelling voor cultuur:<br><a href="https://www.kunstgebouw.nl/cultureel-zuid-holland-in-kaart/">https://www.kunstgebouw.nl/cultureel-zuid-holland-in-kaart/</a> | Jaarlijks, indien mogelijk.                                      |
| 18 UWV<br><a href="https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets">https://www.werk.nl/arbeidsmarktinformatie/datasets</a>                                                                                                                                                                         | Jaarlijks, indien mogelijk. Meest recente cijfers uit 2023/2024. |
| <b>Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                  |
| 20 WOZ data, bewerking OCD (peildatum 1-1-2024)                                                                                                                                                                                                                                                         | Jaarlijks                                                        |
| 21 Omnibus enquête OCD                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Jaarlijks                                                        |
| 22 VIA statistiek ongevallen                                                                                                                                                                                                                                                                            | Jaarlijks, indien mogelijk. Meest recente data 2024              |



23 Regio Deal Aantrekkelijkheid woon werkgebied één meting (mei 2024)  
<https://raad.dordrecht.nl/Documenten/Bijlage-7-Conceptrapportage-Regiodeal-nulmeting-aantrekkelijkheid-woonomgeving-2.pdf>

Jaarlijks, indien mogelijk

## 7.4 Overzicht primitieve begroting en afwijkingen 2024

Op verzoek van de raad is in de jaarstukken een aansluitingsoverzicht opgenomen waarbij zichtbaar is gemaakt op basis van welke besluiten de primair vastgestelde begroting is gewijzigd en is gekomen tot de geactualiseerde begroting. De realisatie wordt vervolgens afgezet tegen de geactualiseerde begroting. De verschillen tussen de laatste twee wordt toegelicht in het onderdeel [verschillenanalyse programma's](#).

Bedragen x € 1.000

| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht                         | Lasten        | Baten         | Reserves    | Saldo         |
|----------------------------------------------------------------|---------------|---------------|-------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>31.072</b> | <b>11.756</b> | <b>-</b>    | <b>19.316</b> |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | 4.107         | -             | -           | 4.107         |
| 224013 Correctie op 224001 AWN 52100 corr index gymzalen       | -159          | -             | -           | -159          |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028 (zonder saldo stad)           | -239          | 177           | -           | -416          |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | -7.786        | 186           | -           | -7.972        |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | -617          | 80            | -           | -697          |
| 224700 P begroting van rubriek 6 naar rubriek 5 en terug       | -4.134        | -2.161        | -           | -1.973        |
| 224701 Correctie op 224700                                     | 4.134         | 2.161         | -           | 1.973         |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | -177          | -             | -           | -177          |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | -970          | -1.046        | -           | 76            |
| 224038 Verwerken septembercirculaire 2024                      | 11            | -             | -           | 11            |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>-5.830</b> | <b>-603</b>   | <b>-</b>    | <b>-5.227</b> |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>25.242</b> | <b>11.153</b> | <b>-</b>    | <b>14.089</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>27.079</b> | <b>11.240</b> | <b>-771</b> | <b>15.068</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>-1.837</b> | <b>87</b>     | <b>771</b>  | <b>-979</b>   |

| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht                         | Lasten        | Baten         | Reserves       | Saldo         |
|----------------------------------------------------------------|---------------|---------------|----------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>46.596</b> | <b>4.221</b>  | <b>-2.634</b>  | <b>39.741</b> |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | 73            | -             | -              | 73            |
| 224007 Horecanota Binnenstadontwikkeling                       | 200           | -             | -200           | -             |
| 224016 Uitbreiding handhaving uit reserve PA220                | 500           | -             | -500           | -             |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 47            | -             | -              | 47            |
| 224032 Aankoop Schippersinternaat                              | -3.083        | -             | 3.083          | -             |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028 (zonder saldo stad)           | 25.523        | 24.612        | -760           | 151           |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | 200           | -             | -              | 200           |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | 2.599         | 5.386         | -              | -2.787        |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 5.498         | 5.957         | -179           | -638          |
| 224600 Besluiten BWN's jaarrekening 2023                       | 434           | -             | -434           | -             |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>31.991</b> | <b>35.955</b> | <b>1.010</b>   | <b>-2.954</b> |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>78.587</b> | <b>40.176</b> | <b>-1.624</b>  | <b>36.787</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>68.613</b> | <b>36.686</b> | <b>9.736</b>   | <b>41.663</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>9.974</b>  | <b>-3.490</b> | <b>-11.360</b> | <b>-4.877</b> |

| <b>Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht</b>                 | <b>Lasten</b> | <b>Baten</b>  | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b>  |
|----------------------------------------------------------------|---------------|---------------|-----------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>83.258</b> | <b>48.699</b> | <b>-3.744</b>   | <b>30.815</b> |
| 224002 Boomprogramma uit reserve PA                            | 650           | -             | -650            | -             |
| 224011 Zonoffensief                                            | 100           | -             | -100            | -             |
| 224012 Maasterras                                              | 3.878         | -             | -3.878          | -             |
| 224020 Vergroening Aardappelmarkt                              | 235           | -             | -235            | -             |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 585           | -             | -               | 585           |
| 224038 Verwerken septembercirculaire 2024                      | 447           | -             | -               | 447           |
| 224098 Effecten 2e Burap 2023 correctie op 224099              | 2.500         | -             | -2.500          | -             |
| 224099 Effecten 2e BURAP                                       | 7             | -             | -               | 7             |
| Perspectiefnota 2024-2028 (zonder saldo stad)                  |               |               |                 |               |
| 224100 KLADBLOK VULLEN!                                        | 4.420         | 3.278         | -1.012          | 130           |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | 1.497         | -500          | -               | 1.997         |
| 224102 PPN investeringen 2024-2028                             | -152          | -             | 152             | -             |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | -1.235        | 69            | 678             | -626          |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | -4.477        | -637          | 4.853           | 1.013         |
| 224600 Besluiten BWN's jaarrekening 2023                       | 348           | -             | -348            | -             |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>8.803</b>  | <b>2.210</b>  | <b>-3.040</b>   | <b>3.553</b>  |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>92.061</b> | <b>50.909</b> | <b>-6.784</b>   | <b>34.368</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>87.365</b> | <b>51.335</b> | <b>-2.330</b>   | <b>33.700</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>4.696</b>  | <b>426</b>    | <b>-4.454</b>   | <b>665</b>    |

| <b>Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht</b>                   | <b>Lasten</b>  | <b>Baten</b>  | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b>   |
|----------------------------------------------------------------|----------------|---------------|-----------------|----------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>323.762</b> | <b>75.983</b> | <b>-6.527</b>   | <b>241.252</b> |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | -43            | -             | -               | -43            |
| RV Extra laagdrempelige plekken in wijk voor                   |                |               |                 |                |
| 224006 financiële vragen (inzet)                               | 183            | -             | -183            | -              |
| 224010 Sportpark Smitsweg                                      | -424           | 40            | 463             | -1             |
| 224017 Meer kinderen sporten                                   | 410            | -             | -410            | -              |
| Gratis sporten basisschoolkinderen (technische                 |                |               |                 |                |
| 224021 correctie begroting)                                    | -445           | -             | 445             | -              |
| Inzet gerserveerde middelen Glansrijke Toekomst                |                |               |                 |                |
| 224022 2024                                                    | 550            | -             | -550            | -              |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 3.335          | -             | 834             | 4.169          |
| 224038 Verwerken septembercirculaire 2024                      | 255            | -             | -               | 255            |
| Effecten meerjarig (2024-2027) 223600 besluiten JR-            |                |               |                 |                |
| 224097 2023                                                    | 683            | 60            | -623            | -              |
| 224098 Effecten 2e Burap 2023 correctie op 224099              | -              | -286          | -               | 286            |
| 224099 Effecten 2e BURAP                                       | 250            | 336           | -250            | -336           |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028                               | 7.477          | 5.343         | -1.766          | 368            |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | 13.393         | 3.695         | -840            | 8.858          |
| 224102 PPN investeringen 2024-2028                             | -              | -181          | -               | 181            |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | 742            | -             | -               | 742            |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 45             | 108           | 383             | 320            |
| 224600 Besluiten BWN's jaarrekening 2023                       | 382            | -             | -382            | -              |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>26.793</b>  | <b>9.115</b>  | <b>-2.879</b>   | <b>14.799</b>  |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>350.555</b> | <b>85.098</b> | <b>-9.406</b>   | <b>256.051</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>340.848</b> | <b>84.900</b> | <b>-5.245</b>   | <b>250.703</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>9.707</b>   | <b>-198</b>   | <b>-4.161</b>   | <b>5.349</b>   |

| <b>Lerend en Ondernemend Dordrecht</b>                         | <b>Lasten</b> | <b>Baten</b>  | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b>  |
|----------------------------------------------------------------|---------------|---------------|-----------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>34.148</b> | <b>12.079</b> | <b>-4.166</b>   | <b>17.903</b> |
| 224001 B2024 corr index_SUVIS MAATWERK_Gymzalen                | 159           | -             | -               | 159           |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | 282           | -             | -               | 282           |
| 224008 Arcade                                                  | 150           | -             | -               | 150           |
| 224036 Raadsvoorstel WDO                                       | 100           | -             | -100            | -             |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028                               | 11.245        | 8.168         | -623            | 2.454         |
| 224102 PPN investeringen 2024-2028                             | -978          | -             | 978             | -             |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | 556           | 300           | 3               | 259           |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 3.575         | 2.431         | -1.205          | -61           |
| 224600 Besluiten BWN's jaarrekening 2023                       | 591           | -             | -591            | -             |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>15.680</b> | <b>10.899</b> | <b>-1.538</b>   | <b>3.243</b>  |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>49.828</b> | <b>22.978</b> | <b>-5.704</b>   | <b>21.146</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>43.465</b> | <b>17.956</b> | <b>-5.649</b>   | <b>19.860</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>6.363</b>  | <b>5.022</b>  | <b>-55</b>      | <b>1.286</b>  |

| <b>Bouwend en Bereikbaar Dordrecht</b>                         | <b>Lasten</b>  | <b>Baten</b>   | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b> |
|----------------------------------------------------------------|----------------|----------------|-----------------|--------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>74.791</b>  | <b>73.366</b>  | <b>615</b>      | <b>2.040</b> |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | 61             | -              | -               | 61           |
| 224005 Tariefaanpassing volgens CPI-index parkeren             | -              | 1.055          | 1.055           | -            |
| 224023 076-35 Spuiboulevard Start BIE                          | 9.344          | 3.500          | -5.844          | -            |
| 224024 076-41 Karel Doormanweg start BIE                       | 259            | -              | -262            | -3           |
| Kapitaalverstr. overdracht gronden en afdekken                 |                |                |                 |              |
| 224025 onrendabele toppen                                      | 11.201         | 3.201          | -8.000          | -            |
| 224026 Prognose GREX                                           | -7.757         | -8.251         | -484            | 10           |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 365            | -              | -               | 365          |
| 224039 Indexatie parkeren volgens CPI                          | -              | 737            | 737             | -            |
| 224040 RV 3e Merwedehaven                                      | 9.000          | 9.000          | -               | -            |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028                               | 596            | -              | -596            | -            |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | 290            | -              | -90             | 200          |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | 6.285          | 2.067          | 165             | 4.383        |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 12.961         | 11.169         | -2.849          | -1.057       |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>42.607</b>  | <b>22.486</b>  | <b>-16.168</b>  | <b>3.953</b> |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>117.398</b> | <b>95.852</b>  | <b>-15.553</b>  | <b>5.993</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>74.222</b>  | <b>51.939</b>  | <b>-15.824</b>  | <b>6.459</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>43.176</b>  | <b>-43.913</b> | <b>271</b>      | <b>-465</b>  |

| <b>Algemene dekkingsmiddelen</b>                               | <b>Lasten</b> | <b>Baten</b>   | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b>    |
|----------------------------------------------------------------|---------------|----------------|-----------------|-----------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>5.536</b>  | <b>407.084</b> | <b>-3.241</b>   | <b>-404.789</b> |
| 224001 B2024 corr index_SUVIS MAATWERK_Gymzalen                | -159          | -              | -               | -159            |
| 224004 Septembercirculaire 2023 in MJB 2024                    | 4.001         | 8.482          | -               | -4.481          |
| 224008 Arcade                                                  | -150          | -              | -               | -150            |
| Correctie op 224001 AWN 52100 corr index SUVIS                 |               |                |                 |                 |
| 224013 MAATWERK Gymzalen                                       | 159           | -              | -               | 159             |
| 224014 Baerleplantsoen Oranjerie en landhuis                   | 31            | -              | -34             | -3              |
| 224024 076-41 Karel Doormanweg start BIE                       | 2             | -              | -               | 2               |
| 224026 Prognose GREX                                           | -9            | -              | -               | -9              |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 4.028         | 9.123          | -               | -5.095          |
| 224031 Crownpoint; verstrekte geldlening                       | 29            | 29             | -               | -               |
| 224038 Verwerken septembercirculaire 2024                      | 3.487         | 4.201          | -               | -714            |
| 224098 Effecten 2e Burap 2023 correctie op 224099              | -             | -              | -286            | -286            |
| 224099 Effecten 2e BURAP                                       | -             | -              | 329             | 329             |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028                               | -130          | 2.494          | -               | -2.624          |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | -2.661        | 5.195          | 1.945           | -5.911          |
| 224102 PPN investeringen 2024-2028                             | -             | -              | -181            | -181            |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | -2.171        | -316           | 179             | -1.676          |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 1.873         | 139            | -3.225          | -1.491          |
| 224503 Administratieve wijzigingen maart 2024                  | 20            | -              | -               | 20              |
| Diversen                                                       | -18           |                |                 | -18             |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>8.332</b>  | <b>29.347</b>  | <b>-1.273</b>   | <b>-22.288</b>  |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>13.868</b> | <b>436.432</b> | <b>-4.513</b>   | <b>-427.077</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>9.429</b>  | <b>438.504</b> | <b>-2.786</b>   | <b>-431.861</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>4.439</b>  | <b>2.072</b>   | <b>5.084</b>    | <b>11.595</b>   |

| <b>Overhead</b>                                                | <b>Lasten</b>  | <b>Baten</b>  | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b>  |
|----------------------------------------------------------------|----------------|---------------|-----------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>88.053</b>  | <b>34.544</b> | <b>-292</b>     | <b>53.217</b> |
| 224014 Baerleplantsoen Oranjerie en landhuis                   | 3              | -             | -               | 3             |
| 224028 Verwerken meicirculaire 2024 voor 2024                  | 106            | -             | -               | 106           |
| Perspectiefnota 2024-2028 (zonder saldo stad)                  |                |               |                 |               |
| 224100 KLADBLOK VULLEN!                                        | 86             | -             | -               | 86            |
| 224101 Perspectiefnota 2024-2028 (met saldo stad)              | 2.197          | 669           | 1.100           | 2.628         |
| 224200 Bestuursrapportage 2024                                 | 362            | -             | -735            | -373          |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | 11.453         | 6.563         | -2.027          | 2.863         |
| 224600 Besluiten BWN's jaarrekening 2023                       | 419            | -             | -419            | -             |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>14.626</b>  | <b>7.232</b>  | <b>-2.081</b>   | <b>5.313</b>  |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>102.679</b> | <b>41.776</b> | <b>-2.373</b>   | <b>58.530</b> |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>104.219</b> | <b>43.271</b> | <b>-2.589</b>   | <b>58.359</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>-1.540</b>  | <b>1.495</b>  | <b>216</b>      | <b>171</b>    |

| <b>Vennootschapsbelasting</b>                                  | <b>Lasten</b> | <b>Baten</b> | <b>Reserves</b> | <b>Saldo</b> |
|----------------------------------------------------------------|---------------|--------------|-----------------|--------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>106</b>    | <b>-</b>     | <b>-</b>        | <b>106</b>   |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>-</b>      | <b>-</b>     | <b>-</b>        | <b>-</b>     |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>106</b>    | <b>-</b>     | <b>-</b>        | <b>106</b>   |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>226</b>    | <b>11</b>    | <b>-</b>        | <b>215</b>   |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>-120</b>   | <b>-11</b>   | <b>-</b>        | <b>-109</b>  |

| Onvoorzien                                                     | Lasten      | Baten    | Reserves | Saldo       |
|----------------------------------------------------------------|-------------|----------|----------|-------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>400</b>  | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>400</b>  |
| 224100 Perspectiefnota 2024-2028                               | -150        | -        | -        | -150        |
| 224201 Bestuursrapportage 2024 (saldo neutraal)                | -250        | -        | -        | -250        |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>-400</b> | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-400</b> |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>-</b>    | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b>    |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>-</b>    | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b>    |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>-</b>    | <b>-</b> | <b>-</b> | <b>-</b>    |

| TOTAAL GEMEENTE DORDRECHT                                      | Lasten         | Baten          | Reserves       | Saldo         |
|----------------------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|---------------|
| <b>Primaire Begroting 2024</b>                                 | <b>687.722</b> | <b>667.732</b> | <b>-19.989</b> | <b>-</b>      |
| <b>Bij: door raad vastgestelde begrotingswijzigingen 2024</b>  | <b>142.602</b> | <b>116.641</b> | <b>-25.969</b> | <b>-</b>      |
| <b>Actuele Begroting 2024</b>                                  | <b>830.324</b> | <b>784.374</b> | <b>-45.957</b> | <b>-</b>      |
| <b>Af: realisatie 2024</b>                                     | <b>755.466</b> | <b>735.831</b> | <b>-25.458</b> | <b>-5.833</b> |
| <b>Afwijkingen Jaarstukken (zie toelichting per programma)</b> | <b>74.978</b>  | <b>-38.499</b> | <b>-13.688</b> | <b>5.833</b>  |

## 7.5 Investeringskredieten

Van de investeringsprojecten is een deel afgerond en wordt financieel afgesloten per 31-12-2024. De overige projecten lopen door in 2025 en verder waarvoor het resterende budget wordt overgeheveld.

De producten 'Bouwgronden Wonen zonder exploitatie' en 'Bedrijventerreinen' blijven buiten beschouwing. Deze producten maken onderdeel uit van het Grondbedrijf en worden toegelicht in de paragraaf [Grondbeleid](#).

De onderstaande tabel geeft inzicht in de resterende budgetten per product voor de investeringsprojecten die nog niet zijn afgerond.

| Bedragen x € 1.000                      |                                         |           |            |         |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------|-----------|------------|---------|
| Programma                               | Product                                 | Begroting | Realisatie | Restant |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht  | Brandweer                               | -549      | 235        | -784    |
|                                         | Rampenbestrijding                       | 2.233     | 13         | 2.220   |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht | Wegen                                   | 14.005    | 8.213      | 5.793   |
|                                         | Groen                                   | 3.757     | 662        | 3.095   |
|                                         | Openbare verlichting                    | 431       | 306        | 125     |
|                                         | Verkeersmeubilair en VRI's              | 582       | 313        | 269     |
|                                         | Constructies                            | 5.227     | 260        | 4.967   |
|                                         | Havenexploitatie                        | 8.816     | 5.688      | 3.128   |
|                                         | Riolering                               | 1.208     | 278        | 930     |
|                                         | Ecologie                                | 319       | 206        | 114     |
|                                         | Soc. Herstructureringswijken/Dordt West | 5.014     | 2.059      | 2.955   |
|                                         | Speelvoorzieningen                      | 100       | 0          | 100     |
|                                         | Afvalinzameling en verwerking           | 51        | 4          | 48      |

|                                                                            |                                       |                |               |               |
|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------|---------------|---------------|
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht                                      | Plechtigheden (Essenhof)              | 379            | 55            | 324           |
|                                                                            | Sport                                 | 446            | 88            | 358           |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht                                            | Ondersteuning ondernemerschap         | 0              | 1             | -1            |
|                                                                            | Onderwijshuisvesting                  | 9.459          | 4.541         | 4.917         |
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht                                            | Verkeersveiligheid                    | 317            | 414           | -97           |
|                                                                            | Exploitatie gemeentelijke eigendommen | 1.045          | 960           | 85            |
|                                                                            | Hoofdinfrastructuur                   | 1.767          | 1.840         | -73           |
|                                                                            | Parkeren                              | 856            | 139           | 717           |
| Algemene Dekkingsmiddelen                                                  | Budget Vastgoed                       | 45.542         | 22.571        | 22.971        |
| Overhead                                                                   | Overhead                              | 4.493          | 450           | 4.043         |
| <b>Totaal kredieten die doorlopen in 2025 (restant wordt overgeheveld)</b> |                                       | <b>106.047</b> | <b>49.061</b> | <b>56.988</b> |

De verschillen die optreden zeggen (nog) niets over het verwachte resultaat van de onderliggende projecten. De meeste investeringsprojecten zijn meerjarig en bovenstaande tabel geeft enkel inzicht in de begrote en gerealiseerde budgetten voor 2024. Het grootste deel van de overheveling heeft betrekking op de producten budget vastgoed, onderwijshuisvesting, wegen en constructies.

#### Af te sluiten investeringskredieten

In 2024 zijn diverse projecten afgerond of was er geen investeringsnoodzaak. Als dit het geval is worden de bijbehorende kredieten ook afgesloten. Hierbij kan sprake zijn van overschrijding of juist gedeeltelijke vrijval van investeringskredieten. Onderstaande tabel geeft per product inzicht in de overschrijding of vrijval van de investeringskredieten.

| Bedragen X € 1.000                      |                                         |           |            |         |
|-----------------------------------------|-----------------------------------------|-----------|------------|---------|
| Programma                               | Product                                 | Begroting | Realisatie | Restant |
| Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht  | Publieke dienstverlening                | 63        | -7         | 70      |
| Levendig, Leefbaar en Veilig Dordrecht  | Recreatie                               | 63        | 58         | 6       |
|                                         | Rampenbestrijding                       | 1.180     | 1.179      | 1       |
|                                         | Kunst en Geschiedenis                   | 281       | -87        | 367     |
| Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht | Wegen                                   | -         | 962        | -962    |
|                                         | Openbare verlichting                    | 107       | 107        | -       |
|                                         | Constructies                            | 811       | 780        | 31      |
|                                         | Havenexploitatie                        | -24       | -          | -24     |
|                                         | Riolering                               | 170       | 1.062      | -892    |
|                                         | Duurzaamheidscentrum Weizigt            | 73        | 73         | -       |
|                                         | Soc. Herstructureringswijken/Dordt West | 14        | 9          | 6       |
| Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht   | Sport                                   | 2.150     | 2.077      | 73      |
| Lerend en Ondernemend Dordrecht         | Onderwijshuisvesting                    | 4.113     | 4.000      | 114     |

|                                                              |                     |               |               |               |
|--------------------------------------------------------------|---------------------|---------------|---------------|---------------|
| Bouwend en Bereikbaar Dordrecht                              | Hoofdinfrastructuur | 300           | 298           | 2             |
| Algemene Dekkingsmiddelen                                    | Budget Vastgoed     | 1.543         | 1.517         | 27            |
| Overhead                                                     | Overhead            | 1.347         | 1.408         | -61           |
| <b>Totaal kredieten die worden afgesloten per 31-12-2024</b> |                     | <b>12.191</b> | <b>13.436</b> | <b>-1.242</b> |

De kapitaallasten in de meerjarenbegroting worden voor de afgeronde projecten berekend op de daadwerkelijke lasten in plaats van op de begrote lasten. De verschillen die hierbij optreden worden verwerkt in de Bestuursrapportage 2025 en de Begroting 2026.

## 7.6 Vereenvoudigde staat van gewaarborgde geldleningen

| Naam instelling                                                                                                           | Doel van de geldlening                    | Restantbedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar | Waarvan door de gemeente geborgd | Correctie op stand begin van het jaar | Bedrag van de in 2024 nieuw gewaarborgde geldleningen | Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing 2024 | Restant lening eind 2024 | Waarvan door de gemeente gewaarborgd |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------|--------------------------------------|
| <b>GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN (BIJZONDERE BORGSTELLING VANWEGE WETTELIJKE BEPALINGEN) + OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN</b> |                                           |                                                                  |                                  |                                       |                                                       |                                                           |                          |                                      |
| HVC Alkmaar (getrapt via GR Gevudo)                                                                                       | Financieringspositie                      | 565.252.000                                                      | 22.594.897                       |                                       | -                                                     | 40.438.000                                                | 524.814.000              | 20.659.244                           |
| Coöperatie Ontwikkeling Leerpark U.A.                                                                                     | Onwikkeling Duurzaamheidsfabriek Leerpark | 7.254.838                                                        | 7.254.838                        |                                       | -                                                     | 164.420                                                   | 7.090.419                | 7.090.419                            |
|                                                                                                                           |                                           | <b>572.506.838</b>                                               | <b>29.849.735</b>                |                                       | -                                                     | <b>40.602.420</b>                                         | <b>531.904.419</b>       | <b>27.749.663</b>                    |
| <b>SPORTVERENIGINGEN</b>                                                                                                  |                                           |                                                                  |                                  |                                       |                                                       |                                                           |                          |                                      |
| St. Sporthal De Dijk                                                                                                      | Sporthal                                  | 161.958                                                          | 161.958                          |                                       | -                                                     | 53.103                                                    | 108.854                  | 108.854                              |
| Stichting Deltahal                                                                                                        | Bouw 3e verenigingshal                    | 85.737                                                           | 85.737                           |                                       | -                                                     | 40.154                                                    | 45.584                   | 45.584                               |
| St. overdekte accommodatie Reeweg                                                                                         | Bouw 4e verenigingshal                    | 1.175.661                                                        | 1.175.661                        |                                       | -                                                     | 125.785                                                   | 1.049.876                | 1.049.876                            |
| Handbalvereniging Minerva Olympia Rotterdam (M.O.V.)                                                                      | Aanbouw/opknappen accommodatie            | 16.943                                                           | 16.943                           |                                       | -                                                     | 2.347                                                     | 14.596                   | 14.596                               |
| Chr. korfbalver. Oranje-Wit                                                                                               | Bouw tweede sporthal                      | 559.944                                                          | 559.944                          |                                       | -                                                     | 559.944                                                   | -                        | -                                    |
| St. Voorrinklaan                                                                                                          | Bouw sporthal Deetosnel                   | 2.446.363                                                        | 2.446.363                        |                                       | -                                                     | 101.800                                                   | 2.344.563                | 2.344.563                            |
| Honkbal- en softballclub The Hawks                                                                                        | Renovatie clubgebouw                      | 55.100                                                           | 55.100                           |                                       | -                                                     | 5.400                                                     | 49.700                   | 49.700                               |
|                                                                                                                           |                                           | <b>4.501.705</b>                                                 | <b>4.501.705</b>                 |                                       | -                                                     | <b>888.533</b>                                            | <b>3.613.172</b>         | <b>3.613.172</b>                     |
| <b>Totaal garanties met direct kredietrisico</b>                                                                          |                                           | <b>577.008.543</b>                                               | <b>34.351.440</b>                | -                                     | -                                                     | <b>41.490.953</b>                                         | <b>535.517.591</b>       | <b>31.362.835</b>                    |
| <b><u>GARANTIES MET INDIRECT KREDIETRISICO (ACHTERVANG)</u></b>                                                           |                                           |                                                                  |                                  |                                       |                                                       |                                                           |                          |                                      |
| <b>ACHTERVANGPOSITIE WSW</b>                                                                                              |                                           |                                                                  |                                  |                                       |                                                       |                                                           |                          |                                      |
| Stichting Habion                                                                                                          |                                           | 72.701.201                                                       | 439.359                          |                                       | 2.410.000                                             | -                                                         | 75.111.201               | 460.508                              |
| Stichting HW Wonen                                                                                                        |                                           | 96.269.168                                                       | 233.679                          |                                       | 60.916.000                                            | -                                                         | 157.185.168              | 385.446                              |
| Stichting Trivire                                                                                                         |                                           | 447.212.330                                                      | 395.824.467                      |                                       | 61.101.670                                            | -                                                         | 508.314.000              | 437.819.000                          |
| Woonbron                                                                                                                  |                                           | 574.518.210                                                      | 220.209.446                      |                                       | 30.598.453                                            | -                                                         | 605.116.663              | 224.901.442                          |
| Woonzorg Nederland                                                                                                        |                                           | 353.920.854                                                      | 3.053.944                        |                                       | 140.502.058                                           | -                                                         | 494.422.912              | 4.494.884                            |
| <b>Totaal garanties met indirect kredietrisico</b>                                                                        |                                           | <b>1.544.621.763</b>                                             | <b>619.760.895</b>               | -                                     | <b>295.528.181</b>                                    | -                                                         | <b>1.840.149.944</b>     | <b>668.061.281</b>                   |
| <b>TOTAAL</b>                                                                                                             |                                           | <b>2.121.630.306</b>                                             | <b>654.112.335</b>               | -                                     | <b>295.528.181</b>                                    | <b>41.490.953</b>                                         | <b>2.375.667.534</b>     | <b>699.424.115</b>                   |



## 7.7 Overzicht EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                   | Jaarrekening   | Begroting      | Jaarrekening   | Begroting      |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Berekening EMU-saldo         |                                                                                                                                                                                                                                                   | 2023           | 2023           | 2024           | 2024           |
| 1                            | Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)                                                                                                                                                         | -21.812        | 4.582          | -19.624        | 678            |
| 2                            | Afschrijvingen ten laste van de exploitatie                                                                                                                                                                                                       | 18.114         | 20.195         | 19.206         | 20.888         |
| 3                            | Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie                                                                                                                                                                             | 5.790          | 4.347          | 10.534         | 5.197          |
| 4                            | Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd                                                                                                                                                                    | 45.053         | 49.908         | 72.744         | 117.393        |
| 6                            | Desinvestering in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord                                                                                                                                     | 213            | 0              | 97             | 0              |
| 8                            | Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)                                                                                                                                                                                              | -7.186         | 2.481          | 1.151          | 14.865         |
| 9                            | Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen                                                                                                                                                                | 8.677          | 5.335          | 12.076         | 4.427          |
| 10                           | Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via het exploitatiesaldo (post 1) lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten | 0              | 0              | 0              | 0              |
| <b>Berekend EMU-saldo</b>    |                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>-58.611</b> | <b>-23.639</b> | <b>-73.456</b> | <b>-80.192</b> |
| Individuele referentiewaarde |                                                                                                                                                                                                                                                   | -20.398        | -23.362        | -20.398        | -23.362        |

## 7.8 Aanbevelingen rekenkamercommissie

De Rekenkamer Dordrecht heeft in 2024 drie onderzoeken uitgevoerd en afgerond, te weten:

1. Armoedebeleid. Armoede is (niet) niks. Onderzoek naar het armoedebeleid van de gemeente Dordrecht.
2. Klimaatbeleid: De gemeente doet vast mee. Onderzoek naar verduurzamen van gemeentelijk vastgoed
3. Sportvisie: De lat licht hoog, Onderzoek naar haalbaarheid doelen Sportvisie 2030.

Tevens is in 2024 een rekenkamerbrief opgeleverd in het kader van het '*DoeMee 2023: onderzoek naar klachtafhandeling in de gemeente*'. DoeMee onderzoeken zijn landelijke onderzoeken gefaciliteerd door de NVRR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamer commissies) waaraan Rekenkamers kunnen meedoen. Doordat er verschillende rekenkamer(commissie)s meedoen kunnen er landelijke conclusies worden getrokken en kan er een vergelijking worden gemaakt met andere deelnemers.

Daarnaast zijn in 2024 ook nog vier onderzoeken opgestart die in 2025 worden afgerond:

1. 'Ondermijning'.
2. 'Aantrekkelijke en Leefbare stad voor jongeren'.
3. 'Opkomst bevorderende maatregelen gemeenteraadsverkiezingen'.
4. 'DoeMee 2024: onderzoek naar energiebesparingsplicht'.

Met zeven lopende onderzoeken en extra activiteiten zoals aanvullende sessies met raadsleden, zoals een reflectietafel voor het onderzoek klimaatbeleid en twee werkateliers met betrekking tot het onderzoek naar de sportvisie, was het een zeer actief jaar voor de Dordtse Rekenkamer.

Alle onderzoeken en publicaties zijn te vinden op de [website van de rekenkamer](#). Ook is daar het werkprogramma voor 2025 te vinden en het jaarverslag 2024 van de Rekenkamer. Daarin wordt gerapporteerd over de kosten van de rekenkameronderzoeken, de aantallen bezoekers aan sociale media van de Rekenkamer en andere ontwikkelingen die in 2024 plaatshadden. Zoals het afscheid van leden en de verandering van een Rekenkamercommissie Dordrecht naar de Rekenkamer Dordrecht. Op grond van de nieuwe Wet Versterking decentrale rekenkamers werd op 31/12/2023 de Rekenkamercommissie opgeheven en per 1 januari 2024 vervangen door de Rekenkamer Dordrecht.

De verordening Rekenkamer Dordrecht schrijft voor dat het college jaarlijks, bij de jaarstukken, aan de raad rapporteert over de stand van zaken van de uitvoering van de raadsbesluiten die genomen zijn naar aanleiding van onderzoeksrapporten. Rekenkamerbrieven en factsheets vallen hierbuiten, daarvan nemen raadsleden en de gemeentesecretaris enkel kennis. Hieronder treft u de informatie met betrekking tot de drie opgeleverde onderzoeksrapporten:

### **1. Armoede is (niet) niks. Onderzoek naar het armoedebeleid van de gemeente Dordrecht.**

Dit onderzoek liep nog door vanuit het werkprogramma 2023, maar werd opgeleverd in 2024. Armoedebeleid is veelomvattend. De rekenkamer wilde nagaan of *'het armoedebeleid van de gemeente Dordrecht aan te merken is als doeltreffend, zodanig dat ook rekening gehouden wordt met armoedeval en energiearmoede. En welke instrumenten de gemeente daarvoor inzet'*. De focus van het onderzoek lag op de uitvoering van het beleid en de organisatie (het zogeheten armoedenetwerk). Een belangrijke vraag daarbij was hoe de samenwerking met partners in het armoedenetwerk verloopt, en of de gemeente regie heeft op het armoedenetwerk.

De hoofdconclusie van het onderzoek is dat de gemeente Dordrecht werkt vanuit gedegen kennis van armoede, schulden en de achterliggende problematiek aan het verminderen van armoede en schulden. Dat in de afgelopen jaren meer ingezet is op het armoedenetwerk van organisaties, het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen en het verminderen van financiële tekorten bij inwoners. Maar het rapport stelde ook dat het ontbreekt aan een werkende beleidscyclus, doordat er geen beleidsdoelen zijn en beleid, uitvoering en monitoring niet aan elkaar zijn gekoppeld. Daardoor stelden de onderzoekers geen definitieve uitspraken te kunnen doen over doeltreffendheid en doelmatigheid.

In de bestuurlijke reactie gaf het college aan trots te zijn op het stevige armoedenetwerk en hetgeen in de stad tot stand is gebracht met samenwerkingspartners. Ook stelde ze dat:

- Samen met de raad zijn Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) opgesteld om inzicht te krijgen in de doelmatigheid van het armoedebeleid.
- De MER (Minima Effect Rapportage van het NIBUD) objectief de doelmatigheid van het minimabeleid meet.
- Effect van beleid blijkt uit andere zaken, zoals een lagere schuld bij aanvang van een schuldhulpverleningstraject.

Na het indienen van amendementen heeft de raad [besloten](#) kennis te nemen van het rapport, maar niet alle conclusies van het onderzoek te onderschrijven. Op advies van de portefeuillehouder werd het Rekenkamerrapport betrokken bij de behandeling van de MER en de KPI's die zijn geformuleerd in het kader van het programma "Samen tegen armoede". De [RIB Uitkomsten MER](#) geeft inzicht in de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het programma Samen tegen armoede. Het college heeft aanvullend artikel 40 vragen [beantwoord](#) die waren gesteld naar aanleiding van het rapport.

## **2. De gemeente doet het vast goed. Onderzoek naar verduurzamen van gemeentelijk vastgoed**

De gemeente Dordrecht heeft hoge ambities op het gebied van duurzaamheid en heeft zich via het Klimaatakkoord uit 2019 gecommitteerd aan het doel van 49% CO<sub>2</sub>-reductie in 2030 en 95% CO<sub>2</sub>-reductie in 2050. Dit heeft niet alleen grote gevolgen voor de Dordtse inwoners, maar ook voor de ongeveer 340 vastgoedobjecten die de gemeente Dordrecht in bezit heeft of huurt. Het doel van het onderzoek was om na te gaan *'op welke wijze de gemeente Dordrecht uitvoering heeft gegeven aan het klimaatbeleid inzake haar vastgoed/kantoorpanden. En in hoeverre gebeurde dit doelmatig en doeltreffend en ligt de gemeente op koers voor wat betreft de door haar geformuleerde doelstellingen en ambities?'*.

Geconcludeerd werd dat de gemeente voor de korte termijn op koers ligt met betrekking tot de doelen tot verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed. Het was niet inzichtelijk of de lange termijn ambitie voor 2040 (realistisch is, maar er wel in de ambtelijke organisatie aandacht is voor monitoring en besluitvorming. De aanbevelingen richtten zich op de raad en op het college. Aan het college werd onder andere aanbevolen om een lange termijn strategie uit te werken en inzichtelijk te maken of de benodigde investering nog realisaties is.

In de bestuurlijke reactie gaf het college aan dat verduurzaming van maatschappelijk vastgoed een nieuw onderwerp is, met grote financiële gevolgen. Daarom is gestart met een kleine projectorganisatie, praktische aanpak en een beperkt budget in een revolverend fonds. De aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport voor de lange termijn en het rapporteren aan de raad boden het college aanknopingspunten voor de doorontwikkeling en de versnelling van de aanpak van het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed. Dat werd door het college meteen meegenomen in lopende acties. Het maken van een separaat plan van aanpak biedt volgens het college geen meerwaarde. Wel zegt het college toe om bij de komende gesprekken met de raad de aanbevelingen mee te nemen in haar strategie en aanpak bij de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.

Na de behandeling in [juli](#) van het rekenkamerrapport, is in [november](#) 2024 het verduurzamen van het vastgoed aan de orde geweest bij de 2<sup>de</sup> tranche van investeringskredieten. Daarbij is in de presentatie en beantwoording van technische vragen vooraf aandacht geschonken aan punten uit het Rekenkamerrapport. De raad gaf aan dat de presentatie de raad een helder en volledig beeld heeft gegeven, maar de financiële besluiten ('een aantal investeringskredieten') behoefte verdere specificering. Daarop is het voorstel aangepast en als hamerstuk behandeld op [15 april 2025](#).

## **3. De lat licht hoog, Onderzoek naar haalbaarheid doelen Sportvisie 2030**

De overkoepelende doelstelling uit de "Sportvisie 2030 - Niemand buitenspel in Dordrecht" is 80% Dordtenaren sporten of bewegen één keer per week sportief in 2030. De Rekenkamer vroeg zich af of dat gehaald kan worden met de instrumenten die op dit moment worden ingezet. De inschatting vooraf was dat de haalbaarheid van een dergelijke doelstelling optimistisch is ingeschat, gegeven het feit dat doelstellingen met betrekking tot het stimuleren van beweging in andere gemeenten (en landelijk) al jaren aandacht hebben en zeer moeilijk te behalen zijn.

De centrale vraag van het onderzoek was *'Zijn de geformuleerde doelen uit de Sportvisie 2030 haalbaar en welke maatregelen kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen?'* Daarbij moest in het bijzonder zicht komen op *de vraag wat er aangepast moet worden in de huidige strategie en/of welke instrumenten en activiteiten nog missen die een bijdrage kunnen leveren aan het behalen van de doelen in de sportvisie.*

Geconcludeerd werd dat veel mooie resultaten worden behaald, maar niet gezegd kon worden of de gestelde doelen uit de sportvisie wel of niet haalbaar zijn op basis van de nu beschikbare informatie. Er zouden zowel aanwijzingen zijn die laten zien dat de gemeente op de goede weg is, als aanwijzingen die laten zien dat het behalen van de doelen nog een uitdaging gaat zijn. De aanbevelingen richten zich op raad en college.

Het college erkent in haar bestuurlijke reactie aan dat de gemeente Dordrecht hoge ambities heeft. Een bewuste keuze. Niemand is hoger gaan springen door de lat lager te leggen. De meetbare doelen en onze datagerichte aanpak geven koers. Als kers op de taart is de gemeente mede daarom Sportgemeente van het jaar '23/24 geworden, slechts een jaar na vaststelling van de sportvisie. Het college herkent zich daarom niet in het Rekenkamerrapport, ondanks interessante aanbevelingen. Het rapport wordt eind 2024/begin 2025 in drie commissies respectievelijk beeldvormend en vervolgens oordeelsvormend besproken. De wethouder doet de toezegging voor eind 2025 met een routekaart te komen. Na indiening van een amendement besluit de raad op [4 februari 2025](#) dat kennis wordt genomen van het rapport inclusief bestuurlijke reactie.

## 7.9 Bestuurskosten

| Omschrijving  | Bedrag 2022      | Bedrag 2023      | Bedrag 2024      |
|---------------|------------------|------------------|------------------|
| Reiskosten    | € 42.614         | € 78.286         | € 88.008         |
| Projectkosten | € 216.562        | € 265.228        | € 228.933        |
| <b>Totaal</b> | <b>€ 259.176</b> | <b>€ 343.514</b> | <b>€ 316.941</b> |

De raad heeft op 26 september 2017 besloten het college op te dragen actief transparant te zijn in de bestuurskosten. Het college heeft naar aanleiding van dit besluit een plan van aanpak opgesteld. Hierin is aangegeven dat voortaan in elk jaarverslag wordt gerapporteerd over bestuurskosten en op welke wijze dit gebeurt. Deze bijlage geeft hier invulling aan. Bestuurskosten zijn kosten die door of namens collegeleden van de gemeente Dordrecht zijn gemaakt, niet zijnde de reguliere bezoldiging. Onderstaande tabel maakt inzichtelijk welke bestuurskosten in 2024 zijn gemaakt in relatie tot de bestedingen in 2023 en 2022.

De bestuurskosten van college van burgemeester en wethouders worden onderverdeeld in projectkosten en reiskosten. Onder projectkosten vallen de kosten voor representatieve activiteiten zoals herdenkingen, vieringen, congressen, recepties, naturalisaties en ontvangsten. De kosten van 2024 vallen hoger uit dan begroot. Dit komt onder andere door de (eenmalige) kosten voor de evaluatie van Agenda 2030 en diverse evenementen die niet jaarlijks terugkomen.

## 7.10 Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

## RAPPORTAGE INTERBESTUURLIJK TOEZICHT OVER 2024

### Gemeente Dordrecht

#### Op te voeren door gemeente in P&C cyclus/jaarrekening

De actuele stand van zaken wordt gepresenteerd in het IBT-dashboard. Het dashboard wordt regelmatig bijgewerkt, zodat het actuele informatie bevat. raadpleeg het dashboard IBT via deze [link](#).

Oordeel Groen = Geen interventie

Oordeel Geel = Informatie opvragen

Oordeel Oranje = Ambtelijk afspraken maken

Oordeel Rood = Bestuurlijk afspraken maken

| Huisvesting vergunninghouders                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     | Toelichting oordeel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| De provincie verwijst voor de uitgangspunten van het toezicht op huisvesting voor vergunninghouders naar dit <a href="#">beleidskader</a> .                                                                                                                                                                                                              |     | Vier keer per jaar ontvangt u een toezichtbrief over de voortgang met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders. Voor specifieke aandachtspunten verwijzen wij naar deze brieven.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <i>is er reden voor extra aandacht?</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Nee | Er lopen al gesprekken met de provincie inzake de achterstand. Het tekort wordt grotendeels veroorzaakt door beperkte koppelingen vanuit het rijk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Informatie- en archiefbeheer                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |     | Toelichting oordeel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Het antwoord op de vraag of het archief- en informatiebeheer van uw gemeente op orde is moet blijken uit de verantwoording van uw college aan de gemeenteraad en het daaraan ten grondslag liggende inspectieverslag van uw gemeentearchivaris. De provincie toetst of u de gemeenteraad informeert en de aanbevelingen uit het inspectieverslag oppakt. |     | Op 19 november 2024 behandelde uw college het verslag van de gemeentearchivaris over het jaar 2023 en het jaarverslag 2024 van Team Digitale Informatievoorziening van de Servicegemeente over het beheer van de niet overgebrachte informatie en archiefbescheiden. Met de raadsinformatiebrief van 19 november 2024 heeft u beide verslagen aangeboden aan de raad. In de brief beschrijft u op welke wijze de gemeente de aanbevelingen van de archivaris in de komende jaren gaat opvolgen. De raadsinformatiebrief met bijlagen stond in december 2024 als ingekomen stuk op de agenda van de gemeenteraad van 3 en 17 december. |
| <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Nee | De aanbevelingen zijn toegezonden en worden in 2025 opgepakt.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Monumentenzorg en Archeologie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     | Toelichting oordeel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Tot 2024 beoordeelden we de uitvoering van deze taak door uw gemeente op                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     | De uitkomsten uit de enquête van 2024 laten zorgpunten zien over de actualiteit van                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |           |                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>basis van de indicator uit de Bestuursovereenkomst IBT uit 2013. Vanaf 2024 gebruiken we een nieuwe toezichtmethode, die staat beschreven in het Uitvoeringsprogramma IBT 2024, waarbij wij de uitvoering toetsen aan de hand van vier indicatoren, te weten:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beleid, onderzoek en uitvoering;</li> <li>2. Implementatie Omgevingswet;</li> <li>3. Toezicht en handhaving;</li> <li>4. Capaciteit bij de gemeente als bevoegd gezag.</li> </ol> <p>Met deze indicatoren toetsen wij de door uw gemeente gegeven antwoorden op de enquête van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed uit 2024 en krijgen wij een beeld van de mate waarin uw gemeente is toegerust voor de uitvoering van deze taak. Als er over tenminste twee van de vier indicatoren vragen of zorgen zijn, gaan wij met u in gesprek.</p> |           | <p>het beleid en de formatie. Ook zijn er enkele zaken niet ingevuld. Dit betekent dat uw gemeente op trede 2a van de interventieladder is komen te staan (geel / opvragen informatie/ open gesprek op ambtelijk niveau).</p>     |
| <p><i>Is er reden voor extra aandacht?</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Ja</p> | <p>De gemeente deelt gedeeltelijk de zorgpunten die de provincie aankaart, specifiek die over de formatie. De gesprekken hierover laten wat langer op zich wachten; we hebben intensief contact om nadere afspraken te maken.</p> |

| Omgevingsrecht                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | Toelichting oordeel                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>In het kader van IBT Omgevingsrecht is beoordeeld of de beleidscyclus voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van uw gemeente voldoet aan een aantal minimale wettelijke procescriteria en gehanteerde termijnindicatoren, met in het bijzonder aandacht voor milieu en bouwwoningtoezicht.</p> |  | <p>Voor 2024 bevindt de gemeente Dordrecht zich op trede 2b (oranje: ambtelijke afspraken met termijnen) van de interventieladder. Dit vanwege het meerjarig niet tijdig vaststellen van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma voor de VTH-taken (waaronder milieu en bouwwoningtoezicht) die u heeft ondergebracht bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ). Het jaarprogramma 2024 werd in maart 2024 vastgesteld, wat later is dan de door de provincie gehanteerde termijn. Dit is het vierde opeenvolgende jaar dat deze termijn is overschreden, ondanks eerdere ambtelijke toezeggingen. In voorgaande jaren zijn er ambtelijke afspraken gemaakt waarin was opgenomen dat Dordrecht in vanaf 2024 zou voldoen aan de door de provincie</p> |

|                                                                                                                                                                                     |     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                     |     | <p>gehanteerde termijnen. Er is aangegeven voldoende capaciteit te hebben en planningsmaatregelen getroffen te hebben om vanaf 2025 wél aan de gehanteerde termijnindicator van 1 februari te voldoen.</p> <p>Wij merken op dat het OZHZ jaarprogramma 2025 inmiddels is vastgesteld op 11 februari 2025; waarmee het voor het eerst zo dicht bij de door de provincie gehanteerde termijn ligt. Wij waarderen de inspanningen die zijn geleverd om deze documenten zo tijdig vast te stellen, aangezien dit ervoor zorgt dat er gedurende het jaar voldoende tijd is voor de uitvoering van de geplande werkzaamheden uit de jaarprogramma's ter ondersteuning van uw beleidsdoelstellingen, wat bijdraagt aan de effectiviteit van het beleid en een doelmatige uitvoering. Het draagt bij aan de programmatische en strategische uitvoering en handhaving, zoals voorgeschreven in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit.</p> <p>Ondanks deze verbetering, verzoeken wij u met klem om de voortgang van uw VTH-beleidscyclus te waarborgen door nauwlettend te monitoren of de genomen maatregelen voldoende blijven om stagnatie te voorkomen, aangezien dit gevolgen kan hebben voor de effectiviteit en efficiëntie van beleidsimplementatie. Wij hopen dat Dordrecht in 2026 op een lagere trede van de interventieladder geplaatst kan worden, of zelfs van de interventieladder kan worden gehaald.</p> |
| <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>                                                                                                                                             | Nee | Door een vroege start en een strakkere planning willen we de door de provincie gehanteerde deadline van collegebehandeling voor 1 februari van het lopende jaar halen. De provincie erkent dat dit een strakke deadline is.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Ruimtelijke ordening</b>                                                                                                                                                         |     | <b>Toelichting oordeel</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| De provincie toets of:<br>1. De gemeente beschikt over grondgebied-dekkende bestemmingsplannen.<br>2. De bestemmingsplannen voldoen binnen de door de Omgevingsverordening gestelde |     | Het tijdelijk deel omgevingsplan van uw gemeente voldoet aan de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. Een mooi resultaat binnen het IBT-domein Ruimtelijke ordening. U hoeft niets te doen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                                   |     |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|--------|
| implementatietermijn aan de instructieregels van het ruimtelijk deel van de Omgevingsverordening. |     |        |
| <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>                                                           | Nee | N.v.t. |



## **8 Controleverklaring van de externe accountant**